

iyi bir komşu

a good neighbour

İstanbul Bienali, İstanbul Kültür
Sanat Vakfı tarafından düzenleniyor.
Istanbul Biennial is organised by Istanbul
Foundation for Culture and Arts.

iyi bir komşu

15. İstanbul Bienali

16.09.17 – 12.11.17

a good neighbour

15th Istanbul Biennial

16.09.17 – 12.11.17

Sergi

Exhibition

15. İstanbul Bienali yayınları
İstanbul Kùltür Sanat Vakfı ve Yapı Kredi
Yayımları tarafından, Vehbi Koç Vakfı'nın
katkılarıyla yayımlanmıştır.

Publications of the 15th Istanbul
Biennial are co-published by the Istanbul
Foundation for Culture and Arts and Yapı
Kredi Publications with the invaluable
contribution of Vehbi Koç Foundation.

Kamu Destekleri
Public Support

Bienal Sponsoru
Biennial Sponsor

2007-2026 SPONSORU

İçindekiler

Önsöz	Bigge Örer	s. 18
Sunuş	Elmgreen & Dragset	s. 28
Hatıralar, Karşılaşmalar ve Fikirler Mahallesinde Orhan, Sara ve Omar	Kaelen Wilson-Goldie	s. 54
Mekânlar	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu	s. 84
	İstanbul Modern	s. 92
	Pera Müzesi	s. 96
	ARK Kültür	s. 102
	Yoğunluk Atölyesi	s. 106
	Küçük Mustafa Paşa Hamamı	s. 110
Sanatçılar		s. 126
Kamusal Program		s. 388
Eğitim Programı		s. 394
Ziyaretçi Bilgileri		s. 402
Özgeçmişler		s. 408
Sergilenen İşler		s. 438
Komşu Etkinlikler		s. 478
Son Kısım		s. 501

Contents

Foreword	Bigge Örer	p. 23
An Introduction	Elmgreen & Dragset	p. 41
Orhan, Sara and Omar in the Neighbourhood of Memories, Encounters and Ideas	Kaelen Wilson-Goldie	p. 67
Venues	Galata Greek Primary School	p. 85
	Istanbul Modern	p. 93
	Pera Museum	p. 97
	ARK Kültür	p. 103
	Yoğunluk Atelier	p. 107
	Küçük Mustafa Paşa Hammam	p. 111
Artists		p. 128
Public Programme		p. 390
Educational Programme		p. 395
Visitor Information		p. 404
Biographies		p. 408
Exhibited Works		p. 438
Neighbouring Events		p. 478
End Matter		p. 501

<i>Sanatçı</i> <i>Artist</i>		<i>Mekân</i> <i>Venue</i>	<i>Metin</i> <i>Text</i>
Adel Abdessemed	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 126 p. 128
Njideka Akunyili Crosby	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 130 p. 132
Alejandro Almanza Pereda	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 134 p. 136
Heba Y. Amin	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 138 p. 140
Volkan Aslan	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 142 p. 144
Alper Aydın	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 148 p. 150
Burçak Bingöl	Dış Mekânlar Outdoor Sites	s. 114 p. 115	s. 152 p. 154
Monica Bonvicini	Pera Müzesi Pera Museum Küçük Mustafa Paşa Hamamı Küçük Mustafa Paşa Hammam	s. 96 p. 97 s. 110 p. 111	s. 158 p. 160 s. 158 p. 160
Louise Bourgeois	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 164 p. 166
Berlinde De Bruyckere	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 168 p. 170
Vajiko Chachkhiani	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 172 p. 174
Mark Dion	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 176 p. 178
Latifa Echakhch	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 182 p. 184
Jonah Freeman & Justin Lowe	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 188 p. 190

<i>Sanatçı</i> <i>Artist</i>		<i>Mekân</i> <i>Venue</i>	<i>Metin</i> <i>Text</i>
Kasia Fudakowski	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 194 p. 196
Candeğer Furtun	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 198 p. 200
Pedro Gómez-Egaña	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 204 p. 206
Lungiswa Gqunta	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 210 p. 212
Gözde İlkin	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 214 p. 216
Mirak Jamal	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 220 p. 222
Andrea Joyce Heimer	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 226 p. 228
Morag Keil & Georgie Nettell	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 230 p. 232
Mahmoud Khaled	ARK Kültür ARK Kültür	s. 102 p. 103	s. 234 p. 236
Kim Heecheon	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 240 p. 242
Fernando Lanhas	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 244 p. 246
Victor Leguy	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 248 p. 250
Klara Lidén	İstanbul Modern Istanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 254 p. 256
Liliana Maresca	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 258 p. 260

<i>Sanatçı</i> <i>Artist</i>		<i>Mekân</i> <i>Venue</i>	<i>Metin</i> <i>Text</i>
Olaf Metzel	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 262 p. 264
Lee Miller	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 268 p. 270
Mahmoud Obaidi	İstanbul Modern İstanbul Modern Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 92 p. 93 s. 84 p. 85	s. 272 p. 274 s. 272 p. 274
Henrik Olesen	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 276 p. 278
Lydia Ourahmane	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 280 p. 282
Erkan Özgen	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 284 p. 286
Aude Pariset	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 288 p. 290
Stephen G. Rhodes	Küçük Mustafa Paşa Hamamı Küçük Mustafa Paşa Hammam	s. 110 p. 111	s. 292 p. 294
Ugo Rondinone	Dış Mekânlar Outdoor Sites	s. 114 p. 115	s. 298 p. 300
Leander Schönweger	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 302 p. 304
Sim Chi Yin	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 306 p. 308
Dayanita Singh	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 310 p. 312
Dan Stockholm	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 314 p. 316
Rayyane Tabet	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 318 p. 320

<i>Sanatçı</i> <i>Artist</i>		<i>Mekân</i> <i>Venue</i>	<i>Metin</i> <i>Text</i>
Young-Jun Tak	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 322 p. 324
Ali Taptık	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 328 p. 330
Tatiana Trouvé	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 332 p. 335
Tsang Kin-Wah	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 336 p. 338
Tuğçe Tuna	Küçük Mustafa Paşa Hamamı Küçük Mustafa Paşa Hammam	s. 110 p. 111	s. 340 p. 340
Kaari Upson	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 344 p. 346
Andra Ursuta	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 350 p. 352
Kemang Wa Lebulere	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 354 p. 356
Lukas Wassmann	Çeşitli Şehirler Various Cities	s. 358 p. 360	s. 358 p. 360
Fred Wilson	Pera Müzesi Pera Museum	s. 96 p. 97	s. 362 p. 364
Bilal Yılmaz	Galata Özel Rum İlköğretim Okulu Galata Greek Primary School	s. 84 p. 85	s. 368 p. 370
Yoğunluk	Yoğunluk Atölyesi Yoğunluk Atelier	s. 106 p. 107	s. 372 p. 374
Yonamine	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 376 p. 378
Xiao Yu	İstanbul Modern İstanbul Modern	s. 92 p. 93	s. 382 p. 384

Bige Örer

Önsöz

‘Ancak komşu olmayı başarabilen gerçek anlamda hayatta kalabilir.’
–Torsten Hägerstrand

15. İstanbul Bienali’nin hazırlık süreci bize, içinden geçtiğimiz bu buhranlı dönemde en çok özlemimizi duyduğumuz şeylerden birinin, kimliklerimizden feragat etmek zorunda kalmadan bir arada yaşamak olduğunu hatırlattı. İyi bir komşunun şüphesiz tek bir tanımı yok; bu tanım, içinde bulunduğumuz zamana, mekâna ve topluma göre ciddi farklılıklar gösterebiliyor. Komşuluk farklı ölçeklerde – ev, mahalle, şehir, ülke, hatta belki evren – yaşanabiliyor. Tüm bu sistemlerin içinde ise en belirleyicisi kişisel olan, yani mikro sistemler. Yaşadığımız alan ve çevresiyle olan ilişkilerimiz diğer halkaları da şekillendiriyor.

15. İstanbul Bienali, toplumsal travmalar ve siyasi depremlerin gelecekle ilgili endişeleri tepe noktasına ulaştırdığı ve bireysel özgürlüklerin köşeye sıkıştırıldığı bir dönemde, kişisel hikâyelerin peşinden gitti. Son iki senede Paris, Berlin, Londra, Brüksel, New York, Orlando, Barselona gibi şehirlerde yaşanan terör olaylarına paralel olarak Türkiye’de birbiri ardına gelen ve toplumu derinden sarsan saldırılar, 15 Temmuz darbe girişimi ve sonrasında yaşananlar, kültür ve sanat alanını da doğrudan etkiledi. Birçok etkinliğin ertelendiği ya da iptal edildiği bir dönemde, bir kez daha birlikte sanat üretmenin, sanat üzerine düşünmenin, sanat üzerine konuşmanın, düşümlerin çözülmesi için nefes alma alanları yaratacağı umuduyla bu bienali hazırladık.

Tüm dünyada sınırların keskinleştiği, milliyetçi ve hatta ırkçı dalgaların yükseldiği, şiddet içeren her türlü tehdidin her an her yerde hissedildiği bir dönemde, zemin ayaklarımızın altından kaydıkaç birbirimize tutunmaya, birbirimize dayanarak düşmemeye çalıştık. Bienale davet edilen sanatçıların İstanbul’da yeni işler üretirken duydukları heyecan; araştırma ve üretim sırasında atölyelerle, ustalarla buluşmalar ve alandan meslektaşlarımızla yaptığımız sohbetler, her şeyin böylesine muğlak olduğu bir dönemde bize bienali otuz senedir gerçekleştiriyor olmanın ve etkinliğin sürekliliğini sağlamanın başlı başına ne denli önemli olduğunu ve bir direnişi temsil ettiğini hatırlatarak devam etmek için güç verdi.

İstanbul Bienali, otuzuncu yılında, on beşinci kez, bu sefer sanatçı ikilisi Elmgreen & Dragset’in küratörlüğünde gerçekleşiyor. Bu yolculukta bize eşlik etmeleri için Elmgreen & Dragset’i İstanbul’a davet etmenin ne kadar doğru bir karar olduğunu her aşamada tecrübe ettik. Yirmi seneye yakın bir süredir İstanbul’da birçok bienalde ve sergide yer almış, şehirle ilişkiye geçen işler üretmiş olmaları, bienal hazırlıklarına başlarken sağlam bir temel oluşturdu.

Bienal, *iyi bir komşu* başlığından yola çıkarak birbirine komşu altı mekânda gerçekleştiriliyor. Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, İstanbul Modern, Pera Müzesi, ARK Kültür, Küçük Mustafa Paşa Hamamı ve Asmalımescit’te bir sanatçı stüdyosu, bienalde yer alan 56 sanatçının 30 yeni işine de evsahipliği yapıyor. Bienalde, serginin çekirdeğini oluşturan tarihi konumlandırmaların yanı sıra mekânsal dönüşüm yaratan ve sergi gezme alışkanlıklarına farklı perspektifler sunan işler yer alıyor.

Bu bienalde, ev ve komşuluk ilişkilerinin yerelde olduğu kadar evrenselde de ortak meseleleri ve soruları içerdiği düşüncesinden yola çıkarak uluslararası bir billboard projesi başlattık. Sanatçı Lukas Wassmann, küratörler ve bienalin grafik tasarımcısı Rupert Smyth’in işbirliğiyle hazırlanan billboard projesi, Belfast’tan Moskova’ya Liverpool’dan Sidney’e kadar pek çok şehre *iyi bir komşu*’nun sorularını taşıdı. Proje, farklı şehirlerdeki kültür kurumlarının işbirliğiyle 2017 sonuna kadar devam edecek.

Sanatçı ve akademisyen Zeyno Pekünlü’nün koordine ettiği 15. İstanbul Bienali Kamusal Programı, *Seçilmiş Aileler* ve *Müşterek Kader* başlıklı iki ayrı hat üzerine oturarak, *aile* ve *mahalle* kavramları etrafındaki çeşitli tartışmaları, bienal izleyicilerinin farklı biçimlerde bir araya gelip paylaşımlarda bulunduğu etkinliklerle bienale taşıyor. Program, aile kurumunun ötesine geçen aidiyet arayışları ile kent ekolojisine odaklanıyor.

T24’le gerçekleştirdiğimiz işbirliği çerçevesinde, bu yılın Mart ayından itibaren psikanaliz, tarih, mimari, sinema, müzik gibi farklı disiplinlerde üreten yazarlar, davetimizi büyük bir incelikte kabul ederek *iyi bir komşu* hakkında yazdılar. Her pazartesi bir yazı, T24’ün bienale ayırdığı köşesinde yayınlandı ve bienal boyunca da yayınlanmaya devam edecek.

Bienalin otuzuncu yılında şehre kalıcı bir iş bırakmak arzusuyla Ugo Rondinone’yi davet ettik. 15. İstanbul Bienali’ne Gökkuşağı Şiirleri (2007–17) serisinden *Buradan Nereye Gidiyoruz?* adlı neon heykeliyle katılan Rondinone, 6. İstanbul Bienali’nde (1999) bu şiirsel eseri Taksim Meydanı’nda sergilemişti. 17 Ağustos 1999 depreminin ardından yerleştirilen ve izleyicisine umut vermeyi amaçlayan bu iş, on sekiz yıl aradan sonra bu kez duygusal depremlerle sarsılan kentlilere gökkuşağının yedi rengiyle bir çıkış noktası öneriyor. Bu iş, bienalden sonra da bulunduğu yerdeki varlığını sürdürerek bu umut verici sorunun kentin hafızasına katılması için bir öneride bulunacak.

Bu yıl *iyi bir komşu* – *Sergi* ve *iyi bir komşu* – *Hikâyeler* başlıklarını taşıyan iki yayın hazırlamaya karar verdik. Hikâye kitabı, bienale katılan sanatçıların bir kısmının yanı sıra küratörlerin ve bienalin yakın dostları olan küratör, müze direktörü, sanatçı ve daha pek çok başka kişinin ev ve mahalle yaşantılarına ilişkin kişisel hikâyelerini derliyor. Elinizde tuttuğunuz sergi kitabı ise, izleyicilerin bienali kolaylıkla takip edebilmeleri için bir kılavuz olarak tasarlandı.

Bu yayın, Elmgreen & Dragset'in sergiyle ilgili bakışlarını açıkladıkları yazıları, Kaelen Wilson-Goldie'nin sergide yer alan işlerin temayla olan ilişkilerine odaklandığı ustalıkla yazısı ve sanatçıların işleriyle ilgili Pablo Larios'un yazdığı metinleri içeriyor. Yayın aynı zamanda sanatçıların biyografileri, işlerinin ayrıntılı bilgileri, mekânlar, haritalar, kamusal program ile eğitim programlarıyla ilgili diğer pratik bilgilere yer veriyor.

Bienalle eşzamanlı gerçekleştirilen komşu etkinlikler de bu yayında yer alıyor. Bu bienalin tarihinde ilk defa, serginin kurulumu açılışa üç hafta kala tamamlandı. Bunun sebebi, işlerin mekânla kurduğu diyalogun son derece önemli olduğu böylesine bir bienalin sergi kitabında, işleri İstanbul'dan fotoğraflarıyla belgeleyebilmektir. Böylece 15. İstanbul Bienali'nde sergilenen işlerin fotoğrafları kitapta yer alabildi.

Son olarak, bu serginin gerçekleştirilmesi için destek veren ve işbirliği yaptığımız tüm kurum ve kuruluşlara, metinleriyle katkıda bulunan yazarlara, hazırlık sürecinde bizimle uzmanlıklarını paylaşan tüm dostlarımıza ve hocalarımıza teşekkür etmek istiyorum. Whitechapel Gallery'nin direktörü ve İstanbul Bienali Danışma Kurulu üyemiz Iwona Blazwick'in "Bienal hepimizin iyi komşular olabileceğini ve dinleyebileceğimizi, bakabileceğimizi, destek olabileceğimizi ve paylaşabileceğimizi iddia ediyor. Siyasi karışıklıkların egemen olduğu bir dönemde sanat bizi bölmekten ziyade birbirimize bağlayanın ne olduğunu güçlü bir biçimde hatırlatıyor." sözlerini burada bir kez daha anmak istiyorum. Bu sergi İKSV ve İstanbul Bienali ekipleri, küratörler ve sanatçıların yoğun emekleriyle gerçekleşti; onlara da sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Umuyorum bu bienal, izleyicilerinin farklı sanatsal üretimlerle karşılaşmalarına olanak sağlayacak, özgür düşünce ve yaratıcılığı besleyerek iyi birer komşu olmanın müşterek yaşamın en temel koşulu olduğunu bize hatırlatacak.

Uluslararası billboard kampanyası, Limerick, İrlanda, 2017

Bige Örer

Foreword

'The criterion for survival is to succeed as a neighbour.'
–Torsten Hägerstrand

The preparation period for the 15th Istanbul Biennial has reminded us that, in this tumultuous time through which we are passing, one of the things we miss most is living together without having to forgo our identities. There is no single definition of a good neighbour, to be sure; that definition may differ considerably according to the time, place and society in which we find ourselves. One might experience the condition of being a neighbour at different scales – the home, the neighbourhood, the city, the country and perhaps even the universe. What determines the course of all these systems is born of the personal, of micro-systems, and our relationship with the space in which we live then shapes the outer circles.

At a time when social traumas and political earthquakes have fuelled anxieties about the future in an unprecedented way, and individual freedoms have been forced into a corner, the 15th Istanbul Biennial has chosen to follow personal stories. The terror attacks that took place recently in cities including Brussels, New York, Orlando and Barcelona, and a series of incidents that deeply shook Turkey around the same time, followed by the failed coup attempt of 15 July, had a direct impact on the world of art and culture. Many events have been postponed or cancelled, but we carried on preparing this Biennial, once again, with the hope that producing, thinking about and discussing art can create zones in which to breathe, where knots can be disentangled. While, across the world, borders have become sharper, nationalist and even racist movements are on the rise, and all manner of violent threats make their presence felt at any given place, at any given time, we tried, as the ground slipped away from under our feet, to hold onto each other, to keep standing by leaning on each other. The excitement the artists invited to the Biennial displayed as they produced new works in Istanbul, and the conversations we had at workshops, meetings with masters and with colleagues from the field during the research and production process, gave us the strength to continue, reminding us how important it was to have realised the Biennial for the past thirty years and to ensure its continuity as a form of resistance.

Held for the fifteenth time in its thirty-year-life-span, this year, the Istanbul Biennial is being curated by the artist duo Elmgreen & Dragset. We experienced at every stage of the process what a good decision it was to invite them to accompany us on this journey. For almost twenty years, they had taken part in many biennials and exhibitions in Istanbul, and produced works that interacted with the city, and this formed a strong foundation when we began work on the 15th Biennial.

Taking off from the conceptual framework of *a good neighbour*, the Biennial is held in six neighbouring spaces. Galata Greek Primary School, Istanbul Modern, Pera Museum, ARK Kültür, Küçük Mustafa Paşa Hammam and an artist's studio in Asmalı Mescit host fifty-six artists' works, thirty of which were commissioned by the Istanbul Biennial. In addition to works focusing on historical positionings that form the exhibition's core, the Biennial also features works that create spatial transformations and offer different perspectives on established habits of exhibition-touring.

Relationships at home and in the neighbourhood encompass common universal issues and questions as much as local ones, so for this Biennial, we have initiated an international billboard project. In a collaboration between artist Lukas Wassmann, the curators and the Biennial's graphic designer Rupert Smyth, questions of *a good neighbour* have been transported to many other cities, from Belfast to Moscow, and from Liverpool to Sydney. The project will continue until the end of 2017 in collaboration with cultural institutions in these cities.

Coordinated by artist and academic Zeyno Pekünlü, the Public Programme of the 15th Istanbul Biennial establishes two main trails, 'Chosen Families' and 'Mutual Fate'. The programme introduces to the Biennial the various debates around the concepts of family and neighbourhood through activities that bring Biennial viewers together in different settings in order to share their views and experiences. The programme focuses on the quest for different kinds of belonging beyond the family as an institution, and on urban ecology.

Within the framework of our collaboration with *T24* since March 2017, writers producing work in different disciplines including psychoanalysis, history, architecture, film and music, kindly accepted our invitation to write about *a good neighbour*. An article has been published every Monday in the column that *T24* has allocated for the Biennial, and more will continue to appear throughout the duration of the Biennial.

On the 30th anniversary of the Biennial, we invited artist Ugo Rondinone to contribute a permanent work to the city. Rondinone participates in the 15th Istanbul Biennial with his neon sculpture *Where Do We Go From Here?* from his *Rainbow Poems* series (2007–17). He had previously exhibited this poetic work at the 6th Istanbul Biennial (1999) in Taksim Square. At this time, installed following the 17 August 1999 earthquake, it aimed to inspire hope in its viewers. Now, eighteen years later, it will offer a new reference point for people shaken by a series of emotional earthquakes.

This year, we decided to prepare two publications, with the titles *a good neighbour – Exhibition* and *a good neighbour – Stories*. The book of stories brings together the personal narratives, poems, memories and reflections of some of the artists taking part in the Biennial, as well as other artists, curators, museum directors and many more, about their lives at home and in their

neighbourhoods. The exhibition book that you are holding now, on the other hand, has been prepared as a guide to help viewers follow the Biennial. This publication includes a text by Elmgreen & Dragset, where they delineate their view of the exhibition, Kaelen Wilson-Goldie's masterful essay in which she focuses on the relationship between the theme and the works in the exhibition, and Pablo Larios' texts on the works of the artists. The publication also features artists' biographies, detailed information on their works, maps and practical information about the venues, the Public Programme, and the film and educational programmes. This publication also features a list of neighbouring events held simultaneously with the Biennial.

For the first time in this Biennial's history, the installation of the exhibition was completed three weeks before the opening. We wanted to achieve this in order to document the works in this book with photographs taken in Istanbul, in a Biennial where the dialogue between the works and the space is of ultimate importance. So we have managed to include this photographic documentation of the exhibition here, including the new productions at the 15th Istanbul Biennial.

I would like to thank all the institutions and organisations that have supported and collaborated in the realisation of this exhibition, the writers who contributed with their texts, and all our friends and teachers who shared their expertise with us during the preparation process. Here, it is appropriate to recall the words of Iwona Blazwick, Director of the Whitechapel Gallery and a member of our Advisory Board at the Istanbul Biennial: 'The Biennial proposes that we can all be good neighbours and listen, look, talk, support and share. In a time of political turmoil, art is a powerful reminder of what connects rather than divides us.' The exhibition was realised thanks to the great dedication and commitment of the İKSV and Istanbul Biennial teams, curators and artists, and I would like to express my infinite gratitude to them as well. I hope that the Biennial will enable its viewers to encounter surprising artistic productions, nurture free thought and creativity, and thus remind us that being a good neighbour is the fundamental condition of building a common life, together.

iyi bir komşu

15. İstanbul Bienali
16 Eylül-12 Kasım 2017

Elmgreen & Dragset

Sunuş

1994'te ikimiz de Kopenhag'ın merkezindeki yapay göllerin hemen kuzeyinde, sol yelpazesi oldukça geniş bir bölgede yaşıyorduk. Kentte yaşayan komşuların çoğu gibi biz de birbirimizin varlığından tamamen habersizdik. Ta ki bir Nisan gecesi, After Dark adlı, kentteki tek gey kulübünde karşılaşıncaya kadar.

Anita Ward'ın *Ring My Bell* filminin klasik disko müziği çalarken, Dr. Marten's kırmızı bağcıklı botları ve Dennis Rodman'dan esinlenmiş saçlarıyla hemen fark edilen tek kişiler olarak dans pistinde bakışıyorduk. Cinsel azınlığın bu sık ve steril gece hayatı eğlencesinden birlikte kaçma fırsatını yarattığımız anda, kendimizi caddenin karşısındaki salaş bara, yirminci yüzyılın başından beri denizcilerin ve diğer maceraperestlerin uğrak yeri olduğu söylenen Cosy Bar'a attık. Bizim zamanımızda bu barı, içkici müdavimlerle zar atma oyunu oynayarak üç kuruş daha fazla kazanma derdindeki, buraların efsanesi haline gelmiş olan beyaz-sarı saçlı Britta işletiyordu. Eve dönme vakti geldiğinde, bırakın aynı mahalleyi, aynı sokağı, aynı dört katlı binada oturduğumuzu fark ettik. Birlikte eve yürümeye karar vermemiz böylece çok daha kolay oldu.

Aradan geçen yirmi üç yılda, en uzununu Berlin'de olmak üzere, Kopenhag, New York ve Londra gibi pek çok farklı yerde bazen ayrı bazen de birlikte yaşadık. Bu yazıyı yazdığımız sıradaysa, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde, Adahan Otel'i'ndeki dairelerimizde kalıyoruz. Otelin sahipleri, bir mimar ve kocası. Mimarın annesi de otelin çatı katında, ortak kahvaltı salonunun hemen arkasındaki ev bölümünde onlarla birlikte yaşıyor. Bu yaşlı hanım bize her sabah Almanca günaydın diyor. 15. İstanbul Bienali'nin geçen yıl Aralık ayında yapılan ilk basın toplantısında yer alışını komikleştirip, onu bir "internet yıldızı" yaptığımız için bize teşekkürler ediyor. Loş bir salonda gerçekleşen bu toplantıda, farklı geçmişleri olan ve farklı yaş gruplarından kırk kişi, iyi bir komşunun nasıl biri olabileceğine dair kırk sorumuzdan birini yöneltmek için peş peşe sahneye çıktı. Ondan sormasını rica ettiğimiz soru şuydu: "İyi bir komşu sizinle aynı gazeteyi mi okur?" Birçok haber mecrasının kapatıldığı, sayısız gazeteci ve yayın yönetmeninin tutuklandığı –bunların bazıları daha sonra serbest bırakıldı, ama çoğu tutuklu oldukları cezaevinde, hâlâ yargılanmayı bekliyor– bir dönemde bu soru sanki daha bir anlamlıydı.

Yuko Hasegawa'nın küratörlüğündeki 7. İstanbul Bienali'ne katılmak için İstanbul'a ilk gelişimizin üzerinden on altı yıl geçti. Tünel Meydanı, İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'nı

içeren Beyoğlu değil sadece, o günden bugüne şehrin tamamı olağanüstü bir değişime uğramış. Bugün karşımızda artık tamamen modernleşmiş bir kent manzarası var. Yine de bu değişim, İstanbul'un, nüfusunun yaklaşık bir milyondan dokuz milyona çıktığı 1950-2000 yılları arasında geçirdiği olağanüstü dönüşümle karşılaştırılmaz bile. Kentin bugünkü nüfusu on altı milyona yaklaşıyor. İstanbul'u ilk ziyaretimizden bu yana, hırdavat dükkânları ve marangozhane gibi küçük işletmelerin bulunduğu bütün alanlar, kafe, tasarım dükkânı ve butik otel gibi moda mekânlara dönüştürülmüş; Taksim Meydanı'na yakın –eskiden transseksüel seks işçilerinin çalıştığı barlar ve benzer birçok mekânın olduğu– Tarlabası gibi yerler ise büyük uluslararası otel zincirlerinin eline bırakılmak üzere yıkılmış. Kentin turistlerin pek uğramadığı bölgeleri, ucuzundan pahalısına bir sürü yeni alışveriş merkeziyle dolmuş. Kent bir yandan da kuzeye doğru hızla genişliyor. Yapımı devam eden yeni havaalanına yakın yerlerde, alt ve orta sınıflar için tasarlanmış –TOKİ binaları denen– devasa yapılar mantar gibi bitiyor. Bu da bizi ilk basın toplantısında sahneden yöneltilmiş olan sorulardan birine geri götürüyor: "İyi bir komşu sizin gibi yaşayan biri midir?"

Hem 2001 Bienali için hem de 2005'te yine İstanbul'da, Fulya Erdemci'nin küratörlüğündeki "Yaya Projeleri" başlıklı sonraki bir sergi için, yıkıntılar ya da bunların kopyalarını üretmiştik. Tarihi olmayan, ama bir şeylerin başlangıcı gibi görülebilecek yıkıntılar. 2001'de İstanbul'da henüz ne bir modern sanat müzesi ne de çok fazla ticari sergi mekânı vardı. Bienal dışında sanat, büyük oranda banka binalarının zemin katlarındaki sergi salonlarına sıkışmış haldeydi. Vasıf Kortun'un inisiyatif ve direktörlüğündeki "Platform", bu durumun önemli bir istisnasıydı. "Platform", bir sanat mekânı ve bir buluşma noktası olmanın da ötesinde, ana sayfaların ve online paylaşımların henüz norm haline gelmediği bir dönemde, Türkiye'deki sanat ortamı ile uluslararası sanat topluluğu arasında iletişimi ve etkileşimi kolaylaştıran bir sanat arşivi olarak işlev görüyordu.

İstanbul'da inşa ettiğimiz ilk "yıkıntı", Ayasofya ve diğer tarihi yapılara birkaç adım mesafedeki Darphane-i Amire binasının önündeki çimenlik alana gömülüydü. Yapı, yarı saydam ve karolara bölünmüş yüzeyinden ışık geçiren, yerin içine gömülü beyaz küp tarzı bir müze alanını temsil ediyordu. İki kanatlı metal kapının üzerindeki ibarenin toprağın üstünde kalan kısmında yalnızca "...TEMPORARY ART" sözcükleri okunabiliyordu. İlk sözcüğün başındaki "CON" hecesi yerin altında gömülü kalmıştı. Bu manzara, kentin ilk modern ve çağdaş sanat müzesi olan İstanbul Modern'in açılışından üç yıl önceye aitti.

İkinci "yıkıntı" ise, Karaköy parkındaki sadece yarısı tamamlanmış olan modernist bir yapıydı. Karaköy'deki kentsel dönüşüm henüz tam anlamıyla başlamadığı için, bu parkın o zamanki müdavimleri genellikle boş gezen balıkçılar ve evsizlerdi. Üzerinde ne bir işaret ne de açıklayıcı bir tabela olan binayı herkes istediği gibi kullanabilirdi. Binada küçük bir şömine, bir kanepe ve en belirgin olarak da, Boğaz'ın karşı tarafındaki tarihi yarımada'yı bir ucundan diğer ucuna gören bir pencere vardı.

İstanbul'a bu ilk gelişimiz, ikinci kez ama bu sefer kalıcı olmak üzere Berlin'e taşındığımız döneme denk gelmişti. Sanatçı dostumuz Kirsten Pieroth, bize Mitte mahallesinde –o zamanlar burası daha "Soho"laşmamıştı– kendisinin de yaşadığı henüz yenilenmemiş binada boş bir daire bulmuştu. Kirsten, üst katımızda çaprazdaki dairede oturduğu için, avluya bakan pencerelerden birbirimizi görebiliyor, birbirimize seslenebiliyorduk. Bazen onun dairesinden bizimkine kadar yayılan partiler düzenliyorduk, ama kimse şikâyetçi olmuyordu. En azından

gürültüden. Ama Berlin Duvarı yıkılmadan önce, ünlü Doğu Almanya tiyatrosu Volksbühne’de aktör olduğu konuşulan kapı komşumuz sık sık kapımıza geliyordu. Adam açıkça paranoyakhik belirtileri gösteriyor, Doğu Almanya istihbarat servisi Stasi’nin her yerde bizi ve özellikle de onu gözetlediğini düşünüyordu. Koridora süpürge ya da çöp poşeti gibi şeyler bıraktığımız anda kapımıza dikiliyor ve gözleriyle etrafı kolaçan edip korkudan fısıltıyla konuşuyordu: “Bizi bunun içinden gözetliyorlar. En iyisi bunu hemen kaldırın!” Ve biz nazik İskandinavlar, bize söyleneni itiraz etmeden yapıyorduk.

Bu kişisel anekdotlarımızı niye anlatıyoruz? Önde gelen uluslararası bir bienal açısından, üstelik de bienalleri kuşatan mevcut politik gerçekliklerin ürktücülüğünü düşündüğümüzde, tüm bunlar son derece önemsiz ve anlamı kendinden ibaret şeyler gibi görünmüyor mu? Elbette öyle. Ama bir birey, sanatçı ve küratör olarak zaten sınırlı bir güce sahibiz ve kendi hikâyelerimizi paylaşmaya devam etmezsek eğer, gücümüzün daha da azalması kaçınılmaz. Politika ve anaakım medya arenasında verilen büyük savaşa çoğu zaman dahil olamasak da kişisel hikâyelerimizi birbirimizle paylaşarak yalıtılmışlığımızı pekâlâ kırabiliriz. Dünyada pek çok insan, sırf kendisini olduğu gibi kabul ettirmek için bile her gün mücadele etmek zorunda kalıyor. Dünya Değerler Araştırması’nın 2009 yılında Türkiye’de yürüttüğü istatistiksel anket çalışmasında, insanlara komşu olarak en son kimi tercih ettikleri soruldu.¹ Verilen yanıtlarda, en üst sırada homoseksüeller, alkolikler, Amerikalılar, Hristiyanlar ve Yahudiler yer alıyordu. Yanıtları etkileyebilecek sayısız faktör olduğu için bu tür istatistiklere dayanarak elbette bir sonuca varılamaz. Ama buradaki asıl mesele, insanların kiminle komşu olduklarını önemsemeleri ve sokağımızda ya da mahallemizde yaşanan küçük gerilimlerin genellikle toplumdaki daha büyük gerilimlerin bir belirtisi olmasıdır. Politika, bireyler tarafından yapılır ve hissedilir.

Sorulsa, pek çok insan muhtemelen bir sanatçıyla komşu olmak istemediğini söyleyecektir.

Sanatçılar da genellikle hikâye anlatırlar, ama bunu resim, heykel, enstalasyon, film, ses, asambraj, performans biçiminde ya da eylemler aracılığıyla yaparlar. Sanatçıların itici gücü, başlangıç noktası, kılavuzu ve malzemesi hep kişisel biyografileridir. Bir sanatçının yapıtı kendi geçmişi ışığında daha iyi anlaşılır ve sanatçı kuşaklarının gösterdiği gibi, kişisel olan politikleşebilir.

Sorulsa, pek çok insan muhtemelen bir sanatçıyla komşu olmak istemediğini söyleyecektir.

Bu giriş metninde, “ev” ve “komşu” terimleri arasında sürekli gidip geldiğimizi fark edeceksiniz. 15. İstanbul Bienali, son yirmi-otuz yıldır eve dair algımızın nasıl değiştiğini, ev ortamlarımızda kimliklerimizi nasıl koruduğumuzu, sakındığımızı ve ifade ettiğimizi araştırmakla birlikte, bu özel alanların, evlerimizin yan yana nasıl işlediğini de görmeye çalışıyor. Sergi için “iyi bir komşu” başlığını seçerken, dikkatleri barınak ve tasarım olarak ev fikrinden uzaklaştırıp yan yana yaşayanlara çekmek istedik.

Elbette kendimizi de komşu olarak görmekten başlayabiliriz. Nasıl iyi komşular olabiliriz? Yanı başımızdaki insanlardan farklılığımızı kabul edebiliyor muyuz? Komşularımıza verdiğimiz tepkiler, bizim de kim olduğumuzu anlatır. Nancy L. Rosenblum’un belirttiği gibi: “Kendi üzerimize düşünmenin gereçlerine –hayal gücümüzü kullanarak araştırma, sabır ya da sağduyu– her zaman sahip olamayabiliriz. Kendimizle uğraşmayız. Komşular bu ilgisizlik perdesini yırtabilir, bizi kendi işimizle meşgul olmaya itebilir.”² Rosenblum, “kendi işimizle meşgul olmak” derken, “başkalarının meşguliyetlerinden uzak durma”yı değil, diğer insanların yaşamı ışığında kendimizle gerçekten meşgul olabilmemizi kasteder.

Aidiyet, yaşam tarzları, kamu ile özel arasındaki ayrıma ilişkin meseleler, sanatçı olarak uzun zamandır yürüttüğümüz araştırmaların önemli bir kısmını oluşturuyor. Bu sayede keşfedebildiğimiz bazı şeyler, 15. İstanbul Bienali’nin küratörlüğünde elbette işimize yaradı. Ama dünyanın başka yerlerinden sanatçılarla buluşmalarımızda, meseleler kendi başımıza tahayyül edebileceğimiz ufkun çok ötesine genişledi. Ev ve aidiyet, alabildiğine çokkatmanlı bir tema. Ama bir o kadar da herkesi ilgilendiren, herkesin kendi kişisel deneyiminden yola çıkarak üzerine konuşabileceği bir mesele. Özellikle de şimdi, pek çok coğrafyada bir çatışma iklimi hüküm sürerken, yüz binlerce insanın ziyaret edeceği bir bienal açısından bu noktanın çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Politik sorunların gözümüzde biz bireylerin yakalayamayacağı, nüfuz edemeyeceği ve akıl sır erdiremeyeceği kadar büyük görüldüğü bir zamanda, politikayı eve, yani kendi köklerine geri getirebilmeyi umut ediyoruz. Mikrokozmos makrokozmosu yansıtır ve tersi.

Georges Perec, *Mekân Feşmekân*’ın başlarında “yatağımın kuytularında kimbilir kaç seyahate çıkmışımıdır,” diye yazar.³ Tıpkı Gaston Bachelard’ın *Mekânın Poetikası*’nda yaptığı gibi,⁴ Perec de gündüz düşlerinin ya da insanın muazzam hayal gücü açısından doğal, korunaklı bir ortam olarak evin taşıdığı önemi takdir ediyor gibidir. Ama bütün günü yatakta geçirmemizi de istemez. Başka bir sürü şeyin yanında, “[a]rada bir düzenli olarak yapmamız gereken şeyler”i listelemeye şöyle başlar:

² Nancy L. Rosenblum, *Good Neighbors: The Democracy of Everyday Life in America* (Princeton: Princeton University Press, 2016), s. 233.

³ Georges Perec, *Mekân Feşmekân*, çev. Ayberk Erkey (İstanbul: Everest Yayınları, 2016), s. 32.

⁴ Gaston Bachelard, *Mekânın Poetikası*, çev. Alp Tümtürtekin (İstanbul: İthaki Yayınları, 2013).

¹ Yılmaz Esmer, *Radikalizm, Aşırıılık ve Toplumsal Değerler: Bir Saha Araştırmasının Bulguları* (İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, 2009).

Oturduğunuz binada:

-komşuları ziyarete gitmek; mesela komşu duvarda neyin asılı olduğuna bakmak; dairelerin homotopik nitelikte olduklarını teyit etmek ya da bunun aksini ispat etmek. Neyin ne amaçla kullanıldığını incelemek;
-A merdiveni yerine B merdiveninden çıkarak ya da mesela ikinci katta ikamet ediliyorsa beşinci kata çıkarak varılabilecek alışılmadık hissiyatları tecrübe etmek;
-aynı binanın sınırları dahilinde müşterek bir yaşam ihtimalinin temellerini tahayyül etmeye çalışmak...⁵

“İyi bir komşu” için kullandığımız yerlerin kurumsal ve mekânsal sınırları içinde, farklı kimliklerin bir arada yaşadığını hayal ediyoruz. Seçtiğimiz altı mekândan beşi birbirine yürüme mesafesi uzaklığında ve bir arada alındıklarında kendi başlarına bir mahalle oluşturuyorlar. Ne kadar kısa sürecek olursa olsun, daha küçük, sembolik bir ölçekte inşa ettiğimiz bu hayali topluluğun, gerçek hayattaki daha büyük ölçekli toplulukların inşasına ilham verebilmesini diliyoruz.

Sonra Perec bizi sokağa çıkarır:

Devam etmek
Manzara tahmin edilebilir olmaktan çıkana kadar
Azıcık bir süreliğine yabancı bir şehirde olduğunu hissedene kadar, hatta etrafta neler olup bittiğine ya da neler olup bitmediğine anlam veremeyinceye kadar, manzara tamamen yabancılaşana, buraya bir şehir mi, bir sokak mı, bir bina mı, bir kaldırım mı denildiğini bilemeyeceye kadar...
Tufanları kışkırtacak yağmurlar yağdırmak, her şeyi kırıp dökmek, topraktan ot çıkarmak, insanların yerine inekleri koymak...⁶

Sanatçıların yaptığı şey de bundan farklı değildir. Sergide, Tsang Kin-Wah, dini dogmalar selini üzerinize boca ediyor; Latifa Echakhch geçmişte İstanbul’un Taksim Meydanı’nda toplanmış olan insanları gösteren duvar resimlerini yavaş yavaş yok ediyor; Lungiswa Gqunta, kırık Coca Cola şişelerinden bir çimenlik yaratıyor; Xiao Yu ise, Moğolistanlı iki çiftçiye ve bir eşiği, Boğaz’ın bir limanındaki yapıların arasına kurduğu beton tarlayı sürmek için İstanbul’a davet ediyor.

Biz sanatçılar genellikle kent mekânlarımızdaki geleneksel işaretleri ve kontrol mekanizmalarını sonuna kadar tüketmeye çalışırız: Kuralları eğip бүkeriz, mevcut olana güzellik katarız, yerleşmiş olanı sorgulamaya açarız. Sanatçı Burçak Bingöl de binaların dış cephelerindeki güvenlik kameralarına yenilerini ekliyor, ama onun sırlanmış yüzeyi solgun çiçeklerle kaplı bu seramik kameraları çalışmıyor. Yine Türkiyeli bir sanatçı olan Candeğer Furtun’un seramikten yaptığı ve yan yana dizdiği oturur vaziyetteki iki yana açılmış erkek bacakları maçoluk kültürünü gözler önüne seriyor. Cinsel organla birleştirilmemiş bu tüysüz bacaklar yine de erilliklerinden hiçbir şey kaybetmiyor. Bacakların duruşu bile, erkek bedeninin psikolojik bir imgesiyle karşı karşıya olduğumuzu anlamamıza yetiyor. Furtun, 1964’ten beri kullandığı İstanbul’daki atölyesinde kendisini ziyaret ettiğimizde, 1990’ların başında bu yapıt üzerinde çalışırken, sırf bacaklar seramik fırınına sığsın diye –ki belediye, İstanbul’un ortasında ancak bu büyüklükte bir fırına izin veriyordu– minyon yapıtı asistanını model aldığını anlattı.

Mekân Feşmekân, Perec’in her zamanki ayrıntılara inen, giderek genişleyen anekdot halkalarına dayalı anlatım tarzıyla, yatağın anlamının parçalarına ayrılıp çözülmesiyle başlar, sonra yataktan bir *apartman dairesinin* odalarının tasvirine geçer, oradan da önce *sokağa*, sonra *mahalleye*, sonra *şehre*, daha sonra *kıra*, oradan bütün *ülkeye* ve nihayet *dünyaya* doğru açılır. Metnin geri kalanı büyük oranda *mekân* üzerine derin düşüncelerden oluşur:

İsterdim ki sabit, hareketsiz, dokunulamaz, dokunulmamış ve neredeyse el sürülemez, hareket ettirilemez, köksüz yerler olsun: referans, çıkış noktası, kaynak vazifesi görecek yerler:

Doğduğum ülke, ailemin beşiği, doğmuş olduğum ev, büyüdüğünü gördüğüm (babamın ben doğduğum gün diktiği) ağaç, çocukluğumun el değmemiş hatıralarla dolu tavanarası...

Böyle yerler mevcut değiller ve mevcut olmadıkları için mekân bir soruya dönüşüyor, aşikâr olmaktan, anonim olmaktan, sahiplenilmiş olmaktan çıkıyor. Mekân bir şüphedir: Belirtilmesine, işaret edilmesine ihtiyaç duyuyorum: Ona asla sahip olamıyorum, o bana verilmedi, onu fethetmem lazım.⁷

Yaşamlarımızın kendiliğinden gerçek sabit mekânlar sunmadığını, sabit ve huzur verici bir yere dair anılarımızın bile daima zamanın geçişinin tehdidi altında olduğunu kabullenebilirsek eğer, dış kuvvetlerin meydan okumasına açık, öngörülemez gibi duran mekânları ve geleceğe ait gerçeklikleri de belki daha kolay kabullenebiliriz, tanıdık olmayandan belki daha az korkmaya başlarız.

Evin ve mahallenin anlamı üzerine düşüncelerinden de anlaşıldığı gibi, Perec romantik diyebileceğimiz bir mekân anlayışına sahip değildir. Farklı işlevlere göre düzenlenmiş olan odaların sıkıştırıldığı tek bir daire yerine farklı mahallelerde bulunan odalarda yaşayan Perec, böylece farklı bir şekilde de yaşayabileceğimize işaret eder. Bir mahallede banyo yapar, duşunu alır, diğerinde yemek pişirir, geceyi başka bir tanesinde geçirir, başka bir tanesinde de müzik dinler.

Ev mekânının bu değişkenliğine, Aude Pariset’nin bir bebek karyolasındaki strafor yatağı yiyip bitiren solucanlarıyla “beşikten” başlayıp, Vajiko Chachkhiani’nin bir düşkünlerevinin penceresinden bakan bir adamın yer aldığı sakin ama rahatsız edici videosuna ve hatta Dan Stockholm ve Kim Heechon’un merhum babalarının hatıralarını geri çağırma çabalarıyla birlikte mezarın da ötesine uzanmayı başaran 15. İstanbul Bienali’nde sergilenen pek çok yapıtta rastlayabiliyoruz. İlk basın toplantımızda yönelttiğimiz kırk sorudan biri de şuydu: “İyi bir komşu sadece duygu yüklü bir çocukluk anısı mıdır?”

Çocukluktan erken yetişkinlik dönemine ilerlerken, İstanbul Modern’in girişinde bizi Young-Jun Tak’ın Seul’deki ikinci stüdyo dairesinin orijinal boyutlarında tasarladığı, ters döndürölüp tavandan neredeyse tepemize değecek kadar aşağı sarkıtılmış olan 24 metrekairelik beyaz heykeli karşılıyor. Müzenin içine doğru ilerlediğimizde karşımıza çıkan Volkan Aslan’ın üç kanallı filmi *Evim Evim Güzel Evim*’de ise başta her şey gayet normal görünür –bir kadın saksiya bitki dikmekte, bir diğeri sigara sarmaktadır– ta ki izleyici Boğaz’da bilinmez bir yolculuğa çıkmış olan üst üste bindirilmiş iki evi fark edene kadar. Aslan el çizimi resimli öykülerini geçen sonbahar bizimle paylaşmıştı. Binal, bazı yanlarıyla bize en sevdiğimiz yönetmenlerden biri olan Federico Fellini’yi hatırlatan bu yapıtı sipariş ettiği için son derece mutluyuz.

⁵ Georges Perec, a.g.e., s. 72.

⁶ A.g.e., s. 84.

⁷ A.g.e., s. 145.

Sanatçı kolektifi Yoğunluk'un dairesinde her şey kopkoyudur, lateks kaplı siyah yüzeyleri dokunarak fark etmek neredeyse imkânsızdır –burada gerçekten Perec'in anlattığı gibi bir yabancılaşma yaşanır: Duvarların arkasından gelen ses, nerede olduğunuza dair bir ipucu verir. Dairenin içindeyken, ürkütücü bir filmin içine kısılıp kalmışız gibi yön duygumuzu tamamen yitiririz. Leander Schönweiger'in Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'nun çatısına yerleştirdiği sonu gelmez kapıların arasında kaldığımızda yaşadığımız klostrofobik histen çok da uzak değildir bu. Pedro Gómez-Egaña'nın aynı binanın giriş katında yer alan, kime ait olduğu, ne olduğu belirsiz evi ise, sanki ruhlar diyarına ait güçlermiş gibi, performansçılar tarafından sürüklenen, sürekli hareket halindeki nesneleri enlemesine ikiye ayırır.

Erkan Özgen'in *Harikalar Diyarı* filminde sağır ve dilsiz bir çocuk, tehlike altında olan, yıkıntılar içinde kalmış bir evin akıllardan hiç çıkmayacak bir resmini sunuyor. Dünyanın bugüne kadar gördüğü en büyük göçmen krizinin ortasında, Türkiye'deki yeni evinde bir kilimin üzerinde ayakta dikilmekte olan bu Suriyeli erkek çocuk, kendisinin ve başka pek çok göçmenin yaşadığı dehşetli jestleriyle ama sözcüklerden çok daha güçlü, haberlerdeki görüntülerden çok daha etkili bir şekilde anlatmak için çirpınmaktadır.

Güvende hissettiği evini hem maddi hem de manevi olarak yitirmek etrafındaki meseleler ve bundan kaynaklanan göçler, sergideki başka pek çok yapıtın da odağında yer alıyor. Heba Y. Amin'in *Kuşlar Uçarken* filminde, kuşların sınırları aşarak gerçekleştirdikleri göç, sembolik ve bir o kadar da dokunaklı bir rol oynuyor. Bu şiirsel filmin gösterildiği mekânın yakınında, Olaf Metzel Yugoslavya savaşlarının başladığı 1992 yılında ürettiği *Sammelstelle* başlıklı yerleştirmesini yeniden tasarladı. Buruşturulmuş metal levhalar ve çöp kutularıyla kaplanmış olan bu kapalı alana metal bir döner kapıdan girilebiliyor. Ama tersi yöne de dönebildiğinden emin olmadığınız bu kapının tekrar dışarı çıkmanıza izin verip vermeyeceğini bilemiyorsunuz. Şu anda Münih'te yaşayan Metzel, projesini konuşmak üzere Berlin'deki atölyemize geldiğinde, bulunduğumuz Neukölln mahallesi hakkında bize bir sürü anekdot aktardı. Metzel de 1960'larda bu mahallede yetişmiş, Türkiye'den Almanya'ya gerçekleştiren ilk göçlere burada tanık olmuş ve daha her şeyin başındayken Türk toplulukları içinde dostluklar kurmuştu. Metzel, kendisinininkinden farklı kültürlerle yaşadığı bu deneyimlerin yapıtlarında çok önemli bir rol oynadığını düşünüyor.

Mahmoud Obaidi'nin başka bir katta yer alan yapıtı *Compact Home Project* (Kompakt Ev Projesi), kendi çizimleri, gazete kupürleri, mektuplar ve notların bulunduğu, metal kapaklar ve tel ayraçlar kullanarak yaptığı sekiz kitaptan oluşuyor. Obaidi, bu dayanıklı kitapları, ülkesi Irak'taki savaştan kaçtıktan sonra yaşamından elinde kalanları koruyup saklamak için tasarladı. Benzer şekilde Mirak Jamal de iki yanında, çocukken yaptığı çizimlerden parçalar içeren ya da bunların aktarımlarından oluşan, alçıpan üzerine yapıtlarının yer aldığı bir geçit oluşturdu. Jamal, bu yapıtların bazılarında, ailesiyle birlikte terk etmeden önce ülkesi İran'daki yaşamından manzaraları bir çocuğun gözünden sunuyor.

Yirminci yüzyılın son yarısındaki iyimserliğe ne oldu? Kısa bir zaman öncesine kadar insanlar –en azından Batı'da– sürekli ilerleme, genişleme ve gelişmeye inanıyordu. Ressam ve aynı zamanda mimar olan Fernando Lanhas'ın 1960'lara ait mimari kolajlarında, kusursuz, düzgün, minimal ve işlevsel olan modernist ev üstüne inşa edilen ütöpik hayalin çöküşünün ilk işaretlerini buluyoruz. Klara Lidén de, bu sefer çağdaş bir perspektiften olmak üzere, modernist ideallerin nasıl yıkıldığını ilgilendiriyor. Lidén, yakında aynı yerde inşa edilen yeni binasına

taşınacak olan İstanbul Modern'e şantiye alanlarındaki gibi uzun bir şantiye bariyeri yerleştirdi. Şantiye bariyerlerinin arkasında, eğreti oturma yerleri ve kendi yaptığı basit lambalar ekleyerek bir evin içini andıran bir özel alan oluşturdu. Amerikalı şair Robert Frost'un "Çit sağlam olursa komşuluk da sağlam olur" dizesinde olduğu gibi, çitler çoğunlukla komşulukla yakından ilişkilidir. (Jens Hoffmann, bienal için hazırlanan hikâye kitabındaki yazısında bu dizinin nasıl alımlanabileceğini ve ne demek istediğini etraflıca ele alıyor.) Lidén'in bu kaba saba görünümüne şantiye bariyeriyle karşılaştırdığında, Kasia Fudakowski'nin çitleri daha saydam, dekoratif ve banliyölere özgü bir tarza sahiptir. Fudakowski, herhangi bir mahallede rastlayabileceğimiz özgün karakterlermiş gibi, kullandığı panellerin hepsine bir isim ve kişilik verdi.

Yirminci yüzyılın son yarısındaki iyimserliğe ne oldu?

Fiziksel ve toplumsal bariyerler, asıl kazananın büyük sermaye olduğu kentsel dönüşüm spekülasyonlarıdır. Bunun kurbanları ise çoğunlukla öğrenciler, sanatçılar ve diğer dar gelirli gruplardır. Bilal Yılmaz, Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'nda yer alan mekanik projeksiyonunda, İstanbul'un şehir merkezinde geleneksel el sanatları dükkânlarının yok oluşunu haritalandırıyor.

Morag Keil ve Georgie Nettell karşıdaki odada gösterilen *Gündelik Hayatın Faşizmi* adlı filmlerinde, sanatçı dostlarının Doğu Londra'nın kentsel dönüşüme uğrayan bir bölgesindeki absürd yaşam koşullarına odaklanırken, Sim Chi Yin'in Pera Müzesi'nde sergilenen *Sıçan Kabilesi* başlıklı fotoğraf serisi, Çinli işçilerle öğrencilerin Pekin binalarının bodrum katlarındaki daracık, penceresiz sığınaklarda sürdürdükleri kaçak göçek yaşamları gözler önüne seriyor. Böyle bir toplumsal eşitsizliğin önüne nasıl geçilebilir? Gayet sade döşenmiş ahşap bir iç mekân olarak tasarladığı harikulade enstalasyonunda Dayanita Singh buna bir çözüm öneriyor gibi görünür: Daha az tüketelim ve gündelik yaşamlarımızı bunca eşya ile doldurmayalım. Geçen yaz Yeni Delhi ve Berlin arası bir Skype bağlantısıyla ilk buluşmamızda ve daha sonra Londra'da görüştüğümüzde, Singh bize çalışmalarında kendi evine sığmayacak hiçbir şey üretmeme kuralını takip ettiğini aktardı.

Yavuz Sultan Selim Mahallesi'nde artık kullanılmayan, on ikinci yüzyıla ait bir hamamın erkekler bölümünde, iki kadın sanatçının yapıtı yer alıyor: Monica Bonvicini'nin

İstanbul Bienali için sipariş edilen heykel çalışması ile koreograf Tuğçe Tuna'nın mekâna özgü dans performansı. Hamamın daha küçük olan kadınlar bölümü ise, Stephen G. Rhodes'un izleyiciyi içine alarak kuşatan enstalasyonuna ayrıldı. Rhodes, doğal afetten ve bir süre bulunduğu Louisiana'daki yoksulluğa, ırksal ve sınıfsal önyargılara karşı hükümetin yeterince tedbir almamasından yola çıkıyor. Enstalasyon, sanatçının Amerikan televizyonlarından alıp üzerinde oynadığı görüntülerin yanı sıra lunapark malzemeleri, oyuncaklar, pop kültür objeleriyle oluşturduğu Babil Kulesi'ne benzer bir evrenden oluşuyor.

Cihangir'in arka taraflarındaki başka bir binada, ARK Kültür'de, Mahmoud Khaled doğduğu ve hayatının büyük bir kısmını geçirdiği Mısır'dan gelen isimsiz bir hayali göçmene adanmış bir "müze ev" yarattı. Bir dolu ayrıntıya yer verilen *Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man* (Meçhul Ağlayan Adam Müze Evi İçin Tasarı) başlıklı bu enstalasyon, ağlamakta olan bir adamın elindeki beyaz tişörtüyle yüzünü kapamaya çalıştığı ikonik bir fotoğrafa dayanıyor. 2001 yılında Mısır'da *The Queen* adlı teknedeki partiye düzenlenen baskında yakalanan kalabalık gey grubunun arasında bu adam da vardı. Üç kata dağıtılmış eşyalar, sanat eserleri ve türlü objelerden oluşan bu müze ev, bu adamın kim olabileceği, nasıl bir geçmişinin olduğu, eşcinselliğin yasadışı olmadığı Türkiye'ye neden geldiği gibi sorular üzerine düşünüyor. Bienalde quir kimliği konu edinen tek yapıt bu değil. Khaled'in müze evinin yanına, Henrik Olesen'in *Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, Işıklar* başlıklı yapıtını ve Gözde İlkin'in aile albümünden yola çıktığı işlemlerini de ekleyebiliriz.

Bu bienalde, çağdaş sanatçıların yeni sipariş edilen ya da yakın tarihli yapıtları kadar, kaybettiğimiz sanatçıların tarihsel konumlarına da yer vermek bizim için çok önemliydi. Daha önce Lanhas'ı andık, ama Louise Bourgeois, Liliana Maresca ve Lee Miller'in yapıtları da bienalin anlatılarında önemli bir yer tutuyor. Bourgeois'ın *Femme Maison* başlıklı fotografinin esin verdiği, Monica Bonvicini'nin *Hausfrau Swinging* adlı video entalasyonu Pera Müzesi'nde aynı odada sergileniyor. Bonvicini'nin videosunda sıradan, beyaz bir maket ev bir kadının çıplak gövdesinin üzerine yerleştirilmiştir, kadın ev-başını sürekli olarak, beyaz duvarların oluşturduğu bir köşeye vurmaktadır. 1983'te Arjantin'de diktatörlüğün sona erdiği dönemde sanatla uğraşmakta olan Maresca'nın bazı fotoğraf performansları, bu yeni kavuşulan özgürlük durumu ile bunun doğurduğu yeni potansiyelleri kişisel ve şiirsel bir tarzda ele alır. Pera Müzesi'nde sergilenen fotoğraf serisinde Maresca'yı bir dizi açık kapının önünde, elinde –gelecek ve gelişmeyi simgeleyen– küçük bir yumurtayla görüyoruz. Küratörler olarak bienal için on altı aydır sürdürdüğümüz hazırlık sürecinde tavsiyeleri ve önerileriyle bize destek olan sayısız isimden biri olan Arjantinli küratör Javier Villa, Maresca'nın yaşamını ve yapıtını bize müthiş bir heyecanla tanıttığı sırada Buenos Aires'te birlikte bir fincan kahve içiyorduk. Villa, büyük bir cömertlikle Maresca'nın yapıtları üzerine kitabının taslaklarını da bizimle paylaştı. Lee Miller'in ikonik fotoğrafları ise yirminci yüzyıldaki başka bir diktatörlüğün sonuna tanıklık ediyor: Bazılarında Miller'i, Hitler'in Berlin'de kendisini vurmasından hemen sonra onun Münih'teki dairesinin banyosunda çıplak otururken görüyoruz, bazılarında ise Eva Braun gibi makyaj yapmaya çalışan, savaşta esir düşmüş Sovyet kadınları yer alıyor.

Tarih bilinci, bu sergide yer alan projelerin gerçekten de önemli bir parçasını oluşturuyor, tıpkı Fred Wilson'ın *Afro Kısmet* başlıklı oldukça ayrıntılı, çokdisiplinli yerleştirmesinde olduğu gibi. 2004 yılındaki Venedik Bienali'nde sergilediği efsanevi *Amerikan Pavyonu* projesinde araştırdığı temaların bazılarını devam ettirmenin anlamlı olacağı, daha New

York'taki ilk görüşmelerimizde belli olmuştu. Afrikalıların Venedik İmparatorluğu'ndaki kültürel varlığı Osmanlı İmparatorluğu'ndaki tarihleriyle hem bağlantılıydı hem de paralellikler içeriyordu.

Pereç'in de işaret ettiği gibi, mekânı sürekli yeniden değerlendirmek, yeniden fethetmek gerekiyor. Durağan bir mekân olamaz, kendimizle birlikte her yere taşıdığımız kişisel mekânımız bile böyle değildir. Son dönemde Türkiye'deki insanlar, başka pek çoklarına göre, etraflarını kuşatan gerçekliklerde daha büyük değişimler yaşadılar. Çoğu, bu ayrışma ve istikrarsızlaşma sürecini uzun zamandır hissediyordu, ama kimileri de bunun farkına ancak 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişiminden sonra vardı. Bienalin başlığını "iyi bir komşu" olarak belirlememizden bu yana, Türkiye'de bir darbe girişimi yaşanmakla kalmadı, aynı zamanda hep birlikte Brexit referandumundan sonraki sürece ve de Trump'ın kısmen ABD ve Meksika sınırına duvar örme vaadiyle ABD Başkanı seçilmesine tanık olduk. İnsanlar geleceğe inançlarını yitiriyorlar. Kitle medyası, karmaşık problemlere kısa dönemli çözümler getirerek korkuları daha da büyütmekten başka bir şeye yaramayan popülist politikalara zemin sunan gündemler yaratıyor. Aynı soruların dünyanın pek çok farklı yerinde aynı anda sorulabilmesi gerekiyor. Bienal kapsamında uluslararası bir billboard kampanyası başlatmamızın arkasında böyle bir fikir de yatıyor. Fotoğrafçı Lukas Wassmann ve grafik tasarımcı Rupert Smyth ile birlikte gerçekleştirdiğimiz bu projede, bienalin temasıyla ilişkili bir dizi billboard çalışmasını sergileyebilmek için, Manchester'dan Sidney'ye, Moskova'dan Şikago'ya kadar dünyanın pek çok yerindeki kültür kurumlarıyla birlikte çalıştık. Bu billboardlarda Wassmann'ın insanlar arasındaki beklemedik karşılaşmaları yakaladığı fotoğrafları yer alıyor. Her fotoğrafın yanında iyi bir komşunun ne olduğuna dair belli bir soru yer alıyor: "İyi bir komşu daha yeni taşınmış birisi midir?", "İyi bir komşu korkmadığımız bir yabancı mıdır?"

"İyi bir komşu"ya iki yayın eşlik ediyor. Biri, bienal direktörü Bige Örer'in önsözünü, küratörlerin okumakta olduğunuz sunuş yazısını, Kaelen Wilson-Goldie'nin kaleminden bir denemeyi ve her sanatçının eserlerini betimlemek üzere Pablo Larios'ın yazılarını içeren bir kitap. Bu sergi kitabını, evlere, komşulara ve mahallelere dair kişisel hikâye ve anıları bir araya getiren bir hikâye kitabı tamamlıyor. Katkı sunanlar arasında sanatçılar, yazarlar, akademisyenler ve daha pek çok kişinin bulunduğu bu hikâye kitabındaki tanıklıklar, kısa hikâye, itirafname, yaratıcı deneme, mektup, diyalog ve şiir gibi bir dizi farklı forma ve şekle bürünebiliyor.

Genç, yani onlu yaşlarda olduğumuz 1980'lerin başında İngiliz ska grubu Madness'in "Our House" adlı bir hit şarkısı vardı. Bugün de radyolarda hâlâ çalınıyor. Naif ve oldukça tanıdık bir melodisi olan şarkıya eşlik etmek kolaydır. "Our House, in the middle of our street" (Bizim ev, sokağımızın ortasında) nakaratı koro halinde söylenir. Şarkı, işinde gücünde normal bir işçi sınıfı ailesinin gün içinde yaşadığı sıradan şeyleri anlatır. Ama sözlerinde, diğerlerinden daha hızlı söylendiği için kolayca kaçırılabilen şöyle bir dize geçer: "İçinde bir şey ondan kaçıp kurtulman gerektiğini söylüyor." Şarkının yakaladığı başarının sırrı belki tam da burada yatıyor. Bu dize, aile eviyle ilgili ikircikli duygularımızın bir özeti gibidir. Bir yandan onu romantikleştiriyoruz, bir yandan da ondan uzaklaşıyoruz. Şarkının MTV'nin en çok izlendiği yıllarda sık sık yayınlanan video klibinde, sanki kendi şarkı sözleriyle dalga geçmek istiyorlarmış gibi, grubun genç üyelerinden biri başını kaşıyacak vakti olmayan bir anneyi canlandırır. Bütün ev sahneleri 50'lerin duvar kağıtları ve mobilyalarıyla döşenmiş Viktorya tarzı bir işçi sınıfı evinde geçerken, araya Playboy Malikânesi ile Buckingham Sarayı'nın görüntüleri girer. Gençliğimizde ikimiz de bu şarkıyı öyle çok sevmiş filan değildik, ama bienal için hazırlanırken

Mary Douglas'ın "Ev Düşüncesi: Bir Mekân Türü" başlıklı makalesini okuduğumuzda yeniden aklımıza düşüverdi. Douglas makalesine şöyle başlıyor:

Evin tiranlığı üzerine daha çok düşündükçe, gençlerin onun gözetim ve denetiminden özgürleşmeyi istemeleri de artık o kadar şaşırtıcı gelmiyor. Aksine ev düşüncesi üzerine yazılıp çizilenlerin çoğunda rastladığımız o belirgin nostalji kesinlikle daha şaşırtıcıdır. Meselenin çoğu zaman mizahi bir tarzda ele alınıyor olmasının altında, bu nostalji ve direnme duygularının karmaşası yatıyor olsa gerek.⁸

"Our House", punk hareketinin sorguladığı bu duyguları daha geniş kitlelere ulaştırması bakımından oldukça ilginç bir hit şarkıydı. Normatif aile değerlerini ve geleneklerini kabul etmeyi reddedip isyanını kitlelere popüler kültür yoluyla duyuran punk sonrası dönemin bir ürünüydü. Bu dönem, toplumun çok daha geniş bir kesiminin alternatif yaşam biçimlerinin hem çeşitliliğini hem de erişilebilirliğini keşfetmesinin önünü açtı. Michael "Ev Terk Ettğin Yerdin" şiirini bu yıllarda, böyle bir iklim içinde yazmıştı. Bu başlığı yapıtlarımızda, Ingar'ın doğduğu Trondheim'da küratörlüğünü üstlendiğimiz bir sergide ve arkadaşlarımız için "ev" in ne anlama geldiğine dair yazılardan oluşan 2008 tarihli bir derleme kitapta defalarca kullandık. O kitabı, 15. İstanbul Bienali'ne eşlik eden hikâye kitabının bir öncüsü gibi düşünebilirsiniz.

Ama bir bienal sergiden ve yayınlarından ibaret değildir. Koordinatörlüğünü Zeyno Pekünlü'nün üstlendiği kamusal program açılış günlerinden itibaren başlıyor. Açılış ve kapanış haftalarında düzenlenecek olan iki uluslararası sempozyumun yanı sıra izleyicilerin bienal boyunca tartışmalara ve atölyelere katılma fırsatı bulabileceği bir etkinlik takvimi yer alıyor. "Seçilmiş Aileler" başlığı altında düzenlenen ilk sempozyum, serginin tümüne yayılmış olan "normatif olmayan yaşam biçimleri" temasıyla yakından ilişkili. Başlığı "Müşterek Kader" olan ikinci sempozyum insanlarla doğa arasındaki komşuluk ilişkisine eğiliyor. Bu tema sergide de, özellikle Mark Dion ve Alper Aydın'ın yapıtlarında göze çarpıyor.

İKSV'deki bienal ekibine ve bienal küratörlüğünde küçük adımlarla, deneye yanıla yol almaya çalışırken bizi kucaklayan, yönlendiren ve destekleyen tüm sanatçılara sonsuz teşekkür ediyoruz. Bige Örer'den daha nazik ve destekleyici bir direktör düşünemiyoruz, yakın ekibinden Elif Kamışlı, Özkan Cangüven ve Gamze Öztürk bu süreçte ailemiz gibi oldular. O olmasaydı kontrolü çoktan yitirmiş olacağımız küratör asistanımız Sofie Krogh Christensen'e özel bir teşekkür borçluyuz. Ayrıca Rupert Smyth'e de harika grafik tasarımı ve ekip ruhu için özel teşekkürler. Berlin'deki sergi mekânlarımızdaki ve kendi atölyemizdeki herkese bize sabırla destek oldukları için minnettarız. İki bienal yayınında emeği geçen tüm yazarlara, editörlere ve eş editörlere teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Mekânlarını nazik davetsiz misafirler ve iyi huylu virüsler gibi geçici bir süreliğine işgal ettiğimiz, zamanlarından biraz çalmamıza izin veren İstanbullulara da sonsuz teşekkürler...

İyi bir komşu istemek çok şey mi istemektir?

Basın konferansı, İstanbul, 2016

⁸ Mary Douglas, "The Idea of a Home: A Kind of Space", *Social Research*, cilt 58, sayı 1, Bahar 1991, s. 287.

Elmgreen & Dragset

An Introduction

In 1994, we both lived in a diverse leftist area just north of the fake lakes in central Copenhagen. Like most urban neighbours, we were completely unaware of each other's existence. That was until one April night, when we met in the one and only local gay club, called After Dark.

To the classic disco soundtrack of Anita Ward's *Ring My Bell*, we eyed each other across the dance floor, both noticeable for being the only ones on these premises sporting red shoe-laced Dr Marten's boots and Dennis Rodman-inspired hair. We mutually spotted an opportunity to escape this streamlined and sanitised version of sexual minority night-life fun, and went across the street to Cosy Bar, a more seedy establishment, which was said to have catered to sailors and other adventurers since the early twentieth century. In our days, it was run by the larger-than-life, bleached-blond Britta, who earned some extra pennies by playing dice on the counter with the drunken regulars. When the time came to head home, we realised that we not only lived in the same neighbourhood, but on the same street, and even in the very same four-storey building. That made the decision to walk home together so much easier.

In the twenty-three years that have since passed, we have lived in many different places, both separately and together, in Copenhagen, New York, Stockholm and London, but mostly in Berlin. And at the moment of writing, we are both staying in apartments at the Adahan Hotel, in the Beyoğlu district of Istanbul. The hotel is owned by an architect and her husband, and her elderly mother is also part of the household, situated on the rooftop floor of the hotel, just behind the common breakfast room. The old lady greets us in German every morning. She jokingly thanks us for having made her an 'internet star', by which she means that she was part of the first press conference for the 15th Istanbul Biennial, which took place in December 2016. In a darkened room, forty people of different ages and backgrounds came on stage, one after the other, each asking one of forty questions that we had written about what a good neighbour could be: 'Is a good neighbour someone who reads the same newspaper as you?', was the question we asked her to pose. This question seemed particularly relevant in a time when several news outlets had recently been closed and a number of journalists and editors had been arrested – some of whom have later been released, while others remain in custody, awaiting trial.

It has been sixteen years since we first visited Istanbul, where we took part in the 7th Istanbul Biennial, curated by Yuko Hasegawa. Not only Beyoğlu – which includes Tünel Square, İstiklal and Taksim Square – but the city as a whole has changed tremendously since then. Today, we encounter a completely modernised urban landscape. However, this change probably cannot even be compared to the extreme transformation through which Istanbul must have gone from 1950 to 2000, when its population grew from roughly one million to about nine million citizens. Currently, the population is approaching sixteen million. Since our first research trip to Istanbul, whole areas that used to be inhabited by small businesses such as hardware stores and wood workshops have morphed into trendy neighbourhoods with cafés, design shops and boutique hotels, while others, like Tarlabası near Taksim Square – where bars with transsexual sex workers and others once offered a variety of services – have been demolished to make way for large, international hotel chains. Other parts of the city, less frequented by tourists, have seen a surge in new shopping malls of all levels, from discount to luxury. And an expansion of the city towards the north is happening at rapid speed. In close proximity to where a new airport is under construction, huge lower- to middle-class developments – so-called TOKİ complexes – are shooting up like mushrooms, which brings us to a question asked at our first press conference by another performer: ‘Is a good neighbour someone who lives the same way as you?’

Both for that 2001 Biennial, and for a subsequent exhibition in Istanbul called ‘Pedestrian Projects’, which was curated by Fulya Erdemci in 2005, we created ruins, or replicas of such. Ruins that had no history, but could be seen as the beginning of something. In 2001, there was still no museum of modern art in the city, and neither were there many commercial galleries. Art – outside the Biennial – was for a large part presented in showrooms on the ground floors of bank buildings. The one major exemption to this was Platform, under the initiative and directorship of Vasif Kortun – an art space, a meeting point and, perhaps most importantly, an artistic archive that had facilitated exchange between the Turkish art scene and the international art community in a time before homepages and online sharing became the norm.

The first ‘ruin’ we made in Istanbul was embedded into the lawn in front of the old Mint, a stone’s throw from Hagia Sofia and other historic buildings. The structure alluded to a white cube museum space with a translucent, tiled skylight, sinking into the ground. Atop the double metal doors, barely visible above ground, one could read ‘...TEMPORARY ART’, hinting that the first part of the word – ‘CON...’ – had been buried underground. This was three years before Istanbul Modern, the city’s first museum dedicated to modern and contemporary art, opened its doors.

The second ‘ruin’ was a half-finished modernist structure built in Karaköy park, which at that time, when the gentrification of Karaköy had yet to take full effect, was frequented mostly by fishermen on leave and homeless people. The small building had no signs nor any instructions and could be used as people pleased. It included a minimal fireplace, a bench, and, pointedly, a panoramic window facing the historic peninsula on the other side of the Bosphorus.

At the time of our first visit to Istanbul, we had moved to Berlin for the second time in our lives, on this occasion, to stay. A friend of ours, the artist Kirsten Pieroth, had spotted an empty looking apartment in the not-yet-renovated building where she was living herself, in Mitte – before this neighbourhood’s ‘Sohofication’. Kirsten resided one floor diagonally above us, and we could see each other and communicate through the windows facing the backyard. We had

a lot of parties at the time, sometimes spanning both her apartment and ours, but nobody ever complained. Not about the noise, at least. But our next-door neighbour, rumoured to have been an actor with the famous East German theatre Volksbühne before the fall of the Wall, often came knocking on our door. He was clinically paranoid, and thought that the Stasi – the GDR security service – was spying on us, and on him in particular, from every nook and corner. If we left anything in the hallway, whether a broom or a bin-bag, minutes later he would be standing at our door and whispering with a fearful, sideways look in his eye: ‘They’re looking at us from inside that thing. You better remove it right away!’ And we, the polite Scandinavians, did as instructed, of course.

Why these personal anecdotes? Don’t they seem rather insignificant and self-referential in relation to a prominent, international biennial, especially in the face of the grim political reality surrounding biennials right now? Yes, of course. But as individuals, artists or curators, we have little power alone, and would have even less if we did not continue to share our stories. Often, we cannot take on the big fight in the grand arena of politics and mainstream media, but we can break out of our isolation by communicating our personal stories with each other. Many people all over the world have to fight daily just to be accepted for who they are. In a statistical survey conducted by the World Values Survey in Turkey in 2009, people were asked who they would least prefer as their neighbour.¹ In the top spots came a homosexual, an alcoholic, an American, a Christian and a Jew. Of course one can’t come to any conclusion based on such statistics, since many factors might have influenced the answers. But the point is that it matters for people who their neighbours are, and the small tensions on our streets or in our neighbourhoods are often symptomatic of society at large. Politics are made by and felt by individuals.

Artists often tell stories, but in the form of painting, sculpture, installation, film, sound, assemblage, performance or through actions. For many artists, it is their personal biographies that are the driving force, their starting point, their guideline and their material. An artist’s work is better understood in the light of his or her background, and as generations of artists have shown, the personal can become political.

If asked, many people would probably say they’d prefer not to have an artist as a neighbour.

You will notice that we constantly shift between the terms ‘home’ and ‘neighbour’ in this introduction. The 15th Istanbul Biennial explores how our perception of home has changed over the past decades, how we protect, shelter and express our identities within our domestic settings, but also how these private spheres, our homes, function next to each other. By naming the exhibition ‘a good neighbour’, we aim to steer the focus away from home as dwelling and design, and instead to focus on those who are living side-by-side.

The term neighbour is of course also applicable to oneself. How do we become good neighbours? Do we accept the differences we might have in relation to the people next to us? Our reactions towards our neighbours say quite a bit about ourselves. As Nancy L. Rosenblum puts it: ‘We don’t always have the wherewithal – the imaginative probing, patience, or common sense – for self-reflection. We don’t attend to ourselves. Neighbours may draw back that curtain of inattention and prod us into minding our own business.’² By ‘minding our own business’ she doesn’t mean staying out of others’ business, but truly engaging with ourselves in the light of other people’s lives.

¹ Yilmaz Esmer, *Radicalism, Extremism and Social Values: Findings of a Field Research* (Istanbul: Bahçeşehir University, 2009).

² Nancy L. Rosenblum, *Good Neighbors: The Democracy of Everyday Life in America* (Princeton: Princeton University Press, 2016), p. 233.

Matters concerning belonging, living modes and the divide between public and private have long been part of our own research as artists. Some of what we have discovered along the way has been useful in curating the 15th Istanbul Biennial. But in our meetings with artists from other places in the world, the scope has widened far beyond anything that we could have imagined on our own.

Home and belonging is as multi-layered a theme as can be. Still, it is a subject matter that is relevant for everyone; that anyone can speak about from personal experience. Right now, in a climate of conflict in many geographical regions, we find this important for a biennial that is visited by hundreds of thousands of people. In times where political problems are looming so large they seem ungraspable, inaccessible and unfathomable to us as individuals, we hope to bring politics home – back to its roots. The microcosm reflects the macrocosm and vice versa.

‘I travelled a great deal at the bottom of my bed’, writes Georges Perec at the beginning of *Species of Spaces*.³ Just like Gaston Bachelard in *The Poetics of Space*, Perec seems to value the importance of day-dreaming, of the home being a natural, protective setting for the immense power of human imagination. But he doesn’t want us to stay in bed all day. Amongst many other things, he lists ‘Things we ought to do systematically from time to time’, which begins:

In the building you live in: go and call on your neighbours; look at what there is on the party wall, for example; confirm, or belie, the homotopology of the accommodation. See what use they have made of it; notice how unfamiliar things may come to seem as a result of taking staircase B instead of staircase A, or of going up to the fifth floor when you live on the second; try to imagine on what a collective existence might be based, within the confines of this same building.⁴

***If asked, many
people would say
they’d probably
prefer not to have
an artist as a
neighbour.***

³ Georges Perec, *Species of Spaces and Other Pieces* (London: Penguin Classics, 2008), p. 17.

⁴ *Ibid.*, p. 44.

Within the institutional and spatial confines of the sites we are using for ‘a good neighbour’, we imagine the co-existence of multiple identities. Five out of the six venues that we have selected are within walking distance of each other, and together they constitute a sort of neighbourhood in themselves. It might only be for a short time, but hopefully such an imagined community on a smaller, symbolic scale, can help to inspire real-life communities on a larger scale.

Later on, Perec leads us out onto the street:

Carry on
Until the scene becomes improbable
until you have the impression, for the briefest of moments, that
you are in a strange town or, better still, until you can no longer
understand what is happening, until the whole place
becomes strange, until you no longer understand that this is
what is called a town, a street, buildings, pavements ...
Make torrential rain fall, smash everything, make grass grow,
Replace the people by cows.⁵

And this is what artists do. In our exhibition, Tsang Kin-Wah lets floods of religious dogmas pour down over you, Latifa Echakhch chips away murals that once depicted people gathering at Istanbul’s Taksim Square, Lungiswa Gqunta plants a lawn where broken Coca Cola bottles act as leaves of grass, and Xiao Yu invites two Mongolian farmers and their donkey to plough a field of concrete amongst the developments on the Bosphorus harbour.

As artists, we often try to exhaust the conventional signs and control mechanisms within our urban landscapes: by bending the rules, by adding beauty to what already exists, by questioning the established. The artist Burçak Bingöl adds even more surveillance cameras on public facades, although her dysfunctional surveillance devices are made of porcelain with wilted flowers caught in their glazing. Her fellow Turkish artist Candeğer Furtun has made a row of ceramic male legs, displaying a culture of machismo through the way each pair is spread wide open. The masculine element is apparent, even though the legs are smooth, and there are no genitals attached to them. Just through their positions we know that we are being confronted with a psychological image of the male body. At a visit to her Istanbul studio, which Furtun has had since 1964, she told us that when she made this work in the early 1990s, she used her small-framed assistant as a model, to ensure that the forms would fit into her kiln – which was already the biggest one that the local municipality would allow her in the middle of Istanbul.

Species of Spaces starts out by dissecting the meaning of the bed, in the minute detail and anecdotal sprawl typical of Perec, then moves from the *bed* to describing the parts that make up an *apartment*, then moves out onto the *street*, into the *neighbourhood*, on to the *town*, out to the *countryside*, onwards to the *country* as a whole, then the *world*. The latter part is for the most part made up of musings on *space*:

I would like there to exist places that are stable, unmoving, intangible, untouched and almost untouchable, unchanging, deep rooted; places that might be points of reference, of departure, of origin:

⁵ *Ibid.*, p. 53.

My birthplace, the cradle of my family, the house where I may have been born, the tree I may have seen grown (that my father may have planted the day I was born), the attic of my childhood filled with intact memories ...

Such places don't exist, and it's because they don't exist that space becomes a question, ceases to be self-evident, ceases to be incorporated, ceases to be appropriated. Space is a doubt: I have constantly to mark it, to designate it. It's never mine, never given to me, I have to conquer it.⁶

If we accept that our own lives don't automatically offer real spaces of stability, that even our memory of a stable and comforting place is always compromised by the passage of time, then perhaps we'll be more accepting of spaces and future realities that are seemingly unpredictable and challenged by outside forces; perhaps we'll be less afraid of the unfamiliar.

Perec does not possess a particularly romantic view of space, which is also apparent in his thoughts on the meaning of home and neighbourhood. He proposes a different way of living, where, rather than having a room for every function in one apartment, he would have rooms spread over many different neighbourhoods. He would bathe and shower in one neighbourhood, cook in another, sleep somewhere else and listen to music in yet another.

This instability of space in the form of home is found in several of the works in the 15th Istanbul Biennial, starting 'from the cradle' so to speak, with Aude Pariset's worms eating away at a styrofoam mattress in a baby's cot, ending with Vajiko Chachkhiani's calm but disturbing video of a man staring out of the window from a hospice, and reaching even somewhere beyond the grave with both Dan Stockholm's and Kim Heecheon's attempts to recall the memories of each of their late fathers. Another of the forty questions that constituted our first press release was: 'Is a good neighbour just one of those sentimental childhood memories?'

Moving beyond childhood to early adulthood, Young-Jun Tak's second studio apartment in Seoul is rendered at its full scale in the form of a 24-square-metre white sculpture hanging upside down, low above our heads, as we enter Istanbul Modern. Further inside the museum, Volkan Aslan's three-channel film *Home Sweet Home* is screened. At first glance everything seems perfectly normal here – a young woman re-potting a plant, another rolling a cigarette – until you realise that one home is stacked upon another as they both sail away on an unknown journey down the Bosphorus. Aslan presented his hand-drawn storyboard to us last autumn and we are happy that the Biennial was able to commission this work, some elements of which remind us of one of our favourite film directors, Federico Fellini.

In the artist collective Yoğunluk's apartment, everything is dark, and the black, latex-covered surfaces are hardly recognisable through touch – here we really become estranged in the way described by Perec: only the sound from behind the walls gives you a hint of where you are. In the apartment we lose orientation as if trapped inside a spooky movie. This is not unlike the claustrophobic feeling one experiences when in the midst of Leander Schönweger's endless series of doorways, which he has installed in the attic of the Galata Greek Primary School. On the ground floor of the same building, Pedro Gómez-Egaña's anonymous, non-descript home literally splits apart horizontally, the objects in constant movement, driven by performers as though they were an otherworldly force.

A particularly haunting picture of a home in peril and in ruin is performed by the deaf-mute child in Erkan Özgen's film *Wonderland*. In a time of one of the world's largest migrant crises to date, the Syrian boy stands alone on a bare rug in his newfound home in Turkey, desperately trying to convey to us with gestures, louder than words and stronger than images on the news can do, what horrors he, and many other migrants, have been through.

Issues around the loss of a safe home, in a physical or emotional sense, and the ensuing migration are also dealt with in other works in the exhibition. In Heba Y. Amin's film *As Birds Fly-ing*, the migration of birds across borders plays a poignant, symbolic role. Close to where this poetic film is presented, Olaf Metzel has created a new version of his installation *Sammelstelle*, which was first made in 1992, at the start of the Yugoslavian wars. The enclosed space is covered with corrugated metal sheets and trash cans, and is only accessible through a revolving metal door, which you're unsure will operate the opposite way to ever let you out again. When visiting our studio in Berlin to discuss his project, Metzel, who now lives in Munich, could tell us plenty of anecdotes about our neighbourhood, Neukölln, where he grew up in the 1960s. In Neukölln, he witnessed the first immigration to Germany from Turkey, and early on formed friendships within the Turkish communities. He told us that these experiences with cultures different from his own have been of great importance for his work as an artist.

On another floor you find Mahmoud Obaidi's series of eight books, *Compact Home Project*, with metal covers and mesh for paper, containing his sketches, newspaper clippings, letters and notes. The durable books were conceived to protect scraps of the artist's life as he had to flee war in his native Iraq. In a similar manner, Mirak Jamal has created a passageway flanked by his works on plasterboard, which contains fragments and transfers of drawings he did as a child. Some depict scenes from Iran before he and his family left the country, seen through a child's eyes.

What happened to the optimism of the last half of the twentieth century? It is not that long ago that most people – in the West at least – believed in constant progress, expansion and development. Fernando Lanhas was a painter and an architect, and in his architectural collages from the 1960s, we see early signs that the utopian dream of the perfect, smooth, minimal and functional modernist home is cracking. Klara Lidén is also working with the failure of modernist ideals, but from a contemporary perspective. At Istanbul Modern, which is soon to be replaced by the museum's new building, Lidén has installed a long construction fence, the back of which she has personalised into a domestic-looking space by adding makeshift seating and simple self-made lamps. Fences often come up in relation to neighbours, as in the line 'Good fences make good neighbours' from a poem by American poet Robert Frost. (Jens Hoffmann expands on the perception and intended meaning of this line in his text for the Biennial's story book.) Compared to Lidén's rough construction barrier, Kasia Fudakowski's fence is more transparent, decorative and suburban in its style. She has given each of its panels a name and an identity, like the individual characters that one might encounter in any neighbourhood.

Physical and social barriers are a result of speculative urban development, where big capital is the big winner. The victims are often students, artists and other low-income groups. At the Galata Greek Primary School, Bilal Yilmaz's mechanical projection maps the disappearance of traditional crafts workshops in central Istanbul. In the room opposite, Morag Keil and Georgie Nettel's film *The Fascism of Everyday Life* documents their artist friends' absurd living condi-

⁶ Ibid., p. 91.

tions in a gentrifying part of East London, while Sim Chi Yin's photographic series *The Rat Tribe* at the Pera Museum shows how Chinese workers and students live illegally in small, windowless bunker rooms in the basements of Beijing buildings. How can such social disparity be avoided? In her beautifully crafted installation consisting of a sparse wooden interior, Dayanita Singh seems to propose one solution: let's all consume less and surround ourselves with fewer items in our everyday lives. In our first meeting with Singh over Skype between New Delhi and Berlin last summer and later at a meeting with her in London, she talked about having based her practice on a rule never to produce anything that wouldn't fit into her own home.

In the male section of a disused fifteenth-century hammam in the Yavuz Sultan Selim neighbourhood, are works by two female artists – Monica Bonvicini's commissioned sculptural work for the Biennial and the choreographer Tuğçe Tuna's site-specific dance piece. The smaller female part of the hammam is dedicated to Stephen G. Rhodes' immersive installation. Rhodes takes as his starting point natural catastrophe and the lack of adequate government response to poverty and prejudice against race and class in Louisiana where he has spent time. The installation consists of altered footage from American TV media, amusement-park equipment, toys and pop cultural objects that are assembled into a Tower-of-Babel-like universe.

In another separate building, ARK Kültür, back in the Cihangir area, Mahmoud Khaled has created a detailed 'home museum' dedicated to a fictive, unnamed immigrant from Egypt, where the artist was born and has lived most of his life. The *Proposal for a Museum of an Unknown Crying Man* is inspired by the weeping man pictured in an iconic photograph, where he holds a white t-shirt up to his face to cover his identity. He was one of a large group of gay men arrested at a party on a boat called *The Queen* in Egypt in 2001. With furniture, art and artefacts spread over three floors, the house-museum speculates on who this man might have been, what his past was like, and why he fled to Turkey, where homosexuality is not illegal. Khaled's work is not the only one that touches upon queer identity. Among other important contributions are Henrik Olesen's *Cables, Keys, Glasses, Lights* and Gözde İlkin's embroidered take on her family album.

In addition to all the newly commissioned and recent works by contemporary artists in this Biennial, it has also been important for us to include historic positions from artists who have passed away. We have already mentioned Lanhas, but works by Louise Bourgeois, Liliana Maresca and Lee Miller also play a significant role in this Biennial's narratives. Bourgeois' photogravure *Femme Maison* inspired Monica Bonvicini's video installation *Hausfrau Swinging*, which is displayed in the same room at Pera Museum. In Bonvicini's video, a neutral, white model house is placed atop a woman's naked body, a house-head that she repeatedly bangs against a corner of white walls.

Liliana Maresca was active as an artist as Argentina came out of dictatorship in 1983, and some of her photo performances dealt with this novel freedom, and the new potential it brought with it, in a personal and poetic way. In a series of photos shown at Pera Museum, she is seen holding a small egg – symbolic of the future and growth – against a backdrop of open doors. The Argentinian curator Javier Villa, only one of the many people who have helped us with advice and suggestions in the curatorial process over the past sixteen months, enthusiastically introduced us to Maresca's work and life over a cup of coffee in Buenos Aires last December, generously showing us the blueprints of his book on her oeuvre. Lee Miller's iconic photos pay

witness to the end of another twentieth-century dictatorship: some depict her sitting naked in Hitler's bathtub in his Munich apartment shortly after he had shot himself in Berlin, while others show female Soviet prisoners of war trying on Eva Braun's make up.

The historic consciousness is indeed an important part of many of this exhibition's projects, not least Fred Wilson's elaborate, multi-disciplinary installation *Afro Kismet*. It was already clear from our first conversations with Wilson in New York that it would make sense to follow up on some of the themes he had explored in his legendary American Pavilion project at the Venice Biennale in 2004. Historically, the cultural presence of Africans in the Venetian empire was connected to, and paralleled within, the Ottoman Empire.

As Perec pointed out, any space needs to be reassessed, to be re-conquered, over and over again. There is no such thing as a static space, not even the personal space that one carries with oneself. More than many others, the people of Turkey have of late experienced shifts in the realities surrounding them. Many had long sensed a process of division and destabilisation, whereas others have become aware of this only in the aftermath of the attempted coup on 15 July 2016. Since we chose the title

'a good neighbour' for the Biennial, there has not only been the coup attempt in Turkey, but the world has witnessed the aftermath of the Brexit referendum, and Trump being elected US President, in part by promising to erect a border wall between the US and Mexico. People are losing faith in their futures. The mass media push angles that make fertile ground for more populist politics with short-term solutions for complex problems and sow even more fear. The same questions need to be asked simultaneously in many places across the globe. This is part of the thinking behind initiating an international billboard project as part of the Biennial. The project is a collaboration between the photographer Lukas Wassmann, the graphic designer Rupert Smyth and ourselves. From Manchester to Sydney, and from Moscow to Chicago, we have collaborated with multiple cultural institutions to display a collection of billboards that relate to the Biennial theme. The billboards feature a selection of pho-

What happened to the optimism of the last half of the twentieth century?

tographs by Wassmann that capture unexpected encounters between people. Each photo has been paired with a specific question, asking what makes a good neighbour: 'Is a good neighbour someone who just moved in?', 'Is a good neighbour a stranger you don't fear?'

Two publications accompany 'a good neighbour': One is a book about the exhibition with a foreword by the Biennial director Bige Örer, this curatorial introduction, an essay by Kaelen Wilson-Goldie and descriptions of every artist's work by Pablo Larios. The other is a story book, which supplements the exhibition book by gathering together a wide variety of personal stories and memories about homes, neighbours and neighbourhoods. Contributors include artists, writers, academics and many others. Their accounts take on a myriad of forms and shapes, including short stories, confessional texts, creative essays, letters, dialogues and poems.

In the early 1980s, when we were very young – practically teens – there was a big hit by the British ska band Madness, called 'Our House'. It still gets airplay on popular radio stations. The tune has a naïve and familiar sound to it, and is easy to sing along to. The chorus repeatedly goes: 'Our House, in the middle of our street', and the verses tell about the banal, daily deeds of a normal working-class family, just going about their lives. But one sentence is sung much faster than the rest and is easily ignored: 'Something tells you that you've got to get away from it'. The key to the song's success might be exactly this: that it epitomises our ambivalence towards our family homes. On the one hand we romanticise them; on the other, we distance ourselves from them. The video that accompanied the song, and was played over and over again on MTV in its heyday, showed the band further poking fun at their own lyrics by having one of the young male band members playing the busy-bee mother, and by setting the whole home scene in a Victorian working-class home with 50s wallpaper and furnishings, interspersed with clips showing the Playboy mansion and Buckingham Palace. Neither of us were big fans of the song, but we came to think of it when reading Mary Douglas' text 'The Idea of a Home: A Kind of Space' while preparing for this Biennial. It starts by saying:

The more we reflect on the tyranny of the home, the less surprising it is that the young wish to be free of its scrutiny and control. The evident nostalgia in much writing about the idea of home is more surprising. The mixture of nostalgia and resistance explains why the topic is so often treated as humorous.⁷

In this sense, 'Our House' was an interesting hit, because it translated to a larger audience the sentiments that were explored by the punk movement. It was part of the post-punk era, which refused to accept normative family values and traditions and mediated this rebellion through popular culture to the masses. It opened up for the exploration of alternative lifestyles both in terms of diversity and accessibility for a larger part of society. It was at some point in these years, in this climate, that Michael wrote a poem that he titled 'Home is the Place You Left', a title that we later used for artworks, an exhibition we curated in Ingar's home town Trondheim, and not least a collection of writings on what 'home' meant to many of our friends in 2008. That book can be seen as precursor to the story book that accompanies the 15th Istanbul Biennial.

But a biennial is more than its exhibition and its publications. The public programme, coordinated by Zeyno Pekünlü, kicks off during the opening days. In addition to the international symposia held during the opening and closing weekends, there are periodic events in which

the audience has the opportunity to participate in discussions, debates and workshops. The first symposium is titled 'Chosen Families' and is closely linked to the theme of non-normative ways of living, which is apparent throughout the exhibition itself. The second symposium is called 'Mutual Fate' and looks at the neighbouring relationship between humans and nature, a theme that is also apparent in the exhibition, especially in the work of Mark Dion and Alper Aydin.

We would like to extend a big thank you to the Biennial team at İKSV in Istanbul and to all the artists who have guided and supported and welcomed our baby steps into biennial curatorship. Bige Örer has been the kindest and most supportive director one could wish for, and her core team – Elif Kamışlı, Özkan Cangüven and Gamze Öztürk – has become like family in the process. Another big thank you goes to Sofie Krogh Christensen, our curatorial assistant, without whom we would have lost control long ago. Special thanks also to Rupert Smyth for his great graphic design work and team spirit. We are also very grateful to our galleries and to our own studio in Berlin for everyone's continued patience with us. And last but not least, we'd like to thank the writers and the editors and co-editors who have made this two-part publication possible.

We thank the citizens of Istanbul for letting us occupy these spaces temporarily, like gentle intruders and friendly viruses, and for allowing us to occupy a bit of their time.

Is a good neighbour too much to ask for?

⁷ Mary Douglas, 'The Idea of a Home: A Kind of Space', in *Social Research*, Vol. 58, No. 1, Spring 1991, p. 287.

Kaelen Wilson-Goldie

Hatıralar, Karşılaşmalar ve Fikirler Mahallesinde Orhan, Sara ve Omar

Giriş: Sessiz Ev

1970'lerin sonunda bir yaz, üç kardeş İstanbul'un merkezinden uzak bir kasabaya, dededen kalma evlerine geri dönerler. En büyükleri Faruk tarih bölümünde hocadır ve alanına olan inancını kaybetmiştir. Yeni boşanmıştır ve yalnızdır. Çok içmekte ve yavaş yavaş da şişmanlamaktadır. En küçükleri Metin hâlâ lise öğrencisidir, paranın, şöhretin, yurtdışında bir hayatın ve Amerika'da çalışmanın hayallerini kurar. Güzel bir kıza âşık olur ama bu bir gençlik aşkıdır. Kız Metin'i reddedecek gibidir. Tek kız kardeş ve ortanca çocuk olan Nilgün de üniversitedeki ilk yılını yeni bitirmiştir. Sosyoloji okumakta ve Rus edebiyatıyla ilgilenmektedir. Sol görüşü desteklemektedir.

Görünen o ki kardeşler öksüz ve yetimdir. Anne babalarını kaybetmişlerdir ve onlardan çok az bahsederler. Daha anne babaları hayattayken başlayan bir geri dönüş ritüelini gerçekleştirmek için her yaz babaannelerinin Cennethisar'daki evine geri dönerler. Toz ve mum, eski sabun, lavanta, küf, naneli şeker ve kolonya kokularının birbirine karıştığı bu büyük ama dökülen eski evde tek başına yaşayan yaşlı babaanneleri Fatma'yı yine ziyarete giderler. Yolculukları hem heyecan hem keder doludur. Yolculuk, tatil zamanının, aile ve boş zamanın, kardeşlerin hayatlarındaki gayriresmi eğitim alanına dönüş ritüellerinin, düşünmeyi ve hatta belki yakından incelemeyi ve ilgili okumalar yapmayı bir kenara bırakacakları zamanın işaretidir. Fakat daha çok kayıplarının bir hatırlatıcısıdır. Zamanın geçtiğini gösterir ve daha kötüye giden bir düşüşü tesciller. Ev dağılmaktadır. Metin, evin yıkılmasını ve yerine modern daireler yapılmasını ister. Mevcut haliyle esintili ve ölüme mahkûm olan bu ev, fırtınalı tarihinde ve daha da mahremine girerek odaların içinde, koridorlarda ve merdivenlerde dolaşan çok şeye şahitlik etmiş mazisine karşın orada meydana gelen korkunç olayları saklamak konusunda giderek daha da başarısız olmaktadır. Kardeşler, her yaz aynı yere, aynı eve döndüklerinde, dünyala-

rının ne kadar değiştiğini ve bu dünyanın siyasetinin de çarpıcı biçimde nasıl kötüleşmeye başladığını gözlemleyebilmektedir (Türkiye siyasi tarihinde bu dönem 1980 askeri darbesiyle neticelenecektir).

Fatma yalnız yaşamaktadır. Fakat Recep adındaki hizmetçisi onunla ve evle büyük bir sadakat ve adanmışlıkla ilgilenmektedir. Recep, Fatma'nın merhum kocası Selahattin'in gayrimeşru oğludur. Kardeşler gelmeden önce mahalleyi kolaşan eden de odur. Cennethisar, bir balıkçı köyü olarak turist kasabası haline geldiği için yerlilerden ve kumsalda uzun ve aylak günler geçirmeye gelen ziyaretçilerden oluşan karışık bir nüfusa sahiptir. Recep, eski bahçe duvarlarını ve yeni beton evleri, ızgarada et pişiren ve televizyon izleyen aileleri, kumarhaneleri, kürek çeken kayıkları ve kahvehaneleri, soyu tükenen şeftali ağaçlarını ve azimle direnen incirleri, dar sokaklarda arabaların arasında saklambaç oynayan çocukları izler. Tepeyi, kıyı şeridini, tren istasyonunu ve kasabanın büyük meydanını ayrıntılı bir şekilde tasvir eder. Öte yandan mahalleyi bir arada tutan ama zamanla dargınlıklar, ekonomik zorluklar ve kutuplaştırıcı siyaset şiddete kadar vardığı için bu mahalleyi parçalama tehdidi taşıyan çocukluk arkadaşlarının izlerini de sürer. Özellikle de Recep'in yeğeni Hasan ve onun çocukluğundan beri âşık olduğu Nilgün arasındaki ayrılıkların. Hasan'ın bu karşılıksız aşkının sonu şaşırtıcı bir şekilde vahşice bitecektir.

*

Yukarıda açılış çerçevesi verilen roman, Orhan Pamuk'un *Sessiz Ev*'i, Türkçede 1983'te yayımlanmış ve İngilizceye ancak birkaç sene önce çevrilmiştir. Genel olarak konuşmak gerekirse roman, Pamuk'un daha tuhaf ve daha az bilinen eserlerinden biridir. Fakat bununla birlikte tarih, psikoloji, sosyoloji, duygular ve bir evin mimarisine yerleşebilecek büsbütün bir önsezi duygusu üstüne, bir mahalle modeli üzerine yapılmış ve hikâyeye dönüştürülmüş esaslı bir tefekkürdür. Bu haliyle ev ve mahalle, mahremiyet ve içsellik, ev içi düzen yöntemleri ve kent deneyiminin karmaşık katmanları gibi, Michael Elmgreen ve Ingar Dragset'in düzenlediği bu seneki İstanbul Bienali için belirlenen "iyi bir komşu" başlığı altında toplanabilecek tüm tema ve kavramlara neredeyse mükemmel bir ışık tutar. Sanatçılar, bienallerini hepsi iyi bir komşuyu belirleyen ve belki bunun da ötesinde iyi bir mahalleyi, sağlam bir yuvayı oluşturan nitelik ve davranışları araştıran kırk soruluk bir set halinde sundular. Ve Pamuk'un romanındaki karakterler gibi bu binaldeki elli altı sanatçı da bu sorulara cevap vermek yerine tekrar tekrar, dikkatlice, neşeyle, cesaretle, bazen kaygıyla ve belki de giderek artan ama ölçülü bir aciliyet duygusuyla bu soruları sormanın daha şaşırtıcı yollarını buldu.

İstanbul Bienali otuz yaşına bastı. Etkinlik yerli ziyaretçilerinden en az iki nesil için ve özellikle de bir şeylere bakmak, bir şeyleri dinlemek ve kutlamak ve ara sıra bir şeylerden şikâyet etmek üzere iki senede bir bienale geri dönüş ritüeliyle büyümüş İstanbullu sanatçı ve küratörler için hem sözlük anlamıyla hem de mecazi anlamıyla gayriresmi, peripatetik ve epizodik bir sanat okulu haline geldi. Bir kurum olarak bienal kendi içinde, mali kriz, kötü bir deprem, toplu eylemler, siyasi ayrılıklar, doğuda süren çatışma, güneyde Suriye'de yaşanan korkunç iç savaş, mülteci krizi, bir dizi terör saldırısı ve en son gerçekleşen darbe girişimi ve onun sonuçları da dahil Türkiye'deki doğal ve siyasi felaketlerin tüm yönleriyle başa çıkmak zorunda kaldı. Bienalin tarihi, daha geniş bir jeopolitik çevrede ülkenin değişen konumunun içinde ve dışında da dolanır. Türkiye'nin siyasi liderleri Avrupa Birliği'ne üyelik peşindeler mi veya Türkiye'nin Ortadoğu'daki rolünü, Arap ve Müslüman dünyasıyla ilişkisini yeniden değer-

lendiriyor ve bunu yaparken İstanbul'u Doğu Akdeniz ve daha da ileriden Basra Körfezi yoluyla Kuzey Afrika'daki bölgelere bağlayan Osmanlı İmparatorluğu mirasını tekrar düşünüyor mu gibi soruları da içine alır.

Tüm bunlar, "iyi bir komşu"yu fazlasıyla yankı uyandırıcı ve potansiyel olarak provokatif bir tema haline getirir. Fakat bununla ilgili en vurucu olabilecek şey, bu seneki bienalin ne kadar beklenmedik ve tipik olmayan bir şekilde ortaya çıktıdır. Bienal, güncel siyasi eleştirinin en belirgin yollarını kullanmaktan ziyade, ev ve mahallenin, kimlik ve şehrin en mahrem ve hatta boğucu yapılarında yabancılıkla, rahatsızlıkla ve ötekileştirmeyle yüzleşmek üzerine tekrarlayıcı ve feminist bir deneyim olarak ortaya çıktı, üstelik tüm bunları huzursuz ve istikrarsız bir birlikte yaşama durumu içinde yaptı. Bienalin kendisi de –bu yılki altı buluşma noktasına bakarsak– mekân olarak bir mahalle çerçevesinde düzenleniyor. Modernist bir köşk, eski bir Rum okulu, deniz kenarında eski bir gümrük deposuna yerleşmiş bir çağdaş sanat müzesi, bir on dokuzuncu yüzyıl oteli olan bir diğer sanat müzesi, bir sanatçı kolektifi stüdyosuna dönüş-türülmüş eski bir daire ve geleneksel bir hamamdan oluşan mekânların hepsi de birbirine yürünebilir mesafede bulunuyor. Mekânların her biri farklı türde bir toplumsal kurumu temsil ediyor. Bu da bienalin organizatörlerinden, katılımcılarından ve ziyaretçilerinden oluşan farklı çevreler arasındaki arkadaşlarla, iş arkadaşlarıyla, sanatçı dostlarla ve yakın düşmanlarla karşılaşma ihtimalini neredeyse kaçınılmaz hale getiriyor.

Bienal, fotoğrafçı Lukas Wassmann'ın bir projesi aracılığıyla daha kaçamak ama küresel anlamda kapsayıcı bir tavırla tanışıklık ve parçalanmayla da oynuyor. Wassmann ile birlikte Elmgreen ve Dragset'in işbirliğiyle gerçekleşen bienal, Sidney'den Şikago ve Moskova'ya kadar tüm billboardlarda sergileniyor. Karşıtlık yaratacak kişiler ince bir zekâyla bir araya getirilerek komşuluğun statüsünü ve şartlarını sorgulayan fotoğraflar gösteriliyor: bir motosikletçi ve yaşlı bir manav, gür çimenlerin olduğu bir manzarada balık tutan fakir bir aile, sarp bir dağın yamacına kurulmuş sevimsiz bir kulübe. Fotoğrafların her biri Elmgreen ve Dragset'in bienal için oluşturduğu

Mekânların her biri farklı türde bir toplumsal kurumu temsil ediyor.

kırk sorudan biriyle eşleşiyor. Bunlar geçtiğimiz yıl dile getirilmiş ve bir basın bülteni yerine dağıtılmış sorular. Soruların bazıları şöyle: İyi bir komşu nadiren gördüğünüz biri midir? İyi bir komşu yeni taşınmış biri midir? İyi bir komşu sizi yalnız bırakan kişi midir? İyi bir komşu çok şey istemek midir? İyi bir komşu korkmadığınız bir yabancı mıdır? Fotoğraf ve soru çiftleri reklam görüntüleri şeklinde bir araya getirilip ilgili şehirlerin manzaralarına yerleştiriliyor, böylece bienal'in coğrafi sınırları da fiziksel olarak genişlemiş oluyor.

"İyi bir komşu"daki eserlerin yarısından çoğu İstanbul için hazırlandı. Var olan eserlerin birçoğu planlı bir sanat-tarih diyalogu şeklinde bir araya getirildi. Bunun en bariz örneği, Monica Bonvicini'nin yerde duran bir monitörden gösterilen, kafasında kartondan bir ev, kulak tırmalayıcı abartılı bir sesle sürekli olarak alçı panele vuran çınlı çıplak bir kadının olduğu 1997 tarihli video enstalasyonu *Hausfrau Swinging*. Louise Bourgeois'ın 1943 tarihli, üst gövde yerine bir ev taşıyan ve omuzları üzerinde bir kafa olan çıplak bir kadın vücudunu resmeden muzip *Femme Maison* çizimleri Bonvicini'nin eserine doğrudan ilham verdi ve Bonvicini bunu, sınırları ve özgürlüğü uçan bir şekilde ifade ederek yorumladı. Bienal, Bourgeois'ın *Femme Maison*'unu fotogravür şeklinde sunarak bu iki çığır açıcı eseri bir araya getiriyor.

Açıka görülüyor ki bienalin temasında bir toplumsal cinsiyet boyutu var ve etkinlik, Türkiye'nin şu anki cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın geçen yaz, çocuğu olmayan kadınlardan "eksik" diye bahsettiği, her birini üç çocuğu olması için teşvik ettiği ve doğum kontrolü ve aile planlamasının Müslüman toplumlar için uygun olmadığını söylediği bir konuşmasındaki kışkırtıcı ifadelerinden tam bir yıl sonra gerçekleşiyor. Bienalin feminizmi konu alması, birlikte dostça geçinme ve yaşama isteğini her şeyin önüne koyan bir fikre beklenmedik şiddet çağrışimleri getiriyor.

Berlinde De Bruyckere ve Adel Abdessemed, bienal için ortaya çıkardıkları eserlerinde mahremiyet ile şiddet arasındaki bu yakınlığa değiniyorlar. De Bruyckere'in 1999 tarihli *Spreken* (Konuşmak) isimli heykelinde iki insan figürü bir battaniye yığını altında toplanıyor. Abdessemed'in 2013 tarihli *Cri* (Feryat) heykeli ise tek ayağı üzerinde duran, kolları havada, ağzı da çığlık atacakmış gibi açık küçük bir kızın doğal büyüklükteki heykeli. İlk heykelde izleyenlerin bu iki figürü fısıldaşmak, sığınma aramak, teselli bulmak veya plan yapmak için bir araya getiren durumları hayal etmesi bekleniyor. İkincisindeyse izleyicilerin eserdeki referans ve alıntı katmanlarını çözmeleri gerekiyor: Abdessemed'in elli yıl önce ölen bir filin dişlerinden yaptığı eseri, Vietnam'daki napalm bombasından kaçan bir grup çocuğu gösteren ünlü belgesel fotoğrafın heykel uyarlaması. Bu sırada Gürcistanlı sanatçı Vajiko Chachkhiani'nin *Life Track* (Hayat Yolu) videosunda da bir figür, dışarıdan görülen bir pencereden sürekli yaklaşıp geri çekiliyor. İzleyiciler figürün ölmek üzere olan hastalara bakılan bir evde yaşayan, hastalığının son döneminde bir adam olduğunu ve hareketlerinin hayat ile ölüm arasındaki kırılgan eşiği anlattığını yavaş yavaş anlıyorlar.

Mahmoud Obaidi, Lungiswa Gqunta ve Mirak Jamal'ın eserlerinde ev kavramı zaman, mesafe ve hatıra kavramlarıyla birlikte karmaşık hale getiriliyor. Çocukluk çizimleri ve diğer sevgi ve bağlılık nesneleri, kaybolmuş, yıkılmış veya kamp ya da kasaba gibi her zaman yalnızca geçici olduğu düşünülmüş yerlere ait olma hissinin istikrarsızlığından söz ediyor.

Mark Dion'un takıntılı ve aşırıliktan yana çizim koleksiyonları, Dayanita Singh'in şatafatlı bir boşluklu enstalasyon yoluyla yaptığı, içinde sadece bir masa, bir tabure, bir bank bulunan ve

Hitler'in dairesinde Kral George VI bira kupası - Chamberlain'den Hitler'e hediye, 16 Prinzregentenplatz, Münih, Almanya, 1945/2017

hiçbirinde insan olmayan siyah beyaz fotoğraf çerçeveleri ile dolu bir müze olan indirgemeci *Museum of Shedding* (Döküntü Müzesi) işiyle bir çift oluşturuyor. Hepsini sanatla ilgilenmenin ve onu gözetim altında tutmanın ne demek olduğu üzerine sürdürülmekte olan bir tefekkürün parçaları. Dion'un önü cam kaplı panolarda toplanan ve özellikle bienal için düşünülmüş uzun dönemli bir projenin parçası olan çizimleri, yerli balık ve bitkilerin elle çizilmiş tasvirlerinden oluşuyor. İstanbullu sanatçılar, birlikte şehrin kentsel yaban hayatı üzerine çalıştıktan sonra Dion'la işbirliği içinde çizimler yaptılar.

Sim Chi Yin ve Volkan Aslan, ciddi ekonomik kriz zamanlarında geçici evlere dönüştürülmüş kapalı mekân çeşitleri üzerine düşünüyorlar. Chi Yin'in *The Rat Tribe*'i (Sıçan Kabilesi) Pekin'de düşük ücretlerle çalıştırılan, yeraltı bodrumlarına ve hava saldırısı sığınaklarına taşınan işçilerin yaşamlarını belgeleyen ürkütücü bir şekilde canlı ve yapay olarak aydınlatılmış fotoğraflardan oluşan bir seri. Resimlerinde düzenden karmaşaya, hassasiyetten duyarsızlığa vahşi bir geçiş var. Fakat fotoğrafladığı neredeyse her alan cennetvari mekânları, tüm denizi ve gökyüzünü gösteren parlak görüntülerle kaplı. Aslan'ın üç kanallı video enstalasyonunda ise geleneksel bir balıkçı kayığı, bir evle tahkim edilmiş olarak Boğaz boyunca yüzüyor. *Home Sweet Home* (Evim Evim Güzel Evim) başlıklı eser, bir kanal kayığının kalıcı bir sürgün koşuluna dönüşme sürecini zarif bir şekilde gösteriyor.

Evin yakınlık ve mahremiyetinin ötesinde daha geniş bir dünyaya ve çevresel yozlaşma meselesine geçen Lydia Ourahmane ve Heba Y. Amin, farklı şekillerde, toplumda birlikte yaşamının acısına olduğu gibi sanat tarihinde yücenin konumuna da selam veriyorlar. Ourahmane'nin projesi, Kuzey Fransa'daki tek bir enerji deposuna güç sağlamak için 1970'lerden bu yana durmadan yanan, Cezayir'de Oran'ın dışında yer alan bir gaz rafinerisinin tarihini değiştiriyor. Rafinerinin etrafında, sanatçının beş yaşına kadar yaşadığı kasabanın sakinleri yıllarca sağlık problemlerinden şikâyet etmişlerdir. Ourahmane araştırmasını Avrupa'nın Kuzey Afrika'daki komşuları olan bu sakinlerin sabrını gösteren bir anıta dönüştürüyor. Amin, 2016 tarihli yedi dakikalık videosu *As Birds Flying*'de (Kuşlar Uçarken), görkemli bataklıklar ve çöller boyunca uçan göçmen kuşların insansız hava aracı görüntülerini ünlü Mısırlı film yıldızı Adel Imam'ın 1995 yapımı, iktidar, gayrimenkul ve sosyal hareketlilik ile yükselmek ve tepeden bakmak üzerine utanç verici ama çarpıcı diyaloglardan oluşan *Birds of Darkness* (Karanlığın Kuşları) filminin müziklerinden seçme şarkılarla eşleştiriyor. Video, kuşların bacağına bağlanmış elektronik cihazın casusluk peşinde bir düşmanın işareti olmasından korkan yerli bir balıkçının Mısırlı yetkililere anlattığı kuş hikâyesini kurnaz bir şekilde anlatıyor. Kuş yakalanır. Cihazın göçmen kuşların yollarını çalıştıran Macar biliminsanları tarafından konduğu ortaya çıkar. Kuş salıverilir. Sonra hikâye devam ederken kuş tekrar yakalanır – bu sefer onu doğrudan öldüren ve yemek için pişiren farklı bir balıkçı tarafından.

Amin sade ama yüksek etkili altüst edişin özel bir branşında uzmandır. *Homeland* dizisinin yapımcılarının, sokak sahnelerine grafitilerle gerçeklik katmak için istediği sanatçılardan biri olarak, yapımcılar fark etmeden dizinin ırkçılığını eleştiren mesajlar yerleştirmiştir diziye. *As Birds Flying* tehditlerle dolu bir video. Manzarasının tüm o *National Geographic* tarzı güzelliği ve filminden ödünç alınan müziğin güçlü orkestrasyonu ile bir dehşet hissi yaratarak izleyeni sarsıyor. Video bu anlamıyla, Lee Miller'ın *Vogue* adına Fransa ve Almanya'daki savaşı belgeleyen bir muhabir olarak 1945 baharında Münih'te Adolf Hitler ile Eva Braun'un evinde çektiği bir dizi fotoğrafla bienal kapsamında bir çeşit diyalog kuruyor.

Miller, Buchenwald ve Dachau'nun özgürlüğe kavuşmasını belgelemiş, Hitler'le Eva Braun'un intihar ettiği gün yolu Hitler'in rahatsız edici derecede sıradan evine düşmüştür. Miller ile *Life* için görev yapan fotoğrafçı David E. Scherman 1990'ların sonuna kadar neredeyse kimsenin görmediği bir dizi fotoğraf çektiler. Yalnızca bir tanesi, Miller'ın Hitler'in küvetinde banyo yaptığını gösteren fotoğraf, Haziran 1945'te İngiliz *Vogue* dergisinde yayımlandı. Miller'ın Mayıs 1945'te Eva Braun'un evine yaptığı ve Braun'un eşyalarını talan eden Rus sığınmacıların fotoğraflarını çektiği ziyaretini de belgeleyen bu resim serisi hem büyüleyici hem de zorlu bir eserler bütünü oluşturuyor. Görüntüler, bu kadar sıradan alanların yirminci yüzyılın en canı insanlarını nasıl içinde barındırdığı, toplu katliamlar yapan bir katilin özel alanını işgal etmenin ne anlama geldiği, banyoyu kullanmak, yatakta uzanmak, kendini hayali bir hayatın günlük rutinlerinin içine yerleştirmek gibi bir tür performans sergilemenin histerisi ve bunun tarihi olayların bilinen haliyle nasıl bir ilişki kurduğu gibi konularda yığınla soru atıyor ortaya. Yetmiş yıldan uzun bir zaman sonra Miller'ın fotoğrafları görenleri rahatsız ediyor ve daha yakından bakma isteği uyandırıyor. Fotoğraflar, İstanbul Bienali bağlamında, mahremiyet, sıradanlık, tehlike ve absürtlük üzerine bir soruşturma başlatıyor. Ayrıca evin güvenli ve kutsal bir yer olduğu fikrini de paramparça ediyor.

Değişken, düzensiz ve insana yönünü şaşırtan bir alan olarak, tekinsiz ya da *unheimlich* bir yer olarak ev, Andra Ursuta'nın *T. Vladimirescu Nr. 5* serisinden iki maket benzeri heykeli de dahil olmak üzere, bienalin birçok işinde kendine yer buluyor. Her bir parça, sanatçının Romanya'daki Salonta köyündeki çocukluk evinden bir odanın replikası. Ursuta, çocukluğunun terk edilmiş ve melankolik atmosferi ve Çavuşesku'nun yarattığı büyük travmayla oynayarak cam kutulara yerleştirilmiş minyatürleri yaratmak için tahta, cam, metal ve kumaş gibi basit malzemeler kullanmış. Etrafımızdaki eşyaların hepsinin hem gözetimimiz altında patladığını hem de (duvarlardan çıkarak) bize saldırdığını gösteren yıkık dökük mobilya seçmesiyle tekinsizliği deşen bir diğer isim ise Kaari Upson. Bu sırada Yoğunluk isimli bir Türkiyeli sanatçı kolektifi de aldıkları bir daireyi stüdyoya ve sonra tekrar eve çevirerek evin bir kurgu olduğu, sıcaklık ve samimiyetten ziyade yabancılaşma ile tanımlandığı fikri ile oynuyor. Pedro Gómez-Egaña'nın *Domain of Things* (Eşyaların Etki Alanı) isimli enstalasyonu, haz ile apokaliptik düşüncenin birbiri içine nasıl çöktüğünü ve muhtemel bir sonuç olarak evin insanı sürekli yurdundan eden ve yurduna tekrar döndüren bir makineye nasıl dönüştüğünü gösteriyor.

Ara: Yabancılaşma

Feminist akademisyen Sara Ahmed, 2000 yılında yayımlanan *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality* [Tuhaf Karşılaşmalar: Sömürgecilik Sonrası Durumda Bedenlenmiş Ötekiler] isimli kitabında, yabancı ya da öteki figürünün aslında gizemli olmayıp hemen tanınan ve şüpheli olduğundan kuşkuyla bir kişiye duygusal bir tepki veya refleks olarak ve neredeyse her zaman tanınan bir figür, bir beden ve bir varlık olarak toplum tarafından nasıl inşa edildiğini ayrıntılarıyla inceler. Yabancıncının nasıl imal edildiği üstüne söylemi, boylu boyunca, evi ve evden uzak olmayı kuranın nihai olarak ne olduğu üstüne derin düşünceler içeren bölümlerle iç içe geçmiştir – hem de yabancılar sık sık ırksal, şovenist ya da yabancı düşmanı terimlerle, başka bir yerden gelen ötekiler olarak, hatta başka bir yere (örneğin kadınlar ya da göçmenler için, eve) ait nesneler olarak görülürken. Ahmed şöyle yazar:

Burada ev yalnızca birinin yaşadığı belli bir yer değildir, bir yerden çok daha fazladır:

Bir insanın yer değiştirme yolculuğunda ayrıldığı yerdeki kökenlerini ya da izlediği yolları korumasına fırsat tanıyacak birçok yeni yuva bulunur. Bu basit anlamıyla özne hiçbir yere ait olamaz demek değildir. Evler arasındaki yolculuk, özneye ait olduğu bir mekânın konturlarını sağlar. Fakat bu alan, ayrılış ve varış arasında açıkça sabitlenmiş ve öznenin içinden geçtiği bir fasladan ibarettir.¹

Ahmed'in tanıdık ile yabancı, ev ile uzak fikirleri etrafında gezinen mükemmel savı şu önermeyi ortaya çıkarır: Gerçek ev, geldiğinizi düşündüğünüz ya da arkanızda

bıraktığınız yer değil, aksine zihninizdeki öteki, önceki, eski evinizle yaptığınız yeni bir yerdir ve bu süreci mümkün kılan da benzerliklerin değil, sakarca bir araya getirilmiş farklılıkların ortaklığıdır. Sanatçılar ve yazarlar sık sık evlerinin bir dil (Şilili romancı Roberto Bolaño için İspanyolca) veya bir branş (Lübnanlı sanatçılar Joana Hadjithomas ve Halil Joreige için sinema) olduğu konusunda şakalar yaparlar. Bu duygusal bir fikirdir ama elbette bir doğruluk payı da taşır. Sanatçılar dünyada kendilerine

eserleri ile, kısmen de bu dünyayı paramparça ederek, bir yer bulurlar. İzleyiciler olarak bizler de sanatçıların ürettiği eserler aracılığıyla aynısını yaparız ve görme ritüellerimiz zaman geçtikçe yaşamamız için bir aidiyet hissi, bir topluluk ve bir fikirler mahallesi oluşturur.

*

Sanatçılar onyıllardır, hatta yüzyıllardır belirli mahallelerde bir araya gelmektedirler. Sebepleri çoğunlukla maddi olsa da hassasiyet gibi, işlerinde ve hayatlarında yaptıkları deneylere hoşgörülle bakılması gibi meseleleri de içerir. Öncü bir ruh, sanatçıların gayrimenkul seçimlerini tanımlayabilir, ama güvenli bir liman, kent sıradanlığının kenarlarında bulunan bir rahatlık ve sınırlarda sürdürülen bir yaşama eylemi içindeki biçimsel veya kavramsal kırımları bulma potansiyeli de aynısını yapar. Küreselleşme ile neoliberalizmin ikiz gibi yaşadığı bu çağda, dünya çapında şehirlerde sürdürülen soylulaştırma süreciyle birlikte öyle

¹ Sara Ahmed, *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality* (Abingdon: Routledge, 2000), s. 77.

ya da böyle bunun artık bir suçortaklığı olduğu düşünölmektedir.

Sanatçıların ekonomik ve politik etkenlerden dolayı yer değıştirmeleri, bienalin iş ve ev alanlarının, kamusal ve özel alanın nasıl hem verimli hem de üzücü bir şekilde karmakarışık hâle geldiğı üzerine çalışmalarına başka bir boyut eklemektedir. Her şeye karşın mahremiyetin ve içsellüğün yeri olarak ev, özellikle de siyasi karışıklık zamanlarında çoğunlukla toplanma yeri olarak, devletin veya hükümetin belirli bir yerde bir halkın daha iyiye gitmesine karşı olarak algılandığı zamanlarda ise kültürel veya eğitsel inisiyatif alanı olarak kullanıldı. Bu anlamda, Arjantin'in diktatörlükten çıktığı, insanların caddelere geri dönebildiğı, kendilerini siyasi ve cinsel olarak yeniden ifade edebilmeye başladığı bir zamanda bir sanatçı olarak etkin olan Liliana Maresca'nın eserine doğru bir hat çekebilirsiniz.

Alper Aydın, Klara Lidén, Xiao Yu ve onlara ekleyebileceğimiz Latifa Echakhch ve Bilal Yılmaz da dahil bienaldeki birçok sanatçı soylulaştırma ile doğrudan ilgileniyor. Georgie Nettell ve Morag Keil'in absürd videosu *The Fascism of Everyday Life* (Günlük Yaşamın Faşizmi), ev kavramlarının gayrimenkul değerlendirmesi ve borç mekanizmaları aracılığıyla nasıl soyutlaştırıldığını irdeleyerek Londra gibi büyük bir şehirde yaşayan sanatçıların yaşam koşullarının izini sürüyor. Young-Jun Tak'ın İstanbul Bienali için aynı anlayışla, hızla yükselen kiralara sonucu Seul'de ortaya çıkan küçük yaşam alanları hakkında yaptığı enstalasyon, aslında sanatçının kendi dairesinin gerçek boyutlardaki bir yeniden üretimi. Bir diğer Güney Koreli sanatçı olan Kim Heecheon da *Lifting Barbells* (Halter Kaldırmak) isimli videosunda babasının kaybıyla birlikte değışen şehir manzarasına bakıyor.

Bazı sanatçılar İstanbul'un Karaköy semtinde ve çevresindeki limanda yaşanan hızlı değışimi keşfe çıkmayı seçti. Stephen G. Rhodes bir kadın hamamında geçici bir mesken kurdu. Burçak Bingöl'ün çiçeklerle süslenmiş seramik güvenlik kameraları farklı bienal mekânlarına ve çevre mahallelere yerleştirildi. Jonah Freeman ve Justin Lowe, Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'nda, Amerikan kültürünün yumuşak karnı üstünde oynayarak "San San Metropole"deki (kurgusal) gençlik kültürleri hakkında çok mekânlı bir enstalasyon yarattı. Enstalasyonda farklı çeteler farklı mekânları işgal ediyor, her biri kendi küçük bölgesini yaratıyor. Andrea Joyce Heimer'in büyüü gerçekçi resimleri ise, farklı mahallelerdeki günlük yaşam hakkında tüm siyasi göndermelerle birlikte komik öyküler ve fantastik masallar anlatıyor.

Soylulaştırma sürecinde sanatçıların rolü, çoğunlukla gayrimenkul terimleriyle tartışılabilir fakat bienalin söyleminde muhtemelen daha önemli olan, sanatçıların kendileri için sürekli güvenli limanlar ve özellikle de gey yaşam tarzı ve quirk bakış açısının serpilebileceğı mahalleler yaratma yollarıdır. Bu boyut "iyi bir komşu"nın birçok farklı katmanında kendine yer buluyor. Geçmiş birkaç yılda Mısırlı sanatçı Mahmoud Khaled, ünlü bir sanatçının, yazarın, düşünürün veya böyle başka bir tarihsel figürün oturduğu yeri alan ve onu sergiye dönüştüren bir kurum olarak müze ev fenomenine ilgi duymaya başladı. Khaled'in İstanbul Bienali'ne katkısı *Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man* (Meçhul Ağlayan Adam Müze Evi İçin Tasarı), Mısır'daki ünlü Queen Boat davasında (yüzen bir gey diskosu olarak bilinen Nil Nehri kıyısındaki bir teknede partiye katıldıkları gerekçesiyle 2001'de elli iki kişi tutuklandı) yargılanan ve tutuklanan anonim insanlar için bir tür sahnelenmiş anıt.

Monica Bonvicini ve Louise Bourgeois'ya geri dönersek, Türkiyeli sanatçı Candeğer Furtun, *Untitled* (İsimsiz) isimli, fayanstan bir bankta "oturan" seramik erkek bacakları heykel dizisi ile

bu iki sanatçının sanat tarihsel eşleşmelerine başka bir diyalog katmanı ekliyor. Tıpkı kafası olmayan kadınlar gibi bu erkeklerin de üst gövdeleri yok. 1936'da doğan Furtun, feminist konular üzerine yıllardır oldukça incelikli bir şekilde çalışıyor. Siyahların tarihiyle ilişkili olarak aynı 1954'te doğan Fred Wilson için de söylenebilir. O da siyahi öznelere Osmanlı zamanlarında nasıl tasvir edildiğini anlamak için İstanbul'un her yerindeki müzelerden malzemeler toplayarak bienale katkıda bulunuyor.

Gayrimenkul, deneyler, güvenli liman ve tarihin yeniden değerlendirilmesinin yanı sıra soylulaştırma ve ev ile mahallelerin yeniden biçimlendirilmesi de bazen savaş mantığını takip eder. Rayyane Tabet'in 2015'teki *Colosse Aux Pieds D'Argile*'i (Kil Ayaklı Dev Heykel), şehrin en uzun cam gökdeleni olarak düşünülmüş bina inşaat halindeyken Beyrut'taki bir inşaat alanından gelen on altı mermer ve kumtaşından kolon, on dokuz mermer ve kumtaşından taban ve yaklaşık üç yüz beton çekirdek numunesinden oluşan devasa ve muzip bir enstalasyon. İki yıl sonra bina tamamen olmasa da neredeyse bitmiş durumda. Pek fütüristik olmamakla birlikte müsrifçe yapılan harcamalara rağmen hantal, eğimli devasa bir mavi kule, labirent gibi sokakları ve eski evleriyle civar mahalleler ile kesinlikle uyumuyor. Tabet, Suriye'deki iç savaşın fıskıran yağmalanmış antikalara ve savaş vurgunculuğuna dair daha büyük bir hikâyenin parçası olarak, eski Şam evlerinin mimari öğelerinin bütün parçalar halinde Lübnan ve tüm Ortadoğu'daki karaborsa pazarlarında ortaya çıktığı bir zamanda bu kolonları ve tabanlarını keşfetti. Ancak buldukları bu parçalar değil, on dokuzuncu yüzyılda inşa edilmiş müstakil bir aile evinin parçalarıydı. Söz konusu ev yıllardır terk edilmiş haldeymiş. Müteahhitler araziyi istemiş. Evin sahibi ailenin evi elde tutmak, satmak, yıkmak ve kendileri için arazi üzerinde başka bir şey inşa etmek gibi konularda ortak bir karara varamayan seksen mirasçısı varmış. Müteahhit evi yıkmaya başlamaları için bir grup işçiyi gizlice göndermiş, bu da ailenin elini zorlamış. Evi satmışlar. Şehrin bu en yüksek cam gökdeleni bu arsa üzerinde yükselmiş. Beton çekirdek örnekleri bu kazı ve temel doldurma sürecinde (sanatçı tarafından da) alınmış.

Tabet'in eseri, açık savaştan süren ekonomik zorluğa kadar uzanan çatışmaların hem sözlük anlamıyla hem metaforik olarak evleri ve mahalleleri nasıl paramparça ettiğinin bir örneğı. Böyle başka bir eser de Erkan Özgen'in dört dakikalık, Muhammed isimli on üç yaşındaki bir çocuğun Kobani'deki eski evindeki hayattan, kaçıp geldikleri Türkiye'deki mülteciliğine kadar Suriye'deki savaşta yaşadıklarını anlatan *Wonderland* (Harikalar Diyarı) isimli videosu. Sağır ve dilsiz olan Muhammed eski bir halı yığınının üzerinde, dökölmekte olan nane yeşili boya fonu önünde artan bir teatralite ve coşkuyla el kol hareketleri yapıyor. İçerisi oldukça mütevazı, geçici bir ev olduğu da açık. Muhammed, küçük bir Marcel Marceau gibi işaret dili, vücut dili ve yüz ifadelerini kullanarak çevresiyle iletişim kuruyor. Anlattığı hikâye korkunç. Fakat anlatış şekli daha dikkate değer: Dışavurumculuğu, zarif hareketleri, açık anlatımı ve savaşın çocukların hayatını parçaladığında ne yaptığına dair verdiği net mesajı takdire şayan. Böyle çocuklar, geleceğimizde ve ufkumuzda *Sessiz Ev*'deki kardeşlerin yerini alıyor: Kendi evlerimizde bizi şaşkına uğratmaya meyilli tuhaf ve büyüü varlıklar artık açık bir şekilde yabancılar.

Son: Omar için Bir Ev

Lina Sergie Attar, 2007'de Karam Vakfı'nı kuran Halepli bir mimar. Vakfın amacı, kötü durumdaki Suriyeli aileler için eğitim, kuraklık ve sürdürülebilir kalkınma sorunlarına eğölmek. Vakıf, o zamandan bu yana mülteci çocuklara güvenli alanlar ve yenilikçi terapi programları

sağlayarak bir güç merkezi hâline geldi. Vakıf şu anda Halep ile Akdeniz arasındaki Reyhanlı'da Karam Evi adı verilen güvenli, gerçek bir ev inşa ediyor. Attar etkileyici bir hikâye anlatıcısıdır, son zamanlarda da bir konuşmada 2015'te yerlerinden edilmiş Suriyeli çocuklarla çalışırken tanıştığı bir çocuğun dokunaklı hikâyesini anlattı.

Home in the Time of Displacement (Yerinden Edilme Zamanlarında Ev), Reyhanlı'da bir mülteci olarak yaşayan on bir yaşındaki Omar'ın hikâyesini anlatıyor. Omar, Attar ile birlikte onun ve diğer çocukların bir saat mimari oyunlar oynamasını, hayallerindeki evleri, daha doğrusu geldikleri, arkalarında bıraktıkları evlerini ve gelecekteki evlerini, arzu ettikleri evleri tasarımlarını sağlayan bir atölyeye katılır. Diğerleri kocaman bahçeler ve oyuncak kuleler çizerken Omar hiçbir şey çizmez. Attar sorunun ne olduğunu sorar Omar'a, o da eski evini çizemeyeceğini, çünkü orasının artık bir ev olmadığını, gelecekteki evini de çizemeyeceğini, çünkü bir geleceği olmadığını söyler. Attar, "Büyüyünce ne olmak istiyorsun?" diye sorar, çocuk da "Olabilirdiğimce hızlı bir şekilde on sekiz yaşına gelmek istiyorum, böylece bir an önce ölebilirim," diye cevap verir.

Attar yıkılır. Omar'ı bir daha asla göremeyeceğinden emindir. Fakat bir yıl sonra Attar aynı okula geri döner ve Omar koşarak Attar'la görüşmek için gelir ve ona, "Beni hatırlıyor musunuz? Bana evimi nasıl çizebileceğimi öğretmişsiniz," der. Olayları farklı hatırlayan Attar, "Evet, tabii ki. Hadi tekrar yapalım," der. Omar bu sefer tamamen hayal ürünü bir ev çizer Attar'a. İçinde oyuncak arabanın uzaktan kumandasını tutan bir çocuğun olduğu bir oyun bahçesi çizer. Çocuk, Attar'a bunun kendisi değil, oğlu olduğunu söyler. Büyüdüğünde bir polis olmak istediğinden bahseder. Başka bir çocuk animatör olmak istediğini anlatır. Bir diğeri mimar olmak istediğini söyler. İki kız mühendis olmak istediklerini söylerler. Bir ev hayal etmek, ihtiyaç duyulan bir kurgu, yaratıcı bir yalandır. Omar bir gün bir polis olabilir. Ya da kimbilir, belki bir sanatçı olur.

İsimsiz. Lilliana Maresca Marconetti Binası'nda, 1983/2017

Kaelen Wilson-Goldie

Orhan, Sara and Omar in the Neighbourhood of Memories, Encounters and Ideas

Prelude: Silent House

One summer in the late 1970s, three siblings return to their ancestral family home, driving from the centre to the outskirts of Istanbul. Faruk, the oldest, is a professor of history who is losing faith in his field. He is recently divorced and lonely. He drinks too much and is slowly growing fat. Metin, the youngest, is still in high school and dreams of money, fame, a life abroad and work in America. He is in love with a beautiful girl but immaturity so. She is all but certain to reject him. Nilgün, the only daughter and middle child, has just finished her first year in university. She studies sociology and reads Russian literature. Her politics lean to the left.

Seemingly, the siblings are orphans. Their parents are gone and they are hardly ever mentioned. The brothers and sister return every summer to their grandparents' house in Cennethisar to fulfil a ritual of return that surely began when their parents were around. Now they go to visit their aging grandmother, Fatma, who lives alone in the vast but crumbling old house, a place that smells of dust and wax, old soap and lavender, mildew, mint candies and cologne. Their trip is imbued with both excitement and sadness. It signals vacation time, family and leisure, a ritual of returning to the site of the siblings' informal education in life, setting time aside for reflection, and maybe even for close looking and related reading. But it is most palpably a reminder of their loss. It marks the passage of time and registers an incremental decline. The house is falling apart. Metin wants it to be torn down and replaced with modern apartments. As it stands, draughty and doomed, the house increasingly fails to hide the terrible events that have transpired there, against the broad sweeping backdrop of a tumultuous history, and more intimately, inside the rooms, hallways and stairwells. In returning to the same place, the same home, summer after summer, the siblings are able to measure how their world is changing, and

how the politics of that world are beginning to darken dramatically (this period in Turkish political history will culminate in the military coup of 1980).

Fatma lives alone but a servant named Recep tends to her and the house with great loyalty and devotion. Recep is the illegitimate son of Fatma's late husband Selahattin. He is the one who gauges the state of the wider neighbourhood before the siblings arrive. A fishing village that has since become a tourist town, Cennethisar is now packed with a complicated mix of locals and visitors, who are drawn to long, lazy days at the beach. Recep observes the old garden walls and new concrete houses, the families grilling meat and watching television, the casinos and rowing boats and coffeehouses, the vanishing peach trees and persevering figs, children playing hide and seek between cars parked in narrow streets. He maps out the hill, the shoreline, the train station, and the town's main square. On another level, he also traces the lines of childhood friendships that hold the neighbourhood together but, in time, threaten to tear it apart, as resentment, economic hardship and polarising politics spill over into violence, particularly between Hasan, Recep's nephew and Nilgün, whom Hasan has adored since they were children. The outcome of his unrequited love is shockingly brutal and devastating.

*

Orhan Pamuk's novel *Silent House*, whose opening premise is described above, was published in Turkish in 1985 and translated into English only a few years ago. Generally speaking, it is one of Pamuk's more quizzical, lesser-known works. But it is nevertheless a magisterial rumination on the history, psychology, sociology, emotion and sheer sense of foreboding that can be packed into the architecture of a house and the layout of a neighbourhood, transferred into storytelling. As such, it offers an almost perfect crystallisation of the themes and concepts – concerning notions of home and neighbourhood, intimacy and interiority, methods of domestic order and complex layers of urban experience, all gathered together under the title 'a good neighbour' – that have been set in place for the current edition of the Istanbul Biennial by Elmgreen & Dragset. The artists have articulated their Biennial as a set of forty questions, all

Each of the venues represents a different kind of community institution.

delving into the qualities and behaviours that make a good neighbour and, perhaps beyond that, constitute a nice neighbourhood, a solid home. And like the characters in Pamuk's novel, the fifty-six artists in this Biennial do not so much answer those questions as find ever more intriguing ways of asking them, again and again, thoughtfully, playfully, boldly, sometimes ominously, and perhaps with an increasing but also measured sense of urgency.

The Istanbul Biennial is now thirty years old. For at least two generations of local visitors – and in particular for the artists and curators from Istanbul who have grown up with the ritual of returning every two years to the Biennial to look and listen, to celebrate and occasionally complain – the event has become both literally and figuratively their informal, peripatetic and episodic art school. As an institution in its own right, the Biennial has had to weather all manner of natural and political disasters in Turkey at large, including financial crisis, a terrible earthquake, mass protests, political polarisation, on-going conflict in the east, a horrific civil war in Syria to the south, a refugee crisis, a string of terrorist attacks, and most recently an attempted coup and its backlash. The history of the Biennial also winds in and out of the country's changing place in a wider geopolitical neighbourhood, whether Turkey's political leadership has been seeking membership in the European Union, or revisiting its role in the Middle East – its relationship to the Arab and Muslim worlds – and in doing so reconsidering the legacy of the Ottoman Empire, which tied Istanbul to territories across North Africa, throughout the Levant, and far into the Persian Gulf.

All of this makes 'a good neighbour' a highly resonant and potentially provocative theme. What may be the most striking thing about it, however, is how unexpectedly and atypically this edition of the Biennial has unfolded – which is to say, not in the most obvious ways of timely political critique, but as a reiterative and feminist exercise in confronting strangeness, discomfort and alienation in the most intimate, even cloying constructions of home and neighbourhood, identity and city, all in a state of uneasy, destabilising coexistence. The Biennial is itself spatially arranged on the scale of a neighbourhood, with this edition's six venues – a modernist villa, an old Greek school, a contemporary art museum inhabiting a former customs warehouse by the sea, another art museum inhabiting a nineteenth-century neoclassical hotel, a former apartment turned into an artist-collective's studio, and a traditional bathhouse – located more or less within walking distance of one another. Each of the venues represents a different kind of community institution. This makes bumping into friends, colleagues, fellow artists and proximate enemies among the Biennial's many circles of organisers, participants and visitors all but inevitable.

In a stealthier but globally expansive style, the Biennial is also playing with familiarity and disruption via a project by the photographer Lukas Wassmann. In collaboration with Elmgreen & Dragset and together with Wassmann, the Biennial is erecting billboards all over the world, from Sydney to Chicago to Moscow, showing photographs that question the status and condition of neighbourhoods through subtle acts of juxtaposition: a motorcyclist and an elderly grocery shopper, a poor family fishing in a lush green landscape, an angular hut built into the side of a jagged mountain. Each of the photographs is paired with one of the forty questions posed by Elmgreen & Dragset for the Biennial. These are the questions that, over the past year, have been recited and distributed in lieu of a press release. They include: Is a good neighbour someone you rarely see? Is a good neighbour someone who just moved in? Is a good neighbour leaving you alone? Is a good neighbour too much to ask for? Is a good neighbour a stranger you don't fear? The pairings of photograph and question are composed in the style of advertising imagery

and are then incorporated into the landscapes of their respective cities, physically extending the geographic reach of the Biennial.

More than half of the works in 'a good neighbour' were commissioned for Istanbul. Many of the existing works are set together in deliberate art-historical dialogue. The most obvious example of this is Monica Bonvicini's *Hausfrau Swinging*, an installation from 1997 featuring a video, playing on a monitor set on the floor, of a naked woman repeatedly banging the white cardboard house on her head into a corner of drywall to a jarringly exaggerated and explosive soundtrack. Louise Bourgeois's mischievous drawing *Femme Maison*, from 1943, showing a stylised depiction of a woman's naked body topped with a house instead of an upper torso and a head on its shoulders, directly inspired Bonvicini's piece, which is, in turn, a volatile expression of limitation and liberation. The Biennial brings these two seminal works together, with Bourgeois's *Femme Maison* present in the form of a photogravure.

Clearly, there is a gendered dimension to the Biennial's theme, which is coming to fruition just over a year after some of the more incendiary remarks of the current Turkish president, Recep Tayyip Erdoğan, who said in a public speech last summer that women who didn't have children were 'deficient', encouraged them to have precisely three children each, and declared that birth control and family planning were inappropriate for Muslim societies. The Biennial's take on feminism brings unexpected evocations of violence to an idea that posits first and foremost the desire to get along and live together amiably.

Berlinde De Bruyckere and Adel Abdessemed pick up on this proximity of intimacy and violence in their respective works for the Biennial. In De Bruyckere's sculpture *Spreken*, from 1999, two figures huddle together beneath a pile of blankets. Abdessemed's *Cri*, from 2013, is a life-size statue of a young girl balanced on one foot, arms in the air, mouth open as if screaming. In the first case, the audience is left to imagine the circumstances that have brought these two figures together to whisper, take refuge, find solace, or conspire. In the second, viewers must untangle the layers of reference and quotation at work: Abdessemed's piece, made from the ivory of an elephant that died fifty years ago, is a sculptural adaptation of a famous documentary photograph showing a group of children fleeing a napalm bombing in Vietnam. In the Georgian artist Vajiko Chachkhiani's video *Life Track*, meanwhile, a figure repeatedly approaches and retreats from a window that is seen from the outside. Slowly, viewers come to understand that he is a terminally ill patient living in a hospice, a last home, and his movements speak to the fragile threshold between life and death.

In the works of Mahmoud Obaidi, Lungiswa Gqunta and Mirak Jamal, notions of home are complicated by time, distance and memory. Childhood drawings and other objects of affection and attachment speak to the instabilities of belonging to places that have been lost, wrecked or always only structured to be temporary, such as the camp or the township.

Mark Dion's obsessive, maximalist collections of drawings pair off with Dayanita Singh's reductionist *Museum of Shedding*, which proposes, by way of a gorgeously spare installation, a museum stripped down to a desk, a stool, a bench and a display cabinet for black and white photographs that are invariably devoid of people. All are part of a sustained rumination on what it means to care for art and take it into custodianship. Dion's drawings, which are gathered in two glass-fronted cabinets and part of a longer-term project conceived specifically for

the Biennial, consist of hand-painted depictions of local fish and fauna. Artists from Istanbul made the drawings in collaboration with Dion after they studied together the urban wildlife of the city.

Sim Chi Yin and Volkan Aslan consider the kinds of vessels that have been adapted as makeshift homes in times of grave economic crisis. Chi Yin's *The Rat Tribe* is a series of eerily vibrant, artificially lit photographs documenting the lives of low-wage workers in Beijing, who have moved into underground basements and air-raid shelters. Her images swing wildly from order to mess, tenderness to bombast. But almost every space she photographs is covered with bright imagery, showing paradise-style exteriors, all sea and sky. In Aslan's three-channel video installation, a conventional fisherman's boat floats across the Bosphorous, retrofitted with a house. The piece, titled *Home Sweet Home*, gracefully pinpoints the process by which a vessel of passage becomes a condition of permanent exile.

Moving beyond the immediacy and intimacy of the home to the wider world and the issue of environmental degradation, Lydia Ourahmane and Heba Y. Amin, each in different ways, nod to the pain of living together in society as well as to the place of the sublime in art history. Ourahmane's project delves into the history of a gas refinery outside of Oran in Algiers, which has been burning nonstop since the 1970s to supply a single reservoir in Northern France with power. The residents of the town around the refinery, where the artist lived until she was five, have been complaining of health problems for decades. Ourahmane has translated her research into a monument to the perseverance of those residents, Europe's neighbours in North Africa. Amin's magisterial seven-minute video *As Birds Flying*, from 2016, matches found drone footage of migratory birds flying across majestic wetlands and deserts to excerpts from the soundtrack of the famous Egyptian movie star Adel Imam's *Birds of Darkness*, a film from 1995, which includes an embarrassing but telling patch of dialogue on power, real estate and social mobility, on moving up and looking down. Slyly, the video relates to the story of a bird that was reported to the Egyptian authorities by a local fisherman, who feared that the electronic device on the bird's leg was a sign of a spying enemy. The bird was captured. It turned out it had been tagged by Hungarian scientists studying its migratory patterns. The bird was released. Then, as the story goes, it was captured again, this time by a different fisherman, who simply killed it and cooked it for food.

Amin specialises in a particular brand of low-key but high-impact subversion – she was one of a number of artists who, sought out by the producers of the television series *Homeland* to add authenticity to a street scene through graffiti, introduced messages critical of the show's racism without the producers noticing. *As Birds Flying* is a video loaded with menace. For all the *National Geographic* beauty of its landscapes and the lush orchestration of the borrowed film score, it vibrates with a sense of dread. In that sense, in the context of the biennial, it also sets up a kind of dialogue with a series of photographs taken by Lee Miller in Munich in the spring of 1945, inside the homes of Adolph Hitler and Eva Braun, as a correspondent covering the war in France and Germany for *Vogue*.

Miller captured the liberation of Buchenwald and Dachau and ended up in Hitler's disturbingly ordinary home on the day he and Eva Braun committed suicide. Inside the house, Miller and the photographer David E. Scherman, who was on assignment for *Life*, produced a string of photographs that remained virtually unseen until the 1990s. Only one of them was published

in British *Vogue*, in July 1945, showing Miller taking a bath in Hitler's bathtub. The full set of images, which also includes those documenting Miller's visit to Eva Braun's house in May 1945, where she photographed Russian refugees as they rifled through Braun's things and used her cosmetics, form a body of work that is both fascinating and difficult. The images throw up a slew of questions about how spaces so banal could house some of the most monstrous people of the twentieth-century, about what it means to invade the privacy of a mass murderer, about the hysteria of a certain kind of performativity on display – using the bath, lying in the bed, placing oneself in daily routines of an imagined life, and how that stands in relation to the known record of historical events. More than seventy years later, Miller's images continue to disturb and draw viewers in for a closer look. In the context of the current Istanbul Biennial, they open up a line of inquiry on privacy, banality, precariousness and the absurd. They also shatter the idea that the home is a safe or sacred space.

The home as an unsettled, destabilised, and disorienting space, as a place of the uncanny, or *unheimlich*, threads through the Biennial in numerous works, including Andra Ursuta's two maquette-like sculptures from the series *T. Vladimirescu Nr. 5*. Each piece is a replica of a room from the artist's childhood home in the village of Salonta, Romania. Ursuta has used simple materials such as wood, glass, metal and fabric to create miniatures housed in glass cases, playing on the abandoned, melancholic atmosphere of her childhood and the wider trauma of the Ceaușescu regime. Also mining the uncanny is Kaari Upson, whose selection of cast furniture shows all of the stuff that surrounds us both imploding under our gaze and attacking us (coming out of the walls). The Turkish artist-collective Yoğunluk, meanwhile, in taking an apartment through the conversion from home to studio and back again, works with the idea that home is a fiction, characterised more by alienation than warmth or familiarity. Pedro Gómez-Egaña's installation *Domain of Things* shows how pleasure and apocalyptic thinking have collapsed in on one another, and how, as a possible result, the home has been turned into a machine, constantly de-territorialising and re-territorialising.

Interlude: Estrangement

In her book *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality*, published in 2000, the feminist scholar Sara Ahmed explores in detail how the figure of the stranger, or the other, is socially constructed as a figure, a body, and an entity that is almost always known, intuitively, as an emotional reaction or reflex to a person who is not actually mysterious but immediately recognised and considered suspect. Woven throughout her discursus on how strangers are made are numerous contemplative passages on what ultimately constitutes home, and away from home, when strangers are so often constituted in racial, chauvinist or xenophobic terms, as others coming from somewhere else, even as objects that belong somewhere else – back home, for women and immigrants, for example. Ahmed writes:

Home is here not a particular place that one simply inhabits, but more than one place: there are too many homes to allow place to secure the roots or routes of one's destination. It is not simply that the subject does not belong anywhere. The journey between homes provides the subject with the contours of a space of belonging, but a space that expresses the very logic of the interval, the passing through of the subject between apparently fixed moments of departure and arrival.¹

Frau Gardner at Hitler's apartment, 16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany, 1945/2017

¹ Sara Ahmed, *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality* (Abingdon: Routledge, 2000), p. 77.

Ahmed's brilliant argumentation, circling around these ideas of familiar and strange, home and away, arrives at the following proposition: the real home isn't the place one imagines that one came from, or left behind, but rather the new place that one makes with that other, earlier, previous home in mind, and what makes that process possible is a community not of likeness but of cobbled-together differences. Artists and writers often joke that their home is a language (Spanish for Chilean novelist Roberto Bolaño) or a field (cinema for the Lebanese artists Joana Hadjithomas and Khalil Joreige). It's a sentimental idea, but of course there is truth to it as well. Artists find a place for themselves in the world through their work, in part by picking that world apart. As viewers, we do the same through the works that artists make, and our rituals of looking create a sense of belonging, a community, and a neighbourhood of ideas for us to live in over time.

Artists have been clustering together in specific neighbourhoods for decades, even centuries. The reasons are mostly financial but also involve matters of sensibility, of tolerance for experimentation in work and life. A certain pioneer spirit may define the real-estate choices of artists but so too do notions of safe haven, the comfort to be found on the margins of the urban mainstream, and the potential for finding formal or conceptual breakthroughs in the act of living a life on the fringes. In the twinned eras of globalisation and neoliberalism, for better or worse, this is now considered to be complicit with the gentrification process in cities all over the world.

The movements of artists due to economic and political factors adds another dimension to the Biennial's consideration of how the spaces of home and work, public and private, have become both productively and harrowingly confused. After all, the home as a place of intimacy and interiority has often, particularly in moments of political upheaval, been used as a gathering place, a site of cultural or educational initiatives when the state or the government or the private sector is perceived as hostile to the betterment of a people in a given place. One can draw a line, in this sense, to the work of Liliana Maresca, who was active as an artist at a time when Argentina was emerging from dictatorship, a time when people could return to the streets and express themselves, politically and sexually.

*

Several other artists in the Biennial – including Alper Aydın, Klara Lidén, Xiao Yu and by extension Latifa Echakhch and Bilal Yılmaz – deal with gentrification. Delving into how notions of home have been abstracted through the mechanisms of real-estate evaluation and debt, the episodic, absurdist video of Georgie Nettel and Morag Keil, *The Fascism of Everyday Life*, traces out the living conditions of artists in a major city like London. In a similar vein, Young-Jun Tak's installation for the Istanbul Biennial, about the small living spaces in Seoul that have resulted from soaring rents, is in fact a full-scale reproduction of his own apartment. Another South Korean artist, Kim Heecheon, also looks at the changing cityscape, as well as the loss of his father, in the video *Lifting Barbells*.

Some artists have chosen to explore the rapid changes to the Istanbul neighbourhood of Karaköy and the surrounding harbour. Stephen G. Rhodes is building a temporary dwelling in a women's bathhouse. Burçak Bingöl's ceramic surveillance cameras decorated with flowers are installed at the different Biennial venues as well as in the surrounding neigh-

bourhoods. Jonah Freeman and Justin Lowe have created a multiple-space installation in the Galata Greek School about (fictive) youth cultures in the 'San San Metropole', playing on the underbelly of American culture. In the installation, different gangs occupy different spaces, each constituting its own micro-district. Andrea Joyce Heimer's magical realist paintings tell humorous anecdotes and fantastic tales about everyday life in different neighbourhoods, all with political undertones. The role of artists in the gentrification process may be most often discussed in terms of real estate, but arguably more important in the discourse of the Biennial is the ways in which artists have continually carved out safe havens for themselves, and in particular,

Artists find a place for themselves in the world through their work, in part by picking that world apart.

neighbourhoods where gay lifestyles and queer perspectives are able to thrive. This dimension finds expression on several different levels in 'a good neighbour'. Over the past few years, the Egyptian artist Mahmoud Khaled has developed an abiding interest in the phenomenon of the house museum, an institution that takes the abode of a famous artist, writer, thinker, or other such historical figure and turns it into an exhibition. Khaled's contribution to the Istanbul Biennial is *Proposal for a House Museum of an Unknown Crying*

Man, a kind of staged memorial to the anonymous men arrested and tried in the famous Queen Boat trial in Egypt (fifty-two men were arrested in 2001 for attending a party on a Nile river boat that doubled as a floating gay disco).

Looping back to Monica Bonvicini and Louise Bourgeois, the Turkish artist Candegir Furtun adds another strand of dialogue to their art-historical pairing through her work *Untitled*, a series of sculptures of ceramic male legs 'sitting' on a tile bench. The men have no upper bodies, like the women with no heads. Furtun, who was born in 1936, has been working very subtly on feminist issues for decades. The same could be said, in relation to Black history, of Fred Wilson, who was born in 1954.

His contribution to the Biennial gathers material from museums all over Istanbul to consider how black subjects were depicted in Ottoman times.

In addition to real estate, experimentation, safe haven, and the reassessment of history, gentrification and the remaking of homes and neighbourhoods also sometimes follow the logic of war. Rayyane Tabet's *Colosse Aux Pieds D'Argile*, from 2015, is a vast and mischievous installation of thirteen marble and sandstone columns, eighteen marble and sandstone bases, and nearly 300 concrete core samples, which originally came from a building site in Beirut, where what was billed to be the city's tallest glass skyscraper was under construction. Two years later it is nearly, but not quite, finished. An enormous curved blue tower, not quite futuristic, ungainly in its lavish expense, it stands totally out of proportion with its surrounding neighbourhoods of labyrinthine streets and old houses. Tabet discovered the columns and bases in the junkyard of a wholesaler on the outskirts of the city, in a season when whole architectural elements from old Damascene houses were turning up on the black market in Lebanon and throughout the Middle East, part of a larger story of looted antiquities and war profiteering spilling out from the civil war in Syria. What Tabet found were not those elements but the pieces of a single-family house that had been built in the nineteenth century. The house in question had been abandoned for decades. Developers wanted the site. The family who owned it had eighty heirs who couldn't come to a consensus on whether to keep it or sell it or knock it down and rebuild something else on the land themselves. Secretly, the developer sent in a team of labourers to start breaking down the house, which forced the family's hand. They sold. The city's tallest glass skyscraper rose up from that lot. The concrete core samples were taken in the process (and taken by the artist) of digging down and filling in the foundation.

Tabet's work is an example of the ways in which conflicts, ranging from outright war to sustained economic hardship, break apart homes and neighbourhoods both literally and on the level of metaphor. Another such work is Erkan Özgen's four-minute video *Wonderland*, from 2016, featuring a thirteen-year-old boy named Muhammad, who narrates his experiences of the Syrian war, from life in his old home in Kobani, through his escape, to his refuge in Turkey. On a pile of old carpets, Muhammad – a deaf mute – gesticulates with increasing theatricality and vigour against a backdrop of crumbling mint green paint. The interior is humble; it is clearly a temporary home. Muhammad communicates via sign language, bodily drama and facial expression, like a mini Marcel Marceau. The story he tells is horrific. But his act of telling it is even more notable: his expressivity, his graceful movements, his clear articulations, and his blunt message of what war does when it mangles the lives of children. Such children stand in for our future and our horizon, the siblings in the *Silent House*, and also the strange and magical beings, clearly alien, who tend to mystify us in our own homes.

Coda: A Home for Omar

Lina Sergie Attar is an architect from Aleppo who started the Karam Foundation in 2007. The aim was to address education, drought and sustainable development for poor Syrian families. The Foundation has since become a powerhouse, providing safe spaces and innovative, therapeutic programmes for refugee children. It is currently building an actual safe house, called Karam House, in Reyhanli, a southern Turkish town located between Aleppo and the Medi-

terranean Sea. Attar is an impressive storyteller, and in a scripted talk she recently delivered a moving account of a boy she met in 2015 while working with displaced Syrian kids.

'Home in the Time of Displacement' tells the story of Omar, an eleven-year-old refugee living in Reyhanli, who takes a workshop with Attar that allows him and the other kids to play architect for an hour, designing the homes of their dreams, literally the homes they came from and left behind, and also the homes of their future, the homes they desire. While the others draw huge gardens and towers of toys, Omar draws nothing. Attar asks him what's wrong, and he replies that he can't draw his old home because it's not a home anymore, and he can't draw his future home because he has no future. Attar asks him, 'What do you want to be when you grow up?', and he answers, 'I want to grow up to be eighteen years old as fast as I can so I can die.'

Attar is devastated, and sure she'll never see Omar again. But a year later, she returns to the same school and he comes running up to her, asking her, 'Do you remember me? You taught me how to draw my home.' Recalling things differently, she says, 'Yes, of course. Let's do it again.' Omar then draws her a house of pure fantasy. He draws a playground with a boy holding the remote control of a toy car. The boy, he tells Attar, is not himself but his son. He tells Attar he wants to be a policeman when he grows up. Another child tells her he wants to be an animator. Another tells her he wants to be an architect. Two girls say they'll grow up to be engineers. To imagine a home is a necessary fiction, a creative lie. Omar might one day be a policeman, but perhaps he will be an artist.

Untitled. Liliana Maresca in Marconetti Building, 1983/2017

Mekânlar

Venues

G Galata Özel Rum İlköğretim Okulu
Kılıçlı Paşa mahallesi
Kemeraltı Cad. No: 25
34425 Galata, Beyoğlu, İstanbul

A ARK Kültür
Kılıçlı Paşa mahallesi
Batarya Sk. No: 2
34430 Cihangir, Beyoğlu, İstanbul

İ İstanbul Modern
Kılıçlı Paşa mahallesi
Meclis-i Mebusan Cad.
34433 Tophane, Beyoğlu, İstanbul

Y Yoğunluk Atölyesi
Asmalı Mescit mahallesi
Asmalı Mescit Sk. No: 23/18
4. kat
34430 Beyoğlu, İstanbul

P Pera Müzesi
Asmalı Mescit mahallesi
Meşrutiyet Cad. No: 65
34430 Beyoğlu, İstanbul

K Küçük Mustafa Paşa Hamamı
Yavuz Sultan Selim mahallesi
Müstantik Cad. No: 23-35
34083 Fatih, İstanbul

G Galata Greek Primary School
Kılıçlı Paşa neighbourhood
25 Kemeraltı St
34425 Galata, Beyoğlu, İstanbul

A ARK Kültür
Kılıçlı Paşa neighbourhood
2 Batarya St
34430 Cihangir, Beyoğlu, İstanbul

İ İstanbul Modern
Kılıçlı Paşa neighbourhood
Meclis-i Mebusan St
34433 Tophane, Beyoğlu, İstanbul

Y Yoğunluk Atelier
Asmalı Mescit neighbourhood
23/18 Asmalı Mescit St
4th floor
34430 Beyoğlu, İstanbul

P Pera Museum
Asmalı Mescit neighbourhood
65 Meşrutiyet St
34430 Beyoğlu, İstanbul

K Küçük Mustafa Paşa Hammam
Yavuz Sultan Selim neighbourhood
23-35 Müstantik St
34083 Fatih, İstanbul

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu

Kılıçali Paşa mahallesi
Kemeraltı Cad. No: 25
34425 Galata, Beyoğlu, İstanbul

Pazartesi günleri hariç her gün
10.00-18.00 arasında açık

İstanbul Modern'e çok yakın bir noktada bulunan Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, 19. yüzyılın sonlarında neo-klasik üslupta inşa edilmiştir. Okul yüzyıldan uzun süre boyunca İstanbul'daki Rum çocukları için başlıca eğitim merkezlerinden biriydi. Rum nüfusun özellikle 1960'lardan bu yana hızla azalması takiben okul 2007'de eğitim faaliyetlerine son verdi. İstanbul Bienali'ni defalarca misafir etmesinin yanı sıra, geçmiş mirası sayesinde bilginin ve öğrenmenin sembolü olarak özel bir yere sahip olan bina, bulunduğu mahalle için de önemli bir kurum.

On beş sanatçı eserlerini Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'nun farklı yerlerinde sergiliyor. Farklı büyüklüklerde sınıflar, koridorlar, merdiven sahanlıkları, eski balo salonu ve çatı katı bunlardan sadece birkaçı.

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu kütüphanesi ise sergi esnasında da devam eden bir eğitim programı sürdürüyor.

Galata Greek Primary School

Kılıçali Paşa neighbourhood
25 Kemeraltı St
34425 Galata, Beyoğlu, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 18.00

Galata Greek Primary School, located in Karaköy and in close proximity to Istanbul Modern, was built in the Neoclassical architectural style in the late nineteenth century. The school was one of the main educational locations for children of Greek descent in Istanbul for over a century. Due to a decrease in the Greek population of Istanbul in the second half of the twentieth century, the school officially closed its doors in 2007. A recurring venue of the Istanbul Biennial, the building has a special significance due to its legacy as a school, a place for learning and knowledge and a key institution in any residential neighbourhood.

Fifteen artists are showing their work at the Galata Greek Primary School, each with an individual space, in classrooms, hallways, stairway landings, the former ballroom and the attic.

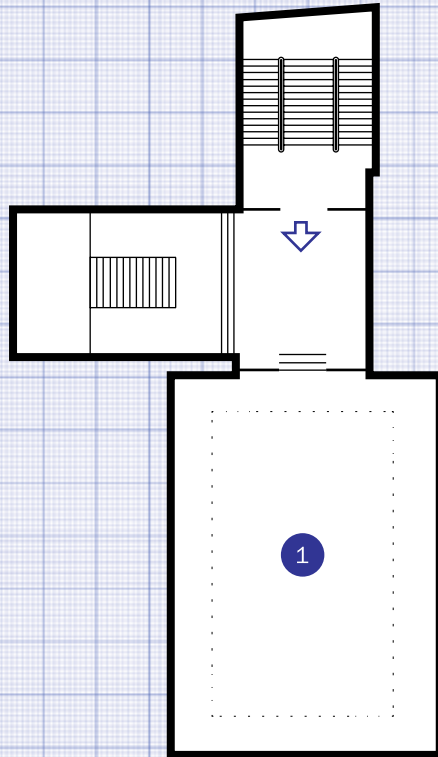
The Galata Greek Primary School library runs an ongoing educational programme, which continues throughout the exhibition period.

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu

Sanatçılar Artists

1 Pedro Gómez-Egaña

Zemin Kat Ground Floor

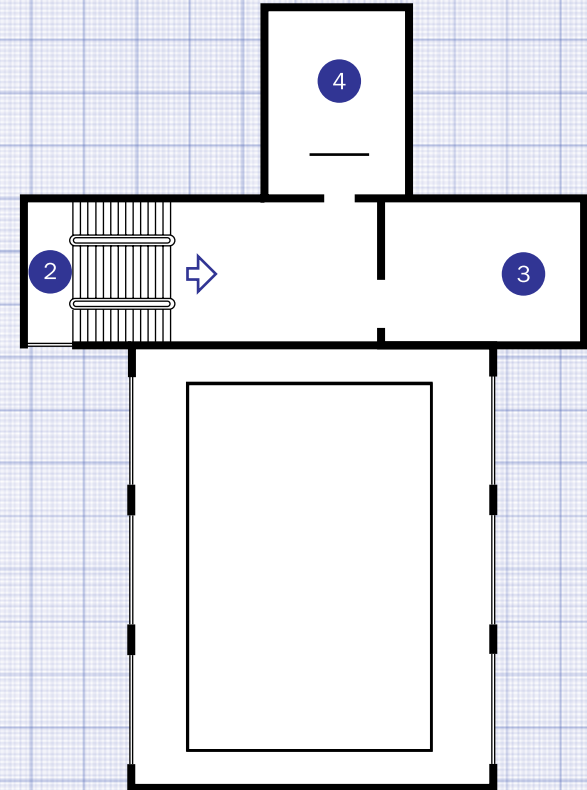

Galata Greek Primary School

Sanatçılar Artists

2 Ali Taptık
3 Olaf Metzel
4 Heba Y. Amin

Kat 1 Floor 1

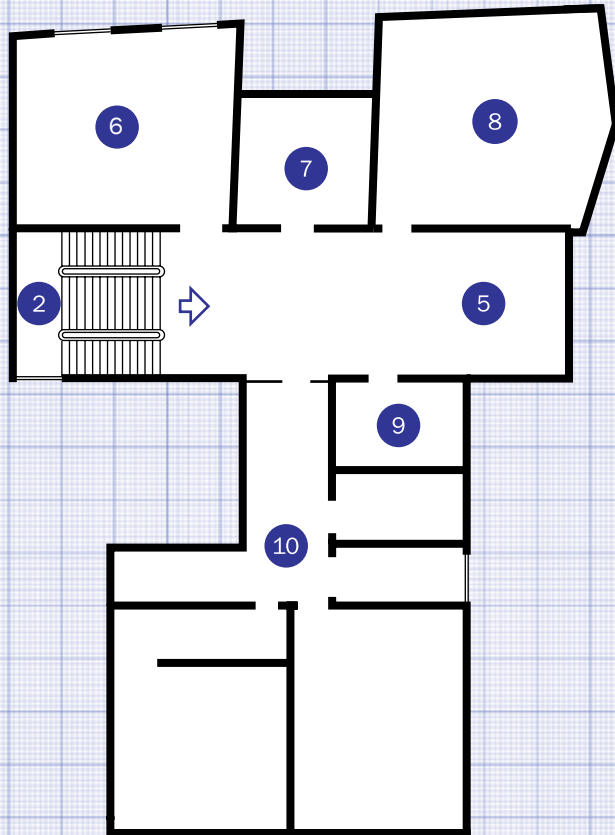

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu

Sanatçılar Artists

2	Ali Taptık	9	Morag Keil & Georgie Nettell
5	Dan Stockholm	10	Jonah Freeman & Justin Lowe
6	Mark Dion		
7	Bilal Yılmaz		
8	Andrea Joyce Heimer		

Kat 2 Floor 2

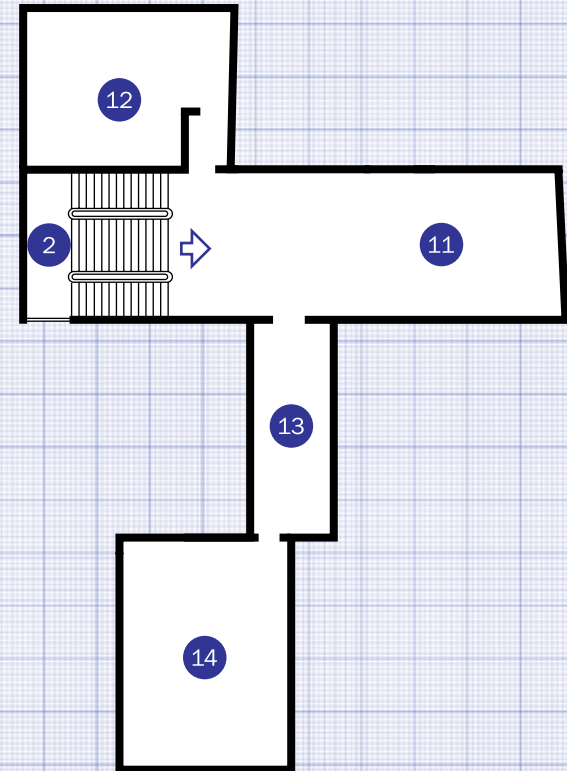

Galata Greek Primary School

Sanatçılar Artists

2	Ali Taptık
11	Kasia Fudakowski
12	Erkan Özgen
13	Mahmoud Obaidi
14	Lungiswa Gqunta

Kat 3 Floor 3

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu

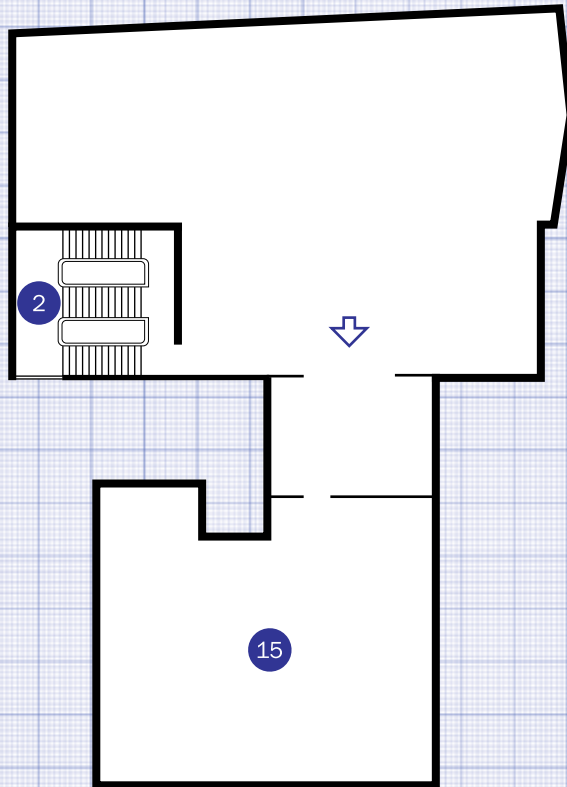
Galata Greek Primary School

Sanatçılar Artists

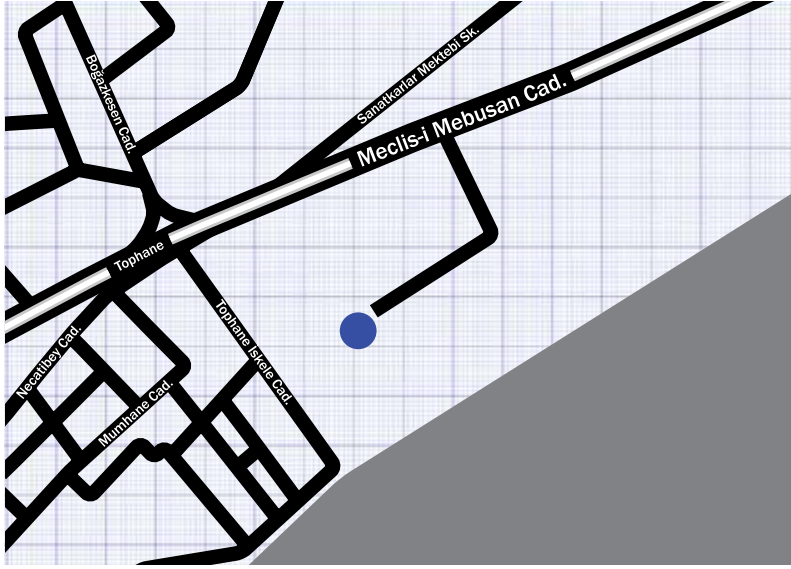
2 Ali Taptık

15 Leander Schönweger

Kat 4 Floor 4

İstanbul Modern

Kılıçlı Paşa mahallesi
Meclis-i Mebusan Cd.
34433 Tophane, Beyoğlu, İstanbul

Pazartesi günleri hariç her gün
10.00-18.00 arasında,
perşembe günleri 10.00-20.00
arasında açık

2003'te 8. İstanbul Bienali'ne yaptığı ev sahipliğinin ardından Türkiye'nin ilk modern ve güncel sanat müzesine dönüştürülen İstanbul Modern, ambar olarak inşa edilmiştir. Bina, 1957-58 yıllarında ünlü mimar Sedat Hakkı Eldem tarafından tasarlanmıştır.

15. İstanbul Bienali kapsamında on dokuz sanatçının enstalasyonu İstanbul Modern'in açık alanlı zemin katında sergileniyor. İstanbul Modern'in içinde bulunduğu alan bugün yeni bir dönüşüm süreci içinden geçiyor. Bu dönüşüm süreci, bienal kapsamında müzeye yerleştirilecek işlerin seçiminde de önemli rol oynuyor.

Müzenin ikinci katında bulunan Türk ve uluslararası modern ve çağdaş sanat koleksiyonu da izleyicilere açık. Ayrıca, İstanbul Modern'in küratör ekibi tarafından hazırlanan film gösterimi de sergi süresince programa uygun olarak seyircilere sunuluyor.

Istanbul Modern

Kılıçlı Paşa neighbourhood
Meclis-i Mebusan St
34433 Tophane, Beyoğlu, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 18.00
Thursday 10.00 to 20.00

Istanbul Modern is a former cargo warehouse that became an internationally renowned modern art museum following its initial use as a space for contemporary art at the 8th Istanbul Biennial in 2003. The building was designed by architect Sedat Hakkı Eldem between 1957 and 1958.

The 15th Istanbul Biennial showcases nineteen artists' projects within Istanbul Modern's open-plan ground floor. Currently, the harbour area around the museum is under substantial transformation, and issues around urban development are reflected upon in several of the artworks displayed.

The museum's collection of Turkish and international modern and contemporary art is on permanent display on the second floor. It is also possible to visit the museum's cinema, where a film programme put together by Istanbul Modern's curatorial team is screened at scheduled times throughout the exhibition period.

İstanbul Modern

Sanatçılar Artists

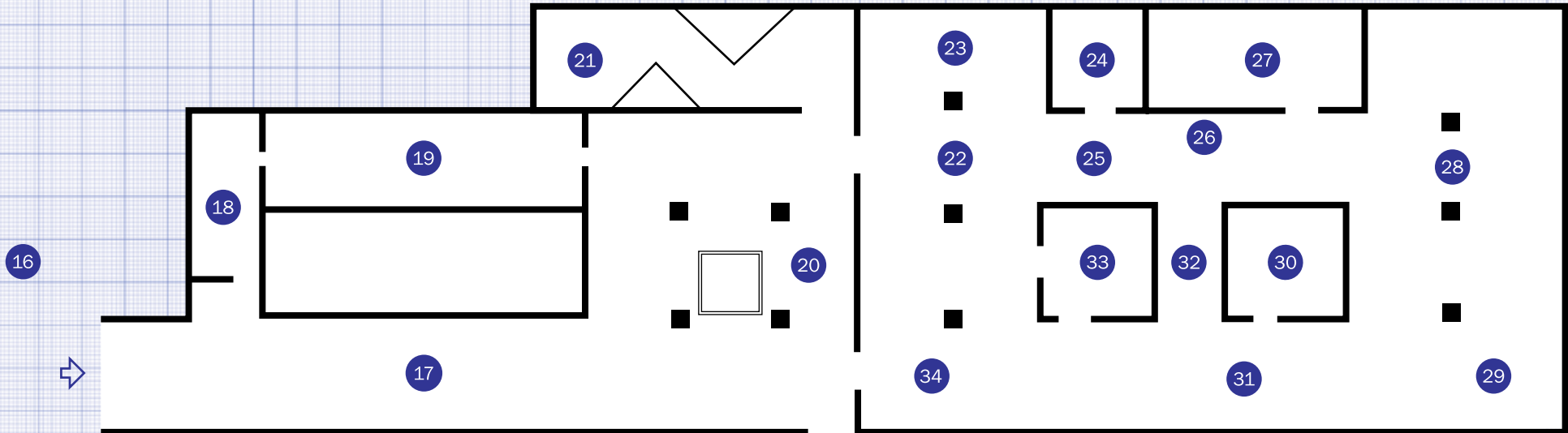
- 16 Xiao Yu
- 17 Young-Jun Tak
- 18 Adel Abdessemed
- 19 Latifa Echakhch
- 20 Yonamine
- 21 Kaari Upson

Istanbul Modern

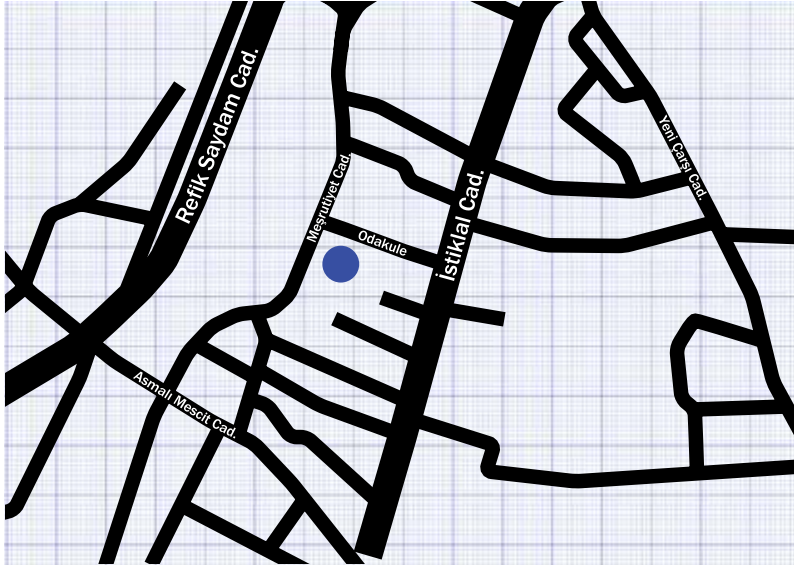
Sanatçılar Artists

- 22 Lydia Ourahmane
- 23 Kemang Wa Lehulere
- 24 Candeğer Furtun
- 25 Mahmoud Obaidi
- 26 Fernando Lanhas
- 27 Volkan Aslan
- 28 Rayyane Tabet
- 29 Alper Aydın
- 30 Kim Heecheon
- 31 Victor Leguy
- 32 Mirak Jamal
- 33 Henrik Olesen
- 34 Klara Lidén

Zemin Kat Ground Floor

Pera Müzesi

Asmalı Mescit mahallesi
Meşrutiyet Cad. No: 65
34430 Beyoğlu, İstanbul

Pazartesi günleri hariç her gün
salı, çarşamba, perşembe ve cumartesi
günleri 10.00-19.00
cuma günleri 10.00-22.00
pazar günleri 12.00-18.00 arasında açık

Pera Müzesi 1893 yılında mimar Achille Manoussos tarafından Bristol Oteli olarak inşa edildi. Neo-klasik binanın 2005 yılında yenilenmesinin ardından Suna ve İnan Kırâç Vakfı burada Pera Müzesi'ni kurdu. İstiklal Caddesine çok yakın bir noktada bulunan bu özel müze üç büyük koleksiyona ev sahipliği yapmaktadır: Oryantalist Tablolar, Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri ve Kütahya Çini ve Seramikleri koleksiyonları. Müzenin ilk iki katında bu üç koleksiyondan seçilen eserler sergilenirken en üst üç katta 15. İstanbul Bienniali dahilinde on altı sanatçının eserleri misafirlerle buluşuyor. Ayrıca, müzenin Oryantalist Resim koleksiyonu bünyesinde ek eserler de sunuluyor.

Müzenin küratör ekibi tarafından Bienalin "iyi bir komşu" başlığına uygun hazırlanan film gösterimleri müzenin bodrum katındaki konferans salonunda belirlenmiş saatlerde gerçekleşiyor. Biental programının bir kısmı da Pera Müzesi'nin eğitim ekibiyle işbirliği içerisinde gerçekleştiriliyor.

Pera Museum

Asmalı Mescit neighbourhood
65 Meşrutiyet St
34430 Beyoğlu, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 19.00 on Tuesday,
Wednesday, Thursday and Saturday
from 10.00 to 22.00 on Friday
from 12.00 to 18.00 on Sunday

Pera Museum was originally built by architect Achille Manoussos as Hotel Bristol in 1893. Suna and İnan Kırâç Foundation founded the Pera Museum after the Neoclassical building's renovation in 2005. Located just off İstiklal Caddesi, this private foundation museum has three large collections: Orientalist Paintings, Anatolian Weights and Measures, and Kütahya Tiles and Ceramics. The first two floors house selected works from these collections. The 15th Istanbul Biennial presents work by sixteen artists on the top three floors of the museum, with two additional works displayed within the museum's Orientalist Painting collection.

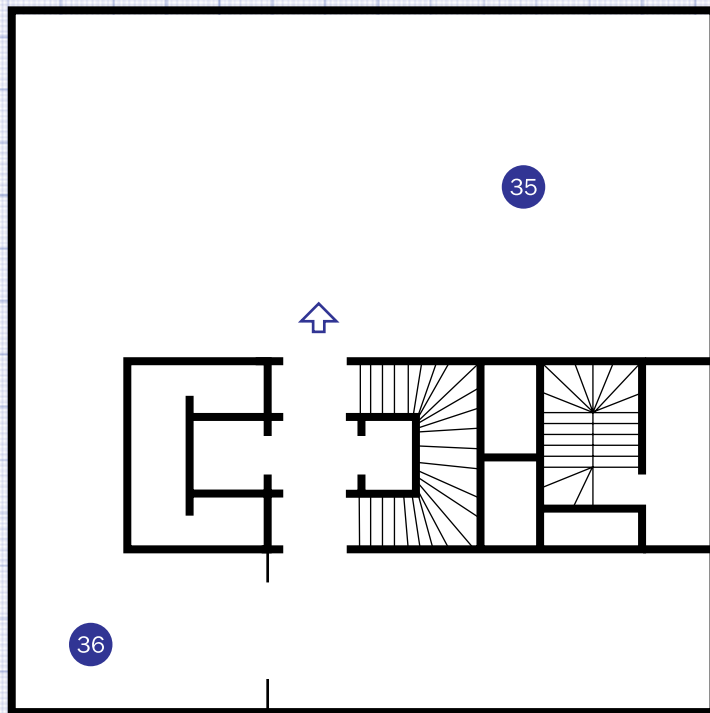
The museum's curatorial team has put together a film programme responding to the Biennial's title – 'a good neighbour' – which is screened at scheduled times in the auditorium in the museum's basement. Parts of the Biennial's public programme take place in collaboration with the educational team of Pera Museum.

Pera Müzesi

Sanatçılar Artists

- 35 Dayanita Singh
36 Alejandro Almanza Pereda

Kat 2 Floor 2

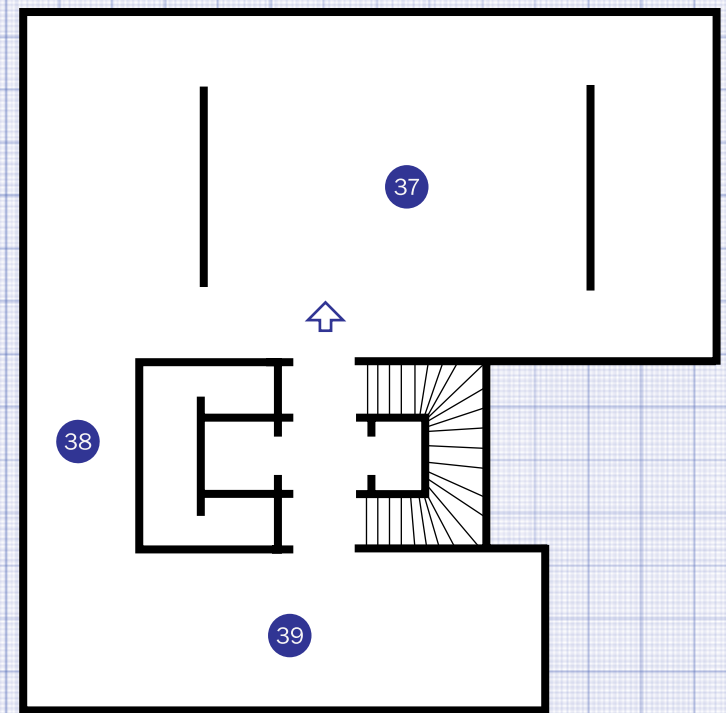

Pera Museum

Sanatçılar Artists

- 37 Fred Wilson
38 Lee Miller
39 Tatiana Trouvé

Kat 3 Floor 3

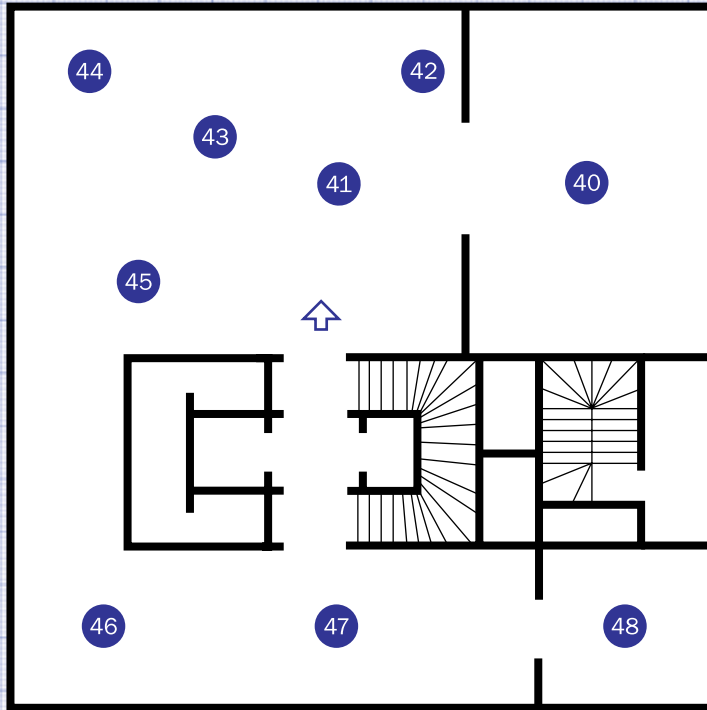

Pera Müzesi

Sanatçılar Artists

40	Gözde İlkin	44	Monica Bonvicini
41	Aude Pariset	45	Liliana Maresca
42	Louise Bourgeois	46	Andra Ursuta
43	Berlinde De Bruyckere	47	Sim Chi Yin
		48	Vajiko Chachkhiani

Kat 4 Floor 4

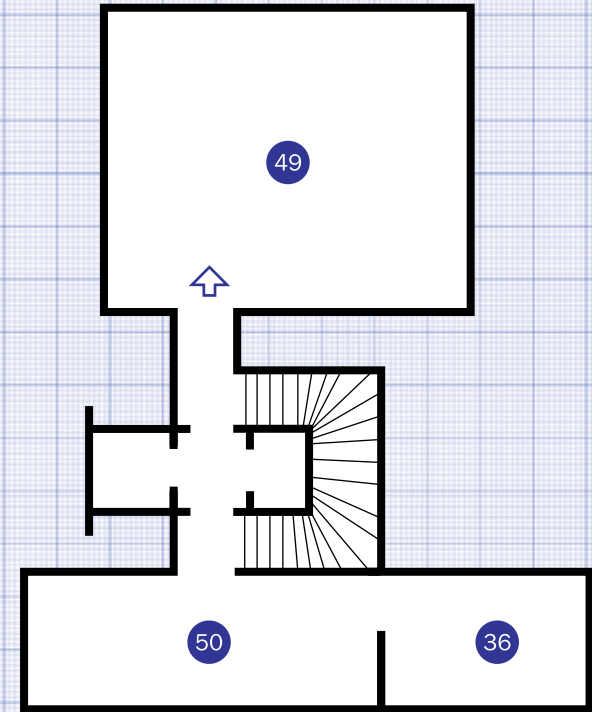

Pera Museum

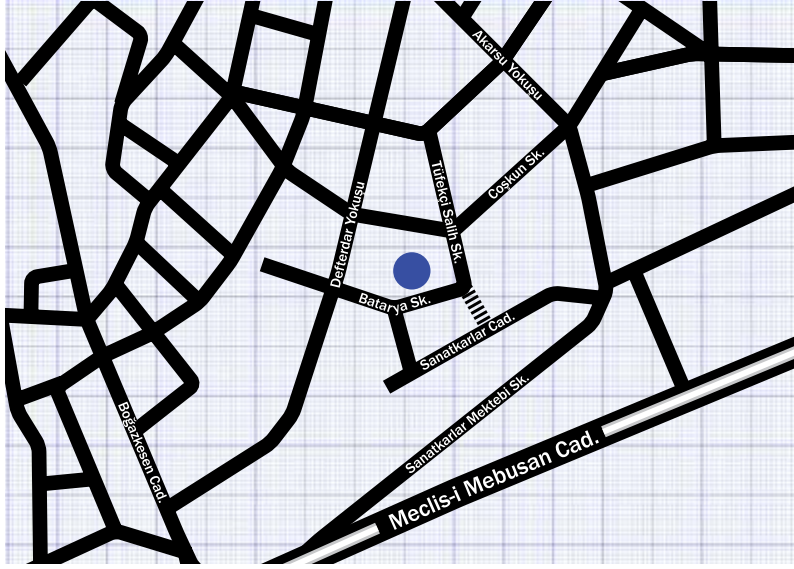
Sanatçılar Artists

36	Alejandro Almanza Pereda
49	Tsang Kin-Wah
50	Njideka Akunyili Crosby

Kat 5 Floor 5

ARK Kùltür

Kılıçali Paşa mahallesi
Batarya Sk. No: 2
34430 Cihangir, Beyoğlu, İstanbul

Pazartesi günleri hariç her gün
10.00-18.00 arasında açık

İstanbul Modern ve Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'na çok yakın bir noktada bulunan ARK Kùltür, başlangıçta ev olarak inşa edilmiştir. İki katlı bu müstakil evde uzun yıllar boyunca farklı aileler yaşadı. 70'li ve 80'li yıllarda İtalyan bir antikacı binayı eklektik, süslü bir hale dönüştürdü, fakat 2008 yılında şu anki sahibi mimar Gülfem Köseoğlu tarafından yapılan restorasyonla Bauhaus anlayışına göre farklı bir hale getirildi. Aynı zamanda bina bir kùltür ve sanat alanına dönüştürüldü.

ARK Kùltür, kurmaca bir "müze eve" dönüştürülerek üç katta da tek bir sanatçının eserlerine ev sahipliği yapıyor.

ARK Kùltür

Kılıçali Paşa neighbourhood
2 Batarya St
34430 Cihangir, Beyoğlu, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 18.00

ARK Kùltür, located close to Istanbul Modern and Galata Greek Primary School, was originally built as a family home. The house has been inhabited by various different families throughout the decades. During the 1970s and 1980s, an Italian antique dealer transformed the building into an eclectic, ornate living space, but the house was redone in Bauhaus style in 2008 by its current owner, the architect Gülfem Köseoğlu. She also converted the building into an exhibition and cultural space.

ARK Kùltür displays a single artist's work over all three floors, in the style of a fictional 'house museum'.

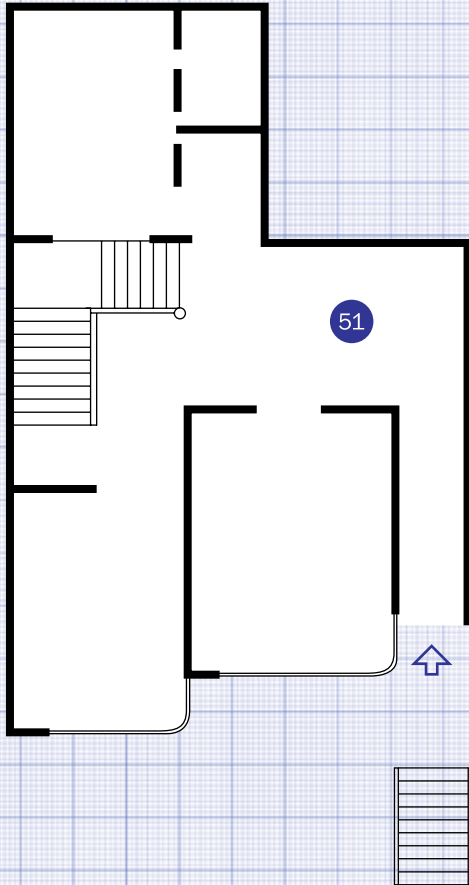
ARK Kùltür

Sanatçılar Artists

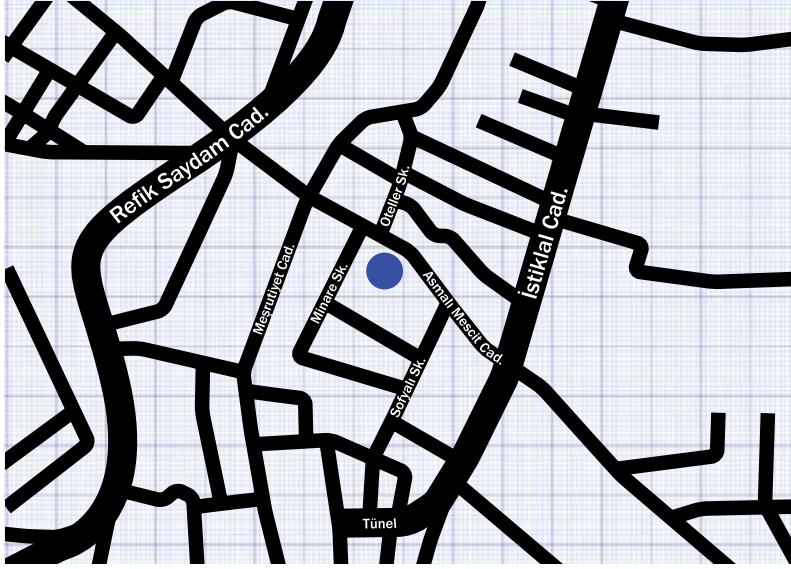
51 Mahmoud Khaled

Sergi tüm katlarda
devam etmektedir.

Exhibition continues
on all floors.

Yoğunluk Atölyesi

Asmalı Mescit mahallesi
Asmalı Mescit Sk. No: 23/18
4. kat
34430 Beyoğlu, İstanbul

Pazartesi günleri hariç her gün
10.00-18.00 arasında açık

15. İstanbul Bienali katılımcılarından İstanbullu bir sanatçı kolektifi, Beyoğlu mahallesinde, Pera Müzesi'ne çok yakın vaktiyle apartman, şimdi ise atölyeleri olan alanı yeniden tasarlayarak ziyarete açıyor. Atölye, restoranların bulunduğu işlek bir sokakta, bir apartmanın dördüncü katında yer almakta ve atölyeye özel enstalasyonun loş ışığı ve büyüklüğü sebebiyle belirli zaman aralıklarında, küçük gruplar halinde ziyaret edilebiliyor.

Yoğunluk Atelier

Asmalı Mescit neighbourhood
23/18 Asmalı Mescit St
4th floor
34430 Beyoğlu, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 18.00

As part of the 15th Istanbul Biennial, a participating local artist collective has redesigned their atelier, a former apartment in the Beyoğlu neighbourhood, close to Pera Museum. The atelier is situated on the fourth floor of a building on a busy restaurant street, and welcomes small groups of viewers on a timed viewing schedule due to the scale and the dimly lit nature of the site-specific installation.

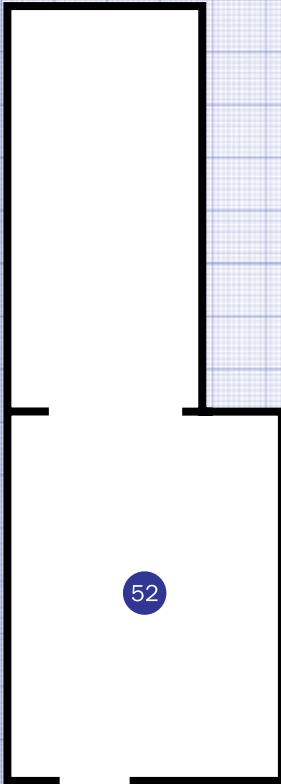
Yoğunluk Atölyesi

Yoğunluk Atelier

Sanatçılar

Artists

52 Yoğunluk

Küçük Mustafa Paşa Hamamı

Yavuz Sultan Selim mahallesi
Müstantik Cad. No: 23-35
34083 Fatih, İstanbul

Pazartesi günleri hariç
haftanın her günü
10.00'dan 18.00'e kadar açık

Haliç'in karşı kıyısında, Fatih mahallesinde, diğer sergi mekânlarına biraz daha uzak olsa da yine kısa bir yürüme mesafesinde bulunan ve yıllardır kullanılmayan Küçük Mustafa Paşa Hamamı, 1477'de Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa edilen en eski hamamlardan biri. Hamam Osmanlı dönemine ait temel geleneksel özellikleri ve toplumsal yapıları gözler önüne sunuyor.

Hamamın daha büyük "erkekler" bölümü daha önce 14. İstanbul Bienali için kullanılmışken son zamanlarda restore edilen "kadınlar" bölümü ilk defa bir sergi alanı olarak kullanılıyor. İki sanatçı hamamın iki ayrı bölümünde özel olarak çalıştılar. Özel olarak hazırlanan dans performansı ise hamamın "erkekler" bölümünde belirlenen zamanlarda sahneleniyor.

Küçük Mustafa Paşa Hammam

Yavuz Sultan Selim
neighbourhood
23-35 Müstantik St
34083 Fatih, İstanbul

Open all weekdays except Monday
from 10.00 to 18.00

Küçük Mustafa Paşa Hammam is located in the Fatih residential neighbourhood across the Golden Horn. While it is the site furthest away from the other venues, it remains within walking distance. Constructed in 1477, the disused hammam is one of the oldest Turkish baths in Istanbul and reflects some of the key traditional features and social structures of the Ottoman period.

While the larger 'male' section of the hammam was a site for the 14th Istanbul Biennial, the recently renovated 'female' section is this year used as an exhibition space for the first time. Two artists have worked specifically with the interior of each of their sections, and a specially developed dance performance takes place at scheduled times within the 'male' part of the hammam.

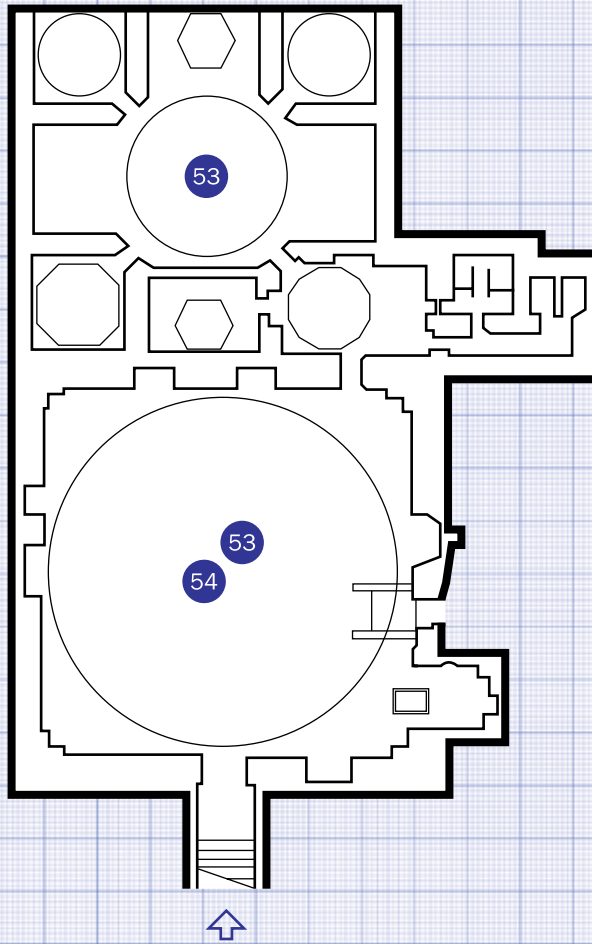
Küçük Mustafa Paşa Hamamı

Sanatçılar Artists

53 Monica Bonvicini

54 Tuğçe Tuna

Erkekler Bölümü Men's Section

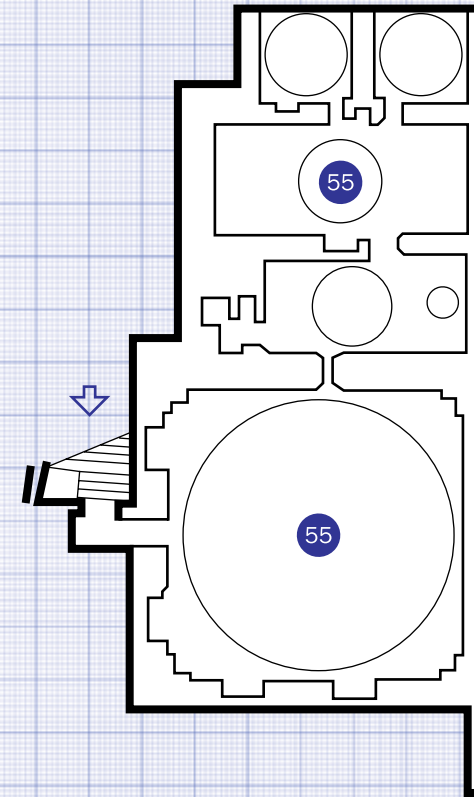

Küçük Mustafa Paşa Hammam

Sanatçılar Artists

55 Stephen G. Rhodes

Kadınlar Bölümü Women's Section

Dış Mekânlar

Sanatçılar Artists

Burçak Bingöl

56 Pera Müzesi: Meşrutiyet Caddesi
No: 65, 34430 Tepebaşı, Beyoğlu

57 Marmara Pera: Meşrutiyet Caddesi
34430 Tepebaşı, Beyoğlu

58 Asmalı Mescit Apartmanı: Asmalı
Mescit Mah. Asmalı Mescit Cad Asmalı
Mescit Apartmanı No: 23, 34430,
Beyoğlu

59 Şimdi Cafe: Asmalı Mescit
Mahallesi, Asmalı Mescit Sok. Atlas Apt.
No: 5, 34430, Beyoğlu

60 Lebon Patisserie & Cafe: İstiklal
Caddesi No: 231/a, Beyoğlu

61 Yeni Lokanta: Tomtom Mahallesi,
İstiklal Caddesi, Kumbaracı Yokuşu, No:
66, Beyoğlu

62 Kumbaracı 50: Tomtom Mahallesi,
Kumbaracı Ykş. No: 50, 34433, Beyoğlu

63 Falls in Galata Cafe: Hacımimi
Mahallesi, Kumbaracı Ykş. No: 1,
34200, Tophane, Beyoğlu

64 Atölye Başka: Hacımimi Mah
Karabaş Dere Sok. No: 44/A, 34425
Tophane, Beyoğlu

65 İstanbul Modern: Kılıçlı Paşa
Mahallesi Meclis-i Mebusan Caddesi,
34433 Tophane, Beyoğlu

66 İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi:
Hacımimi Mah. Kemeraltı Cad. No: 29,
34425 Tophane, Beyoğlu

67 Galata Özel Rum İlköğretim Okulu:
Kılıçlı Paşa Mahallesi Kemeraltı Cad.
No: 49, 34425 Galata, Beyoğlu

68 Küçük Mustafa Paşa Hamamı:
Yavuz Sultan Selim Mahallesi Müstantik
Cad. No: 23-35, 34083, Fatih

69 İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı: Nejat
Eczacıbaşı Binası, Sadi Konuralp Caddesi
No: 5, Şişhane, 34433, Beyoğlu

Ugo Rondinone

70 Mustafa Kemal Kültür Merkezi
Akatlar Mahallesi Uğur Mumcu Cad No: 8,
34335, Beşiktaş, İstanbul

Outdoor Sites

Sanatçılar Artists

Burçak Bingöl

56 Pera Museum: 65 Meşrutiyet St,
Tepebaşı, 34430, Beyoğlu

57 Marmara Pera: Meşrutiyet St,
Tepebaşı, 34430, Beyoğlu

58 Asmalı Mescit Apartment complex:
Asmalı Mescit District, 23 Asmalı Mescit
St, Asmalı Mescit Apartment complex,
34430, Beyoğlu

59 Şimdi Cafe: Mescit District, 5
Asmalı Mescit St, Atlas Apartment
complex, 34430, Beyoğlu

60 Lebon Patisserie & Cafe: 231/a
İstiklal St, Beyoğlu

61 Yeni Lokanta: Tomtom District, 66
İstiklal St, Kumbaracı Yokuşu, Beyoğlu

62 Kumbaracı 50: Tomtom District, 50
Kumbaracı Yokuşu, 34433, Beyoğlu

63 Falls in Galata Cafe: Hacımimi
District, 1 Kumbaracı Yokuşu,
34200, Tophane, Beyoğlu

64 Atölye Başka: Hacımimi District,
44/A Karabaş Dere St, 34425, Tophane,
Beyoğlu

65 İstanbul Modern: Kılıçlı Paşa
District, Meclis-i Mebusan St, 34433,
Tophane, Beyoğlu

66 İstanbul University Language Centre:
Hacımimi District. 29 Kemeraltı St,
34425, Tophane, Beyoğlu

67 Galata Greek Primary School: Kılıçlı
Paşa District, 49 Kemeraltı St, 34425,
Galata, Beyoğlu

68 Küçük Mustafa Paşa Hammamı:
Yavuz Sultan Selim District, 23-35
Müstantik St, 34083, Fatih

69 İstanbul Foundation for Culture
and the Arts: Nejat Eczacıbaşı Building,
5 Sadi Konuralp St, Şişhane, 34433,
Beyoğlu

Ugo Rondinone

70 Mustafa Kemal Cultural Centre
Akatlar Mahallesi, 8 Uğur Mumcu St,
34335, Beşiktaş, İstanbul

Sanatçılar

Artists

Adel Abdessemed

d. 1971, Konstantin, Cezayir
Londra, Birleşik Krallık ve Paris, Fransa'da yaşıyor

Adel Abdessemed, görüldüğünde akıllardan hiç çıkmayacak *Cri* (Feryat, 2013) başlıklı heykelinde maddi tarih ile insan trajedisini iç içe geçirir. Bu gerçek boyutlu heykel, tek ayağının üzerinde dengede duran çıplak bir kız çocuğudur. Duruşu, kırılganlığı ve tarifsiz bir kederi yansıtır. Kollarını hafifçe kaldırmıştır, bir bacağı bükülü, gözleri kapalıdır ve ağzından sessiz bir feryat çıkmaktadır.

Heykelin sanki çocuğun her şeyden koparılmışlığını ve cırılçıplak kalmışlığını daha güçlü vurgulamak için kirli beyaz tek bir malzemeden yapılmış olması, bu insan öznesinin yalnızlığını ve acısını daha da korkunç bir hale büründürür. *Feryat*, neredeyse hiçbir açık referans barındırmamakla birlikte, 1972 yılında fotomuhabir Nick Ut tarafından Güney Vietnam birliklerinin Kuzey Vietnam'a düzenlediği bombardıman sırasında çekilmiş meşhur siyah beyaz fotoğraftan yararlanması nedeniyle ek bir katmana sahiptir. Orijinal fotoğrafta, *Feryat*'taki kız çocuğunun da aralarında bulunduğu dört küçük çocuk, bir yolda üzerlerine napalm bombaları yağarken çılgınlık içinde fotoğraf makinesine doğru koşarken görülür. Abdessemed tarafından bağlamından tamamen koparılmasıyla birlikte, insanın insana benzerliği farklı bir yabancılaşma ve tekinsizlik havası yayar hale gelir, zamanda donmuş gibi görünür. Yapıt, bir butoh

dansçısı ya da baletin dengeli duruşu ve formun basitliği ile katıksız, korkunç bir dehşet çağrışımını birleştirdiği gibi karşı karşıya da getirir.

Daha yakından bakıldığında, bir filin dişlerinden yapılmış olması nedeniyle heykelin yüzeyinde küçük kabartılar görülür. Bu da heykele bir maddi tarih katmanı ekler. *Feryat*, heykel formundan başvuru fotoğraf ve kullanılan malzemeye kadar her şeyiyle, bize evini, huzurunu, onurunu ve yaşamını yitirmenin ne demek olduğunu anlatır; acı ve şiddetin trajik zaman dışılığını gösterir.

Feryat, 2013

Cri, 2013

Adel Abdessemed

b. 1971, Constantine, Algeria
lives in London, UK and Paris, France

Adel Abdessemed's work *Cri* (2013) unites material history and human tragedy in the form of a haunting, freestanding sculpture. The life-sized statuette depicts a naked young girl, balancing on one foot. Her pose is delicate and inexpressibly sad. With her arms lifted in mid-air, and one leg bent, the child's eyes are closed, and her mouth gaping open in a silent scream.

The brutal loneliness and pain of this human subject is reinforced by the use of a single material, with an off-white colour, which gives a further impression of the child's alienation, of being stripped bare. Although *Cri* reveals little by way of explicit references, it does have an additional layer, since it appropriates a well-known black and white photograph, taken by the photojournalist Nick Ut in 1972, as North Vietnamese troops bombed South Vietnam. In the original source photograph, four young children – among them, the young girl depicted in *Cri* – can be seen running down the road towards the camera, screaming as napalm rains down on them. When decontextualised by Abdessemed, the figure appears alienated and haunted in a different way, as if frozen in time. The work jars in its combination of the poise of a butoh or ballet dancer and a simplicity of form, with an invocation of pure, ghastly terror.

Upon closer inspection, the surface of the sculpture reveals small ridges, and an additional level of material history, since the work is made out of ivory. Thus in its sculptural form, in the photographic image that it appropriates, and in its material, the work speaks to the loss of home, comfort, dignity and life, and conjures the tragic timelessness of suffering and violence.

Njideka Akunyili Crosby

d. 1983, Enugu, Nijerya
Los Angeles, Kaliforniya, ABD'de yaşıyor

Njideka Akunyili Crosby, çoğunlukla akrilik ve kâğıtla transfer baskı yöntemlerini kullandığı yapıtlarında, imgelerin kopyalanışını, belleğin konturlarını ve yeniden üretilen, aktarılan ve taşınan temsillerin, yerlerin ve insanların arka planında bıraktıkları izleri konu edinir. Akunyili Crosby'nin resimlerinde, içinde ailevi ve ortak kültürel tarihler – bunlar çoğunlukla Nijerya diasporası içindeki kendi deneyimlerine dayanmaktadır – barındıran iç mekânlar öne çıkar. Resimlerindeki temsillerin keskinliğine ve realizm eğilimine rağmen, kare dizgelerinin ve transfer izlerinin birlikte oluş turdukları dokular genellikle oldukça belirgindir. Sanatçının yapıtlarını işaretlerden oluşan bir kırkıyama olarak tanımlayabilmemizi mümkün kılan bu doku, bu yapıtların diğer mecralarla olan ilişkisinin de bir göstergesidir.

Akunyili Crosby genellikle evlerin içini resmeder. Örneğin *Nyado: The Thing Around Her Neck* (Boynunun Etrafındaki Şey, 2011) başlıklı resimde, masada oturan genç adama hem koruma hem de annelik duygularıyla sarılmış olan bir kadın yer alır. İkisi de çiçek motifleri ve insan imgeleriyle kuşatılmıştır, etraflarında samimi ama yine de temsili yüzlerin bir cümbüşü vardır. *Grandmother's Parlour*'daki (Büyükannenin Oturma Odası, 2016) masanın üzerinde, çerçeveli portreler, dini bir ikon, bir haç, yemek kapları gibi bir dolu hatıra ve sıradan obje yer alır. Tüm

bunlar, hep beraber ya da ailece toplanmayı çağrıştırdığı gibi ortak kültüre gösterilen öneme de işaret etmektedir. Üzerinde resmi bir kıyafet, çerçevelerin birinden bize gülümseyerek bakmakta olan kadının portresi belki de özel bir günün anısıdır. Masada Nijerya'da kullanılan bir gaz lambası da bulunmaktadır. Resimde yer alan, sanatçının büyükannesine ait masa, geçmişin mirası, anıları saklayan objeler, hem ailevi hem de ortak kültürel tarihi taşıyan ev mekânları gibi meselelere işaret eder.

'The Beautiful Ones' Series #1c ('Güzel Olanlar' Seri #1c, 2014) başlıklı resimde ise, ayakta duran bir kadın bize doğru bakmaktadır. Kadının üzerini ve etrafını, yaşam stili ya da moda dergilerinden kesilmiş bir sürü başka imge sarmıştır. Siyah beden dergilerdeki temsillerinin arasında, resmin ön planında dimdik durmakta olan bu kadın (sanatçının ablası) çok somut ve meydandadır; hem bir temsildir hem de tamamen oradadır. Ayi Kwei Armah'ın *The Beautiful Ones Are Not Yet Born* (Güzel Olanlar Daha Doğmadı) başlıklı kitabından esinlenen yapıt, tarih ve temsilin kapatıcı olmak yerine bağımsızlığa, onura ve umuda açılabilceğini göstermektedir.

'Güzel Olanlar' Seri #1c, 2014

Grandmother's Parlour, 2016

Njideka Akunyili Crosby

b. 1983, Enugu, Nigeria
lives in Los Angeles, California, USA

Often employing acrylic and paper transfer methods, the paintings of Njideka Akunyili Crosby speak to the duplication of images, the contours of memory and the marks left after representations, places and people are reproduced, passed down and transferred. The paintings frequently depict interior spaces that contain family and shared cultural histories, in many cases referring to the artist's experience of the Nigerian diaspora. Despite the paintings' representational acuity and bent towards realism, a play of grids and transfer marks is often visible, which points to the works' status as a patchwork of signs, and their ties to other media.

Often Akunyili Crosby depicts domestic interiors. *Nyado: The Thing Around Her Neck* (2011), for example, shows a female figure embracing a young man sitting at a table, in a gesture that is at once protective and motherly. A wash of flower motifs and images of people surround them, intimate yet representative of a chorus of faces. On the table in *Grandmother's Parlour* (2016) we see a variety of mementos and everyday objects: framed portraits, a religious icon, a cross, and vessels for food – pointing to a communal or familial activity. Smiling out of one of the framed photographs, is a lady in a formal dress, a document of some special event, perhaps. Also on the table is a kerosene lamp used in Akunyili

Crosby's native Nigeria. The table depicted belonged to the artist's grandmother and points to questions of legacy and objects as containers of memory, and of domestic spaces as carriers of both family and larger cultural history.

In *'The Beautiful Ones' Series #1c* (2014), a standing woman faces outward. She is enmeshed in a number of other images: cut-outs from lifestyle and fashion magazines. Immersed in these media projections of the black body, the figure in the foreground (the artist's older sister) stands upright, embodied, present, both represented and wholly there. Referencing the book *The Beautiful Ones Are Not Yet Born*, by Ayi Kwei Armah, the work shows how history and representation, instead of confining, can offer promise, independence, pride and hope.

Alejandro Almanza Pereda

d. 1977, Meksiko, Meksika
Guadalajara, Meksika'da yaşıyor

On sekizinci yüzyıldan yirminci yüzyılın başına kadar, Romantik manzara resimleri hayli revaçtaydı. Çayırılar, sarp kayalıklar veya şelaleler gibi doğal coğrafi manzaraların resmedildiği bu tür yapıtlar, genellikle vatanseverlik aşılayarak yeni ortaya çıkan devletlerin veya ülkelerin ulusal kimliklerini pekiştirmeyi amaçlıyordu. Yirminci yüzyılda yeniden üretim teknolojilerinin ve ucuz vasıflı emeğin ortaya çıkışıyla birlikte manzara ve жанr resimleri ucuza üretilir hale geldi. Geçmiş on yıllara ait, kim tarafından yapıldığı bilinmeyen çeşitli tarzlardaki resimler, bugün bit pazarlarında veya yardım amacıyla kurulan mağazalarda yaygın bir şekilde satılıyor. Bir zamanlar sanatsal nitelikleriyle takdir gören bu resimler şimdi çoğunlukla atılacak veya sanat değeri taşımayan şeyler gibi elden çıkarılıyor.

Alejandro Almanza Pereda, *Horror Vacui* (Boşluk Korkusu, 2010–17) başlıklı serisinde, İstanbul'da arayıp bulduğu Romantik tarzda yapılmış manzara ve жанr resimlerini kullanıyor. Duvarda asılı olan her resmin üzerine, görüntüyü kısmen kapatan, bu yüzden sanki resim duvara değil de duvar resmin üzerine asılmış izlenimi uyandıran bir beton parçası yapıştırılmış. Daha sonra resmin ve asılı olduğu duvarın üzerine sıvı beton sıçratılmış. Ortaya çıkan manzara, sanki yirminci yüzyıla ait bir küçük burjuva evinin inşaat sırasında kazara berbat olmuş iç kısmı. Pereda'nın yapıtı, inşa ederken

yıkıma da yol açabilen entropik güçlerin bir alegorisi olarak da görülebilir.

Almanza Pereda, beton gibi bir inşaat malzemesini dış alan manzaralarıyla karşı karşıya getirerek insan eliyle gerçekleştirilen inşaatlardaki boşluk doldurma süreçlerine dikkat çekiyor. Seride adını veren "horror vacui" – "boş alan korkusu ya da antipatisi" – bir resim düzleminin negatif boşluklarını detaylarla doldurmaya dayalı geleneksel bir görsel tekniktir. Enstalasyonda, insanların coğrafyayı kendi isteklerine göre durmadan ve aşındırarak biçimlendirmelerinin karşısına pastoral bir doğa manzarası konuyor. Pereda'nın yapıtı aynı zamanda tarihin üzerinin örtülmesine, değerlerin bir dönemden diğerine aktarılışına ve bir zamanlar tutku uyandıran elle yapılmış resimden bugün büyük maliyetlerle çağdaş, minimal iç mekân "tasarım"larında kullanılan betona kadar –oysa bir zamanlar ucuz olması ve inşaatla sağladığı kolaylık nedeniyle tercih ediliyordu– beğenilerdeki değişimlere işaret ediyor. Belki bu sonuncusu da bir gün unutulup gidecek.

Boşluk Korkusu (İlkbahar Sahnesi #2), 2017

Horror Vacui (Lake Scene), 2017

Alejandro Almanza Pereda

b. 1977, Mexico City, Mexico
lives in Guadalajara, Mexico

From the eighteenth to the early twentieth centuries, Romantic landscape paintings enjoyed great popularity. Depicting natural geographical features such as pastures, cliffs or waterfalls, such paintings were often intended to instill patriotism, cementing the national identities of emerging states or countries. After the advent of technologies of reproduction of the twentieth century, and cheap skilled labour, landscape and genre paintings became inexpensive to produce. Today, paintings of many styles by unknown makers of decades past are widely sold in flea markets or charity shops. Instead of being admired for their skillful artistry as they once were, they are often dismissed as throw-away or kitsch.

Alejandro Almanza Pereda's *Horror Vacui* (2010–17) series appropriates existing Romantic-style landscape and genre paintings sourced by the artist from within Istanbul. In the series, each painting is hung on the wall, with a lump of concrete stuck onto it, partially obscuring the image, as though part of a wall is hanging on the painting and not vice versa. Liquid concrete is then splattered on the painting and surrounding wall. The resulting effect is of a *petit bourgeois* interior from the last century that has been accidentally damaged by processes of construction. The work is an allegory of the entropic forces that can ruin even as they build.

By contrasting these depictions of outdoor space with a building material such as concrete, Almanza Pereda calls attention to the space-filling processes of human construction. The series' title, 'horror vacui' – 'fear or dislike of empty spaces' – refers to a traditional visual technique of filling a pictorial plane's negative space with detail. The installation sets an idyllic view of nature against the corrosive and relentless process of humans shaping geography to their will. It also points to the covering up of history, the translation of values across time, and changes in taste, from the once-aspirational hand-crafted painting to the concrete that – although once employed for its inexpensiveness and ease of construction – is used today within contemporary, minimal 'design' interiors at a high cost. Perhaps this too will fade.

Heba Y. Amin

d. 1980, Kahire, Mısır
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Politik huzursuzluk ve mutlak gözetim dünyasında şüphe ve paranoya normalleşebiliyor. 2013'te haberlerde, sağ ayağında elektronik cihaz takılı bir göçmen leylek tespit eden Mısırlı bir balıkçıdan söz edildi. Dış mihrakların sabotajı olabileceği korkusuyla balıkçı bu kuşu yetkililere bildirdi. Leylek, Mısırlı yetkililer tarafından casusluk şüphesiyle yakalandı. Ardından sözümona "casusluk aygıtı"nın, Macar bilimsanları tarafından leyleğin göç yollarını izlemek için kullanılan bir bilimsel takip cihazı olduğu belirlendi (sonraki haberlerde, leyleğin vahşi doğaya salındığı, sonrasında da yakalanıp yendiği bildirildi).

Heba Y. Amin'in *As Birds Flying* (Kuşlar Uçarken, 2016) isimli filmi, politik gerginlik anlarında görülen bu tür ithamlardaki saçmalığa bir yanıt veriyor. Alegorik kısa film, bir insansız hava aracının geniş çayır ve sulak alanların Celile'deki yerleşim bölgelerini de içeren bulunmuş görüntüleriyle inşa edilmiş – bunlar "casus" leylek tarafından kaydedilmiş benzeyen havadan panoramik çekimler. Filmin müziklerinde havada süzülen bir kuşun görüntüleri eşliğinde şöyle deniyor: "Ülkeye yukarıdan bakmak aşağıdan bakmaktan daha iyi." Eğlenceli, absürd ve huzursuz edici videonun gerilimli sinematik müziği, Adel Imam'ın *Birds of Darkness* isimli filminden alınıp yeniden düzenlenen diyalog sekanslarını da içeriyor. Mısır'da

siyasetteki dini ve seküler adayların hikâyelerini anlatan 1995 yapımı bu filmde, politik yozlaşma ve dinci radikalizm topluma zararlı etkileri olan zehirli bir karışım olarak gösteriliyor. Yeniden düzenlenmiş diyaloglarda, karakterler politik sekterliği, sansürü, demokrasiyi ve gözetimi tartışıyor. Bir karakter, "Yasalar hakikate olduğu kadar aldatmaya da hizmet ediyor," diyor.

Filmde kuşların toplandığı veya tek başlarına tünediği sahneler, cemaat ve bireysellik arasındaki modern siyasi gerginliği ve aynı yuvanın kuşlarının bir sürü oluşturup oluşturmadığı sorusunu ifade ediyor. Çalışma, aynı zamanda baskıcı hükümetlerin ürettiği şaibeli hikâyeler ciddiye alındığında neler olduğuna, yol açtığı bir yığın paranoyaya ve komplocu düşüncelere de dikkati çekiyor.

Kuşlar Uçarken, 2016, video karesi,

Heba Y. Amin

b. 1980, Cairo, Egypt
lives in Berlin, Germany

As Birds Flying, 2016, video still

In a world of political unrest and total surveillance, suspicion and paranoia can become normalised. In 2013, news stories told of a fisherman in Egypt who spotted a migratory stork fitted with an electronic device on its right leg. Fearing foreign tampering, the fisherman reported the bird. The stork was apprehended by the Egyptian authorities on suspicion of espionage. The so-called 'spying device' was later shown to be a scientific tracker used by Hungarian scientists to follow the stork's migratory patterns (a follow-up report noted that the stork was released into the wild, only to be captured and eaten).

Heba Y. Amin's film *As Birds Flying* (2016) responds to the absurdity of such accusations, which occur in moments of political strain. The short, allegorical film is constructed out of found drone footage of savannas and wetlands, including settlements in Galilee – sweeping aerial views that seem to have been taken by the 'spy' stork. 'Seeing the country from the top is better than seeing it from below', the soundtrack says, over footage of a bird soaring in the air. Funny, absurd and disconcerting, the video's suspenseful cinematic soundtrack contains sequences of dialogue reconstructed from Adel Imam's film *Birds of Darkness*. In that 1995 film – which tells the story of religious and secular political candidates in Egypt – a toxic

mixture of political corruption and religious radicalism is shown to have deleterious effects on society. In the reconstructed dialogue, the characters discuss political sectarianism, censorship, democracy and surveillance. 'The law, as it serves the truth, serves deceit', says one character.

The film's footage of birds flocking or perched alone resonates with contemporary political tensions between individualism and crowds, and questions whether birds of a feather really do flock together. The work also considers what would happen if one were to take literally the dubious narratives constructed by repressive governments, and the flocks of paranoia and conspiratorial thinking to which they give rise.

Volkan Aslan

d. 1982, Ankara, Türkiye
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

Volkan Aslan'ın *Evim Evim Güzel Evim* (2017) başlıklı video enstalasyonu, yerinden edilme gerçeklikleri üzerine derin bir düşünme niteliğinde. Zaman ve perspektif ayrılıklarının, su ve yolculuk görüntülerinin kullanıldığı yapıt, göçmenler veya evini yitirmiş olanlar gibi uzun yolculuklara çıkmak zorunda bırakılan bireylere adanmış. Evim Evim Güzel Evim, aynı zamanda, her birimiz farklı biçimde deneyimliyor olsak da aslında hepimizin aynı seyyar ve kırılgan insanlık koşulu içinde bulunduğumuzu anlatan şiirsel bir kıssa.

İstanbul Boğazı'nda yer alan bu üç kanallı video yerleştirmesi, kendine başlangıç noktası olarak insanın seyyarlığının trajik bir imgesini alıyor: Büyük kentlerin yoksul bölgelerinde sıkça rastlanan türden, sular üzerinde geçici barınaklar oluşturmak için kullanılan tekne-ev karışımı bir yapı. Teknenin önüne oturmuş bir kadın, gözünü sudan hiç ayırmadan, önünde akıp giden manzarayı izlemektedir. Ev içi ve gündelik rutin görüntüleri, manzaraların, kıyıların ve kentlerin görüntülerine karışır. İzledikçe acı tatlı bir ironiyle anlarız ki filmde başta ayırmış gibi görünen üç yer aslında birbiriyle bağlantılı gerçekliklerin farklı bakış açılarından temsilidir.

Film, çöküşün çeşitli biçimlerinden bahsediyor: Evin sunduğu güvenliğin

çöküşü, içerisi-dışarısı mimarisinin çöküşü. *Evim Evim Güzel Evim*, çoğumuzun hareket halinde ve bir keşmekeşin içinde olduğu, bizi etkileyemeyecek kadar uzak görünen trajedilerin bile düşündüğümüzden daha yakın olduğu ve belki de tanımadığımız komşuların aslında hemen yanımızda bulunduğu tepetaklak ve tersyüz olmuş bir dünyayı derinlemesine yansıtıyor.

Evim Evim Güzel Evim, 2017, video karesi

Home Sweet Home, 2017, video still

Volkan Aslan

b. 1982, Ankara, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

Volkan Aslan's video installation *Home Sweet Home* (2017) is a meditative take on the realities of displacement. With its disjunctions of time and perspective, and imagery of water and travel, the work commemorates individuals forced to make long journeys, such as migrants or those who have suffered a loss of home. *Home Sweet Home* is also a poetic parable about the way in which we all share an itinerant and fragile human condition, even though each of us may experience this condition differently.

The three-channel video installation, set within the Bosphorus Strait in Istanbul, takes as its starting point a tragic image of human itinerancy: a hybrid boat-home structure commonly found in poor areas within large cities, and used to create temporary dwellings on bodies of water. A woman sits on the front of a boat, looks out onto the water and observes the passing landscape. Scenes of domestic interiors and daily routines meld with views of landscapes, shores and city views. As the work develops, we see, with bitter-sweet irony, that the three places in the film – which initially seemed distinct – are in fact depictions of different views onto linked realities.

The film speaks of various forms of collapse: of the security of home; of the architecture of inside and outside. It reflects meditatively on a world upended and inverted, in which

many are on the move and in disarray, where even tragedies that initially seemed to be too distant to affect us are closer than we think, and neighbours we may not know are in fact right beside us.

Alper Aydın

d. 1989, Ordu, Türkiye
Ordu, Ankara, Konya ve İstanbul, Türkiye’de yaşıyor

Alper Aydın “İlerleme” ya da insanın tarihinin gelişimi, yıkımlara ve tahribatlara yol açan sayısız eylemle birlikte ortaya çıkar. İnşa ve yıkım süreçleri birbiriyle yakından ilişkilidir. İnsani gelişmeye dair ideolojiler, bunun araçları ve teknolojileri, doğal kaynakların tüketimi, ekolojik yıkım, savaş, yerinden edilme, finans ve çevre sistemlerinin kırılganlığı gibi olgularla iç içe geçmiştir. Alper Aydın, gerek doğal ortamlara incelikli müdahalelerde bulunduğu, gerekse doğrudan, inşa ve kentsel gelişim gibi insani eylemlere giriştiği yapıtlarında insanın doğayla etkileşimlerini konu edinir. Aydın’ın doğal çevre alanlarında gerçekleştirdiği geçici müdahaleler, insan eliyle inşa, ekolojik yıkım ve kaynakların tüketilmesi arasındaki bağlantılara işaret eder. Örneğin geçmişteki bir projesinde, Karadeniz kıyısındaki kayaların üzerine su bazlı boyayla ağırlıklarını yazmıştır. Böylece rasyonel bir sisteme indirgenen doğal kaynak, aynı zamanda sömürü ve metalaşmayı temsil eden bir soyutlamaya dönüşür.

Aydın’ın İstanbul Bienali için ürettiği *D8M* (2017) başlıklı projesi için İstanbul Modern’in içine bir kepçe yerleştirildi. Toprağı dümdüz edip başka yere taşımakta kullanılan bu araç, mevcut evlerin de yerinden edileceği bir inşaat projesi kapsamında, İstanbul’un kuzeyinde yapılacak havaalanı için kesilen gerçek ağaçları sürüklerken gösteriliyor.

İnşaatla el ele giden kökünden imha sürecinin bir simgesi olan bu kepçe, kükreye kükreye bir gerinip bir bükülüyor. “Doğal” ortamından koparılmış bu kepçe ve ağaçlar, genişleme, verimlilik ve hareketlilik adına doğanın nasıl vahşi bir şekilde imha edildiğini çarpıcı bir biçimde vurguluyor. *D8M*, doğal yaşam ortamlarımızı nasıl kendi ellerimizle yıkabildiğimiz, yadsıyabildiğimiz ve unutabildiğimiz bir canlandırması olduğu kadar tüm bunların bilfiil gerçekleştirilmesi de.

D8M, 2017

Alper Aydın

b. 1989, Ordu, Turkey
lives in Ordu, Ankara, Konya and Istanbul, Turkey

D8M, 2017

'Progress', or the advancement of human history, encompasses a number of ruinous and destructive acts. Processes of construction and wreckage are closely linked. The ideologies, instruments and technologies of human advancement are intertwined with the reality of natural resource exhaustion, ecological collapse, war, displacement and the precariousness of financial and environmental systems. The works of Alper Aydın respond to human interactions with nature – either through subtle interventions in natural settings or more direct engagements with human acts of construction and urban development. His temporary interventions into environmental sites point out the connections between human building and ecological collapse and resource depletion. For a past project, he used water-based paint to inscribe upon stones on the coast of the black sea their exact weight: natural resource reduced to rational system, and abstraction standing for exploitation and commodification.

For the Istanbul Biennial, Aydın's work *D8M* (2017), which includes the blade of a bulldozer, has been placed inside Istanbul Modern. This tool for razing and displacing natural terrain is seen pushing a thicket of real trees that were cut to make way for a new airport north of Istanbul, as part of a construction project that is also displacing homes. An emblem of the

eradication that comes with construction, the piece of equipment appears to roar and flex itself. Alienated from their 'natural' settings, the blade and trees foreground the brutal erasure of nature done in the name of expansion, efficiency and mobility. The work animates and performs our destructiveness, disavowal and forgetfulness of our natural habitats.

Burçak Bingöl

d. 1976, Giresun, Türkiye
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

Burçak Bingöl, seramik ve süs motiflerinden yararlanarak sıradan malzemeleri veya nesneleri yeniden yaratıyor. Kullandığı İslam dünyasına özgü sır teknikleri, çiçek desenleri ve motifleri Osmanlı döneminde oldukça yaygındı. Bu bakımdan Bingöl'ün çalışmaları, güncel bir bağlama yerleştirilmiş de olsalar, tarihi el sanatları, semboller ve görsel motiflerle kurduğu ilişkinin de gösterdiği gibi, Türk kültür tarihi ve mirası üzerine araştırmalardır.

Bingöl, İstanbul Bienali için seramik ve el sanatları geleneğinin yanı sıra günümüz İstanbul'una ve küresel gözetleme kültürüne göndermeler içeren bir dizi eser üretti. *Günebakan* serisindeki çalışmaları, geleneğin bir tür kamuflej ya da maskeleyme işlevi gördüğü, benzersizlik ve gizlilik temaları üzerine deneyler. İstanbul'un Tarlabası semtinde güvenlik kameralarının sayısının giderek arttığını gözlemleyen Bingöl, seramik çiçek ve çelenk desenleriyle kapladığı kameraları binaların dış cephelerine yerleştirdi. Çiçek imgeleri bu güvenlik kameralarının gizli silahlarını etkisizleştirip kırılganlaştırıyor ve hatta güzelleştiriyor. Dekor, İstanbul'un simgeleşmiş direniş alanlarından biri olan Beyoğlu'ndan toplanan bitkilerle tamamlanıyor.

Bingöl'ün kamerası sadece izleyiciyi değil, izleyen ve izlenen arasındaki ilişkiyi tersine

çevirerek kamusal, toplumsal ve çevresel mekânların hafızasını da takip ediyor. Görünüşü hızla değişse de İstanbul, tarihi el sanatları mirasına çok şey borçludur. Bingöl'ün yapıtı hem bu geleneksel tekniklere bir övgü hem de güncel bağlamlar içinde bunların karşısına konan teknolojilere direnmenin veya bunları yadsımanın bir biçimi olarak görülebilir.

Günebakan, 2017

Follower, 2017

Burçak Bingöl

b. 1976, Giresun, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

Burçak Bingöl reproduces ordinary materials or objects using ceramic and ornamental patterns. Her glazing techniques, floral designs and motifs, common to the Islamic world, were prevalent in the Ottoman period. Thus her works are investigations of Turkish cultural history and its legacy, as seen in relationship to historical crafts, symbols and visual motifs – though placed within a contemporary context.

For the Biennial, Bingöl has created a series of works responding to today's Istanbul, the global culture of surveillance, as well as to the tradition of ceramics and crafts. Works in the series *Follower* are experiments in dissemblance and stealth, in which tradition becomes a means of camouflage or disguise. Having observed that in the Tarlabasi neighborhood of Istanbul there was an increasing number of surveillance cameras, Bingöl covered a number of them with a ceramic pattern of flowers and garlands and placed them on the exteriors of buildings. The implicit weaponry of the surveillance camera is neutralised by the imagery of flowers, becoming fragile and even beautiful, and the decoration incorporates plants from the Beyoglu area of Istanbul, which is symbolic as a site of resistance.

Bingöl's cameras track not only the spectator, inverting the relationship between viewer and viewed, but also the

memory of public, social and environmental spaces. Even though its appearance is rapidly changing, Istanbul owes much to the historical legacy of craft. Bingöl's work can be seen as an ode to these traditional techniques as well as a way of resisting or negating the technologies that are set against them in contemporary contexts.

Monica Bonvicini

d. 1965, Venedik, İtalya
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Monica Bonvicini, İstanbul Bienali'nin farklı mekânlarında sergilenen yapıtlarında mahremiyet ve iktidarın karmaşık tarihini mekân ve bedenle ilişkisi bakımından incelerken, alttan alta kendini hissettiren incelikli bir mizaha başvuruyor.

Bonvicini'nin Küçük Mustafa Paşa Hamamı'nda yer alan *Weave This Way* (Bu Yöne Doku, 2016) başlıklı yapıtı, kadın bedeninin farklı bölgelerinin kuşe baskı dergilerden kesilmiş resimlerinden oluşan büyük bir kolaj. Bu resimlerin erotik çağrışımlarının yerini pembe deri, bacaklar ve kolların yalın çıplaklığı alıyor. Kolajın hamama yerleştirilmiş olması, Jean-Auguste-Dominique Ingres'in –Leydi Montague'nün mektuplarından esinlenerek yaptığı– *The Turkish Bath* (Türk Hamamı, 1862) başlıklı resminde benzer bir mekândaki çıplak kadınları resmetmesiyle bağlantı kurmamızı sağlıyor. *Weave This Way*'deki bedenlerin, Bonvicini'nin tam karşıda yer alan *GUILT* (SUÇLULUK, 2017) başlıklı büyük boyutlu diğer yapıtını oluşturan bir dolu ayna üzerindeki yansımaları, kendini suçlama, düşünme ve arzunun iç içe geçtiği bir durum yaratıyor.

Hemen yanda yer alan *Bent and Winded* (Bükülmüş ve Soluksuz, 2016) başlıklı, floresanlardan oluşan enstalasyon ıslı ıslı bir duvar halısı gibi görünüyor. Bu floresan ışığı, hamamın tavanından içeri dolan doğal ışıkla yarışmasına, deri kemerlerden

yapılmış olan *Belt Out* (Bayıltılmış, 2017) başlıklı heykeli aydınlatıyor. Bu yapıtlar, bir arada, insan bedeninin esaretinin bir şifresi ya da ilişki, arzu veya gönül işlerinin simgeleri gibi duruyor.

Bonvicini'nin Pera Müzesi'nde sergilenen, 1990'lara ait daha önceki bir yapıtı ise, ev yaşamı ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiye daha doğrudan işaret ediyor. *Hausfrau Swinging* (Sallanan Ev Kadını, 1997) başlıklı bu video enstalasyonunda, başına bir ev geçirmiş olan çıplak bir kadını başını öfkeyle ve hiç durmadan duvarlara vururken izliyoruz. Huzur fikrinden tamamen koparılmış olan bu ev, bir hapsedme ve şiddet alanına ve dolayısıyla isyan edilecek bir yere dönüşüyor. Video böylece bir yandan mimari mekânın boş ve cinsiyetsiz olarak düşünülmesine itiraz ederken, bir yandan da bedenin nasıl engellenmişlikten doğan bir öfke, fantezi veya tutsaklık alanı haline gelebileceğini gösteriyor.

Bayıltılmış, 2017

Pera Müzesi

44

Küçük Mustafa Paşa Hamamı

53

GUILT, 2017

44 Pera Museum

53 Küçük Mustafa Paşa Hammam

Monica Bonvicini

b. 1965, Venice, Italy
lives in Berlin, Germany

Monica Bonvicini's works on display in various venues in the Istanbul Biennial explore the complex history of intimacy and power in relationship to space and the body with an undercurrent of subtle humour. In the Küçük Mustafa Paşa Hammam, Bonvicini presents *Weave This Way* (2016), a large collage of female body parts, culled from glossy print magazines. The stark nudity of the cluster of pink skin, legs and arms supplants the erotic charge of these images. Locating the work in the hammam creates a link to Jean-Auguste-Dominique Ingres' *The Turkish Bath* (1862) – inspired by the letters of Lady Montague – and its depiction of female nudes within an analogous space. The bodies of *Weave This Way* are reflected in the myriad mirrors comprising the opposite large-scale work *GUILT* (2017), creating an entwinement of self-blame, reflection and desire.

In the adjacent space, the fluorescent light work *Bent and Winded* (2016) hangs like a brightly lit tapestry. It competes with the natural light radiating from the ceiling of the Hammam, while also illuminating the sculpture *Belt Out* (2017), constructed from leather belts. Together, the works serve as a cipher for bondage of the human body, or emblems for connection, desire or entanglement.

Shown at Pera Museum, another, earlier work by Bonvicini from the 1990s points more directly to the relationship between domesticity and gender roles. *Hausfrau Swinging* (1997) is a video installation in which a naked woman wears a house on her head, banging it violently and inexhaustibly against the walls. Here, home is stripped of ideas of comfort and instead becomes a place of limitation and violence; a place to rebel against. The work negates notions of architectural space as blank and ungendered, and presents the body as a site of frustration, fantasy or entrapment.

Louise Bourgeois

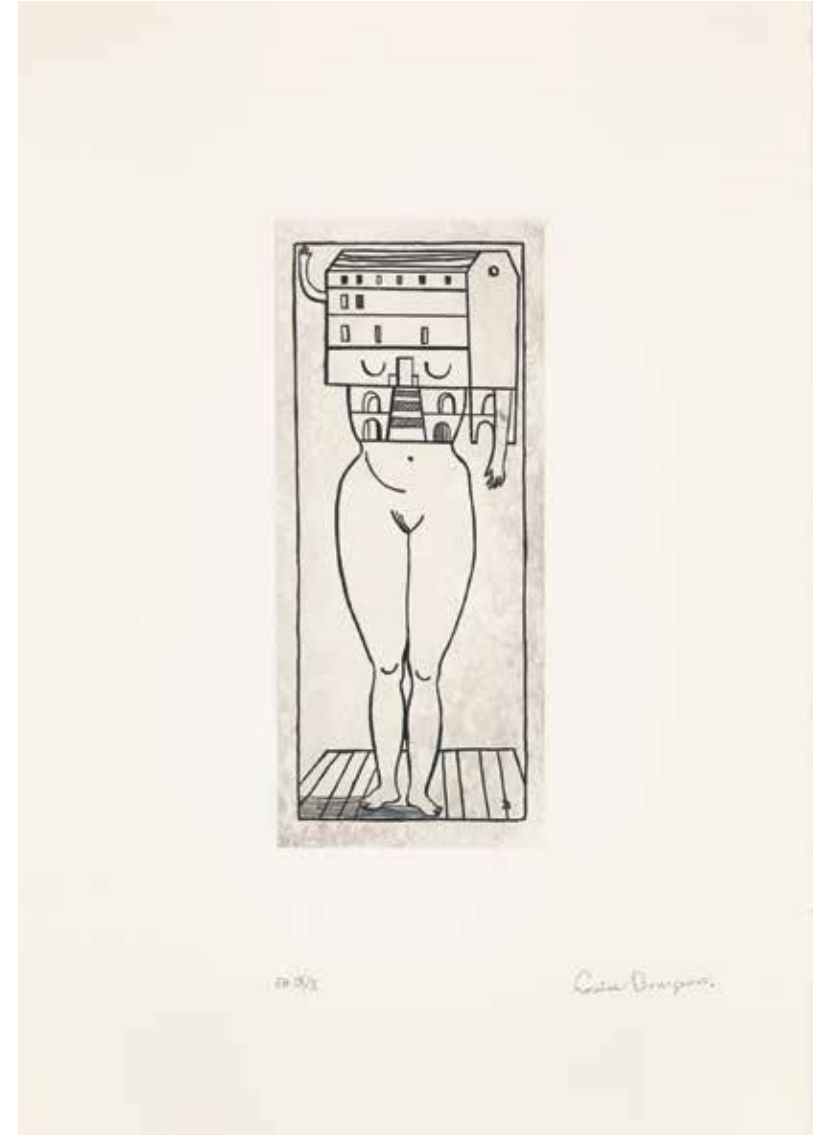
d. 1911, Paris, Fransa
ö. 2010, New York, NY, ABD

Louise Bourgeois'ın 1940'larda başladığı *Femme Maison* (Kadın Ev) serisi, gövdesinin üzerinde baş yerine çok katlı bir ev taşıyan çıplak bir kadın tasviridir. Kadın, ev içine kilitlemiş ya da ev içini bir kostüm gibi üstüne geçirmiş gibi görünür. Klasik perspektif kurallarına sadık kalınmadan çizilmiş bu evin pencereleri ve duvarları farklı stillerdedir. Beden ise çıplak ve kırılğan görünür; küçük kolları, bedeninin anatomik oranlarıyla uyumlu değildir. Aslında yapıt, hepimizin çocukluğundan bildiği bir benzetme ile oynamaktadır: Bir baş olan evde, gözler pencere, ağız da kapı olacaktır. Daha genel olarak bakıldığında ise, *Femme Maison* kendini sergileme ile gizleme arasında bir etkileşimi, iç mekân ile dış mekân arasında, dışarıdan bakış ile özel gerçeklik arasında bir birliği ima eder.

Yapıtın başlığı, hem cinsiyet eşitsizliği veya cinsiyet farklılaşmasının alanı olarak eve hem de yabancılaşmış bir etkinlik olarak ev işine işaret etmesi bakımından, *Femme Maison*'un birebir anlamını yansıtmaktadır. Bourgeois, bu seriye başladığı 1940'lı yıllarda yabancı olduğu bir ülke olan ABD'de yaşıyordu ve bebek bekliyordu, yani hem bedeninin gerekliliklerine zorunlu olarak bağımlı hem de ana toprağından, kendi evinden kopmuş bir haldeydi. Bourgeois'ın yapıtı bu bakımdan bir belirsizlik içerir: Sanatçının zihnini evle ilgili sorumlulukların kurcalayıp

durduğunu ima ediyor olabileceği gibi, bir evle tamamen bütünleşmiş olan bir beden gibi trajik, mizahi veya absürd bir fikre de işaret ediyor olabilir. Bourgeois bu seride tasvir ettiği kadın hakkında bir keresinde şöyle demişti: "Kadın yarı çıplak olduğunu bilmiyor, saklanmaya çalıştığını da bilmiyor. Yani bu kadının engeli yine kendisi, çünkü saklanabildiğini düşündüğü her anda aslında kendisini açık ediyor."

Bir söyleşide sarf ettiği "Benim için heykel, beden demektir. Bedenim benim heykelimdir," sözleri ise üçüncü bir yorumu izin veriyor: Aslında Bourgeois, hem kadını hem de evi sanatın kurucu potansiyeliyle tanımlıyor.

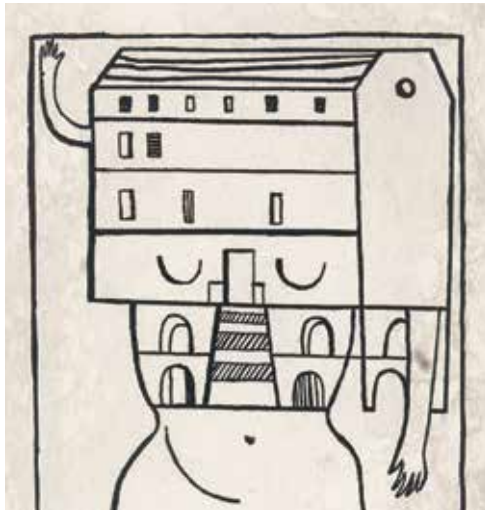

Kadın Ev, 1990

Louise Bourgeois

b. 1911, Paris, France

d. 2010, New York, NY, USA

Femme Maison, 1990, detail

Louise Bourgeois' series *Femme Maison*, begun in the 1940s, depicts a nude woman who, in place of a head, has a multi-storey house. The woman appears to be locked or costumed within its domestic interior. The home itself is not drawn with conventional perspective, and contains windows and planes of differing styles. The body, meanwhile, is naked and vulnerable, and its small arms do not correspond to the anatomical proportions of the body. The piece plays with a familiar childhood trope wherein the home is a head: windows for eyes, and a door for a mouth. More generally, *Femme Maison* presents an interplay between self-exposure and hiding, a union between interior and exterior space, between external gaze and private reality.

once wrote: 'She does not know that she is half naked, and she does not know that she is trying to hide. That is to say, she is totally self-defeating because she shows herself at the very moment that she thinks she is hiding.'

Bourgeois also once said in an interview that 'for me, sculpture is the body. My body is my sculpture', which points to a possible third interpretation: that she identifies both the woman and the home with the constructive potential of art.

The title takes literally the meaning of '*Femme Maison*' – housewife – pointing to the home as a site of gender inequality or gender differentiation, as well as domestic labour as an activity of alienation. In the 1940s, when Bourgeois was beginning this series, she was living in a country foreign to her, the US, and becoming a mother: tied to the exigencies of the body yet alienated from her home terrain. The piece is ambiguous: it could imply that domestic responsibilities were occupying the artist's mind; or it could be a tragic, humorous or absurdist notion of a body completely united with a home. Of the woman depicted in this series, Bourgeois

Berlinde De Bruyckere

d. 1964, Gent, Belçika
Gent, Belçika'da yaşıyor

Giyimin insanlar tarafından kullanılan ilk mimari olduğu söylenebilir. Evler inşa edilmeden önce ilk göçebe insanlar, ısınmak ve korunmak için vücutlarına hayvan postları veya deri sarıyorlardı. Kuşkusuz giyim ve kumaşlar bugün de hem yapı hem de korunma ve örtünme açısından mimari formlarla yakından bağlantılıdır.

Berlinde De Bruyckere, battaniyeleri heykellerinde uzun süredir kullanıyor. Öncelikle ısınmak için kullanılan battaniyeler aynı zamanda kendini gizleme ve saklanma araçlarıdır da. De Bruyckere'nin *Spreken* (Konuşmak, 1999) başlıklı yapıtı, tam da bu bağlantıyı daha öteye taşıyarak insanlar arası iletişim, gizlilik ve birleşme, yakınlık ve konuşmanın dopdolu ve yoğun bir alegorisine dönüştürüyor. İki insan figüründen oluşan heykelde, figürler sanki aralarında fısıldaşıyormuş gibi, birbirine dolanmış ya da iyice eğilmiş halde, başlarından aşağı sarkan çiçek desenli bir battaniyenin altında dikilmektedir.

Bu figürlerin iletişim kurup kurmadıklarını belirsiz bırakan yapıt sanki şunu soruyor gibi: İki insan gerçekten anlamlı bir şekilde birbiriyle konuşabilir mi? Birbirini anlamak mümkün müdür? Kim, kimin adına ve kime konuşabilir? Aslında yapıt, günümüz dünyasının güncel sorularını da akla getiriyor: İnsanlar arası iletişim gittikçe daha az görünür ve kamuya daha az açık

özel bir iletişim haline mi geliyor? Yoksa bu heykeller, özgürce konuşabilecekleri tek özel alanları olduğu için mi kendilerine böyle bir kaçak "ev" kurmuşlar? O zaman yakınlık ve birbirini anlama bir geri çekilme anlamına mı gelmelidir? Bu heykel konuşma özgürlüğünün tehdit altında olduğunu mu göstermektedir? Peki öyleyse tehdit eden kimdir?

Figürleri örten battaniyeler, insanlar arası iletişimin imkânları ve kırılabilirliği hakkında sorular sordurduğu gibi, insan sıcaklığı ve bir arada yaşama mefhumları ve hatta iletişim ilişkisi ve mahrem alanların cinsiyet sorunlarıyla ilişkisi üzerine de düşünmeye davet ediyor: Bu iki figür battaniyelerin altında çıplak olmalı, zira açıkta olan ayakları ve bacakları çıplak. Bu yapıtın sordurmak istediği nihai soru belki de şu: Yanlış iletişim ve yanlış anlama kaçınılmaz olsa bile, insanlar arasında yine de yakınlık doğabilir mi?

Konuşmak, 1999

Spreken, 1999

Berlinde De Bruyckere

b. 1964, Ghent, Belgium
lives in Ghent, Belgium

One could say that clothing was the first architecture used by humans. Before building houses, early nomadic humans wrapped pelts or furs around themselves to warm and protect them. Arguably, today, clothing and fabrics are still linked to architectural forms, whether structurally or in the sense of shelter and cover.

Berlinde De Bruyckere has long incorporated blankets into her sculptures. While used primarily for warmth, blankets are also tools for disguise and hiding. De Bruyckere's work *Spreken* (1999) extends this link, becoming a fraught and intense allegory for human communication, stealth and union, intimacy and speech. In the dual statuette, two human figures stand upright, interlocked or leaning closely into one another, as if conversing through whispers; the figures are hidden under blankets with floral designs.

With its ambiguity as to whether these figures are successfully communicating, the work seems to ask: can two humans ever speak to one another in any meaningful sense? Is mutual understanding possible? Who can speak for and to whom? It also suggests contemporary questions present in the world today: is human communication becoming increasingly private with less visibility and access to a public? Or have the figures created a kind of furtive 'home' for themselves in order to speak freely in the

only private place where they can do so? In this case, must intimacy and understanding mean withdrawal? Is this a depiction of free speech under threat – and if so, by whom?

As well as asking questions about the possibility and vulnerability of human communication, the blankets in the work invoke notions of human warmth and co-habitation, and even the relationship of communication and intimate spaces to questions of gender: the two figures appear to be naked save for the blankets, since their bare feet and legs are exposed. Perhaps the ultimate question asked by the work is whether intimacy can emerge between people despite the inevitability of human miscommunication and misunderstanding.

Vajiko Chachkhiani

d. 1985, Tiflis, Gürcistan
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Vajiko Chachkhiani'nin yapıtları, çoğunlukla yaşayan şimdinin kendini geçmiş yaşamdan ve tarihten ayırıp ayırmadığını ya da nasıl ayırdığını sorguluyor. *Life Track* (Yaşam Yolu, 2015) başlıklı videosu, insanın kapatılma koşulları altındaki varoluşunun bir portresi. Bu kısa video, gözlem, etkinlik, entropi ve yaşlanmanın gergin diyalektiği üzerine yoğunlaşıyor. Kendimizi, ahşap çerçevesi çatlamış ve pul pul dökülmüş bir pencerenin karşısında buluyoruz. Bir süre sonra kadrāja şişman sayılabilecek orta yaşlı bir adam giriyor, karanlık odanın içinde o da gözlerini dikmiş bize bakıyor. Neler olup bittiğini merak edersene, ürktücü bakışlarla pencereden dışarıya bakıyor; bakışlarında kararlı. Bizi mi gözetliyor? Yoksa biz mi onun dünyasına bakıyoruz? Bu bakış, bildik dostane bir ifade mi, yoksa bir toplumsal denetim aracı mı? Dışarıda doğa da varlığını hissettirmeye başlıyor: Kuş sesleri geliyor, bir baykuş ötüyor. Birkaç dakika sonra, bu ısrarcı ve sessiz adam sonunda çekiliyor. Kadrādan çıkmasıyla birlikte, doğanın sesleri ve ağaçların camdaki yansıması adamın görüntüsüne baskın geliyor.

Aynı anda hem sinir bozucu hem de dokunaklı olan bu video, insanın dirençliliğinin bir resmini sunuyor. Chachkhiani, videoyu, ölmek üzere olan bakıma muhtaç hastaların bulunduğu bir

düşkûnlerevinin dışında çekmiş. Video, kendi deyişle, sadece hepimizin ölüme doğru yürümekte olduğunu hatırlatmaya çalışmıyor, aynı zamanda yaşama isteğimizi ve yaşama nasıl sıkı sıkıya tutunduğumuzu, içinde bulunduğumuz mevcut koşulların sürekli ötesine geçebilme gücümüzü gösteriyor. Videoda ancak belli belirsiz seçebildiğimiz gölgeler, toplumda gölgede kalanları, örneğin hastaları, engellileri ve yaşlıları, çoğunlukla kayıtsız olan bir toplumda görünmeyen ya da gözlerden saklanan marjinalleştirilmiş insanları akla getiriyor.

Yaşam Yolu, 2015 video karesi

Vajiko Chachkhiani

b. 1985, Tbilisi, Georgia
lives in Berlin, Germany

Life Track, 2015, video still, detail

The works of Vajiko Chachkhiani often question how and whether the living present separates itself from past life and history. His short video *Life Track* (2015) is a portrait of human existence under conditions of confinement. The work engages in a tense dialectics of observation, of activity, entropy and aging. We find ourselves gazing into a window whose wooden frame is cracked and peeling. After some time, a man, middle-aged and rather plump, comes into the frame, staring back at us from inside the darkened room. He peers out eerily, seemingly wondering what's going on, his gaze intent. Is he spying on us? Or are we staring into his world? Is this a familiar neighbourly expression, or the gaze as an instrument of social control? Outside, we can hear intimations of nature: birds chirping and an owl hooting. After a few minutes, the man, tenacious and silent, finally steps aside. By the time he limps out of the frame, the sounds of nature and the reflection of the trees on the window have overpowered the image of the man.

Unnerving and tender at the same time, the video offers a depiction of human resilience. Chachkhiani has said that it was shot outside a hospice – a place for the terminally ill to be cared for. For him, despite this reminder of the march we are all making towards death, the work is a depiction of human vitality and tenacity,

the capacity to keep going beyond the confines of immediate circumstance. The shadows that glimmer in the work are suggestive of those who are in the shadows of society at large – the sick, the disabled, the elderly, for example – marginalised people who are unseen or hidden away in an often negligent society.

Mark Dion

d. 1961, New Bedford, Massachusetts, ABD
New York, NY, ABD'de yaşıyor

Mark Dion'un yapıtları, bilimsel sergileme geleneklerini sorgular. Estetik, görsel teknikler ve ekoloji veya doğal tarih müzesi geleneklerinden yararlanan Dion, hem araştırmalarında hem de bu araştırmaların sunumunda, bilgi, tarih ve doğal dünyanın insan tarafından inşasını öne çıkarmayı amaçlar. Dion, yapıtlarında rasyonel bilimsel araştırma ile öznel veya irrasyonel etkiler arasındaki ayrımları sorunlaştırır. Günümüz toplumunda araştırma ve bilimsel uzmanlığın oynadığı role bakarken, kamusal söylem ve bilgi üretiminde sözde bilim ve ideolojinin nasıl ortaya çıktığını da araştırır.

Kent ekosistemleri ile uzun zamandır ilgilenmekte olan Dion'un İstanbul Bienali'nde yer alan yapıtı, kirlenmiş kent alanları ve çevresinde, yaşamın ayakta kalabilmek için nasıl da kararlı bir direniş sergilediğine işaret ediyor. Dion, yoğun nüfuslu bir kentin ağır koşulları altında gelişen bitki ve hayvan çeşitliliğiyle karmaşık ve zengin bir doğal ortam sunan İstanbul'u çarpık kentleşmenin paradigmatik bir örneği olarak alıyor. *The Persistent Weeds of Istanbul* (İstanbul'un İnatçı Otları, 2017) ve *The Resilient Marine Life of Istanbul* (İstanbul'un Dirençli Deniz Yaşamı, 2017) başlıklı projesinin İstanbul'daki iki canlı topluluğunu incelediği ilk kısmında, kentteki asi otları resimlemek için Dion hem doğa ve

vahşi yaşam çizerleri hem de sanatçılarla birlikte çalıştı. Böylece ortaya çıkan altmış dört suluboya resim, izleyicinin açıp inceleyebileceği bir sergi kabiniinde sergileniyor. Bu bitkiler, sert ve karmaşık bir kent manzarasının ortasında doğanın hayatta kalma mücadelesindeki zaferini temsil ettiği gibi, en yayılmacı türlerin hayatta kalma kapasitesine sahip türler olduğunu da gözler önüne seriyor.

İkinci kabin ise Boğaz'daki deniz yaşamına yoğunlaşıyor. Dion, bu ikinci kısımda karmaşık bir canlı organizmasının portresini ortaya çıkarabilmek için Boğaz'ın kıyılarından, balıkçılardan ve deniz ürünleri satanlardan kabuklu deniz hayvanları, anemonlar ve omurgasız deniz hayvanları örnekleri topladı. Kırılgan koşullar altında ama olanca direngenlikleriyle aramızda, bizimle birlikte yaşayan bu bitki ve hayvan komşularımız her zaman görünür değiller, ama hepsi de ekosistemimizin önemli birer parçası.

İstanbul'un İnatçı Otları, 2017

Mark Dion

b. 1961, New Bedford, Massachusetts, USA
lives in New York, NY, USA

The Persistent Weeds of Istanbul, 2017, detail

The works of Mark Dion interrogate the conventions of scientific display. Borrowing from the aesthetics, visual techniques and conventions of ecological or natural-history museums, Dion performs and presents his research in order to foreground the human construction of knowledge, history and the natural world. His works question the distinctions between rational scientific inquiry and subjective or irrational influences. In looking at the role played by research and scientific expertise in contemporary society, he also examines how pseudoscience and ideology arise within public discourse and knowledge production.

Urban ecosystems have long been of interest to Dion, and his contribution to the Istanbul Biennial points to the resolute tenacity of life in polluted urban areas and their environs. He takes Istanbul itself as a paradigmatic case of urban sprawl – a complex and rich natural environment in which flora and fauna thrive under the treacherous conditions of a densely populated city. For the first part of his project examining two of Istanbul's biotic communities, *The Persistent Weeds of Istanbul* (2017) and *The Resilient Marine Life of Istanbul* (2017), he worked with nature and wildlife illustrators, as well as fine artists, to portray the mutinous weeds of the city. The resulting sixty-four watercolours are presented in a display cabinet that viewers can open and examine. The plants

represent the triumph of natural survival amid a harsh and complex cityscape, while also demonstrating that the most invasive species are those that have the capacity to survive.

A second cabinet focuses on the marine life in the Bosphorus. For this, Dion collected specimens of crustaceans, shellfish, anemones and marine invertebrates from the shores of the Bosphorus, and from fishermen and seafood mongers, to create a portrait of a complex biotic organism. These plant and animal neighbours that dwell with tenacious fragility among us are not always seen, but each is an important part of our ecosystem.

Latifa Echakhch

d. 1974, El Khnansa, Fas
Martigny, İsviçre'de yaşıyor

Bu politik ve ekonomik altüst oluşlar çağında, çoğu zaman etrafımızdaki dünya parçalanıp dağılıyormuş gibi hissediyoruz. Peki ilerleme ve yıkıma dair bu kolektif anlatıların öznel, kişisel deneyimlerimizle nasıl bir ilişkisi var ve bunları birbirinden nasıl ayırt edebiliriz?

Latifa Echakhch'in yapıtları aidiyet ve ilerleme, demokrasi ve isyan üzerine yorumlardır. Sanatçı İstanbul Bienali için, İstanbul Modern'de karşılıklı duvarlar üzerinde yer alan iki büyük freskten oluşan *Crowd Fade* (Silinen Kalabalık) başlıklı bir enstalasyon tasarladı. Fresklerin yüzeyi çentiklerle dolu ve yere dökülmüş boya parçaları, bir bütün olarak mimarının kendisinin parçalanıp dağılmakta olduğu izlenimini uyandırıyor.

Echakhch'in enstalasyonu, kaos eğilimleri, şans ve çürüme kavramlarını ve daha özelde, son dönemde dünyanın her yerinde demokrasi, protesto ve politik ilerleme gibi ideallerin kötücül güçlerin darbeleri altında nasıl bir bozulmaya uğradığını araştırıyor. Doğrudan duvarın üzerine yapıldıkları için sanki "ötesi" ya da "ardı" yokmuş gibi görünen bu freskler, geçmiş ve gelecek arasında bir sıkışıp kalmışlığı yansıtıyor ve dikkatlerimizi, inşa edilmiş çevrelere dair tasarımıımıza ve yanılısma olduğunu bildiğimiz şeyleri nasıl bir türlü görmezden gelemediğimize

çekiyor. Parçalanıp dağılmış boyalar, yanılısamaların yerle bir olmasının yarattığı duygulara, kaybetmeye, güvensizliğe ve sarsıntılara açıklığa ve tüm bunların yanında ortak bir demokratik gelecek hayalinin çürüme ve çökmesine işaret ediyor.

Silinen Kalabalık, 2017, ayrıntı

Crowd Fade, 2017, detail

Latifa Echakhch

b. 1974, El Khnansa, Morocco
lives in Martigny, Switzerland

In our age of political and economic turbulence, it often feels as if the world around us is crumbling. Yet how do such collective narratives of progress or destruction relate to subjective, personal experiences, and how do we distinguish between them?

Latifa Echakhch's works comment upon belonging and progress, democracy and rebellion. For the Istanbul Biennial, she has produced a new installation titled *Crowd Fade*, comprising two large frescos on opposite walls in Istanbul Modern. The surfaces of these works are severely chipped; pieces of paint have fallen onto the ground, as though the architecture itself is crumbling.

Echakhch's installation examines notions of entropy, chance and decay, and more specifically the deterioration of ideals such as democracy, protest and political progress, which have recently succumbed to perfidious forces worldwide. Painted directly onto the two walls, with a lack of any sense that there is a 'beyond' or 'behind', the work conveys a feeling of being caught between the past and the future, calling attention to our projections onto built environments and our inability to see beyond what we know to be illusory. The crumbling paint speaks to widespread feelings of the shattering of illusions, to

loss, insecurity and instability, as well as the corruption and breakdown of any shared vision of a democratic future.

Jonah Freeman & Justin Lowe

d. 1975, Santa Fe, New Mexico, ABD
New York, NY, ABD'de yaşıyor

d. 1976, Dayton, Ohio, ABD
New York, NY, ABD'de yaşıyor

Her toplum, içinde farklı gençlik kültürleri barındırır. Kendilerine özgü eğlencelerinin, sanat tarzlarının, yaptıkları sporların, kullandıkları ürünlerin, konuştukları argonun ve giyim kuşamlarının da gösterdiği gibi, bu kültürlerde sosyal topluluklar ile kendini ifade etme biçimleri birbiriyle sıkı bir ilişki içindedir. Jonah Freeman ve Justin Lowe, *Scenario in the Shade* (Gölgede Senaryo, 2015-17) başlıklı projelerinde, kendilerinin kurguladığı olduğu Kaliforniyalı gençlik kültürlerini mimari ve sinemasal bir yaklaşımla sunuyorlar. Altkültürlerin hızla gelişmekte olduğu bir dünyayı, bu kültürlerin yeraltındaki yaşam alanları mizansenini üzerinden yorumluyorlar.

Birden fazla mekâna yayılmış olan bu enstalasyon ve film, fütürist yazar Herman Kahn'ın 1967 tarihli *The Year 2000* (2000 Yılı) adlı kitabında tasvir ettiği hayali coğrafyadan yola çıkıyor. Kahn, Kaliforniya kıyılarındaki San Diego ve San Francisco şehirlerinin ileriki bir zamanda birleşmesiyle oluşacak, "San San" adını verdiği yeni bir metropol kurgular. Kaliforniya, öteden beri, sörfçülükten New Age terapisine, uyuşturucularla yapılan karışık kültürel deneyler ve psikedeliden

punk, reggae ve sörf gibi pek çok müzik türüne, bir dizi gençlik kültürünün bir arada yaşadığı bir şehirdir.

Enstalasyondaki her oda San San metropolündeki belli bir grupla ilişkilidir. "Kale", Rastafaryanlar, tekno-hippiler ve özel okuldan terklerin bir karışımıdır. "Bambu Birliği", heavy metal ve EDM karışımı bir müzik dinlerken uyuşturucu katkılı öksürük şurubu içen Doğu Avrupalı kaçakçıların ağıdır. "Disco Sürüngeleleri" ise ışık dalgalarıyla oynayan uyuşturucuları revactaki sahte lüks mallarla karıştıran metamfetamin satıcılığı kültüründen gelir.

Filmde kamera, her altkültürün kendine özgü aksesuarlarla donattığı odaları dolaşır. Filmin müzikleri ise Jennifer Herrema, Royal Trux, Psychic Ills, Mayo Thompson, Kurt Vile, Devendra Banhart, MGMT, Alexis Taylor ve Bobby Gillespie gibi müzisyenlerin orijinal bestelerinden oluşuyor. Kültürel dönüşümü ve yayılmayı hızlandırması kaçınılmaz olan çapraz tozlaşma süreçlerini öne çıkaran film, gittikçe parçalı bir yapıya bürünen günümüz toplumundaki atomlaşma eğilimlerini de mizaha alıyor.

Gölgede Senaryo, 2015-17, ayrıntı

Scenario in the Shade, 2015–17, detail

Jonah Freeman & Justin Lowe

b. 1975, Santa Fe, New Mexico, USA
lives in New York, NY, USA

b. 1976, Dayton, Ohio, USA
lives in New York, NY, USA

Every society has its youth cultures. Within them, social communities and self-expression are closely linked, manifested through highly specific recreational activities, artistic styles, sports, commodities, slang and clothing. Jonah Freeman and Justin Lowe's project *Scenario in the Shade* (2015–17) is an architectural and cinematic articulation of fictional youth cultures in California, a world of accelerated subcultural development, as interpreted through the mise-en-scène of a cluster of underground habitats.

The multi-space installation and film *Scenario in the Shade* takes as its point of departure the fictional region described by futurist Herman Kahn in his 1967 book *The Year 2000*. Kahn speculated that the cities of San Diego and San Francisco along the California coast would eventually grow into a single metropolis, which he called 'San San'. California has long been a site where many youth cultures have coexisted: from surfing to New Age therapy, counter-cultural experiments with drugs and psychedelia, and countless musical forms such as punk, reggae and surf music.

Each room in the installation is associated with a specific group in the San San

Metropolis. 'The Fort' is a hybrid of Rastafarian, techno-hippies and private school drop-outs. 'Bamboo Union' is an Eastern European smuggling network that consumes opioid-grade cough syrup while listening to a fusion of heavy metal and EDM. 'Disco Creeps' hail from the methamphetamine retail culture that merges light-wave based narcotics with the latest in counterfeit luxury goods.

In the film, the camera travels through various chambers: dwellings accessorised and personalised by each subculture. The soundtrack incorporates original compositions from musicians such as Jennifer Herrema, Royal Trux, Psychic Ills, Mayo Thompson, Kurt Vile, Devendra Banhart, MGMT, Alexis Taylor and Bobby Gillespie. While depicting the processes of cross-pollination that have always propelled cultural mutation and expansion, the work humorously conjures currents of atomisation in today's increasingly fragmented society.

Sean Smith
Mason Ford
John Smith
The Power to Memorialize Mediocre Times
Echo Echo Echo

Kasia Fudakowski

d. 1985, Londra, Birleşik Krallık
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Değişmeyen tek şeyin değişim olduğunu söylemek, paradoksal bir basmakalıp gerçeği ifade etmektir. Bu “değişimdeki süreklilik” mefhumu kültürel farklılıkla nasıl ilişkilendirilebilir? Kasia Fudakowski, heykel ağırlıklı yapıtlarında, toplumsal cinsiyet, ulus ve etnik miras tipoloji, arketip ve klişelerini oyuncu bir tarzda ortaya koyarken kültür tarihinin paradokslarına başvurur. Bu farklılıkları mizahi ve ustaca bir yaklaşımla hem kullanıp hem de altüst ederek, komşu bireyler, tarihler ve kimlikler arasındaki beklenmedik sürekliliklere ve karşılıklı bağımlılıklara işaret eder.

Fudakowski'nin *Continuousness* (Sürekli Süreklilik, 2011-17) başlıklı yapıtında farklılık, ortaklığa dönüşür. Enstalasyonda, on panel bir ekran ya da ayırıcı bir duvar oluşturacak şekilde bir odanın içinde yan yana getiriliyor. Yapıtın başlığı, hem değişimdeki bir değişmezliği (sanatçının deyişiyle, bir “kaos koalisyonu”) hem de tekerlekli ve birbirine bağlı farklı parçaların birlikte –ama yine de uyumsuz– bir şekilde işleyişini ima ediyor.

Sanatçı, kendine özgü tarzları ve dekoratif ayrıntılarıyla dikkati çeken bu panellerle, bilerek uyumsuz bir tasarım ve estetik sekansı yaratıyor. İlk üç panelde, Polonya kırsalında düşük gelirli ailelerin evlerinde bulunan süs çitlerinin tarzı

benimserken, bir sonraki panelde aynı tarzı bu sefer Türkiye'den edinilmiş endüstri kesmelerine uyguluyor. İki panel ise, boşanmış olmalarına rağmen öfke hissinde ortaklaşan yeni ayrılmış bir çifti temsil ediyor. Yine komik görünen başka bir panel, Türk süpürgelerinin yatay şekilde birleştirilmesinden oluşan bir döner kapı biçiminde. Halı dövmek için kullanılan bir mekanizmaya asılı olan panel, dükkânlarda şekilden şekle giren güvenlik parmaklıklarını çağırıştırıyor. Başka bir panelden sarkan zehirli yılan, omzunun üstünden taşan göğüs şeklindeki gözlükleriyle bir “ev sahibi” havası taşıyor. “Gelin” panelindeki gelin ise, elinde kaynanasının dillerinden oluşan buketi, sinirli bir şekilde sigarasını çiğnerken etrafı safra gibi bir dumana boğuyor.

Hem bir bariyer hem de birleşik bir yapı oluşturan bu panel serisi, bir yandan karakter tiplerini vurgulayıp bir yandan da itibari bir “dünya ailesi” inşa ederken, günümüzün atomlaşmış grupları ve toplulukları arasında varlığını sürdürmeye devam eden karşılıklı bağımlılığın koşullarına işaret ediyor. Seri halindeki, bitmemiş ve potansiyel olarak sonu olmayan bu yapıtta, karşılıklı bağımlı formların sonsuz permütasyonu, zorunlu olsa da beceriksizce tutuşmuş elleri temsil ediyor.

Sürekli Süreklilik, 2011-17

Continuouslessness, 2011–17, detail

Kasia Fudakowski

b. 1985, London, UK
lives in Berlin, Germany

It is a paradoxical truism that the only constant is change itself. How might this notion of continuity-in-change relate to cultural difference? Employing primarily sculpture, Kasia Fudakowski's works draw upon the paradoxes of cultural history to playfully assert typologies, archetypes and stereotypes of genders, nations and ethnic legacies. These notions of difference are employed and subverted – with a humorous and nimble touch – in order to point out the unexpected continuities and interdependencies among neighbouring individuals, histories and identities.

Difference becomes commonality in Fudakowski's work *Continuouslessness* (2011–17). For this piece, she has constructed a series of ten panels that stand side by side in a room, forming a screen or wall divider. The work's title suggests a sense of constancy through change (a 'coalition of chaos', in the artist's words) and presents a functioning – yet incongruous – union of different parts, wheeled and interlinked. Each panel is marked by a distinct style as well as ornamental detailing, creating an intentionally jarring sequence of designs and aesthetics. The first three panels adopt the style of decorative fencing for low-income rural homes in Poland, which is then mirrored by the use of industry off-cuts sourced in Turkey in the next. Two panels represent, for the artist, a recently separated

couple who despite their division, still share a common sense of outrage. Another slapstick panel takes the form of a rotating doorway made from horizontally mounted Turkish brooms. One panel recalls security grates on shops, which morph in and out of recognisable forms, hanging on a communal carpet-beating structure. A 'host' character is found in the copper belly suspended from another panel, breast-like glasses cascading over its shoulder. A 'bride' panel, meanwhile, nervously chews on her cigarette, releasing bilious, billowing smoke as she holds a bouquet of mother-in-laws' tongues.

A barrier as much as a union, the series plays up character types while constructing a nominal 'world family', pointing out the conditions of interdependence that persist within today's atomised groups and communities. Serial, unfinished and potentially endless, the work's infinite permutation of interdependent forms represents an awkward, if necessary, holding of hands.

Candeğer Furtun

d. 1936, İstanbul, Türkiye
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

Candeğer Furtun, insan bedenini incelerken ve tasvir ederken geleneksel seramik tekniklerinden yararlanır. Yapıtlarında çoğunlukla vücudun çeşitli kısımlarının röpröduksiyonlarına yer veren sanatçı, bu parçaları bütünü temsil edebilecek ya da daha geniş bir manzara, tarih, fikir ya da mekân sunabilecek şekilde bir araya getirir. 1950'ler ve 60'larda hem yurtiçi hem de yurtdışında güzel sanatlar ve el sanatları eğitimi almış olan Furtun, bu sayede kendi kültürüne karşı hem içeriden hem de dışarıdan bir bakış geliştirebilmiştir.

Furtun'un *İsimsiz* (1994-96) adını verdiği seramik serisinde, dokuz tane çıplak insan bacağı, kürsü benzeri bir yapı üzerine yerleştirilip yan yana dizilmiştir. Bir vitrin mankenine aitmiş gibi görünen, vücuttan kopuk bu tüysüz erkek bacaklarından birine bir el dokunmaktadır. Bu sıralı vücutlar, Türkiye'de insanların şifa bulmak ve dinlenmek için gittikleri hamamlarda sıraların üzerinde yan yana oturmalarına bir göndermedir. Ama bu manzara, insanların bir toplu taşıma aracındaki bekleme odasındaki ya da başka kamusal-özel alanlardaki oturuşlarını da çağrıştırabilir. Ya da belki de, oturur vaziyette iki yana açılmış bu erkek bacakları, erkeklerin kapalı kapılar ardında görüşmeler yapıp anlaşmalar imzalamak için toplanmalarında olduğu gibi, eril

gücün gizli kapaklılığına ve dışlayıcı taktiklerine işaret etmektedir.

Bedenin hareket etme aracı olan bacak burada hareketsizdir; ifadeyi, kullanmayı ve dokunmayı mümkün kılan el ise burada işlevsizdir. Furtun, bedenin parçalarını bu şekilde alışıldık işlevlerinden soyutlama yoluyla, insan bedeninin bireyselliği ile temsilini karşı karşıya getirdiği çalışmalarında bir yapıntı ve dizisellik fikri geliştirir. Kalıplara dökülüp tornada şekil verilerek üretilen bu seramikler yoğun bir fiziki emek içermesine rağmen esasen bir röpröduksiyon ve dizme çalışmasının ürünüdürler. Buna karşın, serileştirme ve homojenleştirmeye tabi tutulsa bile insan formu bu yapıtlarda tikellik, cinsiyetlendirilmişlik ve biricikliğinden hiçbir şey yitirmez.

İsimsiz, 1994-96, ayrıntı

Untitled, 1994–96, detail

Candeğer Furtun

b. 1936, Istanbul, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

Candeğer Furtun employs traditional ceramic techniques in order to examine and portray the human body. She often works with reproductions of individual body parts, which are then combined so that an individual fragment can represent the whole, or suggest a larger scene, history, idea or space. Having studied arts and crafts both at home and abroad in the 1950s and 1960s, her eye towards her own culture is that of an insider as well as an outsider.

Furtun's *Untitled* (1994–96) series of ceramics shows nine bare human legs placed side by side and installed on a bench-like construction. Recalling mannequin legs, the disembodied limbs are male, if hairless, and one pair is touched by a hand. Suggesting a number of bodies in a row, the work references the hammam culture of Turkey, in which people sit on benches in a space of healing and rest. Yet it might also recall the seating of people on public transport, in waiting rooms, or other public-private spaces. Or perhaps this group of exclusively masculine 'manspreading' limbs quietly addresses the furtive conditions and exclusionary tactics of male power: the coming together of men in order to negotiate or sign deals behind closed doors.

While the leg is the means of mobility for the body, here it is immobilised; while the hand is a site of expression, of use

and of touch, here it is without function. Through this abstraction, Furtun's works contrast the individuality of human bodies with their representation, pointing to notions of artifice and seriality. Despite the intensive physical labour that goes into the production of these ceramics – made by casting and throwing – they are inherently ones of reproduction and sequence. Conversely, the work pays respect to the human form, which although subjugated to the forces of serialisation and homogenisation, remains particular, gendered and unique.

Pedro Gómez-Egaña

d. 1976, Bucaramanga, Kolombiya
Bergen, Norveç ve Kopenhag,
Danimarka'da yaşıyor

Toplulukları, pratikleri ya da olayları, genel kamu bunlara erişemediğinde ya da bunları göremediğinde “yeraltı” olarak nitelendiriyoruz. Oysa “yeraltı” teriminin başka yan anlamları da var: Örneğin insanlar savaş ya da felaket sırasında yeraltına çekilir ve güvende kalmak için yeraltında yaşayabilir. O halde “yeraltı” bir taraftan hayatta kalma ve daimilik kavramlarıyla yakından bağlantılı bir nosyon, diğer taraftan da şahısların hareket edebildiği, kendilerini ifade edebildiği ve özgürce davranabildiği bir yer.

Pedro Gómez-Egaña'nın çalışması, “yeraltı” mekânının bir sınırlanma ve özgürlük yeri olarak ikili anlamını inceliyor. *Domain of Things* (Eşyaların Etki Alanı, 2017) adını taşıyan performans parçası ve enstalasyonunda Gómez-Egaña, yeraltını bir sığınma ama aynı zamanda bir haz yeri olarak yorumluyor. Şahıslar raylar ve tekerleklerden oluşan bir yapının üzerinde yatıyor. Üzerlerinde yer döşeme parçalarından yapılmış bir konstrüksiyon var. Bu parçaların her biri özgün bir ev içi mekânı temsil ediyor: gazete, radyo, ekran gibi farklı teknoloji ya da medya objeleriyle donatılmış bir yemek odası, bir yatak odası ve bir banyo. Ev içi mekânlar bir makineyi andırıyor. Performansçılar yapının altındaki makineyi etkinleştirdiğinde yukarıdaki “ev” de hareket ediyor – parçalanıyor, dağılıyor ve kendini yeniden oluşturuyor.

Gómez-Egaña teknolojiyi bir taraftan ifadenin bireyselliğine yardım eden bir güç, bir taraftan da bir bağlantı arzusu ortaya koyan bir mecra olarak görüyor. Çalışma, toplumun bireysel özgürlük arzusu ile komünal bağlanma arasında kaldığı görülen bir dönemde, zorlu koşullar altında insanın haz deneyimleme iradesine dikkati çekiyor. Aynı zamanda yerüstündeki ve yeraltındaki yerler ve etkinlikler –görünen ve görünmeyen yaşam– arasında bir diyalog kuruyor.

Eşyaların Etki Alanı, 2017

Domain of Things, 2017

Pedro Gómez-Egaña

b. 1976, Bucaramanga, Colombia
lives in Bergen, Norway and
Copenhagen, Denmark

We refer to communities, practices or events as ‘underground’ when a general public cannot access or see them. Yet the term ‘underground’ has other connotations: humans retreat underground during war or disaster, for instance, and they may live underground in order to remain safe. The ‘underground’, then, is a notion closely allied to ideas of survival and permanence on the one hand, as well as being a site where individuals can move, express themselves and behave freely on the other.

Gómez-Egaña sees technology as a force aiding the individualism of expression on the one hand, and as a medium manifesting a desire for connection on the other. The work calls attention to the human will to experience pleasure amid dire conditions, at a time when society seems torn between a desire for individual liberty and communal connection, as well as establishing a dialogue between over-ground and underground sites and activities – visible and invisible life.

Pedro Gómez-Egaña’s work examines these dual notions of ‘underground’ space as a site for containment and freedom alike. In his performance piece and installation *Domain of Things* (2017), he interprets underground space as a site of refuge, yet also pleasure. Individuals lie on a structure incorporating rails and wheels. Above them is a construction made of flooring segments. Each of these segments represents a particular domestic space: a dining room, a bedroom, and a bathroom, furnished with different technological or media objects, such as a newspaper, a radio, a screen. Domestic space resembles a machine. As the performers activate the machinery underneath the structure, the ‘home’ above moves too – becoming fractured, disintegrating and re-forming itself.

Lungiswa Gqunta

d. 1990, Port Elizabeth, Güney Afrika
Cape Town, Güney Afrika'da yaşıyor

Lungiswa Gqunta'nın heykelleri, ırk, mimari, mülksüzleştirme, kapitalizm ve Güney Afrika tarihi eksenindeki sürekli, gerilimli ve yıkıcı ilişkileri araştırır. Şişe ya da şilte gibi, bir evde bulunabilecek sıradan kişisel eşya ve nesnelerden yararlandığı heykel ve enstalasyonları, Apartheid sonrası Güney Afrika'da hâlâ gözlenebilen tarihsel süreklilikler ve varlığını sürdürmekte olan adaletsizlikler üzerine incelemelerdir. Sanatçı, bir evi simgeleyen eşyalara ve gündelik metalara odaklandığı yapıtlarında, toplumsal mühendislik uygulamalarını, aile bağlarını, çaresizlik ve utanç hallerini konu edinir.

Gqunta, bazı yapıtlarında Apartheid dönemi ve sonrasında "Township" (siyahların yaşadığı yoksul bölgeler) planlaması ve zorunlu göç gibi adaletsiz uygulamaların Güney Afrikalı siyahlara karşı nasıl kullanıldığını ve tüm bunların insanların psikolojisi ve birbirleriyle ilişkileri üzerinde yarattığı etkileri inceler. *Lawn*'da (Çimen 1, 2016/17) ters çevirip ahşap bir plaka üzerine yerleştirdiği kırık şişelerden bir "çimenlik" yaratır. Apartheid Güney Afrika'sında sadece zengin beyazların sahip olduğu bu çimenlikler, zenginliğin yanı sıra ev yaşamı, güvenlik ve ırksal ayrıcalıklarla da ilişkilidir. Yabancıların girmesini engellemek için bahçe çitlerinin üzerine ters döndürülmüş kırık şişeler yerleştirilir. Gqunta'nın

yapıtlarındaki şişeler ise, kapitalizm ve küreselleşmeyi simgelemenin yanı sıra, Güney Afrika'da son yıllarda patlak veren işyanlarda kullanılan molotof kokteyllerinde kullanılan şişeleri çağırıştırır. Ayrıca bu şişeler, sanatçının dikkatimizi çektiği gibi, Afrika'ya ilk defa Avrupa'dan köle ticaretiyle getirilen alkole de bir göndermedir. Bu bakımdan *Çimen*, metalar, alkolizm ve mülkiyet sınırlarının yıkıcılığının yol açtığı çürütücü miras ile toplumsal bölünmelerin yanı sıra şiddetin sınırlar ve polis faaliyetiyle yakın ilişkisine de bir müdahaledir.

Çimen 1, 2016/17

Lungiswa Gqunta

b. 1990, Port Elizabeth, South Africa
lives in Cape Town, South Africa

Lawn 1, 2016/17, detail

The sculptures of Lungiswa Gqunta investigate the ongoing, tense and destructive relationships surrounding race, architecture, dispossession, capitalism and South African history. Her sculptures and installations, which employ commonly found domestic effects and objects such as bottles or mattresses, are examinations of historical continuities and injustices that persist within post-Apartheid South Africa. While focusing on domestic symbols and everyday commodities, the artist examines practices of social engineering, familial bonds and states of helplessness and shame.

Some of Gqunta's works examine the ways in which the unjust practices of 'township planning' and forced removal were used against black South Africans during and after Apartheid, and the damaging psychological and interpersonal impacts. In *Lawn 1* (2016/17), she creates a 'lawn' out of broken bottles that have been inverted and placed on the top of a wooden plate. In apartheid South Africa, only affluent whites had lawns, which were tied to their prosperity and notions of domesticity, security and racial privilege. Upturned, broken bottles are placed on garden fences to deter outsiders. Aside from connoting capitalism and globalisation, the bottles in Gqunta's works evoke those used to make petrol bombs during riots in recent years in South Africa. Bottles are also suggestive of alcohol,

which the artist notes first came to Africa through Europe as a result of the slave trade. Thus the work responds to the corrosive legacy and social divisions produced by commodities, alcoholism, the destructive delineation of property, and the proximity of violence to borders and policing.

Gözde İlkin

d. 1981, Kütahya, Türkiye
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

Bulutlu kumaşlar ve evde farklı amaçlarla kullanılan dokuma ve örtülerle çalışan Gözde İlkin, kültürel kodları ve kolektif hafızayı cisimleştiren nesnelerle ilgileniyor. Bu kumaşları ve örtüleri tarihin izlerini taşıyan son derece sıcak ve tanıdık malzemeler gibi kullanırken, kendi imgelerini resmin yanı sıra işleme ve dikiş gibi tekniklerle şekillendiriyor. Hem sembolik hem de soyut formlarda kullandığı çizgiye gösterdiği özen ve dikkat, bazen toplumsal ve politik ilişkileri, çatışmaları ve iktidar tanımlarını, bazen de toplumsal cinsiyet ve kent tarihlerini temsil eden desenlere odaklanmasıyla mükemmel bir uyum içindedir. İlkin, kumaşlardaki desenleri, hafızayı ve şimdiyi, hayali olanı ve gerçeği birbirine bağlayan yapılar olarak ele alıyor.

İlkin, İstanbul Bienali'nde kendi ailesine ait kumaş ve örtülerle oluşturduğu bir dizi yapıtını sergiliyor. Çeyizlik çarşaf, perdeler veya masa örtülerini, bazılarını ona örgü öğretmeyi de göstermiş olan annesiyle anneannesinden öğrendiği kesme, delik açma, sökme, aplik ve bağlama gibi teknikler kullanarak dönüşüme uğrattıyor. Yapıtlarına dahil ettiği imgeler, aile fotoğraflarından geliyor. Bu sayede, kullandığı stilleri ve referans noktalarını çeşitlendirmenin yanı sıra, aile yaşamının normatifliğini etkisiz hale getirerek tüm dengesini sarsıyor. Ya da *Devrik Ev*

(2017) serisi içindeki bir çalışmasında kullandığı deyimle, aile yaşamını kendi içinde bölüp "ayrıştırıyor." *Bitişik Nizam ve Gönül Bağları*, *Münferit Temel*, *Yerleşim Planı* ve *Yetersiz Derz Boşluğu* gibi başlıklar verdiği seride, evin sınırlarını sorguluyor ve güvenli iç mekânlardaki çelişkilere, hafızanın uyumsuzluğuna, ailede ya da sosyal ortamlarda sürüp giden ihtilaflara işaret ediyor. *Gezek (Kabul Günü)* (2009) çiçek motiflerini dört kadının görüntüsüyle bir araya getirirken, *Lokum Yiyen Oğlanlar* (2008) başlıklı yapıtta, bir evde masanın başına oturmuş, eğlene eğlene birbirine lokum yediren üç erkek yer alıyor.

Gezek (Kabul Günü), *Lütfen Dans Pistini Boşaltın!* serisinden, 2009

Gözde İlkin

b. 1981, Kütahya, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

The Sloping Land, from the series Inverted Home, 2017

Working with found garments and domestic fabrics, Gözde İlkin is interested in objects that embody cultural codes and collective memory. She uses these clothes and textiles as intimate materials that carry the traces of history, while devising her own contemporary imagery through such techniques as needlework and stitching, as well as painting. A careful attention to line, used both figuratively and in abstract forms, dovetails with her focus on patterns, whether those representing social and political relationships, confrontation and definitions of power, or gender and urban histories. For İlkin, patterns in fabrics are structures that bridge memory and the present, the imagined and the real.

For the Istanbul Biennial, İlkin presents a number of works constructed from domestic fabrics that come from her family. Dowry sheets, curtains or tablecloths are modified using techniques such as cutting, perforating, disassembly, appliqué and fastening, some of which she learned directly from her mother and grandmother, who also taught her to weave. The imagery that she has incorporated into the works is culled from family photographs. The effect, as well as the multiplicity of styles and reference points, is to counteract and render unstable the normativity of family life – making it ‘disjunctive’, to borrow a word used in one of the works in her series

Inverted Home (2017). With such titles as *Adjacent Territory and Bonds of Love*, *The Individual Footing*, *the Layout Plan*, and *The Deficient Joint Gap*, the series investigates the borders of the home, and points out the contradictions of the safe spaces within, the intransigence of memory, and the controversies that persist within social and family settings. *At-Home Day* (2009) combines floral motifs with what appear to be four women while *Boys Eat Turkish Delight* (2008) presents a domestic scene in which three men are seen playfully feeding each other at a table.

Mirak Jamal

d. 1979, Tahran, İran
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Mirak Jamal'in yapıtları, kaçış ve uyum sağlama, hatırlama ve unutma arasında gidip gelen, politik anlamlarla yüklü bir geçmişe ait hem otobiyografik anekdotlara hem de ortak tarihlere dayanır. Jamal daha bir çocukken, pek çok sanatçıdan oluşan ailesi devrim sonrasında İran'ı terk ederek önce komşu SSCB'ye, sonra da Batı Almanya, ABD ve nihayet Kanada'ya göç etti. Sanatçı şu anda Berlin'de yaşamakla birlikte gezgin yaşantısını eskiden olduğu gibi devam ettiriyor.

İstanbul Bienali'nde yer alan yapıtında, SSCB'de ve Batı Almanya'da geçen çocukluğunda yaptığı çizimleri yeniden ele alıyor Jamal. Bazen fantastik bazen de imgesel yanı ağır basan bu yaşam manzaraları ya da çeşitli yerlere ait obje tasvirleri, sanatçının biyografisini bir çocuğun gözünden sunuyor.

Biri iki, diğeri üç parçalı olan iki enstalasyon da, Jamal'in alçıpan panel üzerine kazıyarak ya da doğrudan aktararak yeniden yorumladığı çizimlerinden oluşuyor. Panelin inişli çıkışlı alçı yüzeyi, hem inşayı hem de tamamlanmamışlığı ima ediyor. Üzerinden yeniden geçilen, baştan yapılan ve yeniden etkinleştirilen bu çizimlerin, yeni çizikler, renkler ya da başka müdahalelerle geçirdiği dönüşümler, sanatçının kendi yaşamının çoğunu tam olarak hatırlayamadığı ayrıntılarını yeniden deneyimleyebilmek için

nasıl çabaladığının da bir göstergesi. Bazıları yapıtın etrafına yerleştirilmiş olan kaynak çizimler Alman ev yaşamını çağırıştırıyor. Diğerleri ise, Sovyetler'e ait olduğu kolayca anlaşılabilen imgeler barındırıyor.

Bu yapıtlar, "ev" kavramını sürekli değişime uğratan, sürgün ve gezginliğin oluşturduğu karmaşık gerçekliklere işaret ediyor. Hatırlama, geçici ve kırılgan yerlerle kurulan duygusal bağların sürekli değişen biçimlerde geri çağırılması olarak sunuluyor. Jamal'in yapıtları, en kurucu parçamız olan şeyin bizim için yabancı olabileceğini ve en yakın hissettiğimiz şeyin bize aynı anda yadırgatıcı da gelebileceğini öne sürüyor. Jamal'in çocukluğunun geçtiği yerlerin imgelerinden yararlandığı bu yeniden çizimler, bugüne ait bir sanatçının bakış açısını yansıtan güncel nüanslar da barındırıyor.

İsimsiz (Minsk mutfak natürmortu), 1984, SSCB'de yapıldı ve Minsk Canavarı, 2017

Mirak Jamal

b. 1979, Tehran, Iran
lives in Berlin, Germany

At home, where the smell of steamed cabbage does not bother, where it's just me below my father, 2017

The works of Mirak Jamal span autobiographical anecdote and shared history, a politically charged past of escape and adjustment, remembering and forgetting. As a child, his family of artists fled post-Revolution Iran for the neighboring USSR, before moving to West Germany, the US, and ultimately to Canada. Today, he lives in Berlin, continuing his experience of itinerancy.

His work for the Istanbul Biennial explores the drawings he made as a child in the USSR and West Germany. Sometimes fantastical, always imaginative, these scenes of life and depictions of objects in a number of places chart the artist's biography from a child's perspective.

Jamal has constructed two works, a diptych and a triptych, based on selections of the drawings, re-interpreted, carved and transferred directly onto drywall – an unstable gypsum surface that suggests construction and incompleteness. As they are re-examined, redrawn and reactivated, they are altered with the addition of scratches, colour or other modifications, reflecting the way in which, as the artist forces himself to re-experience the details of his life, many are imperfectly remembered. The source images, some of which are placed around the installation, recall domestic life in Germany. Others contain recognisable Soviet imagery.

The works point to the complicated realities of exile and itinerancy, where notions of 'home' are in constant flux. Memory is presented as a kaleidoscopic re-summoning of emotional attachment to places that are transitory and fragile. Jamal's works also suggest that what is most formative can be foreign to us, and that what we can feel closest to, we can simultaneously feel alienated from. While he culls from the imagery of his childhood surroundings, these reiterations also carry contemporary nuances, from the vantage point of an artist working today.

Andrea Joyce Heimer

d. 1981, Billings, Montana, ABD
Ferndale, Washington, ABD'de yaşıyor

İtiraf, paylaşım, dışavurum ve sürekli yorumda bulunma üzerine kurulu günümüz sosyal medya kültüründe özel deneyimlerimizin karmaşıklığını göremez hâle gelmemiz işten değil. Andrea Joyce Heimer'in genellikle iç mekânların ya da ev içlerinin capcanlı temsillerini sunan resimleri, bu karmaşıklığı kara bir mizahla ortaya koyuyor. Bu resimler utandırıcı, söylenemez ve de kişisel olandan hiç çekinmiyor, aksine insan ilişkilerinin acı komedisi ve tartışılmaz gizemi üzerine dürüst, tematik bir değerlendirme niteliği taşıyor.

Bazı yapıtları cıvıl cıvıl ve biraz da kaotik iç mekân manzaraları sunuyor, parlak renkli desenlerinin cümbüşü, bir Tiffany lamba, alacalı bir halı, üzerinde rengârenk nesneler ve tabaklar bulunan bir masayla doldurulmuş bir oda gibi; bazıları ise, aile yaşamının karikatürleştirilmiş, cafacalı ve komik birer tasviri. Başka bazı yapıtları da, siyah ve beyaz komşular arasındaki bir mücadele gibi daha genel toplumsal güçleri ele alıyor. Ama bu daha genel güçler bile genellikle özel yaşamın merceğinden değerlendiriliyor: Kardeş kıskançlığının başgösterdiği ya da yetersizlik hislerinin öne çıktığı banyo ya da yatak odalarının, iç mekânlardaki çıplaklığın mahremiyeti içinden.

Yetişkinlik, banliyö yaşamı, yabancılaşma, öz bilinç; yazarlık geçmişi de olan Heimer

bu canlı ve öyküleyici resimlerinde özellikle bu temaları öne çıkarıyor. Ve bunu büyük bir maharetle, bir yandan geleneksel el sanatları ya da halk sanatlarından, bir yandan da karikatürleri çağrıştıran iki boyutlu bir anlatım tarzından yararlanarak yapıyor. Herkesten kendisini sürekli dışavurmasını bekleyen bir çağda, Heimer'in resimleri insanın kendisine sakladığı ve nadiren ya da kendisine bile ancak kişiselikten arındırarak itiraf edebildiği mahrem duyguları ifşa ediyor. Dünyaya Büyülü Gerçekçi bir bakışın yansıması olan bu yapıtlar, ev içi mekânlarını ortalığa dökülemeyene, utandırıcı, üzeri örtülü, duyulmayan ya da söylenemez olana açıyor. Cıvıl cıvıl desenli, rengârenk dış görünüşlerinin şenlikli havasına rağmen, bu resimler aynı zamanda derinlerde gömülü çatışma ve karşıtlıklar üzerine karanlık birer psikolojik öykü.

1992 Yılları Olmalı, Ender Bulunan Bir Kuş Alлемizin Oturduğu Sokağın Karşısındaki Parka Yuvasını Kurmuş, Birkaç Ev Aşağımızda Oturan Avcı Kuşu Avlamak İstemiş, Hiç Sevmediğim Chris Ve Colin İsmindeki Çocuklara Yuvasından Yumurtalarını Çalmak İstemişler Ve Mandy İsminde Güzel Bir Kız Da Kendi Saçına Takmak İçin Kuşun Tüylerini Yolmak İstemişti, Bense Öylece Kalmasını, Geçici, Şeker Renkli Ve Herkesçe Arzulanan Kuşluğunu Yaşamasını İstemiştim., 2017

The Johnson Boys Used To Set Off Fireworks In Their Mother's Home, Which Was Too Nice For Them, While We, Who Were Too Nice For The Johnson Boys, Pined Over Them Fiercely From Afar. They Didn't Know We Existed., 2017

Andrea Joyce Heimer

b. 1981, Billings, Montana, USA
lives in Ferndale, Washington, USA

In today's social-media culture of confession, sharing, externalisation and ceaseless commentary, it is easy to lose sight of the complexity of our own private experiences. Andrea Joyce Heimer's paintings, which are often energetic depictions of interior or domestic settings, evince this complexity with a sense of bleak humour. They do not shy from the awkward, the inexpressible, or the personal, but are honest, thematic assessments of the brutal comedy of human relationships and their unassailable mystery.

Some works present ludic, slightly chaotic interiors, such as one abuzz with brightly coloured patterns, a Tiffany lamp, a speckled carpet, and a number of vibrant objects and plates on the table. Others are cartoonish, garish and comical portrayals of family life. Still others depict larger societal forces, such as a struggle between black and white neighbours. Yet even these larger forces are usually evaluated through the lens of private life: the privacy of bathrooms or bedrooms, of nudes in interior spaces, where feelings of envy arise in relationship to one's siblings, or feelings of inadequacy come to the fore.

Adolescence, suburban life, alienation, self-consciousness: Heimer – who has a background as a writer – represents these themes in her vivid narrative paintings.

She does so with a light hand, and a two-dimensionality of depiction that recalls traditional crafts or folk art on the one hand, cartoons on the other. In an age of relentless externalisation, her paintings expose the private feelings that are kept to one's self and are infrequently or only impartially articulated – even to ourselves. Steeped in a Magical Realist way of looking at the world, her works open up household spaces to the unaired, the awkward, the latent, the unheard or unsayable. While their colourful, pattern-filled exteriors may seem playful, the works also weave dark psychological narratives of buried conflict or antagonism.

Morag Keil & Georgie Nettell

d. 1985, Edinburgh, İskoçya
Londra, Birleşik Krallık'ta yaşıyor

d. 1984, Bedford, Birleşik Krallık
Londra, Birleşik Krallık'ta yaşıyor

İktisatçılara göre, günümüz gençleri yakın tarihin, anne babalarına kıyasla daha düşük mali istikrara sahip ilk neslini oluşturuyor. Bu gerçek, büyüyen servet eşitsizliğinin sıkışık ama pahalı yaşam alanları için mücadele anlamına geldiği kent merkezlerinde birçok kişi tarafından hissediliyor. Genç şehir sakinlerinin çoğu –özellikle yaratıcı sınıflarda yer alanlar– için iş kesintili ve istikrarsız, ayrıca bu insanlar pek yükselme ya da kurtulma umudu olmaksızın şehrin henüz dönüşümden geçmemiş bölgelerinde görece sıkıntılı bir yaşama mecbur bırakılıyor.

Morag Keil ve Georgie Nettell'in filmi *The Fascism of Everyday Life* (Günlük Hayatın Faşizmi, 2016), bir televizyon programını andıran neşeli ve tekdüze açılışla, bir sanatçının şehir yaşamına dönük beklentileriyle kişinin kendi mekânını ev arkadaşına karşı korumak zorunda kaldığı sıkışık yaşam koşullarının gerçekleri arasındaki karşıtlığı ele alıyor. Kısmen MTV dizisi *Cribs* ve mülk konulu televizyon programlarından esinlenen film, Londra'da sanatçıların kiraladıkları odalarda çekildi. Onları internette emlak fiyatlarını araştırırken görüyoruz, ardından birbirlerine paylaştıkları daire için

ödedikleri kira miktarını ifşa ediyorlar – bunlar, kaldıkları binaların artan değerine rağmen, yaşadıkları yerin yetersizliğiyle tezat oluşturan yüksek bedeller. Bunu dairelerinde gizli-saklısı olmayan ayrıntılı bir gezinti takip ediyor: Atıştırmalıklar ve ıvır zıvır poşet çaylarla dolu kirli müşterek mutfaklar, yarısı kullanılmış banyo malzemesi yığınları, “anarşik” bir buzdolabı ve ortak yaşamın diğer sembolleri... Film çekirdek aile ideolojilerinin, gayrimenkul mülkiyeti anlayışlarının ve Londra'daki emlak krizinin nasıl iç içe geçtiğine dikkat çekiyor. Bu yolla, üreme ve mülk edinme hedeflerinin yönlendirdiği yuva, aile hayatına ilişkin normatif anlayışı ve onun cinsiyet rollerini eleştiriyor – ki bunlar, bu tür konvansiyonlara ayak uydurmayan ya da uyduramayanlar arasında insanı kemiren bir hüsrana yol açabilir.

Günlük Hayatın Faşizmi, 2016, video karesi

The Fascism of Everyday Life, 2016, video still

Morag Keil & Georgie Nettell

b. 1985, Edinburgh, Scotland
lives in London, UK

b. 1984, Bedford, UK
lives in London, UK

According to economists, young people today are the first generation in recent history to be less financially stable than their parents. Such realities are felt by many in urban centres, where growing wealth disparities mean a fight for cramped but expensive living quarters. For many young city-dwellers – especially those in the creative classes – work is often intermittent and unstable, and they are forced to live in relative discomfort, in not yet gentrified areas of town, with little prospect of a way up or out.

With its cheerful, singsong opening reminiscent of a television show, Morag Keil and Georgie Nettell's film *The Fascism of Everyday Life* (2016) contrasts the expectations of city life as an artist with the realities of cramped living conditions where one must protect one's space from one's housemates. The film – inspired in part by the MTV series *Cribs* and television shows about property – is shot in the artists' rented rooms in London. They are shown investigating property values online, then disclosing to one another the rent they pay for their shared flats – high prices that jar with the inadequacy of their living spaces, despite the increasing value of the buildings

that house them. This is followed by a warts-and-all tour of their flats: dirty communal kitchens filled with crusty condiments and a mish-mash of tea bags, stacks of half-used bathroom supplies, an 'anarchic' fridge, and other emblems of shared living. The film explores the way in which ideologies of the nuclear family, notions of property ownership, and the housing crisis in London are all intertwined. In doing so, it criticises the normative understanding of home, family life and its gender roles, as steered by the goals of property and procreation, which can lead to a gnawing frustration among those who do not, or cannot, conform to such conventions.

Mahmoud Khaled

d. 1982, İskenderiye, Mısır
Trondheim, Norveç'te yaşıyor

2001 yılında Mısır'da, Nil Nehri üzerinde gey disko teknesi Queen Boat'a yapılan baskında elli erkek gözaltına alındı. Bu erkeklerin hepsi tutuklandı, işkence gördü, basında teşhir edilerek itibarları ayaklar altına alındı. Kim oldukları belli olmasın diye mahkemede yüzlerini beyaz örtülerle gizlemişlerdi. Basında yer alan bir fotoğrafta, yüzü kısmen açıkta kalmış bir erkek ağlarken görülüyordu. Bu dokunaklı görüntü, Mısır'da hâlâ eziyete uğrayan eşcinseller için, zorla teşhir edilmenin, kendilerine çekirtilen acıların ve gizlenmek zorunda kalmalarının bir simgesi haline geldi.

Mahmoud Khaled'in *Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man* (Meçhul Ağlayan Adam Müze Evi için Tasarı, 2017) başlıklı yapıtı, bu tarihi olaya dayanmakla birlikte, sanatçının kendi ülkesi Mısır gibi yerlerde itibarsızlaştırılarak damgalanan grupları temsil eden bir bireyin kurgulanmış yaşamöyküsünden ayrıntılara yer veriyor. Bu bilgili ve kültürlü meçhul adamın müze evinde, resimler, heykeller, nesneler, fotoğraflar ve kişisel eşyaları yer alıyor. Khaled'in yapıtı Cihangir'de, İstanbul Modern ve Galata Rum İlköğretim Okulu'nun yanı sıra (Orhan Pamuk'un tasarladığı, yine kurgusal bir müze olan Masumiyet Müzesi'ne de yakın) bir modern köşkte yer alan ARK Kültür'de sergileniyor. ARK Kültür, Khaled'in ağlayan adamının referans noktalarından biri olan bir antika

satıcısının –o da bir eşcinseldi– eskiden yaşadığı evdir. Kurgusal müzeyi gezerken izleyiciye eşlik eden sesli rehber, müzeyi bir komşunun, yani meçhul bir adamın özel yaşamında olup bitenleri hem yakından hem de uzaktan kısmen izleme fırsatı bulmuş birinin bakış açısından anlatıyor. Bu bakımdan yapıt, bir yandan özel bir yaşamöyküsünü, tarihi ve kimliği belgeleyerek anlatırken, bir yandan da teşhir ve gizlenme diyalektiği; komşuluk, gözlemcilik ve tanıklığın iç içe geçişi; kamusal ve özel alanlar arasındaki ilişkiler; Ortadoğu ve Afrika'daki eşcinsellerin karmaşık tarihi ve hâlâ yaşadıkları eziyetler gibi çok daha genel sorularla meşgul oluyor.

Meçhul Ağlayan Adam Müze Evi için Tasarı, 2017

Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man, 2017, detail

Mahmoud Khaled

b. 1982, Alexandria, Egypt
lives in Trondheim, Norway

In 2001, an incident occurred in Egypt in which fifty men aboard the Queen Boat, a gay disco floating on the Nile, were arrested. The men were apprehended by the authorities, tortured and subjected to media exposure that would entail significant reputational damage. While in the courtroom, the accused men covered their faces with white fabric to protect their identities. In one press photograph, a man with his face only partially covered is seen crying. This powerful image has become iconic within the Egyptian gay community as an expression of forced exposure, suffering and concealment as homosexuals continue to be persecuted.

Mahmoud Khaled's *Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man* (2017) is grounded in this historical event, but fictionalises the biographical details of a particular individual who represents the stigmatised groups in places such as the artist's native Egypt. The home-museum of this erudite and cultivated unknown man contains paintings, sculptures, objects, photographs, as well as his personal belongings. The work is located in ARK Kültür, a modernist villa in Cihangir, close to Istanbul Modern and Galata Greek Primary School, as well as Orhan Pamuk's Museum of Innocence, also a fictional museum. ARK Kültür is the former home of an antiques dealer – who was himself

homosexual – and who is one point of reference for Khaled's crying man. The fictional museum also includes an audio tour narrated from the perspective of a neighbour: an individual who has partially observed, with intimacy as well as distance, the goings-on of the unknown man's private life. While documenting a specific biography, history and identity, the work concerns itself with larger questions, such as the dialectics of exposure and concealment; the entanglement of neighbourhood, vigilance and testament; the interrelations of public and private spheres; as well as the complex history of gays in the Middle East and Africa and the persecution they continue to experience.

Kim Heecheon

d. 1989, Seul, Güney Kore
Seul, Güney Kore'de yaşıyor

Gündelik yaşamlarımızı nerede geçiriyoruz? "Gerçek" hayatta mı, yoksa ekranların benzetimli "habitus" unda mı? Bugün tıbbi takip, GPS ve gözetim aracılığıyla en güçlü şekilde hissettiğimiz fiziksel deneyimler dahi izleniyor, kaydediliyor, görüntüleniyor.

Kim Heecheon'un *Lifting Barbells* (Halter Kaldırmak, 2016) isimli siyah beyaz videosu, bir insanın –seyahat, ekranlar veya dijital olan mesafesi aracılığıyla– birçok kişi gibi kendi deneyimlerine yabancılaşma halini anlatıyor. Videoda Kore'nin Seul şehrindeki bir anlatıcı, mevsimin yaz olduğu Arjantin'deki kız arkadaşına İspanyolca bir dizi kişisel mektup okuyor. Anlatıcı Kore'de kışın ortasında yazıyor; bu da videoda incelenen ölüm ve yaşam, gerçek ve yapay yaşam karşıtlıklarını yansıtan bir ikilik. Ekranı Seul'ün genel çekimleri, şehrin silüetinin ve manzarasının üç boyutlu mimari görüntüleri, güvenlik kamerası kayıtları, havaalanı benzeri transit bölgelerin imgeleri ve insan hareketinin dijital animasyonu ile birleştiriliyor. Video, anlatıcının babasının bir bisiklet gezintisi esnasındaki ölümünden söz etmesiyle can alıcı noktasına ulaşıyor: Babanın GPS ile akıllı saatine kaydedilen Google Map verisi olarak hareketlerini, bisiklet kazasının konumunu ve öldüğü sıradaki kardiyograf verisini içeren dijital çekimleri izliyoruz.

Anlatıcı şöyle diyor: "Kullandığı bisiklet yolu bir yığın veriye dönüştürülerek dümdüz edilmişti."

Lifting Barbells'deki yoğun sıla özlemi ve gezginlik hissi, günlük yaşamın sürekli benzetim ve gerçekdışı ile kesintiye uğradığı bir dönemde, şu anki yaşam tarzımıza dair başka genel soruları kışkırtıyor. Çalışma, bir Güney Kore feribotunun alabora olarak yüzlerce kişiyi ölüme sürüklediği 2014'teki MV *Sewol* felaketinin ardından hazırlandı: Bu –sanatçının gözünde– toplumun işleyişine dair daha büyük sorunları ortaya koyan bir kazaydı. Videonun adı, filmin çeşitli veçheleriyle alakalı: Anlatıcının sağlık görevlisinin isteği üzerine ölmüş babasının kafasını tutup kaldırması ve kız arkadaşının anlatıcının yakın zamanda "ağırlık kaldırıp kaldırmadığı" na dair zararsız sorusu. Böylesi bir "ağır kaldırma", geçmişin yükünün üstesinden gelmek için gösterilen kişisel çabanın şifresine dönüşüyor. Peki siz ağırlık kaldırıyor musunuz? Elbette – hepimiz kaldırıyoruz.

Halter Kaldırmak, 2016, video karesi

Kim Heecheon

b. 1989, Seoul, South Korea
lives in Seoul, South Korea

Lifting Barbells, 2016, video still

Where do we pass our daily lives? In 'real' life, or within the simulated habitus of screens? Today, even our most acutely felt, corporeal experiences are monitored, recorded and visualised through medical tracking, GPS and surveillance.

Kim Heecheon's black and white video *Lifting Barbells* (2016) captures a condition, experienced by many, of alienation from one's own experiences – mediated by travel, by screens, or by the distance of the digital. A narrator in Seoul, South Korea, reads a series of personal letters in Spanish to his girlfriend in Argentina, where it is summer. The narrator writes from the middle of winter in Korea, a duality that mirrors the oppositions between life and death, real and artificial explored within the video. On the screen, impersonal footage of the city of Seoul is combined with 3D-rendered architectural views of the skyline and cityscape, surveillance-camera recordings, imagery of transit zones such as airports, and digital animation of human movement. The crux of the video arrives when the narrator tells of the death of his father while on a bicycle ride: we see digital footage of the father's movements on Google Map data via GPS recorded on his smartwatch, the location of the bike accident, and his cardiograph data as he is dying. The narrator states: 'The bicycle path he took has been flattened into a pile of data.'

Lifting Barbells' tugging sense of itinerancy and homesickness provokes more general questions about the way we live now, at a time when everyday life is punctuated by simulation and the unreal. It was made just after the MV *Sewol* disaster in 2014, when a South Korean ferry capsized, leading to the death of hundreds: an incident that – for the artist – demonstrated larger failures in society's workings. The video's title resonates with aspects of the film: the lifting by the narrator, on the request of a paramedic, of his deceased father's head and the girlfriend's innocuous question as to whether the narrator has been 'lifting weights' recently. Such 'heavy lifting' becomes a cipher for personal struggles to overcome the weight of the past. Have you been lifting weights? Yes – we all have.

Fernando Lanhas

d. 1932, Porto, Portekiz
ö. 2012, Porto, Portekiz

Soyut resim Portekiz'de 1940'lı yıllarda ağırlıklı olarak Fernando Lanhas'ın çalışmaları sayesinde tanınmaya başladı. Lanhas, kullandığı soluk mavi, açık gri ve beyaz tonlarındaki ritmik desenlerle, sınırları belirgin, enerji dolu, geometrik soyutlamalar üretti. Günümüzde daha çok ressamlığıyla bilinse de, kullandığı formlarda öne çıkan rasyonelliğin, Portekiz'de modernist tarzda evler tasarlayan ve inşa eden Lanhas'ın mimar yanından geldiğini düşünebiliriz. İstanbul Bienali'nde Lanhas'ın üç mimari sunum tahtası üzerindeki yapıtlarının yanı sıra ilk defa sergilenen bir kolajı yer alıyor.

Sunum tahtasında sergilenen çalışmalar, incelikli kat planlarının yanına yerleştirilmiş, beyaz renkli modernist bir binadan farklı görünüm sunan –döner merdiven, cepheden görünüş ve odalardan kareler– yalın, siyah beyaz fotoğraflardan oluşuyor. Üç parçalı kolajda ise Lanhas'ın kendi ailesi için tasarlayıp inşa ettiği ev yer alıyor. Dikkatle düzenlenmiş olan bu parçalar, mimari formların katılık ve belirginliğini, tasarımlarındaki hissiz modernizm ve rasyonalizmden koparıp aile içi sevgi, yakınlık ve tanınırlık alanlarına aktarıyor. Bu etkinin yakalanabilmesi için, kişisel aile fotoğrafları evin dışını gösteren fotoğraflarla yan yana getiriliyor. Örneğin raflar ve teras gibi ayrıntılar,

yastık ve oyun oynayan çocukların resimleri ile birleştiriliyor. Dolayısıyla bu yapıtlarda, bir mimarın teknik ressamlığı ve organizasyona yatkınlığı ile bir ressamın kompozisyon ve dokunma becerileri iç içe geçiyor. İnşa etmenin kişisellikten tamamen arınmış boyutunun içine, çocukluk hatıralarıyla insan belleğinin parçalı motiflerinin özel ve özel boyutunu yerleştiren bu kolajlar, resimde de tasarımda da soyutlamaya dönük en tavizsiz çabaların bile kişisellik, duygu ve sevgiden esinlenebileceğini gösteriyor.

İsimsiz, 1960

Fernando Lanhas

b. 1932, Porto, Portugal

d. 2012, Porto, Portugal

Untitled, 1960

During the 1940s, abstract painting achieved recognition in Portugal primarily through the works of Fernando Lanhas. Employing rhythmic designs in shades of cool blue, light greys and white, he produced works of restrained, bristling, geometric abstraction. Although today he is primarily known as a painter, the rationality of his forms can also be related to his other vocation as an architect who designed and built houses in the modernist style in Portugal. For the Istanbul Biennial, works on three architectural presentation boards are exhibited alongside a collage triptych.

The former are sober, monochrome photographs depicting various views of a white modernist building – the spiral staircase, the façade and shots of rooms – arranged alongside delicate floor plans. The three collages depict the house that Lanhas designed and built for his own family. In their careful arrangement, they transmute the rigidity and clarity of the architectural forms from the cool modernism and rationalism of their design to sites of domestic affection, intimacy and identification. This is achieved through the juxtaposition of personal family photographs alongside photographs depicting the exterior of the house. Details such as shelving and a terrace, for example, are combined with images of pillows and child at play. Thus the works combine an

architect's propensity for draftsmanship and organisation with a painter's compositional and tactile skills. These collages, where the impersonality of construction is imprinted with the subjective and private, fragmentary motifs of childhood or human memory, show how even the most austere attempts at abstraction, whether in painting or in design, can be motivated by personality, emotion and love.

Victor Leguy

d. 1979, São Paulo, Brezilya
São Paulo, Brezilya'da yaşıyor

Tarihi hep galip gelenlerin yazdığı söylenir. Victor Leguy'un çalışmaları, kurumsal veya resmi tarih anlatılarının, ideoloji, siyaset, cehalet veya yozlaşma nedeniyle nasıl basitleştirildiğine ya da perdelendiğine işaret eder. Sanatçının *Structures for Invisible Borders* (Görünmez Sınırlar için Yapılar, 2016-17) başlıklı projesi, São Paulo, Brezilya bağlamında göçlerin ve yerinden edilmelerin tarihine ve izlediği güzergâhlara odaklanıyor. Leguy, bu proje için, göçmenlerin Brezilya'da oynadığı tarihi rolü ağır biçimde azımsayan *Snips of Old São Paulo* (Eski São Paulo'nun Önemsiz Kişileri) adlı ders kitabında bahsi geçen kimi göçmenlerin yaşamlarını araştırdı. Bu göçmenlerin torunları ile bağlantı kurdu ve onlardan Amerikan yerli halkları arasında yaygın olan bir gelenek –mübadele– aracılığıyla, göçmenlerin farklı tarihlerini oluşturabilmesini sağlayacak nesneler, metinler, belgeler ve fotoğraflar topladı. Leguy bu nesne, belge ve fotoğrafların üzerine, silinip gitme ve kaybolmayı, vahşiliğin ve tarihin sterilleştirilmesini, resmi anlatıda basitleştirilen veya sansürlenmiş yerli ve göçmen tarihini temsilen, beyaz bir çizgi çekti.

Leguy, İstanbul Bienali için bu Brezilya projesini Türkiye'deki göç akışları üzerine bir soruşturmaya doğru genişletti. Bu yeni proje, İstanbul'un en eski semtlerinden biri olan Fener'deki hem kütüphane hem kafe

hem de bir kitapçısı olan The Pages adlı mekânı odağına alıyor. Batılı romanların Arapça çevirilerinin yanı sıra Suriye'den kitapların da bulunabildiği mekânın kafesi, Arap Baharı ve Suriye iç savaşının başlamasıyla birlikte, Suriyeli, Iraklı, Libya ve Yemenli genç Arap sürgünlerin buluşma noktası haline geldi. Leguy, Fener semtini 3,5 milyon Suriyeli mültecinin göç etmiş olduğu bir ülkede tarih, sürgün ve kültür aktarımının kesişim noktası olarak ele alıyor. İstanbul Bienali'nde sergilediği bu proje için Leguy, bu mekânda tanıştığı insanları kendisiyle bir objeyi değiş tokuş etmeye ya da kurtulmak istedikleri bir şeyi kendisine vermeye çağırıyor. Sembolik görünmezlik koşullarına, bilgi, anlatı ve tarihlerin üzerinin örtülmesine atıfla bu objelerin de bir kısmı beyaza boyalıdır.

Görünmez Sınırlar için Yapılar, 2016-17, ayrıntı

Structures for Invisible Borders, 2016–17, detail

Victor Leguy

b. 1979, São Paulo, Brazil
lives in São Paulo, Brazil

It has been said that history is written by the victors. The works of Victor Leguy point out how institutionalised or official accounts of history undergo simplification or obfuscation due to ideology, politics, ignorance or corruption. His project *Structures for Invisible Borders* (2016–17) focuses on histories and trajectories of migration and displacement, specifically in the context of São Paulo, Brazil. To do so he researched the lives of certain immigrants mentioned in the school textbook *Snips of Old São Paulo*, which severely downgrades the historical role that they played in Brazil. The artist established contact with their descendants through an action that is common among Amerindian peoples – the exchange – collecting objects, texts, documents and photos in order to form a portrait of their divergent histories. Leguy then partially covered these objects, documents and photographs with a white line, suggesting erasure or disappearance, the sanitation of brutality and history, and indigenous and migrant history that are simplified or expurgated in the official narrative.

For the Istanbul Biennial, Leguy extends his Brazil project with an investigation of Turkey's migratory flows. His work centres on a library, coffee shop and bookstore called The Pages in the Fener neighbourhood of Istanbul, one of the city's

oldest districts. The shop contains Arabic translations of Western novels, as well as Syrian books, and in the wake of the Arab Spring as well as the civil war in Syria, its café has become a meeting point for young Arab exiles, such as Syrians, Iraqis, Libyans and Yemenis. Leguy is interested in Fener as a crossroads of history, exile and cultural transfer in a country that is experiencing the influx of 3.5 million Syrian refugees. For his contribution to the Istanbul Biennial, he is inviting people whom he met at this bookshop and café to exchange an object with him, or to give him one they want to get rid of. These objects are again partially painted white, recalling conditions of symbolic invisibility, and the whitewashing of information, narratives and histories.

Klara Lidén

d. 1979, Stockholm, İsveç
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Klara Lidén, yapıtlarında kamusal ya da kentsel alanın inşa edilmiş çevresine ait ayrıntı öğeleri kullanır. Bu öğeleri, özelleştirmeye ilişkin ve müştereklerin ya da kamunun hizmetindeki alanların giderek yok oluşuna ilişkin soruları araştırmak için temellük eder. Lidén'in endüstriyel ve fonksiyonel bir görünüme sahip heykel ve enstalasyonları, özellikle de içerdikleri – inşaat malzemeleri ya da kent alanlarından toplanmış diğer şeyler gibi– buluntu nesneler yoluyla, kent içindeki alanları çağırıştırır. Bu yapıtlar, tüm bu malzemeleri kullanırken aynı zamanda bir direniş ya da isyana, potansiyel bir şiddet, radikalizm ve anarşiye dikkat çekmek ister. Lidén, kent yaşamı ve bunun daha genel toplumsal güçlerle, örneğin milliyetçiliklerin yükselişi sırasında göze batan çirkinliklerin ya da görünmeyenlerin gizlenmesi ya da ülkeler arasında duvarlar çekilmesiyle ve günümüzdeki atomlaşma ve sekterleşme süreçleriyle bağlantılarını konu edinir.

İstanbul Bienali'nde Lidén'in sokak ile burjuva ev yaşamı ve bekleme odalarına ait bazı öğeleri bir araya getirdiği üç başlıksız yapıtı yer alıyor: *Untitled (studyzaun)*, (İsimsiz (studyzaun), 2017), *Untitled (wartezaun)*, (İsimsiz (wartezaun), 2017) ve *Untitled (liegezaun)*, (İsimsiz (liegezaun), 2017). Almancada "telörgü" anlamına gelen "zaun" sözcüğünün bu farklı çekimleri, izleyiciler kadar yapıtların izlenmesini,

içinde beklenmesini ve üzerinde çalışılmasını da engellemeyi amaçlıyor. Bu yapıtlarda, Berlin'in kentsel alanlarından toplanıp görüşü geçici olarak engelleyen beton bloklar üzerine oturtulmuş ve sergi alanına yerleştirilmiş inşaat bariyeri yer alıyor. Orta sınıfla özdeşleşmiş bir eşya olarak yeniden yapılmış bir şezlongu da içeren yapıtın malzemeleri, ağırlıklı olarak Berlin sokaklarından toplandı.

Sanayi tipi, çinko levhalı çelik telörgülerle çerçevelenmiş halde sunulan İstanbul'daki sokak sanatından manzaralar yapıtı direniş ve ortaklık alanlarıyla ilişkilendirirken, rahatsız ve bir bakıma kullanışsız görünen şezlong bir burjuva simgesini yapıtın içine uğrattırıyor. Dışlayan ve ayıran bir telörgü ile kötünün iyisi bir konfor simgesi arasında kurulan bu ittifak, aynı zamanda Lidén'in sınırların ve telörgü imalatının giderek çoğaldığı, yalnızca imtiyaz ve güç sahibi olanların içirme ve sınırlama hakkına sahip olduğu ve güvenliğin yanlış bir şekilde dışlama ile eşitlendiği bir çağa dair yorumunu temsil ediyor. Lidén, bir araya getirilip aynı bağlam içine yerleştirildiklerinde sessiz bir direniş siyasetinin sembolleri olarak ağırlık kazanmaya başlayan basit malzemeleri kullanarak kent ve ev alanlarını çökertiyor.

İsimsiz (liegezaun), 2017, İsimsiz (wartezaun), 2017 ve İsimsiz (studyzaun), 2017

Klara Lidén

b. 1979, Stockholm, Sweden
lives in Berlin, Germany

Untitled (liegezaun), 2017, Untitled (wartezaun), 2017, and Untitled (studyzaun), 2017

The works of Klara Lidén employ discrete elements of the built environment of public or urban space. She appropriates these elements to investigate questions surrounding privatisation and a disappearing commons or spaces for public use. Her sculptures and installations, which appear industrial or functional, recall spaces within a city, incorporating found objects, especially building materials or things culled from urban settings. At the same time, they seek to locate a resistance or rebellion in the use of those very materials: a potential violence, radicalism or anarchy. Lidén's themes are city life and its connections to larger societal forces: the concealment of the unsightly or unseen, or the building of walls between countries during incipient nationalisms and today's processes of atomisation and sectarianism.

For the Biennial, Lidén is presenting three works that refer both to the street and to bourgeois interiors and waiting rooms: *Untitled (studyzaun)* (2017), *Untitled (wartezaun)* (2017), and *Untitled (liegezaun)* (2017). Inflections of the word 'Zaun' – meaning 'fence' in German – they are intended to block viewership as much as to be viewed, waited in, or studied. These works include segments of fences, sourced from urban spaces in Berlin, and placed in the exhibition space, grounded by concrete blocks on each side, temporarily obstructing the view. Incorporating a chaise longue, a reworked

item of middle-class furniture, the pieces' materials are sourced primarily from the streets of Berlin.

While the industrial, zinc-plated steel fence frames portions of the city's street art, allying the work to sites of resistance and commonality, the chair deconstructs a bourgeois emblem and appears uncomfortable and somewhat dysfunctional. The alliance between a fence, which excludes and divides, and an emblem of cold comfort is intended by the artist as a commentary on an age of increased borders and fence-making – an era in which those with privilege and power have the capacity to contain and restrain, and where safety is falsely equated with exclusion. In this way, Lidén collapses urban and domestic spaces using simple materials that, in their combination and contextualisation, gain weight as symbols of a quietly resistant politics.

Liliana Maresca

d. 1951, Buenos Aires, Arjantin
ö. 1994, Buenos Aires, Arjantin

1994 yılında AIDS nedeniyle hayatını kaybeden Liliana Maresca, tüm heykel ve performanslarını, Arjantin'de diktatörlüğün kuruluşundan devlet şiddetinin nihayet sona erdiği 1983'e kadar süren, devlet terörizmi ve kanlı çatışmaların, faili meçhul cinayet ve kayıpların yaşandığı bir dönemde üretti.

Maresca'nın 1984 tarihli fotoğraflardan oluşan başlıksız serisinde, Marcos Lopez'in fotoğrafladığı, anlamı son derece yoğunlaştırılmış bir foto-performans yer alıyor. Fonda pek çok yerinden sökülmüş bir duvar kâğıdının yer aldığı bu performans, Buenos Aires'te Parque Lezama'nın yanındaki terk edilmiş Marconetti binasında gerçekleştirilmişti. Bina o zamanlar aralarında Maresca'nın birlikte çalıştığı Daniel Riga'nın da bulunduğu sanatçıların işgali altındaydı. Bir fotoğrafta, kadrāja küçük bir yumurta taşıyan bir el girer; gergin avuç içi üzerine düşen beyaz ışık arkadaki açık kapıyı da aydınlatmaktadır. Başka birinde ise, bir odanın içinde bir dizi açık kapı görülür. İçerisi ile dışarı arasında bir geçişi temsil eden bu imge, bireysel eylemler yoluyla politik bir adım atmaya işaret etmesi bakımından aynı zamanda politik bir değer taşır.

Maresca, *Recolecta* (1990/2017) başlıklı yerleştirmesinde, bir *cartonero*'dan (yük

arabacısı) kiraladığı gerçek bir yük arabası, yine buna benzer, sprey tabancasıyla beyaza boyanmış ikinci bir araba ile bir kaide üzerinde yer alan, pirinç ve gümüşten yapılmış iki küçük yük arabası kullanır. *Cartonero* figürü, Arjantin'de özellikle 1990'lı yılların başında ve 2001'deki ekonomik krizde öne çıkmıştı. Yeni hükümetin neoliberal politikalarının insanları yoksulluğa sürüklemesiyle birlikte, küçük paralar kazanabilmek için kâğıt atık toplamaya başlayan insanların kullandığı bu el arabalarına artık her yerde rastlanabiliyordu. Maresca'ya göre bu üç farklı araba, üç farklı aşama olarak da düşünülebilir: Birincisi gerçek, ikincisi formel temsil (beyaz el arabası) ve üçüncüsü neoliberal çağda ironik bir ulusal sembol olarak. Nesnelerin metale dönüşümü, (Maresca'nın HIV teşhisinden sonra ilgisini daha çok çekmeye başlayan) simyayı ve dönüşüm süreçlerini çağırıştırır. Maresca'nın doğrudan politika ve kişisel krizlerde temellenmekle birlikte bunların ötesine geçen yapıtları, usul usul ama sözünü dinletmeyi başarabilen bir tonda, bize kayıplardan, ihtimamdan, geçişten ve geçim kaynaklarımızın kırılganlığından bahseder.

Recolecta, 1990/2017

Recolecta, 1990/2017, detail

Liliana Maresca

b. 1951, Buenos Aires, Argentina

d. 1994, Buenos Aires, Argentina

The sculptures and actions of Liliana Maresca, who died in 1994 of AIDS, were done in the wake of the Argentinian dictatorship and ensuing state violence, which ended in 1983: a period of state terrorism, bloody strife and numerous unresolved disappearances.

Maresca's untitled series of photographs from 1984 comprise a laconic photo performance, documented by Marcos Lopez. The abandoned Marconetti building, near Buenos Aires' Parque Lezama, in whose empty interior the performance took place against a background of peeling wallpaper, was being occupied at the time by artists such as Maresca's collaborator Daniel Riga. In one photograph, a hand reaches into the frame holding a small egg, the white light reflecting on the outstretched palm as well as the open door behind it. In another, we see a number of open doors in a room. Representing a transition between exterior and interior, this image has political valence: a political way forward by means of personal actions.

For the installation *Recolecta* (1990/2017), a real cart rented from a *cartonero* (or cart-pusher) is exhibited. The figure of the *cartonero* was prevalent in the early 1990s in Argentina and during the major economic crisis of 2001. After the neoliberal policies of the new government plunged many into

poverty, wheelbarrows became a common sight, used by individuals to collect paper garbage in exchange for a small refund. For Maresca, the *Recolecta* series can be thought of as three stages: the real; formal representation (the white cart); and as an ironic national symbol during a neoliberal age. The objects' transmutation into metal recalls alchemy and transformation (interests of Maresca's after her HIV diagnosis). Grounded in, but transcending, immediate politics and personal crisis, Maresca's work speaks quietly and authoritatively of loss, care, transition, and the fragility of livelihoods.

Olaf Metzel

d. 1952, Berlin, Almanya
Münih, Almanya'da yaşıyor

Sanatçı Olaf Metzel, heykel ve enstalasyonlarında “Turbokapitalismus” olarak isimlendirdiği kontrolden çıkmış pazar kapitalizminin toplumsal ve politik etkilerini sorguladı. 1987’de sanatçının kamusal heykeli 13.4.1981 (1987), sol terörizm üzerine tartışmaların halen sürdüğü serbest pazar Batı Almanya’sında hassas bir konuya temas etmişti. Berlin Kurfürstendamm meydanında yer alan bir metal polis bariyeri yığını şeklindeki çalışma, adını bir Kızıl Ordu Fraksiyonu üyesinin açlık grevi sırasında açlıktan öldüğüne dair medyanın yanlış bilgilendirmeleri sonrasında Almanya’da şiddetli protestoların patlak verdiği tarihten alıyor. Metzel’in çalışması, bazılarınca sol terörizme yönelik sempatiyi dışavuruyormuş gibi anlaşıldığından ve toplumsal protestoları tetiklediğinden sonunda sökülüp kaldırıldı.

Metzel’in galvanize oluklu demirden –ki genellikle geçici kırsal veya askeri yapıların çatılarında kullanılmanın yanı sıra ucuz ve kolayca monte edilebilir olmasından ötürü düşük gelirli ülkelerde de sıklıkla faydalanılan bir malzemedir– inşa edilmiş *Sammelstelle*’si (Toplama Merkezi, 1992/2017) dışı kapalı bir mekânsal enstalasyon. İçine döner bir kapıdan girilen mekân, yer yer şiddetli tahribata uğramışa benzeyen görüntüsü ile bir vandalizm ve huzursuzluk mahallini

andırıyor. Metzel, 1992’de yapıtının ilk versiyonunu yaptığında, bunun o dönem eski Yugoslavya’dan Almanya’ya giriş yapan çok sayıda mültecinin yer değiştirme gerçekliğini çağrıştırmasını istemişti – bu, kamp ve barınak amaçlı geçici yapıların inşası anlamına gelen bir olguydu. Bugün dünyanın dört bir yanında sayısız yaygın huzursuzluk vakalarına ve bir kez daha insanların yer değiştirmesine dair geniş ölçekli bir krize tanıklık ediyoruz. Metzel’in çalışması, isyankâr tahribat imasıyla, politik ve toplumsal yer değiştirmeler, göç hareketleri ve insanların kapatılmasına ilişkin karmaşık gerçeklere işaret ediyor.

Toplama Merkezi, 1992/2017

Sammelstelle, 1992/2017

3

Galata Greek Primary School

Olaf Metzel

b. 1952, Berlin, Germany
lives in Munich, Germany

In his sculptures and installations, the artist Olaf Metzel has examined the social and political effects of unchecked market capitalism: what he terms 'Turbokapitalismus'. In 1987, his public sculpture *13.4.1981* (1987) hit a nerve amid debates about left-wing terrorism in free-market West Germany. The work, a stack of metal police barriers installed on Berlin's Kurfürstendamm, takes its title from the date on which violent protests erupted in Germany after false media reports that a member of the Red Army Faction had starved himself to death on a hunger strike. Metzel's work was incorrectly viewed by some to express sympathies with left-wing terrorism, setting off public demonstrations before finally being dismantled.

Metzel's *Sammelstelle* (1992/2017) is a self-enclosed spatial installation constructed out of galvanised, corrugated iron – a material commonly used for roofs in temporary, rural or military constructions, and also often utilised in low-income countries due to its inexpensiveness and ease of assembly. The space, which is accessible through a revolving door, appears severely damaged in places, like a site of vandalism or unrest. When he made the first version of the work in 1992, Metzel intended it as an evocation of the realities of displacement for many refugees then entering Germany from

the former Yugoslavia – a fact that meant the construction of temporary structures for encampment and housing. Today, we are experiencing numerous instances of popular unrest around the world and yet another large-scale crisis of human displacement. Metzel's work, with its suggestion of rebellious damage, indicates the complex realities of political and social displacement, of human movement and the enclosure of peoples.

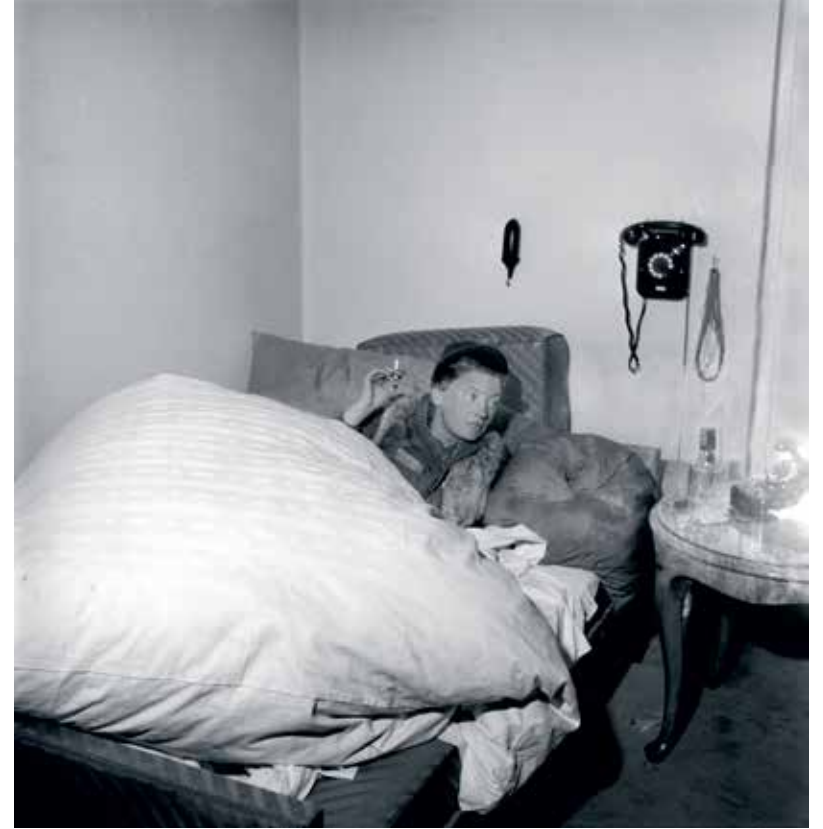
Lee Miller

d. 1907, Poughkeepsie, New York, ABD
ö. 1977, Chiddingly, East Sussex, Birleşik Krallık

Almanca *Unheimlich* ya da “tekinsiz” sözcüğü, bildik veya sıradan bir şeyin ürkütücü, dehşetengiz ya da tuhaf görünmeye başlamasının bizde yarattığı duyguyu tanımlar. Sigmund Freud’un meşhur analizinden de bildiğimiz *Unheimlich* sözcüğünün harfiyen çevirisi “ev gibi olmayan”dır. Sözcüğün bu birebir karşılığı, ev içi mekânlarımız gibi en tanıdık ve sevgi dolu alanların, belli koşullar altında garip veya korkutucu bir hale bürünmeye ne kadar da açık olduğunu gösterir. İçinde ev (home) sözcüğünü barındıran başka bir Almanca sözcük olan *Heimat* (“homeland-anayurt”) ise, Naziler tarafından çarpıtılarak tek bir halkın geleneksel alanına işaret eden ırkçı ve milliyetçi bir ideale dönüştürülmüştür. ABD’li gazeteciler Lee Miller ve David E. Scherman’ın çektiği tarihi fotoğraflar serisi, bu tür temaları öne çıkarır. Miller ve Scherman 1945 yılında bir Almanya gezisine çıktı. Güney Almanya’daki Dachau toplama kampını ziyaret ettikten sonra Münih’e geçerek Adolf Hitler’in dairesinde ve Hitler’in metresi Eva Braun’un yandaki evinde kalabilmeyi başardılar. Tarih 30 Nisan 1945’ti. Nazilerin yenilgiye uğraması yakındı ve daireler Amerikalı askerler tarafından işgal edilmişti. Scherman, zamanında başarılı bir manken olan Miller’ın, Hitler’in özel banyosunda sanki banyo yapıyormuş gibi poz verdiği fotoğraflarını çekmesine yardım etti. Ayrıca

Miller bu evde objektifiyle, Amerikalı bir askeri samimi ve savunmasız bir anında, tıraş olurken yakaladı. Bu fotoğraflarda özellikle bazı detaylar dikkat çekicidir: Hitler’in bir portresi, banyo komodininin üzerinde bir çıplak kadın heykeli, Miller’ın banyodaki paspası kirletmiş olan çamurlu botları. Yandaki ev, Eva Braun’un eviydi. Miller o evde Braun’un yatağında uyuyordu. Bu tekinsiz olayı görüntüleyen fotoğrafta, Miller’ın başının yukarısından düşecekmiş gibi sarkan siyah bir telefon görülür. Miller’ın Eva’nın kızkardeşi Gretl Braun’un yatak odasında çektiği başka bir fotoğrafta ise, Eva’nın duvardaki portresi de yer alır. Tetikte bekler bir hali olan Eva, sanki evindeki yabancıların farkındaymış gibi aşağıdaki dağınık yatağa bakmaktadır.

Spontane çekilen bu fotoğraflar, savaş zamanında yaşanan işgallerin insani yanına işaret ettiği gibi, bu insan figürlerinin yüzleri izleyiciye dönük, yalıtılmış görünümleriyle çatışan darmadağınık daireleri şüphesiz şoke edici bir biçimde ortaya çıkarır. Tüm bu görüntüler, Hannah Arendt’in “kötülüğün sıradanlığı” tanımlamasını akla getirir. Tarihin ne garip bir cilvesidir ki 30 Nisan 1945’te, Miller’ın Hitler’le dalga geçercesine özel banyosunda fotoğraflar çektiği, paspasını botlarıyla kirlettiği gün, Hitler ve Braun Berlin’de *Führerbunker*’de (savaşın son aylarında saklandıkları yeraltı sığınağı) intihar ettiler.

Eva Braun'un yatağında Lee Miller, 12 Wasserburger Straße, Münih, Almanya, 1945/2017

Lee Miller

b. 1907, Poughkeepsie, New York, USA

d. 1977, Chiddingfold, East Sussex, UK

Lee Miller in Hitler's bathtub, Hitler's apartment, 16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany, 1945/2017

The German word *Unheimlich*, or 'uncanny', refers to the effect we feel when something familiar or everyday is made to seem eerie, horrific or strange. As famously analysed by Sigmund Freud, *Unheimlich* literally translates as 'unhomely'. This reveals how our most familiar and cherished sites, such as our domestic spaces, are particularly liable to become bizarre or frightening under certain conditions. Another German word that contains 'home', *Heimat* ('homeland'), was corrupted by the Nazis as a racist, nationalist ideal for the traditional realm of a single people. Such themes are among those provoked by a remarkable series of historical photographs taken by US journalists Lee Miller and David E. Scherman.

In 1945, Miller and Scherman took a tour of Germany. After a trip to the Dachau concentration camp in southern Germany, they went on to Munich, where they managed to arrange to stay at Adolf Hitler's apartment, as well as the nearby residence of Eva Braun, Hitler's mistress. The date was 30 April 1945. Nazi defeat was approaching, and the apartments were occupied by American soldiers.

Scherman helped Miller – once a successful fashion model – take photographs of herself posing in Hitler's private bathroom, apparently having a bath. Miller also captured an American GI shaving there, in a

candid, vulnerable moment. Certain details are conspicuous in these photographs: a portrait of Hitler, a figurine of a naked woman on a bathroom sideboard, and Miller's soiled boots, which stain the mat on the bathroom floor.

Nearby was the house of Eva Braun. While there, Miller slept in Braun's bed; in a photograph documenting this uncanny event, we see a black phone hanging menacingly above her head. A separate photograph taken by Miller in the bedroom of Gretl Braun, Eva's sister, features a watchful portrait of Eva on the wall, looking down upon dishevelled bedding, as if she were aware of the intruders.

Spontaneously taken, the photographs show the human side of wartime occupation, while revealing, not without shock, the messy apartments, which jar with the detached outward presentation of these figures. The images bring to mind the phrase 'banality of evil' coined by Hannah Arendt. In an ironic twist to the story, on 30 April 1945, the same day Miller was mocking Hitler by being photographed in his bathtub, staining his mat with her boots, Hitler and Braun were in the *Führerbunker* in Berlin, taking their own lives.

Mahmoud Obaidi

d. 1966, Bağdat, Irak
Burlington, Ontario, Kanada'da yaşıyor

Bir medeniyetin kuruluşu binlerce yıl alır, yıkılması ise sadece birkaç dakika. Mahmoud Obaidi, anayurdu Irak'ı 1991 yılında terk ettiğinde, yaklaşık 7.000 yıllık bu kadim medeniyet savaş yüzünden yerle bir olmuştu. Obaidi'nin anayurdunu kaybetmiş olmasına verdiği bir tepki niteliğindeki yapıtları, aynı zamanda bir yurt ve bu yurdun yitip gittiği duygusunun tasavvur edilmesi ve yeniden yaratılmasında sanatın oynadığı role de işaret eder.

İstanbul Bienali'nde, Obaidi'nin Irak'ın yakın tarihine verilmiş kişisel bir yanıt niteliği taşıyan üç yapıtı yer alıyor. Sanatçının *Compact Home Project* (Kompakt Yurt Projesi, 2003-04) başlıklı yerleştirmesi, Irak'tan ayrılmasından bu yana biriktirdiği eskizler, gazete kupürleri ve diğer gelip geçici şeylerden oluşan bir arşiv. Bu malzemelerin içinde yer aldığı, metal ve tel ayrıçlardan oluşan koruyucu klasörler, sanatçının bir araya getirip düzenlediği bu belgeleri savaş ve yıkımdan korumaya çalıştığı hissini uyandırıyor.

Bunlarla birlikte, çeşitli mecraların bir arada kullanıldığı, büyük boyutlu iki mürekkep resim ise –*Sevişme Savaş. 3. Bölüm* ve *Sevişme Savaş. 4. Bölüm* (ikisi de 2013-15)– hafızalarda hâlâ taze olan savaşın ve yurdunu yitirmişliğin yanı sıra sanatçının yaşadığı şiddet deneyimini geri çağırıyor. Resimler, anayurt fikrinden izler

taşıyan, koyu siyah bir zemin üzerindeki hayvan, figür ve ağaç imgelerinin yarattığı çağrışımlardan faydalıyor. Tıpkı anılar ile mekânlar arasındaki ilişkileri gösteren bir zihin haritası gibi, Louise Bourgeois'nın *Femme Maison* serisine benzer şekilde tasvir edilmiş olan geometrik şekiller, parçalanma ve yıkıma olduğu kadar yeniden yerleşimin karmaşasına da işaret ediyor. Obaidi'nin yapıtları, parçalanmış ya da yitirilmiş olanın arkasından yas tutmakla kalmıyor, sanattan yararlanarak yola devam etmeye ve hatta yitirileni yeniden inşa etmeye girişiyor.

Sevişme Savaş. 3. Bölüm, 2013-15

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu

13

İstanbul Modern

25

Mahmoud Obaidi

b. 1966, Baghdad, Iraq
lives in Burlington, Ontario, Canada

Compact Home Project, 2003–04

13 Galata Greek Primary School

25 Istanbul Modern

It takes thousands of years to build a civilisation, but only minutes to destroy one. In 1991, Mahmoud Obaidi left his native Iraq, a nearly 7,000 year old civilisation torn apart by war. His works respond both to the loss of his homeland, and to the role of art in visualising and re-creating this sense of home and its dissolution.

For the Istanbul Biennial, Obaidi is showing three works that respond in a personal manner to the recent history of Iraq. His installation *Compact Home Project* (2003–04) is an archive full of sketches, newspaper clippings and other ephemera that he has collected since leaving Iraq. The protective folders, made from metal and mesh dividers, in which they are presented suggest that the artist is trying to safeguard his re-configured documents from warfare or destruction.

Meanwhile, two large-scale ink and mixed-media paintings – *Make War Not Love*. *Chapter 3* and *Make War Not Love. Chapter 4* (both 2013–15) – conjure the recent memory of war and loss of home, and the artist's experience of violence. The paintings use an associative imagery of animals, figures and trees, each tinged with the idea of homeland, against a stark black background. Like a mind-map of interlinked memories and spaces, and recalling the style of Louise Bourgeois' series *Femme Maison*, the rendering of geometric shapes suggests the

tumult of fragmentation and destruction, as well as relocation; Obaidi's works not only mourn that which has been broken or lost, but also employ art to move on and even attempt to reconstruct it.

Henrik Olesen

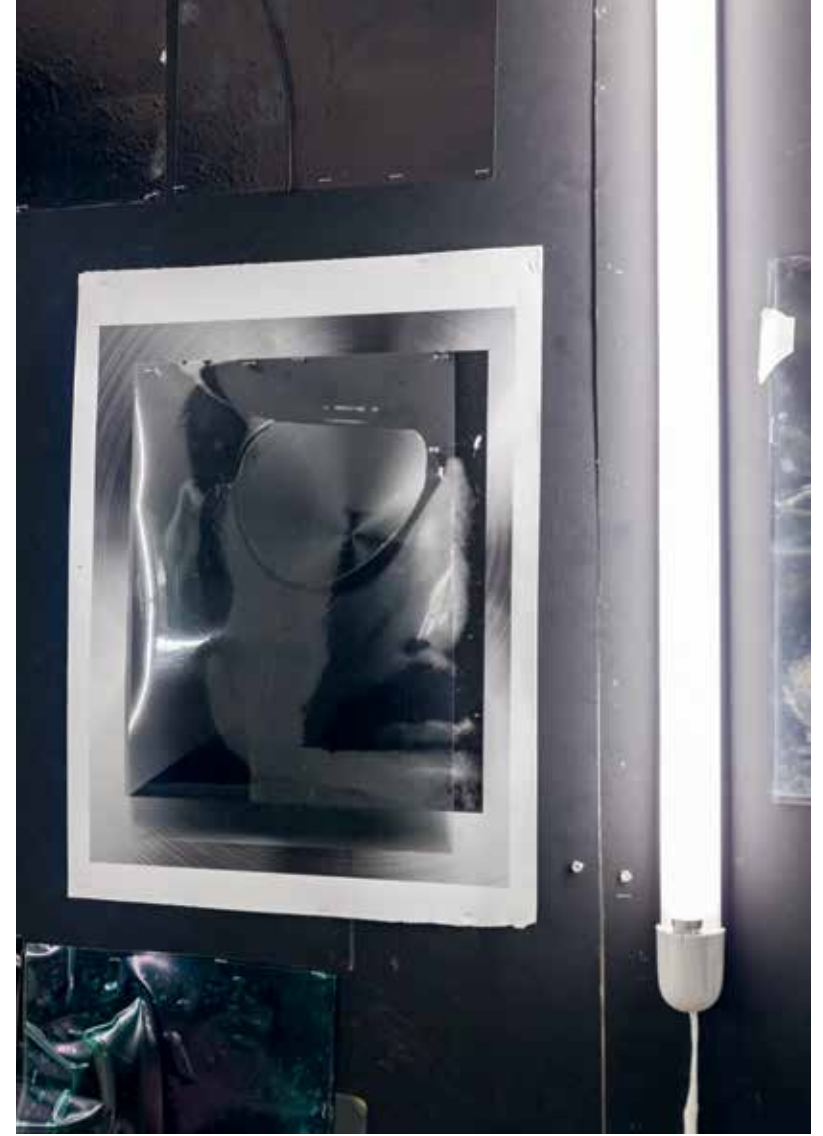
d. 1967, Esbjerg, Danimarka
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Henrik Olesen'in yapıtları, bastırılmış olanın, görünmeyen, gizlenmiş, özel ve dışlanmış olanın siyaseti üzerine incelemelerdir. Kolaj ya da yazıcı çıktısı gibi basit malzemelerle ya da bir kimsenin özel eşyalarını bir duvar üzerine yerleştirerek, özellikle de eşcinselliğin tarihiyle uyumlu bir şekilde, bireysel kimliğin nasıl tutsak edildiğini araştırır.

Olesen'in İstanbul Bienali için ürettiği enstalasyonlar ve hayaletimsi kolajlar serisi, "pis komşu" figürüne ya da mahallenin nasıl da bir dikizcilik, güvensizlik, fetişizm ve tekinsizlik alanı haline gelebileceğine odaklanıyor. Serideki yapıtlar, (pek çok anlamıyla) "komşular"ın bize dostluk edebileceği gibi bizi pekâlâ korkutabileceği gerçeğinden yola çıkıyor. Etrafımızdaki insanlara bize ve sınırlarımıza saygı duyacakları konusunda güvendiğimiz için, böyle yapmayabileceklerine dair korkularımız mahalleleri hasmane ve hatta tehlikeli yerlere dönüştürebilir. Kazara ya da "röntgenci" gibi -Alain Robbe-Grillet'in Dikizci adlı romanında etrafıca ele aldığı mahalle arketipi- özel anlarımızda seyredildiğimiz ve bizim de başkalarını seyrettiğimiz komşuluk yaşamının böyle bir dikizcilik boyutu da vardır.

Olesen İstanbul Bienali'ndeki yapıtında cinsel fantezi, dikizcilik ve ortak yaşamın çarpışması üzerine düşünüyor. İstanbul

Modern'nde yer alan mekâna özgü enstalasyonunda, izleyicilik, mahremiyet ve sınırları delme gibi meseleleri çağrışımsal bir tarzda ele alan bir dizi soyut kolaja yer veriyor. Henüz olgunlaşmamışlığın acıması havasını taşıyan bu kolajlar, Georges Bataille'in *informe* (formsuz) kavramı ile Adnan Çoker ve Fahrnelisa Zeid gibi Türkiye'li soyut ressamların yapıtlarını akla getiriyor. Saydam plastik ve aynadan yansıtılan arka planlar üzerinde katmanlar oluşturmaya dayalı bir yöntemle üretilmiş olan kolajlarda, delik, anahtar, gözlük ya da kablo gibi mimari ve mekânsal ayrıntıların soyutlamaları sunuluyor. İzleme ya da izlenme etiği ve teknolojileri, toplumsal yakınlık ve uzaklık, bir arada yaşamamanın gereği olarak girilen rasgele ve bazen de tekinsiz ilişkilerde yaşanan belirsizlik ve hatta cinsel fantezilerin flu gerçekliğine ilişkin sorular ortaya atılıyor.

Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, Işıklar, 2017

Henrik Olesen

b. 1967, Esbjerg, Denmark
lives in Berlin, Germany

Cables, Keys, Glasses, Lights, 2017

The works of Henrik Olesen examine the politics of the repressed, the unseen, the hidden, the private and the excluded. Through the use of simple materials, such as collages and printouts, or the laying out of individual possessions on a wall, he explores the trappings of individual identity with a particular attunement to the history of homosexuality.

Olesen's series of installations and ghostly collages for the Istanbul Biennial focus on the figure of the 'dirty neighbour' and the capacity of neighbourhoods to become sites of voyeurism, distrust, fetishism or the uncanny. The work responds to the fact that 'neighbours' (in many different senses) have the potential to frighten us as well as befriend us. Because we rely on those around us to respect us and our boundaries, our fears that they may not do so can make neighbourhoods places of hostility and even danger. There is also a voyeuristic aspect to neighbourly life, as we gaze at and are gazed upon by one another in private moments, either inadvertently or as a 'peeping Tom' – a neighbourhood archetype notably explored in Alain Robbe-Grillet's *The Voyeur*.

Olesen's work for the Istanbul Biennial reflects on the collision between sexual fantasy, voyeurism and shared life. In a site-specific installation at Istanbul Modern, he is showing a series of collages that respond

in an associative manner to questions of viewership, intimacy and transgression, while in their abject inchoateness they resonate with Georges Bataille's notion of the *informe* (the 'formless') as well as with the work of Turkish abstract painters such as Adnan Çoker and Fahrelnissa Zeid. The collages are produced through a method of layering on transparent plastics and mirrored backgrounds, creating abstractions of architectural and spatial details, such as holes, keys, eyeglasses and cables. They raise questions surrounding the ethics and technologies of watching or being watched, social proximity and distance, and the nebulous realities of uncertainty or even sexual fantasy experienced within the random, sometimes uncanny relationships into which we enter as a result of coexistence.

Lydia Ourahmane

d. 1992, Saida, Cezayir
Oran, Cezayir ve Londra, Birleşik Krallık'ta yaşıyor

Lydia Ourahmane'in yapıtları, bireylerin içine gömülü oldukları tarihsel anlatıları aşabilme kapasitelerini gözler önüne serer. Bunların çoğunda, kendi ülkesi Cezayir'in tarihi ve bugünü ile 1997-98 iç savaşından sonraki gündelik yaşama odaklanır. Ourahmane Cezayir'de büyürken, militarist köktencilik gerçeğine, yozlaşma ve terörizmin nasıl iç içe geçtiğine, ama aynı zamanda da sömürgecilik sonrası yaşamda varlığını sürdürmeye devam eden "bağımsızlık" mirasına doğrudan tanıklık etmiştir.

Ourahmane'in İstanbul Bienali'nde yer alan yapıtının başlığı *All the way up to the Heavens and down to the depths of Hell* (Cennetin en tepesinden Cehennem'in en dibine kadar, 2017), mülkiyet haklarının fiziki mülkiyet alanının aşağısındaki ve yukarıdaki dünyaya da uzandığını bildiren Latince bir deyişten (*Cuius est solum, eius est usque ad coelum et ad inferos*) geliyor. Yapıtı oluşturan 4 x 4 m büyüklüğündeki arazi, kıyısına kurulmuş ağır sanayi tesisleri yüzünden ciddi düzeyde kirlenme ve zehirli gaz salınımıyla boğuşan küçük bir liman şehri olan Arzew'den çok ucuza satın alınmıştır. Cezayir'de, gayrimenkul piyasasının kuralısızlığı, yolsuzluklar ve iyice büyümüş olan karaborsa gibi faktörlerin de eklenmesiyle, toprağı kirlenmiş küçük araziler çok ucuza satın alınabilmektedir.

Ourahmane İstanbul Modern'e sivri uçlu demir çubuklardan oluşan dört sütunla çevrili, 4 x 4 m boyutlarında basit bir beton platform kurdu. Cezayir'deki araziyle aynı büyüklükte olan bu platform, yeniden satılmasına ya da işgal edilip üzerine ev yapılmasına izin vermeyen asgari ölçülere sahip. Ara sıra platforma uğrayan bir trompetçi, sanatçının kendisinin bestelediği, kalk borusunu ya da bir hayvanın öldürülmesi gibi bir ritüeli çağrıştıran vakur, tören havasında bir ezgi çalıyor.

Ourahmane'in yapıtı, toprak mülkiyetinin duygulanımsal ve çevresel mirasını, bunun sömürgeleştirme ve sömürgelerin çözülüşü süreciyle ilişkisini ve koruyucu totemleri araştırıyor. Toprağın nasıl kullanıldığına ve el değiştirdiğine bakarak, çevreyle ve birbirimizle deneyimlerimizin kapitalizm, sömürgecilik, ticaret ve hem psikolojik hem de gerçek kirlenmenin doğrudan etkileri altında nasıl bir dönüşüm geçirdiğini gösteriyor.

Cennetin en tepesinden Cehennem'in en dibine kadar, 2017

All the way up to the Heavens and down to the depths of Hell, 2017

Lydia Ourahmane

b. 1992, Saïda, Algeria
lives in Oran, Algeria and London, UK

The works of Lydia Ourahmane evince the capacity of individuals to overcome the historical narratives in which they are embedded. Many of them look to the history and the present of the artist's country of Algeria and daily life after the Civil War of 1997–1998. Growing up there, the artist experienced the realities of military fundamentalism and the entanglements of corruption and terrorism, as well as the legacies of 'independence' within postcolonialist life.

Ourahmane's work for the Istanbul Biennial is titled *All the way up to the Heavens and down to the depths of Hell* (2017), from a Latin phrase (*Cuius est solum, eius est usque ad coelum et ad inferos*) describing property rights to the realms above and below the physical site of ownership. The work begins with a plot of land, which was purchased at a very low price in Arzew, Algeria, a small port city that has experienced significant pollution and toxic emissions due to its heavy industry along the coast. Together with non-regulation of real estate, corrupt practices and an expanded black market, this makes it possible to purchase very small plots of contaminated land at low prices.

At Istanbul Modern, Ourahmane has constructed a rudimentary 4 x 4 metre concrete platform surrounded by four columns with spiked iron rods, replicating

the size of the piece of land bought in Arzew, the minimum area necessary to secure it from re-sale or squatting. A trumpeter occasionally visits the platform, playing a sombre, ceremonial-sounding tune written by the artist that recalls the military reveille or a ritual rite such as the killing of an animal.

Ourahmane's contribution explores the affective and environmental legacies of land ownership and its relationship to colonisation and decolonisation, as well as the totems of protectionism. By looking at land use and transfer, her work shows how our experiences of the environment and one another shift through the direct influences of capitalism, colonialism, trade and contamination, both psychological and real.

Erkan Özgen

d. 1971, Derik, Mardin, Türkiye
Diyarbakır, Türkiye'de yaşıyor

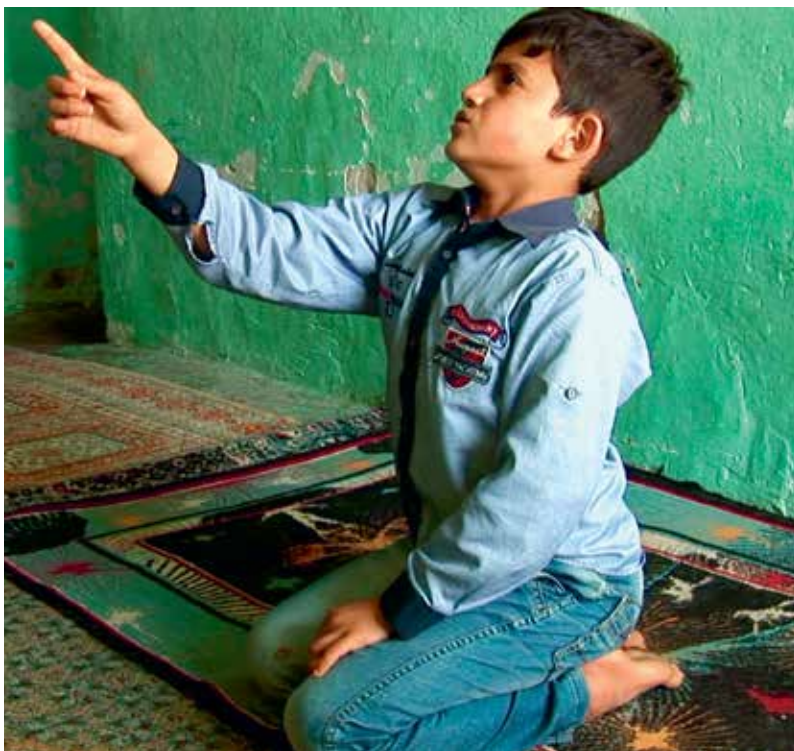
Avrupa'da devam eden göçmen krizi, insanlığın yirmi birinci yüzyılda karşı karşıya kaldığı acil sorunların başında geliyor: Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı terk etmek zorunda kalan milyonlarca insan Avrupa'ya akarken hem göç yollarında hem de güvenli olmayan varış noktalarında tehlikeli koşullarla yüz yüze kalıyor. Bu göçmenlerin, medya, belgeseller ve sanat mecralarında anlatılan hikâyeleri –doğruluk ve nesnellik dereceleri hep değişmekle birlikte– bu tür deneyimleri aktarmanın ve bunlarla ilişki kurmanın zorluklarını gözler önüne seriyor.

Erkan Özgen'in *Wonderland* (Harikalar Diyarı, 2016) başlıklı videosu da travmanın anlatılamazlığı üzerine düşünüyor. Bu kısa video, Kuzey Suriye'de, Türkiye'nin güney sınırına komşu olan ve Ocak 2015'te IŞİD tarafından kuşatılan Kobani kentinden kaçan Muhammed adlı on üç yaşındaki bir erkek çocuğuna odaklanıyor. İşitme ve konuşma engelli olan Muhammed, yaşadığı travmatik deneyimleri ifade etmek için sözcükleri değil, sadece bedenini kullanabiliyor. Ama bunu yoğun bir enerjiyle, herhangi bir acı belirtisi göstermeksizin yapıyor. Bir yandan Muhammed'in asla unutamayacağımız şekilde aktardığı bu hikâyelerin doğruluğundan şüphe duymamız pek olası değil, bir yandan da onun tüm bu hikâyeleri bildiğimiz yollardan anlatamıyor oluşu

başkalarının deneyimlerinin nasıl da bir belirsizlik, yansıtma, yanlış anlama ve korku alanı haline gelebileceğini gösteriyor. Bu açıdan video, savaş ve çatışmayı, travma ve acıyı bu yaşantılara yabancı olanlara anlatmanın imkânsızlığını gözler önüne serdiği gibi, izleyicilerin böyle yaşantıları kendi öznel konumlarından hareketle nasıl inşa etmeleri, hayal etmeleri ve görselleştirmeleri gerektiğine de işaret ediyor. Buradan bakıldığında videonun başlığının, tahayyül alanına ve onun ifade edilemez olanın temsilinde ne kadar önemli olduğuna gönderme yaptığı düşünülebilir.

Harikalar Diyarı, 2016, video karesi

Wonderland, 2016, video still

Erkan Özgen

b. 1971, Derik, Mardin, Turkey
lives in Diyarbakır, Turkey

The ongoing European migrant crisis counts as one of the major humanitarian emergencies of the twenty-first century: millions have been displaced from the Middle East and northern Africa and made their way into Europe, facing perilous conditions both en route and at their precarious sites of arrival. Their stories – told with differing degrees of accuracy and objectivity through the media, documentary forms or art – repeatedly point to the difficulties of mediating and relating such experiences.

pain to those for whom these experiences are foreign, and how viewers must construct, imagine and visualise such experiences from their own subjective position. Seen in this light, the work's title perhaps refers to the space of the imagination, and its importance in representing the inexpressible.

Erkan Özgen's video *Wonderland* (2016) reflects on the ineffability of trauma. The short video introduces a thirteen-year boy named Mohammed, who escaped from Kobani in northern Syria, directly south of the border with Turkey – a city that experienced a significant siege by ISIL forces in January 2015. Since he is deaf and mute, Mohammad can use only his body, and no words, to articulate his traumatic experiences. He does so with animated energy and no overt sense of sadness. While we may not doubt the authenticity of the narratives that Mohammed so hauntingly conveys, his inability to express them on our usual terms points to the way in which the experiences of others can become sites of uncertainty, projections, misconceptions and fears. The work shows the impossibility of representing war and conflict, trauma and

Aude Pariset

d. 1985, Versay, Fransa
Berlin, Almanya'da yaşıyor

İnsanlar yeryüzünde binlerce yıldır yaşıyor, ama gezegenimiz üzerinde sadece son 150 yılda silinemez, geri döndürülemez izler bıraktık. Örneğin plastik doğal süreçlerle parçalanmıyor ve yüzlerce yıl yok olmadan kalıyor. Aude Pariset İstanbul Bienali'nde insanın doğal ekolojiyle etkileşiminin yanı sıra bunun ev mekânı ve çocuk yetiştirmeyle ilgisini konu edinen bir yapıtıyla yer alıyor.

Toddler Promession® (2016) başlıklı enstalasyonda, toprakta çözünmemesi nedeniyle çevreye zararlı bir madde olan strafordan yapılmış bir döşek Ikea marka bir beşiğin içine yerleştirilip un kurtlarıyla dolduruluyor. Yakın bir tarihte biliminsanları, bu kurtların strafordan beslenerek yaşayabildiğini ve bu plastik köpüğü organik parçalarına ayırıştırabildiğini keşfetti. Bu bulgudan ve bunun radikalleştirilmeye açık ekolojik sonuçlarından yola çıkan Pariset, sergi süresince bu un kurtlarının straforu yavaş yavaş yiyip bitişini ve dışkıya dönüştürüşünü izleyebileceğimiz bir yapıt üretti.

Genellikle küçük çocukların kullandığı bir ev eşyasının, pis, tiksindirici ve ürkütücü yerleri çağrıştıran böcek larvalarının besin maddesi olarak yeniden konumlandırılması, enstalasyona derhal hissedilebilen yadırgatıcı bir hava veriyor.

Ama bu kafa karıştırıcı, tekinsiz his, yapıtın aslında önemli, pozitif ve onarıcı bir bilimsel buluşu hayata geçirerek, dünyanın ekosistemini zehirleyecek olan strafor bir döşekten biyolojik olarak parçalanabilir bir madde üretmesiyle bir zıtlık oluşturuyor. Yapıtın başlığındaki "promession" sözcüğü, insan kalıntılarının biyolojik olarak parçalanabilir bir madde şeklinde dondurulup kurutulduğu ve böylece bu aşırı nüfus çağında cesetlerin imhasının arkasında bıraktığı ekolojik izlerin iyileştirilebildiği bir sürece işaret ediyor. "Söz" anlamındaki İtalyanca sözcükten türetilmiş olan "promession", bu yapıt bağlamında geleceğe dair bir umut anlamını da kazanıyor. "Toddler" (tıpış tıpış yürüyen) ise, beşiğin ortalarda olmayan sahibine gönderme yapıyor ya da tıpkı yürümeye yeni başlayan çocuklar gibi dünyanın altını üstüne getiren insanların yıkıcılığını da gösteriyor olabilir.

Toddler Promession®, 2016

Aude Pariset

b. 1983, Versailles, France
lives in Berlin, Germany

Toddler Promession®, 2016

Humans have spent millennia on earth, yet it is only during the past 150 years that we have made an indelible, irreversible imprint on our planet. Plastics, for instance, cannot be broken down by natural processes, and will remain on the earth for many centuries. For the Istanbul Biennial, Aude Pariset is showing a piece that reflects on human interaction with natural ecology, as well as their entanglement with notions of domestic space and child-rearing.

In *Toddler Promession*® (2016), a mattress made from Styrofoam, a notoriously non-biodegradable material, has been placed in an IKEA infant's cot and filled with molitor worms. Scientists have recently discovered that these worms (also known as mealworms) are able to live off Styrofoam and break it down into organic matter. Inspired by this finding, and its potentially radical ecological implications, Pariset has created a work where, over the course of the exhibition, the molitor worms will slowly devour the Styrofoam and process it into excrement.

An immediate, uncanny quality is produced by the use of a piece of domestic furniture usually associated with young children repositioned as the foodstuff of larval insects typically linked to sites of uncleanness, disgust or horror. Yet this disorienting, haunted feeling collides with the work's

enactment of a significant, positive and reparative scientific intervention: making biodegradable material out of Styrofoam mattresses that would otherwise poison the earth's ecosystem. The word 'promession' in the work's title refers to a process in which human remains have been freeze-dried into a biodegradable substance, ameliorating the ecological footprint of the disposal of corpses in an age of overpopulation. The term stems from the Italian word for 'promise', suggesting in the context of this work a sense of hope for the future. But while 'toddler' may refer either to the absent inhabitant of the cot or to the larval worms, it might also evoke an image of destructive humans who, like toddlers, are wreaking havoc on the earth.

Stephen G. Rhodes

d. 1977, Houston, Texas, ABD
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Stephen G. Rhodes'un, cinsiyete göre bölünmüş bir hamamın kadınlar bölümünde sergilenen *Willkommen Assumption: Or the Private Propertylessness and Pals* (Willkommen Varsayımı: Ya da Özel Mülkiyetsizlik ve Ahbaplar, 2017) başlıklı yerleştirmesi, yeryüzündeki kırılgan zaman çizgimizi kısaltmakta olan insani güçlerin enerjik, ürkütücü ve bazen de fazlasıyla cesur bir yorumu. Bu çokkatmanlı yapıt, insanların nasıl hem muazzam yıkımlara ve acılara –“kaya gazı çıkarma”, mülteci krizi, Almanya'da popülist sağın yükselişi ve dünya çapında keskin politik kutuplaşma da dahil– yol açabildiğini hem de bu süreçleri görmezlikten gelip örtbas edebildiğini gösteren yakın tarihli örneklerle dayanıyor.

İzleyici seyyarlığın ve dayanıksız bir barınağın temsili gibi duran çadıra girdiğinde, kendini iki gerçek mekân birçok hayali mekânla birleştiren bir yerleştirmenin içinde buluyor. Proje, Robert Altman'ın Sweethaven adlı hayali sahil kasabasında geçen, ama aslında –bugün Avrupa'da yaşanmakta olan göçmen krizinde çok sayıda mülteci için bir transfer noktası işlevi gören– Akdeniz'deki Malta adasında çekilmiş olan *Temel Reis* (1980) filminden ödünç alınmış mimari öğeler ve dekor detaylarıyla başlıyor. Rhodes, yoksul mahalleler ya da politik kargaşa yaşanan bölgelerdeki gecekonduların

mimarisiyle iç içe geçirdiği bu detayların arasına İstanbul'dan toplanmış inşaat artıklarını da yerleştiriyor. Tüm bunları, geçen her saat bir spor alanı büyüklüğünde toprağın yok olup gittiği Assumption Parish, Louisiana'da petrol sanayisinin yıkıcı faaliyetlerinin tehlikeli bir subatana yol açmasından sonra terk edilmek zorunda kalan evlerin görüntüleri ile birleştiriyor.

Yapıtında tarihsel materyallere, son dönem politikalarına ve popüler kültür ikonografisine başvuran Rhodes, dünyaya egemen olmaya çabalarken kendi kendimizi çürütme ve yıkıma uğratma potansiyelimizi, ağzına geleni söylemekten çekinmeyen bir kara mizahla ele alıyor.

Willkommen Varsayımı: Ya da Özel Mülkiyetsizlik ve Ahbaplar, 2017

Willkommen Assumption: Or the Private Propertylessness and Pals, 2017, detail

Stephen G. Rhodes

b. 1977, Houston, Texas, USA
lives in Berlin, Germany

Located in the female section of a hammam that is usually gender-segregated, Stephen G. Rhodes's contribution to the Istanbul Biennial, *Willkommen Assumption: Or the Private Propertylessness and Pals* (2017) is an energetic, macabre and at times irreverent installation commenting on the human forces that are shortening our fragile timeline on earth. The many-layered work draws from recent instances in which humans have shown themselves capable of causing widespread destruction and pain – including fracking, the refugee crisis, the rise of the populist right in Germany, and fractious political polarisation worldwide – as well as their capacity to dissemble and cover-up such processes.

Entering a tent – an icon of itinerancy and fragile shelter – the viewer proceeds into an installation that unites two real places with several imaginary ones. The project begins with architectural and prop details drawn from the Robert Altman film *Popeye* (1980), set in the fictional coastal town of Sweethaven, but filmed on the real Mediterranean island of Malta, which has experienced significant refugee transfer during the ongoing European migrant crisis. Rhodes elides these details with the architecture of shanty houses in areas of poverty or political turmoil, while incorporating building remnants sourced from Istanbul itself. These are combined

with images of houses abandoned after the destructive practices of the oil industry caused a dangerous sinkhole to occur in Assumption Parish, Louisiana, where an area of land the size of a sports field is disappearing every hour.

Employing historical material, recent politics and pop-cultural iconography, Rhodes uses invective and dark humour to comment on our potential to corrupt and destroy ourselves through our processes of asserting control over the world.

A photograph of a stone archway. The arch is constructed from light-colored, irregular stones. The interior of the arch is lined with reddish-brown bricks. A wooden door with a geometric pattern and a brass handle is visible through the arch. A white banner with the text 'Herzlich Willkommen' is hanging across the arch. To the right of the arch, there is a pile of wooden planks.

Herzlich Willkommen

Ugo Rondinone

d. 1964, Brunnen, İsviçre
New York, NY, ABD'de yaşıyor

Ugo Rondinone'nin İstanbul Bienali için yaptığı iş, "Buradan nereye gidiyoruz?" sözcüklerini telaffuz eden bir dış mekân gökkuşağı heykeli. Kamusal alandaki ortak deneyimler üstüne gizemli cümlelerden oluşan *Gökkuşağı Şiirleri*'nin parçası olarak, ilk kez 1999'da 6. İstanbul Bienali'nde gösterilen bir işten uyarlanmış. Yeni parça İstanbul'daki önemli bir kültür mekânının dışına kalıcı olarak yerleştirilecek: Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün yakınındaki Mustafa Kemal Kültür Merkezi.

Bir kamusal mekâna yerleştirilen bu rengârenk gökkuşağı kemerinin birden çok okuması var. Bir yandan gökkuşağı, uzun zamandır LGBTİ ile ilişkili bir dayanışma sembolü ve olumlu bir mesajı veya bir umut habercisini temsil ediyor: Bulutların arasından beliren bir ışık hüzmesi. Öte yandan *Buradan Nereye Gidiyoruz?*'a mizahla, zor veya ağır zamanlarda ileriye dönük bir yolun varlığıyla ilgili bir belirsizlik veya umursamazlığa verilen bir imtiyaz olarak bakılabilir. İş, güvencesizlik veya istikrarsızlığın karşısında kartların yeniden karıldığı bir sorgulama anını sergiliyor. Fakat Rondinone'nin işinin canlı ve cıvıl cıvıl formu, geleceğe yönelik komünal bir merakın ortasındaki bir sıcakkanlık ve deneyim ortaklığı ruhunu iletme amacını taşıyor. İşteki geniş renk yelpazesi ise tam tersine, ekümenik bir modlar ve tonaliteler senfonisi olarak

yorumlanabilir ve dolayısıyla bir evrensellik vaadi ile herkesçe paylaşılan bir belirsizliğin karşısında farklılığın dönüm noktalarına, ufuklarına, ayrımlarına ve kavuşma noktalarına işaret ediyor olabilir.

Buradan Nereye Gidiyoruz?, 1999

Ugo Rondinone

b. 1964, Brunnen, Switzerland
lives in New York, NY, USA

Where Do We Go From Here?, 1999

Ugo Rondinone's work for the Istanbul Biennial is an outdoor sculpture of a rainbow that spells out the words: 'Where do we go from here?' Part of his *Rainbow Poems* series, enigmatic phrases about shared experience in public space, it is an adaptation of a work first shown at the 6th Istanbul Biennial in 1999. The new piece will be permanently placed outside an important cultural venue in Istanbul: the Mustafa Kemal Cultural Centre, a hub for art, business and cultural production near the Fatih Sultan Mehmet Bridge.

moods and tonalities, and thus may point to the junctures, dissonances and confluences of difference in the face of mutual uncertainty.

This arc of many colours placed in a public space has multiple meanings. On the one hand, the rainbow has long been a symbol of solidarity in relation to the LGBTI community. As a harbinger of hope – a prism of light emerging from the clouds – it represents a positive message. On the other hand, the phrase 'Where do we go from here?' can be seen as a somewhat humorous concession to uncertainty regarding the path forward in difficult or fraught times, a moment of questioning in the face of precariousness or instability. The form of Rondinone's work, vibrant and ludic, is intended to convey a spirit of conviviality, shared experience and communal wonderment toward the future. The broad spectrum of colours in the piece, however, can also be interpreted as a symphony of varying

Leander Schönweger

d. 1986, Meran, İtalya
Viyana, Avusturya'da yaşıyor

Çoğumuz rüyamızda tanıdığımız bir evin bir anda ve anlaşılmaz bir biçimde henüz keşfedilmemiş bölmeler, odalar ve ek bölümlerle dolduğunu görmüştüzdür. Evlerin içi, huzur, özlem ve aidiyet duyguları bakımından neredeyse arketipleşmiş alanlardır; rüyalar kadar kâbuslara da konu olabilirler. Belli davranış senaryolarıyla hareket kalıplarının hâkim olduğu bu hayli duygulanımsal mekânlar, korkularımızı ve isteklerimizi yansıtır.

Leander Schönweger'in Galata Rum İlköğretim Okulu'nda sergilenen *Our Family Lost* (Ailemiz Kaybetti/Kayboldu, 2017) başlıklı projesi, hem evlerin hem de kurum binalarının mimarisini, yakınlık ve yabancılaşma mefhumlarını düşsel bir tarzda ele alan bir enstalasyondur. Sanatçı bu enstalasyon için okulun çatısına bir labirent kurdu. İzleyiciler bir kapıdan girip başka bir kapısı olan bir odaya, sonra bu ikinci kapıdan yine öncekinin aynısı olan başka bir odaya gire gire ilerliyorlar. Ama birinden diğerine geçerken, odalar bir fraktaldaki gibi giderek küçülüyor. Labirentin içinde, tıpkı bir rüyada olabileceği gibi çoğalıp duran bu odalardaki duygusal yaşantılarını toparlayamaz ya da takip edemez bir halde, dışarı çıkmanın yolunu bulabileceklerinden belki de emin olmadan dolaşıp duran izleyiciler, kendileriyle iletişimleriyle beraber yön duygularını da yitiriyor ve kayboluyorlar.

Ara sıra, henüz girmemiş oldukları yerlerden gelen tak tak sesleri bu deneyimi daha da yoğunlaştırıyor. Böylece odalar, insanları barındırma işlevlerinden giderek uzaklaşarak kendilerine ait bağımsız bir yaşama kavuşuyorlar.

Labirentte kaybolmanın verdiği his –Yunan mitlerinden günümüz sinemasına kadar sanat ve kültürde önemli bir geçmişi olan bir motif– toplumsal dayanışma hissinin parçalanmasına, gelişmekte olan korumacılık, muhafazakârlık ve gelenekselcilik eğilimlerine kozmopolit yönelişin aksine, kendini yalıtma ve kopmayla tepki vermenin bir ifadesi.

Ailemiz Kaybetti/Kayboldu, 2017

Our Family Lost, 2017, detail

Leander Schönweger

b. 1986, Meran, Italy
lives in Vienna, Austria

Many of us have dreamt that a familiar home is suddenly and inexplicably filled with unexplored chambers, rooms and wings. Domestic settings are near-archetypal sites of comfort, longing and belonging; they can be shaped by dreams and nightmares alike. These highly affective places, sites of scripted behaviour and patterns of movement, correspond to our fears and aspirations.

Leander Schönweger's project *Our Family Lost* (2017) is an installation in the Galata Greek Primary School that responds in dreamlike fashion to notions of architecture, intimacy and estrangement – whether in private homes or institutional buildings. Within the attic of the school, the artist has constructed a labyrinth. When viewers pass through a doorway, they enter a room with a subsequent doorway, followed by an identical room with a doorway, and so on. As they progress, the rooms become smaller and smaller, as in a fractal. Lacking an overview or a way of mapping their affective experiences onto this dream-like multiplication, and perhaps unsure if they will ever find a way out, the viewers who voyage within the labyrinth, in blind contact with other selves, become disoriented and lost. This experience is heightened by the fact that unexplained sounds of knocking can sometimes be heard in the unexplored spaces. In this way, the rooms withdraw

themselves from their function as containers for human beings, gaining a life of their own.

The feeling of being lost in the labyrinth – a motif with an important history in art and culture, from Greek myth to contemporary films – is an expression of isolation and separation that responds to a disintegrating sense of social solidarity, away from cosmopolitan models of being towards nascent trends of protectionism, conservatism and traditionalism.

Sim Chi Yin

d. 1978, Singapur
Beijing, Çin'de yaşıyor

Dünyanın pek çok şehrinde, 20. yüzyılın sonlarında, bir "24 saat kesintisiz" hizmet kültürü ortaya çıktı. Konaklama, temizlik, yemek ve çöp boşaltılması gibi sektörlerde sürekli bir işgücü takviyesi gerekiyor. Bugün ABD'den Çin'e kadar pek çok ülkede ucuz göçmen işgücü kullanılıyor – yasalarla düzenlenmemiş, sıklıkla sömürüye dayalı ve tehlikeli şartlarda. Pekin'de şehir sakinlerinin bir milyondan fazlasının, kelimenin gerçek anlamıyla yeraltında, yani şehirdeki eski hava saldırısı sığınaklarında yaşayan düşük ücretli göçmen işçiler olduğu tahmin ediliyor. Yeraltındaki bu mekânlar Mao Zedong tarafından Sovyet hava saldırılarından korunmak amacıyla inşa edilmişti; 1990'larda ise ekonomik reformlardan biri olarak kısmen özelleştirildi, yeni inşa edilmiş olan yerüstü konutlara dahil edildi ve düşük bedellerle kiraya verildi. Bugün bu mekânlar şehirdeki bekçi, güvenlik görevlisi, temizlikçi, aşçı, bebek bakıcısı ve şoför gibi bir sınıfa hizmet edip başka bir sınıfa ait olan pek çok kişiye yuva oldu.

Sim Chi Yin'in projesi *The Rat Tribe* (*Sıçan Kabilesi*, 2011–14), şehirdeki yeraltı mekânlarının üçte birini oluşturan ve sayısını 6 bini bulan bu bodrum ve sığınaklarda barınan göçmenlerin bir portresi. Chi Yin'in beş yıllık bir süre içinde çektiği fotoğraflar, kasıtlı bir ironiyle, ismini Beijing'de yeraltında barınan ve çalıştıkları

şehir merkezinin yakınında yaşamak için gün ışığının çok az olduğu ya da hiç olmadığı, minimum konfora sahip bu sıkışık yerlerde kalan toplumsal tabakaya Çin medyasının taktığı küçümseyici ifadeden ("rat tribe"/"sıçan kabilesi") alıyor. Küreselleşmenin fazlasıyla fiziksel bedelinin bir portresi olarak Chi Yin'in projesi, bazılarının asla yüzleşmek zorunda kalmadığı göç ve sömürü gerçeklerine insani bir suret kazandırırken, küresel sermayenin şehirlerdeki etkilerine dikkat çekiyor. Bu fotoğraflarda haşın gerçekler çizildiği halde, insanın yüzeyi yarıp geçen bireyselliğine yönelik bir bakış da yakalıyoruz: Fotoğraflar, en kırılgan yaşamları sürenlerin bile şahsiyetlerini ve gururlarını ifade etmek amacıyla duvarları ve evin içini nasıl süslediğini ortaya koyuyor. Ve yeryüzüne çıkıldığında, "rats" (sıçanlar) diye adlandırılan bu insanlar, üst katta yaşayan muadillerinden hiç de farklı görünmüyor.

Jing Ranming, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14

Sim Chi Yin

b. 1978, Singapore, Singapore
lives in Beijing, China

Niu Song and Zhao Ansheng, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14, detail

In the late twentieth-century, a twenty-four-hour non-stop service culture emerged in many of the world's cities. In industries such as hospitality, cleaning, catering and waste disposal, a constant feed of human labour is required. In many places today, from the US to China, inexpensive migrant labour is used – amid unregulated, often exploitative and dangerous conditions. In Beijing, it is estimated that upwards of one million of the city's inhabitants are low-wage migrant workers living literally underground in the city's former air-raid shelters. These underground spaces of Beijing were first built by Mao Zedong as protection against Soviet air strikes; in the 1990s, among economic reforms, they were partly privatised and incorporated into newly built above-ground residential housing, and leased at a low cost. Today, they are home to many of the city's waiters, security guards, cleaners, cooks, nannies and drivers who serve one class but belong to another.

Sim Chi Yin's project *The Rat Tribe* (2011–14) is a portrait of the migrants inhabiting these 6,000 basements and air raid shelters, which amount to nearly a third of the city's underground spaces. Taken over a five-year time span, Chi Yin's photographs adopt – with deliberate irony – the pejorative name ('rat tribe') coined by the Chinese media for this layer of society that resides

underground in Beijing, sleeping in cramped quarters with no or little natural light and only a modicum of comfort in order to live within proximity to the city centre where they work. A portrait of the all-too-physical costs of globalisation, Chi Yin's project calls attention to the effects of global capital in cities, while putting a human face on the realities of migration and exploitation that some are never forced to examine. Despite the harsh realities depicted in these photographs, we also catch a glimpse of human individuality breaking through the surface: they show how the walls and interiors are decorated to express the personality and pride of those leading even the most precarious of lives. And once above ground, these so-called 'rats' look no different from their counterparts who live upstairs.

Dayanita Singh

d. 1961, Yeni Delhi, Hindistan
Yeni Delhi, Hindistan'da yaşıyor

"Küratör" sözcüğünün kökündeki "curate" (düzenlemek/sergilemek), Latince *cura* (ilgilenmek, yetiştirmek) sözcüğünden geliyor: Sanatsal gözetim ve bakım mefhumları ile özen ve koruyuculuk arasındaki bağlantıya işaret eden bir durum. Dayanita Singh, izleyicileri çok defa bir sergi ortamı dahilinde fotografik dokümanları bir araya getirmeye veya yeniden şekillendirmeye davet ederek bu ortak tarihi araştırıyor. Sanatçının işleri, evlerimizin "biz"i –tercihlerimizi, anılarımızı ve bakışımızı– yansıtmak için öznel olarak bir araya getirilme şeklini genişletiyor. Çalışmalar, izleyicileri hem iç düzenlemelerle ima edilen bellek konvansiyonlarını göz önünde bulundurmaya hem de düzenleme ve sergileme koşullarıyla, onları müzeler veya tarihsel arşivler gibi diğer iç muhafaza mekânlarıyla ilintilendirerek, ne ifade edildiğine kafa yormaya çağırıyor. Sanatçının –arkadaşlarının ve komşularının evlerini ya da görüntülerini yakalayan– "müzeler" i taşınabilir yapılardan oluşuyor; öznel olarak yakalanmış olduklarından öznel şekilde yeniden yapılandırılabilirler.

Museum of Shedding (Döküntü Müzesi, 2016) ile Singh bir müzenin hayali bir küratörü için bir mimari alan sunuyor: Sanat üzerine çalışıyor ve sanatla yaşıyor gibi görünen birinin imgesi. Çalışma, özüne indirgenmiş bir müze mefhumunu temsil

ediyor: temel nesneler ve mobilya. Odada müze küratörünün masası etiketlenmiş halde ve bank, tabure ve vitrin dolabı gibi temel nesnelerin yanına yerleştirilmiş. Bu donanımın yanı sıra söz konusu müzede bulunan eserler Singh'in evler, oteller ve dini yerler –barınma, nakil ya da bağlılık alanları– gibi mimari mekânlarla dair siyah beyaz fotoğrafları. Bazı fotoğraflar geçmiş huzursuzluğu işaret ederken diğerleri soğukkanlı bir şekilde meditatif ve sade. Hiçbirinde insan yok. Singh'in bir vitrin dolabının ızgaralı yapısı vasıtasıyla iletilen görüntüleri sergilemek için art arda sıralama edimi, düzenlemeyi, ilgilenmeyi ya da belgelemeyi tercih ettiğimizde hayata geçen yeniden birbirine karma süreçlerini ortaya çıkarıyor. Eser, daha genel anlamda, sanatsal koruyuculuk süreçlerinin ve mekânla belleğin birbirine bağlanmasının bir metaforu olarak hizmet ediyor. Bu müze sunumunda Singh, mekânla zamanın buluştuğu yerler olarak arşivlerin yanı sıra geçmişten seçerek yeniden birleştirdiğimizde ortaya çıkan bellek fiilleriyle ilgileniyor.

Döküntü Müzesi, 2016

Museum of Shedding, 2016

Dayanita Singh

b. 1961, New Delhi, India
lives in New Delhi, India

The word 'curate' comes from the Latin word to 'care for' (*cura*), a fact that points to a link between artistic custodianship and notions of care, attention and stewardship. Dayanita Singh explores this shared history, often by inviting viewers to combine or reconfigure photographic documents within an exhibition setting. Her works extend the way in which our own homes are subjectively assembled to reflect 'us' – our preferences, memories and views. They ask viewers to consider the conventions of memory implied by interior arrangements, and to reflect on what is communicated by the conditions of their arrangement and display, while linking them to other interior spaces of containment such as museums or historical archives. Her 'museums' – capturing homes, or images of her friends and neighbourhood – are portable structures; subjectively captured, they can be subjectively reconfigured too.

For her *Museum of Shedding* (2016), Singh presents an architectural space for an imagined curator of a museum: the image of someone who seems to work and live together with art. The *Museum of Shedding* represents a notion of the museum stripped down to its essence: basic objects and furniture. In the room, the desk of a museum curator is placed alongside simple objects such as a bench, stool and display cabinet. Aside from these furnishings, the works housed within this 'museum' are

Singh's black and white photographs of architectural spaces such as homes, hotels and religious sites – locations of habitation, transit or devotion. Some photographs suggest past unrest, while others are coolly meditative and austere. None contain people. Singh's act of sequencing images for display, communicated through the gridded structure of a viewing cabinet, conjures the processes of reshuffling enacted when we choose to curate, to care for, or to document. The work serves more generally as a metaphor for the processes of artistic custodianship, and the linking of space and memory. In presenting this museum, Singh is interested in archives as sites where space and time are joined, as well as the acts of memory that are invoked when we select and recombine from the past.

Dan Stockholm

d. 1982, Thisted, Danimarka
Kopenhag, Danimarka'da yaşıyor

Bir konutu ev yapan şey nedir? İki mekân özdeş görünebilirken aralarındaki fark içinde yaşanan, fiziksel olarak temas edilen evin hafızayı şifreleme ve sürdürme kapasitesinde yatıyor olabilir – alışkanlıklarla çoğalan kokular, örüntüler, duygular ve anılar. Temas ve koku duyularının hafıza ve duyguyla özellikle güçlü bir bağlantısı var; bir şey bizi duygusal olarak etkilediğinde ona “dokunaklı” diyoruz. Zaman içinde anılan kendi mimarilerini şekillendirebiliyor.

Dan Stockholm, 2013'te babasını kaybetmesinin ardından temasın fizikselliği ile yas ve hafıza edimleri üzerine derinlemesine düşüncelerini ifade eden bir eylem başlattı – ve bunun sonuçları sanatçının *HOUSE* (EV, 2013–16) adlı enstalasyonunda bir araya getirildi. Enstalasyon, Stockholm'ün üç gün boyunca babasının kırmızı tuğladan evinin tüm dış yüzeyine eliyle fiziksel olarak temas etme eyleminin dokümantasyonunu içeriyor. Son santimetrekareye de dokunduktan sonra Stockholm, ellerinin farklı jestler icra ederken bir dizi alçıdan kalıbını yapmaya başladı. *HOUSE*, Stockholm'ün alçı kalıp ellerinin çelik çubuklar kullanılarak iştirilmiş olduğu –payanda olarak da bilinen– çelik yapı iskelesi sııklarının ormanvari bir düzenlemesini içeriyor. Yapı iskelesi payandaları sadece konutu değil, hafızanın destekleyici yapılarını,

hafızanın zaman ve uzaklık vasıtasıyla inşasını ve yeniden şekillendirilmesini de çağrıştırıyor. Stockholm'ün alçı kalıpları, sözcüklerle ifade edilmesi imkânsız yas edimini temsil eden sessiz jestler gibi, çeşitli pozisyonlardaki el ve parmakların kırmızı izlerini taşıyor.

EV, 2013–16

HOUSE, 2013–16

Dan Stockholm

b. 1982, Thisted, Denmark
lives in Copenhagen, Denmark

What makes a house a home? While two spaces may appear identical, the difference might lie in the capacity for a home that has been lived in, physically touched, to encode and retain memory – the smells, patterns, feelings and recollections that accrue with habit. The senses of touch and smell have a particularly strong physical relationship to emotion and memory, and we say something is 'touching' when it emotionally impacts us. Over time, memories can form their own architecture.

After Dan Stockholm's father passed away in 2013, the artist initiated an action that reflects on the physicality of touch and acts of mourning and memory – the results of which are assembled in his installation *HOUSE* (2013–16). The installation includes documentation of an action during which Stockholm, over the course of three days, physically touched the complete outer surface of his father's red brick home. After the final square inch was touched, Stockholm began making a number of negative plaster casts of his hands performing different gestures. *HOUSE* comprises a forest-like arrangement of steel scaffolding bars, known as standards, on which the cast negatives of Stockholm's hands are mounted using steel rods. The scaffolding standards recall not only a house, but also the supporting structures of memory, and the way it is constructed

and reconfigured through time or distance. Stockholm's plaster casts bear the red prints of hands and fingers in various positions, like silent gestures standing for the ineffable act of mourning.

Rayyane Tabet

d. 1983, Ashqout, Lübnan
Beyrut, Lübnan'da yaşıyor

İnsanlığın ilerlemesi için yıkım zorunlu mudur? Rayyane Tabet'in yapıtları, bambaşka coğrafi bölgeler arasındaki kesişimlerin yanı sıra, eski çağlar ve günümüz, ekonomik ve "kültür"ü oluşturan sembolik mübadeleler arasındaki beklenmedik yakınlıklara işaret eder. Tabet bir yapıtında, on dokuzuncu yüzyılda zengin İtalyan kent devletlerine Doğu'dan pahalı mimari malzemeler getirilmesinin ne kadar da basit bir ekonomik sebebi olduğunu gösterir: Ağır gemiler hafif gemilerden daha hızlı gittiği için, gemilere mimari yapılardan sökülmiş taş ve mermer parçalar yükleniyor ve sonra bu mimari parçalar egzotik bir hazine gibi pazarlanıp satılıyordu.

Tabet'in *Colosse Aux Pieds D'Argile* (Kil Ayaklı Dev Heykel, 2015) başlıklı yapıtı, bir dizi mermer sütun ve beton silindirden oluşan bir heykel enstalasyonudur. Sanatçı bu sütunları memleketi Beyrut'taki bir hurdalıktan bulmuştur. Sonradan, bu sütunların kent merkezindeki büyük bir aile evine ait olduğunu öğrenir. Bir emlak spekülâtörü, kentin gözde yerlerinden birinde bulunan bu evi satın almak ister, ama evin mirasçısı olan aile üyeleri birbirine düşüp mahkemelik oldukları için evin satılması imkânsız hale gelir. Beyrut'taki mülkiyet yasalarına göre, çatısı olmayan bir ev ya tamamen yenilenmek ya da satılmak zorundadır, bu yasadan istifade

etmek için müteahhit, işçi tutup çatıyı bir gün gizlice yıktırıştır.

Tabet yapıtında bu yerin hem geçmişine hem de bugününe ait fiziki malzemelerden yararlanır. Yıkılmış evin sütunlarının yanına yerleştirilmiş olan beton silindirler, evin yerine inşa edilen gökdelenin yapımı sırasında binanın temelinin yapısal analizinde gerilmeyi ölçmek için kullanılıp sonradan sanatçıya verilmiş olan örneklerdir. Yapıt, sütun ile silindir arasındaki beklenmedik ittifakı inceler. Benzer görünmelerine rağmen aslında kaynakları birbirinden tamamen farklıdır. Enstalasyonda birlikte kullanılan mermer ve kumtaşı objeler, eski aile evinin daha yeni apartman katlarıyla aynı alanda bu şekilde yan yana getirilmesiyle birlikte, eski bir harabe görüntüsü yaratır. Tabet'in yapıtı, eski ve yeni ev alanları arasındaki ortak özellikleri, binaların ve mimarilerin yıkımı ile doğal entropisini, kapitalist kâr elde etme ile bunun yarattığı yıkım süreçlerini ele alır.

Kil Ayaklı Dev Heykel, 2015

Colosse Aux Pieds D'Argile, 2015

Rayyane Tabet

b. 1983, Ashqout, Lebanon
lives in Beirut, Lebanon

Does human progress necessitate destruction? The works of Rayyane Tabet point out unlikely affinities between the ancient and the contemporary, and the economic and symbolic exchanges that comprise 'culture', as well as confluences between disparate geographical regions. In one work, Tabet showed how the expensive architectural elements from the East that found their way to wealthy Italian estates in the nineteenth century were there for a simple economic reason: heavy boats move more swiftly than light ones, and so boats were loaded with stone and marble architectural details from buildings, which were then sold off as exotic treasure.

Tabet's *Colosse Aux Pieds D'Argile* (2015) is a sculptural installation comprising numerous marble columns and concrete cylinders. The columns were found by the artist in a junkyard in his native Beirut. He learnt that they had come from a family home in the middle of the city. A real-estate speculator wanted to purchase the house for the prime site on which it stood, but the many family members who had inherited it were engaged in a legal dispute that made it impossible to sell it. According to property laws in Beirut, a home with no roof must either be fully renovated or sold, and so the developer hired a group of workers to covertly collapse the roof.

Tabet's work employs physical elements from the past and present of this location. Placed alongside the architectural columns of the broken building are concrete cylinders – stress samples from the skyscraper that was built to replace the house, used as part of a structural analysis of the building's foundation, which were ultimately given to the artist. The work examines the unexpected alliance between the column and the cylinder. Although they appear similar, they actually come from vastly different sources. The marble and sandstone objects in the installation give the appearance of an ancient ruin, aligning the old family home with the more recent condominium on the same site. Tabet's work looks at the commonalities between homesteads past and present, the destruction and natural entropy of buildings and architectures, as well as capitalist profit-making and its processes of ruin.

Young-Jun Tak

d. 1989, Seul, Güney Kore
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Young-Jun Tak'ın İstanbul Bienali için ürettiği *The Silence and Eloquence of Objects* (Objelerin Sessizliği ve Belagatı, 2017) başlıklı enstalasyonu, ev ortamının, kişisel kimlikle, hareketlilik ve gezicilik durumlarıyla nasıl üst üste bindiği üzerine düşünür. Tak, eskiden Seul'de oturduğu dairenin orijinal ölçülerdeki bir kopyasını, başaşağı şekilde İstanbul Modern'in tavanına yerleştiriyor. 4 x 6 metre boyutlarındaki bu ters döndürülmüş daire, izleyicinin üzerine gelir gibi tepeden sarkarken izleyici de sanki bu mekândan kovuluyormuş gibi hissediyor. Güney Kore'de genç insanların çoğu, mutfak, yatak odası ve oturma odasının tek mekâna sıkıştırıldığı ("tek oda" da denen) bu küçük stüdyo dairelerde yaşıyor. Hızla yükselen kiralara yüzünden bu daireler sürekli olarak bir doluyor bir boşalıyor. Önceden makul kiralarla oturulabilen mahallelerin kentsel dönüşüme uğraması ve zengin mahallelerde yeni yapılan evlere yönelimi yansıtan bu durum, dünyanın başka kentlerinde de yaygındır.

Bu konaklama, kendini ifade etme, mastürbasyon, tek başına yaşama ve münzevi bir düşünme alanı olan bu mekânda, yatak, çalışma masası, birkaç kitap rafı, sehpa ve başka eşyalar gibi, sanatçının ev adını verdiği bu küçük mekânın planını oluşturan şahsi eşyalar yer alıyor. Tak'ın kolay taşınabilir oldukları için

tercih ettiği bu ucuz mobilyalar, yoğun bir beyaz akrilik macunla biçimlendirildikten ya da kaplandıktan sonra beyaza boyanmıştır.

Gezici bir yaşamın mevcut gerçeklikleri üzerine bir düşünme olan bu yapıt, aynı zamanda özel, kişisel tarihlerimizi sahip olduğumuz nesnelere ve yaşadığımız mekânlara nasıl massettiğimizi ve yansıttığımızı ortaya koyuyor. İstanbul Modern'deki kütüphanenin yanında yer alan yapıt, bu yolla bizi dünyanın farklı yerlerindeki insanların hareketleri hakkındaki daha büyük anlatılara da gönderiyor. Ev içi mekânlar ile güvencesizlik, zorla taşınma ve kalıcılıktan yoksunluk arasında kurduğumuz bağlantıların son dönemde nasıl değişikliğe uğradığına işaret ediyor. Sanki sadece daire değil, bütün bir dünya başaşağı çevrilmiştir.

Objelerin Sessizliği ve Belagatı, 2017

The Silence and Eloquence of Objects, 2017

Young-Jun Tak

b. 1989, Seoul, South Korea
lives in Berlin, Germany

Titled *The Silence and Eloquence of Objects* (2017), Young-Jun Tak's installation for the Istanbul Biennial reflects on the imbrication of domestic setting with personal identity, and situations of mobility and itinerancy. The work takes the form of a full-scale replica of Tak's former Seoul apartment, installed upside-down on the ceiling of Istanbul Modern. Measuring 4 x 6 metres, the inverted apartment hangs oppressively over the viewer, giving a sense of being cast out of space. In South Korea, it is common for young people to inhabit these small, studio flats (known as 'one-room'), where the kitchen, bedroom and living room are all confined within one space. Young people move in and out of such apartments with a high rate of turnover, due to soaring rents. This situation is widespread in cities around the world, reflecting the gentrification of previously affordable districts and the targeting of newly built homes at the affluent.

In this site of lodging, self-expression, masturbation, lone dwelling and private contemplation, we see a bed, a desk, some bookshelves, a table and other objects: the possessions that formed the layout of the small space the artist called home. These inexpensive furnishings, chosen by Tak for their ease of portability, have either been cast or coated with a thick white acrylic paste and then painted white.

As well as being a reflection on the current realities of itinerant living, the work shows the way in which we imbue and project our private, personal histories onto the objects that we own and the spaces in which we live. This work is placed next to the library in Istanbul Modern, and as such addresses larger narratives surrounding the movements of people around the world. It also points to recent changes in the way we conceive of domestic spaces in relation to precariousness, forced mobility and lack of permanence. Not just the apartment, it seems, but the whole world is upside-down.

Ali Taptık

d. 1985, İstanbul, Türkiye
İstanbul, Türkiye’de yaşıyor

Kentlerde hepimiz birbirimize komşuyuz. Kent yaşamı, yakın çevrelerde bir arada yaşayan bir sürü insanın rastlantısal ve beklenmedik ilişkileri, karşılaşmaları ve etkileşimleri üzerine kuruludur. Hayatları kesişebileceği gibi kesişmeyebilir de. Mimar ve fotoğrafçı Ali Taptık’ın İstanbul Bienali’nde yer alan *Dostlar ve Yabancılar* (2017) başlıklı yapıtı, içinde sanal bir öge barındıran bir fotoğraf enstalasyonu. Enstalasyonda, İstanbul’un dört farklı yerinden bireylerin hikâyeleri ve bu bireylerin yollarının beklenmedik bir biçimde kesişmesi anlatılıyor. Galata Rum İlköğretim Okulu’nda sergilenen yapıtta, dört merdiven sahanlığına yerleştirilmiş yedi fotoğraf yer alıyor. *Dostlar ve Yabancılar* “Tanımadığımız bireylerle nasıl ilişkileniyoruz?” sorusu etrafında, empati, yakınlık ve karşılıklı bağlantılılık gibi meselelerin kent bağlamında nasıl anlamlar kazandığını araştırıyor. Yapıtın odağında yer alan üç insan, bir fotoğrafçının stüdyosuna davet ediliyor ve Amerikalı psikolog Arthur Aron’un geliştirmiş olduğu özneler arası yakınlık modeline dayalı bir sosyal deneye tabi tutuluyor. Aron, kişiliklerimizin büyük oranda yakınında olduğumuz insanlar tarafından şekillendirildiğini öne sürer. Buradan yola çıkarak, insanların birbirlerine yönelttiklerinde yakınlık kurmalarını sağlayacak nitelikte bir dizi soru hazırlar. Taptık’ın karakterleri de, birbirlerini bu

yoldan ve ayrıca İsviçreli yazar Max Frisch’in 1967’de hazırladığı anket soruları üzerinden tanımaya başlar.

Yapıttaki sanal öge ise, Taptık’ın bu üç karakteriyle yapılan görüşmelerden geliyor: fotoğrafçının bir fon kuruluşunda tanıştığı, yapıtlarını biriktiren bir sanat sponsoru ve aynı zamanda genel müdür konumundaki bir mühendis olan Mehmet; fotoğrafçının okul yıllarından arkadaşı, politik olarak faal ve azimli bir mimar olan Merve; son olarak, kentin bitkilerine ve hayvanlarına yoğun ilgi duyan sessiz ve diğerkâm bir karakter olan, yetenekli matbaacı Cem. Taptık, Frisch’in soruları, Aron’un yöntemi, fotoğraf, hikâye anlatıcılığı ve görüşmeler gibi pek çok farklı unsurdan faydalandığı yapıtında birbirini anlama, bir arada yaşama ve kent hayatının koşullarının yanı sıra bireylerle ilişkilenebilmemizin farklı biçimleri üzerine düşünüyor.

www.dostlarveyabancilar.net

Dostlar ve Yabancılar, 2017

Friends and Strangers, 2017

2

Galata Greek Primary School

Ali Taptık

b. 1983, Istanbul, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

Within cities, we are all neighbours. City life entails the coexistence of numerous people living in close proximity, whose relationships, encounters and interactions are largely products of chance and serendipity. Life-paths may intersect, or they may not. Architect and photographer Ali Taptık's contribution to the Istanbul Biennial is a photographic installation with a virtual component, entitled *Friends and Strangers* (2017). The work tells a story about individuals from four different parts of Istanbul and their unexpected crossing of paths.

Presented at the Galata Greek Primary School, seven photographs are on display on four stairwell landings. *Friends and Strangers* reflects on questions such as empathy, proximity and interconnection within an urban context, asking, 'How do we relate to individuals we don't know?' The work portrays three people who are invited by a photographer to meet at his studio. Here, they undergo a social experiment based on a model of intersubjective closeness developed by American psychologist Arthur Aron. Aron posited that our personalities are largely formed by the people with whom we are close, and devised a set of questions for people to ask each other in order to encourage intimacy. Taptık's characters come to know one another in this way,

as well as through questions from a 1967 questionnaire by Swiss writer Max Frisch.

The online component of the work is interviews with Taptık's characters: Mehmet, an art patron and a CEO engineer, whom the photographer met at a fundraiser, and who collects the photographer's work; Merve, a strong-willed architect, who is politically active and has been a friend of the photographer since school, and Cem, a skilled printer – a quiet and selfless character with an intense interest in the city's flora and fauna. Employing Frisch's questions, Aron's method, photography, storytelling and interviews, the work reflects on the conditions of mutual understanding, co-existence, urban life and the ways in which we relate to individuals.

www.friendsandstrangers.net

Tatiana Trouvé

d. 1968, Cosenza, İtalya
Paris, Fransa'da yaşıyor

Tatiana Trouvé'nin heykelleri, mimari formları çağrışımsal ve felsefi bir tarzda ele alır. Genellikle iç mekânları anımsatan bu heykeller, yakınlığın, ortak deneyimin ve insan barınaklarının koşulları üzerine düşünebilmek için tasarım geleneklerini inceler. Sanatçının son dönem yapıtları, hem kısa hem de uzun ömürlü malzemelerden yapılmış, bazen üzerinde elyazısı etiketler, işaretler ve çizikler bulunan barakalar ve kulübeler biçimindedir. Eve benzeyen bu basit yapılar, aynı anda hem çok eskilere ait hem de –bu kitlesel göçler çağında– fazlasıyla çağdaş görünür.

Trouvé, İstanbul Bienali için, günümüzün gerçekliklerini kozmik ve yeryüzündeki yaşam döngülerinin *longue durée*'si (uzun erimi) içinden gören iki karton kulübeyi bronza döktü. *Somewhere in the Solar System* (Güneş Sisteminde Bir Yerlerde, 2016–17) başlığını taşıyan ilk kulübede, Giovanni Francesco Gemelli Careri tarafından çizilen, Azteklerin gerçekten var olduğu şüpheli Aztlan bölgesinden başlayan göçünü gösteren haritanın üzerine, günümüzde izlenen göç yollarının yer aldığı ikinci bir harita yerleştirilmiştir. *The Great Atlas of Disorientation* (Büyük Yönünü Şaşırma Atlası, 2017) başlıklı ikincisi ise, yeryüzüne ilişkin fiziki verileri, jeolojik kronoloji, filogenetik evrim, gezegenler, güneş ve evrenin sonunu gösteren zaman çizelgesi

ve Carl Jung'un çizdiği bir mandalayla yan yana getiriyor. Bu baraka yapıları korunaklılığı ve güvenliği temsil ediyor görünebilir, ama tasarımları ve yapıldıkları malzeme, barınağın geçiciliğini ve dayanaksızlığını ve daha da ötesi, evrenin kırılgan yaşamını açığa vurur.

Trouvé'nin Bienal'de sergilenen *From 2002 to 2016* (2002'den 2016'ya, 2017) başlıklı diğer yapıtı ise bir totem formunda. Heykeli oluşturan, on dört yılda gerçekleştirdiği tüm sergilerin hazırlık sürecinde Trouvé'ye eşlik eden asistan ekibinin kullandığı sabun parçaları, bronza döküldükten sonra boyanmış. Kulübe yerleştirmeleri ve bunların tarihi birlikte oluşturma sürecine göndermeleriyle birleştirdiğimizde, bu heykel de bir yapıtın pek çok elin değdiği ortaklaşa yapım sürecinin somut bir işareti dönüşüyor.

2002'den 2016'ya, 2017

Somewhere In The Solar System, 2016–17, detail

Tatiana Trouvé

b. 1968, Cosenza, Italy
lives in Paris, France

Tatiana Trouvé's sculptures respond in an associative and philosophical manner to architectural forms. They often recall interior spaces and examine the conventions of design in order to speculate on the conditions for intimacy, shared experience and human dwelling. Her recent works take the form of lean-tos and huts, made of both ephemeral and more lasting materials, some bearing handwritten labels, markers and scratches. These simple, home-like structures are at once ancient and – in an age of mass migration – all too contemporary.

For the Istanbul Biennial, Trouvé has cast two cardboard huts in bronze that view contemporary realities with a *longue durée* understanding of cosmic and earthly life cycles. The first, *Somewhere in the Solar System* (2016–17) incorporates a chart of contemporary migration patterns, superimposed onto a map drawn by Giovanni Francesco Gemelli Careri representing the apocryphal Aztec migration from Aztlan. The second, *The Great Atlas of Disorientation* (2017), juxtaposes physical data about the earth with geological chronology, phylogenetic evolution and a timeline for the end of the planet, sun and universe, as well as a mandala drawn by Carl Jung. While the lean-to structures might connote safety and security, their design and use of material equally evince temporariness

and precariousness of shelter, and the fragile life of the universe.

Trouvé is also presenting a work that takes the form of a totem, entitled *From 2002 to 2016* (2017). For this piece, a number of pieces of soap – used by the team of assistants that helped Trouvé during the preparations for each of her exhibitions during that fourteen-year period – have been cast in bronze and painted. Combined with the hut works and their references to communal history-making, this work becomes a tactile marker of the collaborative process of making the work, shared by many hands.

Tsang Kin-Wah

d. 1976, Shantou, Çin
Hong Kong'da yaşıyor

Alman Romantik filozofu Novalis şöyle der: "Felsefe tam anlamıyla bir yurt özlemidir, her yerde evinde olabilme isteğidir." Tsang Kin-Wah'ın metin temelli enstalasyonları, tarih, siyaset, din ve benlik içinde sürdürülen bir anlam arayışını yorumlarken dini ve felsefi referanslara başvurur. Sanatçı, yapıtlarında bilgisayar teknolojisi, animasyon ve multimedya işitsel-görsel ortamları kullanır. İlk bakışta dekoratif, akışkan düzenlemeler gibi görünen bu hareketli enstalasyonların, felsefi zekâya sahip somut bir şiirselliğe ait sözcüklerden oluştuğu fark edilecektir.

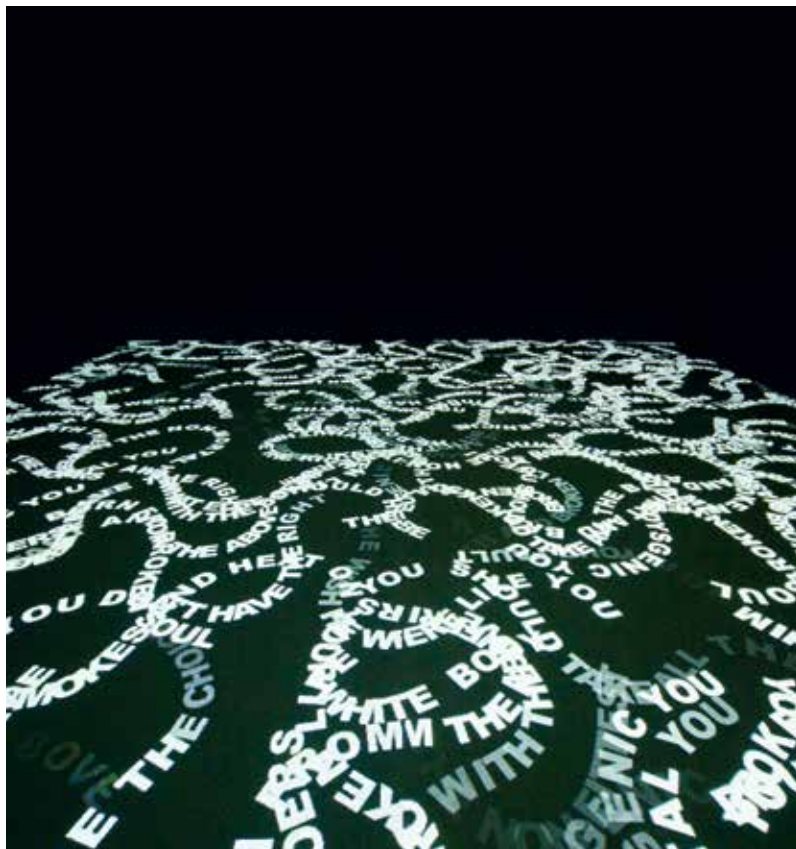
Yahudi-Hristiyan eskatolojisi, metafizik, varoluşçuluk ve Kutsal Kitap'taki sözler gibi çeşitli kaynaklardan yararlanan "Yedi Mühür" (2009-) içindeki yedi video, dünyanın sonuna ilişkin felsefi ve dini fikirler gibi kıyamet temalarını ele alır. Bu temalar ebedi dönüş düşüncesini yansıtan bir formda sunulur – bu sürekli akan, hareketli sözcük düzenlemeleri sonsuz bir döngü içine yerleştirilmiştir.

İstanbul Bienali'nde, Tsang'ın *The Fourth Seal – HE Is To No Purpose And HE Wants To Die For The Second Time* (Dördüncü Mühür – O Gayesiz Ve O İkinci Defa Ölmek İstiyor, 2010) serisi içinden çok kanallı bir video enstalasyonu yer alıyor. Yaklaşık altı buçuk dakika uzunluğundaki video, yaşam ve ölüm, mücadele ve zafer, kibir ve iktidar,

yükseliş ve düşüş güzergâhlarını takip eden bir dizi hareketli sözcükten oluşuyor. Yerdeki hareketli yansımalarıyla korku ve kıyametin baş döndürücü bir ifadesini oluşturan bu sözcükler, içteki ruhsal bir kargaşayı ve bu dünyaya ait olmama duygusunu ya da ebedi bir yurt özlemini çağrıştırıyor. Tüm odanın yerde yılan gibi kıvrılıp sarmallar oluşturan sözcüklerle doldurulmasından oluşan enstalasyon, bizi anlam ve aidiyet duygusunun peşinde felsefi bir arayışa davet ediyor.

Dördüncü Mühür – O Gayesiz Ve O İkinci Defa Ölmek İstiyor, 2010

The Fourth Seal - HE Is To No Purpose And HE Wants To Die For The Second Time, 2010

Tsang Kin-Wah

b. 1976, Shantou, China
lives in Hong Kong

The German Romantic philosopher Novalis once said: 'Philosophy is properly homesickness; the wish to be everywhere at home.' The text-based installation environments of Tsang Kin-Wah employ religious and philosophical references to comment on a search for meaning within history, politics, religion and self. His works utilise computer technology, animation, and multi-media audio-visual settings. Initially seeming to be decorative, fluid arrangements, these moving installations reveal themselves to be made up of words, engaged in a philosophically astute concrete poetry.

Drawing on Judeo-Christian eschatology, metaphysics, existentialism and the words of the Bible, the seven videos in 'The Seven Seals' (2009–ongoing) refer to apocalyptic themes: philosophical and religious concepts about the end of the world. Their form echoes a notion of eternal recurrence – these floating, animated arrangements of words are set on an infinite loop.

At the Istanbul Biennial, Tsang is showing a multi-channel video installation from the series, *The Fourth Seal – HE Is To No Purpose And HE Wants To Die For The Second Time* (2010). Roughly six and a half minutes in length, it presents a number of animated words spanning a trajectory of life and death, struggle and overcoming, vanity and

power, ascent and descent. Screened on the floor, this dizzying expression of fear and doom suggests inner spiritual turmoil and a sense of not-belonging in the world – an eternal homesickness. In the end, this slithering, swirling room-filling installation convenes into a philosophical quest for meaning and belonging.

Tuğçe Tuna

d. 1973, Mons, Belçika
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

*'Beden özdektir, iletkenidir;
yaşam döngüsünü iletir.
Beden sana ait olanı,
önce ve sonrası biriktirir.
Beden hatırlar ve dönüştürür.
Bu döngü kozmik bir döngüdür.
Bedenin görünmeyen kayıpları vardır.
Beden de buharlaşır. Bedeni oluşturan her bileşen
yıldızlarda bulunur,
her beden bir yıldızdır.'*
T. Tuna, İstanbul, 2017

Koreograf, dans sanatçısı, akademisyen
Tuğçe Tuna'nın 15. İstanbul Bienali
kapsamında sunacağı *Beden Damlaları*
eseri; kinestetik empatiye, bedenin
biriktirdiklerine ve görünmeyen kayıplarına,
bedenin zihinde ve mekânda ardında
bıraktıklarına odaklanıyor.

Sanatçı birbirine komşu bedenleri
hamamın birleştirici kubbesi altında
bir araya getirerek, mekânın mimari
özellikleri ve performans sanatçılarının
yıldız haritalarından ilhamla koreografiyi
oluşturuyor.

*Beden Damlaları, 2017
Koreografi, 45'00"*

Konsept, Koreografi ve Yönetmen:
Tuğçe Tuna
Performans Sanatçıları:
Ekin Ançel, Pınar Akyüz, Koray Çivril,
Gülçin Erdiş, Aybike İpekçi,
Erdem Kaynarca, Melih Kırac, Hilal Sibel
Pekel, Sinan Özer, Tuğçe Tuna
Ses Tasarımı: Tuğçe Tuna, Vahit Tuna
Işık Tasarımı: Utku Kara
Proje Prodüksiyon Asistanı: Yonca Hiç
Sahne Amiri: Lale Madenoğlu

Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

*Koreografi gün ve saatleri
16-17 Eylül 2017, 17.30 ve 20.30
Bienal boyunca her cumartesi, 17.30 ve 20.30
Seyirci rezervasyonu, rezervasyon.iksv.org
adresinden yapılmaktadır.*

Beden Damlaları, 2017, performans

Body Drops, 2017, performance

Tuğçe Tuna

b. 1973, Mons, Belgium
lives in Istanbul, Turkey

*'The body is matter, it is conductive;
it conveys the life cycle.
The body will accumulate what is yours, your
befores and afters.
The body remembers and transforms.
This cycle is a cosmic cycle.
The body has invisible losses.
The body evaporates as well. Each component
that forms the body is found in stars, each body
is a star.'*
T. Tuna, Istanbul, 2017

Tuğçe Tuna; choreographer, dance artist, academic, and movement therapist. For the 15th Istanbul Biennial, she has created a new choreography entitled *Body Drops* (2017), performed by nine dancers on a regular schedule throughout the exhibition.

Body Drops focuses on kinesthetic empathy, accumulations of the body, invisible losses of the body and what the body leaves behind in mind and space.

The artist brings together neighbouring bodies under the dome of the hammam, creating a choreography inspired by the architectural characteristics of the space and the star signs of the performance artists.

Body Drops, 2017
Choreography, 45:00 min.

Concept, Choreography, Director:
Tuğçe Tuna
Choreography Artists: Ekin Ançel, Pınar Akyüz, Gülçin Erdiş, Aybike İpekçi, Erdem Kaynarca, Koray Çivril, Melih Kırac, Hilal Sibel Pekel, Sinan Özer, Tuğçe Tuna
Sound Design: Tuğçe Tuna, Vahit Tuna
Light Design: Utku Kara
Project Production Assistant: Yonca Hiç
Venue Manager: Lale Madenoğlu

Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey

*Choreography days and hours
16-17 September 2017, 17.30 and 20.30
Every Saturday at 17.30 and 20.30
for the duration of the Biennial
The audience should make a reservation via
rezervasyon.iksv.org.*

Kaari Upson

d. 1972, San Bernardino, Kaliforniya, ABD
Los Angeles, Kaliforniya, ABD'de yaşıyor

Kaari Upson, ev alanını ve bu özel alanın içeriğini neredeyse antropolojik bir yaklaşımla ele alır. Yapıtlarında bellek ve duygu, dekorasyon ve düzensizlik, arzu ve tiksinti yaşantılarını ve temsillerini inceler. Eski çalışmalarından *The Larry Project* (Larry Projesi, 2005-), ailesinin oturduğu evin yanındaki terk edilmiş bir evde dolaşırken, sonradan Larry adını vereceği meçhul bir komşunun eşyalarına rasgelsesıyla ortaya çıkar. Bulduğu materyallerin arasındaki boşlukları doldurma arzusu, onu Larry için bir yaşam kurguladığı bir dizi yapıta yöneltir. Upson bu seride izleyicilik, yakınlık, fantezi ve ev yaşamının koşullarını araştırır.

Upson İstanbul Bienali'nde, Avusturyalı filozof Alexius Meinong'un ortaya attığı "ev-siz nesne" kavramı üzerine araştırmasını ileriye taşıyor. Slavoj Žižek'in de belirttiği gibi, bu nesnelerin "hiçbir yeri yoktur... ne gerçeklikte ne de olanaklının alanında." Upson'un bu hayaletimsi ve hayali dünyasının heykel "sakin"leri -sokağa atılmış, atılırken de zarar görmüş ve dönüşüme uğramış olan eşyalar- esrarengiz bir havada, hem eve ait olanın tanıdıklığını hem de onun karşısının ayartıcılık ve bilinemezliğini çağırıştırır.

Bienal'de, Upson'un Las Vegas ve civarında 1970'lerde bir arazi üzerine inşa edilmiş birbirinin aynı evlere ziyaretlerini kayda

aldığı *In Search of the Perfect Double* (Mükemmel Suretin Peşinde, 2016-17) başlıklı video çalışması da yer alıyor. Standartlaştırma ve düşük maliyetin öncelikli olduğu bu "seri üretim evler" büyük oranda aynı plana göre inşa edilmiştir ve benzer özelliklerle sahiptir. Upson bu evleri Amerikalı orta sınıf banliyölerinin tüketimciliği ve tüketim zevki için bir metonimi olarak kullanır. Başında sarı bir kısa peruk, üstünde ekose bir gömlek ve kot pantolonla evleri tek tek dolaşır. Tıpatıp aynı olan evleri aramaktadır, ama yapıları ne kadar benzerse benzesin, sakinlerinin bıraktığı "lekeler" yüzünden, birbirinin aynı olan bu iki evi asla bulamayacağını fark etmesi çok da uzun sürmez. Yolunu şaşırarak bir ev gezmesinin hatırası olan bu yapıt, idealizmle tüketimcilik arasında bölünmüş olan Amerikan kimliği üzerine bir diyalogu, yakınlığın ve ev yaşamının hayaletlerini, mükemmel bir ikiz bulmanın gerçek imkânsızlığını bulup ortaya çıkarıyor.

Çerçöp Çerçöp, 2015, *Hommelette*, 2017, ve *Konumlanmış*, 2015

Trashhole Trashhole, 2015

Kaari Upson

b. 1972, San Bernadino, California, USA
lives in Los Angeles, California, USA

Kaari Upson takes an almost anthropological approach to the domestic sphere and its contents. Her work examines representations and experiences of memory and affect, of decoration and disorder, of desire and repulsion. An early work, *The Larry Project* (2005–ongoing), was born when she wandered into an abandoned property near her parents' home and discovered the belongings of an unknown neighbour whom she later named Larry. What began as a desire to fill in the blanks between the discovered materials was transformed into a series of works that wove a fictive narrative of Larry's life, examining the conditions of viewership, intimacy, fantasy and domesticity.

For the Istanbul Biennial, Upson expands on her investigation of what the Austrian philosopher Alexius Meinong has called the 'home-less object' – objects for which, as Slavoj Žižek has elaborated, 'There is no place ... neither in reality nor in the domain of the possible.' The sculptural inhabitants of Upson's spectral and dreamlike world – discarded objects found on the streets, weathered and mutated through their expulsion – uncannily evoke the familiarity of the domestic and its seductive and unknowable inverse.

Also included is Upson's recent video *In Search of the Perfect Double* (2016–17), which documents her visits to scores of 1970s tract

houses in and around Las Vegas. These 'cookie-cutter homes' prioritise uniformity and affordability and are, for the most part, of identical layout and features. Upson offers them as a metonym for the American, middle-class, suburban taste for consumerism and consumption. Dressed in a short blond wig, plaid shirt and jeans, she scours each home, searching for twin houses, only to discover that despite their structural sameness, their inhabitants have left 'stains' that make no two identical. The work, reminiscent of a home viewing gone awry, unearths a dialogue on an American identity split between idealism and consumerism, the ghosts of the intimate and the domestic, and the true impossibility of finding a perfect double.

Andra Ursuta

d. 1979, Salonta, Romanya
New York, NY, ABD'de yaşıyor

Dışsal tarihsel gerçeklikler ile evin içsel mekânı arasında bir bağlantı vardır. Mimari, kişisel eşyalar, tasarım ve işlevsel düzenlemeler ve planlar: Tüm bunlar özgün kişisel tarihleri ve politik uğrakları yansıtır. Andra Ursuta, İstanbul Bienali'nde maket benzeri iki heykel yapıtını sergiliyor. Ursuta, ağaç, cam, metal ve kumaş gibi gündelik malzemeleri kullanarak, Romanya'nın Salonta köyü, T. Vladimirescu sokağındaki çocukluğunun geçtiği evin odalarının minyatür kopyalarını üretti ve bu kopyaların her birini bir camekânın içine yerleştirdi. *T. Vladimirescu Nr. 5, Pantry'de* (T. Vladimirescu No. 5, Kiler, 2013), küçük bir masa ve basit bir sedir, bir merdiven ve buzdolabının yanı sıra yiyecekleri asmaya yarayan bazı düzenekler yer alıyor. Bu kilerde hiçbir yiyeceğin olmaması dikkat çekici. Dekoratif simgeler, ayırt edici eşyalar ve kişisel etkiler gibi detaylar bu yapıtlara natüralist bir nitelik kazandırıyor, ama yine de insanların eksik oluşu, oturulan, sohbet edilen ve huzur bulunan bu mekânlarda bir uğursuzluk hissi yaratıyor. *T. Vladimirescu Nr. 5, Sleeping Room* (T. Vladimirescu No. 5, Yatak Odası, 2013) başlıklı yapıtta, iki küçük yatak, bir ocak, bir sandalye ile eskimiş duvar kâğıdı gibi sararmış olan bir duvara asılı bir halı görülüyor.

Bu yapıtlar Romanya'da o dönemde olup bitenleri doğrudan ortaya koymuyor,

ama biliyoruz ki 1980'lerde –1989'daki devrimden önce– Nikolay Çavuşesku rejimi döneminde Romanya'da yiyecek ve elektrik, su gibi kamusal hizmetler karneye bağlanmış ve bu katı uygulama toplumsal kargaşaya ve isyanlara yol açmıştı. Ursuta'nın yapıtlarının başlıkları bir evin işlevsel özel mekânlarını yansıtır, ama bu kişisel mekânlar bile tarihsel gerçekliklerin izlerini taşıyor. Örneğin Ursuta'nın çocukken yaşadığı sokağın o zamanlar Romanya'nın devrimci kahramanlarından biri olarak görülen Tudor Vladimirescu'nun adını taşıyor olması, hâkim ulusalcılığın bir dışavurumdur. Bu yapıtlar titizlikle detaylandırılmış ve gerçeğe sadık kalınarak düzenlenmiş olmakla birlikte, ev mefhumunu, hafıza, bulanık hatıralar ve yeniden yapılandırma yoluyla, tarih ile kurgu üst üste bindirilerek yaratılan biyografik bir kurgu gibi ele alır.

T. Vladimirescu No 5, Kiler, 2013

Andra Ursuta

b. 1979, Salonta, Romania
lives in New York, NY, USA

T. Vladimirescu Nr. 5, Sleeping room, 2013

There is a link between external historical realities and interior domestic space: architecture, personal objects, design and functional arrangements and layouts all manifest specific personal histories and political moments. For the Istanbul Biennial, Andra Ursuta is showing two maquette-like sculptural works. Using everyday materials such as wood, glass, metal and fabric she has created miniature replicas, each housed in a glass case, of rooms in her childhood home on T. Vladimirescu street in the village of Salonta, Romania. Details such as decorative emblems, distinctive furniture and personal effects give the works a naturalistic quality, yet the absence of people is ominous in these spaces for habitation, conversation and repose.

In *T. Vladimirescu Nr. 5, Sleeping Room* (2013), we can make out two small beds, an oven, a chair and a tapestry affixed to the wall, yellowed like ageing wallpaper. *T. Vladimirescu Nr. 5, Pantry* (2013), comprises a small table and simple bench, a ladder and refrigerator, as well as some devices for hanging food. Conspicuously, there are no actual foodstuffs visible in this pantry.

The works do not directly reveal what transpired in Romania during this period, but in the 1980s – before the revolution in 1989 – Romania experienced a severe rationing policy of food and utilities

under the regime of Nicolae Ceaușescu, giving way to public uproar and rioting. The titles of Ursuta's works reflect the personal functional spaces of the home, but even these are inflected by historical realities: nationalism hovers over the name of Ursuta's childhood street – Tudor Vladimirescu was then regarded as a Romanian revolutionary hero. While the works are fastidiously detailed and assembled with attentive faithfulness, they point to notions of home as biographical fictions, informed by memory, blurred reminiscences, reformulation and the imbrication of history with fiction.

Kemang Wa Lehulere

d. 1984, Cape Town, Güney Afrika
Cape Town, Güney Afrika'da yaşıyor

Kemang Wa Lehulere, heykel, performans ve enstalasyonlarında, gerek kendi ülkesi Güney Afrika gerekse başka bir yerden, farklı renkli ve farklı geçmişlere sahip insanların eğitimde ya da deneyimlerinde hissettikleri bölünmeleri ele alır. Bunu yaparken kültürel ve kurumsal mekânlara ait sıradan nesnelerden yararlanır. Yapıtlarındaki okul sıraları, kitaplar, duvar resimleri ya da karatahtalar, sanatçının kendi deyişiyle, Güney Afrika tarihinden "silinmiş manzaralar"ı belgeler ve ortaya koyar.

Lehulere, tarihsel anlatıların nasıl seçildiğini, gizlendiğini, üzerlerinde nasıl oynandığını ve nasıl silinip imha edildiklerini hem çağrışımsal hem de açık seçik bir şekilde ele alır. Lehulere'nin İstanbul Bienali için ürettiği *Kuşların Konferansı* (2017) başlıklı enstalasyonu, karşıtlıklar, kimlikler ve inanç sistemleriyle yarılmış olan bir dünyadaki güncel grup dinamiklerini inceliyor. Adını Dave Holland Quartet'in bir albümünden alan enstalasyonda, tarihten silme girişimleri, artık var olmayan unutulmuş ülkelerden esinlenilerek yapılmış on altı karatahta aracılığıyla araştırılıyor. Tahtaların üzerindeki çoğu silinmiş yazılar, bir yandan okul gibi eğitim alanlarının tarihyazımlarını aşılabilirliği, revize edebildiği ve çarpıtabildiğine işaret ediyor, ama bir yandan da insanın görmezden gelme ve çarpıtmaya dayalı bu gibi revizyon

girişimlerine direnebileceğini vurguluyor. "Karatahta"nın siyah beyaz ikonografisi ise bize ırk ilişkilerini hatırlatıyor.

Yapıtın ikinci kısmında Türkiye siyaseti ve eğitim sistemi, Lehulere'nin ırk siyaseti ile etnografik ve etnik mutlakçılık mirası üzerine incelemesi ile yan yana getiriliyor. Bu enstalasyonda, Türkiye'dekiler gibi bir okul sırası ile göçmen varlıklara bir barınak ve durak olarak hizmet eden kuşevleri yer alıyor. Bu okul sırası, pek çok akademisyen, öğretmen ve araştırmacının işlerinden atılmaya devam ettiği Türkiye'deki mevcut politik ortamı akla getiriyor. Lehulere'nin yapıtı, hem tarihsel anlatıların hem de insan yaşamının siyasi heveslere göre şekillendirilebileceğini varsayan kurumsal antagonizmanın egemen olduğu bu "hakikat sonrası" çağda dikkatlerimizi kurumsal ırkçılığa ve adaletsizliğe çekiyor.

Kuşların Konferansı, 2017

Conference of the Birds, 2017, detail

Kemang Wa Lehulere

b. 1984, Cape Town, South Africa
lives in Cape Town, South Africa

The sculptures, performances and installations of Kemang Wa Lehulere comment on the educational and experiential divides felt by people of different colours and backgrounds, whether from the artist's native South African context or outside of it. His works incorporate everyday objects within cultural and institutional settings: school desks, books, murals and blackboards document and present what the artist calls 'deleted scenes' from South African history. His work responds in an associative and quietly assertive manner to the ways in which historical narratives are selected, obfuscated, redacted or blotted out.

Lehulere's installation for the Istanbul Biennial, entitled *Conference of the Birds* (2017), examines contemporary group dynamics in a world riven by oppositions, identities and belief systems. In this work (named after an album by the Dave Holland Quartet), a series of sixteen blackboards, inspired by forgotten countries that no longer exist, investigates historical erasure. Writings on their surfaces, mostly rubbed out, point to the ways in which educational settings such as schools can inculcate, revise as well as distort versions of history, while also emphasising the human ability to resist such revisionist omission and distortion. The black and white iconography of a

'blackboard', meanwhile, recalls the issue of race relations.

The second part of the work places Turkish politics and educational systems alongside Lehulere's examination of the politics of race and the legacy of ethnographic and ethnic absolutism. The installation incorporates a Turkish classroom desk as well as birdhouses: sites of shelter and passage for migratory beings. The desk recalls the current political environment in Turkey, in which many academics, teachers and researchers are being dismissed from their jobs. Lehulere's work calls attention to legacies of institutional racism and injustice in an age of 'post-truth' and institutional antagonism, where both historical accounts and human lives are seen as malleable to political whims.

Lukas Wassmann

d. 1980, Zürih, İsviçre
Berlin, Almanya'da yaşıyor

Birbirimizle nasıl geçinebiliriz? Etrafımızdaki insanlarla empati kurmak ve onlarla ilgilenmek ne anlama gelir, komşularımızla nasıl ilişkiler kurmalıyız? Sınırların daha da güçlendirildiği, toplumsal ve politik atomlaşmanın egemen olduğu, güvensizlik ve korku duygularının giderek arttığı bir dünyada iyi bir komşu olmak ne anlama gelir?

Lukas Wassmann'ın İstanbul Bienali'nde sergilenen yapıtı, aynı zamanda bir billboard kampanyası olan bir sanat yapıtı olarak, ticari ve sanatsal fotoğraf alanları arasında bir bağ kuruyor. Bienal küratörleri Elmgreen & Dragset ve grafik tasarımcı Rupert Smyth'in işbirliğiyle üretilen proje, iyi bir komşu olmanın anlamı üzerine bir dizi metin ve imge yansımasından oluşuyor. Wassmann'ın fotoğrafları, küratörlerin komşuluk halinin çeşitli yönlerini, inceliklerini ve etiğini ortaya koymaya çalıştıkları ilk küratör metinlerinde sıralamış oldukları kırk kadar soruyla birlikte sunuluyor. Bu billboardlar, İstanbul ve dünyanın başka kentlerinden pek çok kurumun işbirliğiyle, kentin çeşitli yerlerine yerleştirilmişdiğer yapıtlarla birlikte, kamusal alana kavramsal bir müdahale ger ekleştiri or.

Özlü bir mizah eşliğinde, ikircikli anlamlarla oynayan kampanya, insanların yakınlık durumlarına girmeye zorlandıkları

ya da davet edildikleri spesifik senaryolar yaratıyor: Elinde alışveriş torbalarıyla motosikletli bir adamın yoluna çıkan yaşlı bir adam ya da soğukta beklemekte olan birinin yanından geçip giden bir araba gibi. Gündelik etkileşimlerimize ilişkin bu görüntülere eşlik eden sorularda, etrafımızdaki insanlarla ilgili beklentilerimiz ve ürettiğimiz alışkanlıklar sorgulanıyor. Küreselleşme ve çoğalan sınırlarla birlikte tüm dünyada davranış normları nasıl değişt ? Farklı olanlarla bir arada yaşam, politik ve kişisel bir yaşama ve çalışma tarzı olarak kullanılabilir mi? Bu yapıtların sergilenme alanı da bu fikirle ilişkili: Normalde ticari amaçlarla kullanılan billboardlar, burada ortak dertlerimiz için ortak bir zemin olarak sahipleniliyor.

Uluslararası billboard projesi, Plovdiv, Bulgaristan, 2017

Uluslararası billboard projesi Armagh, Ballynahinch, Belfast, Calgary, Şikago, Downpatrick, Dublin, Gwangju, Hamilton, Limerick, Liverpool, Ljubljana, Milano, Moskova, Newry, Plovdiv, Plymouth, Seul, Southampton, Sidney'de ve İstanbul'da ş  mekânlarda gerçekleştiriliyor: İstanbul Modern, Pera Müzesi, ARK Kültür, Galata Rum İlköğretim Okulu, Yoğ nluk Atölyesi, Küçük Mustafa Paşa Hamamı.

Lukas Wassmann

b. 1980, Zurich, Switzerland
lives in Berlin, Germany

International billboard project, Dublin, Ireland, 2017

The international billboard project takes place in Armagh, Ballynahinch, Belfast, Calgary, Chicago, Downpatrick, Dublin, Gwangju, Hamilton, Limerick, Liverpool, Ljubljana, Milan, Moscow, Newry, Plovdiv, Plymouth, Seoul, Southampton, Sydney, and Istanbul: Istanbul Modern, Pera Museum, ARK Kültür, Galata Greek Primary School, Yoğunluk Atelier, Küçük Mustafa Paşa Hammam.

How can we get along with one another? What does it mean to show empathy and care for the people around us, and how should we relate to our neighbours? In a world of reinforced borders, social and political atomisation, and rising distrust and fear, what does it mean to be a good neighbour?

Bridging commercial and art photography, Lukas Wassmann's contribution to the Biennial is an artwork that is simultaneously a billboard project. Made in collaboration with the curators Elmgreen & Dragset and graphic designer Rupert Smyth, it presents a series of text and image reflections about what it means to be a good neighbour. Wassmann's photographs are accompanied by some of the forty questions that the curators listed in their first curatorial statement, which seek to determine the aspects, subtleties and ethics involved in neighbourliness. The billboards serve as a conceptual intervention into public space, with works placed around the city, and with the collaboration of several institutions in Istanbul and in cities around the world.

The project operates ambiguously, with laconic humour, depicting specific scenarios in which people are forced or invited to enter into situations of proximity: an elderly man with groceries crossing paths with a man on a motorcycle, for instance, or a

car driving past a figure standing in the cold. Alongside these images of everyday interactions, a series of questions investigate the expectations we place and habits we devise concerning the people around us. How have behavioural norms changed around the world with globalisation and increased borders? Can co-existence be used as a political and personal mode of living and working? A related notion concerns the space in which these works are presented – billboards normally used for commercial purposes, appropriated as a common ground for communal concerns.

Fred Wilson

d. 1954, New York, NY, ABD
New York, NY, ABD'de yaşıyor

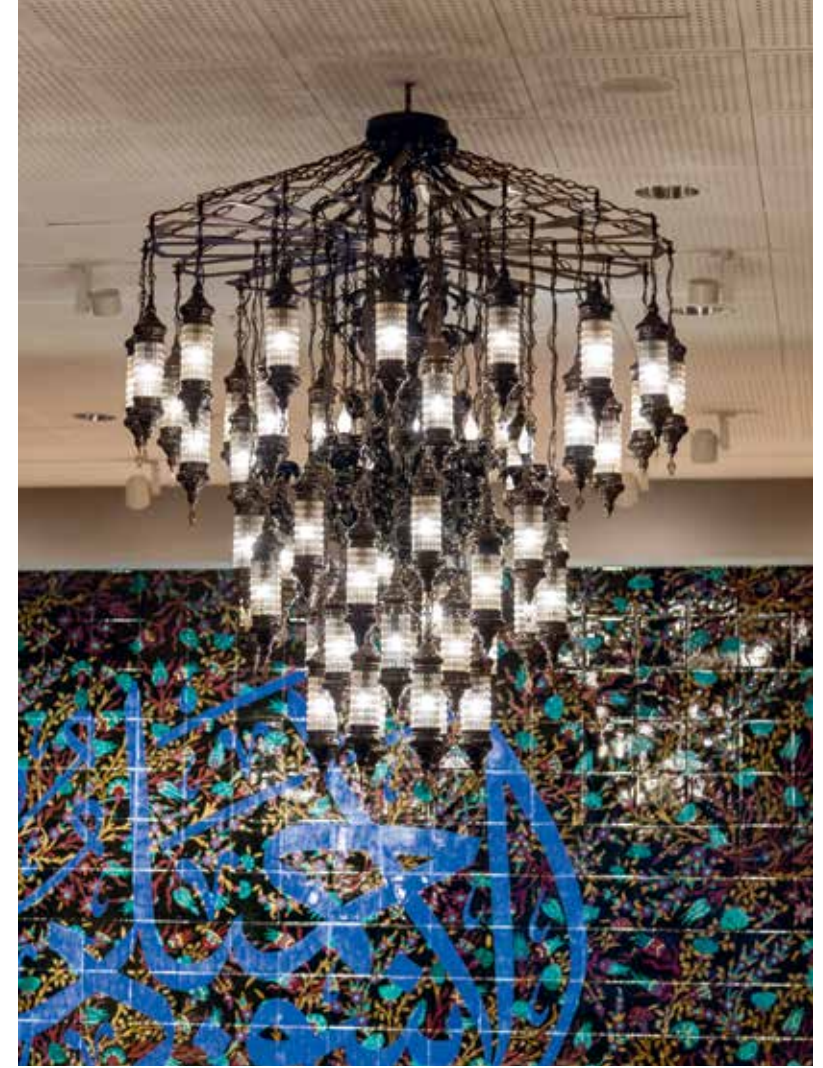
Fred Wilson'ın yapıtı, küresel kültürel tarihler bağlamında içirme, dışlama ve silerek yok etme politikalarını ele alır. Bunun için, müzelerde benimsenen sergileme geleneklerinin yanı sıra kültürel, ekonomik ve sanatsal anlatılarda incelenmeden geçilen ırk ve ırka ilişkin mefhumları sorgulamaya açar. Siyahların tüm dünyada gördüğü eziyete ilişkin anlatılara ve belgelere odaklanır.

Wilson'ın İstanbul Bienali için ürettiği enstalasyonunda, Osmanlı kültürü ve bu kültürde siyahların oynadığı rolle ilişkili olan el yapımı bir dizi nesne yer alıyor. Çoğu Osmanlı topraklarına köle ticareti yoluyla gelmiş olan siyahlar bölgede uzun bir geçmişe sahiptir ve bugün kendilerini Afrikalı Türkler ya da Afrikalı Anadolu'lular olarak tanımlamaktadırlar. Buna rağmen bu topraklardaki varlıkları yeterince kayıt altına alınmış ve tanınmış olmadığı gibi yanlış anlamalara da konu olmuştur.

Wilson, yapıtında hem Osmanlı İmparatorluğu'nda hem de Venedik İmparatorluğu'nda yaşamış olan Afrikalıların adına kendisinin kurguladığı bir bakış açısı benimsiyor. İki Osmanlı şamdanını, Venedik'te yüzyıllardır cam işiyle uğraşan bir aileden gelen Stefano Tosso'nun –alışılmışın dışında– siyah camdan yaptığı şamdanlarla bir araya getirerek, Afrika diasporası, Osmanlı

ve Venedik İmparatorlukları arasındaki tarihsel ticaret üçgenine gönderme yapıyor. Wilson bu enstalasyon için, minyatür ustası Özcan Özcan'a dört "Osmanlı" minyatürü sipariş etti. Ayrıca üzerinde Arapça hatla "Siyah Güzeldir" ve "Anne Afrika" yazılı olan İznik çinileri (kökeni on yedinci yüzyıla uzanan Anadolu'ya özgü bir seramik formu) üretti. Geleneksel çiçek desenlerinin içine yerleştirilmiş olan bu yazılar, çinilerde pek rastlamadığımız şekilde koyu renklerle boyanmış. Diğer fotoğraflar, resimler ve küçük heykellerin bazıları Türkiye'deki müzelerden ödünç alındı, bazıları da İstanbul'daki dükkânlardan edinildi. Enstalasyonda, bunların yanı sıra, Osmanlı dönemine ait düzinelerce gravür ve ABD'de üretilmiş eserler yer alıyor.

Wilson'ın enstalasyonu, insanların yaşam koşullarına nasıl uyum sağladığını, geçmiş tarih ve imparatorluk arasındaki karşılıklı ilişkileri ortaya koyuyor. Türkiye alanını hem Afrika'nın küresel tarihi hem de güncel siyahi yaklaşımlar ışığında inceleyerek, çokkatmanlı bir projeksiyon, insan transferi, sömürü ve dirençlilik anlatısı inşa ediyor.

Afro Kismet, 2017, ayrıntı

Afro Kismet, 2017, detail

Fred Wilson

b. 1954, New York, NY, USA
lives in New York, NY, USA

The work of Fred Wilson considers the politics of inclusion, exclusion and erasure in the context of global cultural histories. This involves a questioning of the conventions of display within museums, as well as the notions of race that go unexplored within cultural, economic and artistic accounts. He focuses on narratives and records of the oppression of black people around the world.

Wilson's installation for the Istanbul Biennial includes a number of hand-crafted items related to Ottoman culture and the roles of black people within it. Black people have a long history in the region – many, if not most, with origins in the Ottoman slave trade – and today refer to themselves as Afro-Turks or Afro-Anatolians. Yet their presence has been incompletely recorded and acknowledged, or misunderstood.

Wilson's work assumes the imagined perspective of Africans who inhabited both the Ottoman empire and the Venetian empire. By combining two Ottoman chandeliers with chandeliers made – unusually – in black glass by Stefano Toso, a craftsman from a centuries-old family of glassmakers in Venice, he references the historic trade triangle between the African diaspora and the Ottoman and Venetian empires. He has also commissioned four 'Ottoman' miniatures by master miniature

painter Özcan Özcan. In addition, Wilson has created İznik tiles (a form of Anatolian ceramics with origins in the seventeenth century) that contain the phrases 'Black is Beautiful' and 'Mother Africa', written in Arabic calligraphy, integrated into a traditional floral design and rendered in a dark palette uncommon for tiles. Other photographs, paintings and small sculptures are borrowed from Turkish museums and sourced from shops in Istanbul, while dozens of engravings of the Ottoman era are included, as well as works created in the USA.

Wilson's installation shows how people adapt to their living conditions, and the mutual relationships between past history and empire. It examines the Turkish realm in light of a global African history, as well as contemporary black perspectives, constructing a layered account of projection, human transfer, exploitation and endurance.

Bilal Yılmaz

d. 1986, Manisa, Türkiye
İstanbul, Türkiye'de yaşıyor

Küreselleşme ve neoliberalizm süreçleri, geçen birkaç on yıl boyunca dünyanın dört bir yanında pek çok kente sızdı. Bu bazıları için kısa dönemli kazanç ile sonuçlanırken belirli bölgelerin de yerel mirasını silip geçti. Aslında bu süreçler tümüyle yeni değil: 20. yüzyılın başında Marksist felsefeci Walter Benjamin, şehirlerin günlük yaşam deneyiminde yaşanan, kaotik ve gizemli kent alanlarının, dağınık pazar yerlerinin ve kokuşmuş kanalların (sermaye nedeniyle) kaybı gibi değişimlerin yasını tutuyordu. Labirentimsi ve gizemli kent peyzajı kadar eşsiz zanaat, yemek, mimari ve işgücü gelenekleriyle yerel ölçekte ve yurtdışında uzun zamandır değer gören İstanbul şehri de özellikle son yıllarda hızlı bir değişim geçirdi. Pek çok zorunlu göçe maruz kalan şehir kendine özgü karakterini kaybettiği gibi yüzlerce yıllık gelenekler ve el sanatları da yok oldu.

Bilal Yılmaz'ın *Kirli Kutu* (2016) isimli çalışması, İstanbul kent yaşamındaki yakın tarihli değişimler nedeniyle vasıflı işgücü geleneklerinin söz konusu ölümünü belgeliyor. Sanatçı, kuşaktan kuşağa aktarılan zanaat bilgisiyle iş yapan ağaç tornacısı (Aydın Usta), demirci (Bekir Usta), marangoz (Fedai Usta) ve imalatçı (Çağlayan Usta) dahil zanaatkâr esnafı fotoğraflamış. Fotoğraflar bir projektör işlevi görerek İstanbul'un haritasını duvara yansıtan taşınabilir ahşap bir kutudan ibaret mekanik bir diorama aracılığıyla

sunuluyor ve onunla birlikte mekânlar ve şehrin ölmekte olan çeşitli el sanatları gösteriliyor. Yılmaz'a göre, küresel sermaye için ve küresel sermaye tarafından silip süpürülme süreçlerinin ortasında "kir" şehirlerin ele geçmez, beklenmedik ve kaotik taraflarını temsil ediyor: Tarihi maddi enkaz, el işçiliği ve sanatları veya şehirler homojenleştirildiğinde ilk kaybedilen şey olan dayanıklı özgünlük hissi. Kir, bu durumda, üzerine titrenmesi ve –burada olduğu gibi– sevgiyle belgelenmesi gereken bir şey.

Kirli Kutu, 2016

Dirty Box, 2016

Bilal Yılmaz

b. 1986, Manisa, Turkey
lives in Istanbul, Turkey

Over the past few decades, processes of globalisation and neoliberalism have crept into many cities around the world. While they have resulted in short-term profit for some, they have also wiped away the local heritage of specific places. In fact, these processes are not entirely new: in the early twentieth century, the Marxist philosopher Walter Benjamin lamented shifts in the experience of daily life in cities, such as the loss (via capital) of chaotic and mysterious urban spaces, cluttered bazaars and festering canals. The city of Istanbul, in particular, which has long been prized both locally and abroad for its labyrinthine and mysterious urban landscape, and for its unique traditions in craft, food, architecture and labour, has experienced rapid change in recent years. There have been many forced transfers of people, and as the city loses its individual character, centuries-old traditions and handicrafts are also vanishing.

Bilal Yılmaz's *Dirty Box* (2016) documents this passing of traditions of skilled labour due to recent changes in urban life in Istanbul. The artist photographed craftsmen, including a woodturner (Aydın Usta), a metalsmith (Bekir Usta), a carpenter (Fedai Usta), and a manufacturer (Çağlayan Usta), who employ artisanal knowledge passed down by generations. These images are displayed via a mechanical 'shadow box', a portable wooden container that transforms

into a projector and screens a map of Istanbul onto the wall, and with it the sites and practices of the varying dying crafts of the city. For Yılmaz, amid the processes of cleaning up cities for and by global capital, 'dirt' stands for the elusive, unexpected and chaotic aspects of cities: the historical, material debris, manual labour and crafts, or the gritty sense of specificity that is the first to go as cities are homogenised. Dirt, then, is something to be treasured and – as here – affectionately documented.

Yoğunluk

2013'te İstanbul, Türkiye'de kuruldu
İstanbul, Türkiye'de çalışıyorlar

Pek çok insani deneyim, büyük ölçüde içinde gerçekleştiği mekânlar tarafından belirlenir. Sanatta mekânın kullanımı anahtar konumdadır: Sanatçının atölyesindeki yaratıcı ortamı, bir müze galerisindeki sanat yapıtlarını alıttığımız gibi izleyişimizi veya dikkatin yoğunlaşabileceği şekilde inşa edilen oditoryum veya tiyatro gibi mimari yapıları düşünün. Böyle görüldüğünde, mekânın organizasyonunda –şehirlerde ve kırsal bölgelerde– yaşanan değişimlerin veya ev ya da çalışma mekânlarındaki küçük ölçekli değişimlerin sadece fiziksel değil psikolojik ve bilişsel etkileri de olduğu anlaşılır.

İstanbul merkezli kolektif “Yoğunluk”, mekâna özgü enstalasyonların kullanımı aracılığıyla sanat ile mekân arasındaki ilişkiyi araştırıyor. Mimarlık ve sinema kökenli topluluk, mekânın insan deneyimini koşullama biçimlerine odaklanıyor. Topluluğun yeni çalışması *Ev* (2017), İstanbul'da atölye olarak kiraladıkları bir apartmanda yer alan bir enstalasyon. İstiklal Caddesi'nin –kalabalık bir alışveriş caddesi– hemen yakınındaki bir apartmanın çatı katında yer alan *Ev* (tek seferde en fazla beş ziyaretçi ağırlayabiliyor), şehrin telaşıyla tezat oluşturacak bir şekilde ışıkların karartıldığı, evcil bir mekân. İzlenimci ve atmosferik çalışma, ışıklandırma, ses ve atmosferdeki değişikliklerin ne kadar çarpıcı etkileri olabileceğini göstererek,

dışsal ve fiziksel yönleriyle dünyaya dönük bilişsel deneyimlerimizi birbirine bağlamayı amaçlıyor. Mekâna yerleştirilmiş mobilyalar ve çeşitli nesneler, ışık ve ses ile ilişkili diğer duyuşal oluşumlarla birleştirilmiş dokunsal deneyim için dokulu, siyah bir silikonla kaplanmış. Başlangıçta kafa karıştırıcı da enstalasyon içinde ilerledikçe apartmana ışık girmeye başlıyor ve dış dünyanın sesleri gibi harici uyarıcılar tanınabilir hale gelerek somut bir mekânsal değişim hissi yaratırken mekânın deneyimlerimizi biçimlendirmede ve bizi izleyici olarak konumlandırmada üstlendiği hayati rolü sergiliyor.

Ev, 2017

The House, 2017

Yoğunluk

Founded in 2013, Istanbul, Turkey
based in Istanbul, Turkey

Many human experiences are highly conditioned by the spaces in which they take place. In art, the utilisation of space is key: consider the creative environment of the artist's studio, our habitual viewing of artworks within a museum gallery, or the architectures constructed for focused attention such as auditoriums or stages. Seen in this way, changes in the organisation of space – in cities, in rural areas – or smaller-scale arrangements of domestic or working spaces, have not only physical but also psychological and cognitive effects.

Through the use of site-specific installations, the Istanbul-based collective Yoğunluk – which in Turkish means 'Intensity' – explore the relationship between art and space. With roots in architecture and cinema, the group focuses on the way in which space can condition human experiences. Their new work *The House* (2017) is an installation in an Istanbul apartment rented by the collective as a studio. Located just off Istanbul's Istiklal Street – a crowded, commercial avenue – on the top floor of an apartment, *The House* (which accommodates a maximum of five visitors at a time) is a darkened, domestic space that contrasts with the city's bustle. The work, impressionistic and atmospheric, aims to interlink our cognitive experience of the world with external and physical aspects, demonstrating how changes in lighting, sound and atmosphere can have

dramatic effects. The furniture and various objects placed within the space are all coated in texturised, black silicone, the tactile experience of which combines with other sensory occurrences involving light and sound. Initially disorienting, as the installation progresses, light begins to enter the apartment, and external stimuli such as sounds of the outside world become recognisable, creating a tangible sense of spatial change while demonstrating the crucial role of space in crafting our experience and situating us as viewers.

Yonamine

d. 1975, Luanda, Angola
Harare, Zimbabwe'de yaşıyor

Yonamine'nin yoğun bir şekilde katmanlı kolajları, Afrika ve Avrupa kentlerinde tanıklık ettiği kültürel etkileşim, ayrımcılık, gezginlik, toplumsal farklılaşma ve kentsel dönüşüm olgularından yola çıkar. Gazete kâğıdı üzerine siyah çini mürekkebiyle elde edilen bu kolajlar, doğrudan sokaktan ve kent alanlarından alınmış yerel imgelerden oluşur. Bunu tamamlayan bir şekilde, içlerinde duvar yazıları, dövme sanatı, sokak sanatı, tutkalla yapıştırma tekniği, markaların kendine özgü yazı stilleri, amblemleri ve sokak afişlerinden birçok öğe barındırırlar. Bu gündelik imgeler ve görsel teknikler, örneğin "Procura-Se" sözcüğü (Araniyor) ya da sanatçının kendi adının logolaştırılmasında olduğu gibi, internet kültürüne ait öğelerin birleştirilmesi için kullanılır.

Angola, Portekiz, Fransa ve Almanya'dan sonra Yonamine, şu anda Zimbabwe'de yaşıyor. Bu nedenle yapıtları, hem Avrupa hem de Afrika'nın kentlerinde yaşamış ve bir dizi farklı kültürle tanışmış olan bir bireyin kente dair keşfettiği gerçeklikleri resmeder. Küreselleşme ve kapitalizmin görsel ve ikonlarını öne çıkarmakla birlikte, bu yapıtlar aslında farklı mekân ve zamanlara yayılmış olan hafızaların ve tarihlerin birikimine ve silinip yok edilmesine, Yonamine'in farklı kültürler, uluslar ve kent yaşamları "ara"sında olma halini hem bedeninde hem de ruhunda nasıl deneyimlediğine işaret ediyor.

Siyaha Geri Gitmek, 2015

Drontheimer Strasse 19 I, 2015 and Tamam 3, 2017

Yonamine

b. 1975, Luanda, Angola
lives in Harare, Zimbabwe

Yonamine's densely layered collages respond to his experience of acculturation, segregation, itinerancy, social differentiation and gentrification across cities in Africa and Europe. Made on newspaper and using black India ink, they are composed from vernacular imagery sourced directly from the street and urban space, incorporating references to graffiti, tattoo art, street art, wheat-pasting, corporate lettering, brands and street posters. Such everyday images and visual techniques are appropriated to join elements from online culture, such as the words 'Procura-Se' (Wanted) or the artist's own name, inscribed as a logo.

Yonamine has lived between Angola, Portugal, France and Germany, and is currently residing in Zimbabwe. His works depict the urban realities of an individual who has experienced life in both European and African cities and a number of different cultures. While presenting the visuals and icons of globalisation and capitalism, the works evoke the accumulation and erasure of memories and histories across place and time, as well as the artist's bodily and psychological experience of being 'in-between' cultures, nations and urban lives.

Xiao Yu

d. 1965, İç Moğolistan
Beijing, Çin'de yaşıyor

İnsanların yararı için hayvanların evcilleştirilmesi bundan 6.000 ila 8.000 yıl önce başladı. Evcilleştirme, insanların diğer türler üzerinde kalıcı etkiler bıraktığı bir süreçtir. Ancak antropolojik açıdan bakıldığında, bu evcilleştirme sürecinde hayvanlar ile insanlar arasındaki karşılıklı etki de görünür hale gelir. Evcilleştirme, aynı zamanda, insanların yeryüzü üzerinde geri döndürülemez etkiler bıraktığı “antroposen” dediğimiz mevcut insanlık çağının tarihsel bir öncelidir.

Xiao Yu'nun *Ground* (Zemin, 2014/17) başlıklı yapıtı, İstanbul'un kuzeyinden getirilip iki Çinli köylü tarafından yetiştirilen bir eşeğin yer aldığı süreli bir performans. Bir insanın idaresindeki sabana bağlı eşek, ıslak çimentoyla doldurulmuş olan sergi alanını sürüyor. Saban, sergi alanı boyunca yayılan bu çimento “tarla”sı üzerinde oluklar açıyor. Performans, yaygın ama tehlikeli bir şekilde devam ettiği halde kent sakinleri için giderek görünmez hale gelen ekolojik ve antropolojik süreçler zincirinin bir halkası olarak, belli bir çalışma ediminin doğrudan bir ifadesi. Açılan oluklar sayesinde, hayvan ve insan, gerçek bir tarlada olacağı gibi, yeni bir yaşam için bir araç yaratıyor, oysa toprak yerine beton kullanılmış olması kentsel genişleme ve gelişme ile bunların kırsal topraklar ve tarım geleneği üzerindeki etkileri hakkında sorular sormamıza yol açıyor.

Hayvanın çektiği saban ve insan ikilisi, tarımsal etkinliğin en kadim biçimlerinden birini temsil ediyor. Ama giderek kentleşen dünyamızda pek çok insan böyle bir emek sürecini yaşamış değil. Bu bakımdan Yu, yapıtında, doğa ile tarım arasındaki karşılıklı bağımlılık, evcilleştirilmiş hayvanlar ve onların insanlarla ilişkisinin yanı sıra emek kavramını da konu ediniyor. Ekolojik kırılganlığın vardığı boyutları, su ve yiyecek kıtlığının yaşanacağı bir çağın yaklaşmakta olduğunu anlatırken, artık belki de insanın doğa üzerinde egemen olmaktan çıktığını ve doğanın insan üzerinde egemen hale geldiğini düşünmek mümkün: Yollar tersine dönerken doğa insan üzerindeki hâkimiyetini daha çok hissettiriyor.

Zemin, 2014/17

Xiao Yu

b. 1965, Inner Mongolia
lives in Beijing, China

Ground, 2014/17

The domestication of animals for human use began between 6,000 and 8,000 years ago. Such domestication has been a trajectory in which humans have exerted an indelible influence on another species. Seen anthropologically, however, the process represents a mutual influence between animals and humans. Domestication also serves as a historical antecedent to the current human age of the 'anthropocene', in which humans are exerting an irreversible influence on the earth.

Xiao Yu's *Ground* (2014/17) is a durational performance involving a donkey that has been brought from north of Istanbul and trained by two Chinese farmers. The animal, steered by a human, drags a plough through the exhibition space that has been filled with wet cement. The plough creates a furrow in this cement 'field' that extends throughout the space. The performance is a direct expression of an act of labour, one link in a chain of ecological and anthropological processes that persist widely though precariously, and are increasingly unseen by an urban public. With the furrows, the animal and human create what in a real field would be means for new life, but the use of concrete opens questions about urban expansion and development and their effect on rural land and agrarian tradition.

A plough led by an animal and a human represents one of the most ancient forms of agricultural activity. Yet in an increasingly urban world, many people have never experienced such labour. The work speaks to the interdependence of nature and agriculture, the taming of animals and their relationship to humans, as well as notions of labour. Increasingly, with ecological fragility and the threat of a coming age of water and food scarcity, it is perhaps no longer the human who controls nature, but the opposite: nature exerts its grip on humanity as the direction of the tracks reverses.

***Kamusal
Program***

***Public
Programme***

Kamusal Program

İki ay boyunca ücretsiz olarak gezilebilen 15. İstanbul Bienali kapsamında, birbirine komşu mekânlarda yer alan serginin yanı sıra, bienal süresince farklı alanlardan isimlerin katılımıyla gerçekleştirilecek ücretsiz etkinliklerle *iyi bir komşu* başlığı tartışılmaya devam ediyor.

Sanatçı Zeyno Pekünlü'nün koordinatörlüğünü üstlendiği 15. İstanbul Bienali'nin Kamusal Programı'nda, açılış ve kapanış haftalarında uluslararası konuşmacıların katılımıyla düzenlenen *Seçilmiş Aileler* ve *Müşterek Kader* başlıklı sempozyumlara ek olarak, bienal süresince devam eden tartışmalar, gösterimler, atölye çalışmaları ve katılımcıların birlikte yemek pişireceği, okuyacağı, müzik yapacağı düzenli etkinlikler yer alıyor. *Seçilmiş Aileler*, aile kurumunun ötesine geçen aidiyet arayışlarına odaklanıyor; *Müşterek Kader* ise kent ekolojisi etrafındaki tartışmaları bienale taşıyarak insan merkezcilikten çıkışın yollarını arıyor.

15. İstanbul Bienali Kamusal Programı katılımcıları arasında savaş ve yerinden edilmenin kadınlar üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmalarıyla tanınan Shahrzad Mojab, liberal çok kültürcülüğe yönelik eleştirileriyle bilinen Joseph Massad, Siyasal Ekonomi profesörü Massimo de Angelis ve mekân pratikleri üzerine pek çok araştırması bulunan Yunan mimar ve akademisyen Stavros Stavrides gibi isimler yer alıyor.

Programın ayrıntılarını 15b.iksv.org adresinden inceleyebilirsiniz.

Seçilmiş Aileler

Açılış sempozyumu

16.09.2017, 14.00–18.00,
Pera Müzesi Oditoryumu
Katılımcılar: Şükrü Argın, Joseph Massad, Shahrzad Mojab
Etkinlik dili İngilizce ve Türkçedir. Simültane çeviri desteği sunulacaktır.

Müşterek Kader

Kapanış sempozyumu

11.11.2017, 14.00–18.00,
İstanbul Modern Sinema Salonu
Katılımcılar: Massimo de Angelis, Ayfer Bartu Candan, Stavros Stavrides
Etkinlik dili İngilizce ve Türkçedir. Simültane çeviri desteği sunulacaktır.

Kesitler

Tartışma

Moderatör: Başak Şenova
15.09.2017, 14.00–16.00,
İstanbul İsveç Başkonsolosluğu
Etkinlik dili İngilizcedir.
Rezervasyon için: basak.senova@gmail.com

Generalin Leyleği

Sunum performans

Katılımcı: Heba Y. Amin
15.09.2017, 18.00–20.00,
Pera Müzesi Oditoryumu
Etkinlik dili İngilizcedir. Simültane çeviri desteği sunulacaktır.

Komşum Yoksa Evim /

Mahalleme Ne ki!

Panel ve Mahalleler Sözlüğü tanıtımı

Katılımcılar: Mahalleler Birliği
19.09.2017, İstanbul Modern Sinema Salonu
Panel: 15.00–17.30
Tanıtım: 17.30–19.00
Etkinlik dili Türkçedir.

Sınırsız ve Küstah

Sohbet

Katılımcılar: Gülşen Aktaş, Aykan Safoğlu
20.09.2017, 18.30–20.30,
Pera Müzesi Oditoryum
Etkinlik dili Türkçedir.

Kolektif Çukurcuma

Okuma grubu ve Bilgelik Evi sergisi

21.09.2017 | 28.09.2017 | 05.10.2017 |
12.10.2017 | 19.10.2017 | 26.10.2017 |
02.11.2017 | 09.11.2017
Nejat Eczacıbaşı Binası, İstanbul Kültür Sanat Vakfı, giriş galerisi
Bazı etkinlikler Türkçe, bazılarıysa İngilizce olacaktır.

Haftalık duyurular için: 15b.iksv.org

Şehrin Hayvanları: Komşu mu, Aile

Ferdi mi, Geçmişin Kalıntısı mı?

Sohbet

Katılımcı: Sezai Ozan Zeybek
03.10.2017, 18.30–20.30,
Pera Müzesi Oditoryum
Etkinlik dili Türkçedir.

Komşuluk Hakkı

Sohbet

Katılımcı: Rita Ender
05.10.2017, 18.00–20.00,
İstanbul Modern Sinema Salonu
Etkinlik dili Türkçedir.

Gerçek Süperkahramanlar

Çocuklar için animasyon ve

karakter tasarımı atölyesi

07.10.2017 | 08.10.2017 |
14.10.2017 | 15.10.2017
Eğitimciler: Manar Zind Alhadid (görsel sanatçı), Aras Ali (yönetmen), Farah Barisly (görsel sanatçı), Ammar Khattab (illüstratör), Ayham Mallisho (fotoğrafçı)

Hamisch (İstanbul Suriye Kültür Evi) ve İstanbul Goethe Enstitüsü'nün işbirliği ile Türkçe-Arapça ardıl çeviri desteği sunulacaktır.

Ayrıntılar için: 15b.iksv.org

Komşu Tarifler

Yemek atölyesi ve panel

13.10.2017, 15.00–19.00, Studio-X İstanbul
Şefler: Semi Hakim (Kök Projekt), Dalia Mortado (Kök Projekt & Savoring Syria)
Proje Koordinasyonu: Ezgi Tuncer
Atölye çok dilli olacaktır, Türkçe ardıl çeviri desteği sağlanacaktır.
Panel dili Türkçedir.

Diğer şefler ve panel konuşmacıları için: 15b.iksv.org

Sesime Ses Ver:

İstanbul'un Müzisyenleri

Müzik atölyesi

22.10.2017, 16.00–20.00, Salon İKSV
Atölye Yürütücüsü: Evrim Hikmet Ögüt
Türkçe-Arapça ardıl çeviri desteği sunulacaktır.

Public Programme

Apart from the two-month-long exhibition in neighbouring venues, the 15th Istanbul Biennial features a public programme that encompasses a variety of events and discussions pivoting on the concept of 'a good neighbour'. Admissions to all events are free.

The Public Programme, coordinated by the artist Zeyno Pekünlü, features two symposiums entitled *Chosen Families* and *Mutual Fate* during the opening and closing weeks of the Biennial, and panel discussions, screenings, workshops and regular events where guests will be cooking, reading and playing music together throughout the duration of the Biennial. *Chosen Families* traces the quest for different kinds of belongings beyond the family as an institution, while *Mutual Fate* focuses on urban ecology and strives to find ways out of anthropocentrism.

Participants of the Public Programme include activist and professor Shahrzad Mojab, known for her research on the impact of war, displacement and violence on women's learning and education; Professor Joseph Massad, known for his critique of liberal policies of multiculturalism; Professor of Political Economy, Massimo de Angelis, and the Greek architect and scholar with numerous works on spatial practices, Stavros Stavrides.

Please visit 15b.iksv.org for further information on the programme.

Chosen Families *Opening symposium*

16.09.2017, 14.00–18.00,
Pera Museum Auditorium
Participants: Şükrü Argın, Joseph Massad,
Shahrzad Mojab
In English and Turkish with simultaneous translation.

Mutual Fate *Closing symposium*

11.11.2017, 14.00–18.00,
Istanbul Modern Cinema Hall
Participants: Massimo de Angelis, Ayfer
Bartu Candan, Stavros Stavrides
In English and Turkish with simultaneous translation.

Cross Sections *Discussion*

Moderator: Başak Şenova
15.09.2017, 14.00–16.00, Consulate General
of Sweden, Istanbul
In English.
Reservation: basak.senova@gmail.com

The General's Stock *Lecture performance*

Participant: Heba Y. Amin
15.09.2017, 18.00–20.00,
Pera Museum Auditorium
In English with simultaneous translation to Turkish.

If I Don't Have a Neighbour, What Is My Home / My Neighbourhood! *Panel and the launch of Neighbourhoods Dictionary*

Participants: Association of Neighbour-
hoods
19.09.2017, Istanbul Modern Cinema
Panel: 15.00–17.30
Launch: 17.30–19.00
In Turkish.

Borderless and Brazen *Conversation*

Participants: Gülşen Aktaş, Aykan Safoğlu
20.09.2017, 18.30–20.30,
Pera Museum Auditorium
In Turkish.

Collective Çukurcuma *Reading group and House of Wisdom exhibition*

21.09.2017 | 28.09.2017 | 05.10.2017 |
12.10.2017 | 19.10.2017 | 26.10.2017 |
02.11.2017 | 09.11.2017
Nejat Eczacıbaşı Building, Istanbul Founda-
tion for Culture and Arts, entrance gallery
In Turkish and English.

For weekly programme, please see 15b.iksv.org

The Metropolis of Animals: *Neighbours, Companions or* *Leftovers?* *Conversation*

Participant: Sezai Ozan Zeybek
03.10.2017, 18.30–20.30, Pera Museum
Auditorium
In Turkish.

Right to Being a Neighbour *Conversation*

Participant: Rita Ender
05.10.2017, 18.00–20.00,
Istanbul Modern Cinema
In Turkish.

The Real Superheroes *Animation and character design* *workshop for kids*

07.10.2017 | 08.10.2017 | 14.10.2017 |
15.10.2017
Educators: Manar Zind Alhadid (visual
artist), Aras Ali (film maker), Farah Barisly
(visual artist), Ammar Khattab (illustrator),

Ayham Mallish (photographer)
Hamisch (Syrian Cultural House in Istan-
bul) in collaboration with Goethe Institute
Istanbul
In Turkish and Arabic with consecutive translation.

For further information, please see 15b.iksv.org

Neighbouring Recipes *Food workshop and panel*

13.10.2017, 15.00–19.00, Studio-X Istanbul
Chefs: Semi Hakim (Kök Projekt),
Dalia Mortado (Kök Projekt & Savoring
Syria)
Project Coordinator: Ezgi Tuncer
Multi-lingual with consecutive translation to Turkish.
Panel in Turkish.

*For other chefs and panel participants, please see
15b.iksv.org*

Add Your Voice to Mine: *Istanbul's Musicians* *Music workshop*

22.10.2017, 16.00–20.00, Salon İKSV
Organised by Evrim Hikmet Ögüt
In Turkish and Arabic with consecutive translation.

*Eğitim
Programı*

*Educational
Programme*

Koç Holding Desteğiyle Çocuklar ve Gençler Bienal ile Tanışıyor

15. İstanbul Bienali'nin Polly Brannan ve Pera Eğitim ekibiyle işbirliği içinde geliştirdiği çocuk ve gençlere özel eğitim programıyla, bienalin genç ziyaretçileri *ev*, *komşu* ve *mahalle* kavramları üzerine sorular sorup tartışmalar yürütme ve kendi sanat eserlerini yaratma imkânını yakalıyor. Eğitim programında çocukları ve gençleri turlar, atölyeler, tartışmalar, yürüyüşler, haritacılık alıştırma ve program dışı buluşmalar bekliyor. Bunların yanı sıra katılımcıların üretecekleri eserler de, bienal boyunca çeşitli dijital platformlarda paylaşıyor.

Mekân
Pera Müzesi

Tarihler
22 Eylül – 12 Kasım 2017

*Okul grupları için atölye
gün ve saatleri*
Salı, çarşamba, perşembe, cuma
10.00–11.30, 11.30–13.00, 13.00–14.30

*Bireysel gruplar için atölye
gün ve saatleri*
Cuma, 19.30–21.30 (18 yaş ve üzeri)
Cumartesi, 11.00–13.00 (4–6 yaş)
Cumartesi, 14.00–16.00 (13–17 yaş)
Pazar, 12.30–14.30 (4–6 yaş)
Pazar, 15.00–17.00 (7–12 yaş)

Katılım
15. İstanbul Bienali'nin Koç Holding desteği ve Pera Eğitim işbirliğiyle düzenlediği Çocuk ve Gençler için Eğitim Programlarına katılım ücretsizdir. Rezervasyon gereklidir.

Rezervasyon
Atölyelerin gerçekleştirilebilmesi için grupların yeterli sayıya ulaşması gerekmektedir. Bu nedenle atölyeye katılmadan önce egitim@peramuzesi.org.tr veya cocuk@iksv.org adreslerine bir e-posta göndererek rezervasyon yaptırmanızı rica ederiz. Atölye kapasiteleri okul grupları için 30, hafta sonu grupları için 15 kişiyle sınırlıdır.

Adres
Asmalı Mescit Mahallesi, Meşrutiyet Cad.
No: 65, 34430 Beyoğlu, İstanbul

Telefon
(212) 334 99 00 / 04

Young People Experience the Biennial with the Support of Koç Holding

Young audiences are invited to question, debate and make new work around the notions of *home*, *neighbours* and *neighbourhoods* on the occasion of the 15th Istanbul Biennial thanks to a dedicated education programme for children and young people conceived in collaboration with Polly Brannan and Pera Education. Children and young people can take part in bespoke tours, workshops, discussions, walks, mappings and other events. Moreover, their work will be shared through various online platforms during the course of the Istanbul Biennial.

Venue
Pera Museum

Dates
22 September – 12 November

Workshops for school groups
Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday
10.00–11.30, 11.30–13.00, 13.00–14.30

*Workshop for individuals and
independent groups*
Friday, 19.30–21.30 (18 years and older)
Saturday, 11.00–13.00 (4–6 years)
Saturday, 14.00–16.00 (13–17 years)
Sunday, 12.30–14.30 (4–6 years)
Sunday, 15.00–17.00 (7–12 years)

Participation
Admission to all the workshops presented as part of the Education Programme of the 15th Istanbul Biennial, with the support of Koç Holding and in collaboration with Pera Education, is free of charge. Reservation via e-mail is required.

Reservation
The workshops take place only when a sufficient number of participants have applied. Make a reservation before attending the workshops by sending by an e-mail to egitim@peramuzesi.org.tr or cocuk@iksv.org. The capacity of the workshops is limited to thirty participants for school groups, and fifteen for weekend events.

Address
Asmalı Mescit Neighbourhood, 65 Meşrutiyet St, 34430 Beyoğlu, Istanbul

Telephone
+90 (212) 334 99 00 / 04

***Ziyaretçi
Bilgileri***

***Visitor
Information***

Ziyaret

Ziyaret gün ve saatleri

15. İstanbul Bienali tüm mekânlarda ücretsiz olarak ziyaret edilebilir.

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, İstanbul Modern, ARK Kültür, Küçük Mustafa Paşa Hamamı ve Yoğunluk Atölyesi pazartesi günleri hariç her gün 10.00-18.00 arasında açıktır.

Pera Müzesi salı, çarşamba, perşembe ve cumartesi günleri 10.00'dan 19.00'a kadar, cuma günleri 10.00'dan 22.00'ye kadar, pazar günleri 12.00'den 18.00'e kadar açık, pazartesi günleriye kapalıdır.

İstanbul Modern perşembe günlerine özel olarak 20.00'ye kadar gezilebilir.

Açılış haftasına özel olarak 18 Eylül Pazartesi günü tüm mekânlar açıktır.

15. İstanbul Bienali kapsamında sergi mekânlarında görev alacak tüm ekiple- re Alternatif Yaşam Derneği (AYDER) tarafından "Engellilik Konusuna Doğru Yaklaşım Eğitimi" verilmiştir.

Ziyaretçi kayıt sistemi

İKSV bu yıl bienalde izleyici alışkanlıklarını takip edebilmek ve bienal izleyicilerini etkinlikleri hakkında bilgilendirebilmek için ziyaretçi kayıt sistemini kullanıyor. Akreditasyon kodları tek kişi için geçerlidir ve her bir ziyaretçinin kişiye özel ayrı bir akreditasyon kodu edinmesi gerekmektedir. Akreditasyon kodunuzu 15bziyaret.iksv.org adresinden ulaşabileceğiniz formu doldurarak ya da bienal mekânlarında bulunan kayıt masalarına başvurarak edinebilirsiniz. Kişiye özel akreditasyon kodunuz tüm mekânlar için geçerlidir. Akreditasyon kodunuzu kaybederseniz aynı kanallar aracılığıyla yeni kod başvurunuzu yapabilirsiniz.

Web sitesinden ulaşabileceğiniz formu doldurduktan sonra akreditasyon kodunuz gün içinde e-posta adresinize gönderilir. Akreditasyon kodunuzun adresinize gelmemesi durumunda önemsiz e-postalar klasörünü kontrol edebilir, yeniden deneyebilir ya da 15bziyaret@iksv.org adresinden bize ulaşabilirsiniz.

Koç Holding Sponsorluğunda Rehberli Turlar

15. İstanbul Bienali'ni rehberli turlarla ziyaret edebilirsiniz. Bienal süresince devam eden uzman rehberler eşliğindeki turlar İstanbul Modern, Galata Özel Rum İlköğretim Okulu ve Pera Müzesi'nde pazartesi günleri hariç her gün düzenleniyor. Tekil bilet satın alarak yalnızca bir mekânı rehberlerle gezmeyi tercih edebilir veya kombine bilet satın alarak tüm mekânlarda rehberli turlardan faydalanabilirsiniz.

Ortalama bir saat kadar süren rehberli turlarda, sanat tarihi ve görsel sanatlar alanında eğitim gören ve bienal sergileri üzerine eğitmen ve müzeolog Mine Küçük'ün liderliğinde özel eğitimlerini tamamlayan rehberlerle bienalde sergilenen işleri daha yakından tanıyabilir, sergiyi, kavramsal çerçevesini daha derinlemesine tecrübe edebilir, işler ve sanatçılarla ilgili sorularınızı da tur boyunca rehberlere iletebilirsiniz.

Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, İstanbul Modern, Pera Müzesi Pazartesi hariç her gün 11.00, 14.00, 16.00

Bienali belirtilen rehberli tur saatleri dışında grubunuzla birlikte de ziyaret edebilirsiniz. VIP Rehberli Tur rezervasyonları için (212) 334 07 76 numaralı telefonda veya neva.abrar@iksv.org adresinden Neva Abrar ile iletişime geçebilirsiniz.

Bienal Özel

Bienal Özel bileti, sanatseverlere 15. İstanbul Bienali'ne bireysel olarak destek verirken ayrıcalıklardan yararlanma imkânı sunuyor.

- 14-15 Eylül 2017 tarihlerindeki ön izlemeye katılım,
- Ücretsiz bienal rehberi edinme hakkı,
- Bienal açılış partisine davetiye,
- Bienal ürünlerinde %10 indirim,
- Belirli kafe, restoran, kitabeve ve müzikevlerinde indirimler.

Rehberli Tur ve Bienal Özel biletleri, İstanbul Modern, Galata Özel Rum İlköğretim Okulu, Pera Müzesi ve Biletix'ten (hizmet bedeli ile) temin edilebilir.

Buluşma Noktaları

15. İstanbul Bienali yayınlarınızı göstererek bienal mekânları etrafındaki pek çok kafe, restoran, kitap ve müzikeyinde indirimlerden yararlanabilirsiniz.

Anlaşmalı mekânların listesi için: 15b.iksv.org

Visit

Visiting days and hours

All venues of the 15th Istanbul Biennial can be visited free of charge.

Galata Greek Primary School, Istanbul Modern, ARK Kültür, Küçük Mustafa Paşa Hammam and Yoğunluk Atelier are open every day except Monday between 10.00 and 18.00.

Pera Museum is open from 10.00 to 19.00 on Tuesday, Wednesday, Thursday and Saturday; from 10.00 to 22.00 on Fridays and from 12.00 to 18.00 on Sunday. The Museum is closed on Monday.

Istanbul Modern can be visited until 20.00 on Thursday.

All the Biennial venues are open to visit on the first Monday after the opening, 18 September.

At all venues a team is available to support visitors with disabilities, thanks to a workshop offered by the Alternative Life Association (AYDER).

Visitor registration system

In order to learn more about our visitors and to provide further information regarding our other activities, this year, IKSv is launching an accreditation code system for Biennial visits. To receive your personal accreditation code, please register by filling out the form at 15bziyaret.iksv.org or at the registration desks in the Biennial venues. Your personal accreditation code is valid for all biennial venues. Your code will be sent to your e-mail within a day after you complete the form. Please check your spam folder or contact us at visit15b@iksv.org if you do not receive it.

Guided Tours

Sponsored by Koç Holding

Guided tours of the 15th Istanbul Biennial are held every day except Monday throughout the duration of the Biennial, at Galata Greek Primary School, Istanbul Modern and Pera Museum. Single tickets give access to a guided tour in one venue only, while a combined ticket is valid for all venues.

Guided tours last for about an hour and are conducted by students majoring in art history or fine art, all with specialist knowledge of the Biennial exhibition obtained under the supervision of scholar and museologist Mine Küçük. Guided tours enable visitors to get a closer look at the artworks, to learn about the exhibition and its conceptual framework, and to inquire further about the works and the artists.

Istanbul Modern, Galata Greek Primary School, Pera Museum
11.00, 14.00, 16.00 daily except Monday

Groups can visit the Biennial outside the regular guided tour schedule. To book a VIP Guided Tour, please contact Neva Abrar at +90 (212) 334 07 76 or neva.abrar@iksv.org.

Biennial Special Tickets

Biennial Special Tickets reward you as a supporter of the exhibition with special opportunities and benefits:

- Be among the Biennial's guests at the preview days on 14–15 September 2017
- Get the exhibition book for free
- Receive an invitation for the Biennial's opening party
- Get a 10% discount on all Biennial merchandise
- Get discounts at various cafés, restaurants, bookshops and music stores in Istanbul

Guided Tour and Biennial Special Tickets can be purchased at booths at Istanbul Modern and Galata Greek Primary School or via Biletix with a service fee (biletix.com).

Meeting Points

Producing your Biennial publications gives you discounts at numerous cafés, restaurants, bookstores and music houses near the Biennial venues.

Please visit 15b.iksv.org to see the complete list of Meeting Points.

Özgeçmişler

Biographies

Sanatçılar Artists

Adel Abdessemed

Adel Abdessemed (d. 1971, Konstantin, Cezayir) Londra ve Paris'te yaşıyor. Çalışmalarının sergilendiği toplu sergiler arasında *All The World's Futures* [Dünyanın Bütün Gelecekleri], 56. Venedik Bienali (2015); *Picasso.mania*, Grand Palais, Paris (2015-16) ve Milano Trienali/Fondation Trussardi, Milano (2017) sayılabilir. 2012'de iki büyük kişisel sergi açtı: *Adel Abdessemed. Je suis innocent* [Adel Abdessemed. Ben Masumum], Centre Georges Pompidou, Paris ve *Who's Afraid of the Big Bad Wolf?* [Kim Korkar Büyük Hain Kurttan?], David Zwirner, New York. Daha önceki kişisel sergisi *Silent Warriors* [Sessiz Savaşçılar] 2010 yılında Londra Çağdaş Sanat Vakfı'nın Parasol biriminde gerçekleştirilmişti.

Adel Abdessemed (b. 1971, Constantine, Algeria) lives in London and Paris. His works have featured in group shows such as *All The World's Futures*, 56th Venice Biennale (2015) and *Picasso.mania* at the Grand Palais, Paris (2015–16). In 2017, Abdessemed participated in La Triennale di Milano at Fondation Trussardi, Milan. In 2012, he held two major solo exhibitions: *Adel Abdessemed: Je Suis Innocent* at Centre Georges Pompidou, Paris, and *Who's Afraid of the Big Bad Wolf?* at David Zwirner, New York. An earlier solo exhibition, *Silent Warriors*, took place in 2010 at Parasol unit foundation for contemporary art, London.

Njideka Akunyili Crosby

Njideka Akunyili Crosby (d. 1983, Enugu, Nijerya) Los Angeles, ABD'de yaşıyor ve çalışmalarını sürdürüyor. Eserlerinin büyük çoğunluğu gündelik yaşam manzaralarının

ve sosyal birlikteliklerin iç mekânlarının temsiline odaklanıyor ve figürlerini –aile ve arkadaş tasvirleri– tanıdık ev hali deneyimlerinden türettiği senaryolar içinde sunuyor. Anlatı ve jestlerdeki muğlaklıklar ikinci bir imge dalgasıyla vurgu kazanıyor: Nijerya'nın pop kültürü ve siyasetinden türetilmiş imgelerden yaratılan, canlı desenlerden oluşan foto-kolajlar. Son yıllarda açtığı kişisel sergiler arasında *Predecessors* [Öncekiler], *Contemporary Arts Center, Cincinnati* (2017); *Portals* [Kapılar], Victoria Miro, Londra (2016); *I Refuse to Be Invisible* [Görünmez Olmayı Reddediyorum], Norton Museum of Art, West Palm Beach (2016) ve *The Beautiful Ones* [Güzeller], Art + Practice, Los Angeles (2015) sayılabilir.

Born in Enugu, lives in Los Angeles Njideka Akunyili Crosby (b. 1983, Enugu, Nigeria) currently lives and works in Los Angeles, USA. Many of her works focus on representations of interiors or everyday scenes and social gatherings, and feature figures – depictions of family and friends – in scenarios derived from familiar domestic experiences. Ambiguities of narrative and gesture are underscored by a second wave of imagery: vibrantly patterned photo-collage areas created from images derived from Nigerian pop culture and politics. Recent solo exhibitions include *Predecessors*, Contemporary Arts Center, Cincinnati (2017); *Portals*, Victoria Miro, London (2016); *I Refuse to be Invisible*, Norton Museum of Art, West Palm Beach (2016) and *The Beautiful Ones*, Art + Practice, Los Angeles (2015).

Alejandro Almanza Pereda

Alejandro Almanza Pereda (d. 1977, Mexico City, Meksika) New York ile Mexico City arasında yaşıyor ve çalışıyor. Almanza, Meksika ve ABD'nin farklı bölgelerinde yaşadı. Bundan etkilenen sanatçı, farklı kültürlerin tehlike ve riski nasıl algıladığına

ilgi duymaya başladı. Almanza, heykeller ve sualtı videoları yaratmak amacıyla nesneleri hem kavramsal hem fiziksel olarak sorgulayarak maddesellik kavramlarına odaklanıyor. Sanatçı, San Francisco Art Institute, Mexico City'deki Museo El Eco ve New York'taki Art in General gibi farklı kurumlarda kişisel sergiler düzenledi. Çalışmaları ASU Museum, Mexico City'deki Musei de Arte Moderno, New York'taki El Museo del Barrio ve Queens Museum'da düzenlenen sergilere dahil edildi.

Alejandro Almanza Pereda (b. 1977, Mexico City, Mexico) lives between New York, USA, and Mexico City, Mexico. Influenced by the various areas of Mexico and the USA in which he has lived, he is interested in how different cultures perceive danger and risk. He focuses on concepts of materiality by challenging objects both conceptually and physically to create sculptures and underwater videos. He has presented solo shows in institutions including San Francisco Art Institute; Museo El Eco, Mexico City and Art in General, New York. His works have been included in exhibitions at the ASU Museum and Museo de Arte Moderno, Mexico City; El Museo del Barrio and the Queens Museum, New York.

Heba Y. Amin

Heba Y. Amin (d. 1980, Kahire, Mısır) Berlin, Almanya'da yaşıyor. Mısırlı görsel sanatçı, araştırmacı ve akademisyen, şu anda Berlin'deki Bard College'da ders veriyor, Freie Universität'te BGSMSC doktora öğrencisi ve kısa süre önce de Berlin'deki Bethanien sanatçı ihtisas programının daimi sanatçıları arasına katıldı. Amin, DAAD ve Rhizome Commissions gibi kurumlardan çok sayıda burs ve iş aldı. Kendisi aynı zamanda Black Athena Collective'in [Siyah Athena Kolektifi] kurucularından, MIZNA dergisinin (ABD) görsel sanat küratörü ve Ramdom

Derneği (İtalya) bünyesindeki DEFAULT bienal ihtisas programının küratörü. Amin ayrıca televizyon dizisi *Homeland*'in setinde gerçekleştirilen ve dünya genelinde medyanın dikkatini çeken yıkıcı grafiti eyleminin ardındaki sanatçılardan biriydi.

Heba Y. Amin (b. 1980, Cairo, Egypt) is based in Berlin, Germany. An Egyptian visual artist, researcher and lecturer, currently teaching at Bard College, Berlin, she is also a BGSMSC doctorate fellow at Freie Universität and a recent resident artist at the Bethanien artist residency programme in Berlin. Amin has received many grants and commissions, including the DAAD grant and the Rhizome Commissions grant. She is a co-founder of the Black Athena Collective, the curator of visual art for MIZNA journal, and curator of the biennial residency programme DEFAULT with Ramdom Association. Amin is also one of the artists behind the subversive graffiti action on the set of the television series *Homeland*, which received worldwide media attention.

Volkan Aslan

Volkan Aslan (d. 1982, Ankara, Türkiye) İstanbul'da yaşıyor. Sanatçı Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde resim eğitimi aldı. Kişisel sergileri arasında *Mükemmel Gün*, Pi Artworks, İstanbul (2015), *Henüz Yaşanmamış Bir Gün* [A Day Not Yet Lived], Pi Artworks, Londra (2014), *Hatırlamayı Unutma*, Arter, İstanbul (2013) bulunuyor. Ayrıca çalışmaları şu toplu sergilerde yer aldı: *Liman*, İstanbul Modern (2017); İstanbul. *Tutku, Neşe, Öfke* [İstanbul. Passion, Joy, Fury], Maxxi Museum, Roma (2015); Seyyar Müze, İstanbul (2014); *Anne, Ben Barbar Mıyım?* [Mom, Am I Barbarian?], 13. İstanbul Bienali (2015). Aslan aynı zamanda İstanbul'da kâr amacı gütmeyen bağımsız bir sanat mekânı olan 5533'ün kurucularından biri.

Volkan Aslan (b. 1982, Ankara, Turkey) lives in Istanbul, Turkey. He studied painting at Mersin University Faculty of Fine Arts, Turkey. His solo exhibitions include *The Perfect Day*, Pi Artworks Istanbul (2015); *A Day Not Yet Lived*, Pi Artworks London (2014) and *Don't Forget to Remember*, Arter, Istanbul (2013). Various group shows in which he has participated include *Harbor*, Istanbul Modern (2017); *Istanbul. Passion, Joy, Fury*, Maxxi Museum, Rome (2015); *The Moving Museum*, Istanbul (2014) and *Mom, am I barbarian?* (13th Istanbul Biennial, 2013). Aslan is also co-founder of 5535, a non-profit independent art space in Istanbul.

Alper Aydın

Alper Aydın (d. 1989, Ordu, Türkiye) Ordu, Ankara, Konya, İstanbul'da yaşıyor ve çalışıyor. Doğanın kendine özgü akışlarını ve içinde yaşadığı çevrenin fiziksel koşullarını – doğa bilimleri, mitoloji, sembolizm, mimari, tasarım ve sanattan çok çeşitli metodolojileri kullanarak–araştırıyor ve arazi müdahalesi, fotoğraf, heykel ve enstalasyon ortamında geçici düzenlemeler yaratıyor. Alper Aydın üç toplu sergiye katıldı: *Yok Olmadan*, İstanbul Modern (2016); *Arzunun Topoğrafyası*, Kasa Galerisi, İstanbul (2016) ve *Boş Evlerden Şehir Olmaz* [Des maisons vides ne font pas une ville], M1886, Ankara (2013). Aydın'ın proje sergisi *Freatik* [Phreatic] (2015) artnivo.com proje mekânında sergilendi.

Alper Aydın (b. 1989, Ordu, Turkey) lives between Ordu, Ankara, Konya and Istanbul, Turkey. Using a wide range of methodologies from the natural sciences, mythology, symbolism, architecture, design and art, he researches the idiosyncratic flows of nature and the physical conditions of the environment in which he lives to create temporary arrangements in the medium of terrain intervention, photography, sculpture and

installation. Aydın has participated in three group exhibitions: *Till It's Gone*, İstanbul Modern (2016); *Topography of Desire*, Kasa Gallery, Istanbul (2016) and *Des maisons vides ne font pas une ville*, M1886, Ankara (2013). His project exhibition *Phreatic* (2015) was presented on the project space artnivo.com.

Burçak Bingöl

Burçak Bingöl (d. 1976, Giresun, Türkiye) İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışmalarını sürdürüyor. Ankara'da büyüyen Bingöl, Hacettepe Üniversitesi'ndeki sanat eğitimi doktora derecesiyle tamamladı. Ayrıca Ankara Devlet Konservatuvarı'nda müzik, New York'taki New School'da fotoğrafçılık eğitimi aldı. Bingöl, New York, Ankara ve İstanbul'da altı kişisel sergi açtı. Ayrıca küratör olarak sergiler düzenledi. Sanat pratiğiyle ilgili çok sayıda konuşma yaptığı ve atölye düzenlediği gibi birçok uluslararası sergiye katıldı. Çalışmaları ABD, Avrupa, Ortadoğu ve Uzakdoğu'da Metropolitan Art Museum, New York; 21C Museum, Kentucky; SPM, Dubai ve Baksı Müzesi, Bayburt gibi çeşitli halka açık ve özel koleksiyonlarda yer alıyor.

Burçak Bingöl (b. 1976, Giresun, Turkey) is based in Istanbul, Turkey. Raised in Ankara, she completed her art education to PhD level at Hacettepe University. She also studied music at Ankara State Conservatory and photography at the New School, New York. Bingöl has realised six solo exhibitions in New York, Ankara and Istanbul. She has also organised exhibitions as a curator. She has given several talks and workshops on her practice and participated in numerous international exhibitions. Her works are in various public and private collections in the USA, Europe, the Middle and the Far East including The Metropolitan Museum of Art, New York; 21C Museum, Kentucky; SPM, Dubai, and Baksı Museum, Bayburt.

Monica Bonvicini

Monica Bonvicini (d. 1965, Venedik, İtalya) Berlin'de yaşıyor ve çalışıyor. Mimari, iktidar, cinsiyet, mekân, izleme ve kontrol arasındaki ilişkileri inceleyen çok yönlü sanatsal faaliyetleri, sanat yapmanın anlamını, dilin belirsizliğini ve özgürlük idealinin sınırlarıyla buna iliştilen imkânları sorgulayan eserlere dönüşüyor. Bonvicini'nin çalışmaları dünya genelinde Berlin, Paris Trienali, İstanbul, Gwangju, New Orleans ve Venedik gibi birçok binalda sergilendi. Palais de Tokyo, Paris; Modern Sanat Oxford [Modern Art Oxford]; Secession, Viyana; Heykel Merkezi [Sculpture Center], New York; Art Institute of Chicago; Kunstmuseum Basel; Deichtorhallen Hamburg ve Baltic Center for Contemporary Art, Gateshead'de kişisel sergiler düzenleyen Bonvicini'nin *Cehenneme Merdiven* [Stairway to Hell] (2003) adlı heykeli, daimi olarak İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde yer alıyor.

Monica Bonvicini (b. 1965, Venice, Italy) lives and works in Berlin, Germany. Her multifaceted practice, which investigates the relationship between architecture, power, gender, space, surveillance and control, questions the meaning of making art, the ambiguity of language and the limits and possibilities attached to the ideal of freedom. Bonvicini's work has been featured in many biennials all over the world, including Berlin, La Triennale, Paris, İstanbul, Gwangju, New Orleans and Venice. She has had solo exhibitions at Palais de Tokyo, Paris; Modern Art Oxford; Secession, Vienna; Sculpture Center, New York; Art Institute of Chicago; Kunstmuseum Basel; Deichtorhallen Hamburg and Baltic Center for Contemporary Art, Gateshead. Her sculpture *Stairway to Hell* (2003) is permanently installed at İstanbul Modern.

Louise Bourgeois

Louise Bourgeois (d. Paris, 1911, ö. 2010 New York) duvar halısı restorasyonu uğraşan bir anne baba tarafından büyütüldü ve bu arka plan çalışmalarını ve becerilerini etkiledi. Bourgeois başlarda resim ve baskı resme odaklandı, heykele 1940'ların sonlarından itibaren yöneldi. Farklı form, malzeme ve ölçekler kullanmak, figüratif ile soyut arasında gidip gelmek, Bourgeois'ın vizyonunun aslı parçası haline geldi; sürekli aynı temaları işlese de – yalnızlık, kıskançlık, öfke ve korku gibi. İlk kişisel resim sergisini New York'taki Norlyst Gallery'de açtı (1945); ardından yine Norlyst Gallery'de önemli bir kişisel sergi daha açtı (1947). Eserleri ayrıca *Eccentric Abstraction* adlı toplu sergide, Fischbach Gallery, New York (1966); bir retrospektifte, MoMA, New York (1982-83); documenta IX'da, Kassel ve Fabric Workshop and Museum'da, Philadelphia (1992) sergilendi.

Louise Bourgeois (b. Paris, 1911, d. 2010, New York) was raised by parents who ran a tapestry restoration business, a background that influenced her work and skills. Early on, she focused on painting and printmaking, turning to sculpture only in the later 1940s. Alternating between forms, materials and scale, and veering between figuration and abstraction, she continually probed the themes of loneliness, jealousy, anger and fear. Her first solo painting exhibition was at Bertha Schaefer Gallery, New York (1945), followed by another significant solo exhibition at Norlyst Gallery, New York (1947). Her works were also featured in *Eccentric Abstraction*, a group show at Fischbach Gallery, New York (1966); a retrospective at MoMA, New York (1982-83); documenta IX, Kassel, and Fabric Workshop and Museum, Philadelphia (1992).

Berlinde De Bruyckere

Berlinde De Bruyckere (d. 1964, Ghent, Belçika) Gent'te yaşıyor ve çalışıyor. Avrupalı eski ustaları ve Hristiyan ikonografisinin yanı sıra mitoloji ve kültürel töre bilgileri gibi miraslardan ilham alan De Bruyckere, psikolojik bir duygulanım, duyarlık ve huzursuzluk mahalli yaratmak için mevcut tarihleri çağdaş dünya olaylarının telkin ettiği yeni anlatılarla katmanlandırıyor. Kişisel sergileri arasında *Berlinde De Bruyckere. Suture*, Leopold Museum, Viyana (2016); *Berlinde De Bruyckere. Sculptures & Drawings 2000-14*, S.M.A.K., Ghent (2014); *Berlinde De Bruyckere. Kreupelhout - Cripplewood*, 55. Venedik Bienali (2013) bulunuyor. *Intuition* [Sezgi], Palazzo Fortuny, Venedik (2017); *Capital: Debt - Territory - Utopia* [Sermaye: Borç - Toprak - Ütopya], Nationalgalerie im Hamburger Bahnhof - Museum für Gegenwart, Berlin (2016) ve *In the Dust of This Planet* [Bu Gezegenin Tozunda], San Antonio Museum of Art (2016) ve daha birçok toplu sergiye katıldı.

Berlinde De Bruyckere (b. 1964, Ghent, Belgium) lives in Ghent. Drawing from the legacies of the European Old Masters and Christian iconography, as well as mythology and cultural lore, De Bruyckere layers existing histories with new narratives suggested by contemporary world events to create a psychological terrain of pathos, tenderness and unease. Solo exhibitions include *Berlinde De Bruyckere. Suture*, Leopold Museum, Vienna (2016); *Berlinde De Bruyckere. Sculptures & Drawings 2000-14*, S.M.A.K., Ghent (2014); *Berlinde De Bruyckere. Kreupelhout - Cripplewood*, 55th Venice Biennale (2013). Group exhibitions include *Intuition*, Palazzo Fortuny, Venice (2017); *Capital: Debt - Territory - Utopia*, Nationalgalerie im Hamburger Bahnhof - Museum für Gegenwart, Berlin (2016) and *In the Dust of This Planet*, San Antonio Museum of Art (2016).

Vajiko Chachkhiani

Vajiko Chachkhiani (d. 1985, Tiflis, Gürcistan) Berlin'de yaşıyor ve çalışıyor. Sıklıkla performansları ya da dönüştürücü eylemleri temel alan heykellerinin birçoğunun minimalizmle yakınlığı bulunuyor ama bunlar aynı zamanda anlatısal anlamla yüklü eserler. Chachkhiani'nin çalışmalarında tekrarlayan temalar, çatışma, kültür/doğa ve dış gerçeklikle bireyin iç dünyası arasındaki salınımdır. Kişisel sergileri arasında Devlet Edebiyat Müzesi, Tiflis (2013); Museum für Gegenwartskunst, Siegen, Almanya (2014); *Ölü Aslanlar Arasında Yaşayan Köpek* [Living Dog Among Dead Lions], 57. Venedik Bienali, Gürcistan Pavyonu, İtalya (2017) bulunuyor. Katıldığı toplu sergilerden birkaçı da şunlar: Çağdaş Sanat Müzesi [Museum of Contemporary Art], Wolfsburg (2014), Bundeskunsthalle, Bonn (2015) ve Hamburger Kunsthalle, Hamburg (2017).

Vajiko Chachkhiani (b. 1985, Tbilisi, Georgia) lives in Berlin, Germany. Frequently based on performances or transformative actions, many of his sculptures have an affinity with Minimalism, but at the same time they are charged with narrative meaning. Recurring themes in his work are conflict, culture/nature and the oscillation between the outer reality and the inner life of the individual. He has presented solo exhibitions at The State Museum of Literature, Tbilisi (2013); Museum für Gegenwartskunst, Siegen (2014); *Living Dog Among Dead Lions*, 57th Venice Biennale (2017), and participated in group shows at the Museum of Contemporary Art, Wolfsburg (2014); Bundeskunsthalle, Bonn (2015) and Hamburger Kunsthalle, Hamburg (2017).

Mark Dion

Mark Dion (d. 1961, New Bedford, Massachusetts, ABD) ABD'nin New York şehrinde

yaşıyor. Dion'un çalışmaları, hâkim ideolojiler ve kamu kurumlarının tarih, bilgi ve doğal dünya anlayışımızı nasıl şekillendirdiğini inceliyor. Miami Art Museum (2006); Museum of Modern Art, New York (2004); Aldrich Museum of Contemporary Art, Ridgefield, Connecticut (2003); Tate Gallery, Londra (1999) ve British Museum of Natural History, Londra'da (2007) önemli sergiler düzenlemiş olan Dion, 2016'da da Paris'teki Palais des Beaux-Arts'da, küratör olarak işbirliği yaptığı Sarina Basta'yla birlikte büyük ölçekli bir sergi olan *ExtraNaturel: Voyage initiatique dans la collection des Beaux-Arts de Paris*'i açtı.

Mark Dion (b. 1961, New Bedford, Massachusetts, USA) is based in New York, USA. His work examines the ways in which dominant ideologies and public institutions shape our understanding of history, knowledge and the natural world. He has had major exhibitions at the Miami Art Museum (2006); Museum of Modern Art, New York (2004); Aldrich Museum of Contemporary Art, Ridgefield (2003); Tate Gallery, London (1999) and the British Museum of Natural History, London (2007). In 2016 Dion and his curatorial collaborator Sarina Basta produced the large-scale exhibition, *Extra-Naturel: Voyage initiatique dans la collection des Beaux-Arts de Paris*, at the Palais des Beaux-Arts, Paris.

Latifa Echakhch

Latifa Echakhch (d. 1974, El Khnansa, Fas) Paris, Fransa ve Martigny, İsviçre'de yaşıyor ve çalışıyor. Echakhch yapıtlarına konu ettiği malzemeyi kültürel stereotiplerden çıkarıyor. Fas ve Fransa ile ilişkilendirilen malzemeleri yapışököme uğratarak ve yeniden sunarak kültürel varsayımlara meydan okuyan zekice enstalasyonlar yaratıyor. Yakın tarihli kişisel sergileri arasında *Screen Shot* [Ekran Görüntüsü], Haus Konstruk-

tiv, Zürih (2015); *Laps* [Süre], Musée d'art contemporaine de Lyon (2013); *The Birds* [Kuşlar], Portikus, Frankfurt am Main (2012) sayılabilir. Katıldığı karma sergiler arasında da Hammer Museum, Los Angeles (2013), Swiss Institute of Contemporary Art, New York (2009), Fridericianum, Kassel (2009) sayılabilir.

Latifa Echakhch (b. 1974, in El Khnansa, Morocco) is based in Paris, France, and Martigny, Switzerland. Echakhch mines cultural stereotypes as subject matter for her work. By deconstructing and re-presenting materials associated with Morocco and France, she creates sharp-witted installations that challenge cultural assumptions. Recent solo exhibitions include *Screen Shot*, Haus Konstruktiv, Zurich (2015), *Laps*, Musée d'art contemporaine de Lyon (2013), *The Birds*, Portikus, Frankfurt am Main (2012). Group exhibitions include Hammer Museum, Los Angeles (2013), Swiss Institute of Contemporary Art, New York (2009), Fridericianum, Kassel (2009).

Jonah Freeman & Justin Lowe

Jonah Freeman (d. 1975, Santa Fe, New Mexico, ABD) New York'ta yaşıyor ve çalışıyor. 1998'den beri dünyanın dört bir yanındaki galeri ve müzelerde film/video ve çevre enstalasyonları sergiliyor. Çok sayıda birbiriyle ilintili eserinin merkezinde inşa edilmiş dünya fantazmagoryası yer alıyor. Son kişisel sergileri arasında *Paranoia Man in a Ratfink Room*, [Baş Belası Odadaki Parano-yak Adam], Storefront for Art and Architecture, New York (2016); *The San San Trilogy* [San San Üçlemesi], Art Unlimited, Basel, İsviçre (2016); *Scenario in the Shade* [Gölgede Senaryo], Red Bull Studios, New York (2015) sayılabilir. Uluslararası Rotterdam Film Festivali, Uluslararası Locarno Film Festivali ve Uluslararası Roma Film Festivali gibi çok sayıda festivalde filmleri gösterilen Free-

man'ın katıldığı son toplu sergiler de şöyle: *The Great Acceleration* [Büyük İvmelenme], Taipei Bienali, Tayvan (2014); *Paper Exhibition* [Kâğıt Sergisi], Artists Space, New York (2009); *The Station [İstasyon]*, Miami, Florida (2008).

Justin Lowe (d. 1976, Dayton, Ohio, ABD) halen Los Angeles ve New York şehirlerinde yaşıyor ve çalışıyor. 2003'ten bu yana dünyanın dört bir yanındaki galeri ve müzelerde büyük ölçekli, insanı içine alan, mekâna özgü enstalasyonlar sergiliyor. Son kişisel sergileri arasında *Paranoia Man in a Ratfink Room* [Baş Belası Odadaki Paranoyak Adam], Storefront for Art and Architecture, New York (2016); *The San San Trilogy* [San San Üçlemesi], Art Unlimited, Basel, İsviçre (2016); *Scenario in the Shade* [Gölgede Senaryo], Red Bull Studios, New York (2015) bulunuyor. Ayrıca eserleri şu toplu sergilerde gösterildi: *Greater LA* [Büyük LA] (2011); *The Station [İstasyon]*, Miami, Florida (2008); *Fit to Print: Printed Media in Collage* [Baskıya Hazır: Kolaj Olarak Basılı Medya], Gagosian Gallery, New York (2007).

Jonah Freeman (b. 1975 in Santa Fe, New Mexico, USA) lives and works in New York, USA. Since 1998, he has been exhibiting film/video and environmental installations in galleries and museums worldwide. His several interconnected bodies of work have been primarily focused on the phantasmagoria of the constructed world. Recent solo exhibitions include *Paranoia Man in a Ratfink Room*, Storefront for Art and Architecture, New York (2016); *The San San Trilogy*, Art Unlimited, Basel (2016) and *Scenario in the Shade*, Red Bull Studios, New York (2015). His films have been screened in several film festivals that include the International Film Festival Rotterdam, the Locarno International Film Festival and the Rome International Film Festival. His work has also been represented in the recent group shows: *The Great Acceleration: Taipei Biennial* (2014); *Paper*

Exhibition, Artists Space, New York (2009) and *The Station*, Miami (2008).

Justin Lowe (b. 1976 Dayton, Ohio, USA) lives between Los Angeles and New York, USA. Since 2003 he has been exhibiting large-scale, immersive, site-specific installations in galleries and museums worldwide. Recent solo exhibitions include *Paranoia Man in a Ratfink Room*, Storefront For Art And Architecture, New York (2016); *The San San Trilogy*, Art Unlimited, Basel (2016) and *Scenario in the Shade*, Red Bull Studios, New York (2015). His work has also been represented in such group shows as *Greater LA*, Los Angeles, (2011); *The Station*, Miami (2008); *Fit to Print: Printed Media in Collage*, Gagosian Gallery, New York (2007).

Kasia Fudakowski

Kasia Fudakowski (d. 1985, Londra, Birleşik Krallık) Berlin'de yaşıyor ve çalışıyor. Fudakowski'nin heykel, performans ve videoyu içeren farklı ve oyunbaz sanat pratiği, maddi karşılaşmalar ve komik teorisi vasıtasıyla sosyal bilmeceleri araştırıyor. Son kişisel sergileri arasında *Double Standards - A Sexhibition* [Çifte Standartlar - Bir Seksği], ChertLüdde, Berlin; *Bad Basket* [Kötü Sepet], Lodos, Meksiko ve Prag'daki Futura Çağdaş Sanat Merkezi'nde düzenlenen *Meat in Window, Worried by a Wasp* [Penceredeki Eti Endişelendiren Eşek Arısı] bulunuyor. Ayrıca son olarak eserleri *Made in Germany III* [Alman Malı III], Sprengel Museum, Hannover; *Bring Art into Life! The Collector Wolfgang Hahn and the 1960s* [Sanatı Hayata Getir! Koleksiyoncu Wolfgang Hahn ve 1960'lar], Museum Ludwig, Köln ve *Open House* [Açık Ev] Kunstverein Braunschweig'da sergilendi.

Kasia Fudakowski (b. 1985, London, UK) lives and works in Berlin, Germany. Her diverse and playful practice, which includes sculpture, performance and video, explores

social riddles through material encounters and comic theory. Recent solo exhibitions include *Double Standards - A Sexhibition*, ChertLüdde, Berlin; *Bad Basket*, Lodos, Mexico City and *Meat in Window Worried by a Wasp*, Futura, Contemporary Art Centre, Prague. Most recently her work has been included in *Made in Germany III*, Sprengel Museum, Hannover; *Bring Art into Life! The Collector Wolfgang Hahn and the 1960s*, Museum Ludwig, Cologne and *Open House*, Kunstverein Braunschweig.

Candeğer Furtun

Candeğer Furtun (d. 1936, İstanbul, Türkiye) İstanbul'da yaşıyor ve çalışıyor. Sanatçı sanat eğitime 1954'te İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde başladı. Daha sonra Seramik Bölümü'ne geçti ve 1959'da Yüksek Seramik Bölümü'nden mezun oldu. 1963'te ders vermek üzere Massachusetts'teki Worcester El Sanatları Merkezi'ne davet edilen Furtun ilk kişisel sergisini burada açtı. Fitchburg Sanat Müzesi Yıllık Sergisi'nde mansiyon ödülü alan Furtun, İDGSA Sanat Ödülleri Sergisi'nde seramik dalında birincilik ödülüne, Beşinci Uluslararası Seramik Sergisi'nde Smile madalyasına ve Ege Üniversitesi'nin En İyi Saygı ödülüne layık görüldü. Kariyeri boyunca yedi kişisel sergi düzenleyen Furtun sayısız ulusal ve uluslararası seramik sergisine katıldı. Çalışmalarını 1964'te İstanbul'da kurduğu seramik atölyesinde sürdürüyor.

Candeğer Furtun (b. 1936, Istanbul, Turkey) lives in Istanbul. Starting her art education in 1954 in the Painting Department at the Istanbul National Academy of Fine Arts, she later switched to the Ceramics Department and graduated from the High Ceramics Department in 1959. In 1963, Furtun was invited to give lectures at the Worcester Handicraft Center (Mass), where she held her first solo exhibition. She has received an

Honourable Mention at the Fitchburg Art Museum Annual Exhibition; First Prize for Ceramics at the İDGSA Art Awards Exhibition, Istanbul; the Smile Medal at the 5th International Ceramic Exhibition, and Best Respect from Ege University. Throughout her career, Furtun has held seven solo shows and participated in numerous national and international ceramic exhibitions. She continues to work in the ceramic workshop she founded in Istanbul in 1964.

Pedro Gómez-Egaña

Pedro Gómez-Egaña (d. 1976, Bucaramanga, Kolombiya) Bergen, Norveç ve Kopenhag, Danimarka'da yaşıyor ve çalışıyor. Gómez-Egaña'nın sanat pratiği performans, heykel, video, enstalasyon, metin ve ses çalışmalarını kapsıyor. Sanatsal yaklaşımının merkezinde heykelin performatif yanı bulunuyor ve kendisi bunu dinamik, canlı nesneler ya da teatral ortamlar olarak sunuyor. Gómez-Egaña'nın çalışmaları Contour Bienali, Kochi-Muziris Bienali, Performa 13, Museo de Arte Moderno de Medellin, Kunstthall Mulhouse, Brüksel Bienali, CCMOCA Buenos Aires, Mana Contemporary, Marakeş Bienali ve Colomboscope Bienali'nde sergilendi. Sanatçı, son kişisel sergilerini Entrée Bergen, Casas Riegner Bogotá ve Bergen'deki Hordaland Sanat Merkezi'nde düzenledi.

Pedro Gómez-Egaña (b. 1976, Bucaramanga, Colombia) lives between Bergen, Norway, and Copenhagen, Denmark. His practice expands across performance, sculpture, video, installation, text and sound works. Central to his artistic approach is the performative aspect of sculpture, which he presents as dynamic, animated objects or as theatrical environments. Gómez-Egaña's works have been presented at Contour Biennial; Kochi-Muziris Biennale; Performa 13, New York; Museo de Arte Moderno de Medellin; Kunstthall Mulhouse; Brussels Biennial; CC-

MOCA Buenos Aires; Mana Contemporary, Jersey City; Marrakech Biennial and Colom-boscope Biennial, Colombo, with recent solo shows at Entrée Bergen, Casas Riegner Bogotá and Hordaland Art Centre, Bergen.

Lungiswa Gqunta

Lungiswa Gqunta (d. 1990, Port Elizabeth, Güney Afrika) Cape Town'da yaşıyor ve çalışıyor. Gqunta'nın çalışmaları, kolonyal peyzajları ve bunun sonucu olarak zuhur eden mekânsal mirasları sorgulayarak farklı şiddet biçimlerini açığa çıkarıyor. Gqunta sömürgecilikten kaynaklanan toplumsal dengesizlikleri daha iyi ifade edebilmek için çoklu algı deneyimleri yaratmaya odaklanıyor. İlk kişisel sergisi *Qokobé*'yi Cape Town'daki WHATIFTHEWORLD Galerisi'nde (2016) düzenledi. Aldığı yüksek lisans derecesi, Michaelis Galerileri'nde (2017) *Stranger's Location* [Yabancı'nın Yeri] adını taşıyan ikinci kişisel sergisiyle sonuçlandı. Çalışmaları çeşitli toplu sergilere de katıldı: Matthew Blackman'ın küratörlüğünde AVA'da (2014) düzenlenen *Greatest Hits 2014: The Domestic Odyssey* [En İyi'ler 2014: Aile İçi Yolculuk]; *New Monuments* [Yeni Anıtlar], Commune1 Gallery (2016); *Negative Space* [Negatif Mekân], WHATIFTHEWORLD Gallery, Cape Town (2016) ve *Young Now* [Şimdi Genç], Hazard Gallery, Cape Town (2017).

Lungiswa Gqunta (b. 1990, Port Elizabeth, South Africa) lives in Cape Town, South Africa. Her work exposes different forms of violence by interrogating colonial landscapes and the spatial legacies that manifest as a result. Gqunta focuses on creating multisensory experiences to better articulate social imbalances that have resulted from colonialism. She had her first solo exhibition, *Qokobe*, at WHATIFTHEWORLD Gallery, Cape Town (2016). Her masters degree resulted in her second solo show titled *Stranger's Location* at the Michaelis Galleries, Cape Town (2017). Her work was featured in the group exhibitions *Greatest Hits*

2014: *The Domestic Odyssey*, AVA, Cape Town (2014); *New Monuments*, Commune1 Gallery (2016); *Negative Space* WHATIFTHEWORLD Gallery, Cape Town (2016) and *Young Now*, Hazard Gallery, Cape Town (2017).

Andrea Joyce Heimer

Andrea Joyce Heimer (d. 1981, Great Falls, Montana, ABD) Ferndale, Washington, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor. Heimer'in yoğun nüfuslu resimleri büyük ölçüde kişisel deneyimlerden ilham alan otobiyografik tefekkürler. Çalışmaları, mekân yanılsamasından kaçınan ve bunun yerine figür ve nesneleri düz örüntü olarak resmeden hikâyeye dayalı diğer sanat formlarından feyz alıyor. Heimer'in eserleri, Nicelle Beauchene Gallery, New York (ABD); Antonio Colombo Arte Contemporanea, Milano (İtalya) ve idrawalot Collective, Berlin'deki (Almanya) kişisel sergilerde gösterildi. Heimer, Castlefield Gallery, Manchester (Birleşik Krallık), Andrew Edlin Gallery, New York (ABD) ve Hometown, New York'taki (ABD) karma sergilere katıldı.

Andrea Joyce Heimer (b. 1981, Geat Falls, Montana, USA) lives and works in Ferndale, Washington, USA. Heimer's densely populated paintings are autobiographical ruminations inspired largely by personal experience. Her work draws inspiration from story-based forms of art that eschew the illusion of space and instead render figures and objects as flat pattern. Her work has been shown in solo exhibitions at Nicelle Beauchene Gallery, New York; Antonio Colombo Arte Contemporanea, Milan, and idrawalot Collective, Berlin, among others. She has been included in group exhibitions at Castlefield Gallery, Manchester; Andrew Edlin Gallery, New York and Hometown, New York, among others.

Gözde İlkin

Gözde İlkin (d. 1981, Kütahya, Türkiye) İstanbul'da yaşıyor ve çalışıyor. Genelde dikiş, çizim ve resmin yanı sıra fotoğraf, video ve ses enstalasyonlarını kullanarak mevcut aile içi dokunun motifleri arasında, özellikle sosyal ve politik ilişkilere/manipülasyona, sınırlara, iktidar meselelerine, cinsiyet tutumlarına ve kentsel dönüşüme atıfta bulunan çatışmacı etkileşim formları inşa ediyor. Kişisel sergileri arasında *The Trap* [Tuzak], Gypsum, Kahire (ikili sergi-2016); *Stained Estate* [Lekeli Mülk], Françoise Heitsch Gallery, Münih (2015); *Please Clear the Dance Floor* [Lütfen Dans Pistinden Çekilin], artSümer, İstanbul (2010) bulunuyor. Katıldığı bazı toplu sergiler de şöyle: *Muscle Memory* [Kas Hafızası], Kunstraum Kreuzberg-Bethanien, Berlin (2017); *Spaceliner*, Arter, İstanbul (2015); *No One Belongs Here More Than You* [Kimse Buraya Senden Daha Fazla Ait Değil], 54. Ekim Salonu, Belgrad (2013); *Hyper Real. The Passion of the Real in Painting and Photography* [Hiper Gerçek. Resim ve Fotoğrafta Gerçek Tutkusu], MUMOK, Viyana (2010).

Gözde İlkin (b. 1981, Kütahya, Turkey) lives in Istanbul, Turkey. Using mainly stitching, drawing, painting as well as photography, video and sound installations, she constructs forms of confrontational interactions within the motifs of found domestic fabrics, especially referring to social and political relationships/manipulation, borders, power issues, gender attitudes and urban transformation. Solo shows include *The Trap*, Gypsum, Cairo (duo-2016); *Stained Estate*, Françoise Heitsch Gallery, Munich (2015) and *Please Clear the Dance Floor*, artSümer, Istanbul (2010). Selected group shows include *Muscle Memory*, Kunstraum Kreuzberg-Bethanien, Berlin (2017); *Spaceliner*, Arter, Istanbul (2015); *no one belongs here more than you*, 54th October Salon, Belgrade

(2013) and *Hyper Real. The Passion of the Real in Painting and Photography*, MUMOK, Vienna (2010).

Mirak Jamal

Mirak Jamal (d. 1979, Tahran, İran) halen yaşadığı Berlin, Almanya'ya taşınmadan önce eski SSCB, Almanya, ABD ve Kanada'da yaşadı. Çalışmaları düzenlediği kişisel sergilerle uluslararası düzeyde sergilendi. Bunların arasında *Mother! Minsk! Where are you!* [Anne! Minsk! Neredesin!], Gallerie Sultana, Paris (2016); *BRUSSELS OCT. 29TH 2015* [BRÜKSEL 29 EKİM 2015] MonCheri, Brüksel, (2015); *early works* [erken dönem çalışmaları], Kinderhook & Caracas, Berlin (2013) ve sanatçı babası Mohsen Jamal ile ikili bir sergi olan *PIZZICATO*, The Loon, Toronto (2017) bulunuyordu. Sanatçının katıldığı son toplu sergiler de şöyle: *The Stillness of Departure* [Ayrılığın Durgunluğu], Polansky Gallery, Prag (2017); *Conflicting Evidence and an Account of Discovery and Wonder* [Çelişen Delil ve Bir Keşif ve Şaşkınlık Vakası], 1857, Oslo (2015).

Mirak Jamal (b. 1979, Tehran, Iran) lived in the former USSR, Germany, the USA and Canada before settling in Berlin, Germany, where he is currently based. His work has been shown internationally with solo exhibitions including *Mother! Minsk! Where are you!*, Galerie Sultana Paris (2016); *BRUSSELS OCT. 29TH, 2015*, MonCheri, Brussels (2015); *early works*, Kinderhook & Caracas, Berlin (2013); *PIZZICATO* (with his father, artist Mohsen Jamal) and The Loon, Toronto (2017). Recent group exhibitions include *The Stillness of Departure*, Polansky Gallery, Prague (2017); *Conflicting Evidence and An Account of Discovery and Wonder*, 1857, Oslo (2015).

Morag Keil & Georgie Nettell

Morag Keil (d. 1985, Edinburgh, Birleşik Krallık) Londra'da yaşıyor ve çalışıyor. Morag Keil çağdaş siyasetin ekonomik, cinsiyetlendirilmiş ve cinselleştirilmiş boyutlarını görselleştiriyor. Keil bilinçdışı düzeyde yankılanan nesne ve imgeleri kullanarak izleyici ile eser arasında kısmen yerleşik yorum ve yanlış anlamaları kullanan doğru-dan bir diyalog yaratıyor. Bu tedirgin aşinalıktan faydalanmak, eserin daha tanınabilir statükoyla çelişmesini sağlarken çoğunlukla aldatıcı bir şekilde onunla flört ediyormuş gibi görünmesine yol açıyor. Son sergileri arasında Real Fine Arts New York (2017); Belle Air, Essen (2016) ve Isabella Bortolozzi, Berlin (2016) bulunuyor. Ayrıca Raven Row, Londra (2017) and Luma Westbau'da (2016) karma sergilere katıldı.

Georgie Nettell (d. 1984, Bedford, Birleşik Krallık) Londra'da yaşıyor ve çalışıyor. Ağırlıklı olarak resim, fotoğraf ve videodan oluşan, yere özgü enstalasyonlar üzerinde çalışan bir sanatçı olarak Georgie Nettell'in işleri, kurumsal eleştirinin gözden geçirilmesi ve yenilenmesi olarak görülebilir. Bu hareket tarihsel açıdan galeriler ve bankalar gibi kurumların işleyişine dair sistematik bir sorgulama olarak biliniyor olsa da, Nettell'in bakış açısı, kendini, arkadaş ve birlikte çalıştığı insan ağını bu eleştirinin tümleşik bir parçası olarak konumlandırmak. Son kişisel sergileri arasında Project Native Informant (2016, 2013); Reena Spaulings, New York (2016, 2013) ve Lars Friedrich Berlin (2017, 2014) bulunuyor. Ayrıca, son olarak, Raven Row, Londra (2017), LUMA, Westbau (2016) ve Whitney Museum of American Art, New York'ta (2013) düzenlenen toplu sergilere katıldı.

Morag Keil (b. 1985, Edinburgh, UK) lives in London, UK. She visualises the economic, gendered and sexualised dimensions of contemporary politics. Making use of objects or images that resonate on a sub-

conscious level, she creates a direct dialogue between the viewer and the work that plays, in part, with preconceived interpretations and misconceptions. This uneasy familiarity sets the work at odds with a more recognisable status quo, while often deceptively appearing to flirt with it. She recently had solo exhibitions at Real Fine Arts, New York (2017); Belle Air, Essen (2016) and Isabella Bortolozzi, Berlin (2016) and participated in group exhibitions at Raven Row, London (2017) and the Luma, Westbau (2016).

Georgie Nettell (b. 1984, Bedford, UK) lives in London, UK. Primarily consisting of site-specific installations of painting, photography and video, Georgie Nettell's practice can be considered as a revision and renewal of institutional critique. If this tendency is known historically as a systematic enquiry into the workings of institutions, such as galleries and banks, Nettell's view is to position herself and her network of friends and collaborators as an integral part of this critique. She recently had solo exhibitions at Project Native Informant, London (2016, 2013); Reena Spaulings, New York (2016, 2013) and Lars Friedrich, Berlin (2017, 2014). She participated in group exhibitions at Raven Row, London (2017); LUMA, Westbau (2016); and The Whitney Museum of American Art, New York (2013).

Mahmoud Khaled

Mahmoud Khaled (d. 1982, İskenderiye, Mısır), Kahire ile Trondheim arasında yaşıyor ve çalışıyor. Fotoğraf ve videoyu heykel formları, ses ve metinle harmanlayan Mahmoud Khaled'in çalışmaları, gerçek ile gizli, saklanmış ya da tertip edilmiş olan arasındaki sınırın izini sürüyor. Kişisel sergileri arasında *A New Commission for an Old State* [Eski Bir Devlet İçin Yeni Bir Görev], Edith-Ruth-Haus, Oldenburg (2016); *Proposal for a Porn Company* [Bir Porno Şirketi Önerisi],

Galpão VB, Associação Cultural Videobrasil, São Paulo (2016) ve *I Never Wanted to Be Alone in a Room* [Asla Bir Odada Yalnız Olmak İstemedim], BALTIC Center for Contemporary Art, Gateshead (2010) bulunuyor. Katıldığı bazı toplu sergiler de şöyle: 13. Sharjah Bienali (2017), Centre Pompidou, Malaga (2016) ve Whitechapel Gallery, Londra (2016).

Mahmoud Khaled (b. 1982, Alexandria, Egypt) lives between Cairo, Egypt and Trondheim, Norway. Mixing photography and video with sculptural forms, sound and text, his work traces the boundary between what is real and what is hidden, disguised or staged. Selected solo shows include *A New Commission for an Old State*, Edith-Ruth-Haus, Oldenburg (2016); *Proposal for a Porn Company*, Galpão VB, Associação Cultural Videobrasil, São Paulo (2016) and *I Never Wanted to Be Alone in a Room*, BALTIC Center for Contemporary Art, Gateshead (2010). Khaled also exhibited at the 13th Sharjah Biennial (2017); Centre Pompidou, Malaga (2016) and Whitechapel Gallery, London (2016).

Kim Heecheon

Kim Heecheon (d. 1989, Seul, Güney Kore) Seul'de yaşıyor ve çalışıyor. Video çalışmaları çağdaş Seul şehrini, sakinlerini ve bu insanların dünyasının dijital cihazların arayüzü vasıtasıyla incelenmesini temsil ediyor. İlk kişisel sergisi olan *Wall Rally Drill*'i Common Center, Seul'de 2015'te gerçekleştiren sanatçı, *O philoi, oudeis philos*, Atelier Hermès, Seul, 2017; *New Acquisitions 2013-16 Samramansang* [Yeni Alımlar 2013-16 Samramansang], MMCA, Seul, 2017; SeMA Bienali; Media City Seul 2016, Seoul Museum of Art gibi toplu sergilere katıldı.

Kim Heecheon (b. 1989, Seoul, South Korea) lives in Seoul. His video works rep-

resent the contemporary city of Seoul, its inhabitants and the investigation of their world through the interface of digital devices. His first solo exhibition, *Wall Rally Drill* at Common Center, Seoul, was held in 2015. He also has also taken part in group exhibitions such as *O philoi, oudeis philos*, Atelier Hermès, Seoul (2017); *New Acquisitions 2013-16 Samramansang*, National Museum of Contemporary and Modern Art, Seoul (2017) and SeMA Biennale Media City Seoul 2016, Seoul Museum of Art.

Fernando Lanhas

Fernando Lanhas (d. 1923, Porto, Portekiz, ö. 2012, Porto, Portekiz) Portekiz sanat tarihinin, özellikle 1940'ların sonlarında ülkede soyutçuluğun ortaya çıkışıyla bağlantılı isimlerinden biriydi. 02-44 or Violin [02-44 ya da keman] eserinin yaratıcısıydı. Soyut bir referans eseri sayılan bu çalışma Portekiz'i Venedik Bienali (1954) ve São Paulo Bienali'nde (1955, 1957, 1959, 1961 ve 1975) temsil etti. Lanhas, heykeltıraş, ressam ve mimarlardan oluşan ve Porto'da soyut sanatı esas alan sergiler düzenleyen "Os Independentes" grubu içindeki en aktif sanatçılardan biriydi. Kişisel sergileri arasında *Fernando Lanhas - Fragmentos: Obras na Coleção de Serralves*, Serralves, Porto (2014); Galeria Quadrado Azul, Lizbon (2010) ve *Fernando Lanhas (Retrospective)*, Museu de Serralves, Porto (2001) bulunuyor.

Fernando Lanhas (b. 1923, Porto, Portugal, d. 2012, Porto) was a significant figure in Portuguese art history, especially in relation to the emergence of abstractionism in the country during the late 1940s. He was the author of 02-44 or Violin, considered an abstract work of reference, and represented Portugal in the Venice Biennale (1954) and São Paulo Biennial (1955, 1957, 1959, 1961 and 1975). He was one of the most productive artists of Os Independentes, a group

of sculptors, painters and architects who organised exhibitions around abstraction in Porto. Solo exhibitions include *Fernando Lanhás – Fragmentos: Obras na Coleção de Serralves*, Serralves, Porto (2014); Galeria Quadrado Azul, Lisbon (2010) and *Fernando Lanhás (Retrospective)*, Museu de Serralves, Porto (2001).

Victor Leguy

Victor Leguy (d. 1979, São Paulo, Brezilya) São Paulo'da yaşıyor ve çalışıyor. Leguy, sanatında, melez üretim süreçleri vasıtasıyla, kamusal mekânla ilgili meseleleri, kolektif tarihin inşasını, sosyokültürel ve spesifik politik bağlamların birlikte varoluşunu ve görsel kültürünü tartışıyor. Kişisel sergileri arasında Emma Thomas Galerisi (2016); Paço das Artes, Proje Sezonu (2014); MARP Müzesi, São Paulo (2014) bulunuyor. Katıldığı son toplu sergiler de şöyle: *8. Salon*, Gallery Niklas Schechinger, Berlin (2014); Frestas-Triennale Arts, Sesc Sorocaba, São Paulo (2014) ve HUMUS bursiyerliği, Padova (2016-17).

Victor Leguy (b. 1979, São Paulo, Brazil) lives in São Paulo. Through the practice of hybrid production processes, Leguy discusses issues related to the public space, the construction of collective history, coexistence, and visual culture in socio-cultural and political contexts. He has exhibited at such venues in São Paulo as Emma Thomas Gallery (2016); Paço das Artes, Projects Season (2014) and MARP Museum (2014). Recent group exhibitions include *8. Salon* at the Gallery Niklas Schechinger, Berlin (2014); Frestas-Triennale Arts, Sesc Sorocaba, São Paulo (2014) and HUMUS residency, Padova (2016-17).

Klara Lidén

Klara Lidén (d. 1979, Stockholm, İsveç) Ber-

lin, Almanya'da yaşıyor. İnşa edilmiş çevre içindeki müdahaleleriyle tanınan bir sanatçı olan Lidén, tam da samimiyetin en imkânsız görüldüğü yerlerde beklenmedik samimiyet mekânları açan heykel ve mimarlık jestleri geliştiriyor. Kişisel sergileri arasında Reena Spaulings, LA ve Indipendenza, Roma (Karl Holmqvist'le birlikte, 2017); Le Consortium, Dijon ve Galerie Neu, Berlin (2015) bulunuyor. Katıldığı bazı toplu sergiler de şöyle: *Room* [Oda], Sadie Coles HQ, Londra (2017), *La Collection*, Centre Pompidou, Paris (2016) ve Manifesta 10, St. Petersburg (2014).

Klara Lidén (b. 1979, Stockholm, Sweden) lives in Berlin, Germany. Lidén is an artist known for her interventions within the built environment, where she elaborates sculptural and architectural gestures that open up spaces of intimacy, exactly where intimacy seems least possible. She has had solo exhibitions at Reena Spaulings, LA and Indipendenza, Rome (with Karl Holmqvist, 2017), Le Consortium, Dijon and Galerie Neu, Berlin (2015). Selected group exhibitions include *Room*, Sadie Coles HQ, London (2017); *La Collection*, Centre Pompidou, Paris (2016) and Manifesta 10, St Petersburg (2014).

Liliana Maresca

Liliana Maresca (d. 1951, Buenos Aires, ö. 1994, Buenos Aires) 1980'lerin başlarında Arjantin sanat sahnesinin kilit isimlerinden biri ve Buenos Aires'te son askeri diktatörlükten sonra patlak veren yeraltı kültür sahnesinin yıldızıydı. *La Kermesse* (1986) ve *La Conquista* (1991) gibi kolektif sergilerin yaratılması ve organizasyonuna öncülük eden Maresca, kısa sürede HIV, neoliberal kriz gibi 90'lara has birçok toplumsal mesele üzerinde çalışan ve sesini yükselten bir figüre dönüştü. Toplu sergileri arasında *Perder la forma humana - Una imagen sísica de los años ochenta en América Latina*, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid (2012);

Verboamérica, Museo de Arte Latinoamericano de Buenos Aires - MALBA (2016); *Radical Women: Latin American Art, 1960-1985* [Radikal Kadınlar: Latin Amerika Sanatı, 1960-1985], Hammer Museum, Los Angeles (2017) bulunuyordu. Kişisel retrospektif sergileri de şöyleydi: *Frenesí*, Centro Cultural Recoleta, Buenos Aires (1994); *Transmutaciones*, Museo Castagnino, Rosario, Santa Fe and Centro Cultural Recoleta, Buenos Aires (2008); *El ojo Avizor*, Museo de Arte Moderno de Buenos Aires (2017).

Liliana Maresca (b. 1951, Buenos Aires, Argentina, d. 1994, Buenos Aires) was a key figure in Argentine art from the early 1980s, starting work as an artist in the underground cultural scene that detonated Buenos Aires after the last military dictatorship. A pioneer in creating and organising collective exhibitions such as *La Kermesse* (1986) and *La Conquista* (1991), Maresca rapidly became an influential figure who worked around many social issues that characterise the 1990s, such as HIV and the neoliberal crisis. Group exhibitions include *Perder la forma humana. Una imagen sísica de los años ochenta en América Latina*, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid (2012); *Verboamérica*, Museo de Arte Latinoamericano de Buenos Aires - MALBA (2016); *Radical Women: Latin American Art, 1960-1985*, Hammer Museum, Los Angeles (2017). Retrospectives include *Frenesí*, Centro Cultural Recoleta, Buenos Aires (1994); *Transmutaciones*, Museo Castagnino, Rosario, Santa Fe and Centro Cultural Recoleta, Buenos Aires (2008) and *El Ojo Avizor*, Museo de Arte Moderno de Buenos Aires (2017).

Olaf Metzel

Olaf Metzel (d. 1952, Berlin, Almanya) Münih, Almanya'da yaşıyor ve çalışıyor. İçinde yaşadığımız zaman ve toplumla alakalı üç boyutlu resimlere ilgi duyuyor. Almanya'da

ve Almanya dışında sayısız kişisel sergi düzenlemiş olan Metzel, ayrıca documenta 8 ve *Münster Heykel Projeleri*'ne [Sculpture Projects Münster] (1987 ve 1997), Sydney Bienali'ne (1984 ve 1990), İstanbul Bienali'ne (1991 ve 1995) ve São Paulo Bienali'ne (2002) katıldı. Birçok serginin küratörlüğünü üstlendiği gibi gazete ve dergilerde sayısız makalesi yayımlandı. Son üç monografik yayını şöyle: Neue Pinakothek Münih'te (2015/16) aynı adı taşıyan sergi için kaleme aldığı *Hans von Marées, An Approach* [Hans von Marées, Bir Yaklaşım]; Neues Museum Nürnberg'deki (2015/2016) *Deutsche Kiste* sergisi için kaleme aldığı *being governed like that* [böyle yönetilmek]; Kunstraum Innsbruck'taki (2015) *Sozialtapete* sergisi için kaleme aldığı *From the TV to the Fridge* [Televizyondan Buzdolabına].

Olaf Metzel (b. 1952, Berlin, Germany) lives in Munich, Germany. He is interested in three-dimensional pictures dealing with our time and society. He has had numerous solo exhibitions in Germany and abroad, and participated, amongst others, in documenta 8 and *Sculpture Projects Münster* (1987 and 1997), the Sydney Biennial (1984 and 1990) and Istanbul Biennial (1991 and 1995), as well as São Paulo Biennial (2002). He has curated many exhibitions and published numerous contributions to newspapers and magazines. His last three monographic publications are *Hans von Marées: An Approach*, which accompanied the exhibition of the same name at the Neue Pinakothek München, Munich (2015-16); *being governed like that*, published on the occasion of the exhibition *Deutsche Kiste*, Neues Museum, Nuremberg (2015-16) and *From the TV to the Fridge*, published on the occasion of the exhibition *Sozialtapete*, Kunstraum Innsbruck (2015).

Lee Miller

Lee Miller (d. 1907, Poughkeepsie, New York, USA, ö. 1977, Chiddingly, East Sussex, UK) fotoğraf kariyerine Amerikan *Vogue* ve *Vanity Fair* dergilerinde top modellik yaparak başladı. 1929'da Paris'te sürrealist fotoğrafçı Man Ray'in sevgilisi, öğrencisi ve çalışma arkadaşı oldu. Daha sonra burada ve New York'ta kendi stüdyosunu yönetti. Sürrealist görüntülerinin yanı sıra ürün çekimleri, portreleri ve II. Dünya Savaşı sırasındaki olağanüstü muharebe fotoğraflarıyla sanat tarihinde kendine önemli bir yer edindi. Çalışmaları dünyanın birçok önemli müze koleksiyonunda sergileniyor.

Lee Miller (b. 1907, Poughkeepsie, New York, USA, d. 1977, Chiddingly, East Sussex, UK) began her photographic career as a top fashion model for American *Vogue* and *Vanity Fair*. In 1929 she became the lover, pupil and collaborator of the Surrealist photographer Man Ray in Paris and later ran her own studio there and in New York. Her Surrealist images, along with her pack shots, portraits and extraordinary World War II combat photographs have earned her a key place in the history of art. Her works are in many of the signification museum collections around the world.

Mahmoud Obaidi

Mahmoud Obaidi (d. 1966, Bağdat, Irak) Burlington, Ontario'da yaşayan Iraklı-Kanadalı bir sanatçı olarak işlerini dünya çapında müzelerde ve galerilerde sergilemiştir. 1991'de Irak'tı terk ettikten sonra Kanada'daki Guelph Üniversitesi'nden güzel sanatlar alanında yüksek lisans derecesini; Toronto ile Los Angeles'ta sırasıyla yeni medya ve film diplomaları aldı. Eserleri Qatar Museums Gallery, Doha; Mathaf: Arab Museum of Modern Art, Doha; Saatchi Gallery, Londra; National Museum of Bahrain; Institut du

Monde Arabe, Paris; National Gallery of Fine Arts, Amman; Station Museum of Contemporary Art, Texas ve Musée d'Art Contemporain de Baie-Saint-Paul, Quebec'te sergilendi. Eserleri birçok önemli müzenin, vakfın ve özel koleksiyonun kalıcı koleksiyonlarında yer almaktadır.

Mahmoud Obaidi (b. 1966, Baghdad, Iraq) is an Iraqi-Canadian artist, living in Burlington, Ontario, whose work has been exhibited in museums and galleries around the world. After leaving Iraq in 1991, he obtained his Masters of Fine Arts at the University of Guelph in Canada, and earned diplomas in new media and film from Toronto and Los Angeles, respectively. His work has been exhibited extensively, including at Qatar Museums Gallery, Doha; Mathaf: Arab Museum of Modern Art, Doha; Saatchi Gallery, London; the National Museum of Bahrain; the Institut du Monde Arabe, Paris; the National Gallery of Fine Arts, Amman; Station Museum of Contemporary Art, Texas; and the Musée d'Art Contemporain de Baie-Saint-Paul, Quebec, among others. His work is part of the permanent collection of a number of significant museums, foundations and private collections.

Henrik Olesen

Henrik Olesen (d. 1967, Esbjerg, Danimarka) Berlin'de yaşayan ve çalışan bir sanatçı. Olesen'in CCA Wattis Çağdaş Sanat Enstitüsü, San Francisco'da (2017) düzenlenen *Yürüyüş*, *Henrik Olesen* [The Walk, Henrik Olesen] adlı kişisel sergisine eşlik eden yayında Anthony Huberman şunları yazıyordu: "Sergileri çoğunlukla bitmemiş duvarları, bloke girişleri ya da boş odaları içeriyor veya öne çıkarıyor. Erkeği kadından, eşcinseli heteroseksüelden, normali anormalden ayıran kültürel olarak inşa edilmiş sınırları alıyor ve bunları kirletiyor. Sabit, düzenli her şeyi bozarak bunların yerine çözünmüş ve dağınık olanı –çoklu-

cinselliği– koyuyor." Diğer kişisel sergileri arasında Wolfgang Hahn Preis, Ludwig Müzesi, Köln (2012), Projeler 94: Henrik Olesen, MOMA, New York (2011) ve Çağdaş Sanat Müzesi, Basel (2011) bulunuyor. Katıldığı son toplu sergiler de şöyle: 32. São Paulo Bienali (2016), *Bekçi* [The Keeper], New Museum, New York (2016).

Henrik Olesen (b. 1967, Esbjerg, Denmark) lives in Berlin, Germany. 'His exhibitions often include or highlight unfinished walls, blocked doorways, or empty rooms ... He takes the culturally constructed boundaries that separate man from woman, gay from straight, normal from abnormal, and dirties them up. He queers all that is fixed and organised and replaces it with the dissolved and the disorganized – the polysexual', writes Anthony Huberman, in the publication accompanying the solo exhibition *The walk, Henrik Olesen* at CCA Wattis Institute for Contemporary Arts, San Francisco (2017). Other solo shows include *Wolfgang Hahn Preis*, Museum Ludwig, Cologne (2012); *Projects 94: Henrik Olesen*, MoMA, New York (2011) and *Museum für Gegenwartskunst*, Basel (2011). His recent group exhibitions include the 32nd São Paulo Biennial (2016) and *The Keeper*, New Museum, New York (2016).

Lydia Ourahmane

Lydia Ourahmane (d. 1992, Saida, Cezayir) Londra ile Oran arasında yaşıyor ve çalışıyor. Enstalasyon, performans, video ve sesle çalışan Ourahmane'nin çalışmaları, kişisel karşılaşma ve ilişkilerden beslenerek, bizi yöneten altyapılara dair yeni anlayışlara imkân tanımak için performatif tekrarlama stratejileri geliştiriyor. Son sergileri arasında *How to Disappear Completely* [Nasıl Tamamen Kaybolunur], Garage Rotterdam (2017); *The End of the World* [Dünyanın Sonu], Luigi Pecci Center for Contemporary Art, Prato; *Social*

Calligraphies [Sosyal Kaligrafi], Zachęta National Gallery of Art, Varşova; *that a body knows regardless* [bedenin ne olursa olsun bildiği], Interstate Projects, New York (2016 boyunca); *The Third Choir* [Üçüncü Koro], *Art Berlin Contemporary*; *Territoires Arabes*, Palais de la Culture, Cezayir; (2015 boyunca) ve *Bloomberg New Contemporaries*, ICA, Londra (2014) bulunuyor. Sanatçı, Ocak 2018'de Londra'daki Chisenhale Gallery'de ilk kurumsal kişisel sergisini açacak.

Lydia Ourahmane (b. 1992, Saida, Algeria) lives between Oran, Algeria and London, UK. She works with installation, performance, video and sound. Informed by personal encounters and exchanges, Ourahmane's work develops performative strategies of reenactment in order to facilitate new understandings of the infrastructures that govern us. Recent exhibitions include *How to Disappear Completely*, Garage Rotterdam (2017); *The End of the World*, Luigi Pecci Center for Contemporary Art, Prato; *Social Calligraphies*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw; *that a body knows regardless*, Interstate Projects, New York (all 2016); *The Third Choir*, Art Berlin Contemporary; *Territoires Arabes*, Palais de La Culture, Algeria (all 2015) and *Bloomberg New Contemporaries*, ICA, London (2014). She presents her first institutional solo exhibition at the Chisenhale Gallery, London in January 2018.

Erkan Özgen

Erkan Özgen (d. 1971, Derik, Mardin) Diyarbakır'da yaşıyor ve çalışıyor. Özgen video temelli enstalasyonlar üzerinde çalışıyor; Türkiye'de ve yurtdışında çeşitli toplu sergilere katıldı. 2003'te Diyarbakır Sanat Müzesi'nde *Göz Teması* sergisinin küratörlüğünü üstlendi. 2008'de Mataró, Barcelona'daki Yaratım ve Çağdaş Düşünce Merkezi'nin Can Xalant değişim programına katıldı. Özgen, 2016'da Suomenlinna'daki PM/HIAP Güvenli Sığı-

nak Helsinki Rezidans Programı'na iştirak etti. *Harikalar Diyarı* [Wonderland] filmiyle "Polarized! Vizyon - Savaş/Barış" [Polarized! Vision - War/Peace] Ödülü'ne layık görülen Özgen, Beyrut, Şam, Diyarbakır, Enschede, Hartum ve Taipei'de birçok atölyeye katıldı. Ayrıca Türkiye'de ve yurtdışında çağdaş sanat hakkında konferanslar verdi.

Erkan Özgen (b. 1971, Derik, Mardin, Turkey) lives in Diyarbakır, Turkey. He works on video-based installations and has participated in group exhibitions in Turkey and abroad. In 2003, he curated the *Eyes Contact* exhibition at the Diyarbakır Art Centre. He participated in the Can Xalant exchange programme at the Centre for Creating and Contemporary Thought in Mataró, Barcelona in 2008, and in 2016 in the PM/HIAP Safe Haven Helsinki residency programme at Suomenlinna. For his film *Wonderland*, he was awarded the Polarized! Vision – War/Peace Prize in 2016. He has also taken part in many workshops in Beirut, Damascus, Diyarbakır, Enschede, Khartoum and Taipei, and gives lectures on contemporary art in Turkey and abroad.

Aude Pariset

Aude Pariset (d. 1983, Versaille, Fransa) Berlin'de yaşıyor ve çalışıyor. Dijital çağda imgenin üretilişinin ve algılanışının alışılmış kurallarına meydan okumak için fotoğrafı, heykeli ve enstalasyonu kullanıyor. Reklamcılıktan, kozmetik gibi tüketim ürünlerinden, teknolojik aygıtlardan ve moda endüstrisinden seçip aldığı imge ve nesneleri kullanarak medyanın manipülatif doğasını hem vurgulayan hem de altüst eden dijital kolajlar yapıyor. Açtığı kişisel sergiler arasında *Débris Legacy* [Atık Miras], Sandy Brown, Berlin (2016); *Crawler* [Sürünge], Ginerva Gambino, Köln (2015); *A BôAt[] A Promise, Kunstverein Nürnberg, Nürnberg (2014) sayılabilir. Katıldığı karma sergiler arasında Shared Spaces* [Paylaşılan Mekânlar], Neuer Kunstverein

Aschaffenburg (2017); *Body pt.1 (zombie)* [Bedden böl. 1 (zombi)], Ginerva Gambino, Köln (2016) ve *Overdraft* [Açık Kredi], hotel-art.us, New York (2016) bulunuyor.

Aude Pariset (b. 1983, Versailles, France) is based in Berlin. She uses photography, sculpture, and installation to challenge the conventions of image production and reception in the digital age. By culling images and objects from advertising, consumer products like cosmetics, technological devices, and the fashion industry, Pariset creates digital collages that both highlight and subvert the manipulative nature of media. Solo exhibitions include *Débris Legacy*, Sandy Brown, Berlin (2016); *Crawler*, Ginerva Gambino, Cologne (2015); *A BôAt[] A Promise*, Kunstverein Nürnberg, Nuremberg (2014). Recent group shows include *Shared Spaces*, Neuer Kunstverein Aschaffenburg (2017); *Body pt.1 (zombie)*, Ginerva Gambino, Cologne (2016) and *Overdraft*, hotel-art.us, New York (2016).

Stephen G. Rhodes

Stephen G. Rhodes (d. 1977, Huston, Teksas, ABD) şu anda Berlin, Almanya'da yaşıyor ve çalışıyor. Rhodes'un çalışmaları, tarihi, siyasi ve mitolojik anlatılara aşındırıcı bir müdahalede bulunma girişimi doğrultusunda farklı mecralara yayılıyor. Sanatçının son kişisel sergileri arasında Galerie Isabella Bortolozzi, Berlin; Kunstverein Köln; Misako & Rosen, Tokyo; Migros Museum, Zürih ve Hammer Museum Los Angeles bulunuyor.

Stephen G. Rhodes (b. 1977, Houston, Texas, USA) currently lives in Berlin, Germany. His work disperses various media in an attempt to intervene corrosively in historical, political and mythic narratives. He has exhibited at Galerie Isabella Bortolozzi, Berlin; Kunstverein Cologne; Misako & Rosen, Tokyo; Migros Museum, Zurich and Hammer Museum, Los Angeles.

Ugo Rondinone

Ugo Rondinone (d. 1964, Brunnen, İsviçre) New York'ta yaşayan ve çalışan tanınmış bir karışık-medya sanatçısıdır. Yakın tarihli kişisel sergileri arasında *the world just makes me laugh* [dünya beni güldürüyor sadece], BAM-PFA; *i ♥ john giorno*, çeşitli kurumlar, New York ve Palais de Tokyo, Paris; *let's start this day again* [bu güne yeniden başlayalım], CAC Cincinnati; *golden days + silver nights* [altın günler + gümüş geceler], Macro and Mercati e Foro di Traiano, Roma; *seven magic mountains* [yedi büyülu dağ], Art Production Fund and Nevada Museum of Art; *becoming soil* [toprak olmak], Carre d'Art, Nîmes; *everytime the sun comes up* [güneş her doğduğunda], Place Vendôme, Paris; *vocabulary of solitude* [yalnızlığın kelime dağarcığı], Boijmans van Beuningen, Rotterdam ve *breathe walk die* [nefes al yürü öl], Rockbund Art Museum, Şanghay sayılabilir.

Ugo Rondinone (b. 1964, Brunnen, Switzerland) is a renowned mixed-media artist who lives and works in New York. Recent solo shows include: *the world just makes me laugh*, BAM-PFA; *i ♥ john giorno*, various institutions, New York and Palais de Tokyo, Paris; *let's start this day again*, CAC Cincinnati; *golden days + silver nights*, Macro and Mercati e Foro di Traiano, Rome; *seven magic mountains*, Art Production Fund and Nevada Museum of Art; *becoming soil*, Carre d'Art, Nîmes; *everytime the sun comes up*, Place Vendôme, Paris; *vocabulary of solitude*, Boijmans van Beuningen, Rotterdam; and *breathe walk die*, Rockbund Art Museum, Shanghai.

Leander Schönweger

Leander Schönweger (d. 1986, Meran, İtalya) Avusturya'daki Viyana Uygulamalı Sanatlar Üniversitesi'ndeki güzel sanatlar eğitiminin ardından, kısa bir süre önce HISK'te post-akademik bir derse devam etmek için Ghent,

Belçika'ya taşındı. Enstalasyon ve nesneler alanındaki çalışmaları genelde kinetik ve akustik unsurları içeriyor. Kişisel sergileri arasında *Mirror* [Ayna], Fogo Island Gallery (2015); *Psychogramm*, Zur Alten Traube, St. Ulrich (2015) ve *The Fog Disperses* [Sis Dağılıyor], Kunsthalle am Karlsplatz, Viyana (2014) bulunuyor. Katıldığı bazı toplu sergiler de şöyle: *Elementene*, Telemark Kunstcenter, Skien (2017); *...recht hat er.*, Galerie Prisma, Bozen (2016) ve *Import Export*, Nordbahnhofgelände, Viyana (2015).

Leander Schönweger (b. 1986, Meran, Italy) studied fine arts at the University of Applied Arts Vienna in Austria and recently moved to Ghent, Belgium, attending a post-academic course at HISK. His work is in the field of installations and objects, often including kinetic and acoustic elements. Solo exhibitions include, among others, *Mirror*, Fogo Island Gallery (2015); *Psychogramm*, Zur Alten Traube, St Ulrich (2015) and *The Fog Disperses*, Kunsthalle am Karlsplatz, Vienna (2014). Group shows include *Elementene*, Telemark Kunstcenter, Skien (2017); *...recht hat er.*, Galerie Prisma, Bozen (2016) and *Import Export*, Nordbahnhofgelände, Vienna (2015).

Sim Chi Yin

Sim Chi Yin (d. 1978, Singapur) fotoğraf, film ve ses alanında çalışan bir belgeselci. London School of Economics'te tarih eğitimi alan Chi Yin gazeteci olarak çalıştı ve son on yıldır Beijing'de yaşıyor. Duyarlı bir hikâye anlatıcısı olan Chi Yin'in çalışmaları samimi, araştırmacı ve kültürleri deşifre ediyor. Fotoğraf ve film çalışmaları, Les rencontres d'Arles, New York'taki Photoville, Oslo'daki Nobel Barış Merkezi, Seul'deki Arko Sanat Merkezi, Kuzey Carolina'daki Güneydoğu Çağdaş Sanat Merkezi ve Los Angeles'taki Annenberg Fotoğraf Mekanı gibi müze, galeri ve fotoğraf festivallerinde gösterildi.

Sim Chi Yin (b. 1978, Singapore) is a documentarian working in photography, film and sound. Trained as a historian at the London School of Economics, she has worked as a journalist and has now been based in Beijing for the past ten years. A sensitive story-teller, Sim makes work that is intimate, investigative and decodes cultures. Her photo and film work has been shown in museums, galleries and photo festivals including Les rencontres d'Arles; Photoville, New York; Nobel Peace Centre, Oslo; Arko Art Centre, Seoul; the Southeastern Centre for Contemporary Art, North Carolina and the Annenberg Space for Photography, Los Angeles.

Dayanita Singh

Dayanita Singh (d. 1961, Yeni Delhi, Hindistan) Yeni Delhi, Hindistan'da yaşıyor ve çalışıyor. Kapsamlı fotoğraf külliyatından esinlenen son çalışmaları, imgelerin sonsuza dek düzenlenmesine, sıralanmasına, arşivlenmesine ve sergilenmesine imkân tanıyan bir dizi mobil müze. Son olarak, Singh'in bir dizi mobil müzeden oluşan Bhavan Müzesi, Hayward Gallery, Londra (2013); Museum für Moderne Kunst, Frankfurt (2014); Art Institute of Chicago (2014); Kiran Nadar Museum of Art, Yeni Delhi (2016) ve Tokyo Fotoğraf Müzesi'nde (2017) sergilendi. Ayrıca kaleme aldığı on bir kitabı bulunuyor.

Dayanita Singh (b. 1961, New Delhi, India) lives in New Delhi. Her extensive photographic oeuvre reflects and expands on the ways in which we relate to photographic images. Her recent series of mobile museums allow her images to be endlessly edited, sequenced, archived and displayed. Most recently, Singh's *Museum Bhavan* has been shown at the Hayward Gallery, London (2013); the Museum für Moderne Kunst, Frankfurt (2014); the Art Institute of Chi-

cago (2014); the Kiran Nadar Museum of Art, New Delhi (2016) and Tokyo Museum of Photography (2017). Singh has also authored eleven books.

Dan Stockholm

Dan Stockholm (d. 1982, Thisted, Dani-marka) Kopenhag'da yaşıyor ve çalışıyor. Çalışmaları "performatif süreç" adını verdiği, bitmiş eseri üretilişinin hikâyesini taşıyan bir araca dönüştüren bir yöntemden evriliyor. Stockholm, heykeli bir depolama aracı, yerlerin ve bedenlerin –zamansal ve mekânsal uzaklıklarda– birbiriyle ilişkiye sokulduğu bir arayüz, bağlantı ya da geçiş olarak kullanıyor. Kişisel sergileri arasında *In a hundred years all will be forgotten* [Yüz yıl içinde hepsi unutulacak], Kunstverein Wolfsburg; *Don't think about death* [Ölümü düşünme], REITER Berlin Prospect, Berlin; *Humans construct* [İnsanlar inşa ediyor], Grimmuseum, Berlin bulunuyor. Katıldığı bazı toplu sergiler de şöyle: *Festival of Future Nows* [Gelecek Şimdiler Festivali], Neue Nationalgalerie, Berlin; *24 spaces - A cacophony* [24 mekân - Bir kakofoni], Malmö Konsthall, Malmö; *Coming From* [-Den Gelmek], Overgaden Institute of Contemporary Art, Kopenhag.

Dan Stockholm (b. 1982, Thisted, Denmark) lives and works in Copenhagen, Denmark. His work evolves from what he calls a 'performative process', a method that turns the finished piece into a vessel that carries the story of its own making. Stockholm uses sculpture as a storage medium, an interface, link, or passage through which places and bodies – across temporal as well as spatial distances – are set in relation to each other. Solo shows include *In a hundred years all will be forgotten*, Kunstverein Wolfsburg; *Don't think about death*, REITER Berlin prospect, Berlin; *Humans construct*, Grimmuseum, Berlin. Selected group shows include *Festival of*

Future Nows, Neue Nationalgalerie, Berlin; *24 spaces - A cacophony*, Malmö Konsthall; *Coming From*, Overgaden Institute of Contemporary Art, Copenhagen.

Rayyane Tabet

Rayyane Tabet (d. 1983, Ashqout, Lübnan) Beyrut'ta yaşıyor ve çalışıyor. Tabet'in çalışmaları, inşa edilmiş ortamdaki ve onun tarihindeki paradoksları araştırıyor. Heykelleri çoğunlukla fiziksel ve zamansal uzaklık algısını yeniden tesis ediyor. Son kişisel sergileri arasında Hamburg'daki Kunstverein, Rotterdam'daki Witte de With Center for Contemporary Art, Berlin'deki daadgalerie ve Floransa'daki Museo Marino Marini bulunuyor. Katıldığı son toplu sergiler de şöyle: CAPC Bordeaux, Milano Trienali, Kunsthalle Hamburg, Fondation Lafayette Paris, 32. São Paulo Bienali, The High Line New York, 6. Marakeş Bienali, 10. ve 12. Sharjah Bienali, Stedelijk Müze Bürosu Amsterdam, Centre Georges Pompidou ve The New Museum, New York.

Born in Ashqout, lives in Beirut
Rayyane Tabet (b. 1983, Ashqout, Lebanon) lives and works in Beirut, Lebanon. His sculptures explore paradoxes in the built environment and its history, often reconstituting the perception of physical and temporal distance. Recent solo shows include Kunstverein Hamburg; Witte de With Center for Contemporary Art, Rotterdam; daadgalerie, Berlin and Museo Marino Marini, Florence. Recent group shows include CAPC Bordeaux; La Triennale di Milano, Milan; Kunsthalle Hamburg; Fondation Lafayette Paris; 32nd São Paulo Biennial; The High Line, New York; 6th Marrakech Biennial; 10th and 12th Sharjah Biennials; Stedelijk Museum Bureau, Amsterdam; Centre Georges Pompidou, Paris and The New Museum, New York.

Young-Jun Tak

Young-Jun Tak (d. 1989, Seul, Güney Kore) Berlin, Almanya'da yaşıyor ve çalışıyor. Geçmişte Kore sanat dergisi *Art in Culture*'in dışarıdan editörlüğünü yapmış ve çeşitli yayınlarda eleştirel metinleri yayımlanmış olan Tak'ın zengin sanatsal faaliyetleri resimden heykele, enstalasyona ve fotoğrafa kadar uzanıyor. Çalışmaları tarihsel, dinsel, siyasal ve toplumsal meselelerin ve bunlara dair yanlış uygulanmış bilginin günlük yaşamımıza nasıl yerleştiğini araştırmayı amaçlıyor. Tak, son olarak Berlin'deki König Galerie'de düzenlenen *Others* [Ötekiler] (2016-17) toplu sergisine katıldı.

Young-jun Tak (b.1989, Seoul, South Korea) lives and works in Berlin, Germany. Formerly a contributing editor on the Korean art magazine *Art in Culture*, and a critic for multiple other publications, he now boasts a diverse artistic practice that spans from painting to sculpture, installation and photography. His work aims to explore how historical, religious, political or social issues and the misapplied information about them become embedded into our daily lives. Recently Tak took part in the group show *The Others* at König Galerie, Berlin (2016–17).

Ali Taptık

Ali Taptık (d. 1983, İstanbul, Türkiye) İstanbul'da yaşayan ve İTÜ'de mimari tasarım alanında doktora yapan bir sanatçıdır. Şehir manzarasının ve mimarisinin temsili, birey ile şehir arasındaki ilişki, psikocoğrafya ve edebiyatla görselliğin etkileşimi, araştırdığı kimi konular arasında. Eserleri birçok kuruluştaki sergilendi, örneğin SALT, İstanbul; MAXXI, Roma; Ashkal Alwan, Beyrut ve Venedik Mimarlık Bienali. Taptık, bağımsız sanatçıların kitaplarının dağıtımı için kurulan kolektif Bandrolsüz'ün kurucuları ara-

sında. Ayrıca Tarihi Yedikule Bostanlarının Korunması için İnisiyatif'in arşivcisi olarak görev yapıyor.

Ali Taptık (b. 1983, İstanbul, Turkey) is an artist and PhD Candidate in Architectural Design at ITU who lives in İstanbul. Representation of the urban landscape and architecture, the relationship between the individual and the city, psychogeography and the interaction between literature and visuality are some of the themes that he explores. His works have been exhibited in various institutions including SALT, İstanbul; MAXXI, Rome; Ashkal Alwan, Beirut and the Venice Biennial for Architecture. Taptık is one of the founders of the Bandrolsüz collective for the distribution of independent artists' books. He has also been acting as the archivist of the Initiative for The Preservation of the Historical Vegetable Gardens of Yedikule.

Tatiana Trouvé

Tatiana Trouvé (d. 1968, Cosenza, İtalya), Venedik Bienali (2003 ve 2007), 29. São Paulo Bienali (2010), Lyon Bienali (2015) gibi önemli uluslararası toplu sergilere katıldı. Son kişisel sergileri arasında *Double Bind* [Çifte Açmaz], Palais de Tokyo, Paris (2007); *4 Between 2 and 3* [2 İle 3 Arasındaki 4], Centre Pompidou, Paris (2008); *A Stay Between Enclosure and Space* [Kapanma ile Mekân Arasında Bir Kalış], Migros Museum, Zürih (2009); South London Gallery (2010) ve Dino Buzzati'nin bilimkurgu romanından ilham alarak Kunsthau Graz'ın zorlayıcı mimarisine bir karşılık olarak tasarlanan kapsamlı *Il grande ritratto* sergisi (2010) bulunuyor.

Tatiana Trouvé (b. 1968, Cosenza, Italy) lives in Paris, France. She has participated in major international group exhibitions such as the Venice Biennale (2003 and 2007),

the 29th São Paulo Biennale (2010) and the Biennale de Lyon (2015). Recent solo exhibitions include *Double Bind* at Palais de Tokyo, Paris (2007); *4 Between 2 and 3*, Centre Pompidou, Paris (2008); *A Stay Between Enclosure and Space*, Migros Museum, Zurich (2009), the South London Gallery (2010) and *Il grande ritratto*, an extensive exhibition inspired by the title of Dino Buzzati's science fiction novel and conceived in response to the challenging architecture of the Kunsthau Graz (2010).

Tsang Kin-Wah

Tsang Kin-Wah (d. 1976, Shantou, Çin) Hong Kong'da yaşıyor. Bulunmuş çekim görüntülerini ve metni çalışmalarında kapsamlı bir şekilde kullanıyor. Bunlar, çevreyici enstalasyonlar ve video projeksiyonlar yaratmak için bilgisayar teknolojisiyle manipüle ediliyor. Son kişisel sergileri arasında *NOTHING* [HIÇ], M+ Pavilion, Hong Kong (2016); *Tsang Kin-Wah: The Infinite Nothing* [Tsang Kin-Wah: Sonsuz Hiç], 56. Venedik Bienali (2015) ve *Ecce Homo Trilogy II* [Ecce Homo Üçlemesi II], Thurgau Art Museum (2015) bulunuyor. Tsang, *Tales of Our Time* [Zamanımızın Hikâyeleri], Solomon R. Guggenheim Museum, New York (2016); Sidney Bienali (2010), Lyon Bienali (2009) gibi çok sayıda toplu sergiye katıldı.

TSANG Kin-Wah (b. 1976, Shantou, China) lives in Hong Kong. He uses found footage and text extensively in his works, which are manipulated with computer technology for creating immersive installations and video projections. Recent solo exhibitions include, *NOTHING*, M+ Pavilion, Hong Kong (2016); *Tsang Kin-Wah: The Infinite Nothing*, 56th Venice Biennale (2015) and *Ecce Homo Trilogy II*, Thurgau Art Museum (2015). Tsang has participated in numerous group exhibitions, such as *Tales of Our Time*, Solomon R. Guggenheim Museum, New York,

(2016); Biennale of Sydney (2010), Biennale de Lyon (2009).

Tuğçe Tuna

Tuğçe Tuna (d. 1973, Mons, Belçika) İstanbul'da yaşıyor ve çalışıyor. Çağdaş dans ve performans sanatçısı, koreograf, yönetmen, güncel hareket teknikleri eğitmeni olan ve beden odaklı terapi alanında çalışan Tuna, varoluşla olan iletişimini beden ve hareket üzerinden kurmaktadır. 1993'ten beri uluslararası festival, organizasyon ve akademilerde disiplinlerarası dans ve performans sanatları eserleri ile yer almaktadır. *En Kötü İş* adlı çalışması TMMOB ödülü kazanmıştır. Projeleri arasında *Gövde Gösterisi*, *Deplasman* (2013, Almanya Arena Festivali, Jüri Ödülü), *Islak Hacim*, Bayrampaşa Cezaevi, *Makin B.D.N.*, *Düşünme Fobisi*, *Vertigo*, *Tortu*, "Hücre", "Eko", "Tuzla... Buz" ve *Farklı Bedenlerle Dans Projesi* (2000) gibi yere özgü işler vardır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde ders vermektedir.

Tuğçe Tuna (b. 1973, Mons, Belgium) currently lives and works in İstanbul, Turkey. Contemporary dancer, performance artist, choreographer, director, instructor of contemporary movement techniques, Tuna focuses on body-focused therapy and communicates her existence via her body and movement. She has participated since 1993 in international festivals, organisations and academies with her interdisciplinary dance and performances. Her work *En Kötü İş* [The Worst Job] won a TMMOB award. Her projects include space-specific works such as *Gövde Gösterisi*, *Deplasman* (2013, Germany Arena Festival, Jury Prize), *Islak Hacim*, Bayrampaşa Prison, *Makin B.D.N.*, *Düşünme Fobisi*, *Vertigo*, *Tortu*, 'Hücre', 'Eko', 'Tuzla... Buz.', and the 'Dance with different bodies' Project (2000). As associate professor, Tuna teaches at Mimar Sinan Fine Arts University.

Kaari Upson

Kaari Upson (d. 1972, San Bernardino, Kaliforniya, ABD) Los Angeles'ta yaşıyor ve çalışıyor. Kaari Upson'un çalışmaları, heykel, çizim, resim ve video vasıtasıyla, fantezi, gerçeklik ve bunların algılanamaz gelgiti arasındaki tekinsiz ve kaygan mekân tarafından yaratılan anılar gibi bir araya geliyor. Upson'un son kişisel sergisi *Good thing you are not alone* [İyi ki yalnız değilsin], New Museum, New York (2017) idi. Ayrıca çalışmaları Whitney Bienali, Whitney Museum of American Art, New York (2017); *Adhesive Products* [Yapışkan Ürünler], Bergen Kunsthall (2016); *The Los Angeles Project* [Los Angeles Projesi], Ullens Center for Contemporary Art, Beijing (2016) gibi toplu sergilere dahil edildi.

Kaari Upson (b. 1972, San Bernardino, USA) lives and works in Los Angeles, USA. Through sculpture, drawing, painting, and video her work comes together like memories forged in the uncanny and slippery space between fantasy, reality and their imperceptible in-between. Upson recently held the solo exhibition *Good thing you are not alone*, New Museum, New York (2017) and has been included in the group exhibitions Whitney Biennial, Whitney Museum of American Art, New York (2017); *Adhesive Products*, Bergen Kunsthall (2016); *The Los Angeles Project*, Ullens Center for Contemporary Art, Beijing (2016).

Andra Ursuta

Andra Ursuta (d. 1979, Salonta, Romanya) New York, ABD'de yaşıyor. Sanat tarihi ve görsel sanatlar diplomasını 2002'de Columbia University'den aldı. Ursuta New York'ta birçok kişisel sergi açtı ve eserleri çok sayıda karma sergide yer aldı. Örneğin *The Encyclopedic Palace* [Ansiklopedik Saray], 55.

Venedik Bienali, (2013); *Busted* [Yakalanmış], High Line, New York (2013); *Expo I*, MoMA PS1, Long Island City, New York; *Ostalgia*, New Museum, New York (2011) ve *Looking Back / The Fifth White Columns Annual* [Geriye Bakmak / Beşinci White Columns Yıllığı], White Columns, New York.

Andra Ursuta (b. 1979, Salonta, Romania) lives in New York, USA. She received a BA in art history and visual arts in 2002 from Columbia University. Ursuta has had several solo shows in New York, and her work has been featured in numerous group exhibitions, such as *The Encyclopedic Palace*, 55th Venice Biennale, (2013); *Busted*, High Line, New York (2013); *Expo I*, MoMA PS1, Long Island City, New York; *Ostalgia*, New Museum, New York (2011); and *Looking Back / The Fifth White Columns Annual*, White Columns, New York.

Kemang Wa Lehulere

Kemang Wa Lehulere (d. 1984, Cape Town, Güney Afrika) Cape Town'da yaşıyor ve çalışıyor. Wa Lehulere'nin çeşitli malzemelerden faydalanan çalışmaları, tarihyazımına, belleğin yanılabilirliğine, hakikatin güvenilir bir taşıyıcısı olarak dile dair süregiden bir araştırma olarak görülebilir. Deutsche Bank Kunst-Halle (2017); Art Institute of Chicago (2016) ve Gasworks, Londra'da (2015) kişisel sergiler düzenledi. Katıldığı önemli toplu sergiler arasında *Art/Afrique, le nouvel atelier* [Sanat/ Afrika, yeni atölye], Fondation Louis Vuitton (2017); *African Odysseys* [Afrika Yolculukları], Le Brass Kültür Merkezi, Forest, Belçika (2015) ve 8. Berlin Bienali (2014) bulunuyor.

Kemang Wa Lehulere (b. 1984, Cape Town, South Africa) lives and works in Cape Town. Using a variety of materials, his work can be seen as ongoing research into the writing of history, the fallibility of memory, and language as an unreliable conveyor of truth. Solo exhibitions have taken place at the Deutsche

Bank KunstHalle (2017); the Art Institute of Chicago (2016) and Gasworks, London (2015). Notable group exhibitions include *Art/ Afrique, le nouvel atelier*, Fondation Louis Vuitton, Paris (2017); *African Odysseys*, Le Brass Cultural Centre of Forest, Belgium (2015) and the 8th Berlin Biennale (2014).

Lukas Wassmann

Lukas Wassmann (d. 1980, Zürih, İsviçre) İsviçre'de yaşıyor. İş hayatına marangoz olarak başlayan Wassmann daha sonra Zürih ve Berlin'de fotoğraf eğitimi aldı. 2009'da Los Angeles'taki Mountain School of Arts'ta çalışma bursu ve 2013'te İsviçre Federal Tasarım Ödülü'nü kazandı. Eserleri Avrupa'da ve ABD'de çok sayıda dergide yayımlandı. Çok sayıdaki kitabına ek olarak kişisel sergiler de açtı: AMICI, Instituto Svizzero, Milano (2016); EVA, Gallery Bolte/Lang, Zürih (2008); *Which way are you going, I will take the other way* [Ne tarafa gidiyorsun, ben diğer tarafa gideceğim], Amberg & Marti, Zürih (2007). Katıldığı karma sergiler arasında *Swiss Design Awards* [İsviçre Tasarım Ödülleri], *Art Basel* (2013); *Crazy Works* [Çılgın İşler], *Berlin* (2012) ve *Every Day Life* [Gündelik Yaşam], Londra (2010) sayılabilir.

Lukas Wassmann (b. 1980, Zurich, Switzerland) is a photographer based in Switzerland, who started his professional career as a carpenter, and later studied photography in Zurich and Berlin. Lukas received grants to study at the Mountain School of Arts in Los Angeles in 2009, and in 2013 he won the Swiss Federal Design Award, among others. His work has been published in numerous magazines in Europe and the USA. In addition to his many books, his works has been exhibited in solo shows such as *AMICI*, Instituto Svizzero, Milan (2016); *EVA*, Gallery Bolte/Lang, Zurich (2008); *Which way are you going, I will take the other way*, Amberg & Marti, Zurich (2007). Group exhibitions include *Swiss Design Awards*,

ds, Art Basel (2013), *Crazy Works*, Berlin (2012) and *Every Day Life*, London (2010).

Fred Wilson

Fred Wilson (d. 1954, New York, ABD) New York'ta yaşıyor. Çalışmalarında müzeler, sanat eserleri ve başka türlerde koleksiyonlar arasındaki ilişkileri araştıran bir kavramsal sanatçı olan Wilson, 1999'da MacArthur bursunu kazandı ve 2003 Venedik Bienali'nde ABD'yi temsil etti. 2001'den bu yana diğer mecraların yanı sıra camdan heykel yapmayı keşfediyor. Çalışmalarını San Francisco Modern Sanat Müzesi, Londra'daki Tate Modern, New York'taki MoMA ve Whitney Amerikan Sanatı Müzesi gibi çok sayıda halka açık koleksiyonda görmek mümkün.

Fred Wilson (b. 1954, New York, USA) lives in New York. He is a Conceptual artist whose work explores the relationship between museums, works of art and collections. Wilson is a 1999 MacArthur Fellow and represented the United States at the 2003 Venice Biennale. Since 2001, he has explored making sculpture in glass, among other media. His work can be found in several public collections, including The San Francisco Museum of Modern Art; Tate Modern, London; The Museum of Modern Art, New York and the Whitney Museum of American Art.

Bilal Yılmaz

Bilal Yılmaz (d. 1986, Soma, Türkiye) bir enstalasyon sanatçısı ve tasarımcı. Temel ilgi alanı mekânda insanlarla etkileşime odaklanan enstalasyon ortamı. Sanat eserleri tasarlıyor, yapıyor, araştırıyor ve üretiyor. Sosyal ve kolektif projelerde çalışıyor. Bütün kolektif girişimlerde önemli bulduğu şey üretim nosyonu, çünkü insanları birleştirdiği gibi onları çevreleriyle ilişki kurmaya, dolayısıyla olup biteni sorgulamaya zorluyor. Yılmaz'ın katıl-

dığı toplu sergiler arasında Örümcek [Spider] (enstalasyon), Yüzen Kale Festivali, Sneznik (2016); *Nesnelerin Hatıraları* [Memories of the Objects] (enstalasyon), "Made in Türkiye"-NoLab, İstanbul (2017); *Işık Tasarımı* [Light Design], ökoRausch Festivali, Uygulamalı Sanatlar Müzesi (MAKK), Köln, Almanya (2017) bulunuyor.

Bilal Yılmaz (b. 1986, Soma, Turkey) is an installation artist and designer-maker who lives in İstanbul, Turkey. His main medium is installation with a focus on interaction with people in space. He designs, makes, researches and produces social and collective projects. What he finds to be crucial for all collective endeavours is the notion of production, because besides uniting people, it encourages them to engage with and question their environment. Group exhibitions include *Spider* (installation), Floating Castle Festival, Sneznik (2016); *Memories of The Objects* (installation), *Made in Türkiye*-NoLab, İstanbul (2017); *Light Design*, ökoRausch Festival, Museum of Applied Arts (MAKK), Cologne (2017).

Yoğunluk

Yoğunluk (2013'te İstanbul'da kuruldu), mekânla olan ilişkisi itibarıyla sanat üretimi üzerine odaklanıyor. Girişim, mekânı sanat eserlerinin sergilendiği bir kap olarak değil, sanatsal faaliyetin ana nesnesi olarak kabul ediyor. Grubun temel motivasyonu eşsiz mekânlar keşfetmek, sanatçıları bu mekânlara özgü eserler üretmeye teşvik etmek ve çağdaş sanatın mekânsal deneyimle iç içe geçtiği sergilerin küratörlüğünü üstlenmek. Son sergileri arasında ZAMANSIZ (sipariş projesi), Antalya Mimarlık Bienali (2015); YÜCE (sipariş projesi), ArtNivo Organisation, Zorlu PSM, İstanbul (2015); SURUFU, Yoğunluk, Nakkaş, İstanbul (2015) bulunuyor.

Yoğunluk (founded in 2013, İstanbul) focuses on the production of art in its relation to the

space. The initiative considers space not as a container in which the art works are exhibited, but as the main object of artistic activity. The key motivation of the group is to discover unique spaces, to encourage artists to produce artworks specifically for these spaces and curate exhibitions where contemporary art blends with spatial experience. Recent exhibitions include *TIMELESS* (commissioned project), Antalya Architecture Biennale, (2015); *SUBLIME* (commissioned project), ArtNivo Organisation, Zorlu PSM, Istanbul (2015); *SURUHU*, Nakkaş, Istanbul (2015).

Yonamine

Yonamine (d. 1975, Luanda, Angola), Angola, Zaire, Brezilya, Birleşik Krallık, Almanya'da yaşadı. Şu anda Harare, Zimbabwe'de yaşıyor ve çalışıyor. Yonamine'nin eserleri, yaşamın geçmiş ya da şimdiki arkeolojilerini yeniden icat ediyor ve güncelliyor, bu arada neredeyse gerçeküstü bir şekilde bir biriktirme süreci inşa ediyor ve çağdaş parçalanmış kimliklerimizi yansıtan rasgele ve ayrıntılı parçalanmalar üzerinde çalışıyor. Kişisel sergileri arasında *Ain't No Saint* [Aziz Değil], Lizbon (2016); *Luz Veio*, Luanda (2013); *No Pain* [Acı Yok], Salzburg (2012) bulunuyor. Katıldığı toplu sergilerden bazıları da şöyle: *Portugal Portugueses* [Portekiz Portekizlileri], São Paulo (2016); *Afro-Ufo*, 31. São Paulo Bienali (2014), *No Fly Zone-Unlimited Mileage* [Uçuşa Yasak Bölge-Sınırsız Mil], Lizbon (2010).

Yonamine (b. 1975 in Luanda, Angola) has lived in Angola, Zaire, Brazil, the UK and Germany. He currently lives and works in Harare (Zimbabwe). His work reinvents and updates past or present archaeologies, building a process of accumulation in an almost surrealist way, working over a random and exhaustive fragmentation that reflects our contemporary fragmented identities. Solo shows include *Ain't No Saint*, Lisbon (2016);

Luz Veio, Luanda (2013); *No Pain*, Salzburg (2012). Group shows include *Portugal Portugueses*, São Paulo (2016); *Afro-Ufo*, 31st São Paulo Biennial (2014); *No Fly Zone – Unlimited Mileage*, Lisbon (2010).

Xiao Yu

Xiao Yu (d. 1965, İç Moğolistan, Çin) Beijing'de yaşıyor ve çalışıyor. Beijing'deki Merkezi Güzel Sanatlar Akademisi'nin duvar resmi bölümünden 1989'da mezun oldu. Xiao Yu için sanat, sanatçıların kendi dönemlerinin dünyasını tanımları ve araştırmaları için bir yöntem ve pratik. Sanat bir düşünce süreci ve günümüzün sanatının ne olduğunu da tanımlamaya devam ediyor. Dünyada yaşam bütünsel bir deneyim, nehrin kendiliğinden okyanusa akması gibi. 2000 yılında CCAA Ödülü'nü (Genel Ödülün Sahibi) kazandı. Venedik Bienali, Lyon Bienali, Şanghay Bienali, Shenzhen & Hong Kong İki Kentli Şehircilik/Mimari Bienali ve Guangzhou Trienali'nde sergiler düzenledi.

Xiao Yu (b. 1965, Inner Mongolia, China) lives and works in Beijing. He graduated from the mural painting department of Central Academy of Fine Arts, Beijing in 1989. For Yu, art is a way for artists to reckon with and explore the world of their time. Art is a process of thinking and continuing to define what art is today. Life in the world is a holistic existence, just like a river that runs by itself to the ocean. In 2000 he won the CCAA Award (Overall Prize Winner). He has exhibited at the Venice Biennale, Lyon Biennial, Shanghai Biennale, Shenzhen & Hong Kong.

Yazarlar Authors

Kaelen Wilson-Goldie

Kaelen Wilson-Goldie düzenli olarak *Artforum*, *Bookforum* ve *Frieze* için yazı yazmanın yanı sıra, *Bidoun* dergisinin yardımcı editörlüğünü yapıyor. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya çok sayıda yaptığı yolculuklarında çağdaş sanat ile siyasi hareketlilikler arasındaki ilişkiyi belegeledi. Yazdığı gazeteler ve dergiler arasında *Afterall*, *Aperture*, *Parkett* ve *New York Times* sayılabilir. 2007 yılında USC Annenberg Getty Arts Gazetecilik Programı'nda yer aldı. 2014'te Creative Capital Andy Warhol Vakfı'nın Sanat Yazarları Programı'ndan burs kazandı. Yeniden inşa dönemindeki savaş-sonrası Beyrut'ta çağdaş sanatın durumu üstüne hazırladığı kitabı 2019'da Kaph Books tarafından yayımlanacak. Halen New York'taki Görsel Sanatlar Okulu'ndaki Sanat Yazarlığı Programı'nda ders veriyor.

Kaelen Wilson-Goldie is a contributing editor for *Bidoun* who writes regularly for *Artforum*, *Bookforum* and *Frieze*. She has travelled extensively in the Middle East and North Africa to report on the relationship between contemporary art and political upheaval, writing for newspapers, magazines and journals including *Afterall*, *Aperture*, *Parkett* and *The New York Times*, among others. In 2007, she was a fellow in the USC Annenberg Getty Arts Journalism Program. She won a grant from the Creative Capital Andy Warhol Foundation Arts Writers Program in 2014. She is working on a book about contemporary art in postwar, reconstruction-era Beirut, to be published by Kaph Books in 2019. She is currently teaching in the Art Writing Program at the School of Visual Arts in New York.

Pablo Larios

Pablo Larios Berlin'de yaşayan bir yazar. *Frieze* dergisinde yardımcı editörlük yapıyor. *Slavs and Tatars* (Walthers König Verlag, 2017) kitabının editörü.

Pablo Larios is a writer living in Berlin. He is associate editor at *Frieze* magazine and the editor of the monograph *Slavs and Tatars* (Walthers König Verlag, 2017).

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
komşu
bir ülkeden
midir?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
siz hastayken
size yemek
yapar mı?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
sizinle aynı
gazeteyi mi
okur?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
ince zevkleri
olan
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yeni taşınmış
gitmiş
birisi midir?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
yanı
başınızdaki
evsiz
adam mıdır?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

iyi bir komşu
sizi rahat
bırakan
irisi midir?

Sergilenen İşler

Exhibited Works

Adel Abdessemed

1971'de Cezayir, Konstantin'de doğdu. /
Born in 1971 in Constantine, Algeria.
İngiltere, Londra'da ve Fransa, Paris'te
yaşıyor. / Lives in London, UK and Paris,
France.

Feryat, 2013

Fildişi
Sanatçı ve Blum & Poe'nun izinleriyle
138 x 111 x 60 cm
Fotoğraf: Dylan Perrenoud, s. 127, 128

Cri, 2013

Ivory
138 x 111 x 60 cm
Courtesy of the artist and Blum & Poe
Photograph: Dylan Perrenoud, p.127, 128

Njideka Akunyili Crosby

1983'te Nijerya, Enugu'da doğdu. /
Born in 1983 in Enugu, Nigeria.
ABD, CA, Los Angeles'ta yaşıyor. /
Lives in Los Angeles, CA, USA.

Büyükannenin Oturma Odası, 2016

Kâğıt üzerine akrilik, transfer ve
renkli kurşun kalem
155,4 x 132 cm
Sanatçı ve Victoria Miro'nun (Londra)
izinleriyle
Victoria Miro'nun (Londra) desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Brian Forrest, s. 132
© Njideka Akunyili Crosby

Grandmother's Parlour, 2016

Acrylic, transfers and
coloured pencils on paper
155,4 x 132 cm
Courtesy of the artist and Victoria Miro
(London)
Presented with the support of Victoria Miro
(London).
Photograph: Brian Forrest, p. 132
© Njideka Akunyili Crosby

'Güzel Olanlar' Seri #1c, 2014

Kâğıt üzerine akrilik, transfer ve
renkli kurşun kalem
154,9 x 106,7 cm
Sanatçı ve Victoria Miro'nun (Londra)
izinleriyle
Victoria Miro'nun (Londra) desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Stephen White, s. 131
© Njideka Akunyili Crosby

'The Beautiful Ones' Series #1c, 2014

Acrylic, colour pencils and transfers on paper
154,9 x 106,7 cm
Courtesy of the artist and Victoria Miro
(London)
Presented with the support of Victoria Miro
(London).
Photograph: Stephen White, p. 131
© Njideka Akunyili Crosby

Nyado: Boynunun Etrafındaki Şey, 2011

Kâğıt üzerine kömür kalem, akrilik, renkli
kurşun kalem, dantel, kolaj ve transfer
213,4 x 213,4 cm
Sanatçı ve Victoria Miro'nun (Londra)
izinleriyle
Victoria Miro'nun (Londra) desteğiyle
sergilenmiştir.
© Njideka Akunyili Crosby

Nyado: The Thing Around Her Neck, 2011

Charcoal, acrylic, coloured pencils, lace,
collage and transfers on paper
213,4 x 213,4 cm
Courtesy of the artist and Victoria Miro
(London)
Presented with the support of Victoria Miro
(London).
© Njideka Akunyili Crosby

Alejandro Almanza Pereda

1977'de Meksika, Meksiko'da doğdu. /
Born in 1977 in Mexico City, Mexico.
Meksika, Guadalajara'da yaşıyor. /
Lives in Guadalajara, Mexico.

Boşluk Korkusu (Sonbahar Sahnesi #2), 2017

Yağlıboya tablosu, beton
170 x 110 x 20 cm
Sanatçı ve ChertLüdde'nin (Berlin) izinleriyle
Elif Bayoğlu & Mehmet Erdem'in desteğiyle
üretilmiştir.

Horror Vacui (Autumn Scene #2), 2017

Oil painting, concrete
170 x 110 x 20 cm
Courtesy of the artist and ChertLüdde
(Berlin)
Produced with the support of Elif Bayoğlu &
Mehmet Erdem.

Boşluk Korkusu (Göl Sahnesi), 2017

Yağlıboya tablosu, beton
126 x 111 x 21 cm
Sanatçı ve ChertLüdde'nin (Berlin) izinleriyle
Elif Bayoğlu & Mehmet Erdem'in desteğiyle
üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 136

Horror Vacui (Lake Scene), 2017

Oil painting, concrete
126 x 111 x 21 cm
Courtesy of the artist and ChertLüdde
(Berlin).
Produced with the support of Elif Bayoğlu &
Mehmet Erdem.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 136

Boşluk Korkusu (İlkbahar Sahnesi #2), 2017

Yağlıboya tablosu, beton
142 x 99 x 22 cm
Sanatçı ve ChertLüdde'nin (Berlin) izinleriyle
Produced with the support of Elif Bayoğlu &
Mehmet Erdem.
Fotoğraf: Poyraz Tütüncü, s. 135

Horror Vacui (Spring Scene #2), 2017

Oil painting, concrete
142 x 99 x 22 cm
Courtesy of the artist and ChertLüdde
(Berlin)
Produced with the support of Elif Bayoğlu &
Mehmet Erdem.

Photograph: Poyraz Tütüncü, p. 135

Heba Y. Amin

1980'de Mısır, Kahire'de doğdu. /
Born in 1980 in Cairo, Egypt.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Kuşlar Uçarken, 2016

Tek kanallı video, 6'50"
Sanatçının izniyle
Zilberman Gallery ve Institut für
Auslandsbeziehungen'in destekleriyle
sergilenmiştir.

As Birds Flying, 2016

Single-channel video, 6:50 min.
Courtesy of the artist
Presented with the support of
Zilberman Gallery and Institut für
Auslandsbeziehungen.

Volkan Aslan

1982'de Türkiye, Ankara'da doğdu. /
Born in 1982 in Ankara, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in İstanbul, Turkey.

Evim Evim Güzel Evim, 2017

Üç kanallı video, 6'47"
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi, Emin Hitay ve Elgiz Müzesi Midilli
Dostları'nın
destekleriyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 146–147

Home Sweet Home, 2017

Three-channel video, 6:47 min.
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey,
Emin Hitay and Elgiz Museum Friends of
Lesvos.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 146–147

Alper Aydın

1989'da Türkiye, Ordu'da doğdu. /
Born in 1989 in Ordu, Turkey.
Türkiye, Ordu, Ankara, Konya ve
İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in Ordu, Ankara, Konya and
Istanbul, Turkey.

DSM, 2017

Buldozer kepçesi, ağaçlar
390 x 530 x 560 cm
Sanatçının izniyle
Ayşegül & Ömer Özyürek ve SAHA – Çağdaş
Sanatı Destekleme Girişimi'nin destekleriyle
üretimi ve sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 149, 150,
396–397

DSM, 2017

Bulldozer blade, trees
390 x 530 x 560 cm
Courtesy of the artist
Produced and presented with the support
of Ayşegül & Ömer Özyürek and SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 149, 150,
396–397

Burçak Bingöl

1976'da Türkiye, Giresun'da doğdu. /
Born in 1976 in Giresun, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in İstanbul, Turkey.

Günebakan, 2017

Seramik, metal
Her biri 28 x 30 x 40 cm
Sanatçının izniyle
Zilberman Gallery ve SAHA – Çağdaş
Sanatı Destekleme Girişimi'nin destekleriyle
üretimiştir.
Fotoğraf: Poyraz Tütüncü, s. 153, 154
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 156–157

Follower, 2017

Ceramics, metal
Each 28 x 30 x 40 cm

Courtesy of the artist

Produced with the support of Zilberman
Gallery and SAHA – Supporting
Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Poyraz Tütüncü, p. 153, 154
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 156–157

Monica Bonvicini

1965'te İtalya, Venedik'te doğdu. /
Born in 1965 in Venice, Italy.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Bükülmüş ve Soluksuz, 2017

LED tüpleri, kablo, çelik
231,1 x 162,6 x 25,4 cm
Sanatçı ve Mitchell-Innes & Nash'in
(New York) izinleriyle
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.
© Monica Bonvicini and VG-Bild Kunst

Bent and Winded, 2017

LED tubes, wire, steel
231.1cm x 162.6cm x 25.4cm
Courtesy of the artist and
Mitchel-Innes & Nash, New York
Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.
© Monica Bonvicini and VG-Bild Kunst

Sallanan Ev Kadını, 1997

Monitörde renkli video, ses, hoparlörler,
alçıpan panel, empenye ahşap, beyaz boya
205 x 210 x 44,5 cm, 17'00"
Sanatçının izniyle
Napoleone Koleksiyonu
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.

Hausfrau Swinging, 1997

Colour video on monitor, sound, amplifier,
speakers, drywall panels, impregnated wood,
white paint
205 x 210 x 44.5 cm, 17:00 min.
Courtesy of the artist
The Napoleone Collection

Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.

Bu Yöne Doku, 2016

Tyvek üzerine baskı
800 x 600 cm
Sanatçı, Galerie Peter Kilchmann (Zürih),
König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes
& Nash (New York) ve Galleria Raffaella
Cortese'nin (Milano) izinleriyle
König Galerie (Berlin) ve Galleria Raffaella
Cortese'nin (Milano) destekleriyle
üretimiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.

Weave This Way, 2016

Prints onto tyvek
800 x 600 cm
Courtesy of the artist, Galerie Peter Kilchmann
(Zurich), König Galerie (Berlin),
Mitchell-Innes & Nash (New York), Galleria
Raffaella Cortese (Milan)
Produced with the support of König Galerie
(Berlin) and Galleria Raffaella Cortese (Milan).
Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.

SUÇLULUK, 2017

Çelik ve parlatılmış paslanmaz çelik ayna
400 x 330 cm
Sanatçı, Galerie Peter Kilchmann (Zürih),
König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes & Nash
(New York) ve Galleria Raffaella Cortese'nin
(Milano) izinleriyle
König Galerie (Berlin) ve Galleria Raffaella
Cortese'nin (Milano) destekleriyle üretimiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen ve İtalyan
Kültür Merkezi'nin destekleriyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s.160

GUILT, 2017

Steel and polished stain-less steel mirror
400 x 330 cm
Courtesy of the artist, Galerie Peter Kilchmann
(Zurich), König Galerie
(Berlin), Mitchell-Innes & Nash (New York),

Galleria Raffaella Cortese (Milan)

Produced with the support of König Galerie
(Berlin) and Galleria Raffaella Cortese (Milan).
Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 160

Telle Örlümüş # 1, 2017

LED ışıkları, elektrik teli ve kablolar,
plastik kapaklar, bant
410 x 175 cm
Sanatçı ve Galerie Peter Kilchmann'nin
(Zürih) izinleriyle
König Galerie (Berlin) ve Galleria Raffaella
Cortese'nin (Milano) destekleriyle üretimiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.

Chainlinked # 1, 2017

LED lights, electrical wire and cables,
rubber cups, tape
410 x 175 cm
Courtesy of the artist and
Galerie Peter Kilchmann (Zurich)
Produced with the support of König Galerie
(Berlin) and Galleria Raffaella Cortese (Milan).
Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.

Telle Örlümüş # 2, 2017

LED ışıkları, elektrik teli ve kablolar,
plastik kapaklar, bant
375 x 175 cm
Sanatçı, Galerie Peter Kilchmann (Zürih),
König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes & Nash
(New York) ve Galleria Raffaella Cortese'nin
(Milano) izinleriyle
König Galerie (Berlin) ve Galleria Raffaella
Cortese'nin (Milano) destekleriyle üretimiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.

Chainlinked # 2, 2017

LED lights, electrical wire and cables,
rubber cups, tape
375 x 175 cm
Courtesy of the artist, Galerie Peter Kilchmann

(Zurich), König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes & Nash (New York), Galleria Raffaella Cortese (Milan)
Produced with the support of König Galerie (Berlin), Galleria Raffaella Cortese (Milan) and the Italian Cultural Institute.
Presented with the support of Institut für Auslandsbeziehungen.

Bayıltılmış, 2017
MDF, ayna, erkek kemerleri
150 x 240 x 240 cm
Sanatçı, Galerie Peter Kilchmann (Zürich), König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes & Nash (New York) ve Galleria Raffaella Cortese'nin (Milano) izinleriyle
König Galerie (Berlin) ve Galleria Raffaella Cortese'nin (Milano) destekleriyle
üretimiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen'in desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 159

Belt Out, 2017
MDF, mirror, male belts
150 x 240 x 240 cm
Courtesy of the artist, Galerie Peter Kilchmann (Zurich), König Galerie (Berlin), Mitchell-Innes & Nash (New York), Galleria Raffaella Cortese (Milan)
Produced with the support of König Galerie (Berlin) and Galleria Raffaella Cortese (Milan).
Presented with the support of Institut für Auslandsbeziehungen.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 159

Louise Bourgeois
1911'de Fransa, Paris'te doğdu. /
Born in 1911 in Paris, France.
2010'da ABD, NY, New York'ta öldü. /
Died in 2010 in New York, NY, USA.

Kadın Ev, 1990
Fotogravür, Edisyon 19/50
47 x 32,7 cm
Fotoğraf: Christopher Burke, s. 165, 166

© The Easton Foundation/
Licensed by VAGA, NY

Femme Maison, 1990
Photogravure, Edition 19/50
47 x 32,7 cm
Photograph: Christopher Burke, p. 165, 166
© The Easton Foundation/
Licensed by VAGA, NY

Berlinde De Bruyckere
1964'te Belçika, Gent'de doğdu. /
Born in 1964 in Ghent, Belgium.
Belçika, Gent'de yaşıyor. /
Lives in Ghent, Belgium.

Konuşmak, 1999
Metal, ahşap, battaniyeler, polyester, poliüretan
200 x 140 x 80 cm
Sanatçı, M HKA Koleksiyonu ve Flemish Community Koleksiyonu izinleriyle
M HKA ve Flemish Community Koleksiyonu
Flanders State of the Art desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 169, 170

Spreken, 1999
Metal, wood, blankets, polyester, polyurethane
200 x 140 x 80 cm
Courtesy of the artist, Collection M HKA and Collection Flemish Community.
Collection M HKA and Collection Flemish Community.
Presented with the support of Flanders State of the Art.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 169, 170

Vajiko Chachkhiani
1985'te Gürcistan, Tiflis'te doğdu. /
Born in 1985 in Tbilisi, Georgia.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Yaşam Yolu, 2015
Tek kanallı HD video,

ses 5'34"
Sanatçı ve Daniel Marzona'nın (Berlin) izinleriyle

Life Track, 2015
Single-channel HD video
with sound, 03:34 min.
Courtesy of the artist and Daniel Marzona (Berlin)

Mark Dion
1961'de ABD, MA, New Bedford'da doğdu. /
Born in 1961 in New Bedford, MA, USA
ABD, NY, New York'ta yaşıyor. /
Lives in New York, NY, USA.

İstanbul'un İnataçı Otları, 2017
(Burak Dak, Işık Güner, Reysi Kamhi, Dana Sherwood, Jana Weaver, Bryan M. Wilson)
Ahşap kabine, suluboya resimleri
Kabine 425,5 x 75,8 cm, 64 resim, her biri 15,2 x 22,9 cm
Sanatçı ve Tanya Bonakdar Gallery'nin (New York) izinleriyle
Tansa Mermerci Ekşioğlu'nun desteğiyle üretilmiş ve sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 177, 178

The Persistent Weeds of Istanbul, 2017
(Burak Dak, Işık Güner, Reysi Kamhi, Dana Sherwood, Jana Weaver, Bryan M. Wilson)
Wooden cabinet, watercolour drawings
Cabinet 425,5 x 75,8 cm, 64 paintings, each 15,2 x 22,9 cm
Courtesy of the artist and Tanya Bonakdar Gallery (New York)
Produced and presented with the support of Tansa Mermerci Ekşioğlu.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 177, 178

İstanbul'un Dirençli Deniz Yaşamı, 2017
(Burak Dak, Işık Güner, Reysi Kamhi, Dana Sherwood, Jana Weaver, Bryan M. Wilson)
Ahşap kabine, suluboya resimleri
Kabine 425,5 x 75,8 cm, 64 resim, her biri 15,2 x 22,9 cm
Sanatçı ve Tanya Bonakdar Gallery'nin

(New York) izinleriyle
Tansa Mermerci Ekşioğlu'nun desteğiyle üretilmiştir ve sergilenmiştir.

Resilient Marine Life of Istanbul, 2017
(Burak Dak, Işık Güner, Reysi Kamhi, Dana Sherwood, Jana Weaver, Bryan M. Wilson)
Wooden cabinet, watercolour drawings
Cabinet 425,5 x 75,8 cm, 64 paintings, each 15,2 x 22,9 cm
Courtesy of the artist and Tanya Bonakdar Gallery (New York)
Produced and presented with the support of Tansa Mermerci Ekşioğlu.

Latifa Echakhch
1974'te Fas, El Khnansa'da doğdu. /
Born in 1974 in El Khnansa, Morocco.
İsviçre, Martigny'de yaşıyor. / Lives in Martigny, Switzerland.

Silinen Kalabalık, 2017
Duvar üzerine fresk
Her biri 365 x 2028 x 136 cm
Sanatçı, Galerie Kamel Mennour (Paris), Kaufmann Repetto (Milano), Galerie Eva Presenhuber (Zürich) ve Dvir Gallery'nin (Tel Aviv) izinleriyle
Pro Helvetia ve Institut Français'in destekleriyle üretilmiştir.
Galerie Kamel Mennour, Kaufman Repetto, Galerie Eva Presenhuber ve Dvir Gallery'nin destekleriyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 183, 184, 186–187

Crowd Fade, 2017
Fresco
365 x 2028 x 136 cm each
Courtesy of the artist, Galerie Kamel Mennour (Paris), Kaufmann Repetto (Milan), Galerie Eva Presenhuber (Zurich), Dvir Gallery (Tel Aviv)
Produced with the support of Pro Helvetia and Institut Français.
Presented with the support of Galerie Kamel Mennour, Kaufmann Repetto, Galerie Eva Presenhuber and Dvir Gallery.

Photograph: Sahir Uğur Eren,
p. 183, 185, 186–187

Jonah Freeman & Justin Lowe
1975'te ABD, NM, Santa Fe'de ve 1976'da
ABD, OH, Dayton'da doğdular. /
Born in 1975 in Santa Fe, NM,
USA and in 1976, in Dayton, OH, USA.
İkisi de ABD, NY, New York'ta yaşıyor. /
Both live in New York, NY, USA.

Gölgede Senaryo, 2015–17
Karışık teknik enstalasyonu
Değişken boyutlar
Sanatçılar ve Marlborough
Contemporary'nin izinleriyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 189, 190,
192–193

Scenario in the Shade, 2015–17
Mixed-media installation
Dimensions variable
Courtesy of the artists and Marlborough
Contemporary
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 189, 190,
192–193

San San Üçlüsü, 2014–16
Tek kanallı video, 86'00"
Sanatçılar ve Marlborough
Contemporary'nin izinleriyle

The San San Trilogy, 2014–16
Single-channel video, 86:00 min.
Courtesy of the artists and
Marlborough Contemporary

Kasia Fudakowski
1985'te İngiltere, Londra'da doğdu. /
Born in 1985 in London, UK.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Sürekli Süreklilik, 2011–17
Karışık teknik enstalasyonu
Değişken boyutlar

Soldan sağa paneller:

Panel 1–3, "Daha ne kadar doğaçlayacağız?
II", 2011. Boyanmış çelikten endüstriyel
kesik parçalar ve inşaat demirinden yapı.

Panel 4, "1. Komşu, ortadan kaldırıldıktan
sonra", 2017. Boyanmış çelikten endüstriyel
kesik parçalar. 4–10 numaralı panellerin
tümü Ali Serhat Özdemir, İlker Çetin ve
Ramazan Temel tarafından, Gamze Öztürk
ile Hande Alpaslan'ın yapım asistanlığında
üretilmiştir.

Panel 5, "(Sıvı) Ev sahibi/sahibesi", 2017.
Çelik, İrfan Özdedincik'in üfleyerek yaptığı
şarap lekeli cam, bakır dövücüler Vezir Erol
ve Artin Aharon.

Panel 6–7, "Hâlâ bir parça öfkeyi paylaşan,
yeni boşanmış çift", 2017. Toz boya kaplı
çelik, plastik, mantar macunu, deri, pamuk
ip, boyanmış alüminyum, pleksiglas paneller,
Suat Ula ve Ece Ak tarafından üretilmiştir.

Panel 8, "Cinsiyet Bükücü", 2017. Toz boya
kaplı çelik, astar boya, balık ağı.

Panel 9, "Turnball Kapısı (süreklilik ve
değişim)", 2017. Toz boya kaplı çelik, astar
boya, hasır, ahşap.

Panel 10, "Gelin Çırlıçılak Soyundu...", 2017.
Toz boya kaplı çelik, boyanmış alüminyum,
Özkan Şener'in oyduğu ıhlamur ağacı.

Sanatçı ve ChertLüdde'nin (Berlin) izinleriyle
Adam Mickiewicz Institute'un
desteğiyle üretilmiştir.
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 195, 196

Continuousness, 2011–17
Mixed-media installation
Dimensions variable

Panels from left to right:

Panel 1–3, 'For how much longer must we
improvise? II', 2011. painted steel industry
off-cuts with rebar structure.

Panel 4, '1st Neighbour, once removed',
2017. Steel structure made with painted
industry off-cuts. All steel work for panels
4–10 produced by Ali Serhat Öztemir, İlker
Çetin, and Ramazan Temel with production
assistance from Gamze Öztürk and Hande
Alpaslan.

Panel 5, 'The (Liquid) Host/ess', 2017. Steel,
wine-stained glass blown by İrfan Özdedincik,
copper beaten by Vezir Erol and Artin
Aharon.

Panel 6–7, 'The recently separated couple,
who still share a sense of outrage', 2017.
Powder-coated steel, plastic, cork paste,
leather, cotton string, painted aluminium,
plexiglass panels produced by Suat Ula and
Ece Ak.

Panel 8, 'The Gender-Bender', 2017.
Powder-coated steel, rust primer paint,
fishing net.

Panel 9, 'Turnball's Gate (continuity and
change)', 2017. Powder-coated steel, rust-
primer paint, straw, wood.

Panel 10, 'The Bride Stripped Bare...', 2017.
Powder-coated steel, painted aluminium,
Linden wood carved by Özkan Şener.

Courtesy of the artist and
ChertLüdde (Berlin)
Produced with the support of Adam
Mickiewicz Institute.
Presented with the support of the Institut für
Auslandsbeziehungen.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 195, 196

Candeğer Furtun
1936'da Türkiye, İstanbul'da doğdu. /
Born in 1936 in Istanbul, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in Turkey, Istanbul.

İsimsiz, 1994–96
Seramik
46,5 x 600 x 48 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren,
s. 199, 200, 202–203

Untitled, 1994–96
Ceramic
46.5 x 600 x 48 cm
Courtesy of the artist
Presented with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren,
p. 199, 200, 202–203

Pedro Gómez-Egaña
1976'da Kolombiya, Bucaramanga'da doğdu.
/ Born in 1976 in Bucaramanga, Colombia.
Norveç, Bergen ve Danimarka, Kopenhag'da
yaşıyor. / Lives in Bergen, Norway and
Copenhagen, Denmark.

Eşyaların Etki Alanı, 2017
Metal yapı, ahşap panel, halı, mobilya,
ses, performans
Değişken boyutlarda
Sanatçının izniyle
Arts Council Norway, Office for
Contemporary Art Norway, City of Bergen
Norway, Güzel Sanatlar, Müzik ve Tasarım
Departmanı, Bergen Üniversitesi ve BIT
Teatergarasjen'in destekleriyle üretilmiştir.
QP Magazine'in desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren,
s. 205, 206, 208–209

Domain of Things, 2017
Metal structure, wooden panels, furniture,

sound, performance
Dimensions variable
Courtesy of the artist
Produced with the support of Arts Council
Norway, Office for Contemporary Art
Norway, City of Bergen Norway, Faculty of
Fine Art, Music and Design, University of
Bergen and BIT Teatergarasjen.
Presented with the support of QP Magazine.
Photograph: Sahir Uğur Eren,
p. 205, 206, 208–209

Lungiswa Gqunta

1990'da Güney Afrika, Port Elizabeth'te
doğdu. /
Born in 1990 in Port Elizabeth, South
Africa.
Güney Afrika, Cape Town'da yaşıyor. /
Lives in Cape Town, South Africa.

Çimen 1, 2016/17
Ahşap, 3.168 adet kırık Coca Cola şişesi,
benzin, mürekkep
25,5 x 484 x 366 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 211, 212

Lawn 1, 2016/17
Wood, 3.168 broken Coca Cola
glass bottles, petrol, ink
25.5 x 484 x 366 cm
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 211, 212

Gözde İlkin

1981'de Türkiye, Kütahya'da doğdu. /
Born in 1981 in Kütahya, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in İstanbul, Turkey.

Yetersiz Derz Boşluğu,
Devrik Ev serisinden, 2017
Masa örtüsü üzerine el dikişi ve boya
119 x 130 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

The Deficient Joint Gap, from the series
Inverted Home, 2017
Embroidery and painting on table cover
119 x 130 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Bitişik Nizam ve Gönül Bağları, *Devrik Ev*
serisinden, 2017
Nevresim üzerine el dikişi ve boya
124 x 190 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

Adjacent Territory and Bonds of Love,
from the series *Inverted Home*, 2017
Embroidery and painting on duvet
124 x 190 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Münferit Temel, *Devrik Ev* serisinden, 2017
Bohça üzerine el dikişi ve boya
81 x 84 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

The Individual Footing, from the series
Inverted Home, 2017
Embroidery and painting on bundle fabric
81 x 84 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Alınlık: Ilımlı, Hışımlı ve Mecburcu,
Devrik Ev serisinden, 2017
Bohça üzerine el dikişi ve boya
71 x 67 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

*Pediment: Temperate, Resentful and Nolens
volens*, from the series *Inverted Home*, 2017
Embroidery and painting on bundle fabric
71 x 67 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Gece Sefası, *Devrik Ev* serisinden, 2017
Perde üzerine el dikişi ve boya
270 x 133 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

Evening Primrose, from the series *Inverted
Home*, 2017
Embroidery and painting on bundle fabric
270 x 133 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Devrik Yüklük, *Devrik Ev* serisinden, 2017
Sandık üzerine el dikişi ve boya
98 x 155 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 218–219

Overthrown Alcove, from the series *Inverted
Home*, 2017
Embroidery and painting on cross stitched
vintage fabric
98 x 155 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 218–219

Meyilli Arazi, *Devrik Ev* serisinden, 2017
Nevresim üzerine el dikişi ve boya
188 x 249 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 216

The Sloping Land, from the series
Inverted Home, 2017
Embroidery and painting on duvet
188 x 249 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 216

Vaziyet Planı, *Devrik Ev* serisinden, 2017
Nevresim üzerine el dikişi ve boya
220 x 203 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.

The Layout Plan, from the series
Inverted Home, 2017
Embroidery and painting on duvet
220 x 203 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Lokum Yiyen Oğlanlar, 2008
Perde üzerine boya ve dikiş
34 x 25 cm
Sanatçının ve artSümer Galerisi'nin izinleriyle
Leila Heller Koleksiyonu
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle sergilenmiştir.

Boys Eat Turkish Delight, 2008
Embroidery and painting on piece of curtain
34 x 25 cm
Courtesy of the artist and artSümer Gallery
Collection Leila Heller
Presented with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Gezek (Kabul Günü), *Lütfen Dans Pistini
Boşaltın!* serisinden, 2009
Bohça üzerine boya ve dikiş
62 x 62 cm
Sanatçının ve artSümer Galerisi'nin izinleriyle

Ebru Özdemir Koleksiyonu
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 215

At-Home Day, from the series
Please Clear the Dance Floor!, 2009
Embroidery and painting on bundle fabric
62 x 62 cm
Courtesy of the artist and art
Sümer Gallery Collection Ebru Özdemir
Presented with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 215

Mirak Jamal
1979'da İran, Tahran'da doğdu. /
Born in 1979 in Tehran, Iran.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

*İnsan içinde, özgür hissettiğim ve parkın ağaçlarla,
arılarla ve birkaç sinekle dolu olduğu yerde*, 2017
Triptik, alçıpan panel çerçeve
Her biri 90 x 120 cm, triptik 123 x 280 cm
Sanatçının izniyle

*In public, where I want to feel free and the park is
filled with trees, bees and some fleas*, 2017
Drywall panel in frame, triptych
Each 90 x 120 cm, triptych 123 x 280 cm
Courtesy of the artist

*Evde, lahana buğulamanın kokusunun rahatsız
etmediği yerde, babamdan aşağıda sadece benim
olduğum yerde*, 2017
Diptik, alçıpan panel çerçeve
Her biri 120 x 160 cm, diptik 163 x 245 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 222

*At home, where the smell of steamed cabbage does
not bother, where it's just me below my father,*
2017
Drywall panel in frame, diptych
Each 120 x 160 cm, diptych 163 x 245 cm
Courtesy of the artist

Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 222

Minsk Canavarı, 2017
Alçıpan panel çerçeve
62 x 62 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 221

Monster of Minsk, 2017
Drywall panel in frame
62 x 62 cm
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 221

isimsiz (silahlar), 1987, Almanya'da yapıldı
Kâğıt üzerine kalem
30 x 40 cm
Sanatçının izniyle

untitled (weapons), 1987, executed in Germany
Pen on paper
30 x 40 cm
Courtesy of the artist

isimsiz (Minsk mutfağı natürmortu), 1984
SSCB'de yapıldı
Kâğıt üzerine kalem
35 x 35 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 221

untitled (Minsk kitchen still life), 1984, executed
in USSR
Pen on paper
35 x 35 cm
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 221

Andrea Joyce Heimer
1981'de ABD, MT, Great Falls'ta doğdu. /
Born in 1981 in Great Falls, MT, USA.
ABD, WA, Ferndale'de yaşıyor. /
Lives in Ferndale, WA, USA.

*Johnson Erkekleri, Annelerinin Onlar İçin
Fazla Hoş Olan Evinde Havai Fişek Patlatırdı,
Onlar İçin Fazla Hoş Olan Biz İse, Uzaktan*

*Şiddetle Onların Özlemini Çekerdik. Bizim Var
Olduğumuzdan Haberleri Yoktu.*, 2017
Kâğıt üzerine akrilik ve kurşun kalem
47,72 x 60,96 cm
Sanatçı ve Nicelle Beauchene
Gallery'nin izinleriyle
Nina Hale Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Nicelle Beauchene Gallery'nin,
s. 228

*The Johnson Boys Used To Set Off Fireworks In
Their Mother's Home, Which Was Too Nice For
Them, While We, Who Were Too Nice For The
Johnson Boys, Pined Over Them Fiercely From
Afar. They Didn't Know We Existed.*, 2017
Acrylic and pencil on paper
47.72 x 60.96 cm
Courtesy of the artist and
Nicelle Beauchene Gallery
Collection Nina Hale
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).
Photograph: Nicelle Beauchene Gallery,
p. 228

1993 Başarısız Külot Baskını., 2017
Kâğıt üzerine akrilik ve kurşun kalem
60,96 x 76,2 cm
Sanatçının izniyle
Nina Hale Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

The Failed Panty Raid of 1993., 2017
Acrylic and pencil on paper
60.96 x 76.2 cm
Courtesy of the artist
Collection Nina Hale
Presented with the support of
Nicelle Beauchene Gallery (New York).

*Bay Leland Bir Süre Askerlik Yaptı Ve Geri
Döndüğünde Ailem Biraz Deli Olduğunu Söyledi.
Çimlerin Nasıl Kesileceğinden Bayan Leland'ın
Bacaklarını Tıraş Ediş Şekline Kadar Her Şeyin*

*Mükemmel Olması Gerekiyordu. Neredeyse Hep
Tarçın Sakız Çiğnerdi Ve Ondan Çok Korkardık.*,
2012–14
Ahşap üzerine akrilik ve kurşun kalem
40,64 x 50,80 cm
Sanatçının izniyle
Lindsay Gallery (Columbus, OH)
Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

*Mr. Leland Had Served In The Military For A
Time And When He Came Back My Parents
Said He Was A Little Off. Everything Had To Be
Perfect. From The Way The Lawn Was Cut To
How Mrs. Leland Shaved Her Legs. He Almost
Always Chewed Cinnamon Gum And We Were
Terrified Of Him.*, 2012–14
Acrylic and pencil on wood
40.64 x 50.80 cm
Courtesy of the artist
Collection Lindsay Gallery (Columbus, OH)
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

*Yolun İlerisindeki Aile Her Akşam Aynı Saatte
Büyük Bir Pencerenin Karşısında Akşam Yemeği
Yemeden Önce Dua Eder Ve Kendimi Özellikle
Küçük Hissettiğimde Onların Kesinliklerini
Ve Her Birini Yerde Tutan Sağlam Ahşap
Sandalyelerini Kiskanırım.*, 2016
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
25,4 x 50,8 cm
Sanatçının izniyle
Emma Allen & Alex Allenchey Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

*At The Very Same Time Each Evening The
Family Down The Road Prays Before They
Eat Dinner In Front Of A Big Picture Window
And When I Am Feeling Especially Small I Am
Jealous Of Their Certainty And Of The Sturdy
Wooden Chairs Holding Each Of Them In
Place.*, 2016
Acrylic and pencil on panel
25.4 x 50.8 cm

Courtesy of the artist
Collection Emma Allen & Alex Allenchey
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

Kötü Çocuklar Beybol Sahasında Tehlikeli Ve Cezbedici Bir Halde Takılırlardı., 2014
Ahşap üzerine akrilik ve kurşun kalem
40,64 x 50,80 cm
Sanatçının izniyle
Harvey Fierstein Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

The Bad Boys Hung Around The Baseball Diamond Being Dangerous And Irresistible, 2014
Acrylic and pencil on wood
40.64 x 50.80 cm
Courtesy of the artist
Collection Harvey Fierstein
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

Kız Kardeşimin Kukuşu Olağanüstü Ve Toparлак Ve Kamp Ateşi Renklerindeydi, Oysa Benimki Ergenlikle Mücade Ediyor, Yamalı Ve Mat Kahverengiydi Ve Onun Varlığının Yanında Kendimi Tamamlanmamış Bir Çizim Gibi Hissediyordum., 2016
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
60,96 x 76,2 cm
Sanatçının izniyle
Hometown Gallery Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

My Sister's Bush Was Glorious And Full And The Color Of Campfire Flames While Mine, Still Struggling Through Puberty, Was Patchy And Mousy And In Her Presence I Felt Like An Unfinished Drawing., 2016
Acrylic and pencil on panel
60.96 x 76.2 cm
Courtesy of the artist
Collection Hometown Gallery
Presented with the support of Nicelle

Beauchene Gallery (New York).

Yalnız Olmaktan Korkmayanlara, Karanlıktan Veya Ayın Üzerlerine Taşmasından, Soygunculardan, Hayaletlerden Ya Da Sessizlikten Korkmayanlara İmreniyorum., 2017
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
25,4 x 50,8 cm
Sanatçının izniyle
Jennifer Ley & Kit Skarstrom Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

I Envy Those Who Are Not Afraid To Be Alone, And Who Are Not Afraid Of The Dark Or Of The Moon Spilling Over Them Or Of Robbers Or Ghosts Or Silence., 2017
Acrylic and pencil on panel
25.4 x 50.8 cm
Courtesy of the artist
Collection Jennifer Ley & Kit Skarstrom
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

Eğer Sen İyiysen Ben de İyiym Ve Biz Bunu Çok Yaşlanana Kadar Yapabiliriz., 2012–14
Ahşap üzerine akrilik ve kurşun kalem
28 x 35,5 cm
Sanatçının izniyle
Lisa Waltuch & Jon Zeitlin Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

If You're Okay Then I'm Okay And We Can Do This Until We're Very Old., 2012–14
Acrylic and pencil on wood
28 x 35.5 cm
Courtesy of the artist
Collection Lisa Waltuch & Jon Zeitlin
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

1989 Yazında Mr. McManus Kendisininiyle Siyah'ın Arka Bahçesinin Arasında Sınırdaki Yetişen Bir Gülağacını Kesti. Sonuçta Oluşan Kavga Biz Çocukların Gerçek Hayatta Gördüğü En Vahşi

Şeydi. Yıllar Sonra Anladım Ki Kavga Aslında Güller Hakkında Değildi., 2013
Levha üzerine akrilik ve kurşun kalem
40,64 x 50,8 cm
Sanatçının izniyle
Aaron Zulpo Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

In The Summer Of 1989 Mr. McManus Cut Down A Rosebush That Was Growing Directly On The Border Between The McManus's Back Yard And The Black's Back Yard. The Resulting Donnybrook Was The Most Brutal Things Us Kids Had Ever Seen In Real Life. Years Later I Figured Out The Fight Wasn't Really About Roses., 2013
Acrylic and pencil on board
40.64 x 50.8 cm
Courtesy of the artist
Collection Aaron Zulpo
Presented with the support of Nicelle
Beauchene Gallery (New York).

Resim Dersinde Sıkılmış Kızlar., 2016
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
45,72 x 60,96 cm
Sanatçının izniyle
Antonio Colombo Arte Contemporanea Koleksiyonu

Bored Girls In Painting Class., 2016
Acrylic and pencil on panel
47.72 x 60.96 cm
Courtesy of the artist
Collection Antonio Colombo Arte Contemporanea

Salı Günü, 1 Temmuz 1980, Montana, Billings'te, Eyaletin Güney Çeyreğinde 70 Derece Fahrenheit'te, Birçok İnsanı Evine Tıkayacak Kadar Sıcaktı, Belki Çocuklar Hariç Ve 4 Temmuz Yaklaştığından Çocuklar Havai Fişekleri Patlatırdı, Masmavi Gökyüzünde Bighorn Dağlarının Üstünde İnsan Yapımı Kuyruklu Yıldız Veya Büyü Efsunları Gibi Duran Patlayışlarını Ve Cızırdayarak Dağılışlarını İzlerlerdi. Şehrin Hemen Güneyinde Sıcak Hava

İki Çocuğu Öpüşecek Serin Bir Yer Aramaya İtmişti, Soluğu Pictograph Cave'de Almışlardı, 1930'lerde Arkeologlar Tarafından Kazısına Başlanmış Kutsal Bir Yerd, 106 Piktograf Bulunmuştu, Piktografların Kimisi 2000 yaşında vardı, Kökeni Hakkında Hiç Kimse Kesin Bir Şey Diyemezdi Çünkü Kızılderililer Her Nesilde Orada Bulunan Resimlere Yenilerini Eklemişlerdir, Eski Savaşların Hikâyeleri Yenileriyle Karışmış, Çetrefilli Bir Tarih Oluşturmuştur, Belki De Sekizinci Sınıftan Dokuzuncu Sınıfa Geçen Resim Çizmeyi Seven Yeşil Gözlü Saman Renkli Saçlı Cılız Kız Da At Şeklindeki Piktografı Düşünüyordu, Tam Da Ondan Biraz Daha Büyük, Kahve Saçlı, Kahve Gözlü, Arabaları Seven Çocuğun Altındayken, Tam Da Kızın İçine Boşalan, İleride Ben Olacak Ufak Parçaları Ve Diğer Şeyleri Salan Çocuğun Altındayken, Daha O Andan İstenmeyen Ben. Belki De Kız Little Bighorn Anıtını Düşünüyordu, Buraya Gelmeden Soğuk Şarap Ve Meyve Suyu Karışımını Fondipliediği Anıtı, Bir Yandan Da General George Armstrong Custer'in Lanet Olası Son Nefesini Cesur Lakota, Kuzey Cheyenneleri ve Arapaho Savaşçıların Elinde Verdiği Yere Basarken Yanında Olduğu Anıtı, O Savaşçıların Ruhlarını Karahindibalar Ve Eski Mezarlar Arasında Hissedebildiğini Düşünürdü Kız. Ve Belki De Bunlar Yüzünden 36 Yıl Sonra Hâlâ Atları Ve Adaleti Ve Havai Fişekleri Ve Hikâyeleri Seviyorum., 2017
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
60,96 x 76,2 cm
Sanatçının izniyle
Jennifer Ley & Kit Skarstrom Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

On Tuesday, July 1, 1980, In Billings, Montana, Which Is In The Southern Quadrant Of The State, It Was 70 Degrees Which Is Hot Enough To Make Most People Stay Inside In The Afternoon Except Maybe Kids, And Being Close To The Fourth Of July The Kids Would Have Been Lighting Fireworks And Watching Them Pop And Sizzle Into The Big Blue Sky Over The Peaks Of The Bighorn Mountains Like Man-Made Comets Or Magic Spells. Just

South Of Town The Heat Would Have Left Two Kids Looking For A Shady Place To Kiss, Which Would Lead Them To Pictograph Cave, A Sacred Site Excavated By Archaeologists In The 1930's Where 106 Pictographs Were Found, Some As Old As 2000 Years, Whose Origins Still Leave Everyone Guessing Because Generations Of Native Americans Have Added Onto The Existing Pictures Again And Again So That The Stories Of Old Battles Intersect With The New, Confusing History, And Maybe It Was These Things A Slight Girl With Green Eyes And Straw-Colored Hair Who Liked To Draw And Who Was Between Her Eighth And Ninth Grade Year, Was Thinking Of While She Studied A Horse-Shaped Pictograph Under A Boy Who Was A Bit Older, With Brown Hair And Eyes And Who Liked Cars, Who Burst Inside The Girl, Unleashing Bits Of Things And Other Things That Would Become Me, Already Unwanted. Or Maybe The Girl Was Thinking Of The Little Bighorn Monument Where They Had Guzzled Wine Coolers Earlier While Treading The Same Ground Where General George Armstrong Custer Breathed His Last Wicked Breath At The Hands Of Brave Lakota, Northern Cheyenne, And Arapaho Warriors Whose Ghosts The Girl Thought She Could Sense Snaking Through The Bear Grass And Old Graves, And Maybe It Is Because Of These Things That Even Now, 36 Years Later, I Love Horses And Justness And Fireworks And Stories., 2017
Acrylic and pencil on panel
60.96 x 76.2 cm
Courtesy of the artist
Collection Jennifer Ley & Kit Skarstrom
Presented with the support of Nicelle Beauchene Gallery (New York).

Salı Günü, 24 Mart 1981, Montana, Billings'te, 1882'de Yeni Bir Demiryolu Kenti Olarak Hızlı Büyümesinden Dolayı Vaktiyle "Sihirli Şehir" Olarak Anılan Şehirde, Haberlerde Yeni Zelanda'da Deprem Olduğunu Söylemişlerdi, Amerika'nın Batısında Hissedilmiştir Bile, Belki Ayakların Altında Küçük Bir Sallantı, Çoğu İnsan İçin Sezilmesi İmkânsız Fakat Yakınlardaki Pryor Dağları'nda Bulunan Mustang Sürüsünün

Hissedebileceği Bir Sallantı, Eşsiz Genetik Yapıları Sayesinde Bu Sallantıyı Hissetmeye Nail Olmuş Bir Yabani At Sürüsü, Amerika'da Arda Kalan En Nadide Yabani At Sürüsü. O Gün, Şehir Merkezinde Bir Mahkeme Salonunda, Bir Hâkim Montana'nın Karga Kabilesi'nin Kendilerine Ayrılmış Arazide Kabile Üyesi Olmayanların Avlanmasını ve Balık Tutmasını Yasaklamak İçin Açtıkları Çok Büyük Davada Hükmini Veriyordu, Kabile Sözde Bighorn Nehir Yatağının Onlara Ait Olduğunu Gösteren Onlara Ayrılmış Bölgeyi Ve Bağımsız Bir Güç Olarak Oraya Hâkim Olduklarını Gözler Önüne Koyan Belgeyi Kanıt Olarak Sunuyordu, Hakim İse, Ağzında Kahve Kokusuyla, Aksi Yönde Karar Veriyor, Karga Kabilesi'ne Ayrılmış Alanda Avlanmanın Ve Balık Tutmanın Herkese Açık Olduğunu Belirtiyordu, 1851 Ve 1868 Tarihli Antlaşmaların Nehir Yatağının Mülkiyetini Karga Kabilesi'ne Devretmediğini De Söylemişti Ve Bunları Kendisinin Ve Karga Kabilesi Üyelerinin Oturduğu Salon Kadar Hissiz Bir Sesle Söylemişti. Öğle Vaktiydi Ve Karşı Kasabada Yeşil Gözleri Ve Saman Rengi Saçlarıyla Cıız Bir Kız Acılar İçinde Kıvrılarak Bir Kız Bebek Doğuruyordu, Beni Doğuruyordu Ve Benim Bilmediğim Bir Şey Biliyordu, Nereden Bilebilirdim Ki, Doktor Göbek Bağını Kesmek İçin Bıçağını Hazırlarken, Kapının Dışında Bir Adam Beni Başka Bir Yere Götürmek İçin Beklerken Saatine Bakıyor, Nereye Bilmem, Başka Biri Tarafından Evlatlık Verilmeye. Konuyu Değiştirmek İçin Şimdi O Geceki Aydan Ve Şişkin Küçülen Bir Ay Oluşundan Bahsedeceğim, Yani Yüzde 85'i Aydınlık, Demeter Ayı, Geleneksel Tabiat Anaya Hasat Kurban Etme Vaktidir, Müritlerin İstenmeyen Durumlardan Kaçınmalarının, Olmaması Gereken Şeylerin Yasaklanmasının Ve Engellerin Kaldırılmasının Öğütlendiği Vaktittir. Her Yönden Üzücü Bir Gün., 2017
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
60.96 x 76.2 cm
Sanatçının izniyle
Michael Zamsky Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York) desteğiyle sergilenmiştir.

On Tuesday, March 24, 1981, In Billings, Montana, Which Is Nicknamed The Magic City For Its Rapid Growth As A Young Railroad Town In 1882, News Reports Said That An Earthquake Had Hit New Zealand Which Was Hardly Any Consequence At All In The Western United States Except For Maybe The Slightest Tremor Felt Under The Feet, More Of A Shiver Than A Shake, Imperceptible To Most Humans But Noticed By The Sensitive Beasts Of The Nearby Pryor Mountains Mustang Herd, A Group Of Wild Horses Deemed, Because Of Their Unique Genetic Makeup, The Most Significant Wild Horse Herd Remaining In The United States. This Day, In A Courtroom Downtown, A Judge Was Deciding A Very Large Case In Which The Crow Tribe Of Montana Sought To Ban Hunting And Fishing Within Its Reservation By Anyone Who Was Not A Member Of The Tribe, Citing Its Purported Ownership Of The Bed Of The Bighorn River, On Treaties Which Created Its Reservation, And On Its Inherent Power As A Sovereign, But The Judge Was Currently Ruling, With Coffee On His Breath, That This Was Not To Be, And That Hunting And Fishing Areas Of The Crow Reservation Would Continue To Be Open To Anyone, Stating The Treaties Of 1851 And 1868 Did Not Convey Ownership Of The Riverbed To The Crow Tribe, And He Said This In A Voice As Hollow As The Halls In Which They Sat, The Judge And Members Of The Crow Tribe. It Was Noon, And Across Town A Slight Girl With Green Eyes And Straw-Colored Hair Writhe In Pain As A Baby Girl Struggled Out Of Her, Me, And She Knew What I Didn't Know Yet Because How Could I, That Even As The Doctor Readied The Blade To Slice The Umbilical Cord, That A Man Outside Check His Watch And Waited To Transport Me Somewhere Else, I Don't Know Where, To Be Adopted To Someone Else. To Move On From This I Will Now Talk About The Moon That Night And How It Was A Waning Gibbous Moon, Meaning 85 Percent Of It Was Illuminated, The Moon Of Demeter, Which Traditionally Marks A Harvest Sacrifice To The Earth Mother, A Moon In Which Its Followers Are Advised To Disconnect From Unwanted Situations, Banish What Shouldn't Be There,

And Remove Obstacles. A Sad Day On Many Fronts., 2017
Acrylic and pencil on panel
60.96 x 76.2 cm
Courtesy of the artist
Collection Michael Zamsky
Presented with the support of Nicelle Beauchene Gallery (New York).

1992 Yılları Olmalı, Ender Bulunan Bir Kuş Ailemizin Oturduğu Sokağın Karşısındaki Parka Yuvasını Kurmuş, Birkaç Ev Aşağımızda Oturan Avcı Kuşu Avlamak İstemiş, Hiç Sevmediğim Chris Ve Colin İsmindeki Çocuklara Yuvasından Yumurtalarını Çalmak İstemişler Ve Mandy İsminde Güzel Bir Kız Da Kendi Saçına Takmak İçin Kuşun Tüylerini Yolmak İstemişti, Bense Öylece Kalmasını, Geçici, Şeker Renkli Ve Herkesçe Arzulanan Kuşluğunu Yaşamasını İstemiştim., 2017
Panel üzerine akrilik ve kurşun kalem
45.72 x 60.96 cm
Sanatçı ve Nicelle Beauchene Gallery'nin izinleriyle
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Nicelle Beauchene Gallery'nin, s. 227

It Must Have Been Around 1992 When A Rare Bird Built Its Nest In The Park Across The Street From My Parent's House And The Hunter A Few Houses Down Wanted To Slay It And The Boys Named Chris And Colin, Whom I Disliked, Wanted To Steal Its Eggs To Hatch Under Their Pillows, And The Beautiful Girl Named Mandy Wanted To Pluck Its Feathers For Her Hair, And I Wanted To Be It, The Bird, Impermanent And Candy-Colored And Wanted By All., 2017
Acrylic and pencil on panel
47.72 x 60.96 cm
Courtesy of the artist and Nicelle Beauchene Gallery
Presented with the support of Nicelle Beauchene Gallery (New York).
Photograph: Nicelle Beauchene Gallery, p. 227

Bizim Evimizde Ve Bildiğim Diğer Evlerde, Evi Yeniden Dekore Etmek, Aslında Pek Bir Şey Değiştirmeden Değişimi Zorlama Yoluyla, 2014
Ahşap üzerine akrilik ve kurşun kalem
28 x 35,5 cm
Sanatçının izniyle
Mara Baldwin ve Sarah Hennes Koleksiyonu
Nicelle Beauchene Gallery'nin (New York)
desteğiyle sergilenmiştir.

In Our House And Others I Knew, Redecorating Was A Way To Force Change Without Really Changing Anything At All., 2014
Acrilic and pencil on wood
28 x 35,5
Courtesy of the artist
Collection Mara Baldwin and Sara Hennes
Presented with the support of Nicelle Beauchene Gallery (New York).

Morag Keil & Georgie Nettell
1985'te İskoçya, Edinburgh'da ve 1984'te İngiltere, Bedford'da doğdular. / Born in 1985 in Edinburgh, Scotland / Born in 1984 in Bedford, UK.
İkisi de İngiltere, Londra'da yaşıyor. / Both live in London, England.

Günlük Hayatın Faşizmi, 2016
Tek kanallı HD Video, 11'44"
Sanatçılar ve Project Native Informant'ın izinleriyle
British Council desteğiyle sergilenmiştir.

The Fascism of Everyday Life, 2016
Single-channel HD Video, 11:44 min.
Courtesy of the artists and
Project Native Informant
Presented with the support of the
British Council.

Mahmoud Khaled
1982'de Mısır, İskenderiye'de doğdu. / Born in 1982 in Alexandria, Egypt.
Norveç, Trondheim'da yaşıyor. / Lives in Trondheim, Norway.

Meçhul Ağlayan Adam Müze Evi İçin Tasarı, 2017
Karışık teknik
Değişken boyutlar
Sanatçının izniyle
Arts Council Norway, Ari Meşulam ve Office for Contemporary Art Norway destekleriyle
üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 235, 236, 238–239

Proposal for a House Museum of an Unknown Crying Man, 2017
Mixed media
Dimensions variable
Courtesy of the artist
Produced with the support of Arts Council Norway, Ari Meşulam and Office for Contemporary Art Norway.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 235, 236, 238–239

Kim Heecheon
1989'da Güney Kore, Seul'da doğdu. / Born in 1989 in Seoul, South Korea.
Güney Kore, Seul'da yaşıyor. / Lives in Seoul, South Korea.

Halter Kaldırmak, 2016
Tek kanallı HD Video
21'22"
Sanatçının izniyle
Arts Council Korea'nın desteğiyle sergilenmiştir.

Lifting Barbells, 2016
Single-channel HD Video
21:22 min.
Courtesy of the artist
Presented with the support of
Arts Council Korea.

Fernando Lanhas
1923'te Portekiz, Porto'da doğdu. / Born in 1923 in Porto, Portugal.
2012'de Portekiz, Porto'da öldü. / Died in 2012 in Porto, Portugal.

İsimsiz, tarihsiz
Platex üzerine fotoğraf ve kolaj (triptik)
Her biri 43 x 59,5 cm
Galeria Quadrado Azul'un izniyle
Pedro Lanhas Koleksiyonu

Untitled, undated
Photography and collage on platex (triptych)
Each 43 x 59.5 cm
Courtesy of Galeria Quadrado Azul
Collection Pedro Lanhas

İsimsiz, 1958
Ahşap üzerine fotoğraf
100 x 100 cm
Galeria Quadrado Azul'un izniyle
Pedro Lanhas Koleksiyonu

Untitled, 1958
Photography on wood
100 x 100 cm
Courtesy of Galeria Quadrado Azul
Collection Pedro Lanhas

İsimsiz, 1960
Ahşap üzerine fotoğraf
100 x 100 cm
Galeria Quadrado Azul'un izniyle
Pedro Lanhas Koleksiyonu
Fotoğraf: Galeria Quadrado Azul, s. 245

Untitled, 1960
Photography on wood
100 x 100 cm
Courtesy of Galeria Quadrado Azul
Collection Pedro Lanhas
Photograph: Galeria Quadrado Azul, s. 245

İsimsiz, 1960
Ahşap üzerine fotoğraf
100 x 100 cm
Galeria Quadrado Azul'un izniyle
Pedro Lanhas Koleksiyonu
Fotoğraf: Galeria Quadrado Azul, s. 246

Untitled, 1960
Photography on wood

100 x 100 cm
Courtesy of Galeria Quadrado Azul
Collection Pedro Lanhas
Photograph: Galeria Quadrado Azul, s. 246

Victor Leguy
1979'da Brezilya, São Paulo'da doğdu. / Born in 1979 in São Paulo, Brazil.
Brezilya, São Paulo'da yaşıyor. / Lives in São Paulo, Brazil.

Dito das Graças, Görünmez sınırlar için yapılar serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
65 x 65 cm
Sanatçının izniyle

Dito das Graças, from the series Structures for invisible borders, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
65 x 65 cm
Courtesy of the artist

Guasca ve Rahip, Görünmez sınırlar için yapılar serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
1,62 x 90 cm
Sanatçının izniyle

Guasca and the Priest, from the series Structures for invisible borders, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
1.62 x 90 cm
Courtesy of the artist

Concórdia Meydanında Milis, Görünmez sınırlar için yapılar serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
30 x 43 cm
Sanatçının izniyle

Militia in Concórdia Square, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
30 x 43 cm
Courtesy of the artist

Yolculuklar ve Kutsal Haçlar, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
35 x 42 cm
Sanatçının izniyle

Cruises and Holy Crosses, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
35 x 42 cm
Courtesy of the artist

Yürüyüş numara 03., *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
1,50 x 50 cm
Sanatçının izniyle

March number 03., from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
1,50 x 50 cm
Courtesy of the artist

Rüzgâr Yönünde, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
50 x 80 cm
Sanatçının izniyle

Downwind, from the series *Structures for invisible borders*, 2016 - 2017

Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
50 x 80 cm
Courtesy of the artist

Mistik, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
72 x 67 cm
Sanatçının izniyle

The Mystic, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
72 x 67 cm
Courtesy of the artist

Sessiz, bu çapanın sesi, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
41 x 90 cm
Sanatçının izniyle

Mute, it's the sound of the hoe, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
41 x 90 cm
Courtesy of the artist

Tehlikeli süt, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016–17
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
61 x 73 cm
Sanatçının izniyle

Dangerous milk, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and

pencil on paper and white paint
61 x 73 cm
Courtesy of the artist

Niyet değil tahmin, *Görünmez sınırlar için yapılar* serisinden, 2016 - 2017
Değiş tokuş edilmiş objeler, grafit, kâğıt üzerine karakalem ve kurşun kalem, beyaz boya
29,5 x 65 cm
Sanatçının izniyle

Approximation it's not intention, from the series *Structures for invisible borders*, 2016–17
Exchanged objects, graphite, charcoal and pencil on paper and white paint
29,5 x 65 cm
Courtesy of the artist

Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 249, 250, 252–253
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 249, 250, 252–253

Klara Lidén
1979'da İsveç, Stockholm'de doğdu. / Born in 1979 in Stockholm, Sweden. Almanya, Berlin'de yaşıyor. / Lives in Berlin, Germany.

İsimsiz (liegezaun), 2017
Ahşap, metal, beyon ayak, yastık, lamba
182,88 x 365,76 x 60,96 cm
Sanatçı ve Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) izinleriyle
Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 255, 256

Untitled (liegezaun), 2017
Wood, metal, concrete footings, pillow, lamp
182.88 x 365.76 x 60.96 cm
Courtesy of the artist and Reena Spaulings Fine Art (NY/LA)
Presented with the support of Reena Spaulings Fine Art (NY/LA).

Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 255, 256

İsimsiz (wartezaun), 2017
Ahşap, metal, beton ayaklar
182,88 x 182,88 x 60,96 cm
Sanatçı ve Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) izinleriyle
Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 255, 256

Untitled (wartezaun), 2017
Wood, metal, concrete footings
182.88 x 182.88 x 60.96 cm
Courtesy of the artist and Reena Spaulings Fine Art (NY/LA)
Presented with the support of Reena Spaulings Fine Art (NY/LA).
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 255, 256

İsimsiz (studyzaun), 2017
Ahşap, metal, beton ayaklar, lamba
182,88 x 182,88 x 60,96 cm
Sanatçı ve Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) izinleriyle
Reena Spaulings Fine Art'ın (NY/LA) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 255, 256

Untitled (studyzaun), 2017
Wood, metal, concrete footings, lamp
182.88 x 182.88 x 60.96 cm
Courtesy of the artist and Reena Spaulings Fine Art (NY/LA)
Presented with the support of Reena Spaulings Fine Art (NY/LA).
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 255, 256

Liliana Maresca
1951'de Arjantin, Buenos Aires'te doğdu. / Born in 1951 in Buenos Aires, Argentina. 1994'te Arjantin, Buenos Aires'te öldü. / Died in 1994 in Buenos Aires, Argentina.

İsimsiz. Liliana Maresca, Marconetti Binası'nda, 1983/2017

Performans fotoğrafı, Lford kâğıt üzerine
selenyum jelatin gümüş baskı
22 x 33,5 cm
Fotoğraf: Marcos López, s. 64
Archivo Liliana Maresca ve Marcos López'in
izinleriyle

Untitled. Liliana Maresca in Marconetti Building,
1983/2017
Photo-performance, selenium gelatin silver
print on Ilford fibre paper
22 x 33,5 cm
Photograph: Marcos López, p. 64
Courtesy of Archivo Liliana Maresca and
Marcos López

İsimsiz. Liliana Maresca, Marconetti Binası'nda,
1983/2017
Performans fotoğrafı, Ilford kâğıt üzerine
selenyum jelatin gümüş baskı
22 x 33,5 cm
Fotoğraf: Marcos López, s. 77
Archivo Liliana Maresca ve
Marcos López'in izinleriyle

Untitled. Liliana Maresca in Marconetti Building,
1983/2017
Photo-performance,
selenium gelatin silver print on
Ilford fibre paper
22 x 33,5 cm
Photograph: Marcos López, p. 77
Courtesy of Archivo Liliana Maresca and
Marcos López

İsimsiz. Liliana Maresca, Marconetti Binası'nda,
1983/2017
Performans fotoğrafı, Ilford kâğıt üzerine
selenyum jelatin gümüş baskı
22 x 33,5 cm
Fotoğraf: Marcos López
Archivo Liliana Maresca ve
Marcos López'in izinleriyle

Untitled. Liliana Maresca in
Marconetti Building, 1983/2017
Photo-performance, selenium gelatin silver

print on Ilford fibre paper
22 x 33,5 cm
Photograph: Marcos López
Courtesy of Archivo Liliana Maresca and
Marcos López

İsimsiz. Liliana Maresca, Marconetti Binası'nda,
1983/2017
Performans fotoğrafı, Ilford kâğıt üzerine
selenyum jelatin gümüş baskı
33,5 x 22 cm
Fotoğraf: Marcos López
Archivo Liliana Maresca ve Marcos López'in
izinleriyle

Untitled. Liliana Maresca in Marconetti Building,
1983/2017
Photo-performance, selenium gelatin silver
print on Ilford fibre paper
33,5 x 22 cm
Photograph: Marcos López
Courtesy of Archivo Liliana Maresca and
Marcos López

Recolecta, 1990/2017
Centro Cultural Recoleta'da *Recolecta*
enstalasyonundaki beyaz ağır yük arabası
Ahşap, kâğıt, karton, metal ve başka objeler,
lateks bazlı boya
233 x 347 x 170 cm
Archivo Liliana Maresca'nin izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 259, 260

Recolecta, 1990/2017
White cart from *Recolecta* installation at
Centro Cultural Recoleta
Wood, paper, cardboard, metals and others,
latex-based paint
233 x 347 x 170 cm
Courtesy of Archivo Liliana Maresca
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 259, 260

Olaf Metzel
1952'de Almanya, Berlin'de doğdu. /
Born in 1979 in Berlin, Germany.
Almanya, Münih'te yaşıyor. /
Lives in Munich, Germany.

Toplama Merkezi, 1992/2017
Oluklu galvanize sac levhalar,
çelik, alüminyum
Değişken boyutlar
Sanatçı ve Wentrup Gallery'nin
(Berlin) izinleriyle
Institut für Auslandsbeziehungen'in
desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 263, 264,
266–267

Sammelstelle, 1992/2017
Corrugated iron, steel, aluminium
Dimensions variable
Courtesy of the artist and
Wentrup Gallery (Berlin)
Presented with the support of Institut für
Auslandsbeziehungen.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 263, 264,
266–267

Lee Miller
1907'de ABD, NY, Poughkeepsie'de doğdu. /
Born in 1907 in Poughkeepsie, NY, USA.
1977'de İngiltere, Muddles Green,
Farley Farm'da öldü. /
Died in 1977 in Farley Farm,
Muddles Green, England.

Hitler'in banyosu, Hitler'in dairesi, 16
Prinzregentenplatz, Münih, Almanya,
1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
25,2 x 24,4 cm (görüntü), 42 x 39 cm
(çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives,
İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır.
leemiller.co.uk

Hitler's bathroom, Hitler's apartment,
16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany,
1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
25,2 x 24,4 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archive
© Lee Miller Archives, England 2017. All
rights reserved. leemiller.co.uk s

Lee Miller, Hitler'in küvetinde, Hitler'in
daresinde, 16 Prinzregentenplatz, Münih,
Almanya, 1945/2017
Lee Miller, David E. Scherman ile birlikte
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
25,7 x 24,3 cm (görüntü),
42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives,
İngiltere 2017.
Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk, s. 270

Lee Miller in Hitler's bathtub, Hitler's apartment,
16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany,
1945/2017
Lee Miller with David E. Scherman
Modern C-Type digital exhibition print
25,7 x 24,3 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All
rights reserved. leemiller.co.uk, p. 270

Frau Gardner Hitler'in daresinde, 16
Prinzregentenplatz, Münih, Almanya,
1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
24,5 x 24 cm (görüntü), 42 x 39 cm
(çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives,
İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır.
leemiller.co.uk, s. 73

Frau Gardner at Hitler's apartment, 16
Prinzregentenplatz, Munich, Germany,
1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print/
Printed 2017
24,5 x 24 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All
rights reserved. leemiller.co.uk, p. 73

Hitler'in daresinde Kral George VI bira kupası –
Chamberlain'den Hitler'e hediye,
16 Prinzregentenplatz, Münih, Almanya,
1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı

24,5 x 24 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk, s. 58

King George VI beer mug – present from Chamberlain to Hitler, Hitler's apartment, 16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany, 1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
24.5 x 24 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk, p. 58

Hitler'in evinde Mussolini'nin fotoğrafı, 16 Prinzregentenplatz, Münih, Almanya, 1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
24,5 x 24 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk

Photograph of Mussolini in Hitler's apartment, 16 Prinzregentenplatz, Munich, Germany, 1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
24.5 x 24 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk

Eva Braun'in evi, 12 Wasserburger StraÙe, Münih, Almanya, 1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
24,5 x 24 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk

Eva Braun's house, 12 Wasserburger StraÙe, Munich, Germany, 1945/2017

Modern C-Type digital exhibition print
24.5 x 24 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk

Eva Braun'un yatağında Lee Miller, 12 Wasserburger StraÙe, Münih, Almanya, 1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
16,3 x 15,3 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk, s. 269

Lee Miller in Eva Braun's bed, 12 Wasserburger StraÙe, Munich, Germany, 1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
16.3 x 15.3 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk, p. 269

Eva Braun'un evindeki yatak, 12 Wasserburger StraÙe, Münih, Almanya, 1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
25.2 x 24.4 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)
Lee Miller Archives Koleksiyonu
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk,

Bed in Eva Braun's house, 12 Wasserburger StraÙe, Munich, Germany, 1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
25,2 x 24,4 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk

Daha önce Eva Braun'u koruyan SS polisinin yaşadığı evde Yerinden Edilmiş Rus Kişilerin çocukları, 12 Wasserburger StraÙe, Münih, Almanya, 1945/2017
Modern dijital kromojenik sergi baskısı
24,5 x 24 cm (görüntü), 42 x 39 cm (çerçevesi)

Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, İngiltere 2017. Tüm hakları saklıdır. leemiller.co.uk,

Russian DP's (Displaced Person's) children in house formerly occupied by SS guards protecting Eva Braun, 12 Wasserburger StraÙe, Munich, Germany, 1945/2017
Modern C-Type digital exhibition print
24.5 x 24 cm (image), 42 x 39 cm (framed)
Collection Lee Miller Archives
© Lee Miller Archives, England 2017. All rights reserved. leemiller.co.uk

Mahmoud Obaidi
1966'da Irak, Bağdat'ta doğdu. /
Born in 1966 in Baghdad, Iraq.
Kanada, ON, Burlington'da yaşıyor. /
Lives in Burlington, ON, Canada.

Sevişme Savaş, 3. Bölüm, 2013–15
Tuval üzerine karışık teknik
257 x 247 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 273

Make War Not Love, Chapter 3, 2013–15
Mixed-media on canvas
257 x 247 cm
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 273

Sevişme Savaş, 4. Bölüm, 2013–15
Tuval üzerine karışık teknik
257 x 247 cm
Sanatçının izniyle

Make War Not Love, Chapter 4, 2013–15
Mixed-media on canvas
257 x 247 cm
Courtesy of the artist

Kompakt Ev Projesi, 2003–04
Karışık medya
Metal kitaplar içeren 8 metal kutu, her biri 35 x 24 cm
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 274

Compact Home Project, 2003–04
Mixed-media
8 metal boxes containing metal books, each 35 x 24 cm
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 274

Henrik Olesen
1967'de Danimarka, Esbjerg'de doğdu. /
Born in 1967 in Esbjerg, Denmark.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Kablolar, Anahtarlar, Gözlükler, Işıklar, 2017
Karışık medya enstalasyonu
Değişken boyutlar
Sanatçı ve Galerie Buchholz'un izinleriyle
Danish Arts Foundation ve Institut für Auslandsbeziehungen'in destekleriyle
üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 277, 278

Cables, Keys, Glasses, Lights, 2017
Mixed-media installation
Dimensions variable
Courtesy of the artist and Galerie Buchholz
Produced with the support of the
Danish Arts Foundation and Institut für Auslandsbeziehungen.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 277, 278

Lydia Ourahmane
1992'de Cezayir, Saïda'da doğdu. /
Born in 1992 in Saïda, Algeria.
Cezayir, Oran'da ve İngiltere, Londra'da yaşıyor. /
Lives in Oran, Algeria and London, UK.

Cennetin en tepesinden
Cehennemin en dibine kadar, 2017
Beton, çelik, su, trampet solosu
280 x 400 x 20 cm, 00'48" (trampet solosu)
Sanatçının izniyle
Jerwood Charitable Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 281, 282

All the way up to the Heavens and down to the depths of Hell, 2017

Concrete, steel, water, trumpet solo
280 x 400 x 20 cm, 00:48 min.
(trumpet solo)

Courtesy of the artist

Presented with the support of Jerwood
Charitable Foundation.

Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 281, 282

Erkan Özgen

1971'de Türkiye, Mardin'de doğdu. / Born in
1971 in Mardin, Turkey.

Türkiye, Diyarbakır'da yaşıyor. / Lives in
Diyarbakır, Turkey.

Harikalar Diyarı, 2016

Tek kanallı HD video, 05'54"

Sanatçının izniyle

SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle sergilenmiştir.

Wonderland, 2016

Single-channel HD video, 03:54 min.

Courtesy of the artist

Presented with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.

Aude Pariset

1983'te Fransa, Versailles'da doğdu. / Born
in 1983 in Versailles, France.

Almanya, Berlin'de yaşıyor. / Lives in Berlin,
Germany.

Toddler Promession®, 2016

Gulliver yatağı, pleksi, tekerlekler,
ekstrüzyon polistiren, un kurtları, hava deliği
83 x 120 x 60 cm

Sanatçı ve SANDY BROWN'ın (Berlin)

izinleriyle

Fotoğraf: Ingar Dragset, s. 289

Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 290

Toddler Promession®, 2016

Gulliver bed, perspex, wheels, extruded
polystyrene, Tenebrio molitor worms, vents
83 x 120 x 60 cm

Courtesy of the artist and SANDY BROWN
(Berlin)

Photograph: Ingar Dragset, p. 289

Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 290

Stephen G. Rhodes

1977'de ABD, TX, Houston'da doğdu. /

Born in 1977 in Houston, TX, USA.

Almanya, Berlin'de yaşıyor. /

Lives in Berlin, Germany.

Willkommen Varsayımı: Ya da Özel

Mülkiyetsizlik ve Ahbaplar, 2017

Enstalasyon, karışık medya ve film

Değişken boyutlar

Sanatçı ve Galerie Isabella Bortolozzi'nin
izinleriyle

Zabludowicz Collection'ın desteğiyle
sergilenmiştir.

Fotoğraf: Sahir Uğur Eren,
s. 293, 294, 296–297

Willkommen Assumption: Or the Private

Propertylessness and Pals, 2017

Installation, mixed-media and film

Dimensions variable

Courtesy of the artist and

Galerie Isabella Bortolozzi

Presented with the support of

Zabludowicz Collection.

Photograph: Sahir Uğur Eren,
p. 293, 294, 296–297

Ugo Rondinone

1964'te İsviçre, Brunnen'da doğdu. /

Born in 1964 in Brunnen, Switzerland.

ABD, NY, New York'ta yaşıyor. /

Lives in New York, NY, USA.

Buradan Nereye Gidiyoruz?, 1999/2017

Neon, perspex, yarı saydam film, alüminyum

625 x 1150 x 10 cm

Sanatçının izniyle

Koç Holding'in desteğiyle üretilmiş
ve sergilenmiştir.

Fotoğraf: İKSV, s. 299, 300

Where Do We Go From Here?, 1999/2017

Neon, perspex, translucent film, aluminium

625 x 1150 x 10 cm

Courtesy of the artist

Produced and presented with the support of
Koç Holding.

Photograph: İKSV, p. 299, 300

Leander Schönweger

1986'da İtalya, Meran'da doğdu. / Born in
1986 in Meran, Italy.

Gent, Belçika'da yaşıyor. / Lives in Ghent,
Belgium.

Ailemiz Kaybetti/Kayboldu, 2017

Karışık teknik

Değişken boyutlar

Sanatçının izniyle

Phileas - A Fund for Contemporary Art

ve The Federal Chancellery of Austria'nın
destekleriyle üretilmiştir.

Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 303, 304

Our Family Lost, 2017

Mixed media

Dimensions variable

Courtesy of the artist

Produced with the support of Phileas -

A Fund for Contemporary Art and

The Federal Chancellery of Austria.

Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 303, 304

Sim Chi Yin

1978'de Singapur'da doğdu. /

Born in 1978 in Singapore.

Çin, Pekin'de yaşıyor. /

Lives in Beijing, China.

Ji Lanlan ve Yu Qi, Sıçan Kabilesi serisinden,
2011–14

Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı

50 x 70 cm (çerçevesiz),

52,50 x 78 cm (çerçevesiz)

Sanatçının izniyle

National Arts Council Singapore'un
desteğiyle üretilmiştir.

Singapore International Foundation'ın
desteğiyle sergilenmiştir.

Ji Lanlan and Yu Qi, from the series *The Rat
Tribe*, 2011–14,

Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),

52,50 x 78 cm (framed)

Courtesy of the artist

Produced with the support of National Arts
Council Singapore.

Presented with the support of Singapore
International Foundation.

Jing Ranming, Sıçan Kabilesi serisinden,
2011–14

Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı

50 x 70 cm (çerçevesiz),

52,50 x 78 cm (çerçevesiz)

Sanatçının izniyle

National Arts Council Singapore'un
desteğiyle üretilmiştir.

Singapore International Foundation'ın
desteğiyle sergilenmiştir.

Fotoğraf: Sim Chi Yin, s. 307

Jing Ranming, from the series

The Rat Tribe, 2011–14

Giclee printing on Photo Rag® Baryta

50 x 70 cm (unframed),

52,50 x 78 cm (framed)

Courtesy of the artist

Produced with the support of

National Arts Council Singapore.

Presented with the support of Singapore
International Foundation.

Photograph: Sim Chi Yin, p. 307

Ren Liang, Wang Shaobao ve Feng Delun,
Sıçan Kabilesi serisinden, 2011–14

Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı

50 x 70 cm (çerçevesiz),

52,50 x 78 cm (çerçevesiz)

Sanatçının izniyle

National Arts Council Singapore'un
desteğiyle üretilmiştir.

Singapore International Foundation'ın
desteğiyle sergilenmiştir.

Ren Liang, Wang Shaobao and Feng Delun, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Xiao Si, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz),
52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Xiao Si, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Niu Song ve Zhao Ansheng, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz),
52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sim Chi Yin, s. 308

Niu Song and Zhao Ansheng, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),

52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.
Photograph: Sim Chi Yin, p. 308

Chen Laxiu, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz), 52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Chen Laxiu, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Jia Ruixin ve Cheng Huan, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz), 52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Jia Ruixin and Cheng Huan, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of

National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Ling Shenjie, Liu Hao ve bir arkadaş, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz),
52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Ling Shenjie, Liu Hao and a friend, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Zhang Xinwen, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz),
52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Zhang Xinwen, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Zhou Limei ve Zhao Qingxuang, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz),
52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

Zhou Limei and Zhao Qingxuang, from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

'Big Rain', *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz), 52,50 x 78 cm (çerçevesiz)
Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın desteğiyle sergilenmiştir.

'Big Rain', from the series *The Rat Tribe*, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed),
52,50 x 78 cm (framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts Council Singapore.
Presented with the support of Singapore International Foundation.

Zhuang Qiuli ve Feng Tao, *Sıçan Kabilesi* serisinden, 2011–14
Photo Rag® Baryta üzerine Giclee baskı
50 x 70 cm (çerçevesiz), 52,50 x 78 cm (çerçevesiz)

Sanatçının izniyle
National Arts Council Singapore'un
desteğiyle üretilmiştir.
Singapore International Foundation'ın
desteğiyle sergilenmiştir.

Zhuang Qiuli and Feng Tao, from the series
The Rat Tribe, 2011–14
Giclee printing on Photo Rag® Baryta
50 x 70 cm (unframed), 52.50 x 78 cm
(framed)
Courtesy of the artist
Produced with the support of National Arts
Council Singapore.
Presented with the support of Singapore
International Foundation.

Dayanita Singh
1961'de Hindistan, Yeni Delhi'de doğdu. /
Born in 1961 in New Delhi, India.
Hindistan, Yeni Delhi'de yaşıyor. / Lives in
New Delhi, India.

Döküntü Müzesi, 2016
Yatak, masa, sıra, tabure, çerçeveli
fotoğraflar, küçük yapılar, saklama birimleri
Değişken boyutlar
Sanatçı ve Frith Street Gallery'nin (Londra)
izinleriyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 311, 312

Museum of Shedding, 2016
Bed, desk, table, stools, storage units,
framed photographs, small structures,
storage units
Dimensions variable
Courtesy of the artist and Frith Street
Gallery (London)
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 311, 312

Dan Stockholm
1982'de Danimarka, Thisted'de doğdu. /
Born in 1982 in Thisted, Denmark.
Danimarka, Kopenhag'da yaşıyor. /
Lives in Copenhagen, Denmark.

Ev, 2013–16
İskele, alçı kalıbı, paslanmaz çelik, su
Değişken boyutlar
Sanatçının izniyle
Danish Arts Foundation'nın desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 315, 316

House, 2013–16
Scaffolding, plaster casts, stainless
steel, water
Dimensions variable
Courtesy of the artist
Presented with the support of the
Danish Arts Foundation.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 315, 316

Rayyane Tabet
1983'te Lübnan, Ashquot'ta doğdu. /
Born in 1983 in Ashquot, Lebanon.
Lübnan, Beyrut'ta yaşıyor. /
Lives in Beirut, Lebanon.

Kil Ayaklı Dev Heykel, 2015
16 mermer ve kumtaşı sütun, 19 mermer ve
kumtaşı kaidesi, 292 beton silindir
Her bir kolon 30 x 15 cm çaplı,
enstalasyon 1.500 x 600 cm
Sanatçının izniyle
Aishti Foundation Koleksiyonu
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 319, 320

Colosse Aux Pieds D'Argile, 2015
16 marble and sandstone columns, 19
marble and sandstone bases,
292 concrete cylinders
Each column 30 x 15 cm in diameter,
installation 1,500 x 600 cm
Courtesy of the artist
Collection Aishti Foundation
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 319, 320

Young-Jun Tak
1989'da Güney Kore, Seul'da doğdu. /
Born in 1989 in Seoul, South Korea.
Almanya, Berlin'de yaşıyor. /
Lives in Berlin, Germany.

Objelerin Sessizliği ve Belagati, 2017
Karışık teknik
400 x 400 x 600 cm
Sanatçının izniyle
Arts Council Korea'nın desteğiyle
üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 323, 324,
326–327

The Silence and Eloquence of Objects, 2017
Mixed media
400 x 400 x 600 cm
Courtesy of the artist
Produced with the support of
Arts Council Korea.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 323, 324,
326–327

Ali Taptık
1983'te Türkiye, İstanbul'da doğdu. /
Born in 1983 in Istanbul, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in Istanbul, Turkey.

Dostlar ve Yabancılar, 2017
4 adet Arşivsel pigment folyo
duvar kaplama 6 x 4 m,
3 adet Arşivsel pigment baskı 120 x 120 cm,
Web sitesi (www.dostlarveyabancilar.net)
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 52–53, 329,
330

Friends and Strangers, 2017
4 Archival pigment prints,
folio wall paper 6 x 4m,
3 Archival pigment prints 120 x 120 cm,
Website (www.friendsandstrangers.net)
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 52–53, 329,
330

Katkıda Bulunanlar / Contributors
Tasarım / Designer
Okay Karadayılar

Prodüksiyon Asistanı / Production Assistant
Öykü Canlı
Casting Director / Oyuncu Seçimleri
Deniz Memişoğlu
Oyuncular / Actors
Doğa Nalbantoğlu, Cem Varol, Burcu
Çelik, Merve Sandıkçı, Erman Bağrı, Mikail
Eşrefoğlu
Editör - Çevirmen / Editor - Translation
Begüm Kovulmaz
İngilizce Düzelttiler / English Copyediting
Ariel Rosen
Web sitesi kodlama / Website coding
Merve Kaptan, David Unwin

Tatiana Trouvé
1968'de İtalya, Cosenza'da doğdu. /
Born in 1968 in Cosenza, Italy.
Fransa, Paris'te yaşıyor. /
Lives in Paris, France.

Güneş Sisteminde Bir Yerlerde, 2016–17
Bronz, bakır, alüminyum, boya, patina
78 x 120 x 175 cm
Sanatçı ve König Galerie'nin izinleriyle
König Galerie'nin desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Tatiana Trouvé, s. 334

Somewhere In The Solar System, 2016–17
Bronze, copper, aluminium, paint, patina
78 x 120 x 175 cm
Courtesy of the artist and König Galerie
Presented with the support of König Galerie.
Photograph: Tatiana Trouvé, p. 334

Buharlaşan Krater, 2017
Bronz, pleksiglas, boya, patina
122 x 40 x 65 cm
Sanatçı ve König Galerie'nin izinleriyle
König Galerie'nin desteğiyle sergilenmiştir.

Evaporating Crater, 2017
Bronze, plexiglass, paint, patina
122 x 40 x 65 cm
Courtesy of the artist and König Galerie
Presented with the support of König Galerie.

Büyük Yönünü Şaşırma Atlası, 2017
Bronz, bakır, alüminyum, beton,
boya, patina
82 x 122 x 158 cm
Sanatçı ve König Galerie'nin izinleriyle
König Galerie'nin desteğiyle sergilenmiştir.
© Tatiana Trouvé / ADAGP, Paris, 2017

The Great Atlas of Disorientation, 2017
Bronze, copper, aluminium,
concrete, paint, patina
82 x 122 x 158 cm
Courtesy of the artist and König Galerie
Presented with the support of König Galerie.
© Tatiana Trouvé / ADAGP, Paris, 2017

2002'den 2016'ya, 2017
Patinalı bronz, boya
108 x 9 x 9 cm
Sanatçı ve König Galerie'nin izinleriyle
König Galerie'nin desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Ringo Cheung, s. 333
© Tatiana Trouvé / ADAGP, Paris, 2017

From 2002 to 2016, 2017
Patinated bronze, paint
108 x 9 x 9 cm
Courtesy of the artist and König Galerie
Presented with the support of König Galerie.
Photo: Ringo Cheung, p. 333
© Tatiana Trouvé / ADAGP, Paris, 2017

Tsang Kin-Wah
1976'da Çin, Shantou'da doğdu. /
Born in 1976 in Shantou, China.
Hong Kong'da yaşıyor. /
Lives in Hong Kong.

Dördüncü Mühür -
O Gayesiz Ve O İkinci Defa Ölmek İstiyor, 2010
Dijital video ve ses enstalasyonu, 6'25"
Sanatçının izniyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 337
Fotoğraf: Sanatçı & Aichi Triennale, s. 338

The Fourth Seal - HE Is To No Purpose And HE
Wants To Die For The Second Time, 2010

Digital video and
sound installation, 06:25 min.
Courtesy of the artist
Photograph: Sahir Uğur Eren, s. 337
Photograph: Artist & Aichi Triennale, s. 338

Tuğçe Tuna
1973'te Belçika, Mons'ta doğdu. /
Born in 1973 in Mons, Belgium.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in Istanbul, Turkey.

Beden Damlaları, 2017
Çağdaş dans, 45'00"
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 341, 342

Body Drops, 2017
Contemporary dance, 45:00 min.
Courtesy of the artist
Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 341, 342

Kaari Upson
1972'de ABD, CA, San Bernardino'da doğdu.
/ Born in 1972 in San Bernardino, CA, USA.
ABD, CA, Los Angeles'ta yaşıyor. /
Lives in Los Angeles, CA, USA.

270 Derecede 90 Derece, 2016
Üretan, alüminyum, pigment
157,5 x 157,5 x 94 cm
Sanatçı ve Sprüth Magers'in izinleriyle
Sprüth Magers'in desteğiyle sergilenmiştir.

90 Degrees at 270 Degrees, 2016
Urethane, aluminium, pigment
157.5 x 157.5 x 94 cm
Courtesy of the artist and Sprüth Magers
Presented with the support of Sprüth Magers.

Hommelette, 2017
Üretan, pigment
Her biri 27, 9 x 15,2 x 15,2 cm (18 parça),

enstalasyonun toplamı değişken boyutlarda
Sanatçı, Massimo De Carlo (Milano/Londra/
Hong Kong) ve Sprüth Magers'in izinleriyle
Massimo De Carlo (Milano/Londra/Hong
Kong) ve Sprüth Magers'in destekleriyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren , s. 345, 348–349

Hommelette, 2017
Urethane, pigment
Work consisting of 18 components, each
27.9 x 15.2 x 15.2 cm,
overall dimensions variable.
Courtesy of the artist, Massimo De Carlo
(Milano/Londra/Hong Kong),
and Sprüth Magers
Presented with support of Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong)
and Sprüth Magers.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 345,
348–349

O/O, 2017
Üretan, pigment, alüminyum
88,9 x 73,7 x 59,7 cm
Sanatçı, Massimo De Carlo
(Milano/Londra/Hong Kong) ve
Sprüth Magers'in izinleriyle
Massimo De Carlo
(Milano/Londra/Hong Kong) ve
Sprüth Magers'in destekleriyle sergilenmiştir.

Him/Him, 2017
Urethane, pigment, aluminium
88.9 x 73.7 x 59.7 cm
Courtesy of the artist, Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong)
and Sprüth Magers
Presented with support of Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong) and
Sprüth Magers.

Ek (3 Delik), 2017
Üretan, pigment, alüminyum
106,7 x 40,6 x 86,4 cm
Sanatçı, Massimo De Carlo (Milano/Londra/
Hong Kong) ve Sprüth Magers'in izinleriyle

Massimo De Carlo
(Milano/Londra/Hong Kong) ve
Sprüth Magers'in destekleriyle sergilenmiştir.

Supplement (5 Holes), 2017
Urethane, pigment, aluminium,
106.7 x 40.6 x 86.4 cm
Courtesy of the artist, Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong) and
Sprüth Magers
Presented with support of Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong) and
Sprüth Magers.

Mükemmel Suretin Peşinde, 2016–17
Tek kanallı video, ses, renk, 36'18"
Sanatçı, Massimo De Carlo (Milano/Londra/
Hong Kong) ve
Sprüth Magers'in izinleriyle
Massimo De Carlo
(Milano/Londra/Hong Kong) ve
Sprüth Magers'in destekleriyle sergilenmiştir.

In Search of the Perfect Double, 2016–17
Single-channel video, colour, sound, 36:18
min.
Courtesy of the artist, Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong) and
Sprüth Magers
Presented with support of
Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong), and
Sprüth Magers.

Çerçöp Çerçöp, 2015
Üretan, pigment, alüminyum
126,8 x 57 x 107,5 cm
Massimo De Carlo'nun
(Milano/Londra/Hong Kong) izniyle
Massimo De Carlo'nun
(Milano/Londra/Hong Kong) desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 345, 346

Trashole Trashole, 2015
Urethane, pigment, aluminium
126.8 x 57 x 107.5 cm

Courtesy of Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong)
Presented with the support of
Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong).
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 345, 346

Konumlanmış, 2015
Üretan, pigment, alüminyum
61 x 91,4 x 68,5 cm
Massimo De Carlo'nun
(Milano/Londra/Hong Kong) izniyle
Massimo De Carlo'nun (Milano/Londra/
Hong Kong) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 345

Situated, 2015
Urethane, pigment, aluminium
61 x 91.4 x 68.5 cm
Courtesy of Massimo De Carlo (Milan/
London/Hong Kong)
Presented with the support of Massimo De
Carlo (Milan/London/Hong Kong).
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 345

Andra Ursuta
1979'da Romanya, Salonta'da doğdu. /
Born in 1979 in Salonta, Romania.
ABD, NY, New York'ta yaşıyor. /
Lives in New York, NY, USA.

T. Vladimirescu No. 5, Kiler, 2013
Ahşap, metal, cam, kumaş, boya
47 x 37 x 58 cm
Sanatçı ve Artemis Baltoyanni
Koleksiyonu'nun izinleriyle
Artemis Baltoyanni Koleksiyonu
Massimo De Carlo'nun
(Milano/Londra/Hong Kong) desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Uli Holz, s. 351

T. Vladimirescu Nr. 5, Pantry, 2013
Wood, metal, glass, fabric, paint
47 x 37 x 58 cm
Courtesy of the artist and
Collection Artemis Baltoyanni

Collection Artemis Baltoyanni
Presented with the support of
Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong).
Photograph: Uli Holz, p. 351

T. Vladimirescu No. 5, Yatak odası, 2013
Ahşap, metal, cam, kumaş, boya
44 x 33 x 51 cm
Sanatçı ve Aishti Foundation'ın izinleriyle
Aishti Foundation Koleksiyonu
Massimo De Carlo'nun
(Milano/Londra/Hong Kong) desteğiyle
sergilenmiştir.
Fotoğraf: Uli Holz, s. 352

T. Vladimirescu Nr. 5, Sleeping room, 2013
Wood, metal, glass, fabric, paint
44 x 33 x 51 cm
Courtesy of the artist and Aishti Foundation
Collection Aishti Foundation
Presented with the support of
Massimo De Carlo
(Milan/London/Hong Kong).
Photograph: Uli Holz, p. 352

Kemang Wa Lehulere
1984'te Güney Afrika, Cape Town'da doğdu.
/ Born in 1984 in Cape Town, South Africa.
Güney Afrika, Cape Town'da yaşıyor. /
Lives in Cape Town, South Africa.

Kuşların Konferansı, 2017
Kullanılmış okul sırası, ahşap,
sprey boya, tebeşir, karatahta boyası
Değişken boyutlar
Sanatçı ve Stevenson'ın
(Capetown ve Johannesburg) izinleriyle
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 355, 356

Conference of the Birds, 2017
Used school desk, wood, spray-paint, chalk,
blackboard paint
Dimensions variable
Courtesy of the artist and Stevenson
(Capetown and Johannesburg)
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 355, 356

Fred Wilson
1954'te ABD, NY, New York'ta doğdu. /
Born in 1954 in New York, NY, USA.
ABD, NY, New York'ta yaşıyor. / Lives in
New York, NY, USA.

Afro Kismet, 2017
Tarihsel fotoğraflar, gravürler ve yağlı
boya tabloları; çağdaş akrilik tablolar
ve minyatürler, 19. yüzyıl sonlarından
Othello poster, MÖ 3. yüzyıldan kalma
antropomorfik terrakotta şişesi, MÖ 5.
yüzyıldan cam asmalar; çağdaş İznik çini
panelleri, halı, avize heykeller, küre heykeli,
üfleme cam heykeller; 20. yüzyılın ikinci
yarısından kalma ahşap Afrika maskesi, 20.
yüzyılın sonundan Afrika figürleri, ahşap
sahte duvar, kuş kafesi, antik sandalye ve
masa, duvar vinili, monte edilmiş fotoğraf
taramaları, deniz kabukları
Değişken boyutlar
Sanatçı ve Pace Gallery'nin izinleriyle
(New York)
Denver Art Museum'un desteğiyle
üretilmiş ve sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 363, 364,
366–367

Afro Kismet, 2017
Historic photographs, engravings
and oil paintings; contemporary
acrylic paintings and miniatures, late 19th
century Othello poster; Anthropomorphic
terracotta flask from the 3rd century
BC, glass pendants from the 5th century
BC; contemporary İznik tile panels,
carpet, chandelier sculptures, globe
sculpture, blown glass sculptures; mid 20th
century wooden African mask, late 20th
century African figures, wooden false wall,
birdcage, antique chair and table, wall vinyl,
mounted photo scans, cowrie shells
Dimensions variable
Courtesy of Pace Gallery and the artist
Sponsored by the Denver Art Museum
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 363, 364,
366–367

Bilal Yılmaz
1986'da Türkiye, Manisa'da doğdu. /
Born in 1986 in Manisa, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyor. /
Lives in Istanbul, Turkey.

Kirli Kutu, 2016
Karışık medya enstalasyonu
141 x 138 x 58 cm
Sanatçının izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 369, 370

Dirty Box, 2016
Mixed-media installation
141 x 138 x 58 cm
Courtesy of the artist
Presented with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 369, 370

Yoğunluk
2013'te Türkiye, İstanbul'da kuruldu. /
Founded in 2013 in Istanbul, Turkey.
Türkiye, İstanbul'da yaşıyorlar. /
Live in Istanbul, Turkey.

Ev, 2017
Silikon, yemek masası, sıra, tabaklar,
çatallar, bıçaklar, kaşıklar, bardaklar,
mumlar, koltuk, çay masası, sandalyeler,
kitaplar, resimler, çizimler, lamba, karartıcı,
hoparlör, aydınlatma, saat
30 m²
Yoğunluk'un izniyle
SAHA – Çağdaş Sanatı Destekleme
Girişimi'nin desteğiyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 373, 374

The House, 2017
Silicon, dinner table, desk, plates, forks,
knives, spoons, glasses, candles, armchair,
tea table, chairs, books, paintings, lamp,
dimmer, speaker, lights, clock
30 m²
Courtesy of Yoğunluk

Produced with the support of SAHA –
Supporting Contemporary Art from Turkey.
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 373, 374

Yonamine

1975'te Angola, Luanda'da doğdu. /
Born in 1975 in Luanda, Angola.
Zimbabwe, Harare'de yaşıyor. /
Lives in Harare, Zimbabwe.

Drontheimer Caddesi 19 I, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
180 x 180 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra
Contemporary Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 378

Drontheimer Strasse 19 I, 2015

Mixed media on canvas
180 x 180 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).
Photograph: Sahir Uğur Eren, p. 378

Siyaha Geri Gitmek, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
190 x 190 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra
Contemporary Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.
Fotoğraf: Cristina Guerra Contemporary
Art, s. 377

Back in Black, 2015

Mixed media on canvas
190 x 190 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).
Photograph: Cristina Guerra
Contemporary Art, p. 377

Haplaröldürür, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
170 x 170 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.

Pillskills, 2015

Mixed media on canvas
170 x 170 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Adım Bond, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
190 x 190 cm
Özel koleksiyonun izniyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.

My Name's Bond, 2015

Mixed media on canvas
190 x 190 cm
Courtesy of a private collection
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Siyah Akman, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
180 x 180 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.

Black Akman, 2015

Mixed media on canvas
190 x 190 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

İsimleri Yok, 2015

Tuval üzerine karışık teknik
180 x 180 cm
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) izniyle
Fundação de Serralves -
Museu de Arte Contemporânea
(Portekiz, Porto) Koleksiyonu
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle sergilenmiştir.

No Names, 2015

Mixed media on canvas
180 x 180 cm
Courtesy of Cristina Guerra Contemporary
Art (Lisbon)
Collection Fundação de Serralves -
Museu de Arte Contemporânea
(Porto, Portugal)
Presented with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Tamam 1, 2017

Karışık teknik
949 x 256 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle üretilmiştir.

Tamam 1, 2017

Mixed media
949 x 256 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Produced with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Tamam 2, 2017

Karışık teknik
1200 x 256 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle üretilmiştir.

Tamam 2, 2017

Mixed media
1200 x 256 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Produced with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Tamam 3, 2017

Karışık teknik
1302 x 256 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle üretilmiştir.
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, s. 378

Tamam 3, 2017

Mixed media
1302 x 256 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Produced with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).
Fotoğraf: Sahir Uğur Eren, p. 378

Kaboom! 1, 2017

Tuval üzerine karışık teknik
180 x 180 x 6 cm
Sanatçı ve Cristina Guerra Contemporary
Art'ın (Lizbon) izinleriyle
Cristina Guerra Contemporary Art'ın
(Lizbon) desteğiyle üretilmiştir.

Kaboom! 1, 2017

Mixed media on canvas
180 x 180 x 6 cm
Courtesy of the artist and Cristina Guerra
Contemporary Art (Lisbon)
Produced with the support of Cristina
Guerra Contemporary Art (Lisbon).

Xiao Yu

1965'te İç Moğolistan'da doğdu. /
Born in 1979 in Inner Mongolia.
Çin, Pekin'de yaşıyor. /
Lives in Beijing, China.

Zemin, 2014/17

Çimento, kumlu toprak, eşek, saban, çiftçiler

Değişken boyutlar

Sanatçının izniyle

Dr. Uli Sigg ve Pace Gallery'nin (Pekin)

destekleriyle üretilmiştir.

Fotoğraf: Lulu Ning Hui, s. 383

Fotoğraf: Pace Gallery, s. 384

Ground, 2014/17

Cement, sandy soil, donkey, plough, farmers

Dimensions variable

Courtesy of the artist

Produced with the support of Dr. Uli Sigg

and Pace Gallery (Beijing).

Photograph: Lulu Ning Hui, p. 383

Photograph: Pace Gallery, p. 384

***Komşu
Etkinlikler***

***Neighbouring
Events***

Komşu Etkinlikler / Neighbouring Events

15. İstanbul Bienali ile eş zamanlı gerçekleşen etkinliklerin listesidir. Etkinlikler, açılış tarihine göre sıralanmıştır.

This is a list of events taking place simultaneously with the 15th İstanbul Biennial. Events are listed by order of opening dates.

İSTANBUL MODERN

Koleksiyon sergisi: Sanatçı ve Zamanı
Collection exhibition: Artists in Their Time

Ağustos 2015 itibarıyla kalıcı sergi /
Permanent exhibition since August 2015

Pazartesi hariç her gün /
Everyday except Monday, 10.00–18.00;
Perşembe / Thursday, 10.00–20.00

Düzenleyen / Organised by İstanbul
Modern

Sanatçılar / Artists:
Fahrelnissa Zeid, Aliye Berger, Semiha Berksoy, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cihat Burak, Adnan Varınca, Avni Arbaş, Cafer Türkmen, Naile Akıncı, Aziz Albek, Nejad Melih Devrim, Neşet Günel, Gökşin Sipahioğlu, Adnan Çoker, Turan Erol, Ara Güler, Albert Bitran, Burhan Doğançay, Ömer Uluç, Erol Akyavaş, Yıldız Moran, Yüksel Arslan, Atilla Torunoğlu, Tülay Tura Börteçene, Devrim Erbil, Georg Baselitz, Mehmet Gülerüz, Hermann Nitsch, Sarkis, Nil Yalter, Neş'e Erdok, Burhan Uygur, Nur Koçak, Komet, Seyhun Topuz, Koray Arış, Anselm Kiefer, Gülsün Karamustafa, Balkan Naci İslimyeli, Richard Wentworth, Tony Cragg, Richard Deacon, Azade Köker, Fatma Tülin, Şahin Kaygun, Erdağ Aksel, Kemal Önsoy, Barbara & Zafer Baran, William Kentridge, Canan

Tolon, Coşkun Aral, İnci Eviner, Hüseyin Bahri Alptekin, Bedri Baykam, Handan Börüteçene, Tayfun Erdoğan, Julian Opie, İrfan Önürmen, Jennifer Steinkamp, Nuri Bilge Ceylan, Canan Dağdelen, Selma Gürbüz, Hale Tenger, Kutluğ Ataman, Mark Bradford, Aydan Murtezaoglu, Manuel Çıtak, Gül Ilgaz, Merih Akoğlu, Michael Raedecker, Pae White, Liam Gillick, Ekrem Yalçındağ, Vahap Avşar, Murat Germen, Mustafa Horasan, Ferhat Özgür, Ramazan Bayrakoğlu, Monica Bonvicini, Taner Ceylan, Olafur Eliasson, Doug Aitken, Ergin Çavuşoğlu, Margherita Manzelli, Gülay Semercioğlu, Murat Akagündüz, Haluk Akakçe, Hüseyin Çağlayan, Jennifer Allora & Guillermo Calzadilla, Ali Kazma, Servet Koçyiğit, Nuri Kuzucan, Şener Özmen, Vahit Tuna, Sterling Ruby, Tomas Saraceno, Fikret Atay, Cevdet Erek, Ebru Uygur, Eliott Hundley, Matt Saunders, Nilbar Güreş, Seçkin Pirim, Ali Alışır, Murat Pulat, Ardan Özmenoğlu, Burcu Perçin, Burcu Yağcıoğlu, :mentalKLINIK

Film programı: İyi Bir Komşu Mahallesini
Sahiplenen Birisi Midir?
Film programme: Is a Good Neighbour
Someone Who Owns Up to
Their Neighbourhood?

21.09.2017 – 01.10.2017

Mekân / Venue:
İstanbul Modern Sinema /
İstanbul Modern Cinema

Meclis-i Mebusan Cd. Liman İşletmeleri
Sahası, Antrepo 4, Karaköy, İstanbul

istanbulmodern.com

ADALAR MÜZESİ

Kişisel sergi: Sürgün kayıkları
Solo exhibition: Sürgün kayıkları

14.07.2017 – 12.11.2017
Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 09.00–18.00
Sanatçı / Artist: Gül Bolulu

Yılmaztürk Cd. No: 177/1, Aya Nikola,
Büyükdada

adalarmuzesi.org

ELGİZ MUSEUM

Heykel sergisi: Heykel Sanatının
Ustalarına Saygı
Sculpture exhibition: Homage to Masters
of Sculpture

04.07.2017 – 28.10.2017

Salı-Cuma / Tuesday-Friday, 10.00–17.00;
Cumartesi / Saturday, 10.00–16.00
Açılış / Opening: 03.07.2017

Düzenleyen / Organised by Elgiz Museum
Sanatçılar / Artists: Tanzer Arıç, Levent Ayata, Mahmut Aydın, Uğur Cinel, Arif Çekderi, Halil Daşkesen, Çağdaş Erçelik, Emre Özçaylan, Ergin Soyal, Meliha Sözeri, Caner Şengünalp, Sanem Tufan, Şenay Ulusoy, Ersin Uysal

Sanatçı ve küratör konuşmaları /
Artist and curator talks: LUNAR

15.09.2017 – 15.11.2017

Küratör / Curated by Huma Kabakcı
Sanatçı / Artist: SARP
Çarşamba, Perşembe, Cuma, 11.00–17.00;
Cumartesi, 10.00–16.00; Salı günleri randevu ile.
Wednesday, Thursday, Friday, 10.00–17.00;

Saturday, 10.00–16.00;
Tuesdays by appointment

Açılış / Opening: 15.09.2017, 11.00
Rezervasyon / Appointment:
+90 (212) 290 25 25

Sanatçı konuşması / Artist talk:
15.09.2017, 11.30

Koleksiyon seçkisi
Collection exhibition

Tarihler için web sitesini ziyaret edin. /
Please visit the website for the dates.

Mekân / Venue: Elgiz Müzesi
Sürekli Sergi Alanı / Temporary Exhibition
Space
Salı-Cuma / Tuesday-Friday, 10.00–17.00;
Cumartesi / Saturday, 10.00–16.00

Maslak Mahallesi, Meydan Sk. Beybi
Giz Plaza B Blok, Sarıyer, İstanbul

elgizmuseum.org

HİSAR OKULLARI

Karma sergi: Eleştirel Düşünce /
Group exhibition: Critical Thinking

05.09.2017 – 05.11.2017

Her gün / Every day: 08.30–16.30
Açılış / Opening: 12.10.2017
LCV / RSVP: Burak Öztürkmen,
+90 (545) 468 00 78,
burakozturkmen@ggl.hisarschool.k12.tr

Küratör / Curated by Pırıl Güleşçi
Sanatçılar / Artists: Ali Kabaş, Aliye Simavi, Ayşe Wilson, Günnur Özsoy, Hale, Güngör Oppenheimer, Hasan Pelevan, Horasan, İsmet Doğan, İzel Topaloğlu, Kemal Tufan, Manolya Çelikler, Murat Işık, Nesli Türk,

Ozan Türkkan, Özer Toraman, Reysi Kamhi,
Sedat Akdoğan, Sevim Kaya

Hisar Okulları Kültür Merkezi /
Hisar School Arts and Culture Center
Göktürk Mah. İstanbul Cd. No: 3, Eyüp,
İstanbul

hisarkulturmerkezi.com

GALERİ 77

Karma sergi: Komşuya Davet /
Group exhibition: An Invited Neighbour

06.09.2017 – 25.11.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday, 11.00–
18.00; Cumartesi / Saturday, 11.00–14.00
Açılış / Opening: 06.09.2017, 11.00–18.00
LCV / RSVP: Buğra Uzunçelebi,
+90 (533) 315 27 35,
istanbulbuzz@gmail.com

Küratör / Curated by Buğra Uzunçelebi
Sanatçılar / Artists: Ara Alekian, ARAQEL,
Vahram Davtian, Samuel Gareginian,
Armen Gevorgian, Sedat Girgin, Ruben
Grigorian, Sarkis Hamalbashian, Arthur
Hovhannisian, David Kareyan, Emil Kazaz,
Annie Kurkdjian, Gabriel Manoukian, Tigran
Matulian, Ara Mikaelian, Daron Mouradian,
Sergey Narazyan, Vachagan Narazyan, Ani
Qananyan, Armén Rotch, Tigran Sahakyan,
Tigran Tsitoghdzian, Teni Vardanyan,
Gevorg Yeghiazarian, Sam Zumian

Necatibey Cd. No: 77, Ayvaz Han,
Karaköy, İstanbul

galeri77.com

MIXER

Karma Sergi / Group exhibition: o+oma+a

(otomata / automata)

07.09.2017 – 07.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
11.00–19.00

Küratör / Curated by Mixer & Artbiztech
Sanatçılar / Artists: Ahmet Duru, Alican
Leblebici, Ali Elmacı, Ali Şentürk, Ayşe Hilal
Ateş, Berk Yüksel, Elif Esen, Evren Erol,
Gökçen Dilek Acay, Gülhatun Yıldırım, Hasan
İlkan Cebeci, Meltem Şahin, Murat Can
Kurşun, Neşe Topçuoğlu, Nur Gürel, Oğuz
Emre Bal, Özcan Saraç, Özgür Ballı

Sıraselviler Cd. No: 35, 2. Bodrum Kat,
Beyoğlu, İstanbul

mixerarts.com

VERSUS ART PROJECT

Karma sergi / Group exhibition:
Paris Fashion Week

07.09.2017 – 15.10.2017

Pazartesi-Cumartesi / Monday-Saturday,
11.00–19.00
Açılış / Opening: 07.09.2017, 18.00–20.00
LCV / RSVP: +90 (212) 258 14 14,
info@versusartproject.com

Küratör / Curated by Yekhan Pınarlıgil
Sanatçılar / Artists: Majida Khattari, Yto Bar-
rada, Zoulikha Bouabdellah, Ghazel Halida
Boughriet, Ninar Esber

Kuloğlu Mah. Gazeteci Erol Dernek Sk.
No: 11/3, Hanlı Han, Beyoğlu, İstanbul

versusartproject.com

X-İST

Kişisel sergi: Ev İmkansız Denen Yerdir /
Solo exhibition: Home Is a Place
Called Never

07.09.2017 – 14.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
10.30–19.30

Küratör / Curated by Işın Önol
Sanatçı / Artist: Didem Erk

Abdi İpekçi Cd. Kaşıkçıoğlu Apt. No: 42
A/2, Nişantaşı, İstanbul

artxist.com

ANNA LAUDEL CONTEMPORARY

Karma Sergi / Group Exhibition:
Past Meets Present

07.09.2017 – 15.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday, 12.00–
19.00; Pazar / Sunday, 12.00–18.00
Açılış / Opening: 07.09.2017, 18.30–20.30

Küratörler / Curated by Huma Kabakçı &
Mine Küçük
Sanatçılar ve katılımcılar / Artists and
participants: Sami Aslan, Burçak Bingöl,
Hera Büyüктаşçıyan, Ahmet Civelek,
Onur Hastürk, Patrick Hough, Bilal Hakan
Karakaya, Seçil Kınay, Hasan Kıran, Maude
Maris, Ardan Özmenoğlu, Murat Palta,
Shahpour Pouyan, Gazi Sansoy, Elvan Tek-
can, Pınar Yolaçan

Küratöryel tur / Curatorial tour: 25.09.2017,
17.00–18.30
Sanatçı konuşmaları / Artist talks:
24.09.2017, 17.00–18.30

TORK Dance Art Dans Enstelasyonu /
Dance Installation: 28.09.2017, 18.30–19.30

Küratöryel tur ve sanatçı konuşmaları için
LCV / RSVP for curatorial tour and artist
talks: +90 (212) 243 32 57, +90 (505) 809 61
86, contact@annalauudel.gallery

Bankalar Cd. No: 10, Karaköy, İstanbul

www.annalauudel.gallery

LEICA GALLERY ISTANBUL

Kişisel sergi / Solo exhibition:
The Myth of Men

07.09.2017 – 02.12.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 11.00–19.00
Açılış / Opening: 07.09.2017, 18.00–20.30

Bomontiada, Biraçane Sk. No: 1/C, Bomon-
ti, Şişli, İstanbul

en.leica-camera.com

GALERIST

Kişisel sergi / Solo exhibition:
TERRA AMATA

07.09.2017 – 14.10.2017

Salı-Cuma / Tuesday-Friday, 11.00–19.00;
Cumartesi / Saturday, 12.00–19.00

Sanatçı / Artist: Tunca

Meşrutiyet Cd. No: 67/1, Tepebaşı,
Beyoğlu, İstanbul

galerist.com.tr

KRANK ART GALLERY

Solo sergi / Solo exhibition: Roman Uranjek

08.09.2017 – 05.11.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 11.00–19.00
Açılış / Opening: 07.09.2017, 18.00–20.00

Tomtom Mah. Tomtom Kaptan Sk. Şakir
Efendi Apt. No: 8/15, Beyoğlu, İstanbul

krankartgallery.com

COLLECTIVE ÇUKURCUMA

Karma sergi / Group exhibition:
Survival Kit – Subtlety as Methodology

08.09.2017 – 07.10.2017

Çarşamba-Cumartesi / Wednesday-Satur-
day, 13.00–19.00

Küratörler / Curated by
Naz Cuguoğlu & Serhat Cacekli
Sanatçılar / Artists: Larissa Araz, Cansu
Çakar, Özgür Demirci, Didem Erk, Dmitry
Filippov, Evgeny Granilshchikov, Dmitry
Lyashenko, Irina Petrakova, Marina Ragozi-
na, Eşref Yıldırım

Mekân / Venue: Space Debris, Kemankeş
Mah. Hoca Tahsin Sk. No: 15, Kat 1,
Karaköy, Beyoğlu
Açılış: 07.09.2017

collectivecukurcuma.com

*

Sergi ve sunum: BÜRO /
Exhibition and presentation: BUREAU

08.09.2017 – 12.11.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday, 11.00–
18.00

Açılış / Opening: Bilsar Binası Garajı,
08.09.2017, 18.00–21.00

Küratör / Curated by Esra Sarigedik Öktem
Sanatçı / Artist: Hüseyin Bahri Alptekin,
Ergin Çavuşoğlu, Cengiz Çekil, Gülsün
Karamustafa, CANAN

Mekânlar / Venues: Bilsar Binası Garajı
(Meşrutiyet Cd. Kiblelizade Sk. No: 5/A,
Beyoğlu, İstanbul) & Collectorspace (Taksim
Gümüşsuyu Mah. İnönü Cd. No: 9/C,
Beyoğlu, İstanbul)

*

Kişisel sergi: sarı punctum / Solo exhibition:
yellow punctum

08.09.2017 – 11.11.2017

Pazartesi-Cumartesi / Monday-Saturday,
11.00–19.00

Küratör / Curated by Norgunk
Sanatçı / Artist: Sarkis

Mekân / Venue: Riverrun, Hacımimi Mah.
Boğazkesen Cad. No: 31 Tophane, Beyoğlu

riverrunistanbul.org

*

THE PILL

Kişisel sergi: Hayvan Çiftliği /
Solo exhibition: Animal Farm

09.09.2017 – 11.11.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
10.00–18.00

Açılış / Opening: 09.09.2017, 18.00–20.00

Mürselpaşa Cd. No: 181, Balat, Fatih,
İstanbul

thepill.com

PG ART GALLERY

Karma sergi / Group exhibition:
Pictures of Nothing

09.09.2017 – 08.10.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 11.00–19.00
Açılış / Opening: 09.09.2017, 17.00–19.00

Çukurcuma Cd. No: 40/1, Firuzağa,
Beyoğlu, İstanbul

pgartgallery.com

ÖKTEM&AYKUT

Kişisel sergi: Hatırlayışta Tekeşlilik /
Solo exhibition: Monogamy in Recollection

09.09.2017 – 07.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
12.00–19.00
Açılış / Opening: 09.09.2017, 16.00–20.00

Büyük Hendek Cd. Portakal Sk. No: 2,
Galata, İstanbul

oktemaykut.com

GALLERY APEL

Grup sergisi: Komşu 3 / Group exhibition:
Neighbour 3

09.09.2017 – 14.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,

11.30–18.30

Açılış / Opening: 09.09.2017, 18.00–20.00

Küratör / Curated by Nuran Terzioğlu
Sanatçılar / Artists: Endam Acar, İdil Ak-
bostancı, Ali Aksakal, Yeşim Bayrak Avinal,
Aydan Baktır, Esra Carus, Sakine Çil, Can
Göknil, Güler Güngör, Kurucu Koçanoğlu,
Raziye Kubat, Suzy Hug Levy, Julie Mardin,
Leyla Sakpınar, Elvan Serin, Rüçhan Şahi-
noğlu, Yıldız Şermet, Gamze Taşdan, Shirley
Verette, Y. Bahadır Yıldız

Hayriye Cd. No: 5/A, Galatasaray, İstanbul

galleryapel.com

PROTOCOLCINEMA

Kişisel sergi: Adrian Paci & karma sergi:
Kiralık, Satılık / Solo exhibition: Adrian Paci
& group exhibition: For Rent, For Sale

Çarşamba-Cumartesi / Wednesday-Satur-
day, 12.00–18.00
Açılış / Opening: 09.09.2017, 18.00–20.00

Küratör / Curated with İbrahim Cansızoğlu
Sanatçılar / Artists: Adrian Paci, Ani Çelik
Areyan, Antonio Cosentino, Gülşah Mursa-
loğlu, The Soundscape of İstanbul Project

Mekân / Venue: Bereketzade Mah.
Şair Ziya Paşa Cd. No: 13, Galata,
Beyoğlu, İstanbul

protocinema.org

Pİ ARTWORKS

Kişisel sergi: Çizgiler Camiası /
Solo exhibition: A Community of Lines

10.09.2017 – 28.10.2017

Pazartesi-Cumartesi /
Monday-Saturday, 10.00–19.00
Açılış / Opening: 10.09.2017, 11.00–16.00

Mumhane Cd. No: 52, Kat 3, Karaköy,
Beyoğlu, İstanbul

piartworks.com

ARTER - SANAT İÇİN ALAN / SPACE FOR ART

Kişisel sergi: Kaf Dağı'nın Ardında /
Solo exhibition: Behind Mount Qaf

11.09.2017 – 24.12.2017

Salı-Perşembe / Tuesday-Thursday,
11.00–19.00; Cuma-Pazar / Friday-Sunday,
12.00–20.00

Küratör / Curated by Nazlı Gürlek
Sanatçı / Artist: CANAN

İstiklal Cd. No: 211, Beyoğlu, İstanbul

arter.org.tr

ADAS – ARCHITECTURE DESIGN ART SPACE

Kişisel sergi: Önüm Arkam Sağım Solum /
Solo exhibition: Things With Me

11.09.2017 – 21.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
10.00–18.00

Sanatçı / Artist: Şakir Gökçebağ

Çalışkan Sk. No: 33, Seyrantepe, İstanbul

www.adas.ist

MEBUSAN25

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Post-Apocalyptic

11.09.2017 – 01.10.2017

Her gün / Every day, 10.00–20.00
Açılış / Opening: 11.09.2017, 17.00–21.00

Kılıçlı Paşa Mah. Meclis-i Mebusan Cd.
No: 25, Beyoğlu, İstanbul

SCHNEIDERTEMPEL SANAT MERKEZİ / SCHNEIDERTEMPEL ART CENTER

Karma sergi: Fabrikasyon /
Group exhibition: Fabric/ate

11.09.2017 – 07.10.2017

Çarşamba-Pazar, 11.00–18.00 /
Wednesday-Sunday, 11.00–18.00

Küratör / Curated by Tuçe Erel
Sanatçılar / Artists: Gili Avissar,
Stephanie Müller, Lisa Simpson

Bankalar Cd. Felek Sk. No: 1,
Karaköy, İstanbul

schneidertempel.org

MERKUR

Koleksiyon sergisi / Collection exhibition:
World Soup

11.09.2017 – 16.10.2017

Monday-Saturday, 10.00–19.00
Açılış / Opening: 11.09.2017, 18.00–20.00
LCV / RSVP: +90 (212) 231 69 87

Mim Kemal Öke Cd. Erenler Apt. No: 12,
Nişantaşı, İstanbul

galerimerkur.com

BRITISH COUNCIL

Kültür Sanat Yazarlığı Atölyesi / Arts and
Culture Writing Workshop

12.09.2017

Düzenleyen / Organised by British Council
& Mixer

Katılımcılar & Participants: Ben Eastham,
Merve Akar Akgün, Gökcan Demirkazık
Mekân / Venue: Mixer, Sıraselviler Cd. No:
35, 2. Bodrum Kat, Beyoğlu, İstanbul

britishcouncil.org.tr/programmes

BALLON ROUGE

Kişisel sergi / Solo exhibition: Merve İşeri

12.09.2017 – 28.09.2017

Pazartesi-Cumartesi /
Monday-Saturday, 11.00–19.00
LCV / RSVP: nicoledeeorourke@gmail.com

Küratör / Curated by Nicole O'Rourke
Sanatçı / Artist: Merve İseri

Boğazkesen Cd. No: 78, Cihangir,
Beyoğlu, İstanbul

ballonrougecollective.com

SEVİL DOLMACI ART CONSULTANCY

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Loris Cecchini – Seed Syllables

12.09.2017 – 02.11.2017

Pazartesi-Cumartesi / Monday-Saturday,
10.30–19.00
Rezervasyon / Appointment:
Gözde Kırsekiz, Nazlı Güven,
info@sevildolmaci.com
+90 (212) 258 95 85, +90 (536) 260 10 88

Sanatçı / Artist: Loris Cecchini

Maçka Cd. Narmanlı Apt. No: 24/32,
Teşvikiye, İstanbul

sevildolmaci.com

500. YIL VAKFI TÜRK MUSEVİLERİ MÜZESİ / THE QUINCETENNIAL FOUNDATION MUSEUM OF TURKISH JEWS

Pazartesi-Perşembe / Monday-Thursday,
10.00–17.00;
Cuma / Friday, 10.00–13.00;
Pazar / Sunday, 10.00–14.00;
Kapalı / Closed: Cumartesi / Saturday,
21-22.09.2017, 29.09.2017, 05.10.2017

Sürekli film gösterimi:
Galata'da Gece Gezintisi /
Consecutive movie screening:
Strolling Through Galata by Night

12.09.2017 – 12.11.2017

Yönetmen / Directed by Nuri Kaya

Karma fotoğraf sergisi: Komşu Kapısı Can
Kapısı / Group photo exhibition: One
Heart One Soul – A Neighbour

12.09.2017 – 28.09.2017

Küratör / Curated by Rubi Asa

Sanatçılar / Artists: Bilal Akar, Berge Arabian, Mıgırdıç Arzıvyan, Rubi Asa, Vladi Benbanaste, Onur Caymaz, Kemal Eskenazi, Henri Kandiotti, Alberto Modiano, Jil Pardo, Emine Ülkerim vd. / et al.

Günübirlik tur: Semavi Dinlerin İzinde Galata / Daily tour: Galata on the Footsteps of Jews, Christians and Muslims

15.10.2017 – 29.10.2017

Buluşma saati / Meeting time: 10.00
Rehber / Guided by Mois Gabay

Öğle yemeği: Müzede Sefarad Öğle Yemeği / Lunch: Sephardic Lunch at the Museum

15.10.2017 – 29.10.2017

12.00-14.00
LCV / RSVP: info@muze500.com,
+90 (212) 292 63 33

Düzenleyen / Organised by Röne Gülerşen
Etkinlik ücretlidir. Güvenlik nedeniyle kimlik kartı ile gelinmesi gereklidir. / Entrance fee applies. ID papers need to be presented at the entrance for security control.

Bereketzade Mah. Büyük Hendek Cd. No: 39, Beyoğlu, İstanbul

PİRAMİD SANAT

Kişisel sergi:
Oyun Bitti – Bir Gezi Tanıklığı /
Solo exhibition:
Game Over – Witnessing Gezi

12.09.2017 – 29.10.2017

Her gün / Every day, 11.00-23.00
Açılış / Opening: 12.09.2017, 18.00-22.00

Küratör / Curated by Sinan Eren Erk
Sanatçı / Artist: Tülin Onat

Feridiye Cd. No: 25, Taksim, İstanbul

pyramidsanat.com

İSTANBUL FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ / FRENCH INSTITUTE OF ISTANBUL

Karma sergi: Aylaklar / Group exhibition: Flâneuses

13.09.2017 – 03.11.2017

Küratör / Curated by Bige Örer
Sanatçılar / Artists: Aslı Çavuşoğlu, İnci Furni, Yasemin Özcan, İz Öztat & Zişan, Güneş Terkol

İstiklal Cad. No: 4, Taksim, İstanbul

iksv.org
ifturquie.org

DİĞİ.LOGUE

Karma sergi / Group exhibition:
Futuretellers

13.09.2017 – 30.10.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 10.30-20.30
Açılış / Opening: 13.09.2017, 17.00-19.00

Düzenleyen / Organised by
Diği.logue & Lalin Akalan
Sanatçılar / Artists: Pınar Yoldaş, Candaş Şişman, Eren Başbuğ, Alp Güneysel, Özge Ejder, Elif Ayiter (Alpha Auer), Onur Sönmez, Elif Demirci (Data Fobik), Alper Derinboğaz, Ali Demirel & Joanie LeMercier, Selçuk Artut

Mekân / Venue: Zorlu Performans Sanatları Merkezi / Zorlu Center, Diği.logue Space, Levazım Mah. Kuru Sk. No: 2, PSM / 70, Zincirlikuyu, Beşiktaş, İstanbul

digilogue.com

*

Kişisel sergi / Solo exhibition: Memorabilia

13.09.2017 – 12.11.2017

Salı-Pazar, 10.00-18.00

Sanatçı / Artist: Selma Gürbüz

Sanatçı ile konuşma / Exhibition talk with the artist: 20.09.2017, 14.00-16.00
Rezervasyon / Appointment: Melike Canatan, +90 (535) 234 73 34, +90 (212) 293 32 22

Boğazkesen Cd. No: 76/A, Tophane, Beyoğlu, İstanbul

selmagurbuz.com

*

SALT

Araştırma sergisi:
İşveren Sergisi /
Research exhibition:
Commissioners Exhibition

13.09.2017 – 26.11.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday, 12.00-20.00; Pazar / Sunday, 12.00-18.00

Düzenleyen / Organised by SALT Araştırma ve Programlar / SALT Research and Programs

SALT Galata
Bankalar Cd. No: 11, Karaköy, İstanbul

saltonline.org

MASUMİYET MÜZESİ

Kitap tanıtımı: Cep Müzesi Masumiyet Müzesi'nde /
Book launch: Pocket Museum at The Museum of Innocence

13.09.2017

18.00-20.00

Sanatçı / Artist: Dayanita Singh

Çukurcuma Cd. Dalgıç Çıkmaşı No: 2, Beyoğlu, İstanbul

METRO İSTANBUL

Açık alan karma sergi: Bağlantı
Open space group exhibition: Connection

13.09.2017 – 30.09.2017

Her gün / Every day, 06.00-00.00
Açılış kokteyli / Opening cocktail: 06.09.2017, 11.00-12.30

Küratör / Curated by Denizhan Özer
Sanatçılar / Artists: Mehmet Kavukçu, Gül İlgaç, Varol Topaç, Yıldız Doyran, Beyza Boynudelik, Demet Taşpınar

Şişhane ve İTÜ Ayazağa metro istasyonları
M2 Yenikapı-Haciosman metro hattı

www.metro.istanbul

ZİLBERTMAN GALLERY

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Homo Fragilis

13.09.2017 – 04.11.2017

Salı-Cuma / Tuesday-Friday, 10.00-19.30;
Cumartesi / Saturday, 12.00-19.00
Açılış / Opening: 12.09.2017, 18.00-20.00

Sanatçı / Artist: Erinç Seymen

Karma sergi / Group exhibition:
Ohne Titel

13.09.2017 – 04.11.2017

Salı-Cuma / Tuesday-Friday, 10.00–19.30;
Cumartesi / Saturday, 12.00–19.00
Açılış / Opening: 12.09.2017, 18.00–20.00

Sanatçılar / Artists: Halil Altındere, Ayşe
Erkmen, Gülsün Karamustafa, Sarkis,
Bülent Şangar, Nasan Tur

İstiklal Cd. No: 163/5, Mısır Apt. Kat 2 /2nd
floor, Beyoğlu, İstanbul

zilbermangallery.art

DİYALOG

Göçe, sürgüne ve kültürel kimliğe adanan
yuvarlak masa toplantıları, gösterimler,
paneller, sergiler ve partiler /
Festival with round tables, screenings,
panels, exhibitions and parties dedicated
to migration, exile and cultural identity:
Mahalla

13.09.2017 – 27.09.2017
Açılış / Opening: SALT Galata,
19.09.2017, 19.00

Düzenleyen / Organised by Thomas Büsch,
Sabine Küper-Büsch Katılımcılar / Partici-
pants: Iris Andraschek, Hubert Lobnig, Bet-
tina Hutschek, Pınar Öğrenci, Ulf Aminde,
Omar Berakdar, Glen Calleja, Nawar Bulbul,
Sara Alberani, Elena Abbiatici, Fide Dayo,
Kamen Stoyanov, Katharina Svoboda,
Sherine Anis, Maren Richter, Lanna Idriss,
Angelika Stepken, Ahmed Bugri, Marita
Muukkonen, Ivor Stodolsky, Moira Berna-
donis, Asena Günel vd. / et al.
In collaboration with Goethe-Institut,

Italian Cultural Center, Austrian Cultural
Forum, Friedrich-Ebert-Foundation, French
Cultural Institute, Villa Romana, Bahçeşehir
University et al. / vd. işbirliğiyle

Mekânlar / Venues: SALT,
İstanbul Contemporary, arthere, Havuz
Bina, Italian Cultural Center, Austrian
Cultural Forum, French Cultural Institute,
Bahçeşehir University, Goethe-Institut

inenart.eu

NINE DRAGON HEADS

Karma sergi, performans, konferans /
Group exhibition, performance, conference:
Taste of Tea

14.09.2017 – 05.10.2017
Açılış / Opening: 12.09.2017, 18.00–21.00
LCV / RSVP: Denizhan Özer, +90 (533) 572
20 88

Küratör / Curated by
Denizhan Özer & Magda Guruli
Sanatçılar / Artists: Alois Schild, Ali Bram-
well, Antti Tenetz, Asli Özok, Bedri Baykam,
Christophe Doucet, Daniela Di Maddalena,
Denizhan Özer, Enrique Muñoz Garcia,
Gabriel Adams, Gordana Andjelic Galic,
Harold De Bree, Iliko Zautashvili, Jessy
Rahman, Kazunori Kitazawa, Kelli Sharp,
Kim Jaenam, Lee Leenam, Paul Buchanan,
Pang Hyosung, Sim Jaebun, Suh Yoonhee,
Susanne Muller, Yoo Joung-Hye

İşbirliğiyle / In collaboration with Impulse
(Kam Yeon Hee, Park Yongsu, Park Jaeseug,
Cha Yeongwon), Shin Yong Gu, Light House
(Moon Sangwook, Jang Wongyu, Yoon
Hyun Seob), Lim Eunsu & Jusuf Hadzi-
fezovic, Seren Ceren Asyalı

Haydarpaşa Tren İstasyonu /
Haydarpaşa Train Station

Haydarpaşa Gar Sk. Kadıköy, İstanbul

gdh-istanbul.com

MARSİSTANBUL

Karma sergi / Group exhibition: Collateral

14.09.2017 – 14.10.2017

Salı-Cumartesi, 11.00–19.00;
Tuesday-Saturday, 13.00–19.00
Açılış / Opening: 14.10.2017,
18.00–20.00
Rezervasyon / Appointment:
pinarogrenci@yahoo.com

Küratörler / Curated by
Marita Muukkonen, Ivor Stodolsky
Sanatçılar / Artists: Issa Touma, Pınar
Öğrenci, Erkan Özgen

Bostanbaşı Cd. No: 10, Taksim, İstanbul

mars-istanbul.com

*

Karma sergi: Kökten uca /
Group exhibition: From the Root to the Top

14.09.2017 – 14.10.2017

Her gün / Every day, 10.00–17.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.00–20.00

Sanatçılar / Artists: Ezgi Kılıç, Yasemin Nur,
Mert Öztekin, Güneş Terkol, Sevil Tunaboy-
lu, Arzu Yayıntaş

Mekân / Venue: Mimar Sinan Üniversitesi
Fındıklı Kampüsü, Meclis-i Mebusan Cd.
No: 24, Fındıklı, Beşiktaş, İstanbul

*

CELEBRATION

Enstalasyon, performans /
Installation, performance: Stardust

14.09.2017 – 24.09.2017

Her gün / Every day: 10.00–19.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.00–20.00

Düzenleyen / Organised by Celebration
Sanatçı / Artist: Gül Kozacıoğlu

St. Helena Şapeli, Meşrutiyet Cd. No: 44,
Tepebaşı, Taksim, İstanbul

stardust2017.com

ŞANAT VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMA KONSEYİ, BİRLEŞİK KRALLIK

Karma sergi ve atölyeler:
Komşuda Pişer, Bize de Düşer –
Bir Kolektiflik Sergisi /
Group exhibition and workshops:
Maybe We'll Benefit from Our Neighbour's
Good Fortune – An exhibition on collec-
tivity

14.09.2017 – 14.10.2017

Çarşamba-Pazar, 12.00–19.00;
salı günleri randevu ile /
Wednesday-Sunday, 12.00–19.00;
Tuesday by appointment
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.00–21.00
Rezervasyon / Appointment:
directors@halkaartproject.net, +90 (216)
550 29 90, +90 (535) 781 25 91

Düzenleyen / Organised by Işıl Eğrikavuk
Sanatçılar ve katılımcılar /
Artists and participants: Dadans, HAH,
Pelesiyer, artkişler, birbuçuk, İstanbul
Permakültür Kolektifi

Mekân / Venue: Halka Sanat, Caferağa Mah. Bademaltı Sk. No: 24/1, Moda, Kadıköy, İstanbul

DİRİMART

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Franz Ackermann

14.09.2017 – 15.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday, 10.00–19.00; Pazar / Sunday, 12.00–19.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.00–21.00
Rezervasyon / Appointment:
+90 (212) 232 66 66

Sanatçı / Artist: Franz Ackermann

Mekân / Venue: Dirimart Dolapdere, Irmak Cd. No: 1-9, Dolapdere, İstanbul

Karma sergi / Group exhibition

14.09.2017 – 30.10.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday, 10.00–19.00; Pazar / Sunday, 12.00–19.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.00–21.00

Mekân / Venue: Dirimart Nişantaşı, Abdi İpekçi Cd. Arman Palas Apt. No: 7/4, Nişantaşı, İstanbul

dirimart.com

*

Heykel sergisi / Sculpture exhibition:
Tardu Kuman

14.09.2017 – 19.11.2017

Bienal boyunca her gün, bienal sonrasında her Perşembe ve Pazar, 10.00–19.00 /
Every day throughout the duration of the

Biennial, every Thursday and Sunday after the Biennial, 10.00–19.00
Düzenleyen / Organised by Nevzat Sayın & Reha Erdem
Sanatçı / Artist: Tardu Kuman

Mekân / Venue: Eski Anadolu Dış Deposu, Piri Paşa Mah. Karagözü Sk. No: 1, Hasköy, Beyoğlu, İstanbul

Rezervasyon / Appointment: Melis Balkan,
+90 (533) 203 14 77

*

Solo sergi / Solo exhibition: Halil Altındere

14.09.2017 – 21.10.2017

Düzenleyen / Organised by Das Art Project
Sanatçı / Artist: Halil Altındere

Mekân / Venue: Sadık Paşa Köşkü / Sadık Pasha Mansion, Cihangir Cd. No: 2, Beyoğlu, İstanbul

*

DEPO

Kişisel sergi:
Avrupa'nın Hasta Adamı – Mimar /
Solo exhibition:
The Sick Man of Europe – The Architect

15.09.2017 – 29.10.2017

Salı-Pazar, 11.00–19.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.30–20.30

Küratör / Curated by Yael Messer
Sanatçı / Artist: Dor Guez

Karma sergi: Meleklerin Payı /
Group exhibition: Angels' Share

15.09.2017 – 22.10.2017

Salı-Pazar, 11.00–19.00
Açılış / Opening: 14.09.2017, 18.30–20.30

Küratör / Curated by Deniz Artun
Sanatçılar / Artists: Erol Akyavaş, Züleyha Altıntaş, Fatih Aydoğdu, Gökhan Baltacı, Mehtap Baydu, Candeğer Furtun, Eda Gecikmez, Aslı Işıksal, İbrahim Karakütük, Mehmet Koyunoğlu, Nermin Kura, Mübin Orhon, Mert Öztekin, Necla Rüzgar, Anıl Saldıran, İlhan Sayın, Elvan Serin, Seval Şener, Ali Şentürk

Tütün Deposu, Lüleci Hendek Cd. No: 12, Tophane, İstanbul

depoistanbul.net

MACAR KÜLTÜR MERKEZİ MACAR SANAT AKADEMİSİ / HUNGARIAN CULTURAL CENTER HUNGARIAN ACADEMY OF ARTS

Karma sergi: Kişisel Alan /
Group exhibition: Personal Space

15.09.2017 – 12.11.2017

Pazartesi-Cumartesi / Monday-Saturday, 10.00–18.00
Açılış / Opening: 14/09/2017, 19.00–21.00
Rezervasyon / Appointment:
mission.ist@mfa.gov.hu

Küratör / Curated by Gábor Lajta
Sanatçılar / Artists: Aknay János, Barabás Márton, Bukta Imre, Csáji Attila, Elekes Károly, Farkas Ádám, Filep Sándor, Jován György, Kárpáti Tamás, Kovács Péter, Kő Pál, Kuti Dénes, Lajta Gábor, M. Novák András, Móser Zoltán, Regős István, Stefanovits Péter, Szabados Árpád, Szöcs Miklós Tui, Szurcsik József, Ujvárossy László, Vargha Mihály Veress Sándor, Véssey Gábor, Vinczeffy László

Kağıthane Polat Ofis, İmrahor Cd. No: 23, B Blok, Kağıthane, İstanbul

www.isztambul.balassiintezet.hu/tr/

IED ISTITUTO EUROPEO DI DESIGN

Konuşma / Talk: NOT AN ARTIST –
Discovering the Professions of
Contemporary Art

15.09.2017, 18.00

Moderatör / Moderator: Igor Zanti
Katılımcılar / Participants: Deniz Ova,
Tamara Chalabi, Harun Elibolca

Mekân / Venue: Istituto Italiano di
Cultura İstanbul, Meşrutiyet Cd. No: 75,
Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul

ied.edu/art

STUDIO-X ISTANBUL

Performans / Performance:
I Spy with My Machine Eye

15.09.2017, 19.00–20.00

Düzenleyen / Organised by Columbia
GSAPP
Sanatçı / Artist: Liam Young

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Liam Young – New Romance

16.09.2017 – 03.11.2017

Salı-Cuma / Tuesday-Friday,
10.30–13.00 & 14.00–18.00;
Cumartesi / Saturday, 14.00–18.00
Açılış / Opening: 15.09.2017, 19.00–21.00

Düzenleyen / Organised by Columbia
GSAPP
Sanatçı / Artist: Liam Young

Atölye ve performans:
“Nasıl bir şey bu performans sanatı?” /
Workshop and performance:
“So what is that performance art?”

25-27.10.2017, 14.00-17.00;
03.11.2017, 18.00-21.00

Düzenleyen / Organised by Ayça Ceylan

Meclis-i Mebusan Cd. No: 35/A, Salıpazarı,
Beyoğlu, İstanbul

studio-xistanbul.org

GALERİ NEV İSTANBUL

Kişisel sergi / Solo exhibition

16.09.2017 – 31.10.2017

Salı-Cumartesi, 11.00-18.30

Düzenleyen / Organised by Galeri Nev
İstanbul

Sanatçı / Artist: İnci Eviner

Mumhane Cd. No: 52, Kat 2 / 2nd floor,
Karaköy, İstanbul

galerinevistanbul.com

10 KARAKÖY, A MORGANS ORIGINAL HOTEL

Entalasyon / Installation: 10 Karaköy On

16.09.2017 – 16.10.2017

Küratör / Curated by Şanel Şan

Kemeraltı Cd. No: 10, Karaköy, İstanbul

SANATATAK

Sosyal Etkinlik / Social Event:
Komşuda Pişer

Bienal süresince her Perşembe / Every
Thursday throughout the duration of the
Biennial, 17.00-21.00

Düzenleyen / Organised by Sanatatak
Sanatçılar / Artists: Ayşegül Sönmez,
Hüseyin Ali, Murat Ergül, Deniz Erben,
Vivet Kanetti, Çınar Eslek, Üstüngel İnanç,
Murat Tosyalı

Sanatatak Eğitim Ofisi
Ali Ferruh Sk. No: 8/A, Hasanpaşa,
Kadıköy, İstanbul

sanatatak.com

PASAJ

Karma sergi & proje sunumu: Tarlabası'ndan
kartpostallar / Group exhibition & project
presentation: Postcards from Tarlabası

16.09.2017 – 17.09.2017

Cumartesi / Saturday, 18.00-22.00

Pazar / Sunday, 12.00-19.00

Açılış / Opening: 16.09.2017, 18.00-22.00
LCV / RSVP: +90 (533) 314 64 64

Küratörler / Curated by Giorgio Caione,
Christian Oxenius
Sanatçılar / Artists: Cihan Demiral, Ales-
sandro Imbriaco, Aline Mauch, Peri Sharpe,
Erdem Varol

Sanatçı ile alternatif şehir turu:
Bayrampaşa'da Keşif /
Alternative city tour guided by the artist:
Urbex in Bayrampaşa

30.09.2017

Sanatçı / Artist: Onur Ceritoğlu

Mekân / Venue: Hotel Encore İstanbul
Bayrampaşa, Yenidoğan Mah. Sht. Naci Çakar
Sk. No: 11, Bayrampaşa, İstanbul

Ömer Hayyam Cd. Kahya Bey Sk. No:
15, Kat 3 / 3rd floor, Tarlabası, Beyoğlu,
İstanbul

pasaj.org

GÖÇEBE BAĞIMSIZ SANATÇI İNİSİYATİFİ & İTÜ GÜZEL SANATLAR BÖLÜMÜ

Kolektif sergi projesi: Taşı-n-ma /
Collective exhibition project:
Mov-ing

18.09.2017 – 20.10.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday,
09.00-17.00
Açılış / Opening: 18.09.2017, 17.00-19.00

Düzenleyen / Organised by
Göçebe Bağımsız Sanatçı İnisiyatifi
Sanatçılar / Artists: Aynur Karakaş, Başak
Avcı, Çetin Pireci, Deniz Pireci, Dinçer
Güngörür, Ferhan Gözgülü Çelik, Fethi
Çelik, Füzruzan Şimşek, Gazi Sansoy, Hülya
Küpçüoğlu, Hüseyin
Rüstemoğlu, Maria Sezer & Nil İlkbaşaran,
Nazan Azeri, Nermin Ülker, Oğuz Haşlakoğ-
lu, Pınar Genç, Rubi Asa & Oya Araç,
Serra Mübeccel Gültürk, Tan Taşpolatoğlu

Mekân / Venue: İstanbul Teknik Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi giriş katı / İstanbul
Technical University Faculty of Architecture
entrance floor, Harbiye Mahallesi,
Taşkışla Caddesi, Şişli, İstanbul

gocebe.blogspot.com.tr

*

Kişisel fotoğraf sergisi /
Solo photographic exhibition: Ahmet Ertuğ

18.09.2017 – 29.09.2017

Pazartesi-Cuma, 14.00-17.00 /
Monday-Friday, 14.00-17.00
Randevu / Appointment:
ahmetertug@gmail.com

Mekân / Venue: Ahmet Ertuğ stüdyo ve
galeri / Ahmet Ertuğ studio and gallery, Ku-
loğlu Mah. Turnacıbaşı Sk. No: 37, Beyoğlu,
İstanbul

ahmetertug.com
vanishingpointbyahmetertug.com

*

UNIQ GALLERY & TURKMALL SANAT & IKGV

Davetli açık stüdyo: Birlikte – II /
Open studio: Together – II

18.09.2017 – 01.10.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 12.00-19.00

Düzenleyen / Organised by Uniq Gallery
Küratör / Curated by Kerim Kürkcü
Sanatçılar / Artists: Ağustos ayı boyunca
Uniq Gallery'de gerçekleştirilecek portfolyo
gösterimleri sonrasında seçilecek 5 Suriyeli
ve 5 Türk Sanatçı / 5 Turkish and 5 Syrian
artists to be selected after the portfolio
meetings at Uniq Gallery on August.

Mekân / Venue: Uniq İstanbul, Huzur Mah.
Maslak Ayazağa Cd. No: 4, Maslak,
Sarıyer, İstanbul

Karma sergi: Birlikte – II / Group exhibition:
Together – II

20.10.2017 – 29.12.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday,
09.30–18.00
Açılış / Opening: 20.10.2017, 18.00–20.00

Düzenleyen / Organised by Uniç Gallery
Küratör / Curated by Kerim Kürkçü
Sanatçılar / Artists: Ağustos ayı boyunca
Uniç Gallery'de gerçekleştirilecek portfolyo
gösterimleri sonrasında seçilecek 5 Suriyeli
ve 5 Türk Sanatçı / 5 Turkish and 5 Syrian
artists to be selected after the portfolio
meetings at Uniç Gallery on August.

Mekân / Venue: Turkmall Sanat, Turkmall
Ağaçlı Ofis, Huzur Mah. Maslak Ayazağa
Cd. No: 4, Maslak, Sarıyer, İstanbul

turkmall.com
uniçgallery.ist

*

Studio sergisi: Skylight – Ani Çelik
Arevyan'ın stüdyosuna Aksel ve Morova
bakışı / Studio exhibition: Skylight –
Aksel and Morova looks at Ani Çelik
Arevyan's studio

19.09.2017 – 30.09.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 10.00–18.00
Açılış / Opening: 19.09.2017, 18.00–20.00

Düzenleyen / Organised by Erdağ Aksel,
Murat Morova
Sanatçı / Artist: Ani Çelik Arevyan

Mekân / Venue: Ani Çelik Arevyan Stüdyosu
/ Ani Çelik Arevyan Studio
Güzellahçe Sk. No: 1, Arev Apt. Kat 2 / 2nd
floor, Nişantaşı, İstanbul

anicelikarevyan.com

*

SELF SERVICE ART

Atölye: Kentin Gri Alanlarında Sürüklenmek /
Workshop: Drifting Through the Grey Yards
of the City

19-21-28.10.2017, 14.00–18.00
Açılış / Opening: 19.10.2017, 14.00

Küratörler / Curated by Ayça Ceylan,
Pınar Derin Genççer
Sanatçı / Artist: Sinan Logie

Atölye: Düşüncelerin Gerçekleşmesine
Aracılık Eden Mekan Kavramının Bellekteki
Davranışsal ve Algısal Yansımaları /
Workshop: The Behavioral and Perceptual
Reflections of the Space Notion to the
Memory by Mediating the Realization
of the Thoughts

30.09.2017

Her gün / Every day, 15.00–19.00
Açılış / Opening: 30.09.2017, 15.00

Küratörler / Curated by Ayça Ceylan,
Pınar Derin Genççer
Sanatçı / Artist: Orkunt Turgay

Mekân / Venue: Studio-X İstanbul,
Meclis-i Mebusan Cd. No: 35/A, Salıpazarı,
Beyoğlu, İstanbul

selfserviceart.com

A CORNER IN THE WORLD & BOMONTIADA ALT

Performanslar, konserler,
sanatçı konuşmaları, söyleşiler, sergi:
Sezon Açılış Haftası / Performances,
concerts, artist talks, lectures, exhibition:

Season Opening Week

19.09.2017 – 24.09.2017

Her gün / Every day, 10.00–24.00
Açılış / Opening: 19.09.2017, 19.00

Düzenleyen / Organised by
A Corner in the World

Mekân / Venue: bomontiada Alt, Tarihi
Bomonti Bira Fabrikası, Birahane Sk. No: 1,
Şişli, İstanbul

bomontiada.com

SPACE DEBRIS & EXHIBİST MAGAZINE

Karma sergi / Group exhibition: trans-ID

19.09.2017 – 15.10.2017

Salı, Cuma, Cumartesi / Tuesday, Friday,
Saturday, 11.00–18.00
Açılış / Opening: 19.09.2017, 19.00
Rezervasyon / Appointment:
info@exhibist.com

Küratörler / Curated by
Seyhan Musaoğlu & Anna Zizlsperger
Sanatçılar / Artists: Autumn Ahn, Nancy
Atakan, Luna Ece Bal, Bashir Borlakov,
Sinan Bökesoy, Melis Bursin, Şakir Gökçe-
bağ, Allen Grubescic, Selin Kocagöncü,
Servet Koçyiğit, Suat Ögüt, Julie Upmeyer

Mekân / Venue: Surp Yerrotutyun Lutheran
Church, Asmalı Mescit Mah. İstiklal Cd. No:
142, Beyoğlu, İstanbul

exhibist.com
spacedebisart.org

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ / MİMAR SİNAN UNIVERSITY FACULTY OF FINE ARTS

Kişisel sergi: Hatırla –
Balkan Naci İslimiyeli Restrospektifi /
Solo exhibition: Remembered –
Balkan Naci İslimiyeli Retrospective

20.09.2017 – 28.10.2017

Salı-Pazar / Tuesday-Sunday, 10.00–17.00
Açılış / Opening: 20.09.2017, 18.00–21.00

Küratör / Curated by Erkan Doğanay
Sanatçı / Artist: Balkan Naci İslimiyeli

MSGSÜ Tophane-i Amire Kültür Sanat
Merkezi

msgsu.edu.tr

ENDLESS ART TAKSİM

Karma sergi ve performans /
Group exhibition and performance:
KİMLİK : BARINILAN YER

20.09.2017 – 18.11.2017

Her gün / Every day, 10.00–20.00
Açılış / Opening: 20.09.2017, 19.00–22.00

Küratör / Curated by Kamu İstanbul
Sanatçılar / Artists: Ahu Akkan, Ali Alışır,
Ali Kotan, Aslı Torcu, Balkan Naci İslimiyeli,
Bedri Baykam, Bubi, Deniz Sağdıç, Ergin
İnan, Kadriye İnal, Horasan, Hanefi Yeter,
Barış Cihanoglu, Şahin Domin, Şina-
si Göktürkler, Gülşah Bayraktar, İsmet
Doğan, Arzu Başaran, Genco Gülan, İhsan
Oturmak, Bahri Genç, Koray Arış, Mahmut
Aydın, Yusuf Taktak, Pınar Derin Gencer
(Performans / Performance)

İnönü Mah. Elmadağ Cd. No: 28-30,
Şişli, İstanbul

endlessarttaksim.com

YANKÖŞE GÜNCEL SANAT PROJESİ

Kamusal alan yerleştirmesi /
Public space installation: YANKÖŞE

20.09.2017 – 20.03.2018

Her gün 24 saat açık /
Open 24 hours every day

Sanatçı / Artist: Nilüfer Şaşmaz

Mekân / Venue: Meclis-i Mebusan Cd.
No: 85, Fındıklı, Kabataş, İstanbul

yankose.org

ANAMED Koç Üniversitesi Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi & Performistanbul

Performans: Bir / Performance: One

23.09.2017, 17.00–20.00

Düzenleyen / Co-produced by:
ANAMED & Performistanbul
Küratör / Curated by Simge Burhanoglu
Sanatçı / Artist: Nazlı Gürlek

Mekân / Venue: ANAMED Koç Üniversitesi
Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi
Teras Katı / Terrace, İstiklal Cd. No: 181,
Merkez Han, Beyoğlu, İstanbul

anamed.ku.edu.tr
performistanbul.org

DAİRE SANAT

Karma sergi: Bir Batık Ada ve Yüzeyde
Kalma Taktikleri /
Group exhibition:
Floating Tactics After a Sunken Island

7.10.2017 – 11.11.2017

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
10.00–18.00
Açılış / Opening: 7.10.2017, 16.00

Örgütleyen / Scheme developer: Sibel
Horada
Sanatçılar / Artists:
Lütfen web sitesini ziyaret ediniz. /
Please visit the website.

Cihangir, Akarsu Cd. Şimşirci Sk. Santral
Apt. No: 11/1, Beyoğlu, İstanbul

dairesanat.com

*

Yürüyüş: Koku ve Dolaysız Duyular! Bir
Komşuluk Rotası / Walk: Smell and Direct
Senses! A Neighbourly Route

07.10.2017 – 21.10.2017

Her Cumartesi / Every Saturday
Rezervasyon / Appointment:
cansusekular@gmail.com,
kerimkurku@gmail.com

Düzenleyen / Organised by
Cansu Şekular, Kerim Kürkçü

Mekân / Venue: Tarihi Yarımada
(Buluşma yeri daha sonra bildirilecektir.) /
Historical Peninsula
(Meeting point to be announced.)

*

Kişisel sergi / Solo exhibition:
Rus Gibi Bir Halı / Carpet like a Russian

26.10.2017 – 12.11.2017

Pazartesi-Cumartesi / Monday-Saturday,
08.00–19.00
Açılış / Opening: 26.10.2017, 17.00–20.00

Küratör / Curated by Anastasiia Piletskaia,
Özgenur Geris
Sanatçı / Artist: Andrey Budko

Mekân / Venue: Bab-ı Ali Çarşısı, Alemdar
Mah. Basmuhasip Sk. No: 7, Cağaloğlu,
Fatih, İstanbul

t.me/kovernastene

*

HAM:M

Sergi ve film gösterimi / Exhibition and film
screening: Ham:M Zemin

26.10.2017 – 12.11.2017

Her gün / Every day: 10.00–19.00
Açılış / Opening: 26.10.2017, 19.00–21.00

Düzenleyen / Organised by
İstanbul-in-Between
Katılımcılar / Participants:
Ham:M Tasarım, Zanaat ve Üretim Ekibi

Ham:M Bomonti
Paşa Mah. Hasret Cd. No: 53, Şişli, İstanbul

hamm.com.tr

BİLGE ALKOR SANAT KOLEKSİYONU

Kişisel sergi ve performans /
Solo exhibition and performance: Animalia

Tarihler daha sonra açıklanacaktır. /
Dates to be announced.

Salı-Cumartesi / Tuesday-Saturday,
11.00–19.00

Düzenleyen / Organised by
Bilge Alkor Sanat Koleksiyonu
Sanatçılar / Artists: Bilge Alkor, Aslı Bostancı

Maçka Cd. No: 24/24, Narmanlı Apt. Kat 2 /
2nd floor, Teşvikiye, İstanbul

5533

Kayıt stüdyosu / Recording studio: MÇPS
(Manifaturacılar Çarşısı Plakçılık Sunar)

Tarihler daha sonra açıklanacaktır. /
Dates to be announced.
Stüdyo rezervasyonları / Studio bookings:
mcps5533@gmail.com

Düzenleyen / Organised by Amira Arzık
Sanatçılar / Artists:
Can Altay ve Saz Arkadaşları

İMÇ 5. Blok No: 5533, Unkapanı, İstanbul

Şehir Dışı Komşu Etkinlikler / Neighbouring Events Out of Town

15. İstanbul Bienali ile eş zamanlı gerçekleşen İstanbul dışı etkinliklerin listesidir. Etkinlikler, açılış tarihine göre sıralanmıştır.

This is a list of events taking place simultaneously with the 15th Istanbul Biennial outside of Istanbul. Events are listed by order of opening dates.

MÜZE EVLYIĞİL

Karma sergi: Ev / Group exhibition: Home

09.09.2017 – 04.02.2018

Perşembe-Pazar / Thursday-Sunday,
11.00–17.00

Açılış / Opening: 09.09.2017, 18.00–21.00

Küratör / Curated by Derya Yücel
Sanatçılar / Artists: Can Akgümüş, Erdağ Aksel, Yüksel Arslan, Hera Büyüktaşçıyan, Onur Ceritoğlu, İpek Duben, Erdal Duman, Ahmet Duru, Fırat Engin, Nezaket Ekici, Yunus Emre Erdoğan, Erol Eskici, İnci Furni, Leyla Gediz, Şifa Girinci, Deniz Gül, Hakan Gürsoytrak, Berat Işık, Gözde İlkin, Can İncekara, Ahmet Doğu İpek, Komet, Nuri Kuzucan, Romina Meriç, İrfan Önürmen, Ferhat Özgür, Necla Rüzgar, Çağrı Saray, Erinc Seymen, Yaşam Şaşmaz, Cengiz Tekin, Hale Tenger, Canan Tolon, Eşref Üren, Berkay Yahya, Yuşa Yalçıntaş, Nil Yalter, Cemre Yeşil

Turgut Özal Blv. Şevket Evliyagil Sk. No: 1,
İncek, Ankara

muzeevliyagil.com

İZMİR FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ / FRENCH INSTITUTE OF İZMİR

Kişisel sergi: Yer Düşü / Solo exhibition:
Reverie of Space

12.09.2017 – 22.10.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday, 10.00–
19.00; Cumartesi / Saturday, 10.00–18.00
Küratör / Curated by Caroline David
Sanatçı / Artist: Gözde İlkin

Cumhuriyet Blv. No: 152, Alsancak, İzmir

ifturquie.org/izmir

Kişisel sergi / Solo exhibition: Volkan Aslan

17.09.2017 – 12.11.2017

Pazartesi-Cuma / Monday-Friday, 08.30–
14.30 / 19.00–22.00

Düzenleyenler: İstanbul Bienali,
Midilli Belediyesi, Elgiz Müzesi /
Organised by Istanbul Biennial,
Lesvos Municipality, Elgiz Museum
Sanatçı / Artist: Volkan Aslan

Mekân / Venue: Halim Bey Konağı, Adr-
amitiou 46, Epano Skala, Mytilene, Lesvos
Greece

Volkan Aslan'ın *Evim Evim Güzel Evim* adlı yeni video işi, 15. İstanbul Bienali'yle eş zamanlı olarak Türkiye'nin en yakın komşu adalarından Midilli'de gösteriliyor. İstanbul Bienali, Midilli Belediyesi ve Elgiz Müzesi işbirliğiyle düzenlenen etkinlikte hem Ege Üniversitesi öğrencileri de dahil olmak üzere adadaki genç nüfusa hem de tüm ada sakinlerine ulaşan bu iş, bienal süresince Midilli Belediye Sanat Galerisi olarak kullanılan eski bir Osmanlı yapıtı olan Halim Bey Konağı'nda izlenebiliyor.

Volkan Aslan's video work titled *Home Sweet Home* will be screened simultaneously with the 15th Istanbul Biennial in one of the closest neighbouring islands of Turkey, Lesvos. The work will be shown at the Halim Bey Mansion, a historical Ottoman building currently in use as the Lesvos Municipality Art Gallery. Through this event, organised as a result of a collaboration between the Istanbul Biennial, Lesvos Municipality and the Elgiz Museum, the work does not only reach the young population of the island, including the students of Ege University, but also its whole inhabitants.

Bu sergi Elgiz Müzesi Midilli Dostları desteğiyle gerçekleştirilmektedir. / This

exhibition is realised with the support of the Elgiz Museum Friends of Lesvos: Ayşegül & Doğan Karadeniz, Ortak Nesiller Entegrasyonu, Özlem & Naim Gençoğlu, Müge & Turgay Ağralı, Gülüm & Cüneyt Aksu, Fusun & Lütfü Aygüler, Mine & Cem Bahadır, Sevil & Mazhar Basmacı, Çiğdem & Emin Bitlis, Demet Sabancı Çetindoğan, Derin Dayıgil, Deniz & Nural Denker, Dalia Garih, Handan & Mustafa Öney, Zeynep & Feyyaz Yücel, Selma Aygün, Sevdâ & Can Elgiz

İstanbul Bienali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenleniyor.
Istanbul Biennial is organised by Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV).

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI (İKSV)

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), kâr amacı gütmeyen ve kamu yararına çalışan bir kültür kurumu. 1975 yılından bu yana İstanbul'un kültür sanat yaşamını zenginleştiren çalışmalar yürütüyor. Düzenli olarak İstanbul Müzik, Film, Tiyatro ve Caz festivalleri, İstanbul Bienali, İstanbul Tasarım Bienali, Leyla Gencer Şan Yarışması ve Filmekimi'ni düzenleyen, yıl boyunca özel etkinlikler gerçekleştiren vakıf, Nejat Eczacıbaşı Binası'nda yer alan Salon İKSV'de de farklı disiplinlerdeki etkinliklere ev sahipliği yapıyor. Venedik Bienali'nde dönüşümlü olarak Uluslararası Mimarlık ve Sanat Sergilerindeki Türkiye Pavyonu'nun organizasyonunu üstlenen ve Londra Tasarım Bienali'ndeki Türkiye sergisinin koordinasyonunu yürüten İKSV, kültür politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla araştırmalar yapıyor ve raporlar hazırlıyor. Vakıf ayrıca festivallerinde sunduğu ödüller, verdiği eser siparişleri, yer aldığı yerel ve uluslararası ortak yapımlar ve Fransa'daki Cité International des Arts sanatçı atölyesinde yürüttüğü bir misafir sanatçı programının yanı sıra her yıl sunduğu Aydın Gün Teşvik Ödülü ve Talât Sait Halman Çeviri Ödülü ile güncel kültür sanat üretiminde etkin rol oynuyor.

ISTANBUL FOUNDATION FOR CULTURE AND ARTS (İKSV)

Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV) is a non-profit cultural institution. Since 1975, the Foundation continues its efforts to enrich Istanbul's cultural and artistic life. İKSV regularly organises the Istanbul Festivals of Music, Film, Theatre and Jazz, the Istanbul Biennial, the Istanbul Design Biennial, Leyla Gencer Voice Competition, autumn film week Filmekimi and realises one-off events throughout the year. The Foundation hosts cultural and artistic events from various disciplines at its performance venue Salon, located at the Nejat Eczacıbaşı Building. İKSV also organises the Pavilion of Turkey at the International Art and Architecture Exhibitions of la Biennale di Venezia and coordinates Turkey's contribution to London Design Biennale. Furthermore, İKSV conducts studies and drafts reports with the aim of contributing to cultural policy development. The Foundation also supports artistic and cultural production through presenting awards at its festivals, commissioning works, taking part in international and local co-productions, and coordinating an artist residency programme at Cité International des Arts in France, as well as the annual Aydın Gün Encouragement and Talât Sait Halman Translation Awards.

www.iksv.org

YÖNETİM KURULU
BOARD OF DIRECTORS

Başkan
Chairman
Bülent Eczacıbaşı

Başkan Yardımcıları
Vice Chairmen
Ahmet Kocabıyık
Prof. Dr. Münir Ekonomi

Üyeler
Members
Nuri Çolakoglu
Hayri Çulhacı
Ahmet Misbah Demircan
Oya Eczacıbaşı
Tayfun İndirkaş
Prof. Yekta Kara
Ergun Özen
Ethem Sancak
Dr. Mimar Kadir Topbaş
Oya Ünlü Kızıl

Kurumsal Kimlik Danışmanı
Corporate Identity Advisor
Bülent Erkmen

Hukuk Danışmanı
Legal Advisor
Av. Sadife Karataş Kural

İdari İşler Danışmanı
Administrative Affairs Advisor
Rıfat Öktem

YÜRÜTME KURULU
EXECUTIVE BOARD

Başkan
Chairman
Bülent Eczacıbaşı

Üyeler
Members
Ahmet Kocabıyık
Prof. Dr. Münir Ekonomi

DENETLEME KURULU
AUDITORS

Fatma Okan (*Borusan Holding AŞ*)
Sibel Yazıcı Kesler (*Arçelik AŞ*)

YÖNETİM
MANAGEMENT

Genel Müdür
General Director
Görgün Taner

Mali ve İdari İşler Başkanı
Head of Finance and Administration
Ahmet Balta

İnsan Kaynakları ve İdari İşler Direktörü
Human Resources and Administration Director
Semin Aksoy

Pazarlama Direktörü
Marketing Director
İrem Akev Uluç

Satış ve İş Geliştirme Direktörü
Sales and Business Development Director
Dilan Beyhan

Sponsorluk Programı Direktörü
Sponsorship Programme Director
Yasemin Keretli Çavuşoğlu

Medya İlişkileri Direktörü
Media Relations Director
Ayşe Bulutgil

Kurum Kimliği ve Yayınlar Direktörü
Corporate Identity and Publications Director
Didem Ermiş Sezer

İKSV Stüdyo Direktörü
İKSV Studio Director
Selçuk Metin

İstanbul Müzik Festivali Direktörü
Istanbul Music Festival Director
Dr. Yeşim Güner Oymak

İstanbul Film Festivali Direktörü
Istanbul Film Festival Director
Kerem Ayan

İstanbul Bienali Direktörü
Istanbul Biennial Director
Bige Örer

İstanbul Tiyatro Festivali Direktörü
Istanbul Theatre Festival Director
Dr. Leman Yılmaz

İstanbul Caz Festivali Direktörü
Istanbul Jazz Festival Director
Pelin Opcin

İstanbul Tasarım Bienali Direktörü
Istanbul Design Biennial Director
Deniz Ova

Salon İKSV Eş Direktörleri
Salon İKSV Co-Directors
Egemen Eti
Deniz Kuzuoğlu

Kültür Politikaları Çalışmaları Direktörü
Cultural Policy Studies Director
Özlem Ece

Yönetici Asistanı
Executive Assistant
Nilay Kartal

15. İSTANBUL BİENALİ
15th ISTANBUL BIENNIAL

Direktör
Director
Biçe Örer

Küratörler
Curators
Elmgreen & Dragset

Sergi Koordinatörü
Exhibition Coordinator
Elif Kamışlı

Sergi Koordinatörü
Exhibition Coordinator
Özkan Cangüven

Proje Koordinatörü
Project Coordinator
Gamze Öztürk

Asistan Küratör
Assistant Curator
Sofie Krogh Christensen

Kamusal Program Koordinatörü
Public Programme Coordinator
Zeyno Pekünlü

İş Geliştirme Koordinatörleri
Business Development Coordinators
Serra Gözören
Lale Muşkara
Margo Lauras

İş Geliştirme Asistanı
Business Development Assistant
Bengisu Çağlayan

Ofis Koordinasyon
Office Coordination
Ekin Arslan

Editorial Ekip
Editorial Team
Ömer Behiç Albayrak
Erim Şerifoğlu
Anita Iannacchione

Tasarım ve Sanat Yönetimi
Design and Art Direction
Rupert Smyth Studio

Grafik Tasarım Asistanları
Graphic Design Assistants
Lucas Odahara
Ferhat Balamir
Elif Çiftçioğlu

Web Sitesi Programlama
Website Programming
Sascha Krischock
Sezen Özgür

Bienal Kampanyası
Biennial Campaign
TBWA

Prodüksiyon Araştırma
Production Research
Merve Yücel
Habib Bolat
Serda Çamlı
Selen Erkal

Araştırma Asistanı
Research Assistant
Rosa Paardenkooper

Video Projeleri
Video Projects
Ali Uluç Kutal
Erdal Hamamcı
Başat Karakaş
Matthias Taupitz

Nakliye
Transportation
Esra Nazlı Apbak

Konuk Ağırılama
Hospitality
Murat Özçaylak

Rehberli Turlar
Guided Tours
Mine Küçük

Rehber Koordinasyonu
Guide Coordination
Pelin Kuş

Sergi Rehberleri
Exhibition Guides
Nazlıcan Akcı
Kaan Fatih Akpınar
Hilal Bıçakçı
Müge Melis Çelik
Hatice Dilek
Ada Dileksiz
Elif Engin
Serhat Erdem
Ekin Gencer
Tuğba Gökdoğan
Thomas Riis Jensen
Zeynep Naz Günsal
Alper Kaya
Gizem Kaygusuz
Sueda Kurt
Yazın Öztürk
İlayda Özvarlık
Hazal Paftalı
Metin Erim Pala
Senem Utku

Özel Proje Koordinatörü
Special Project Coordinator
Kıymet Daştan

Mekân Sorumluları
Venue Managers
Gamze Öztürk
Habib Bolat
Selen Erkal
Merve Yücel
Ege Yaman
Ömercan Çakır

Sergi Görevlisi Koordinasyon
Exhibition Attendants Coordination
Kamil Kulaksız

Sergi Kurulum Asistanları
Installation Assistants
Melih Aydemir
Mert Bakcacı
Nurettin Ersin Çiçek
Melodi Dilan Gülbaba

Eda Hisarhoğlu
Ekin İlke Ünsal
Mert Sarısu
Başak Tuna

Sanatçı Asistanları
Artist Assistants
Serra Akartürk
Berk Akşen
Deniz Aktaş
Hande Alpaslan
Elif Tütem Aslan
Aylin Babaoğlu
Mina Naz Basmacı
Önder Bekel
Begüm Bektöre
Sinan Bilbasar
Alp Burak Kan
Bilgehan Emre Çatal
Alara Çömlekçi
Deniz Demirer
Kübra Ergin
Hanieh Fatourae
Melike Ebru Gökgöz
Toprak İzgü Güven
Burak Helvacioğlu
Gökçe Aydan Işık
Ayşe İdil
Ali Kılıç
Fahri Kılınç
Melissa Ece Köpük
Orhun Narin
Ayşe Norman
Başak Özyay
Elif Özer
Güler Nazlı Pekdemir
Yücel Gizem Savcı
İpek Sobutay
Selay Şeftali
Ece Tabakoğlu
Yaren Taşdemir
Deniz Ünsoy
Sabri Alper Yılmaz
Ezgi Yurteri

Fotoğraf Arşivi
Photo Archive
Esra Çankaya

Açılış Etkinlikleri Koordinasyon
Opening Events Coordination
Beril Azizoğlu

Ofis Asistanı
Office Assistant
Uğur Ceylan

Teknik Ekip Destek
Technical Team Support
Erdoğan Morgül
Nihat Karakaya
İzzet Taş

Stajyerler
Interns
Ece Ögel
Burcu Pek
Mina Nur Öncel
Duygu Barlas

Stüdyo Elmgreen & Dragset
Studio Elmgreen & Dragset
Holger Hönck
Anita Iannacchione
Sofie Krogh Christensen
Margo Lauras
Simon Lindhardt
Rosa Paardenkooper
Moritz Pitrowski
Anja Schiller
Sandra Stemmer
Ryan Thayer
Leona Tobien

MEDYA İLİŞKİLERİ
MEDIA RELATIONS

Direktör
Director
Ayşe Bulutgil

Yöneticiler
Managers
Elif Obdan Gürkan
(Uluslararası Basın / International Media)
Ayşen Ergene

Koordinatörler
Coordinators
Ayşen Gürkan
Zeynep Seyhun
(Uluslararası Basın / International Media)
Zeynep Topaloğlu
Berk Çakır

Sorumlu
Associate
Ayşe Zeynep Güldiken

Görsel İçerik Sorumlusu
Visual Archive Associate
Poyraz Tütüncü

Görsel İçerik Asistanı
Visual Archive Assistant
Ozan Şahin

Asistan
Assistant
Ayşegül Öneren
(Uluslararası Basın / International Media)

Bienal Muhabiri
Biennial Reporter
Nora Tataryan

Arşiv Fotoğrafları
Archive Photos
Muammer Yanmaz
İlgın Erarslan Yanmaz
Mahmut Ceylan
Sahir Uğur Eren

Arşiv Videoları
Archive Videos
Hamit Çakır

KURUM KİMLİĞİ VE YAYINLAR
CORPORATE IDENTITY AND
PUBLICATIONS

Direktör
Director
Didem Ermiş Sezer

Editorial Koordinatör
Editorial Coordinator
Erim Şerifoğlu

Editör
Editor
Merve Evirgen

Yayın Operatörü
Publications Operator
Ferhat Balamir

Grafikerler
Graphic Designers
Esra Kılıç
Ayşe Ezgi Yıldız

Web Sitesi Yöneticisi
Webmaster
Sezen Özgür

İKSV STÜDYO
İKSV STUDIO

Direktör
Director
Selçuk Metin

Asistan
Assistant
Ebru Gümrükçüoğlu

SPONSORLUK PROGRAMI
SPONSORSHIP PROGRAMME

Direktör
Director
Yasemin Keretli Çavuşoğlu

Yönetici
Manager
Zeynep Pekgöz

Koordinatörler
Coordinators
Zeynep Karaman
Yeşim Birhekimoğlu

Asistan
Assistant
Zeynep Bilgihan

PAZARLAMA
MARKETING

Direktör
Director
İrem Akev Uluç

Pazarlama İletişimi Koordinatörü
Marketing Communication Coordinator
Cansu Aşkın

Yaratıcı Servisler Koordinatörü
Creative Services Coordinator
Meriç Yirmili

Saha Operasyonları Koordinatörü
Field Operations Coordinator
Sezer Kari

Dijital Medya Koordinatörü
Digital Media Coordinator
Bahar Helvacıoğlu

Sosyal Medya Asistanı
Social Media Assistant
Ece Kartal

CRM Koordinatörü
CRM Coordinator
Özge Genç

SATIŞ VE İŞ GELİŞTİRME
SALES AND BUSINESS DEVELOPMENT

Direktör
Director
Dilan Beyhan

Üyelik Programı Koordinatörleri
Membership Programme Coordinators
Yıldız Lale Yıldırım
Gülce Şahin

Satış ve İş Geliştirme Koordinatörü
Sales and Business Development Coordinator
Gonca Varol

Satış Operasyonları Koordinatörü
Sales Operations Coordinator
Ercan Kaya

Satış Operasyonları Sorumlusu
Sales Operations Associate
Neva Abrar

Operasyon Sorumlusu
Operation Associate
İşıl Öztürk

Satış Operasyonları Asistanları
Sales Operations Assistants
Yeliz Vural
Çağlar Koca
Burak Akgün
Canan Alper

KÜLTÜR POLİTİKALARI ÇALIŞMALARI CULTURAL POLICY STUDIES

Direktör
Director
Özlem Ece

Araştırma Asistanı
Research Assistant
Fazilet Mıstıkoğlu

BİLGİ VE BELGE MERKEZİ INFORMATION AND RECORDS CENTRE

Yönetici
Manager
Esra Çankaya

MALİ VE İDARİ İŞLER FINANCE AND ADMINISTRATION

Mali ve İdari İşler Başkanı
Head of Finance and Administration
Ahmet Balta

MALİ İŞLER FINANCE

Yöneticiler
Managers
Ahmet Buruk
(Bütçe ve Muhasebe / Budget and Accounting)
Başak Sucu Yıldız
(Finans / Finance)

Muhasebe ve Finans Operasyonları Sorumlusu
Accounting and Finance Operations Associate
Deniz Yılmaz

Muhasebe ve Raporlama Sorumlusu
Accounting and Reporting Associate
Kadir Altoprak

Muhasebe Asistanları
Assistants

Çiğdem Arslan
Büşra Açıkgöz

KAMU DESTEKLERİ VE ULUSLARARASI FONLAR PUBLIC AND INTERNATIONAL GRANTS

Yönetici
Manager
Ash Yurdanur

İNSAN KAYNAKLARI VE İDARİ İŞLER HUMAN RELATIONS AND ADMINISTRATION

Direktör
Director
Semin Aksoy

İnsan Kaynakları Uzmanı
Human Resources Specialist
Eren Ertekin

İnsan Kaynakları Sorumlusu
Human Resources Associate
Cansu Zülfikar

Stratejik Planlama Uzmanı
Strategic Planning Specialist
Ezgi Yılmaz

Bina Yönetimi ve Güvenlik Yöneticisi
Building Administration and Security Manager
Ersin Kılıçkan

Sistem Yöneticisi
System Administrator
Kadir Ayyıldız

Bilgi Teknolojileri Asistanı
Information Technology Assistant
Tahsin Okan Erdem

Danışma Görevlisi
Reception Officer
Lidya Durmazgüler

Depo Sorumluları
Warehouse Officers
Muzaffer Sayan
Şerif Kocaman

Yardımcı Hizmetler
Services
Özden Atukeren
İbrahim Çakmak
Aydın Kaya
Hayrullah Nişancı
Serap Sürgit
Müzeyyen Öztürk

15. İstanbul Bienali'ne
katılan sanatçılar
Participating artists in the
15th Istanbul Biennial

Adel Abdessemed
Njideka Akunyili Crosby
Alejandro Almanza Pereda
Heba Y. Amin
Volkan Aslan
Alper Aydın
Burçak Bingöl
Monica Bonvicini
Louise Bourgeois
Berlinde De Bruyckere
Vajiko Chachkhiani
Mark Dion
Latifa Echakhch
Jonah Freeman & Justin Lowe
Kasia Fudakowski
Candeğer Furtun
Pedro Gómez-Egaña
Lungiswa Gqunta
Gözde İlkin
Mirak Jamal
Andrea Joyce Heimer
Morag Keil & Georgie Nettell
Mahmoud Khaled
Kim Heecheon
Fernando Lanhas
Victor Leguy
Klara Lidén
Liliana Maresca
Olaf Metzel
Lee Miller
Mahmoud Obaidi
Henrik Olesen
Lydia Ourahmane
Erkan Özgen
Aude Pariset
Ugo Rondinone
Stephen G. Rhodes
Leander Schönweger
Sim Chi Yin
Dayanita Singh
Dan Stockholm
Rayyane Tabet
Young-Jun Tak

Ali Taptık
Tatiana Trouvé
Tsang Kin-Wah
Tuğçe Tuna
Kaari Upson
Andra Ursuta
Kemang Wa Lehulere
Lukas Wassmann
Fred Wilson
Bilal Yılmaz
Yoğunluk
Yonamine
Xiao Yu

Uluslararası Dostlar ve Hamiler Kurulu International Friends and Patrons Council	İstanbul Kültür Sanat Vakfı özel teşekkürlerini sunar. Istanbul Foundation for Culture and Arts extends special thanks to:	França, Sena Belkayalı) Consulate General of Holland in Istanbul (Robert Schuddeboom, Quirine van der Hoeven, Recep Tuna, İpek Sür van Dijk) Consulate General of Italy in Istanbul (Dr. Federica Ferrari Bravo) Consulate General of the Republic of Poland in Istanbul (Andrzej Papierz, Piotr Drzewiecki, Edyta Michalska, Iwona Drzewiecka) Danish Arts Foundation (Gitte Ørskou, Ane Bülow) Denver Art Museum Dimitrie Cantemir Romen Kültür Merkezi (Dr. Nadia Tunsu, Şeila Suliman) Embassy of Canada to Turkey Ankara (Chris Cooter, Simin Taylaner) Embassy of Mexico in Ankara (Bernardo Córdova Tello, José León Cárdenas Verdugo) Federal Chancellery of Austria (Christian Kern, Thomas Drozda, Charlotte Sucher) Flanders State of the Art (Hilde Lievens, Robert Michel) Goethe-Institut İstanbul (Dr. Reimar Volker, Lena Alpozan) Institut für Auslandsbeziehungen (Elke aus dem Moore, Ingrid Klenner) Institut Français (Anne Tallineau, Alexandra Sernel, Hélène Maza-Hajmi, Sylvie Riou) Institut Français Istanbul (Matthieu Bardiaux, Ekim Öztürk, Saadet Ersin, Zeynep Peker, Adeline Chauveau, Christophe Pecot) Italian Institute of Culture (Alessandra Ricci, Gianni Vinciguerra, Tanju Şahan) Jerwoord Charitable Foundation (Shonagh Manson, Iona Rowland) National Arts Council Singapore (Rosa Huey Daniel, Dawn Lim) Office for Contemporary Art Norway (Katya García-Antón, Anne Charlotte-Hauen) Phileas – A Fund for Contemporary Art (Moritz Stipsicz, Jasper Sharp, Stefanie Reisinger) Pinakothek der Moderne, Modern Art Col- lection, Munich (Bernhart Schwenk) Pro Helvetia (Philippe Bischof, Andreas Moos, Marianne Burki, Patrick Gosatti) SAHA (Merve Çağlar, Yavuz Parlar, Arzu	Zorlutuna, Ela Perşembe, Berna Karagülle) Singapore International Foundation (Davina Lai) Cristina Guerra Contemporary Art (Lisbon) Dvir Gallery (Tel Aviv) Galerie Eva Presenhuber (Zurich) Galerie Kamel Mennour (Paris) Galleri Nicolai Wallner (Copenhagen) Galerie Krinzinger (Vienna) Galerie Perrotin (Paris) Galleria Raffaella Cortese (Milan) Gerhardsen Gerner (Berlin) Galeria Helga de Alvear (Madrid) Kaufmann Repetto (Milan) König Galerie (Berlin) Massimo de Carlo (Milan/London) Pace Gallery (Beijing) Pace Gallery (New York) Reena Spaulings Fine Art (New York) Taka Ishii Gallery (New York/Paris) Victoria Miro (London) Zilberman Gallery (Istanbul/Berlin) 3Dörtgen (Şaban Karacaoğlu) ADAHAN Hotel (Lale Platin, Sedat Platin) Allianz Sigorta (Berna Özdemir, Cenk Bilgin, Tolga Uşaklı, Hüseyin Burak Arda) Antonina Turizm (Furkan Varol) Ark Kültür (Gülfem Güher Köseoğlu) ArtHere Art Sanatsal Art Platform WARP (Stef Van Bellingen) Atölye Başka Benice Lojistik (Burak Güç, Önder Çördük, Erhan Tural) Berke Yapı İnşaat (Özgür Algül) BIT Teatergarasjen Cam Ocağı Vakfı (Yılmaz Yalçınkaya, Özgür Oğuzlar, Güçlü Polat) Centro Cultural Recoleta City of Bergen Norway Creative Çukurcuma Okuma Grubu (Naz Cuguoğlu, Mine Kaplanlı, Gökcan Demirkazık, Serhat Cacekli) Dhoku Halı (Memet Güreli, Cem Ayan) Eidotech (Joachim Reck, Rafał Król, Agnieszka Kozioł) Endless Art Hotel
İstanbul Kültür Sanat Vakfı, Uluslararası Dostlar ve Hamiler Kurulu üyelerine teşekkür eder. Istanbul Foundation for Culture and Arts would like to thank the International Friends and Patrons Council members.	TC Kültür ve Turizm Bakanlığı TC İstanbul Valiliği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı TC Başbakanlık Tanıtma Fonu Kurulu TC Başbakanlık Dış Tanıtım Başmüsavırlığı TC Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarlığı TC Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtma ve Kültür İşleri Genel Müdürlüğü TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü TC İstanbul Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Atatürk Havalimanı Mülki İdare Amirliği İstanbul Gümrükler Başmüdürlüğü İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kentsel Tasarım Müdürlüğü İstanbul Büyükşehir Belediyesi Turizm Atölyesi, Sayın Tülin Ersöz Gümrükler Genel Müdürlüğü Geçici Muafiyetler Şube Müdürlüğü İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Beşiktaş Belediye Başkanlığı Beyoğlu Belediye Başkanlığı Beyoğlu Kaymakamlığı Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü Fatih Belediye Başkanlığı Kadıköy Belediye Başkanlığı		
Hamiler Patrons Elif Bayoğlu & Mehmet Erdem Fusun & Faruk Eczacıbaşı Emin Hitay Tansa Mermerci Ekşioğlu Ari Meşulam Ayşegül & Ömer Özyürek Canan Pak Uli Sigg Chiona Schwarz			
Dostlar Friends Helga de Alvear Massimo de Carlo Cecilie & Knut Brundtland Sevil Dolmacı Sevda & Can Elgiz Nesrin Esirtgen Huma Kabakçı Johann König Amanda & Andrew Love Emmanuel Perrotin Gizem Uslu Tümer Şebnem & Mahmut Ünlü Danh Vo Pırl & Igno Van Waesberghe Nicolai Wallner Dr. Gisela Winkelhofer & Monsieur Louis Nègre			
Ortak Dostlar Associate Friends Aslı Başgöz Tom Bergesen Atle Gerhardsen Christian Ringnes Ina Johannesen Ursula Krinzinger Tony Ventura	Adam Mickiewicz Institute (Krzysztof Olendzki, Olga Wysocka, Ewa Borysiewicz) Arts Council Korea (Seoyeong Byeon) Arts Council Norway (Kristin Danielsen) Bernard van Leer Foundation (Michael Feigelson, Jackie Ratsma, Teresa Moreno, Yiğit Aksakoğlu, Neslihan Öztürk) British Council (Emma Dexter, Margaret Jack, Esra A. Aysun, Su Başbuğu) Consulate General of Brazil in Istanbul (Paulo Roberto Caminha De Castilhos		

Faculty of Fine Art, Music, Design –
University of Bergen
Falls in Galata Cafe
Flare Işık
Galata Rum İlköğretim Okulu
(Meri Komorosano, Kevkeb Yumurta)
Google (Agata Wieczorowska,
Izabela Palinska)
Grup Şahinler (Ahmet Kemal Şahin, Mustafa
Kemal Şahin, Selim Şahin, Enes Şahin,
İbrahim Şahin, Yunus Emre Terlermez)
HB Sound Production
IKEA (Senem Sadıklar, Koray Andic)
İki Tahta (Ali Demirel, Mustafa Seven)
ILLYCAFFÈ
İmaj Online
İstanbul Modern (Levent Çalıkoğlu, Çelenk
Bafra, Deniz Pehlivaner, Gözen Müftüoğlu,
Hakan Ezer, Demet Yıldız, Aslı Ergeç,
Engin Uzunoğlu, Belkis Elgin, Öykü Özsoy)
İstanbul Oyuncak Müzesi (Sunay Akın,
Aslı Nuhoglu)
İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi
İznik Çini Vakfı (Işıl Akbaygil, Hakan Küçük,
Hasan Gökhan Aydemir)
K2 Sanat Merkezi
Kani Çerçeve (Metin Aksoy)
Karma Films
Koç Holding
Kumbaracı50
Lam Arts (Sevim Sancaktar, Ece Ak)
Lebon Patisserie & Cafe
LPTFİLM
Marmara Grup (Recai Emek,
Muhammet Bingöl, Mustafa Kemal Özçelik)
Mas Matbaa (Ufuk Şahin)
Mermeriş (Erdem Büyükpınar, Pelin Çelik)
Mey İçki
No.11 Hotel & Apartments
(Ayşe Zeynep Sezerel)
NORM Architects
Ömer Koç Koleksiyonu (Károly Aliotti)
Özel Saint Benoît Fransız Lisesi
(Pierre Gentric, İpek Gümüşoğlu)
Paarla City Solutions (Gürol Ayan,
Ozan Akgün)
Pages Bookstore Cafe (Mohamad Alkayalı)
Pera Müzesi (M. Özalp Birol,

Begüm Akkoyunlu Ersöz, Fatma Çolakoğlu,
Tania Bahar, Barış Kıbrıs, Eda Gökmar,
Büşra Mutlu, Irmak Wober)
Performistanbul (Simge Burhanoglu,
Aslı Dinç, Ebru Sargın, Gülhatun Yıldırım,
İ. Ata Doğruel, Leman S. Daricioğlu,
Özlem Ünlü)
Pickles PR (Rhiannon Pickles,
Caroline Widmer, Kathrin Jira,
Camille Regli)
Platform 0090 (Wim Viaene)
Rhino Runner
Rooms Galata
Sadberk Hanım Müzesi (Hülya Bilgi)
Sakıp Sabancı Müzesi (Dr. Nazan Ölçer,
Hüma Arslaner)
Sergikur (Şener Çardak)
Set Pozitif
Soho House (Umut Şengün, Aslı Ergün)
Şimdi Cafe
T24.com.tr (Doğan Akın, Sertuğ Çiçek)
TEGET Mimarlık
TekTrope (Irmak Canevi)
The Marmara Pera
Türk Tarih Vakfı (Dr. Gürel Tüzün,
Gülşen Kayacan)
Türk Tuborg AŞ (Cem Kırmacı)
TÜRSAB Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
Grup Şahinler (Ahmet Kemal Şahin, Mustafa
Kemal Şahin, Selim Şahin, Enes Şahin,
İbrahim Şahin, Yunus Emre Terlermez)
Yeni Lokanta (Civan Er)

Barış Acar
Saadettin Acar
Serhan Ada
Bekir Ağırır
Artin Aharon
Verda Ak
Hivda Akbay
Sim Akdamar
Zafer Akdoğan
İsa Akgün
Muhsin Akgün
Bikem Akpul
Gülçin Aksoy
Emre Aksu
Gülşen Aktaş

Gürol Erol Aktaş
Nevin Aladağ
Murat Alat
Manar Zind Alhadi
Ahmad Alhajj
Hamdi Aliu
Mahdy Alkelany
Alaa Alkhatib
Halil Altındere
Aslıhan Altuğ
Francis Alÿs
Sadim Alzafari
Massimo de Angelis
Sercan Apaydın
Şükrü Argın
Mehveç Arıburnu
Nur & Mustafa Arslan
Deniz Artun
Mimar Sinan Üniversitesi Halı Atölyesi
Kerem Ayan
Ethem Aybar
Ümit Aydınlık
Semra Azem
Erman Bağrı
Ezgi Bakçay
Evren Balta
Farah Barisly
Ayfer Bartu Candan
Berrak & Neziha Barut
Fikret Başar
Emre Başaran
Ezgi Başaran
Su Başbuğu
Ute Meta Bauer
Çağır Bay
Emre Baykal
Melis Behlil
Leyla Bektaş
Murat Belge
Sinan Birdal
Iwona Blazwick
René Block
Batikan Bostancı
Şener Bozdemir
Metin Bozkurt
Bart Callebaut
Taner Can
Ada Canızgöz

Öykü Canlı
Taner Ceylan
Aud & Paolo Cuniberti
İsmet Çakır
Meliha Çavuşoğlu
Burcu Çelik
Osman Çelik
Asya Çetin
İlker Çetin
Turgut Çetinkaya
Eda Çıdamal
Berat Çiftçi
Yaz Çorumluoğlu
Murat Dağ
Burak Dak
Yasser Dallah
Melis Danişmend
Şebnem Daştan
Caroline David
Aylime Aslı Demir
Duygu Demir
Ersin Demirci
Besim Demirkıran
Süreyya Yılmaz Dernek
Ali Dinçkök
Delal Dink
Dana Sherwood-Dion
Fairfield Dion
Mark Dion
Gülsün Öykü Doğan
Kıvanç Doğu
Özgür Doğu
Begüm Dora
Abd Doumany
Emre Dökmeci
Namık Dönmez
Jan Willem Duyvendak
İbrahim Ekinci
Serco Ekşian
Ayşe Emek
Muammer Emeksiz
Rita Ender
Civan Er
Fulya Erdemci
Seçkin Erdi
Cevdet Ereğ
Murat Ergin
Haydar Ergülen

Adem Abdulkadir Erilli
Burak Alpaslan Erilli
Ayşe Erkmen
Bülent Erkmen
Suzi Erşahin
Yılmaz Esmer
İnci Eviner
Süreyya Evren
Prof. Suraiya Faroqhi
Melih Fereli
Mariano Fernández
Noelia Ferretti
Pascal Flamme
Claire Fondain
Leyla Gediz
Ozan Gelmen
Bilge Genç
Kaos GL
Cemil Batur Gökçeer
Deniz Pasha Göksu
Bora Gökşingöl
Melih Görgün
Kevser Güler
Diloy Gülün
Işık Güner
Mustafa İpsir Gürbüz
Nazlı Güven
Neval Güven
Midyan Fawzi Al Harami
Mine Haydaroğlu
Semi Hekim
Lulu Ning Hui
Cenk Işıl
Üstünel İnanç
Yıldız İnanç
Bünyamin İnce
Volkan İncüvez
Şebnem İşigüzel
Alp İşmen
Osama K. İzzı
Barry Johnston
Zeki Kahveci
Lea Kamhi
Reysi Kamhi
Asuman & Adnan Kamışlı
Merve Kaptan
Kaan Karacehennem
Okay Karadayılar

Ayşegül Karadeniz
Alev Karakartal
Gülsün Karamustafa
Serkan Karataş
Mehmet Karlı
Osman Kavala
Sema Kaygusuz
Firdevs Kayhan
Ammar Khattab
Ebru Özdemir Kışlalı
Rober Koptaş
Vasıf Kortun
Begüm Kovulmaz
Sofia Köşker
Ferhat Kurlu
Ayşegül Kurtel
Pedro Lanhas
Marcos López
Beral Madra
Mario & Rüya Magnarelli
Ayham Mallisho
Fatma Maraş
Joseph Massad
HG Masters
Deniz Memişoğlu
Ümit Mesci
Ghaith Mofeed
Shahrzad Mojab
Erdoğan Morgül
Dalia Mortada
Aydan Murtezaoğlu
Melek Mut
Doğa Nalbantoğlu
Ning Xiaoming
Hans Ulrich Obrist
Bahar Ayça Okçuoğlu
Timuçin & Ceyla Okdelen
Ali Abdulkarem Omar
Fusun Onur
Selçuk Orhan
Mine Oymak
Yeşim Güler Oymak
Ahmet M. Ögüt
Evrin Hikmet Ögüt
Halil İbrahim Öter
Aslı Öymen
Op. Dr. Altınok Öz
Ömer Buğra Özakçakoca

Yasemin Özcan
Zeynep Özden
Soli Özel
Fatih Özgüven
Umay Özkan
Volkan Güney Özkavaklı
Yigit Özşener
İz Öztat
Kürşat Öztemir
Serhat Öztemir
Dilanur Öztürk
Mehtap Öztürk
Orhan Pamuk
Niyazi Parlar
Talat Parman
Garı Paylan
Adriano Pedrosa
Andreas Peiffer
Aslı Perker
M.K. Perker
Camille Gabrielle Pierre
Esin Platin
Göksal Polat
Onurcem Polat
Michael Rakowitz
Shan Raoufi
Ariel Rosen
Aykan Safoğlu
Ahmet Sarıkelle
Tolga Sarıkelle
Selen Sarıoğlu
Nareg Seferian
Mehmet Sekreter
Deniz Serdengeçti
Toprak Sergen
Kaan Sezyum
Wael Shawky
Soner Solak
Metin Solmaz
Mari Spirito
Stavros Stavrides
Bülent Şangar
Berke Şener
Kaan Şener
Özkan Şener
Başak Şenova
Mathias Taupitz
Ramazan Temel

Lucien Terras
Melis Terzioğlu
Aslıhan Tiryaki
Merve Tiryaki
Devrim Toksöz
Fikret Toksöz
Bülent Topaloğlu
Nur Eda Topçu
Binnaz Toprak
Reyhan Toroman
Stefano Toso
Hale Tuğ
Berna Tuğlular
Ezgi Tuncer
Toygun Tuncer
Cihan Tunçbilek
Anna Turay
Eren Tümer
Ertuğ Uçar
Bilge Uğurlar
David Unwin
Onur Uyanık
Murat Uyurkulak
Kübra Uzun
Yunus Emre Uzuner
Almendra Vilela
Javier Villa
Adrián Villar Rojas
Agustina Vizcarra
Jana Weaver
Lawrence Weiner
Fenneke Wekker
Sabrina Wesleti
Bryan McGovern Wilson
Sidsel Wold
Wu Jianhua
Wu Suyun
Nesrin Yağcılar
Sema Yakar
Murat Cemal Yalçınan
Savaş Yaman
Ece Nur Yanık
Cengiz Yatağan
İbrahim Yavuz
Mehmet Yavuz

Saliha Yavuz
Murat Yetkin
Bülent Yılmaz
Yıldız Yılmaz
Ezgi Yur
Bülent Yurttaş
Akram Zaatari
Sezai Ozan Zeybek
Moiz Zilberman

Ayrıca, küratörler şu kişilere de
teşekkürlerini sunmayı borç bilirlir:
In addition, the curators would like to
extend special thanks to:

Defne Ayas
Ludovica Barbieri
Fiona Bates
Valentine Blondel
Rhea Dall
Nancy Dantas
Fairfax Dorn
Victoria Eversmann
Simon Fujiwara
Katya García-Antón
Gabriele Horn
Päivi Karttunen
Grace Kuipers
Benji Liebmann
Erin Manns
Tobi Maier
Maarita Muukkonen
Agustín Pérez Rubio
Nicholas Schafhausen
Ivor Stodolsky
Marianne Torp
Rachael Thomas
Elmar Vestner

Sergiye eser ödünç veren kurumlar
Lenders to the exhibition
Antonio Colombo Arte Contemporanea
(Milan)
ChertLüdde (Berlin)
Cristina Guerra Contemporary Art (Lisbon)
Daniel Marzona (Berlin)
Frith Street Gallery (London)
Galerie Buchholz (Berlin)

Galeria Quadrado Azul (Lisbon/Porto)
Hometown (New York)
Isabella Bortolozzi Galerie (Berlin)
König Galerie (Berlin)
Lindsay Gallery (Columbus)
Mitchell-Innes & Nash (New York)
Nicelle Beauchene Gallery (New York)
Pace Gallery (New York)
Project Native Informant (London)
Rolf Art Gallery (Buenos Aires)
SANDY BROWN (Berlin)
Sprüth Magers (Berlin)
STEVENSON (Cape Town/Johannesburg)
Tanya Bonakdar Gallery (New York)
Victoria Miro (London)
Zilberman Gallery (Istanbul/Berlin)

Archivo Liliana Maresca
Collection Aaron Zulpo
Collection Aishti Foundation
Collection Artemis Baltoyanni
Collection Ebru Özdemir
Collection Emma Allen & Alex Allenchey
Collection Fundação de Serralves – Museu
de Arte Contemporânea
Collection Harvey Fierstein
Collection Jennifer Ley & Kit Skarstrom
Collection Lee Miller Archives
Collection Leila Heller
Collection Lisa Waltuch & Jon Zeitlin
Collection Mara Baldwin & Sarah Hennes
Collection M HKA / Collection Flemish
Community
Collection Michael Zamsky
Collection Nina Hale
Oyuncak Müzesi Koleksiyonu
Ömer Koç Koleksiyonu
Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu
Collection Pedro Lanhas
Collection Victoria Elman & George Wong
The Napoleone Collection

Uluslararası Billboard Projesine katkıda
bulunan kurumlar
Collaborators of the
International Billboard Project
Alberta College of Art and Design in Calgary,
Canada (Lorenzo Fusi)

Art Sonje Center in Seoul, South Korea
(Najung Kim, Kim Sunjung)
Bermuda National Gallery in Hamilton,
Bermuda (Lisa Howie)
Biennale of Sydney, Australia
(Ben Strout, Melissa Ratliff)
EVA International and Limerick City Gallery
of Art in Limerick, Northern Ireland
(Emma Dwyer)
Expo Chicago in Chicago, USA
(Stephanie Cristello)
Fondazione Prada in Milan, Italy
(Daniele Manfre, Astrid Welter)
Garage Museum of Contemporary Art in
Moscow, Russia (Iaroslav Volovod,
Maria Kalinina)
Goethe Institut Bulgaria in Plovdiv, Bulgaria
(Stefka Tsaneva)
Gwangju Biennale in Gwangju, South Korea
(Junghun Yu, Ji Hyung Park, Mihee Ahn)
International Centre of Graphic Arts in
Ljubljana, Slovenia (Nevenka Sivavec)
John Hansard Gallery in Southampton, UK
(Woodrow Kernohan, Nadia Thondrayen)
Liverpool Biennial in Liverpool, UK
(Francesca Bertolotti-Bailey,
Joanne Karcheva, Sally Tallant)
St. Patrick Festival in Armagh, Ballynahinch,
Belfast, Downpatrick and Newry, Northern
Ireland (Sean Doran, Sara McGeary)
The Atlantic Project in Plymouth, UK (Tom
Trevor, Phil Rushworth)

15. İSTANBUL BİENALİ

A GOOD NEIGHBOUR | İYİ BİR KOMŞU

16 EYLÜL-12 KASIM 2017

DAVETLİSİNİZ

Yaşanmışlık / Experience

Sonbahar 2017
Karaköy / İstanbul

İstanbul Bienali, İstanbul Kültür Sanatları Vakfı tarafından organize edilen, Türkiye'de düzenlenen en büyük sanat festivalidir. Festival, her yıl farklı temalarla ve sanatçıların eserleriyle zenginleşmektedir.

2007-2026 İstanbul Bienali Sponsörü: Koç Holding

#BIENALŞEHİRDE

#BIENALŞEHİRDE
bial.koc.com.tr

İSTANBUL BİENALİ
2007-2026
SPONSORU
KOÇ HOLDİNG

Orada olmak başkadır

Siz orada olun diye biz hep buradayız.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nı 45 yıldır destekliyoruz.

Vodafone

Vodafone Red'le sanat kapı komşunuz

Vodafone Red'in katkılarıyla hazırlanan İKSV Mobil uygulaması ile 15. İstanbul Bienali'ni cebinizden takip edebilirsiniz.

İNSANLARI BİRBİRİNE BAĞLIYOR VE YAŞAMLARINI İYİLEŞTİRİYORUZ.

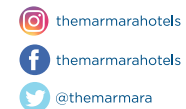
220'den fazla ülkede sunduğumuz hizmetlerle dünya ticaretine güç katarken, kültür ve sanata verdiğimiz destekle de içinde yaşadığımız toplumların gelişimine katkı sağlıyoruz.

DHL Express
www.dhl.com.tr/express

**İKSİV RESMİ KONAKLAMA SPONSORU
THE MARMARA HOTELS,**

15. İstanbul Bienali'ne destek vermekten mutluluk duyuyor.

İyi bir otomobil sizinle aynı dili konuşan mıdır?

8" dokunmatik ekranlı, Türkçe sesli komut sistemine sahip, sizi anlayan **SYNC 3** multimedya teknolojisi ile yeni nesil sürüş keyfi bir başka!

Bizim eserimiz sıradan bir kapı değil, komşuluğa açılan sıcak bir kapı.

“Ev sanatlarının vazgeçilmez destekçisi Koçtaş, 15. İstanbul Bienali’ni desteklemekten gurur duyar.”

Sanatçılar Jonah Freeman ve Justin Lowe, “iyi bir komşu” başlıklı 15. İstanbul Bienali kapsamındaki işlerinde; evlerimizi, içerisindeki farklı yaşam tarzlarını ve evdeki alanları en iyi şekilde kullanma ve kişiselleştirme biçimlerini inceliyor.

Gelin, komşuluğa geniş bir perspektiften bakın.

PANERAI

LUMINOR *due*
3 DAYS AUTOMATIC
ACCIAIO - 45MM
(REF. 674)

LABORATORIO DI IDEE.

PANERAI, 15. İSTANBUL BİENALİ'NDE PEDRO GOMEZ-EGANA
İMZALI ESERİN ÖZEL PROJE SPONSORUDUR.
16 EYLÜL-12 KASIM, GALATA ÖZEL RUM İLKOKULU.

PANERAI.COM

Each travel is a discovery.

*The enthusiasm of listening a song for the first time,
The curiosity of seeing a painting that you've never seen before,
The happiness of watching the musical that you've been
looking forward to see,
And an unforgettable movie that you want to
watch again and again.*

**TAV Passport is proud to support
art and artists for years.**

- Free Car Park & Valet
- Fast Track at Security and Passport Check Points
- Business Check-in
- Private Ring Vehicles to the Gates
- Discounts and Privileged Payment Point at Duty Free
- Complimentary Lounge Access and many more...

@TAVPassport +90 (212) 444 25 75

The Card of Privileges at the Airport

f t i /TekfenHolding

IKSV **BIENAL** İSTANBUL
BIENALI
2017
ÖZEL PROJE SPONSORU
TEKFEN HOLDİNG

KONU KOMŞU *ne der?*

‘İyi bir komşu
nasıl olmalı?’

sorusuna cevap bulmak için
15. İstanbul Bienali’ndeyiz.

TEKFEN HOLDİNG

www.tekfen.com.tr

How can I see the bigger picture?

By looking beyond the obvious.

Only then can we see the true value. Together we can establish strong, open and long-lasting relationships. With the expertise and resources of our truly integrated, global approach. We're here to bring the bigger picture into focus.

**For some of life's questions, you're not alone.
Together we can find an answer.**

IKSV **BIENAL** İSTANBUL
BIENALI
2017
SPECIAL PROJECT SPONSOR
UBS

© UBS 2017. All rights reserved.

İSTANBUL
BİENALİ
2017
KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ
PAARLA

PAARLA
MUSEUM SOLUTIONS

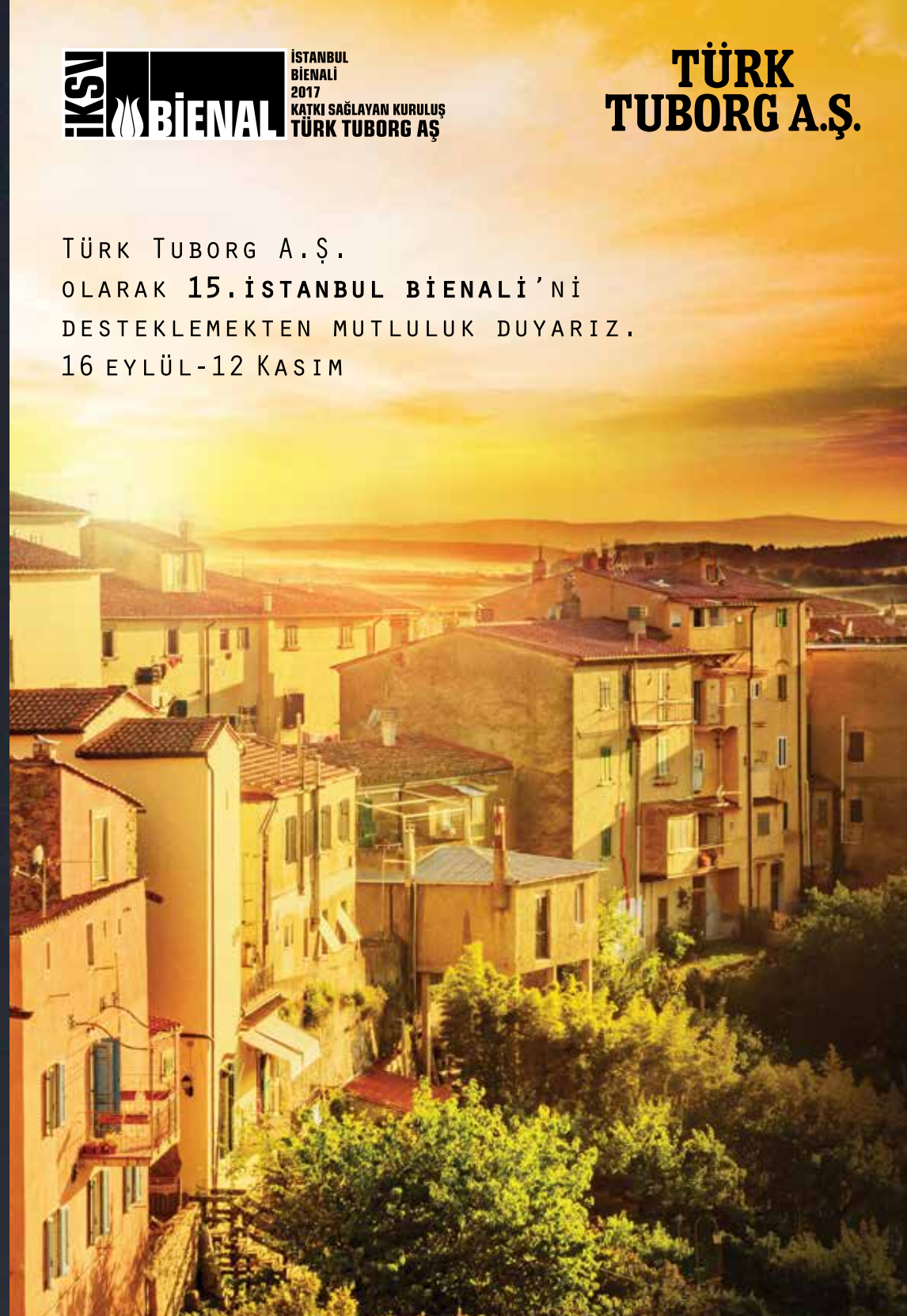
Abdi İpekçi Cad. No:23 Kat:3 Nişantaşı - Şişli / İSTANBUL
T. +90 212 219 24 82 paarla.com

İSTANBUL
BİENALİ
2017
KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ
TÜRK TUBORG AŞ

**TÜRK
TUBORG A.Ş.**

TÜRK TUBORG A.Ş.
OLARAK 15.İSTANBUL BİENALİ'Nİ
DESTEKLEMekten MUTLULUK DUYARIZ.
16 EYLÜL-12 KASIM

GERİ DÖNÜŞÜM SANAT İLE BULUŞUYOR

"Dünyaya Saygılı, Dünyada Saygın" vizyonu ile hareket eden Arçelik, kendi geri dönüşüm tesislerinden elde edilen malzemeleri sanat ile buluşturuyor. Türkiye'nin önde gelen sanatçıları ve tasarımcıları Arçelik'in geri dönüşüm tesislerinden elde edilen malzemeleri sanat eserlerine dönüştürüyor.

ALLIANZ SENİNLE İYİLİĞİN YANINDA

Sigorta sektörünün ilk sürdürülebilirlik modelini paydaşlarımızla birlikte oluşturduk. Sadece işlerimizi bu modelimize göre yönetmekle kalmıyor, her gün iyi bir çevre, iyi bireyler, iyi kurumlar ve iyi bir topluma katkı sağlamak için çalışıyoruz.

Bu yıl da İstanbul Bienali'ne destek vermekten mutluluk duyuyor, bienalin sigortası olmaya devam ediyoruz.

Bir semti semt yapan binalar mıdır? Yoksa iyi komşular mı?

15. İstanbul Bienali'ni ve komşuluğu kalpten destekliyoruz.

Piyalepaşa
— İSTANBUL —

SOHO HOUSE

İSTANBUL

EVLİYA ÇELEBİ MAHALLESİ,
34430 BEYOĞLU, İSTANBUL, TÜRKİYE

15 . İ s t a n b u l B i e n a l i ' n i

t ü m e n e r j i m i z l e

d e s t e k l i y o r u z

*Bir fincan
Sanatın
40 yıl hatırlı var*

塗料

POLİSAN, İSTANBUL BİENALİ'NİN
10 YILLIK BOYA SPONSORU
OLMAKTAN GURUR DUYAR.

İKSV **BİENAL** **İSTANBUL BİENALİ**
2015-2024
BOYA SPONSORU
POLİSAN

HAYATTA TASARLANAMAYAN ŞEYLER VAR

İKSV SİGORTA SPONSORU ZURICH SİGORTA,
İSTANBUL BİENALİ ZİYARETÇİLERİNE
İYİ SEYİRLER DİLER.

İKSV **İSTANBUL**
KÜLTÜR SANAT VAKFI
2017
SİGORTA SPONSORU
ZURICH SİGORTA

ZURICH
SİGORTA

Çizgi Roman vs. Sanat

Ünlü çizgi romanların yaratıcılarının tanınan sanatçılara dönüşme süreçleri nasıl gerçekleşti? Ya da ne oldu da eski çizgi romanlar koleksiyonluk nesnelere dönüştü? Peki sizce bu çizgi romanlar hangi koşullarda müzelere kabul edilmiştir?

Bart Beaty'nin hazırladığı *Sanat Karşısında Çizgi Roman* kitabı tüm bu soruları cevaplar, çizgi roman ile müze, müzayede evi ve sanat basını gibi sanat dünyasının en önemli kurumları arasındaki ilişkiyi inceliyor.

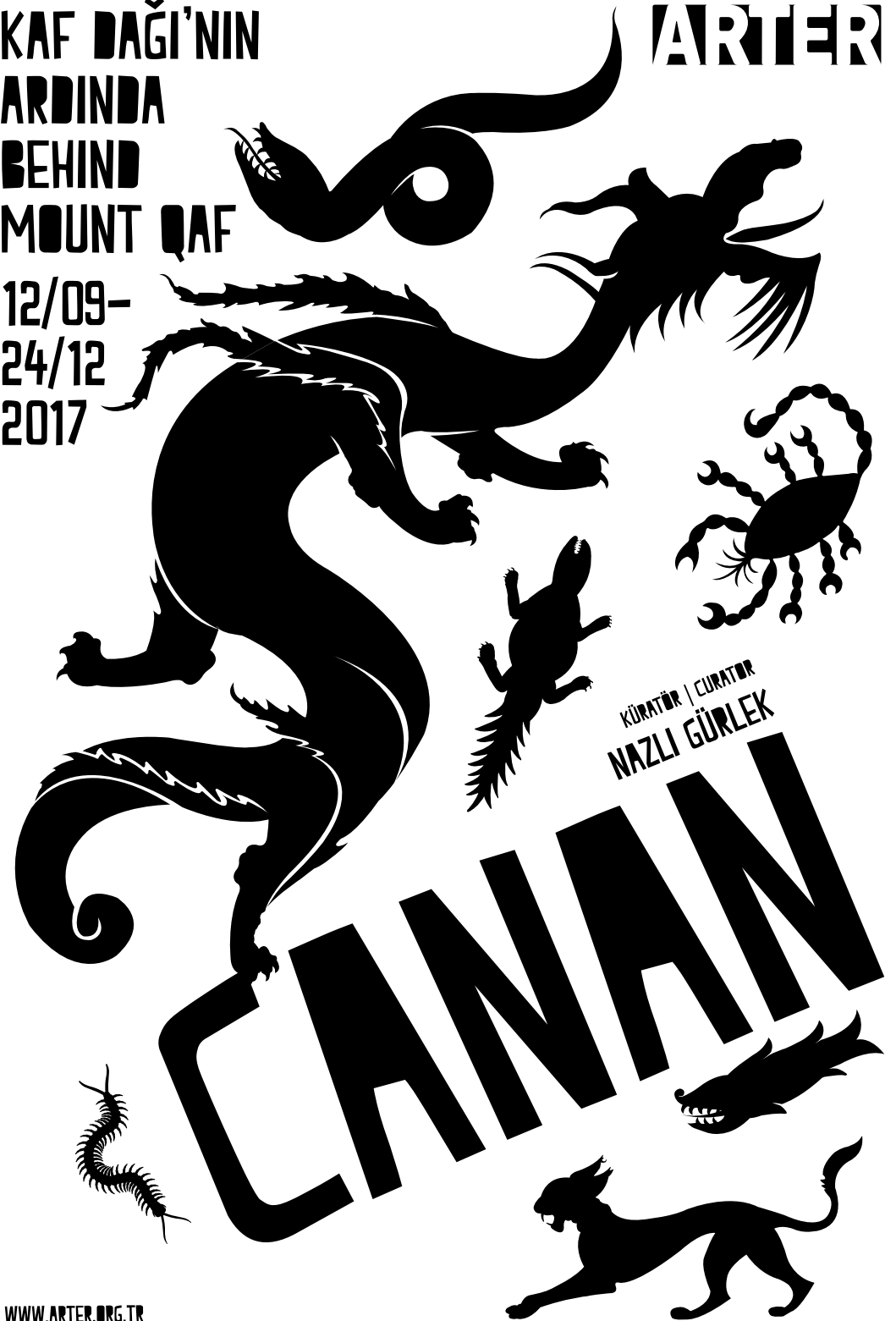
Sanat Karşısında Çizgi Roman
Bart Beaty
Çeviren: Nurettin Elhüseyni
Sanat, 256 s.

KAF DAĞI'NIN
ARDINDA
BEHIND
MOUNT QAF

12/09-
24/12
2017

ARTER

TÜRKİYE FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ INSTITUT FRANÇAIS DE TURQUIE

Ankara, İstanbul ve İzmir'de 3 şubeye sahip Türkiye Fransız Kültür Merkezi, Fransa'nın Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı'na bağlıdır ve 98 ülkede 200'den fazla kurumdan oluşan Institut français kültürel ağına bir parçasıdır.

Ateliers
Spectacles
Médiathèques
Coopération Universitaire
Photographie
Coopération Scientifique
Philosophie
Tables Rondes
Cinéma
Musique
Spectacles
Performances
Arts Visuels
Théâtre
Ateliers
Conférences
Littérature
Dance
Musique
Littérature
Cours de Français
XXF Very Very French
Livre Mémoire
Arts Visuels
Coopération Éducative
Rencontres
Cinéma
Photographie
Spectacles
Coopération Artistique
Résidences
Philosophie
Performances
Arts Visuels
Coopération Audiovisuelle
Tables Rondes
Ateliers
Musique
Danse
Francophonie
Culture Scientifique
XXF Very Very French
Coopération Linguistique
Théâtre
Cinéma
Musique
Photographie
Littérature
Rencontres
Danse

ANKARA

Konrad Adenauer Caddesi No: 30,
Yıldız Sancak Mahallesi
T: +90.312.408.82.00
kurslar.ankara@ifturquie.org

İSTANBUL

İstiklal Caddesi No: 4 Taksim,
Beyoğlu
T: +90.850.755.68.00
kurslar.taksim@ifturquie.org

İZMİR

Cumhuriyet Bulvarı No: 152
Alsancak
T: +90.232.466.00.13
kurslar.izmir@ifturquie.org

www.ifturquie.org

[InstitutfrancaisdeTurquie](https://www.facebook.com/InstitutfrancaisdeTurquie)

vivre
les
cultures

INSTITUT
FRANÇAIS
Turquie

SİZİN EVİNİZ KAÇ SALON?

Film gecelerinizde sinema salonu, karnınız açıldığında yemek salonu, çocuklarınız eğlenmek istediğinde oyun salonu, karaoke akşamlarınızda konser salonu, pilates seanslarınızda spor salonu... Yani salonunuz IKEA ise evinizde birçok salon, her salonda yaşanacak birçok şey vardır.

İstanbul: Ümraniye, Bayrampaşa / İzmir / Anatolium Bursa /
Anatolium Ankara / Adana ve Bodrum Sipariş - Teslim Noktaları

İnternette alışveriş için:
www.IKEA.com.tr

Ücretsiz indirin,
alışverişte cepte bilin.
IKEA Mobil

[facebook.com/IKEATurkiye](https://www.facebook.com/IKEATurkiye)
444 4 532 (444 IKEA)

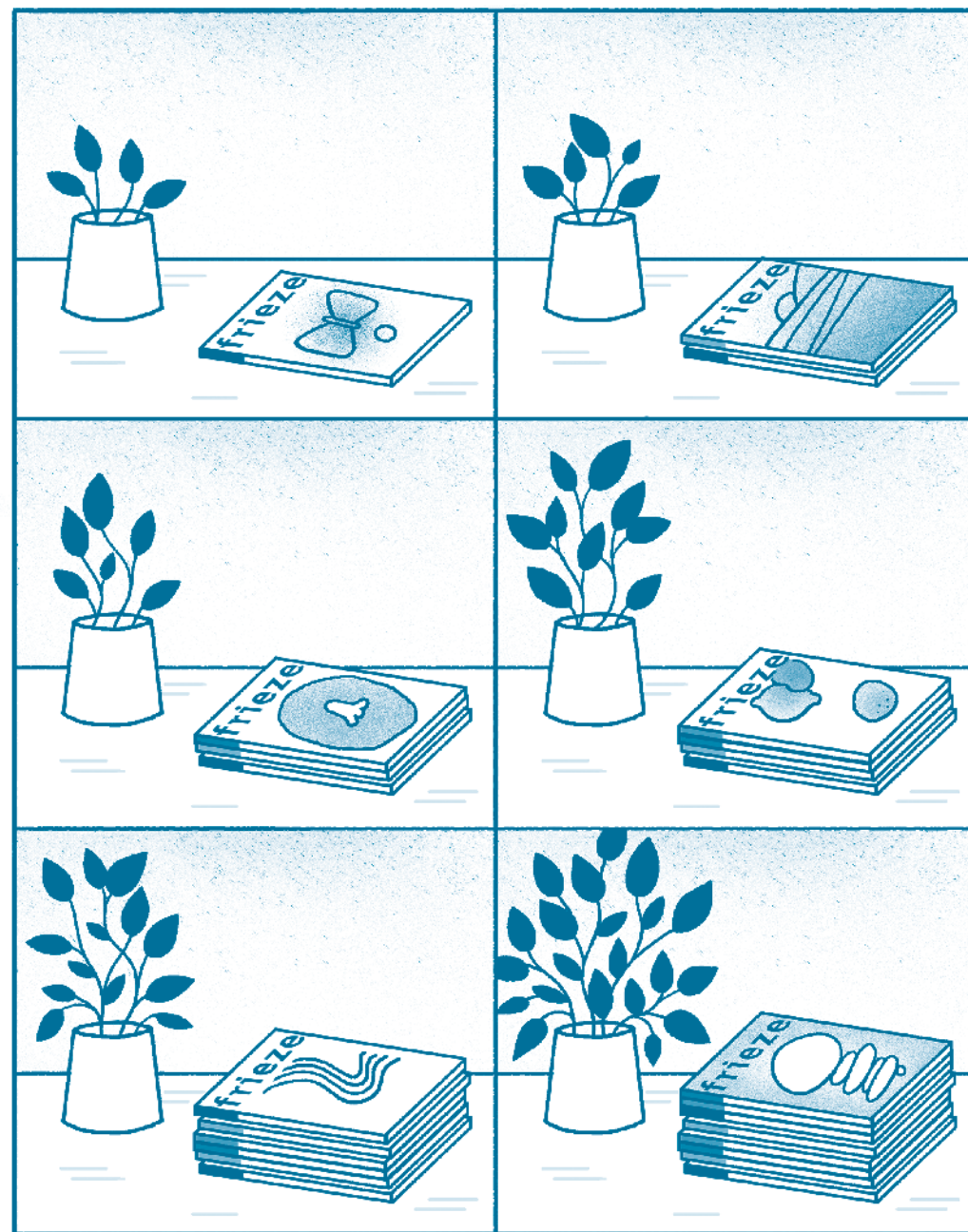
neighbourhood matters

a shortcut to galleries, museums and exhibitions: **no11 hotel & apartments**

no11
HOTEL & APARTMENTS

Asmalı Mescit, Balyoz Sokak No: 11 Beyoğlu 34430 İstanbul Turkey
+90 212 293 4464 info@no11apartments.com no11apartments.com

A YEAR OF CRITICISM AND IDEAS

Subscribe and save up to 40%
shopcc.frieze.com/istanbulbiennial

frieze

İKSV ETKİNLİKLERİNDE ÖNCELİK VE İNDİRİM SUNAN KART

Lale Kart üyeleri tüm İKSV etkinliklerde önceliklerden ve %25'e varan indirimlerden yararlanıyor.

Güzel yaşama sanatıyla ilgili tüm bilgiler lalekart.org adresinde.

İstanbul Film, Tiyatro, Müzik, Caz Festivalleri, İstanbul Bienali ve İstanbul Tasarım Bienali'nin ve Filmekimi'nin yanı sıra yıl boyu özel etkinlikler düzenleyen, Salon İKSV ile etkinliklere ev sahipliği yapan, kültür-sanat üretimine ve kültür politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla çalışmalar yürüten İstanbul Kültür Sanat Vakfı'yla ilgili ayrıntılı bilgi için iksv.org

İSTANBUL
KÜLTÜR VE
SANAT
HAYATINDA
ÖNCELİK
AYRICALIK
İNDİRİM

İSTANBUL
KÜLTÜR
SANAT
VAKFI
İKSV

2017 2018

SA LON

65 DAYS OF STATIC ■■■■■
ANNA RF ■■■■■ ANTHONY STRONG
CHAD LAWSON ■■■■■ COM TRUISE
DOUGLAS DARE FLUNK ■■■■■
FOREST SWORDS (LIVE)
HIDDEN ORCHESTRA **JULIE BYRNE**
KAMAAL WILLIAMS ENSEMBLE
LIARS ■■■■■ **LOLA MARSH** ■■■■■
MAKAYA MCCRAVEN MAMMAL HANDS
MINOR EMPIRE **MOSES BOYD EXODUS**
NATHAN FAKE ÓLÖF ARNALDS
PAPOOZ **ROOSEVELT** ■■■■■
SIV JAKOBSEN SLEEP PARTY PEOPLE
WASHED OUT ■■■■■ **WILD BEASTS**
ZOE KEATING ■■■■■

BİLETLER
BİLETİX
VE İKSV'DE.

Nejat Eczacıbaşı Binası Sadi Konuralp Caddesi No: 5 Şişhane 34433 İstanbul
T: (0212) 334 07 00 saloniksv.com

[f](https://www.facebook.com/saloniksv) [i](https://www.instagram.com/saloniksv) [y](https://www.youtube.com/saloniksv) [t](https://www.twitter.com/saloniksv) [saloniksv](https://www.salonicv.org) #saloniksv

İstanbul Kùltür Sanat Vakfı
15. İstanbul Bienali'nin gerçekleştirilmesine destek
veren tüm kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür eder.

The Istanbul Foundation for Culture and Arts
would like to thank all of the many institutions,
corporations and individuals whose invaluable
contributions have made the 15th Istanbul Biennial
possible.

Bienal Sponsoru
Biennial Sponsor

2007-2026 SPONSORU

İKSV Öncü Sponsor
İKSV Leading Sponsor

İKSV Resmi Sponsorlar
İKSV Official Sponsors

İletişim – Communication

Taşıyıcı – Carrier

Konaklama – Hotel

Öğrenme Toplantıları Destekçileri
Education Meetings Supporters

C L I F F O R D
C H A N C E
Y E G İ N C İ F T C İ

Otomobil Sponsoru
Automotive Sponsor

Özel Proje Sponsorları
Special Project Sponsors

PANERAI

Katkı Sağlayan Kuruluşlar
Contributing Corporations

2015-2024 Boya Sponsoru
2015-2024 Paint Sponsor

Türkiye'den sanatçıların eser üretimleri SAHA,
bienal sanatçılarının konaklamaları
SAHA Residency tarafından desteklenmiştir.

The participation of the artists from Turkey is supported by SAHA
and the accommodations of the biennial artists are supported
by SAHA Residency.

Katkıda Bulunan Kurumlar Contributing Institutions

vivre
les
cultures

DANISH ARTS FOUNDATION

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Office for Contemporary Art Norway

Arts Council Korea

swiss arts council

prohelvetia

phileas
A Fund for Contemporary Art

Mekân Destekçileri
Venue Supporters

Basın Sponsorları
Press Sponsors

Televizyon Sponsorları
TV Sponsor

Dijital Platform Sponsoru
Digital Platform Sponsor

Dergi Sponsorları
Magazine Sponsors

bone

exhibist

TÜRKİYE
Forbes

frieze

İSTANBUL
THE
GUIDE

HOME

MAGMA

MAISON
FRANÇAISE

marie claire
Maison

My Art Guides®

VOGUE
TÜRKİYE

Radio Sponsorları
Radio Sponsors

—“Açık Radyo.”
94.9

96.2
eksen

voyage
radyovoyage.com

İKSV Sigorta Sponsoru
İKSV Insurance Sponsor

İKSV Sağlık Sponsoru
İKSV Healthcare Sponsor

MEMORIAL

İKSV Servis Sponsorları
İKSV Service Sponsors

Kurumsal Eğitim
Corporate Education

Stratejik Araştırma
Strategic Research

CRM Yazılım
CRM Software Development

AGC

İstanbul Bienali'nin tanıtım
çalışmalarındaki destekleri
için teşekkür ederiz.
We acknowledge their kind
support towards the promotion
of Istanbul Biennial

İstanbul Kùltür Sanat Vakfı,
15. İstanbul Bienali'ni ziyaretçilerle ücretsiz olarak buluşturan
2007-2026 Bienal Sponsoru Koç Holding'e teşekkür eder.

Istanbul Foundation for Culture and Arts
acknowledges the invaluable contribution of
2007-2026 Biennial Sponsor Koç Holding towards making free
admission to the biennial possible for all visitors.

2007-2026 SPONSORU

15. İSTANBUL BIENALİ 15th ISTANBUL BIENNIAL

Bu kitap, İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından, Elmgreen & Dragset'in küratörlüğünde düzenlenen 15. İstanbul Bienali kapsamında yayımlanmıştır.

This book is published by Istanbul Foundation for Culture and Arts within the scope of the 15th Istanbul Biennial, curated by Elmgreen & Dragset.

*Fikir
Concept*
Elmgreen & Dragset

*Yayınla Hazırlayanlar
Editors*
Ömer Albayrak
Anita Iannacchione
Sofie Krogh Christensen
Erim Şerifoğlu

*Editör Asistanı
Editorial Assistant*
Rosa Paardenkooper

*Sanatçı Metinleri
Artist Texts*
Pablo Larios

*Redaksiyon
Copyediting*
Emre Ayvaz (Türkçe / Turkish)
Melissa Larner (İngilizce / English)

*Tashih
Proofreading*
Emre Ayvaz (Türkçe / Turkish)
Melissa Larner (İngilizce / English)

*Çeviriler
Translations*
Kaan Atalay, M. Canan Çelik,
Nazım Hikmet Richard Dikbaş, Sinem Özer,
Utku Türk, Hilal Ebru Yakar

*Tasarım ve Sanat Yönetimi
Design and Art Direction*
Rupert Smyth Studio
info@rupertsmyth.com

*Grafik Tasarım Asistanları
Graphic Design Assistants*
Lucas Odahara, Elif Çiftçiöğlu, Ferhat Balamir

*Haritalar
Maps*
Kerim Bayer

*Resim Rötüş
Image Retouching*
Anja Schiller

*Baskı ve Cilt
Printing and Binding*
Ofset Yapımevi
Şair Sokak No: 4, Çağlayan, İstanbul,
Türkiye / Turkey
T: +90 (212) 295 86 01
F: +90 (212) 295 64 55

*Görseller
Image credits*

*Kapak resmi:
Fotoğraf Lukas Wassmann, İzlanda,
2010
Cover image:
Photograph by Lukas Wassmann, Iceland,
2010*

*Fotoğraf
Photography*
16–17: Lukas Wassmann (İstanbul /
İstanbul, 2017)
21: Deirdre Power
26–27: İlgin Erarslan Yanmaz (basın
konferansı, İstanbul / press conference,
İstanbul, 2016)
39: İlgin Erarslan Yanmaz
78–79: Sahir Uğur Eren
(Pera Müzesi, sergi görüntüsü /
Pera Museum, installation view)
85: Refik Anadol
93: Murat Germen

97: Pera Müzesi'nin izniyle / Courtesy Pera
Museum
103, 107, 111: Sahir Uğur Eren
118–123: Sahir Uğur Eren
(İstanbul Modern, sergi görüntüsü /
İstanbul Modern, installation view)
162–165: Sahir Uğur Eren
(Küçük Mustafa Paşa Hamamı,
sergi görüntüsü /
Küçük Mustafa Paşa Hammam,
installation view)
180–181: Sahir Uğur Eren
(Galata Özel Rum İlköğretim Okulu,
sergi görüntüsü /
Galata Greek Primary School,
installation view)
224–225: Sahir Uğur Eren
(İstanbul Modern, sergi görüntüsü /
İstanbul Modern, installation view)
359: Ivan Erofeev
© Garage Museum of Contemporary Art
360: Deirdre Power
380–381: Sahir Uğur Eren
(İstanbul Modern, sergi görüntüsü /
İstanbul Modern, installation view)
398–399: Sahir Uğur Eren
(İstanbul Modern, sergi görüntüsü /
İstanbul Modern, installation view)
434–435: Sahir Uğur Eren
(‘iyi bir komşu’ afişleri, İstanbul, 2017 /
‘a good neighbour’ posters, Istanbul, 2017)

Diğer fotoğraf bilgileri için lütfen
Sergilenen Yapıtlar listesine bakınız.
For additional photography credits,
please see the list of Exhibited Works.

ISBN 978-605-5275-37-2

© 2017, İstanbul Kültür Sanat Vakfı /
Istanbul Foundation for Culture and Arts

Bilimsel ve eğitsel amaçlara yöneliktir. /
Intended for scientific and educational
purposes.

Bu kitabın elektronik versiyonu 15b.iksv.org
adresinden indirilebilir veya İKSV Kitaplık
iPad uygulaması üzerinden okunabilir. /
The electronic version of this book is
downloadable at 15b.iksv.org or readable
via the İKSV Kitaplık app (available only
on iPad).

Her hakkı saklıdır. Bu yayının herhangi bir
bölümü İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın izni
olmadan kayıt, fotokopi ve bilgi depolama
dahil olmak üzere hiçbir elektronik veya
mekanik yöntemle yeniden basılamaz
veya çoğaltılamaz.

All rights reserved. No part of this
publication may be reproduced in any form
or by any means, including photocopying,
recording or other information retrieval
systems, without the written consent of
Istanbul Foundation for Culture and Arts.

Bu kitapta yer alan görüş ve düşünceler
yazarlarına aittir, İstanbul Kültür
Sanat Vakfı'nın görüş ya da duruşunu
yansıtmayabilir. / The views and opinions
expressed in this book are those of the
authors and do not necessarily reflect the
views or position of Istanbul Foundation for
Culture and Arts.

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve
Esaslar Hakkında Yönetmelik'in beşinci
maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde
bandrol taşıması zorunlu değildir.

İstanbul Bienali / Istanbul Biennial
İstanbul Kültür Sanat Vakfı /
Istanbul Foundation for Culture and Arts
Nejat Eczacıbaşı Binası
Sadı Konuralp Caddesi No: 5
Şişhane 34433 İstanbul Turkey
T: +90 (212) 334 07 00
F: +90 (212) 334 07 02
binal.iksv.org